

۱۳۳۳ - ۱۳۳۳

روزگار اور زندگی

۱۳۳۳

مستقل بیرونی اور داخلی

مستوفای هر دو ...
میرود. هدف این فعالیتها آنست که قوای بشتری
و منابع طبیعی که در بهر جهت در صورت به نفع
بکار افتاده ما را به کار شایسته ما که عبارت از ایجاد
یک جامعه مرفه و مترقی مبتنی بر تعاون و عدالت
اجتماعی می باشد نزدیک گرداند.

اعلیحضرت معظم همایونی
بانی تحول جدید افغانستان

د افغانستان

د افغانستان معظم ټولواک ۱۲۹۳

شمسی کال دمیزان په ۲۰ نیټه کابل

ته تشریف راوړله دی کپاله چه دهله یوی خوا عسکری عالم سره مینه دراوده اوله بلی خوایی وغوښتل چه پلار دمنډې پیروی وکړی په عسکری شعبه کښی دکابل په عالی نظامی تعلیمگاه کښی شامل شو او په لږه موده کښی یی په هی شریف فن کښی پری هوند او په ۱۳۱۰ لمریز کال کښی یی دوالاحضرت سردار احمد شاه ددربار دبحوثی وزیر چه دا علی حضرت محمد نادر شاه شهید دتره زوی و مشر له لور په نکاح کړه او ددغه کال په آخر کښی څه موده دحربی دوزارت په وکالت او څه موده دمعارف دوزارت په وکالت مؤظف شوی وو همایونی اعلی حضرت خپل ذاتی لیاقت او فطری استعداد په ښه اداره اودصمیمو خدمتو په کولو په دی دوه وزارتو کښی په ښه توگه ښکاره کړ. په ۱۳۱۲ کال کښی یعنی هغه وخت چه اعلی حضرت محمد نادر شاه غازی شهید شو دملت دوکیلانو، مشرانو او ټولو عسکری او کشوری افرادو په غوښتنه او اتفاق د سلطنت په تخت کښیناست. سر کال دده دمبارک جلوس (۳۱) کال گڼل کیږی .

کال دمیزان دمیاشتی په دوه ویشتمه نیټه په کابل کښی زین بدلی دی. څنگه چه دده گران عه زده کړی او تعلیم د اقتصاد وړ وگرځیدنو په لومړنیو اومغنیو ښوونځیو کښی دزده کړی لپاره شامل شو او په پای کښی یی خپل عالی تعلیمات په کابل کښی سر ته ورسول هر کله چه دده محترم پلار اعلی حضرت شهید سید محمد نادر شاه غازی دافغانستان دسفیر په حیث پاریس ته لاړ همایونی ذات هم له قید شهربار سره دهمه و تحصیلاتو دزده کړی لپاره دده ملگری شو. نوفرانسوی ژبه اوعالی علوم یی په مختلفو ښوونځیو کښی په عالی ښوونځیو او پوهو کورنیو کښی زده کړل اودوطن دداخلی مسائلو اوملی اخلاق په نسبت خصوصی تر بیه اودهیواد په باره کښی دلازمه مطالبو ادراک اونور خصایص یی له خپل پلار څخه زده کړی دی .

دافغانستان له لویو اغتشاشاتونه وروسته (چه نجات یی دا علی حضرت همایونی دمحترم پلار په واسطه سره سرته ورسید) همدوح ټولواک چه خپل تعلیمات یی سر ته رسولی وو اودوطن دخدمت لپاره چمتو شوی و ۱۳۰۹

د معظم همایونی اعلی حضرت زامن او اوښی

۱- دوالاحضرتی شهزادگی بلقیس دزین بدونیټه ۱۳۱۱ لمریز کال

- ۲ - دوالاحضرت مرحوم شهزاده محمد اکبر دزینیدو نیټه د ۱۳۱۲ لمریز کال داسد ۱۹ .
- ۳ - دوالاحضرت شهزاده احمد شاه دزینیدو نیټه د ۱۳۱۳ لمریز کال د سنبلی ۲۱ .
- ۴ - دوالاحضرت شهزادگی مریم دزینیدو نیټه د ۱۳۱۵ لمریز کال د عترب ۱۰ .
- ۵ - دوالاحضرت شهزاده محمد نادر دزینیدو نیټه د ۱۳۲۰ لمریز کال د جوزا ۴ .
- ۶ - دوالاحضرت شهزاده شاه محمد د دزینیدو نیټه د ۱۳۲۵ لمریز کال د میزان ۱۰ .
- ۷ - دوالاحضرت شهزاده محمد داؤد (پښتون یار) دزینیدو نیټه د ۱۳۲۸ لمریز کال د حمل ۲۵ .
- ۸ - دوالاحضرت شهزاده میرویس دزینیدو نیټه د ۱۳۳۵ لمریز کال د لوی ۵ .

کارکنان افغانستان کالنی بهترین تبریکات صمیمانه خوشی

بقریب هفتیمین سالگی استقلال افغانستان پیشه

اعلیحضرت پادشاه محبوب ، علیاحضرت ملکه معظمه

خانزنجیر سعادت و ملت نخبان تقسیم میداره

تمثال فرخنده اعلیٰ حضرت المتوکل علی اللہ محمد ظاهر شاہ پادشاہ محبوب
و ترقی خواہ افغانستان

پيام اعلیٰ حضرت معظم هما یونی
 بااطلاع هلال عید، ماه مبارک رمضان
 پایان رسید و اینک مسلمانان جهان
 بشکر آنکه درین ماه فریضه صیام را
 انجام داده اند. عید میگیرند. این ایام
 متبرک را بوسیله این پیام به هموطنان
 عزیز خود تهنیت میگویم امید واریم
 با استقبال ازین روز های متبرک از
 منافعی که درین سنن ستوده مضرر
 به مناسبت عید سعید فطر
 است کاملاً برخوردار گردید. ببارگاه
 پروردگار نیاز میکنم میامن این روز
 های فرخنده را شامل حال شما و همه
 مسلمانان جهان گرداند .
 دعا میکنم در زندگانی اجتماعی
 کشور پیشرفت های نصیب گردد که
 مقرون به اخلاق عالی بشری و توأم
 بانهضت های معنوی باشد .

به مناسبت عید سعید اضحی بسم الله الرحمن الرحيم

هموطنان گرامی! این عید بزرگ
 اسلامی را به همه شما تبریک میگوئیم.
 شعایری که در این ایام متبرک مسلمانان
 جهان به انجام آن مؤظف اند در حیات
 فردی و اجتماعی آنها سهم بارزی
 دارد . درین فرصت که ملت ما برای
 ایجاد يك جامعه متری و پیشرفته
 و بمنظور تأمین زندگانی نوین خویش
 داخل مجادله میباشند.
 موفقیت در رسیدن باین هدف ملی
 نیاز مندی مبرم با اتحاد نظر و عمل
 از خود گذری و اتفاق دارد .
 امید وارم ملت ما به حقیقت تعلیماتی
 که درین ایام برگذار میشود ملتفت
 باشند و ازین ارشادات گرامی که
 تربیه عالی اخلاقی و عواطف انسانی
 در آن مضرر است در نهضت های
 اجتماعی خویش برخوردار گردند
 تا این پیوند های معنوی به نتایج مفید
 و مثبت منتهی گردد. در خاتمه باردیگر
 این روز های مسعود را به ملت عزیز
 خود و همه مسلمانان جهان تهنیت
 میگوئیم. و به بارگاه ایزد توانا نیاز
 میکنم ما را به آرزو هائی که برای
 سر بلندی و سعادت ملت خویش
 بخاطر می پرورانیم توفیق بخشد و این
 روز های خجسته را برای مردم ما و کافه
 ملل اسلام و دنیای بشریت مظهر
 برکت و دستگیری گرداند .

پيام ذات شهر یاری عنوانی استادان، معلمین و معلمات معارف بسم الله الرحمن الرحيم

عزیزانم استادان معلمان و معلمین!
 روز فرخنده معلم را به همه شما تبریک
 میگویم و درین موقع یکباردیگر کامیابی
 شما را در راه تنویر اذهان جوانان
 و تربیه يك طبقه منور، صادق و نیکوکار
 از خدای متعال نیاز میکنم. قانون

و حیثیت این مقام معلم باید در تزکیه روحی و اخلاقی و در توسعه افق علم و نظر خود بکوشد تا در قبال شاگردان خویش سر مشق نیکو و مجلسی فراهم نماید و در تربیه آنها موثر و نافذ واقع شود.

مجاهدات معلمین در اجرای پروگرام های معارف اعم از تعلیم و تربیه، معاونت در اداره مکاتب و موسسات تعلیمی و تربیوی توجه خاصی به هر یک از شاگردان و مراقبت نمودی فکر و رشد شخصیت شان و باین منظور همکاری با والدین اطفال آنها را به هدف مطلوب زود تر نایل میسازد و نظم لازم را در دستگاه معارف تأمین مینماید.

امیدواریم معلمین افغانستان از اهمیت این وظایف خود مستشعر بوده از تمام وسایلی که جهت ارتقای سویه علمی و جهت رسیدگی بوجایب ملی شان میسر میگردد استفاده کامل نمایند. تا در راه اعتلای کشور و سعادت ملت بنوبه خود قدمهای متین پیموده باشند. تجلیل مقام معلم آموزگاران را باین راه تشویق و مساعی شان را تمجید مینماید و در عین حال اوشان را بدرک اهمیت و نازکی نقشی که در حیات ملی دارند بیشتر متوجه میسازد.

اساسی ماکه تعلیم راحتی تمام افراد افغانستان میدانند و هدف ارزشهای آن تأمین یک نظام دیموکراسی میباشد اساس و زمینه همکاری مردم را در امور فرهنگی، اجتماعی و عمرانی مملکت فراهم میسازد. برای اینکه افراد بتوانند عضو مفید جا معه شوند و خدمات شان ترقی مملکت را بار آورد محتاج تعلیم و تربیه میباشند در پرتو تربیه صحیح جوانان منافع شخصی را تابع منفعت های اجتماعی دانسته و سعادت خود را با سعادت و رفاه جامعه توأم میشمارند و علاقه شان از محیط محدود خانه و عایله گذشته به ساحه وسیع وطن امتداد می یابد مسئولیت افراد در آبادی و وطن امانت بزرگیست که اصل حیات ملی قانون و عدالت بنذمت هر یک از آنها گذاشته و بجای آوردن آن به نیروی دانش و بینش نیروی از زش های معنوی و داشتن نصب العین عالی در اثر راهنمایی معلمین و استادان صحیح میسر میگردد. وظیفه معلمین درین عصر روز بروز کسب اهمیت میکند و آنها را بیشتر به منزلت این مقام متوجه میگرداند. برای حفظ شرف

مسافرت اعلیحضرت معظم هما یونی در چین

درین سفر ذوات آتی شرف معیت اعلیحضرتین را داشتند :-
 نساغلی علی محمد وزیر دربار سلطنتی، نساغلی نور احمد اعتمادی معاون وزارت خارجه (فعلا سفیر کبیر افغانی در پاکستان) استاد خلیل الله خلیلی مشاور مطبوعاتی حضور ملو کانه

اعلیحضرت معظم هما یونی وعلیا حضرت ملکه معظمه بنا بدعوت جلالتمآب لیوشاوجی رئیس جمهوریت مردم چین ساعت ۹ قبل از ظهر پنجشنبه ۷ عقرب ۱۳۴۳ توسط طیاره مخصوص برای یک بازدید رسمی ۱۲ روزه عازم آنکشور گردیدند.

علياحضرت ملکه حميرا مادر معنوی ملت افغان

چوټی رئیس کمیته دایمی کا نکرس ملی مردم، ښاغلی چوټن لای صدراعظم ومیرمن چوټن لای وسایر زعمای برجسته باگرم جوشمی پذیرائی شېدند. بعد از نواخته شدن سلام پادشاهی وسرود ملی جمهوریت مردم چین ۲۱ میرتوپ به اعزاز ذات شاهانه صورت گرفت. سپس اعلیحضرت همایونی و ښاغلی لیوشاوجی گارد احترام را معاینه فرمودند، بعداً ذریعه موترهای مخصوص عازم به مهمانخانه رسمی تشریف فرما شدند.

ښاغلی سلطان محمود غازی رئیس هوائی ملکی ومیرمن عالییه محمود غازی ښاغلی عطاء الله ناصر ضیاء رئیس تشریفات وزارت امور خارجه، ښاغلی نورمحمد ذکریا صاحب حضور شاهانه تورن جنرال محمد عمر سر یاور، دگرمن شادی یاور، دوکتور عبدالفتاح نجم دوکتور حضور ملوکانه، ښاغلی محمدعلی امیر عضو مدیریت عمومی سیاسی متصدی امور شرق آسیا، ښاغلی سیف الرحمن قتیل ضیائی عضو شعبة امور اروپای شرقی

اعلیحضرت معظم همایونی باجلالتهآب ماؤنسی تونگ رئیس کمیته مرکزی حزب کمونسټ چین در پیکنگ چین ملاقات دیدار میشوند. در دو طرف تمام جاده هائیکه میدان هوائی را به مهمانخانه ارتباط میداد ترافیک مسدود وهزاران نفر از شمیران پیکنگ بادسته های کل - کبوتران سفید - بوقانه ها منتظر بودند همین که مرکب پادشاه وملکه اعلیحضرتین در میدان هوائی از طرف ښاغلی لیوشاوجی ومیرمن ښاغلی تونگ پی دو ومعاون ښاغلی

دارای سیستم های مختلف طرفداری نموده است. سیاست مستقل خارجی که از طرف حکومت افغانستان تعقیب میشود نه تنها با اساس منافع مردم افغانستان بوده بلکه برای دایمۀ عالی تساند کشورهای آسیائی و افریقائی و صلح جهان نیز مفید میباشد.

ضمن اشاره به دوستی عنعنوی چین و افغانستان جلالتماب لیوشاوچی گفت: در کشور ما همیشه کاملاً از پنج اصل زیست با همی مسالمت آمیز و اصول د و گانه کنفرانس باندونگ پیروی نموده و ما به راستی به یکدیگر احترام نشان داده و بسایکدیگر مساویانه معامله کرده و همکاری دوستانه نموده ایم معاهده دوستی و عدم تجاوز متقابل و معاهده سرحدی که بین دو مملکت ماعقد گردیده بحيث آثار بر ازنده دوستی چین و افغان میباشد.

رئیس جمهوریت مردم چین گفت: که حکومت و مردم چین از سیاست صلح و بیطرفی که از طرف کشور پادشاهی افغانستان تعقیب میشود بصورت فصال حمایه نموده و آنرا احترام میکند.

حکومت و مردم افغانستان همیشه از اعاده حقوق مشروع چین در ملل متحد حمایه نموده و با مقوره ایجاد، دو چین، مخالفت نموده اند.

وی معتقد است که باز دید فعلی اعلیحضرت همایونی تفاهم و اعتماد متقابل و دوستی و همکاری را بین دو مملکت بیشتر تقویه خواهد بخشید.

بیانیه جوانیه اعلیحضرت

معظم همایونی

اولتر از همه آرزو مندم تشکرات صمیمانه خود را از پذیرائی گرم و دوستانه که از من، ملکه و همراهانم از موقع ورود ما تا حال بعمل آمده

افغانستان میرسد سرود ها و رقص های ملی و محلی چین را آغاز میکردند کبوتران سفید را با پوقانه ها به هوا رها می نمودند و غنچه های گل را به حضور اعلیحضرتین می انداختند یعنی چینیانی ها اعلیحضرت پادشاه و علیا حضرت ملکه افغانستان را با سرود و رقص و گل در کشور شان استقبال نمودند. مقابلتاً ذات شاهانه و علیا حضرت ملکه معظمه به اشاره دست چهره های شاد، احساسات شهریان پیکنتک را جواب میدادند.

بعد از ظهر ۸ عقرب اعلیحضرتین بانباغلی لیوشاوچی رئیس جمهوریت مردم چین و میرمن وانگ کوانگ می خانم لیوشاوچی ملاقات نمودند. اعلیحضرتین در دعوت شام ۸ عقرب که در تالار بزرگ مردم از طرف بنباغلی لیوشاوچی رئیس جمهوریت مردم چین و خانم مذکور ترتیب شده بود اشتراک فرمودند.

درین محفل بنباغلی لیوشاوچی طی بیانیه اظهار داشت که: مردم افغانستان که مقاومت شان علیه تجاوز استعمار صنفه درخشانی در تاریخ مجادلات مردم آسیا علیه امپریالیزم نوشته است درین راه عنعنه با افتخاری را قایم نموده اند. طی مجادلات شجاعت مندانه شان در طول بیش از یک قرن افغانها حملات دشمنان قوی را چندین بار رد نموده اند. لیوشاوچی علاوه کرد که تحت قیادت اعلیحضرت محمد ظا هر شاه پادشاه افغانستان پیشرفت های قابل ملاحظه در حقوق حفظ و استحکام استقلال و انکشاف اقتصاد ثقافت ملی خود نمود هاست. کشور باستانی افغانستان همواره از سیاست صلح بیطرفی و تساند پیروی نموده و از زندگی مسالمت آمیز بین کشورهای

هیأت کابینه

از چپ بر راست : دوکتور محمد حیدر وزیر مخابرات ، بناغلی محمد سرور
عمر وزیر تجارت ، بناغلی محمد حسین مسما وزیر معادن و صنایع ، بناغلی
سید قاسم ریشتمیا وزیر مالیه ، دوکتور عبدالظاهر وزیر صحیه و معاون
صدارت عظمی ، دوکتور محمد یوسف صدر اعظم و وزیر امور خارجه ،
ستر جنرال خان محمد وزیر دفاع ملی ، بناغلی سید شمس الدین مجروح
وزیر عدلیه ، دوکتور محمد انس وزیر معارف ، بناغلی محمد هاشم
میوندوال وزیر مطبوعات ، تورن جنرال محمد عظیم وزیر فواید عامه ،
بناغلی عبدالله یفتلی وزیر پلان .

چونیکه عکس گرفته میشد دوکتور عبدالظاهر هنوز استعفی نداده بود
و دوکتور عبدالقیوم وزیر داخله و دوکتور محمد ناصر کتیاور وزیر
زراعت در کابل تشریف نداشتند .

ابراز نمایم وازکلمات لطف آمیزیکه جلالتمآب اکنون در بارهٔ کشورمن افغانستان واین جانب وملکه اظهار نمودند تشکر میکنم .

از سالیان دراز آرزوی دیدن این کشور بزرگ را داشتم وخوشبختانه دعوت دوستانهٔ جلالتمآب موقع مسافرترا ازین کشور دو ست وهمسایه بزرگ برای ما میسرنمود .

ازهنگام ورود مادرحین خودرا دریک محیط صمیمیت یافته ایم این صمیمیت نشانهٔ علاقه مردم وزعمای چین به کشورمن میباشد شادمانم که باین وسیله پیام مؤدت واحساسات نیک مردم افغانستان را بمردم چین ابلاغ میدارم .

روابط افغانستان وچین ریشه‌های عمیقی درتاریخ دارد . درخانوادهٔ کشورهای آسیائی افغانستان وچین دورکن قدیم میباشد .

این قرابت جغرافیائی درمحکم‌داشتن روابط مؤدت بین هردوکشورازاعصار مدید باین سو نقش بزرگ داشته طی قرن‌ها کاروانهای تجارت راه ابریشم را می‌پیمودند راهیکه از افغانستان رشتهٔ چین را بغرب می‌پیوست .

ترسیم زندگی مردم افغانستان که زایران چینی درسایاحتنامه های خویش نگاشته اند برای محققان تاریخ کشورما ازمدارک گرانبها بشمار میرود . درآثار نویسندگان قدیم ما چین بحیث مهد یک تمدن درخشان معرفی شده شعرای ما زیباییهای سرزمین باستانی شمارا پیوسته ستوده اند .

ملت ما که ازاوایل قرن (۱۹) ببعده بااستعمار مجادله مینمود بهمجاهدات دامنه‌دار ملت باشهامت چین درمقابل نفوذ خارجی همواره علاقهٔ صمیمی

گرفته است . امروز مردم مامطلع‌اند که این کشور باستانی درانجام آن مجاهدات ودرپرتو مساعی زعمای بزرگ ومردم باشهامت خود مدارج ترقی صنعتی وفرهنگی را بسرعت می‌پیماید . وجود روابط حسنه بین کشور های ماکه معاهدهٔ مؤدت وعدم تجاوز متقابل (۱۹۶۰) یکی ازتظاهر برجستهٔ آنست بهترین نمونه نیکوئی روابط بین دو کشور همسایه دارای سیستم‌های مختلف اجتماعی وسیاسی میباشد احترام متقابل استقلال و سیادت وتمامیت ارضی بین‌هردو کشور همسایه شامل مادهٔ اول این معاهده میباشد . معاهده تعیین سرحد که سال گذشته بین دوکشورمنعقد گردید ونیز مراتب عملی علامه‌گذاری آن که درماه‌های اخیر درفضای حسن تفاهم وصمیمیت کامل صورت گرفت موجب امتنان کامل طرفین است .

سیاست حسن همجواری وهمزیستی مسالمت آمیز پایهٔ مهم روابط خارجی افغانستان باکشورهای همسایه آن میباشد بیطرفی افغانستان یک امر تازه نبوده بلکه مبنی بریک عنعنه دیرینهٔ ملی میباشد معنی این بیطرفی بیعلاقگی بامور جهان نیست .

افغانستان موقف خودرا راجع به امور بین‌المللی بر اساس قضاوت آزاد تعیین میکند ازمهین جاست که افغانستان عضو هیچ پیمان نظامی خارجی نبوده ونیز مخالف موجودیت پایگاه های خارجی میباشد .

افغانستان وچین همواره ازمجاهدات ومجادلات ملل مقابل استعماروبقایای استعمار پشتیبانی کرده اند .

احترام اصل عالی آزادی مردمان وملل مارا بیک دیگر نزدیک ساخته است . وازایجابات زمان است که به هرشکل ورننگ آن باید

افغانستان وچین ریشه‌های عمیقی درتاریخ دارد . درخانوادهٔ کشورهای آسیائی افغانستان وچین دورکن قدیم میباشد .

این قرابت جغرافیائی درمحکم‌داشتن روابط مؤدت بین هردوکشورازاعصار مدید باین سو نقش بزرگ داشته طی قرن‌ها کاروانهای تجارت راه ابریشم را می‌پیمودند راهیکه از افغانستان رشتهٔ چین را بغرب می‌پیوست .

ترسیم زندگی مردم افغانستان که زایران چینی درسایاحتنامه های خویش نگاشته اند برای محققان تاریخ کشورما ازمدارک گرانبها بشمار میرود . درآثار نویسندگان قدیم ما چین بحیث مهد یک تمدن درخشان معرفی شده شعرای ما زیباییهای سرزمین باستانی شمارا پیوسته ستوده اند .

ملت ما که ازاوایل قرن (۱۹) ببعده بااستعمار مجادله مینمود بهمجاهدات دامنه‌دار ملت باشهامت چین درمقابل نفوذ خارجی همواره علاقهٔ صمیمی

اجتماع آن دربر آوردن هدف های عالی بشر خواهانه مردمان آسیا و افریقا مؤثر باشد .

درخاتمه یکبار دیگر از طرف خود و ملکه و از طرف مردم افغانستان ازین پذیرائی باحرازت و کلمات دوستانه جلالتماب شما راجع بوطن خود صمیمانه اظهار تشکر میکنم و یقین کامل دارم این مسافرت دوستانه من در راه تشنید مزید علایقه حسنه و روابط نیک همجواری بین هردو کشورها و آشنائی بهتر بین مردمان افغانستان و چین نقش مفید خواهد داشت .

ذات شاهانه و علیاحضرت ملکه معظمه در جمهوریست مردم چین باشخصیت های مهم چون نیاغلی ماوتسی تونگ نیاغلی چوئن لای ملاقات و مذاکراتی نموده و از شهر های کانتون، نانکنگ، شانگهای دیدن نمودند .

اعلیحضرت همایونی در محفل شهریان پیکنگ اشتراک و با گرمی ذاید الوصفی استقبال گردیدند . ذات شاهانه احساسات گرم شهریان پیکنگ را ضمن بیانیه خود چنین پذیرفتند .

مسرت دارم درین محفل بزرگ خود را در مقابل مردم باشهامت یک شهر باستانی آسیا می یابم شهریکه پایتخت یک کشور دوست و همسایه افغانستان میباشد .

شهر شما نخستین صفحه از کشور پهناور و عظیم چین است که من و ملکه و همراهان ما با آن آشنائی حاصل نمودیم . درین صفحه عظمت تاریخی شرق باتمدن عصر صنعت درهم آمیخته یک مجموعه کامل را از آسیای کهن و درعین حال جوان و بانشاط تشکیل میدهد که احساسات محبت

در همه جا و برای همیشه خاتمه یابد . بشریت در این زمان لحظات حساس را می بیند و بیش از همه وقت محتاج صلح و آرامش است . پیشنهاد حکومت جمهوریست مردم چین برای انعقاد یک کنفرانس جهت منع کامل و از بین بردن کامل سلاح ذروی قابل غور و توجه میباشد آرزوی ما آنست که پیشرفت در ساحه انکشاف قوای ذروی بتواند اهداف صلح ، منافع علمی و آرامی بشر را در نظر بگیرد . اوضاع کنونی ما را بیش از پیش معتقد میسازد که سیاست صلح جوئی مجاهدات برای خلع سلاح عام و تام و واقعی عدم مداخله در امور دیگران احترام متقابل و تأمین حق تعیین سرنوشت باید بیش از همه وقت در ساحات بین المللی رعایت و تطبیق گردد .

بزرگترین ممیزه ملی و حاکمیت استقلال آن است که کشور ما آرامش و سعادت خود را مطابق به سیاست ملی شان طوریکه خودشان خواسته باشند تأمین نمایند . کنفرانس بانداونگ در عصر ما دارای مقام با ارزش بود . در تشنید روابط دوستی و تمساند کشورهای آسیا و افریقا و از آنجمله افغانستان و چین اهمیت بارز داشت ، از آنوقت تا کنون مردم دو کشور یکدیگر را بهتر شناخته و دوستی بین شان پیوست توسعه یافته است .

امروز ملل آسیا و افریقا بسا نیازمندی های مشترک دارند بنابراین شناسائی بیشتر میان مردمان ایندو قاره برای ایجاد تفاهم و همکاری در راه صلح ضروری میباشد .

امیدواریم دومین اجتماع کشورهای آسیائی و افریقائی که در چند ماه دیگر منعقد خواهد شد مانند اولین

عميق واساسي درحيات سياسي و اجتماعي کشور رويدست است که يک مر حله مهم آن درين اواخر باتصويب قانون اساسي جديد افغانستان طی گرديد. مقصد اصلي اين اصلاحات آن است که برای مردم افغانستان مجال سهمگيري مستقيمه در امور ملي فراهم گردد و بهترين استعداد مادرراه پيشرفت سريع مملکت افتند. افغانستان وچين هر دو در اجتماع بزرگ بانءونگک درسال ۱۹۵۵ سهم گرفتند هر دو کشور در تصويب اعلاميه تاريخي کنفرانس مذکور نقش مثبتی را ايفا نموده و آنرا پايه های بزرگ آزادی ملل در جهان امروز ميدانند واقعاً سهم کشورهای آسيا و افریقا در خدمت به بشر يک بار اعلام اين اساسات اهميت تاريخي دارد .

معاهده مؤدت وعدم تجاوز بين افغانستان و جمهوريت مردم چين که چهار سال قبل در کابل عقد گرديد بهترين مظهر دوستی و اعتماد متقابل مردم و حکومت های دو کشور میباشد آرزوی حفظ صلح و همزیستی مسالمت آمیز مقدمه و اساس اين معاهده را تشکیل میدهد و بموجب آن طرفین عهد مينمايند استقلال و تماميت ساحه يکديگر را محترم شمردن علايق دوستی را به همدیگر حفظ نمايند و توسعه بخشند .

این احساسات دوستی متقابل و سياست حسن همجواری به طرفین موقع داد که در موضوع تعيين حدود سرحدی موافقه دوستانه بين دو کشور بعمل آید و اخيراً نصب علايم سرحدی در يک فضای تفاهم کامل صورت گيرد. این فضائی است که در آن هيچگونه تيرگی راه ندارد سر حد بين افغانستان وچين در کمسار

آمیز مردم شهر در نظر ما بآن جلوه خاص و فراموش ناشدنی می بخشند با اظهار تشکرات عميق از اين احساسات به همه شما اطمینان میدهم که مردم افغانستان هم عین احساسات دوستی و مؤدت را نسبت به کشور چين و مردم وزعمای آن در قلب خود می پروراند. بامسرت زياد پیام دوستی و حسن نیت مردم خود را برای مردم کشور بزرگ چين و باشندگان اين شهر زیبا بشما میرسانم. مردمان چين و افغانستان به همسایگی يکدیگر در قاره آسيا هریک برای پيشرفت اقتصاد ، اجتماع و فرهنگ خویش در برابر مشکلات مجادله دارند. مجادلات امروز آنها طبعاً مجادلات ديروز آنها را در مقابل استعمار و توسعه جوئی به ياد میدهد و خاطرات مشابه هر دو ملت درين زمينه علايق مؤدت آنها را با هم استوارتر میگرداند .

مردم افغانستان مجاهدات باشکوه مردم چين را در راه آزادی کشورشان با علاقمندی تعقيب نموده و از پیروزی های آن پیوسته خورسند بوده اند . همچنان ما از موفقیت های بارزی که در تحت رهبری زعمای بزرگ شما در پانزده سال اخير در امر اعمار مجدد و انکشاف اقتصادی و فرهنگی نصیب کشورتان گرديده مسرت داریم در مملکت ما نیز کار اعمار اقتصاد ملی ، تعميم معارف و انکشاف فرهنگ کشور بر اساس پلان های پنجساله در چوکات توان ما پيش می رود. هدف این فعالیت ما آنست که قوه بشری و منابع طبیعی کشور به بهترین صورت به نفع عامه بکار افتاده ما را بکمال مطلوب ما که عبارت از ایجاد يک جامعه مرفه و مترقی مبنی بر تعاون و عدالت اجتماعی میباشد نزدیک گرداند. در عین حال يک سلسله اصلاحات

و جمهوريت مردم چين دريايان مسافرت رسمي اعليحضرت معظم همايوني و علياحضرت ملكه معظمه به جمهوريت مردم چين بنا بد عوت جلالتماب ليوشاوچي و خانم شان انتشار يافته است .

اعليحضرت محمدظاهر شاه و علياحضرت ملكه حميرا بنا بدعوت جلالتماب رئيس جمهور ليوشاوچي از تاريخ سي اكتوبر الي سيزده نومبر ۱۹۶۴ به جمهوريت مردم چين مسافرت رسمي نمودند .

درين مسافرت جلالتماب علي محمد وزير دربار سلطنتي، جلالتماب نوراحمد اعتمادي معاون وزارت امور خارجه، سردار سلطان محمودغازي و ديگر مامورين عاليرتبه دو لت همراه بودند .

هنگام اين مسافرت اعليحضرت پادشاه و علياحضرت ملكه و ديگر مهمانان محترم افغاني از پروژه هاي صنعتي و زراعتي و جاهاي تاريخي در پيكنگ و مان، كانتون، نانكنگ، شاننگهاي و خانگچو ديدن كردند و در هر جا از طرف حكومت و مردم چين از ايشان پذيرائي گرم و استقبال مجلل بعمل آمده كه مظهر كمال مؤدت عميق بين ملتين افغانستان و چين بود .

درطي اين مسافرت اعليحضرت محمدظاهر شاه و همراهان شان با جلالتماب ماوتسي تونگ رئيس كميته مركزي حزب كمو نست چين ملاقات نمودند اعليحضرت معظم همايوني و جلالتماب ما و مذاكرات صميمي و دوستانه نمودند .

مذاكرات صميمانه در يك فضای دوستي و حسن تفاهم بين اعليحضرت محمد ظاهرشاه و رئيس جمهور راجع به انكشاف مزيد مناسبات دوستانه مملكتين و مسايل ديگرمورد

مرتفع پامير در واقع خط تشييد اين مؤدت و دوستي ميباشد. بايد گفت كه مسافرت ر جمال مسؤل دو ملت در سالهاي اخير به كشور يكديگر و تماس مستقيم آنها مخصوصاً در ايجاد اين فضای مساعد مؤثر بوده است.

دوستي و حسن تفاهم در بين مردمان دو كشور ما از امروز و ديروز آغاز نشده بلكه تاريخ آن مانند تاريخ هر دو كشور ما ريشه عميق دارد .

قرن ها پيش از اين روابط اقتصادي و فرهنگي بين افغانستان و چين محكم بوده و كاروان مادر رفت و آمد به چين راه ابريشم را در افغانستان مي پيمود.

ملت بزرگ و كهنسال چين در سير تمدن بشريك سهمي بزرگ و موجب افتخار دارد افغانستان هم در طول تاريخ خود درين ساحه يك نقش بارز

را ايفاء نموده است. روابط باستاني دو كشور ما در تبادل فرهنگ و هنر قابل تذكر است. روايات و آثار مردم

كشور ما از زيبائي و بزرگي چين حكايه ميكند و سياهان شما كه در قرون قديمه به افغانستان مسافرت کرده اند از تمدن آن عصر كشور ما تذكر نموده

اند آثار گرانبهاي ايشان علامت زنده همكاري تاريخي دو كشور درين ساحه محسوب ميگردد.

امروز خوشبختانه در اثر وجود روابط حسنه و همسايگي نيك بين افغانستان و چين علايق فرهنگي بين دو كشور بريك شكل منظم تر احيا

گرديده و مسافرت هيئت هاي همديگر در تشييد اين روابط ديرينه مساعدت قوي مينمايد .

اميدوارم ديدن ما از كشور بزرگ و تاريخي شما در استحكام مزيد روابط دوستي دو ملت اثر نيك داشته باشد.

متن اعلاميه مشترك

دو لت پا دشاهي افغانستان

جهان درزوال سیاست امپریالستی نهضت آزادی ملل سهم مثبت داشته است .

طرفین موافقت نمودند که در کنفرانس دول بیطرف منعقدہ بلگراد و قاهره بموفقیت مثبت نایل گردیده و در راه حفظ صلح جهان کمک کرده است آنها اظهار امید نمودند که دومین کنفرانس آسیائی و افریقائی که قرار است در ماه مارچ آینده در الجزایر انعقاد یابد به تاسی و تقویہ مزید روحیہ باندونگ باشد و در راه مخالفت با استعمار و برای تقویہ مزید اتحاد آسیا و افریقا و صلح جهان باز هم مساعدت نماید . طرفین موافقت نمودند که تماسهای مستقیم بین زعمای دو کشور برای تقویہ دوستی و روابط دو ملت مساعدت نموده و مسافرت اعلیحضرتین پادشاه و ملکه به چین اهمیت شایانی در پیشبرد انکشاف مزید علایق مؤدت و همکاری بین افغانستان و چین داشته است اعلیحضرت محمد ظاهر شاه از رئیس جمهور لیوشاچی و خانم ایشان دعوت نمودند در فرصتی که به ایشان مساعد باشد به افغانستان مسافرت نمایند و این دعوت از طرف ایشان بامسرت پذیرفته شد .

علاقه مشترک طرفین صورت گرفت . طرفین از علایق دوستانه و حسن همجواری بین دو کشور و انکشاف این روابط در سالیان اخیر اظهار رضایت نمودند .

طرفین توافق نظر داشتند که معاهده مؤدت و عدم تجاوز متقابل بین افغانستان و جمهوریت مردم چین این روابط حسن همجواری و همکاری دوستانه را که به نفع اساسی مردم هر دو کشور مطابقت داشته و برای حفظ صلح در آسیا و جهان مساعدت میکند تقویہ نموده است طرفین اظهار نظر نمودند که معاهده تعیین رسمی حدود سرحدی افغانستان و چین که سال گذشته منعقد شده و نیز تطبیق عملی علامه گذاری که امسال صورت گرفت بهترین نشانه حسن نیت متقابل حسن تفاهم و همجواری دوستانه میباشد . طرفین موافقه نمودند که روابط اقتصادی و فرهنگی و پیشبرد همکاری تخنیکی بین دو کشور را انکشاف و توسعه بخشند طرفین روحیہ اعلامیہ اولین کنفرانس آسیائی و افریقائی را در باندونگ که هر دو طرف در آن شرکت داشتند مجدداً تأیید و موافقت نمودند که روحیہ کنفرانس باندونگ در ارتقای انکشاف اوضاع کنونی

مسافرت اعلیحضرت معظمتین همایونی و وزیر

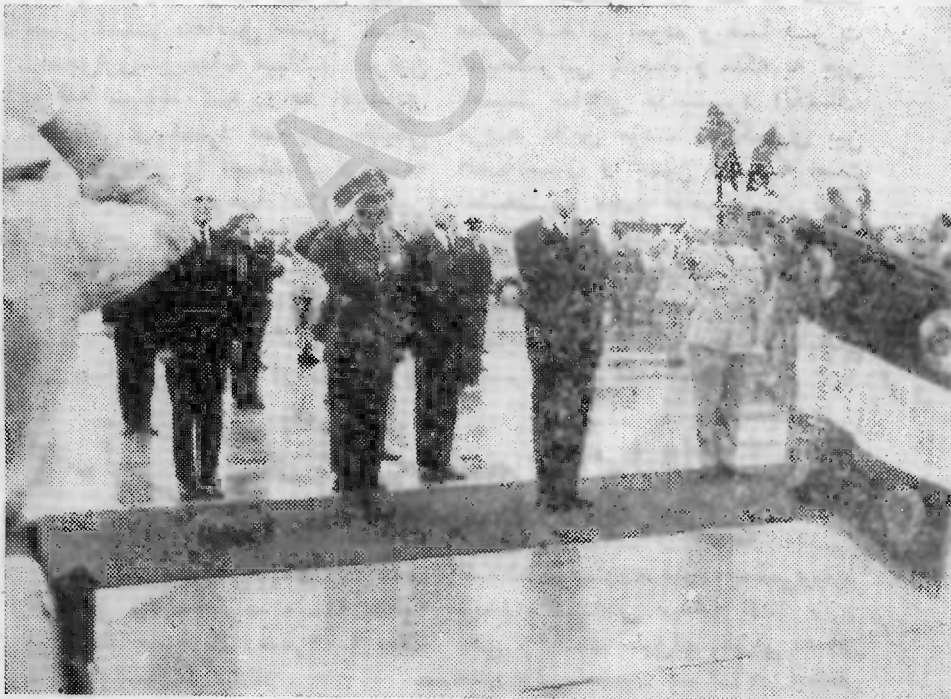
عبدالظاهر معاون صدارت عظمی و وزیر صحیه، ښاغلی عبدالله یفتلی وزیر پلان، استاد خلیل الله خلیلی مشاور مطبوعاتی حضور ملوکانه، ښاغلی دوکتور عبدالغفور روان فرهادی مدیر عمومی سیاسی، ښاغلی عطاء الله

بروز ۸ جوزا اعلیحضرت معظمتین همایونی و علیاحضرت ملکه معظمه برای یک مسافرت رسمی سه روزه عازم فرانسه گردیدند . درین مسافرت ښاغلی علی محمد وزیر دربار سلطنتی ښاغلی دوکتور

را معاینه نمودند بعداً اعلیحضرتین جنرال دوگول و خانم شان به سالون اعزاز تشریف بردند. جنرال دوگول ضمن استقبال از اعلیحضرت همایونی اظهار داشت که: فرانسه بسیار مسرور است که شما پادشاه عالی مقام و عالیقدر مردم پرافتخار، دوست و شجاع را استقبال میکند. جنرال دوگول گفت پیشرفت های که در جهان تکنالوژی صورت گرفته جهان را بهم نزدیک ساخته و بدین ترتیب تفاهم سیاسی و همکاری عملی بین افغانستان و فرانسه بر اساسات مستحکم استوار میباشد.

اعلیحضرت معظم همایونی در جواب این بیانات جنرال دوگول اظهار شادمانی نموده فرمودند که: مسرورم

ناصر ضیائی رئیس تشریفات شرف معیت ذات شما هانه را داشتند. اعلیحضرت معظم همایونی و علیاحضرت ملکه معظمه بعد از سه روز توقف و استراحت در نپس بروز اول جون ۱۹۶۵ ۱۱ جوزای ۱۳۴۴ ذریعہ طیاره کاراول ریاست جمهوری فرانسه عازم پاریس گردیدند طیاره حامل اعلیحضرتین بساعت ۲۰:۱۱ دقیقه وقت پاریس وارد میدان عوانی اورلی گردید. حین فرود آمدن اعلیحضرت معظم همایونی و علیاحضرت ملکه معظمه از طیاره جنرال دوگول و خانم شان از اعلیحضرتین استقبال بعمل آوردند. بعد از آنکه سرودهای ملی دو کشور نواخته شد ذات شاهانه به معیت جنرال دوگول گاردا احترام

اعلیحضرت معظم همایونی هنگام ورود به پاریس با جنرال شارل دوگول رئیس جمهور فرانسه سلام گارد احترام را قبول میفرمایند

اعلیٰ حضرت معظم همایونی و ملکه معظمه بعد از دعوت جلالتماب جنرال دوگول که به افتخار اعلیٰ حضرتین در قصر ایلیزه داده شده بود

وزارت امور خارجه که محل اقامت اعلیٰ حضرتین تعیین شده بود حرکت نمودند. در طول راه پرچم های دو کشور در اهتزاز بوده وقتی موکب شاهانه بدر بازه پاریس مواصلت نمود ۲۱ فیرتوپ به اعزاز ذات شاهانه صورت گرفت. اعلیٰ حضرت همایونی پس از آنکه توقف در قصر وزارت امور خارجه مطابق پروگرام به قصر ایلیزه تشریف برده و با جنرال دوگول ۴۵ دقیقه ملاقات نمودند. یک نطق هیئت افغانی در انجام این ملاقات گفت که مذاکرات در فضای صمیمیت و تفاهم کامل صورت گرفت آژانس فرانس پرس درین مورد چنین تبصره

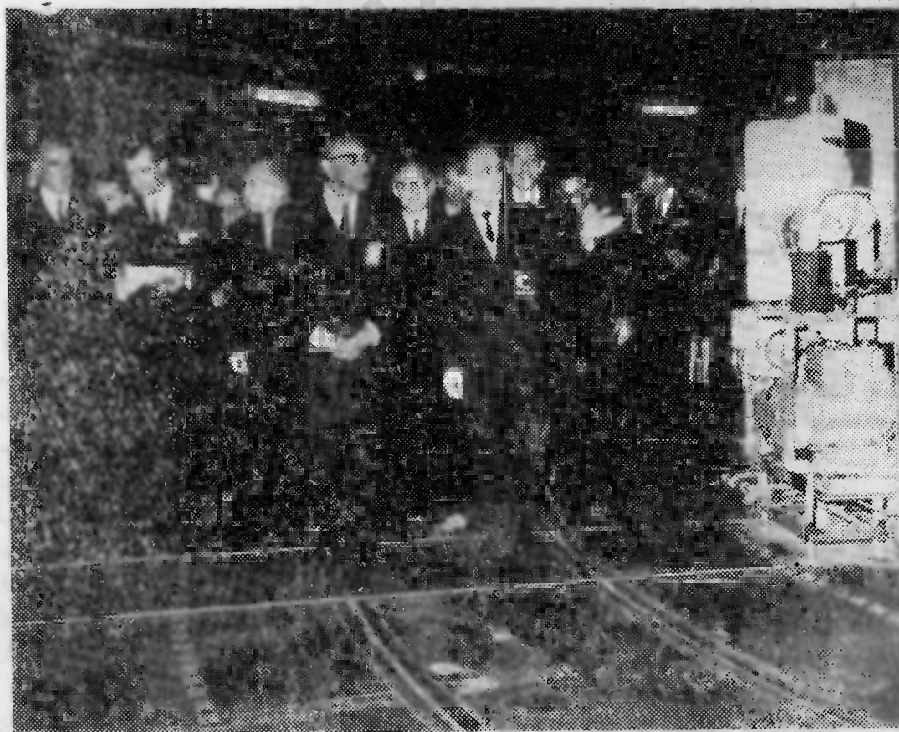
ازینکه فرصت بازدید فرانسه کشوری که دارای تاریخ مجلل بوده و با ابراز مساعی در ساحات فرهنگ و تکنیک متوجه آینده خود است بمن میسر میشود. ذات ملوکانه اظهار آرزومندی نمودند این مسافرت که طی آن فرصت تبادل افکار، بارییس جمهور فرانسه در مسایل مورد علاقه مشترک افغانستان و فرانسه بدست خواهد آمد. علاقایی را که مردمان هر دو کشور را بهم می پیوندد استوار تر سازد. سپس اعلیٰ حضرت معظم همایونی و جنرال دوگول در موتر مخصوص و علیا حضرت مسلکه معظمه و میرمن دوگول در موتر دیگری بصوب قصر

کردکه: - چون اعليحضرت پادشاه عالي ترين نشان فرانسه را بنام افغانستان بزبان فرانسوي سديس لکراند کوه دوله ليژيون د نوغ برای حرف ميزند ترجماني در هنگام ملاقات دورئيس دولت حاضر نبود، اعليحضرت همایوني و جنرال دوکول بر اوضاع عمومي جهان و روابط فرانسه و افغانستان تبادل افکار نمودند .

بعد از انجام این مذاکرات اعليحضرتين وهيئت معيتي در دعوت جاشمي که به افتخار شان از طرف جنرال دوگول و خانم شان در قصر ایلنه تريمب يافته بود شرکت فرمودند. در ضمن دعوت اعليحضرت همایوني تيمبان لهر اعلي رابه جنرال دوکول و مقابلتارئيس جمهور فرانسه

اعليحضرت همایوني عصر روز اول جون در حالیکه صدراعظم فرانسه به معیت شان بود به طاق ظفر رفته واکليل گل گذاشتند. بعد از گل گذاری آهنک مخصوص کشته گان دفاع وطن نواخته شد و يك دقیقه سکوت رعایت گردید .

بساعت ۵ روز اول جون ذات شاهانه از موزيم (گيمه) دیدن کردند. درين موزيم آثار هنرگریکو بوديك موجود میباشد. اعليحضرت معظم همایوني مساعي هيئت باستان شناسی فرانسوي را که از ۴۳ سال باينطرف

اعليحضرت معظم همایوني از انستيتوت اتمی سماکلی دیدن فرمودند

اعلیحضرت معظم همایونی بارتیس شمورای بلدی شمور پاریس دیده دیشموند

متن بیانیه جنرال دو گول رئیس جمهور فرانسه

اعلیحضرت! ازان زمان که افغانستان و فرانسه یکدیگر را شناخته اند تفاهم و احترام متقابل میان ایشان گاهی نکاسته بلکه هر دم نیرومندتر و صمیمی تر گردیده و این امر واقع قابل توجه است. البته سر زمین اعلیحضرت شما تادیر زمانی در نگاه مردم فرانسه دور دست بودورسیدن به آن دشوار بنظر میامد بلوصف این ازان بسی خیر نبودیم که خاک افغانی ازمدت مزید به هزار سال باینسو چنانکه گویا نظر به فرغان طبیعت بوده باشد محل تصادمات

درروشن ساختن زوایای تاریخ افغانستان کوشش دارند تحسین نمودند. بعداً ذات شاهانه روسای کوردیپلوما تیک و سمپس بیاعلی زوبرهوزه رئیس انجمن دوستی شورای ملی و اعضای انجمن مذکور را درقصر وزارت امور خارجه بحضور پذیرفتند.

بساعت ۸ شامروزاول جون جنرال دوگول ضیافت شب نشینی مجلی به افتخار اعلیحضرت معظم همایونی وعلیاحضرت ملکه معظمه درقصر ایلیزه ترتیب داده بود که درینموقع رئیس جمهور فرانسه بیانیه ذیل را ایراد کرد :

سلحشورانۀ وياصلح جويانۀ يكملت نجيب و دلاور داراي عزم را سخ بافاتحان يوناني ورومي وبا تهاجمات مغل وياحرص و آزمعاندانۀ سلاو ها وبرتانيان بود. اين را ميدانستيم كه افغانها باوجود امواجي كه دركشور ايشان درحال تلاطم ومصادمه بود شخصيت وجوهر خاص خودرا ازكف نداده اند درحدود نيم قرن قبل ما ظهور مجدد افغانستان را در صحنۀ بين المللي با تكريم استقبال نموده آگاه بوديم. پادشاهان آن يعني اسلاف نامدار اعليحضرت شماچون احمدشاه دراني هريكي پرچمدار استقلال بوده اند .

جنرال دوگول علاوه نمود مردم افغانستان نيز به فرانسه تو جهي داشته ملتفت بودندكشور ما همانست كه باروزگار دايمآ پنجه داده حق آدميان ومردمان را به جنبش درآورده ونشر وتائيد نموده تاباكامل كرامت وعزت سمرنوشت خودرا تعين دارند. با اين همه وباوصف سپري شدن اعصار ، روابط منظم بين پاریس وكابل تاسيس نگردیده بوده محض اينكه بعدازنخستين جنگ جهاني اين كار صورت گرفت عوامل متعددوقوي هردوكشور را به يكديگر تقرب بخشيد .

اين امر ازراه فرهنگ آغاز شده زيرا معنويت برتر از همه است . چنين بودكه تحت اداره الفرد فوشۀ و به تشويق حكومت كابل يكدسته دانشمندان با سمتان شناسي ما

اعليحضرت معظم هايوني از هوسمه زواوتكنيك پاریس ديدن فرمودند

توان آنرا دارد که در ترقی مادی و فرهنگی مملکتیکه صفات نیکو و محبت آن بوی معلوم است بطور وسیع تر حصه بگیرد .

رئیس جمهور فرانسه در اخیر تبصره نمود که از جانب دیگر تحول جهان کتونی هر دولت را به امتوار و متعدد ساختن روابطی که ایشان را به هم می پیوندد چه از روی میلان طبیعی و چه از روی خردمندی دعوت میکند. در علایق میان مردمان افغانستان و فرانسه هیچ تیرگی موجود نیست بالعکس احساس هر دو جانب اینست که با اشتراک مساعی در راه ترقی هر دو کشور مامیتوانند تنها منافع مستقیم بلکه توازن و صلح جهان را تأمین کنند و می سزد که باین کار به پردازند. اینست معنای مسافرتیکه اعلیحضرت شما بفرانسه نمودند و توقع داریم نتیجه آن نیز همین باشد .

جنرال دوگول گفت: - جام خود را به اعزاز اعلیحضرت محمد ظاهر شاه پادشاه افغانستان و به اعزاز ملکه حمیرا که افتخار داریم مراتب احترام خویش را به ایشان اظهار داریم بر میداریم .

بختیار و شادمان باد مردم نجیب افغانستان دوست فرانسه

اعلیحضرت معظم همایونی در جواب اظهارات جنرال دوگول از موجودیت علایق فرهنگی بین افغانستان و فرانسه اظهار مسرت فرموده مساعدت های فرهنگی فرانسه را از زمان استرداد استقلال افغانستان باینسو تذکر و اظهار آرزومندی نمودند که این همکاری بثمر ادامه یافته و بساهمین روحیه تفاهم و اعتماد متقابل در ساحات دیگر توسعه یابد .

به افغانستان جلب شدند سرزمینی که در آن شواهد تاریخی ابنیه و اسناد از آن امپراتور های بزرگ فانی باقی مانده است که یکی بعد دیگر در آنجا از روی طمع در پی تسلط افتادند و بالاخره به مقصد نرسیدند. جنرال دوگول گفت: - ضمناً اهل مدارس عالی علمای حقوق و طبای ماباروشن فکran افغانی در تماس شدند و این روشنفکران افغانی به فرانسه افتخار آنرا بخشیدند که زبان آنرا آموخته در پی فهم نبوغ آن گردند و تدریس آنرا بپذیرند. باین صورت افغانستان بساکمال جوانمردی دروازه های فکر خود را بروی فرانسه باز کرد چنانکه در افغانستان حتی در راس دولت درباره فرانسه آگاهی و تفاهم موجود است. متأسفانه ماجرا و عواقب جنگ اخیر جهانی جریان روابط هر دو کشور را آهسته ساخته بود زیرا در آن زمان پیرامون کشور اعلیحضرت شمارا تلاطم فرا گرفته بود و کشور من سرگرم بیکارحیات و ممانت گردیده متعاقباً مشغول عمران مجدد خویش شد اما اینک شرایط نوین طرفین را بسوی تمشید همکاری جدیانه میخواند و واقعاً افغانستان که مالک سرنوشت خویش بوده از ارزش امکانات طبیعی و استعداد های بشری خویش مستشعر است تحت قیادت اعلیحضرت شما برای عملی ساختن تبدلات عمیق اقتصادی اجتماعی که از مقتضیات عصر حاضر است مجاهدت نموده در راه انکشاف، متوقع مساعدت عملی فرانسه بوده میتواند. از جانب دیگر فرانسه اکنون جراحات خود را التیام بخشیده و فعالیت خود را بر اساسات مالی و پولی مستحکم بنا نموده و اکنون جنبش جدید و بزرگی را در ساحات علمی و فنی بر اه انداخته

ذات ملو کانه مساعی کنونی فرانسه را در ترقی کشورهای در حال رشد مخصوصاً در افریقا ستوده و از ابتکارات جنرال دو کول با کمال با روشن بینی و شجاعت طی سالیان اخیر که برای رفع استعمار صورت گرفته ند کر داده علاوه نمودند اطمینان میدهم بلکه و این جانب پذیرائی صمیمانه شمارا همواره بخاطر خواهیم داشت. بسا عت ۱۱ صبح روز دوم جون ایرون بورژ منشی دولت متکفل تحقیقات علمی مسایل ذروی بحضور اعلیحضرت معظم همایونی در عصر وزارت امور خارجه باریاب شده و به معیت ذات شاهانه عازم مرکز مطالعات ذروی واقع سکلی گردیدند و در آنجا استاد دو بیسیر ضمن بیانیة خیر متمد اظهار داشت که: برای من افتخار بزرگی است که اعلیحضرت شمارا در مرکز ذروی سکلی استقبال مینمایم و مختصراً راجع باین مرکز مطالعاتی توضیحاتی بعرض میرسانم: - مخصوصاً مسرت دارم از اینکه مرکز سکلی با استقبال شما چون ستاره درخشان بهار گردیده است.

پانزده سال است این مرکز که امروز چون ساحه سبز و زیبای درآمد روی یک مزرعه گندم آباد گردیده است مساحت آن ۲۰۰ هکتار و در آن ۱۲ هزار درخت غرس گردیده و ۱۷۰۰۰۰ متر مربع آنرا لابراتوارها اشغال کرده است.

این مرکز دارای شش ریسکتور فعال، هفت اکسلاتور و وسایل متعدد الکترونیک میباشد ۷۰۰۰ محقق و کارگر درین مرکز مشغول است. سکلی که امروز از اعلیحضرت استقبال مینماید تاحال از آن هزاران فرانسوی صدها خارجی و علاوه بکتعداد شخصیت های دول از آن

اعلیحضرت معظم همایونی گفتند: مردم افغانستان بیش از یک قرن برای وقایه استقلال خویش پیهم مورد تهدید قرار میگرفت کسرم بیدار بود سپس در راه دشوار عمران مجدد و این خویش پا گذاشت.

ذات شاهانه فرمودند پیکار روزی ماسخت تر از پیکار مسالخانه مست اکنون باید در راه صلح مجاهده کرده و مساعی خویش را برای ترقی فرهنگی و اقتصادی و اجتماعی نه درین مدت مدید عوامل و اوضاع سد راه آن بود بخرچ دهیم. درساحه بین المللی بایند بیطرفی بوده آنرا ضامن استقلال خویش مینماییم ما آرزو مندیم با هر کشور علایق نیکو داشته باشیم. اکنون دول معظم که در دیگر نقاط جهان گاهی به طور خطرناک باهم مصادمه مینمایند در افغانستان با کمال نگاهم در پیشرفت ما با هماهنگی دارند.

این خط مشی بیطرفی و استقلال علاوه با امکان آنرا میسر مینماید که مسایل بین المللی را بدون جانب داری مورد فضاوت گذاشته محض بمقصد تحکیم عدالت و پایداری صلح در سرتاسر جهان درباره این مسایل حکم کنیم.

اعلیحضرت معظم همایونی از تدوین و انفاذ قانون اساسی جدید افغانستان تذکر داده فرمودند این وثیقه ملی اگرچه اساسات دموکراتیک عصری را دربر میگیرد و لسی میراث معنوی و شرایط تاریخی و اجتماعی خود مردم افغانستان در آن کاملاً در نظر گرفته شده است.

ذات همایونی گفتند قانون اساسی محض یک نقطه حرکت بوده که بارعایت آن از روی واقع بینی و بطور مثبت در راه ترقی پیش خواهیم رفت.

اشترک در دعوت چاشتی که در قصر تاریخی ورسای ترتیب یافته بود تشریف فرما شدند. در قصر ورسای معرفی ژر کس وزیر دولت از اعلیحضرت تین استقبال نمود. اعلیحضرتین بعد از اشترک در ضیافت قصر ورسای را ترک گفتند.

ذات شاهانه روز دوم چون در محفل شهریان پاریس اشترک نمودند درین محفل بناغلی شاونانک رئیس شورای بلدی به استقبال از ذات شهریار اظهار داشت که: جای مسرت است که امروز پادشاه منور یک مملکت دوست را بناوالی پاریس خیر مقدم میگوید و خدمات دانشمندان فرانسوی را در افغانستان تذکر داده آرزومند تشمید روابط بین فرانسه و افغانستان شد. اعلیحضرت همایونی در جواب رئیس انجمن بناوالی پاریس اظهار داشتند شهرت شهر شما که البته ثمره قرون مدبره تاریخ و نیز زاده فعالیت زندگی کنونی که آنرا یک کانون بی مثال فرهنگ بشری ساخته میباشد اسباب رضائیت بیننده را میسر میسازد. صمیمیت پذیرائی شما در این عمارت بناوالی معرف و مضمیر این همه میباشد و از جانب ملکه و از جانب خویش با کمال مسرت از شما تشکر میکنم.

ذات ملوکانه از زمان تحصیلات خویش در پاریس در آغاز جوانی تذکر و ازین فرصت بازدید پاریس اظهار شادمانی نمودند.

اعلیحضرت معظم همایونی دیروز بار دیگر با جنرال شارل دو گول رئیس جمهور فرانسه در قصر ایلیزه ملاقات نمودند یک منبع گفت که درین ملاقات که علاوه بر پروگرام صورت گرفت درباره موضوعات طرف علاقه هر دو کشور تبادل افکار شد.

دیده نموده است. در جمله محقیقین و محصلین خارجی که در سیکلی تحصیل و تحقیق نموده اند اسم انجیر افغان بناغلی اسدالله اسد که چند سال قبل در اینجا چند ماه مشغول بوده نیز ثبت میباشد. آرزو داریم که با اثر این بازدید اعلیحضرت، مافرصت آنرا در یابیم تا از تعداد بیشتر محصلین افغانی درین مرکز استقبال کنیم.

من امتیاز آنرا دارم که در جمله اعضای یونسکو پانزده سال قبل به کشور زیبای شما مسافرت نموده و از سنجیه های هموطنان اعلیحضرت مخصوصاً از تحصیل یافته گان لیسه های پایتخت شما که در آن به زبان فرانسوی نیز تدریس میشوند و زبان فرانسوی ما را با فصاحت حرف میزنند متحسب شده ام من بسیار خوشبخت خواهم شد که اعلیحضرت شما افتخار امضای کتاب زرین سیکلی را باین مرکز قبل از بازدید موسسات شما ببخشند. سپس ذات شاهانه کتاب زرین را امضاء فرموده و از بیل اکسلاتور و ساتورن دیدن نمود.

درین روز ساعت ۱۰ و ۵ صبح میرمن حس پیکار خانم والی پاریس بحضور اعلیحضرت ملکه معظمه مشرف گردیده و به معیت شان عازم مرکز حمایت مادران و کودکان واقع حاشیه پاریس گردیدند، در آنجا اعلیحضرت ملکه افغانستان از طرف وزیر صحیه فرانسه استقبال شدند. اعلیحضرت ملکه معظمه در پایان باز دید از مرکز حمایت مادران و کودکان مراتب مسرت و تحسین شان را راجع به توجهیکه در مورد حمایت مادران و کودکان صورت میگردد ابراز فرمودند.

بعداً اعلیحضرت همایونی جهت

فرمودند .
مطوبات فرانسه از پادشاه افغانستان با کلمات پادشاه منور و ترقیخواه و نشر تبصره های مثبت و علاقمندی کامل به معرفی افغانستان و انکشاف روابط اقتصادی و فرهنگی بین دو کشور در جریان مسافرت ذات شاهانه نشرات بسیار زیادی نمودند. در ختم مسافرت ذات شاهانه به فرانسه اعلامیه مشترک نشر گردید .

اعلامیه مشترک

اعلیحضرت محمد ظاهر شاه پادشاه افغانستان در اثر دعوت جنرال دوگول رئیس جمهور فرانسه از تاریخ ۱۲ تا ۱۴ جوزا ۱۳۴۴ پیاریس مسافرت نمودند. علیاحضرت ملکه معظمه همیرا نیز در این مسافرت اشتراک داشتند. جلالتمابان علی محمد وزیر دربار سلطنتی دوکتور عبدالظاهر معاون صدارت عظمی، عبدالله یفتلی وزیر پلان و دیگر شخصیتهای افغانی در معیت ذات ملوکانه بودند .

این مسافرت نشانه بارز آن دوستی و علایق حسنه است که از مدت مدید باینسو بین افغانستان و فرانسه موجود میباشد .

هر دو رئیس دولت با روحیه اعتماد در باره موقعیت سیاسی بین المللی و مسایل مهمه ای که در این زمان در جهان و خاصه در آسیا موجود است و نیز راجع به موضوعات مورد علاقه مشترک افغانستان و فرانسه مذاکره نمودند .

اعلیحضرت محمد ظاهر شاه و جنرال دوگول درباره مسایل عمده متعلق به توازن و صلح در جهان تبادل نظریات نموده برین مطلب اظهار موافقت نمودند که صلح جهان جز

بارعایت اصول حق تعیین سرنوشت مردمان با کمال کرامت و استقلال دول وعدم دخالت در امور داخلی تأمین شده نمی تواند .
اعلیحضرت پادشاه افغانستان و جنرال د و گول چگونگی روابط فرهنگی و فنی بین افغانستان و فرانسه را مطالعه نموده از دوام و توسعه همکاری بین هر دو کشور در همه ساحات و خاصه روابط قر پیتربین پوهنتونها و از تعاون با ثمر در تدریس حقوق طب و فارمسی که بین هر دو کشور موجود است اظهار رضائیت نمودند. هر دو رئیس دولت نتایج خدمات هیئات باستانشناسی فرانسه را در افغانستان از سال تاسیس آن یعنی ۱۳۰۱ هجری شمسی تا کون تقدیر نمودند . طرفین در شناختن اهمیت تدریس کلتور و تدریس زبانهای یکدیگر موجب تفاهم مزید بین مردمان ایشان خواهد شد اظهار موافقت نمودند .

هر دو رئیس دولت برین موافقت دارند که این روابط باید با انعقاد یک موافقتنامه فرهنگی که مذاکرات آن بزودی آغاز خواهد شد تشدید یابد. هر دو رئیس دولت اظهار تصمیم نمودند که روابط اقتصادی و فنی بین هر دو کشور توسعه یافته و فرانسه در پروژه های انکشافی افغانستان سهم بگیرد .

هر دو رئیس دولت با کمال موافقت نظر اظهار نمودند که استواری مزید علایق دوستی بین افغانستان و فرانسه به فایده همه میباشد .

اعلیحضرت محمد ظاهر شاه جنرال دوگول را برای یک مسافرت رسمی با افغانستان دعوت نمود و رئیس جمهور فرانسه این دعوت را با اظهار تشکرات پذیرفت .

اعلیحضرتین با اشاره دست و چهره های شاد احساسات حصار را قبول فرمودند. در تفریح اعلیحضرتین هنرمندان را بحضور پذیرفته و مورد تفقد قرار دادند. بازگشت از اوپرا بازهم بامراسم شاندار صورت گرفت مردم ناساعت ۷ شب که ختم نمایش بود درسرك عمومي انتظار موکب اعلیحضرتین را می کشیدند.

روز سوم چون اعلیحضرت همایونی از مرکز تحقیقات علمی و تربیه حیوانات بنام ژوری ژوزاس غیر رسمی دیدن نمودند - درین روز پرچم های افغانستان و یونسکو به اعزاز اعلیحضرت همایونی در اهتزاز بود. ذات شاهانه از سهم گیری یونسکو در انکشافات عرفانی افغانستان تحسین فرمودند. ذات شاهانه بساعت ۴ عصر روز مذکور محصلین افغانی را در سالون سفارت کبرای افغانستان ملاقات فرمودند. در ین ملاقات ذات شاهانه مستقیماً از وضع و آرزوی های محصلین افغانی از خود محصلین عرایض شان را استماع فرمودند. ذات شاهانه از توجه محصلین بتحصیل شان اظهار رضایت نمودند. انکشافات کشور را در ساحات مختلف باتحولات اجتماعی مملکت تذکار و محصلین را به وجایب و مسئولیت های آینده شان ارشاد فرمودند. بعداً محصلین توسط سردار حلمی محمودغازی سفیر کبیر افغانی در ختم ملاقات ذات شاهانه بحضور علیا حضرت ملکه معظمه معرفی گردیدند. ذات شاهانه و علیاحضرت ملکه معظمه با هر یک محصلین لطف فرمودند. در ختم ملاقات اعلیحضرتین در صحن سفارت کبرای افغانستان در یک فضای صمیمیت کامل با محصلین افغانی عکس بر داری را اجازه

آغاز مذاکرات بین اعلیحضرت معظم همایونی و جنرال دوگول روی موضوعات بین المللی صورت گرفت و بعداً به اشتراک بعضی از اعضای معیتی ذات شاهانه و صدراعظم و وزیر خارجه فرانسه به روابط بین افغانستان و فرانسه بحث بعمل آمد. منبع مذکور علاوه کرد که جنرال دوگول آرزوی خود را درباره انکشاف همکاری اقتصادی و ثقافتی بین دو مملکت تاکید نموده است. اعلیحضرت همایونی در اطاق تجارت فرانسه نیز ابراز امید نمودند تا روابط اقتصادی بین افغانستان و فرانسه توسعه یابد. ساعت ۸ شام روز مذکور دعوتی از طرف اعلیحضرت همایونی و علیا حضرت ملکه معظمه به اعزاز جنرال دوگول و خانم شان ترتیب یافته بود که در آن صدراعظم، وزیر خارجه فرانسه اعضای کابینه شخصیت های برجسته آن کشور، هیئت معیتی ذات شاهانه اشتراک ورزیده بودند و درین ضیافت نیز بیاناتی از طرف اعلیحضرت همایونی و جنرال دوگول ایراد گردید محفل مذکور مظهر دوستی و انکشاف روابط دو کشور را در یک فضای تفاهم کامل نشان داد.

ساعت ۱۰ شام روز مذکور اوپرای پاریس باطنطنه خاصی در انتظار پذیرائی مهمانان عالیقدر پاریس بودند. از قسمت پیاده روسرک عمومی تا آخرین پله زینه های تالار اوپرای پای انداز ماهوت سرخ فرش شده بود. موکب اعلیحضرتین، جنرال دوگول رئیس جمهور و میرمن دوگول از طرف وزیر کلتور استقبال و با سرود گوازی موزیک و خانم دوگول به لوژ مواصلت فرمودند حصار با کف زدن های ممتد از اعلیحضرتین استقبال نمودند. سرودهای ملی دو کشور نواخته شد.

د افغانستان د کونفرانس د قاهرې

ساعت ده قبل ازظهر روز شنبه ۱۱میزان ۱۳۴۳ - ۳- اکتوبر ۱۹۶۴ ښاغلی دوکتور محمد يوسف صدر اعظم و وزير امور خارجه در راس يك هئيت برای شمول در کنفرانس سمران دول و باحکومات کشورهای بیطرف عازم قاهره گردید .

اعضای هیئت افغانی در این کنفرانس عبارت بود از ښاغلی سید قاسم رښتیا وزیر مالیه ښاغلی عبدالرحمن پژواک سفیر کبیر و نماینده دایمی افغانستان در ملل متحد ښاغلی غلام محمد سلیمان سفیر کبیر اعلیحضرت در جمهوریت عربی متحد، ښاغلی دوکتور عبدالحکیم طیبی سفیر فعلی در یوگوسلاویا ښاغلی دوکتور عبدالغفور روان فرهادی کفیل مدیریت عمومی سیاسی وزارت خارجه ښاغلی فاروق فضلی عضو مدیریت ملل متحد.

مقدمات کنفرانس قاهره :-

آجندای این کنفرانس قبلا به مذاکره و تصویب وزرای خارجه کشورهای مشمول حسب آتی تصویب شده بود .

۱- مباحثات عمومی در باره اوضاع بین المللی .

۲- حفظ و تحکیم صلح و امنیت جهانی .
الف: همزیستی مسالمت آمیز و تدوین اساسات آن از طرف دوسسه ملل متحد .

ب: کنفرانس موسسه ملل متحد دول تمامیت ارضی آنها و مسایل

کشورهای تجزیه شده .
ج: مساعی مشترک برای آزادی کشور هائی که هنوز از نعمت آزادی برخوردار نشده اند و مساعی مشترک در راه امحاء استعمار قدیم و جدید و امپریالیزم .

د: احترام بر حق خود ارادیت مردم و تقبیح استعمال قوه علیه استفاده ازین حق .

ه: تبعیض نژادی و سیاست تبعیضی .

و: حل مناقشات بدون تهدید و یا استعمال قوه مطابق با منشور موسسه ملل متحد .

ز: خلع سلاح عام و تام استفاده مسالمت آمیز از انرژی اتومی منبع کلیه آزمایشهای سلاح ذروی - تاسیس مناطق فاقد اسلحه ذروی .
جو: گیری از انشمار سلاح های ذروی و مسئله از بین بردن آن .

ح: پکت های نظامی، عساکر و پایگاه های خارجی .

ط: نقش موسسه ملل متحد در امور بین المللی تطبیق فیصله نامه های آن و وارد آوردن تعدیلات در منشور آن موسسه .

سوم: تقویه نقش مثبت دول جدید نهضت های ملی آزادی خواهی در حل مسایل بین المللی .

چارم: انکشاف و همکاری اقتصادی .

الف: کوشش های خلع سلاح به منظور انکشاف اقتصادی جهانی .

ب: کنفرانس موسسه ملل متحد

ښاغلی دوکتور محمد يوسف صدراعظم حين ملاقات د ښاغلي جمال عبدالناصر رئيس جمهوري متحده در قاهره

فيلد مارشال عبدالحكيم عامر
ښاغلي ذكريا محي الدين حسين
شفيق معاونان رئيس جمهور
داكتر عزيز صدقي معاون صدراعظم
ښاغلي عبدالرحمن بڑواك اعضای
سفارت افغانی و متعلمين افغانی
متعين قاهره استقبال گرديدند.

افتتاح کنفرانس :

کنفرانس سران دول وياحکومات
کشورهای بیطرف در قاهره بعد
از آنکه مشمولين این کنفرانس
بیاد مشخصیکه در راه آزادی جان
داده اند یکدقیقه سکوت ر امراعات

در باره تجارت و انکشاف .
پنجم همکاری های ثقافتی علمی
و تربیتی و تحکیم مو سمسات
بین المللی که برای این مقاصد
کار مینمایند .

ورود صدراعظم افغانستان به قاهره
ښاغلی دوکتور محمد يوسف
صدراعظم و هیئت معینی بروز ۱۲
میزان به قاهره و اصلت و در میدان
هوایی از طرف جلالت مآب جمال
عبد الناصر رئيس جمهور
جمهوريت عربی متحده ښاغلی
انور السادات رئيس پارلمان

است و این هدف تاکنون تأمین نگردیده ولی یقیناً تا اندازهٔ زمینه مهیا شده است. در شقوق علمی و وسایل انتقال سلاح ذروی پیشرفت های بزرگی رخ داده است و بنابراین بررسی باین نتیجه رسید که به غیر از اینکه یا باید در صلح بسر ببریم و یا اینکه نسل بشر را تباہ کنیم. راه دیگری موجود نیست.

باید استعمار با همه اشکال آن محو گردد. استعمار یک عنصر قابل انفلاق در عصر ما میباشد. در سویه زندگی مردم کشورهای انکشاف یافته و ممالک روبه انکشاف فرق های بزرگی موجود بوده و طی فزون زیادی در گذشته ثروت مارا از نزدها گرفتند مادر جهانیکه بهم روز بروز نزدیکتر میشود خواهان عدالت میباشدیم.

عملیات مقابله‌ای علیه کسانیکه خواهان آزادی و پیشرفت استند باید متوقف گردند جنگ های کوچکی در آمریکای جنوبی آسیا و آفریقا جریان دارد ملل متحد باید آماده باشد تا آرزوهای همه ملل بشمول چین که جای آن در ملل متحد خالی است تأمین نماید.

در بارهٔ فلسطین گفت: فلسطین پرابلم بین‌المللی بوده استعمار یک حصهٔ خاک عرب را غضب نموده و پایگاهی را در آنجا وجود آورد.

بنامغلی ناصر ادامه داده گفت: خلع سلاح باید صورت بگیرد. در کنفرانس بانوونگ کشور ما علیه استعمار قد علم کردند وظیفه کنفرانس قاهره عبارت از حمایت صلح جهانی میباشد.

کردند بروز ۱۳ میزان در قاهره بابیانیهٔ بنامغلی جمال عبدالناصر افتتاح گردید.

بنامغلی ناصر ضمن اشاره به کنفرانس بلگراد در سال ۱۹۶۱ گفت که: (موضوع عمده در آن وقت جنگ و صلح بود. تشنج جهانی و خطر جنگ بین‌المللی به معراج خود رسیده و بیم یک جنگ تباہ کن ذروی موجود بود. استعمار در آفریقا مبارزه داشت تا موقعیت خود را حفظ نموده و آزمایش های ذروی در همان روزیکه کنفرانس بلگراد افتتاح گردید مجدداً شروع شد. بنامغلی ناصر یاد آور شد که صدراعظم فتید هند در آن کنفرانس تقاضای صلح را نمود. رئیس جمهوریت عربی متحد گفت از آن وقت تاکنون تغییرات زیادی رخ داده است تشنجات تخفیف یافته و بسا مردم آزادی شانرا بدست آورده اند.

بنامغلی ناصر گفت که بسا آوازه‌ها شنیده می‌شد که گویا بیطرفی علت وجودیت خود را از آنجا که نتوانسته است در تخفیف تشنجات بین دو بلاک جهان سهم بگیرد از دست داده است.

بیطرفی در مجادله بین دو بلاک یک مسئله تجارتنی نبوده که در اثر آن از هر دو جانب امتیازاتی بدست آید. و یا اینکه بیطرفی سیاستی نیست که خود را از پرابلم های جهان منزوی نگهدارد. مادر بحث برین موضوعات سهم گرفته ایم و راهای حل را پیشنهاد نموده ایم. تحولات در اوضاع بین‌المللی در سیاست بیطرفی که عبارت از دستمندی برای صلح توأم با عدالت میباشد تأثیر وارد نکرده

بیمایه صدراعظم افغانستان در کنفرانس قاهره

خود را به بشریت بسر رسانیم کارهای بسیاری در پیشرو داریم . درست است که در راه از بین بردن استعمار پیشرفت صورت گرفته است ولی متأسفانه استعمار تاکنون با تمام اشکال و مظاهر خود از بین نرفته است .

موافقه مسکو به کشورهای صلح دوست این موقع را میسر نموده است تا از موافقه مذکور استقبال نمایند ولی تاکنون موافقه درباره منع تمام آزمایشها در تمام جاهها بعمل نیامده و همچنین موافقه درباره از بین بردن سلاح موجوده ذروی صورت نگرفته است . مسابقات تسلیحاتی هنوز هم دوام داشته و تعداد کشورهای دارای این سلاح روبه تزاید است . این موضوعات دایر ساختن این کنفرانس را لازم ساخته است ولی با آنهم برای اینکه لزوم دایر شدن کنفرانس بیشتر ثابت گردد حتمی است تا کنفرانس قاهره در راه تأمین اهداف و مقاصد فوق الذکر پیشرفتهای مزیدی حاصل نماید . فقرة مهم آجندای کنفرانس عبارت از غور بر اوضاع جهان میباشد . غور بیطرفانه مابراوضاع جهان متکی بر قضاوت بیطرفانه ما برای منافع صلح بحیث سیاست مجموعی کشورهای بیطرف میباشد با اثبات این نکته به جهان که غایه ما حسن تفاهم بوده و حرکات ما را عقل و منطق رهنمائی میکند ما میتوانیم تا مقاصد خود را بکشورهای دیگر کاملاً تفهیم نمائیم .

در مجمع عمومی کشورهای بیطرف مطالعه بر نسیبهای زیست باهمی

افغانستان خود را جزء قوای میدانند که بصورت مطلق باهر سیاستیکه منتج به پریشانی های جهانی و خراب لاریها گردد همراه نبوده باقوائیکه در راه حفظ صلح ابراز مساعی میکند همراه میباشد . درین کنفرانس افغانستان صرف بحیث پیرو سیاست بیطرفی اشتراک نکرده بلکه افغانستان خود را قدیم ترین کشور بیطرف میشناسد .

سیاست بیطرفی که توسط افغانستان تعقیب میگردد صرف بعد از انقسام جهان به تعقیب جنگ عمومی دوم بمیان نیامده بلکه این سیاست قبل از جنگ عمومی اول آغاز یافته و حتی در دوره های خیلی مشکل تصادمات و جنگهای بین المللی دوام نموده است . سیاست بیطرفی مابرازوی های ملی مادر قسمت حفظ روابط دوستانه با همه مردم بنا یافته است . هدف ملی ما عبارت از پیشرفت اقتصادی اجتماعی وثقافتی میباشد چون صلح بین المللی یگانه شرطی است که تحت آن میتوانیم اهداف ملی خود را تأمین نمائیم بنابراین سیاست بیطرفی عنعنوی ما یک سیاست خیلی طبیعی و واقع بینانه میباشد .

بنامای صدراعظم ضمن اشاره به نخستین کنفرانس کشورهای بیطرف گفت آن کنفرانس وقتی دایر شد که جهان با پروبلم های حساسی مواجه بود . اکنون درین کنفرانس اگر چه معلوم میشود که اوضاع در بعضی موارد بهبود یافته است با آنهم برای آنکه ما وعده های

و محترم شمرده شود برای حل موضوعات مورد اختلاف بین کشور های همسایه از طرق مسالمت آمیز باید هر گونه مساعی انجام یابد . خرابترین وضع همان است که قوای خارجی حق مردم را برای خود ارادیت خفه مینمایند این يك امر غیر قابل فکر خواهد بود که برای حق خود ارادیت دو سویه بمیان آید استعمار جدید ویاتسلط بیگانه بر مردم . هر دو غیر قابل قبول بوده و باید از بین برده شود . در هنگام کنفرانس بلگراد افغانستان رسماً بر رسمیت شناختن حکومت موقتی الجزایر را بحیث يك دولت مستقل اعلام نمود . اکنون میخواهم که اهداف موسسه آزادی فلسطین را از طرف افغانستان اعلام نموده و از آن حمایه نمائیم اما همچین آرزو داریم تا مردم فلسطین در تأمین آرزوهای سیاسی و بشری خود به منفعت، عدالت صلح و امنیت در مشرق میانه موفق گردند . اوضاعیکه در جنوب شرق آسیا حکمفرماست موجب نگرانی همه ما بوده و کنفرانس قاهره باید به منفعت صلح در آن منطقه ابراز نظر کند و هرگاه خواسته شود افغانستان از هر توصیه که کشور های ذی علاقه رابه انعقاد کنفرانس جهت تضمین صلح و آزادی بدون مداخله منفی خارجی در آن منطقه دعوت کند حمایت خواهد نمود . افغانستان از هر تدبیریکه برای تقویه ملل متحد اتخاذ گردد حمایت مینماید . اصل جهان شمول بودن عضویت ملل متحد دارای اهمیت خاص بوده و مساحمایت خود را در قسمت اشتراك حکومت قانونی جمهوریت مردم چین در ملل متحد

را استقبال، نموده از تدوین آن بحیث يك سند بین المللی حمایت نمودند .

افغانستان از تدوین این پرنسیپها حمایت کامل مینماید .

خیلی بیجاست تا از طریق قانونی ساختن پرنسیپ های زیست باهمی و اعلام نمودن آن به جهان . تفاهم واضحی در باره این موضوع بمیان آورده شود . صرف از طریق قبول زیست باهمی مسالمت آمیز میباشد که روحیه اعتماد در حل موضوع خلع سلاح به میان خواهد آمد . افغانستان ایجاد مناطق عاری از سلاح ذروی را استقبال نموده و هرگاه این مناطق دایماً وسعت یابد بالاخره منتج بیک جهان فاقد سلاح ذروی خواهد گردید . خلع سلاح باید عمومی کامل و جهان شمول باشد . افغانستان از مفکوره حاصل نمودن موافقت کشورهای بزرگ برای تشکیل يك کنفرانس بین المللی جهت غور بر موضوع خلع سلاح حمایت خواهد کرد .

باید تدابیر موثر و عملی برای از بین بردن تمام انواع استعمار و اشغال يك منطقه توسط قوای خارجی علیه آرزو های مردم آن منطقه اتخاذ گردد .

افغانستان بعد از يك قرن جنگ ممتد و گرم برای دفاع از آزادی خود همیشه آرزوی همه مردم را در همه جا برای آزادی حمایه کرده و این سیاست خود را ادامه خواهد داد از بین بردن استعمار تا وقتی نمیتواند تکمیل گردد در تمام مناطق تحت تسلط آزادی خود را بدست آورده و حق تمام مردمیکه تحت تسلط بیگانه بسر میبرند برای خود ارادیت شناخته شده

عبارت از ایجاد همکاری نزدیک بین کشورهای روبه انکشاف بود اتحاد این کشورها که در کنفرانس های سابق بین المللی نظیر آن دیده نشده بود منتج به توافق نظرشان درباره اهداف آنها که منشأ خود را از شباهه پروبلم های اقتصادی شان و از روی این کشورها برای ایجاد راه حل این پروبلم ها فیکر فت گردید .

اعلامیه که در آن کنفرانس از طرف کشور های روبه انکشاف صادر گردید، احتیاجات مشترک تمام آنها را تأیید نموده و ما امید داریم که نمایندگان هفتاد و هفت کشور روبه انکشاف همکاری نزدیک شانرا دوام دهند .

یک ربع کشورهای روبه انکشاف آسیا افریقا و امریکای لاتین بایک پروبلم مهم دیگر نیز مواجهه میباشند و آن وضعیست که به کشورهای محاط به خشکه ارتباط دارد. کنفرانس ژنیو تقاضای ترتیب قرار داد بین المللی را نمود تا این قرارداد یک کنفرانس فوق العاده ایکه سال آینده دایر گردد تقدیم شود .

اکثریت کشورهای محاط به خشکه در جمله ممالک بیطرف بوده و بنابراین ما ازین کنفرانس خواهش مینمائیم تا در حل موضوع باسباس پر نسیب های موجوده قانون بین المللی کمک نمایند.

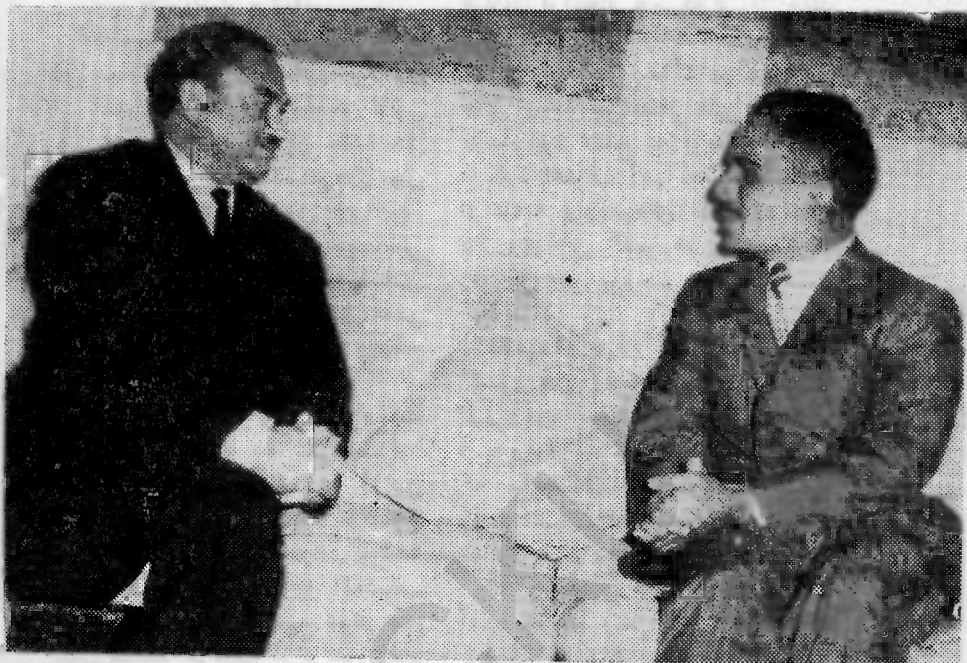
پیشرفت عمومی تاهنگامیکه با پیشرفت ثقافتی توأم نباشد کامل نخواهد بود. بنابراین انکشاف همکاری بین المللی در شقوق عرفانی، علمی و اطلاعات منتج به بهبود تفاهم بین المللی خواهد گردید. این کنفرانس قدم عمده

و شعب آن تأیید مینمائیم . افغانستان در هر پیشنهاد مفید در باره استقرار عدالت و آزادی در آسیا، افریقا و امریکای لاتین حمایت مینماید. درین جمله حل عادلانه موضوعات عمده در موزنبیق و کینی پرتگالی نیز شامل میباشند. تا وقتیکه آزادی سیاسی با پیشرفت اجتماعی و اقتصادی توأم و تقویه نگردد آزادی معنی حقیقی خود را از دست داده و صلح مضمحل خواهد شد .

جهان نمیتواند بین ثروتمند و غریب صحت مند و مریض، مسرور و پریشان منقسم باشد مانند آزادی سیاسی، اقتصادی یک موضوع مهم و حیاتی میباشند. آنوقت گذشته است کشورهای روبه انکشاف صرف بحث یک منبع مواد خام تلقی میشد هر ملت آزاد حق دارد تازندگی اقتصادی خود را به طریقی پیش برده که برای انکشاف خود آن مناسب بوده و موازی به منفعت تمام بشریت باشد. حق ملل برای حاکمیت شان بر منابع طبیعی آنها باید توسط این کنفرانس واضحاً حمایت گردد .

یکی از نتایج مهم کنفرانس بلگراد تشکیل کنفرانس ژنیو در باره تجارت و انکشاف بود تا بر مشکلاتیکه کشورهای روبه انکشاف که سه ربع بشریت را تشکیل مینماید غور کند .

سناغلی صدراعظم نتایج کنفرانس مذکور را مفید خوانده علاوه کردند. کشورهای مترقی و روبه انکشاف هر دو اکنون راجع به پروبلم های تجارتی اقتصادی یکدیگر مفکوره های واضح بدست آورده اند. نتیجه مهم دیگر کنفرانس مذکور

ښاغلی دوکتور محمد یوسف صدراعظم ښاغلی ملک حسین پادشاه اردن حین ملاقات در قاهره

به افریقای جنوبی منع کنند. کنفرانس اعلام داشت که همزیستی مسالمت آمیز بین کشور هائیکه دارای سیستم های مختلف اجتماعی هستند امکان پذیر و لازمی میباشد.

کشورهای جهان باید از هر نوع تهدید قوه علیه تمامیت ارضی و استقلال سیاسی سائر دول خود داری نمایند.

کنفرانس ضمن تقبیح پرتگال نسبت به امتناع آنکشور از دادن آزادی به مستعمرات آنکشور در افریقا و آسیا از کشورهای بیطرف تقاضا کرده که به مبارزین آزادیخواه مستعمرات پرتگالی امدادهای مالی و نظامی کرده و روابط

استعماری را در امریکای لاتین تقبیح نموده و تقاضا کرده است تا اصل حق خودارادیت در افریقای لاتین تطبیق شود.

اعلامیه تقاضای آزادی گیانای برتانوی را نموده و اظهار تأسف نموده است که مارتینیک گوارالوپ و سایر جزایر کارابین هنوز خود مختار نمیباشند. اعلامیه تقاضا نموده تا قیودی در برابر افریقای جنوبی نسبت به سیاست های تبعیضی آنکشور وضع گردیده و از کلیه کشورهای تقاضا نموده است که در مورد ورود امتعه افریقای جنوبی مقاطعه نموده روابط سیاسی خودهارا با آنکشور قطع کرده عبور و مرور کشتی ها و طیارات خود را

های استعماری با روحیه طبیعی آنها مخالفت داشته باشند به قوه متوسل شوند. اعلامیه حاکمیت کلیه کشیدگی های بین المللی بشدلی که عدالت و حقوق مشروع مردم متضرر نشود از طریق وسایل مسالمت آمیز حل و فصل گردد.

اعلامیه به مجمع عمومی ملل متحد سفارش نموده که اعلامیه مربوط به اصول همزیستی مسالمت آمیز را تصویب نماید. کنفرانس در مورد احترام به حاکمیت دول و تمامیت ارضی آنها از کلیه کشور ها تقاضا نموده که بحاکمیت آزادی و تمامیت ارضی قبرس احترام نموده و از تهدید و توسل به قوه و یا مداخله در قبرس خود داری نمایند. کنفرانس تقاضا نموده که باید قرار دادی از طرف بزرگترین قوای جهان راجع به خلع سلاح عام و تام امضاء شود. کنفرانس اظهار امید نموده که با امضاء نمودن يك قرار داد بین المللی ممکن خواهد بود مناطق عاری از سلاح ذروی در افریقا، امریکای لاتین بعضی مناطق اروپائی و اوقیانوسهای جهان ایجاد شود.

کنفرانس تقاضا نموده که پایگاه گوانتانامو در کیوبا تخلیه شده و اعلام نموده است که تاسیس پایگاه های جدید در بحر هند يك خطر واقعی برای ایجاد صلح و امنیت و استقلال در این منطقه جهان خواهد بود.

اعلامیه تقاضای انجلا پایگاه های نظامی عدن را نموده و از مبارزات مردم عدن و دیگر تحت حمایتی ها حمایت کرده است.

کنفرانس همچنان استعمار انگلستان را در عمان و سیاست های

دیگری در راه تجسس صلح و تفاهم میبشد نقش روز افزون کشور های بیطرف در امور جهان هر روز احساس می گردد. سیاست بیطرفی فعال، فشار برای همکاری مسالمت آمیز فراهم میسازد.

از آنجا که این کنفرانس فعالیت در راه صلح و پیشرفت را وعده میدهد خود را وف بشریت نموده است.

من به همه شما در تأمین این وعده شرافتمندانه و فوقیت می خواهم.

اعلامیه کنفرانس سمران ۴۷

کشور بیطرف

کنفرانس سمران ۴۷ کشور بیطرف معتدله قاهره روز یکشنبه اعلامیه انتشار داده و در آن آخرین امضای مکمل و بدون قید و شرط استعمار را نموده اند.

اعلامیه کنفرانس کلیه سیاست های استعماری را که در نقاط مختلف جهان بکار برده میشود تقبیح نموده است.

اعلامیه از کلیه مبارزین و آنتهایی که در کانگر مصروف جنگ و زدو خورد میباشند تقاضا نمود فوری از مخاصمت های خود جلوگیری نموده و کلیه کشورهای خارجی که در امور داخلی کانگو مداخله میکنند باید از همچو مداخلات خود داری نمایند.

اعلامیه اخیر کنفرانس کشورهای بیطرف که تحت عنوان پروگرام صلح و همکاری بین المللی انتشار یافته حاکمیت که جریان تکامل آزادی خواهی مقاومت ناپذیر میباشند. مردم مستعمرات ممکن است برای تأمین و محقق ساختن حقوق برای تعیین سر نو شت و استقلال شان در صورتیکه قدرت

سیاسی خود را با پرتگال قطع کنند .

اعلامیه رژیم اقلیت تبعیضی پسند رودیشمای جنوبی را تقبیح نموده و از تلیه کشورهای جهان تقاضا نموده که در صورتیکه آزادی رودیشمای جنوبی بصورت یکجانبه اعلام شود. این آزادی را برسمیت شنباخته وهمچنان از انگلستان تقاضا نموده که یک کنفرانس مربوط به قانون اساسی رودیشمای جنوبی را برای طرح یک قانون اساسی جدید آنکشور دایر سازد. اعلامیه از کمیته دول تقاضا نموده که از دادن اسلحه تجهیزات نظامی و نفت افریقای جنوبی خود داری نمایند .

اعلامیه سفارش نمود که ملل متحد باید تمامیت ارضی سوازیلند ماسو تولند و بیچوانالند را تضمین نموده و برای تامین آزادی آنها اقدامات جدی اتخاذ کند .

اعلامیه افریقای جنوبی را نسبت به امتناع وی ازدادن حق خود ارادیت و آزادی به افریقای جنوب غربی تقبیح نموده است. اعلامیه از فرانسه تقاضا کرده که زمینها را برای آزادی سومالیلند فرانسوی امکان پذیر

گرداند .

اعلامیه از کشورهای مشمول کنفرانس تقاضا کرده که از کمیته آزادیخواهی موسسه اتحاد افریقا حمایت نمایند. کنفرانس از امریکا تقاضا نموده که محاصره تجارتي و اقتصادی کیوبا را مرتفع سازد.

اعلامیه از امضاء کنندگان قرار داد ژینو راجع به هند چین تقاضا نموده که از ارتکاب هر نوع عملیات که اوضاع را در این قسمت جهان مختل سازد خود داری نموده و برای جستجوی یک راه حل سیاسی که بر اساس آن بیطرفی و تمامیت کمبودیا برسمیت شناخته و یک راه حلی برای مسئله ویتنام بوجود آمده بتواند یک کنفرانس جدیدی را در ژینو منعقد سازند .

اعلامیه کنفرانس کشورهای بیطرف ضمن تقبیح سیاست های استعماری در شرق میانه به تائید منشور ملل متحد اعاده مجدد حق برگشت مردم فلسطین را به سرزمین اصلی شان وهمچنان حقوق خود ارادیت آنها را منظور نموده و حمایت کامل مردم عرب فلسطین را در مبارزات شان برای آزادی ازینجه استعمار اعلام نموده است.

مسافرت بناغلی دوکتور محمد یوسف صدر اعظم

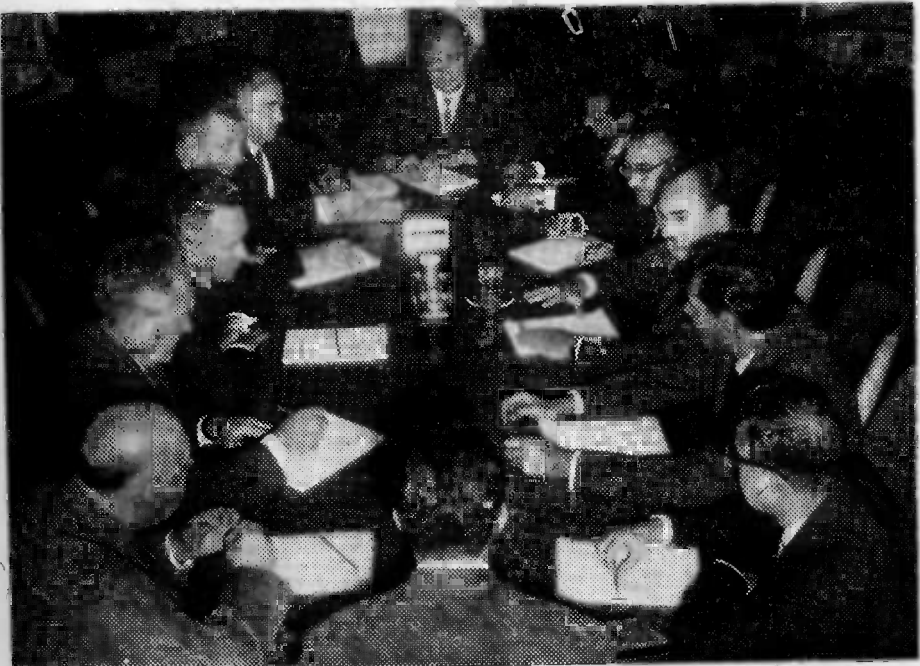
در اتحاد شوروی

مسافرت بناغلی عبدالله یفتلی وزیر پلان، بناغلی دوکتور روان فرهادی کفیل مدیریت عمومی سیاسی وزارت امور خارجه، بناغلی صباح الدین کشمکی رئیس دباختر

بساعت ده قبل از ظهر روز اول ثور بناغلی دوکتور محمد یوسف صدراعظم به دعوت بناغلی کوسمیگین صدراعظم اتحاد شوروی بسوی مسکو حرکت نمود. درین

شوروی و کشور های خارجی استقبال گردیدند. سرود های ملی دو کشور نواخته شد. بعداً بنماغلی صدراعظم بانماغلی کوسمیگین گارد احترام را معاینه نمودند. سپس صدراعظم افغانستان باروسمای هیئت های سیاسی متعین مسکو مصافحه نموده بعداً جانب شهر مسکو حرکت کردند. جاده هائیکه میدان هوائی رانه اقامتگاه صدراعظم افغانستان وصل میکرد با پرچم های افغانستان و اتحاد شوروی مزین شده بود. مردم مسکو با گرمی و شادمانی از صدراعظم افغانستان استقبال کردند. بنماغلی صدراعظم با اناستاس

آژانس، بنماغلی محمد اکبر متکفل امور اتحاد شوروی دوزارت امور خارجه و بنماغلی سیف الرحمن قتیل ضیائی عضو مدیریت روابط سیاسی وزارت امور خارجه همسفر صدراعظم افغانستان بودند. بنماغلی صدراعظم در میدان هوائی ونوکووه از طرف بنماغلی الکسی کوسمیگین صدراعظم، بنماغلی پولیانسکی معاون صدراعظم و سائر مامورین عالیرتبه اتحاد شوروی. جنرال محمدعارف سفیر کبیر و سائر اعضای سفارت کبرای افغانستان محصلین افغانی متعین مسکو، روسای هیئت های سیاسی مقیم مسکو، ژور نالست های اتحاد

بنماغلی دوکتور محمدیوسف صدراعظم چینیکه با بنماغلی کوسمیگین معاون اول صدراعظم اتحاد شوروی در مورد توسعه همکاری اقتصادی بین مملکتین در عمارت صدارت عظمی تبادل افکار می نمایند

دوکتور محمد یوسف متذکر شد که پذیرائی بسیار گرم و پر محبت حکومت و مردم شوروی و مذاکراتی که امروز در فضای دوستانه صورت گرفت و باز هم کلمات صمیمانه شما نمونه دوستی بسیار بی شائبه بین مردم افغانستان و شوروی است.

ښاغلی صدراعظم افغانستان علاوه کرده که: لینن فقید درباره دوستی افغانستان و اتحاد شوروی ارزش خاصی را قایل بود. و جای خوشی است که این آرزوی او برآورده میشود. دوستی ما متکی بر این است که در طول چهل و پنج سال هیچ خلای در روابط ما وجود نداشته هر دو مملکت ما با وجود تفاریق در سیستم های سیاسی و اجتماعی آن دوستانه بی شائبه بوده و این امر مثال ارزنده دوستی بین دو مملکت همسایه میباشد. دوستی بین دو کشور با کمک های مؤثریکه اتحاد شوروی به افغانستان کرده است یک تهداب بسیار محکم را ایجاد نموده حکومت من با کمال علاقه آرزوی تو سعه مزید روابط را با اتحاد شوروی دارد. دوستی افغانستان با اتحاد شوروی تابع اراده ملی افغانها است و لهذا هر حکومت افغانستان از این اراده پیروی میکنند. هر دو صدراعظم در بیانیه های شان ابراز یقین کردند که سفر مجوزة اعلیحضرت معظم همایونی به اتحاد شوروی در تشبیه مزید روابط دوستانه بین دو مملکت نقش مؤثری خواهد داشت.

ښاغلی صدراعظم افغانستان روز جمعه ۳ ثور از موسسه نیروی ذروی کورچاتوف ښاغلی دوکتور محمد یوسف صدراعظم از فابریکه

میکویان صدر هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد شوروی بروز اول ثور در قصر کریملین و همچنان بالکسی کوسیگین صدراعظم آنکشور ملاقات و مذاکره نمودند.

بروز دوم ثور صدراعظم اتحاد شوروی در قصر کریملین دعوت چاشتی به اعزاز صدراعظم افغانستان ترتیب داده بود که در آن موقع ښاغلی کوسیگین اظهار داشت که: دوکتور محمد یوسف در مذاکرات امروزی به صراحت کامل مسایل مربوط به سیاست خارجی و داخلی افغانستان را اظهار کردند و اتحاد شوروی از سیاست افغانستان طرفداری میکنند، این سیاست مبنی بر منافع ملی افغانستان و افزایش و توسعه نفوذ مثبت آن در ساحه بین المللی کمک کرده است.

ښاغلی کو سیکین علاوه نمود. نقش افغانستان در ملل متحد و دیگر مجامع نشان میدهد که افغانستان در انکشاف ملی خود و در حصول آزادی و تقویة صلح کمک میکند. وی گفت که: اگر چه بین افغانستان و اتحاد شوروی هیچ مسئله مورد اختلاف موجود نیست ولی این دلیل شده نمی تواند که با آنها ما روابط خود را توسعه ندهیم.

کوسیگین علاوه کرد که اتحاد شوروی حاضر است در راه توسعه روابط دوستی که به وسیله زمان آزمایش شده و نمونه دوستی مسالمت آمیز است همکاری کند.

مقابلتاً ښاغلی دوکتور محمد یوسف گفت که: از ده سال باینطرف که فرصت های مختلف از اتحاد شوروی دیدن کرده اند هر بار از وی پذیرائی صمیمانه بعمل آمده است. ښاغلی

است که بارعایت آن دولت دارای
مميزات اقتصادی، اجتماعی
وسیاست متفاوت درامور یکدیگر
و همکاری و مساعدت و مؤدت را
خط مشی قرار داده اند.

ازین جاست که این دوستی برای
استواری صلح درین ناحیه و در همه
جهان و بنابر این در ترقی بشریت
نقش مفید و اثر مساعد دارد و به
همین معنی بهترین نشانه همزیستی
مسالمت آمیز و سرمشق و نمونه
علاقه دو ستانه بین دو همسایه
میشود.

مردم افغانستان بحیث همسایه
شما به ترقیات و تحولات شما علاقه
نزدیک دارند. مردم افغانستان
پیشرفت های بزرگ شما را از آغاز
انقلاب بزرگ سو سیالیست
تا امروز کارنامه های قهرمانانه
شما را در راه دفاع وطن طی جنگ
دوم جهانی و ترقیات پیاپی شما را
در ساحات مختلفه زندگی و پشتیبانی
جدی شما را از آزادی مردمان محکوم
آسیا و افریقا تقدیر مینمایند.
موفقیت در خشان مردم شما
در کیمهان پیمائی نشانه پیشرفت
قابل ستایش شما در توسعه افق
دانش بشری میباشد و چنین
موفقیت نه تنها پیشرفت شقوق
مختلفه علمی بلکه بلندی عالیترین
منفعت بشری را که عزم راسخ،
شکیبائی و مجاهدت بیهم و دلاوری
بی نظیر است تمثیل میکند.

مردم افغانستان مدت اضافه
بریک قرن برای حفظ آزادی خویش
با قوای استعمار در پیکار بودند
نتیجه این پیکارها همان بود که
اجتنبی با همه قدرت و جانفشانیها
هرگز نتوانست سرتاسر کشور ما

ساعت سازی در مسکودیدن نموده
در محفلی که از طرف کارگران
فابریکه مذکور ترتیب شده بود
اشتراک ورزیدند. درین موقع
رئیس کمیته اتحادیه کارگران
فابریکه ساعت سازی ضمن بیانیه
خیر مقدم خود اظهار داشت که:-
افغانستان و اتحاد شوروی
در همکاری بین المللی سیاست
زیست با همی صلح آمیز را تعقیب
میکند، وی از همکاری تخنیکی
و اقتصادی که فعلا بین دو کشور
همجوار صورت میگیرد توصیف
کرده و گفت که مردم اتحاد شوروی
حاضر استند که با افغانستان
در ساحه های اقتصادی در حدود
توان همکاری کنند.

بناغلی دوکتور محمد یوسف
صدراعظم مقابلتاً بیانیه آتی را ایراد
نمودند:-

دوستان عزیز! از دعوت صمیمانه
و پذیرائی باحرارت شما درین
اجتماع بزرگ و نینیز از کلمات تقدیر
که راجع به افغانستان اظهار شد
از ته دل تشکر نموده پیام دوستی
مردم افغانستان را بشما ابلاغ
مینمایم.

دوستی افغانستان و اتحاد شوروی
از بسی جهات قابل توجه است.
این دوستی درین چند سال و یا
در نتیجه عوامل سیاست جهانی
بمیان نیامد علاقه حسنه ما در
نخستین سالهای انقلاب بزرگ
اتحاد شوروی زمانیکه افغانستان
در استرداد استقلال خود موفق
گردید بر پایه های متین نیات حسنه
هر دو ملت افغانستان و اتحاد شوروی
بناء یافته است.

این دوستی مبنی بر احترام متقابل

را اشغال کاند ويک دویاری چون از راه دسیسه قدرت ظاهری را در ناحیه ای از کشور ما بدست گرفت این تسلط جزء مدت کوتاهی دوام نکرده و طی آن مدت کوتاه مستعمر اشغال گر به کشور مایکروز تا شام به فراغت حاکمیت نکرده و یک شام تا صبح به آرامی نخواهید زیرا ملت افغانستان روز و شب در راه آزادی خود مجادله کرده با وجود قوای اندک با کمال مردانگی می جنگید و سکون و آرامی را بر استعمارچی حرام می نمود .

ازین جاست که اشغال گر هر بار با تحمل دشواری های بزرگ به افغانستان آمده و بعد از مدتی با کمال خجالت منزهانه آنرا ترک گفته است و بنا برین با وجود نسبت قدرت استعمار در اعصار اخیر هیچ یک از نسلهای افغان زیر تسلط اجنبی زندگی نکرده و جز آزادی موقعیتی را نه پذیرفته است و در اعصار پایایی هر فرد افغان از پدر و مادر میراث آزادی خواهی گرفته و این روح آزادی در خون هر افغان در هر لمحہ در جویان است .

تسلط جوئی بیگانگان و لزوم پیکار دامنه دار در راه آزادی خواهی سبب آن شده که ملت افغانستان تا مدت مدیدی از امکان پیکار در راه ترقی محروم باشد .

بعد از آنکه دول معاصر جهان استقلال افغانستان را بر سمیت شناختند و حکومت جدید الظهور اتحاد شوروی نخستین ازین دول بود افغانستان در پی رشد اقتصادی و اجتماعی خویش افتاده درین راه با وجود مشکلات مختلفه بقدام

برداشتن آغاز نمود مگر آنوقت در اثر بعضی عوامل ناگوار داخلی و خارجی موانع وسیع درین راه موجود بود و این قدمها به دشواری برداشته میشد. در ده سال اخیر افغانستان طریق پلان نگذاری را گزید و بزودی متیقن گردید که این بهترین بلکه یگانه راه تأمین اساسات پیشرفت اقتصادی اجتماعی، فرهنگی و معنوی مردم میباشد طی پلان پنجساله اول و پلان پنجساله دوم که رو باتمام است صعب ترین قدمها یعنی تأمین یک قسمت زیربنای اقتصاد کشور برداشته شد. انشاء شاهراه ها و اعمار بندها و تهیه دیگر اساسات ابتدائی برای پیشرفت زراعت و صنایع کوچک و خفیفه قسمت مهم پروژه های مربوط این دو پلان بود. عنقریب افغانستان پایه تطبیق سومین پلان پنجساله خود خواهد گذاشت که در آن علاوه بر دوام نقش های مربوط به دو پلان اول به تطبیق پروژه های متعدد که هر کدام دارای پیمانۀ محدود باشد در ساحه فلاح و صنعت خواهیم پرداخت. بطوریکه این پروژه ها در بلند بردن سطح زندگی مردم اثر فوری داشته تواند و افغانستان روزی از لزوم استقراض از منابع خارجی فراغت یافته و از نظر مالی بپای خود ایستاده شود .

این هدفهای اقتصادی مترافق با هدفهای اجتماعی و فرهنگی ما میباشد تا این زمان در توسعه معارف و تأمین صحت عامه مساعی بزرگ بخرچ داده و تعلیم و تربیه را از کودکی تا ختم تحصیلات عالی و معالجه را در همه شفاخانه ها که

آزادی، ثبات، استقامت، مردانگی و قربانی ایجاب میکند. مردم افغانستان در مساعی همه قوای صلح خواه جهان در راه بهبود اوضاع بین المللی و تقلیل کشیدگی ها که صلح جهان را بخترمی اندازد سهم میگیرند.

تطبیق عام حق تعیین سرنوشت مردمان و ملل از هدفهای عالیة افغانستان و کشورهای صلح خواه جهان میباشد این حق جزء منشور ملل متحد بوده و اجتماعات باندونگ بلگراد و قاهره که افغانستان در هر کدام آن سهم فعال داشته است تا ئید گردیده هدف آنست که این حق مردمان و ملل نه تنها شناخته شود بلکه باید عملا در محل تطبیق بیاید. متأسفانه در بسا قسمت های جهان این حق شناخته نشده یا عملا مورد تطبیق نیامده و حتی برای جلوگیری از تطبیق آن قوت بکار میرود رعایت حقوق کتله های بشری و صلح جهان ایجاب میکند که این وضع در سر تاسر جهان خاتمه یابد. مردم ما متیقن اند که همزیستی مسالمت آمیز یگانه راه تقویت صلح جهانی میباشد. همزیستی مسالمت آمیز باید مبنی بر آزادی مساوات و عدالت بین مردمان بوده علایق صلح جویانه حسنه را بین دول و ملل جهان تقویت بخشد. مقصد از همزیستی مسالمت آمیز خاصه تا مین حق همه مردمان و ملل در انتخاب آزادانه خط مشی سیاسی اقتصادی و اجتماعی مطابق هدف های ملی ایشان بوده و باین معنی مستلزم از بین رفتن هرگونه دخالت و تسلط خارجی و تولید فشار میباشد و باین معنی همزیستی

موجود است مجانی تسامین نموده ایم. هدف ما اینست که تعلیم و تریبه و طب مجانی بیش از پیش تعمیم یافته روزی سر تاسر کشور ما را مستفید سازد. برای رسیدن باین مرامهای خویش باید همه قوای بشری خویش را بکار اندازیم و بنابراین باید هر فرد افغان در هر لمحہ متیقن باشد که در راه عمران وطن خود قدمی بر میدارد. لهذا لازم میدانیم همه ملت ها در زندگی اجتماعی و سیاسی کشور سهم فعال داشته باشند.

ازین جاست که با پیروی عالیة پادشاه محبوب خویش اعلیحضرت معظم همایونی محمد ظاهر شاه در راه اصلاحات سیاسی گامهای اساسی گذاشته و میگذاریم.

سال گذشته یک قانون اساسی که طی آن دیموکراسی سیاسی و ترقی اجتماعی با روحیه عصری و با در نظر گرفتن ممیزات عنعنوی مردم افغانستان هدف قرار داده شده است تدوین شد. این قانون اساسی تحت نظر یکعده اشخاص خبیر مسوده و توسط لویه جرگه یعنی اسامبله بزرگ که از موسسات عنعنوی ملت افغانستان بوده و محض در موارد فوق العاده در افغانستان اجتماع میکند مطالعه تعدیل و تصویب گردید و بتاريخ اول اکتوبر ۱۹۶۴ اعلیحضرت معظم همایونی آنرا توشیح فرمودند و اکنون این وثیقه بزرگ ملی در محل تطبیق میباشد. بنابراین مردم افغانستان در یسن سالها در آستانه تحولات اساسی قدم گذاشته اند و هر روز نیکوتر مستشعر میشوند که پیکار راه ترقی و عدالت اجتماعی مانند پیکار

فلېدا توقع داريم طرفه‌های ذيعلاقه بدون اقدام بتوسعه ساحه مصادمه و بدون وضع شرايط قبلي به مذاکرات حاضر شوند تا آنکه يك راه حل سياسي مطابق آرزوهای مشروع مردم ویتنام پیداشود .

این بود کلمه چند راجع به اوضاع کنونی جهان درخاتمه اطمینان میدهم که مردم و حکومت افغانستان هدفهای منشور ملل متحد را چه در مورد تامین و تقویت صلح جهان و چه در باره رعایت حقوق بشر تاسیس و توسعه همکاری دوستانه در ساحات مختلفه بین ملل جهان محترم شمرده تقویت ملل متحد و تحکیم مقام و پرستیژ آنرا ضروری میشناسد و درین راه با کشورهای صلح خواه همکاری مینماید .

مردم ما بیش از پیش میدانند که تامین کرامت بشری هر فرد شرط اساسی کرامت يك ملت میباشد در حقیقت مجاهدات يك ملت در راه تامین ترقی اقتصادی ، اجتماعی ، فرهنگی و معنوی افرادش مترافق و بلکه منطبق بامجاهدات آن در راه تامین صلح جهان همکاری و دوستی بین مردمان و بختیاری بشریت میباشد .

بناغلی صدراعظم روز شنبه ۵ ثور در يك اجتماع محصلین و محصلات افغانی که در مسکو تحصیل میکنند گفت که : - جوانان و طبقه منور مملکت پیشقدم ارتقاء و ترقی آینده افغانستان هستند. چیزیکه امروز برای افغانستان ضرور است تا عملی گردد عبارت از همدستی مطلق تمام افراد برای عمران مملکت و تامین اعتماد و اطمینان به آینده بوده و برای عملی نمودن

مسالمت آمیز زوال امپریا لیزم و استعمار را ایجاب میکند .

همزیستی مسالمت آمیز متکی بر عناصر مهمه میباشد و اساسی ترین آن حق آزادی مطلق مردمان و ملل و تامین این حق و رعایت حق تعیین سرنوشت میباشد تا آنکه کشورهای دارای سیستم های اجتماعی و سیاسی متفاوت با کمال دوستی و همکاری در جهان زیسته بتوانند و باین صورت همزیستی مسالمت آمیز مرادف حسن همجواری روابط حسنه مساوات استقلال و سیادت ملل و حق مردمان و ملل در استفاده از منابع طبیعی ایشان میباشد. لزوم حل صلح جویانه مشکلات بین المللی با اساس مساوات حقوق دول و بطوریکه توسط آن مشکلات بین المللی حل شده و امکان خلع سلاح عام و نام میسر گردد از هدف های مردمان صلح خواه جهان میباشد و تامین این هدف حسن نیت و تسامح دول را ایجاب مینماید.

چون در این ایام اذهان عامه در جهان متوجه ویتنام میباشد آرزو مندم تذکر و همه کشورهای بیطرف در اکتوبر گذشته در قاهره و یکعده ایشان چند هفته قبل در بلگراد از لزوم تطبیق حق تعیین سرنوشت مردم ویتنام و تامین وحدت ایشان تذکر دادند نظریه ما این است که توسعه ساحه مصادمه در ویتنام بر مشکلات می افزاید و مانع راه حلی که برای صلح در آن منطقه و صلح جهان مفید باشد میگردد. بنابراین یگانه راه ختم نزاع ویتنام حسن راه حل صلح جویانه از طریق مذاکرات بین همه جانب های ذیعلاقه میباشد .

اظهار امید کرد که جوانان ایکه درموسسات تعلیمی اتحاد شوروی تعلیم میسکنند برای پیشبر د افغانستان خدمتگاران خوبی شده بتوانند. معاون پوهنتون مسکو به نمایندگی از پوهنتون مذکور مدالی را به ښاغلی صدراعظم تقدیم کرده ښاغلی صدراعظم یک بازدید یکروزه از سیف بعمل آورده دوباره به مسکو برگشتند و از مسکو پس از انجام مذاکرات جا نب سمرقند حرکت نمودند. جهت وداع صدراعظم افغانستان در میدان هوایی و نوکو ښاغلی الکسی کوسیچین صدراعظم اتحاد شوروی ښاغلی دیمتری پولیانسکی معاون صدراعظم، شخصیت های برجسته روسای هیئت های سیاسی در مسکو، سفیر کبیر و اعضای سفارت کبرای افغانستان و محصلین افغانی در مسکو حاضر بودند. ښاغلی صدراعظم بعد از نواخته شدن سرود های ملی دوکشور گارد احترام را معاینه نمود. و بسوی سمرقند حرکت نمودند. مردم شهر تاریخی سمرقند از صدر اعظم افغانستان با حرارت استقبال نمودند. ښاغلی صدراعظم از آثار تاریخی دپروژه آبیاری و جاده بنام گاکارین دیدن نموده بساعت پنج ونیم بوقت تاشکند از سمرقند به مرکز از بکستان مواصلت نمودند، ښاغلی صدراعظم بازدید مختصری از تاشکند نموده و بعد از ده روز مسافرت بروز ده تور بکابل مواصلت نمودند. در پایان مسافرت ښاغلی دوکتور محمد یوسف صدراعظم اعلامیه مشترک نشر گردید.

این مفکوره نقش طبقه منور خیلی مهم و موثر میباشد. دوکتور محمد یوسف صدراعظم به نقاط مهم قانون اساسی تماس کرده گفتند که: هدف قانون اساسی جدید این میباشد تاچوکات یک دیموکراسی افغانی طرح گردد. جریانات و نتایج لویه جرته که جهت تصویب قانون اساسی دایر شده بود نشان داد که ملت افغان مسایل اولیه ملی شانرا بسالا تر از همه چیز شمرده و این خود به ما اطمینان داد که مردم ما استعداد آنرا دارند تا خودرا اداره کنند. برای اینکه مایک طبقه را به میان آوریم که پیشوائی مملکت را بدوش بگیرد باید جوانان و منورین ما خود را فنافی الملت کرده برای تامین آرزوهای اعلی حضرت معظم همایونی به ملت خدمت کنند. پادشاه شما و من و ملت بسوی طبقه جوان و منور است. طبقه جوان ما باید مادیت خواهی را فراموش کنند. جوانان ما باید باساس یک ایده آل کار کنند. جوانان ما باید در راه عمران مملکت محرومیت و فداکاری را قبول کنند. ما باید در طبقه جوان و منور خود روحیه را بوجود آوریم که باساس آن در افغانستان یک حرکت را ایجاد کنند. همین اکنون آرزوی ما اینست تا یک حداقل سویره زندگی را برای مردم خود ایجاد کنیم و ما شرایطی را بمیان آریم که معنویت هر فرد افغانستان بیش از پیش تقویه یابد. آرزوی من از شما اینست تا شما خودرا برای خدمت به مملکت آماده سازید. معاون پوهنتون مسکو ضمن استقبال از صدراعظم افغانستان

متن اعلامیه مشترک افغانستان واتحاد شوروی

جلالتمآب دوکتور محمدیوسف صدراعظم افغانستان بنا بدعوت حکومت اتحاد شوروی از تاریخ اول تا دهم ثور ۱۳۴۴ برای یک باز دید رسمی دوستانه به اتحاد شوروی مسافرت نمودند. طی این سفر جلالتمآب عبدالله یفتلی وزیر پلان و جنرال محمد عارف سفیر کبیر افغانستان در مسکو دوکتور روان فرهادی مدیرعمومی سیاسی وزارت امور خارجه و سایر اشخاص رسمی به معیت صدراعظم افغانستان به اتحاد شوروی مسافرت نمودند. صدراعظم افغانستان و همراهان ایشان از نقاط دیدنی شهر مسکو مرکز اتحاد شوروی باز دید نموده و به شهر های کیف، تاشکند و سمرقند و به منطقه دشت بایر واقع جمهوریت شوروی سوسیالیستی ازبکستان که در آن با تجارب عمران و آبادی اراضی بیابانی و تشکیل موسسات ثمر بخش فلاحی آشنائی حاصل کردند نیز مسافرت نمودند.

جلالتمآب دوکتور محمدیوسف در همه جا از طرف مردم شوروی با کمال حرارت و صمیمیت عمیق که خاصه روابط دوستانه بین هردو کشور میباشد استقبال گردیدند. جلالتمآب دوکتور محمدیوسف صدراعظم بارهبران اتحاد شوروی «ل. ا. ی. بریژنیف» و «ن. کاسیگین» ای. میکویان «و. د. س. پولیانسکی» و دیگر زعمای ملاقات و مصاحبه نمودند.

طرفین منافع مسافرت های متقابل زعمای هر دو کشور رابه کشور دیگر خاطر نشان نموده

پرنسیب های مندرجه اسناد و اعلامیه های مشترک هردو کشور را که مطابق منافع صلح و همکاری بین المللی میباشد مجدداً تائید کردند. طرفین با کمال رضائیت بر این موافقت نمودند که روابط موجوده بین افغانستان و اتحاد شوروی مظهر دوستی و حسن همجواری میباشد. طرفین معتقدند که همکاری و دوستی بین مردمان ایشان نمونه بارز تطبیق اصول همزیستی مسالمت آمیز بین کشورهای دارای نظام اقتصادی اجتماعی و سیاسی متفاوت میباشد و این امر واقع عامل مهم استواری صلح در این منطقه بوده با آرزو های صمیمی ملل دوست سراسر جهان مطابقت دارد.

طرفین درباره همکاری اقتصادی و فرهنگی بین مردمان کشور های خویش تبادل افکار نمودند.

افتتاح شاهراه سالنگ در قلب هندوکش که شمال و جنوب قاره آسیا را بهم وصل میکند و ختم ساختمان بند و کانال جلال آباد که در رشد اقتصادی ناحیه ننگرهار افغانستان تائیر وسیع خواهد داشت علامت بارز همکاری دوستانه بین هردو کشور و نمونه مساعدت بی شایبه و بی قید و شرط از طرف اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی به انکشاف و ترقی افغانستان میباشد.

طرفین ازینکه شاهراه کشک تورغندی، هرات، کندهار در چند ماه آینده افتتاح خواهد شد و نیز از حسن پیشرفت امور استخراج گاز طبیعی و امور شهرسازی و خانه سازی و همکاری هردو کشور در دیگر شقوق اقتصادی و فرهنگی

واکشاف منعقدۀ ژینو ابلاغ گردید قبول کرده اند تأیید نموده توقع دارند که تازمان انعقاد د و مین کنفرانس ملل متحد برای تجارت واکشاف در سال آینده این نظریات بیش از پیش محل تطبیق بیاید.

طرفین به منظور نگهبانی صلح جهانی لازم میدانند که مسایل بین المللی از طریق مسالمت آمیز حل و دوستی و همکاری بین همه ملل جهان استوار گردیده و در راه محو قطعی استعمار و منع استعمال سلاح ذروی مبارزه شود.

طرفین اظهار یقین کردند که خلع سلاح عام و تام نه تنها برای اطمینان کتله های بشری و فراغ خاطر ایشان از خطر جنگ و برای رفع کشیدگی های بین المللی و تقویت صلح مستحکم ضرور و محل آرزومندی کتله های بشری میباشد بلکه عملی ساختن آن بر آن منابعی که در رشد اقتصادی ملل سر تا سر جهان بکار رفته میتواند می افزاید طرفین از وخامت جدی او ضاع در مناطق مختلف جهان و بالخصوص در ویتنام که خطر روز افزون برای صلح جهان تولید کرده است ابراز نگرانی کردند و با این مناسبت حکومت افغانستان و حکومت اتحاد جماهیر شوروی سو سیالیستی نظریات خود را درباره اوضاعی که در ویتنام و جنوب شرق آسیا ظهور مینماید به یکدیگر بیان نمود.

اتحاد جماهیر شوروی و سو سیالیستی افغانستان برای جلوگیری از هرگونه انتشار سلاح ذروی و ایجاد مناطق فاقد سلاح ذروی در حصص مختلف جهان اهمیت بزرگی قایل اند. طرفین در باره ضرورت تقویت

اظهار مسرت نمودند. طرفین از اینکه سال گذشته بین ایشان موافقتنامه درباره امور نقشه برداری و اکتشافی برای استفاده مشترک متنوع المرام از آبهای دریای پنج دریای آمو انعقاد یافت و طبق آن در طول سرحد مشترک هر دو کشور ساختمانهای سودمند اعمار خواهد شد اظهار خرسندی کردند.

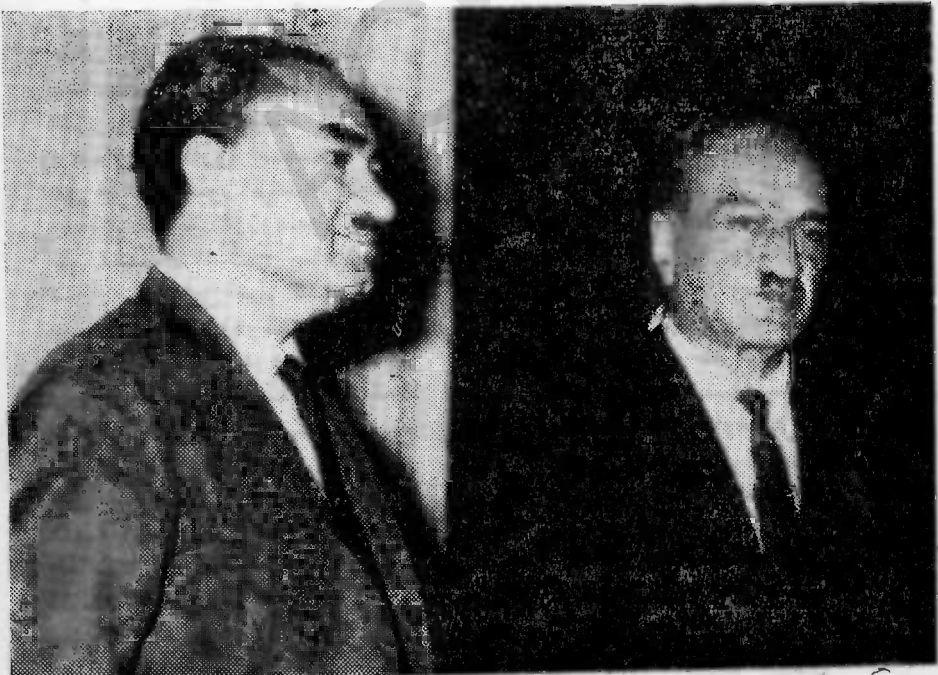
طرفین با کمال رضایت متوجه شدند که روابط تجارتي بین ایشان بخوبی توسعه مییابد و بر لزوم توسعه مزید تجارت بین هر دو کشور بر اساس منافع متقابل اظهار موافقت نمودند.

حکومت اتحاد شوروی موافقت نموده متخصصین خود را به افغانستان اعزام نماید تا در مساعی آن در انشاء پلان سومین پلان پنجساله آن مساعدت کرده بتوانند. طرفین اظهار اتفاق نظر نمودند که دوام توسعه و همکاری اقتصادی و فنی بین هر دو کشور بر اساس حقوق مساوی مطابق آرزومندی و منافع ملل ایشان است و بنابراین این همکاری که عامل مهم تشدید روابط حسن همجواری و دوستی بی شایبه بین ایشان میباشد دوام توسعه و تقویت خواهد یافت. اتحاد شوروی مساعی پیوسته کشور های آسیائی و افریقائی و کشور های غیر مسلک را در مبارزه آنها علیه استعمار جدید که افغانستان در آن متمدایاً سهم کافی داشته با قطعیت کامل تأیید نموده و مینماید. طرفین آن نظریات هفتاد و هفت کشور در حال رشد را که سال گذشته در کنفرانس موسسه ملل متحد راجع به تجارت

مینماید. طی این مسافرت جلالتمآب دوکتور محمد یوسف از جلالتمآب ان کاسیگین دعوت نمودند که در فرصت مساعد به افغانستان مسافرت رسمی و دوستانه نمایند. این دعوت با اظهار تشکر از طرف جلالتمآب رئیس شورای وزیران اتحاد شوروی سوسیالیستی قبول گردیده درباره تعیین وقت این مسافرت در آینده موافقه حاصل خواهد شد.

نبا غلی صدراعظم خین ورود بکابل طی یک مصاحبه مطبوعاتی از پذیرائی های گرم زعما و مردم اتحاد شوروی در خلال مسافرت ده روزه شان در آن کشور اظهار تشکر نموده اظهار داشت که :-

موسسه ملل متحد که مکلف نهبانی صلح و امنیت بین المللی میباشد اظهار موافقت نمودند تقویت موسسه ملل متحد باید بر رعایت دقیق مندرجات منشور موسسه جهانی باشد. طرفین معتقدند که تشکیلات موسسه ملل متحد باید ممثل آن وضع واقعی باشد که در نتیجه عضویت عدّه بزرگ کشور های آسیا و افریقا که جدیاً مستقل شده اند در سازمان بیمان آمده اند. حکومت اتحاد شوروی این را که افغانستان در سیاست بیطرفی وعدم الحاق که بر اساس منافع ملی افغانستان متکی بوده و در راه استواری مبنای صلح جهانی مساعدت مینماید تقدیر

نباغلی دوکتور محمد یوسف صدراعظم بانباغلی میکویان صدر هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد شوروی

شوروی درشقوق مختلفه اقتصادی اجتماعی، فرهنگی و علمی به ترقیات روز افزون نایل شده و این ترقیات رابه زعما و مردمان ایشان تبریک دادم. ملاقات من باشاگردان افغانی درشهر های مسکو، کیف و تاشکند سبب مسرت گردید زیرا ملتفت گردیدم ایشان از محیط علمی شهر های محل توقف خویش در اتحاد شوروی استفاده لازم بعمل می آوردند.

مسافرت صدر اعظم افغانستان باین ترتیب در اتحاد شوروی در توسعه روابط دو کشور نقش مؤثری از خود گذاشته و خاتمه پذیرفت.

طی این مسافرت در مسکو، کیف، تاشکند و سمرقند یکبار دیگر متیقن گردیدم که مردم و زعمای اتحاد شوروی علایق دو ستی حسن همجواری و احترام متقابله خویش را با افغانستان گرامی شمرده راجع به مسایل رشد اقتصادی ما علاقه جدی و صمیمی نشان میدهند. مردم و زعمای شوروی به دوام مساعدت های اقتصادی و فنی خویش به افغانستان اهمیت بزرگ قایل اند و در اثر مذاکرات اینجانب و وزیر پلان در مسکو درباره بعضی مسایل مالی مورد علاقه هر دو کشور مفاهیم سودمندی صورت گرفت که پروتوگول های مربوط آن بعداً امضاء خواهد شد. مردم اتحاد

مسافرین باغلی و دوکتور محمد یوسف

دوام نموده و صدراعظم هند در دعوت شامی که به افتخار صدراعظم افغانستان ترتیب کرده بود اظهار داشت که: افغانستان و هند با مسایل و مشکلات مشابهی مواجه میباشند که مهمترین آنها انکشاف دو کشور در ساحه های مختلف حیاتی است. باوصف مجاهداتی که از طرف کشورهای جهان برای بهبود اوضاع بین المللی میشود هنوز هم مشکلات زیادی در جهان وجود دارد. افغانستان و هند در صحنه سیاست بین المللی به عدم الحاق به پیمان های خارجی عقیده را سخنا داشته و این امر دارای اهمیت زیادی میباشد. زیرا ما باین وسیله برای حل مسئله خلع سلاح

از ۲۹ دلو ۱۳۴۳ نیاغلی دوکتور محمد یوسف صدر اعظم بدعوت نیاغلی لعل بها در شاستری صدر اعظم هند عازم دهلی گردیدند. درین مسافرت نیاغلی سید قاسم ریشتیا وزیر مالیه، نیاغلی محمد کبیر لودین سفیر کبیر افغانی در دهلی نیاغلی دوکتور عبدالغفور روان فرهادی کفیل مدیریت عمومی سیاسی وزارت امور خارجه بحیث هیئت معیتی صدر اعظم افغانستان بودند.

نیاغلی دوکتور محمد یوسف صدر اعظم با صدراعظم هند ملاقات نموده راجع به مسایل بین المللی و موضوعات ذی علاقه تبادل افکار کردند. مذاکرات دو صدراعظم بروز های جمعه، شنبه و یکشنبه

وساير مسائل مهم جهاني صرف
 مساعي کرده ميتوانيم. صدراعظم
 هند ضمن اشاره باوضع هندوچين
 و حوزة جنوب شرق آسيا
 اظهار نمود که متاسفانه در ين
 منطقه مشکلات زيادي بوجود آمده
 و روی همين اصل حکومت هند
 پيشنها د کرده يك کنفرانس

ښاغلي دکتور يوسف صدراعظم ووقع ملاقات ښاغلي دکتور
 راداکر شينان رئيس جمهور هندو قصر راج پتی پراون و واقع دهلي جديد

طی يك قرن گذشته افغانستان با تسلط خارجی درپیکار بود و مردم افغانستان مشکلات زیاد و ایشار را برای وقایه آزادی خویش متحمل کردیدند باین گونه طبعاً ما افغانان خیلی شادمان شدیم که این سر زمین تاریخی در نتیجه خردمندی و قربانی های فرزندان رشید آن استقلال خود را بدست آورده و مقامی را که سزاوار آن است در جهان حاصل کرد. از آن وقت تا کنون خط سیر کشور های مائلاقی نموده حتی طریق اعما زملی و همکاری بین المللی هم مقدم بوده ایم درسیاست بیطرفی ما چه در مؤسسه ملل متحد و چه در دیگر اجتماعات بین المللی اثر نیک داشته هر دو کشور در پشتیبانی آن آزادی تامین عدالت برای همگان متفق بوده ایم.

هیئت های مادر هر دو کنفرانس کشورهای بیطرف با کمال هماهنگی ابراز فعالیت نمودند . مطالعه ما برای استقلال مردمان آسیا اکثر تامین شده و هیئت های هر دو کشور تکوین اعلامیه تاریخی باندونگ سپیم بوده اند. منسلك نبودن افغانستان با هیچ کتله سیاسی متکی برسیاست عنعنوی بیطرفی ما میباشد . افغانستان در دو جنگ جهانی سپیم نگرفت و هیچ وقت در اتحاد و یا کتله سیاسی شامل نگردیده . خوشبختانه هند مستقل نیز سیاست مشابهی را درپیش گرفته افغانستان و هند به منفعت صلح و امنیت جهان خدمت میکنند و چون هر سال عده مزید ملل در هر بر اعظم باماهم صف میشوند و اائق و مفید بودن سیاست ما بهتر ثابت

بین المللی برای غور در باره همه این مشکلات تشکیل گردد .

متعاقباً صدر اعظم افغانستان بیاینه آتی را ایراد نمود:-

جلالتماب: جلالتمابان:- خانم ها و آقایان ! آرزو مندم تشکرات صمیمانه خود را از کلمات پراز لطف خیر مقدم که اظهار نمودید و سپاسگذاری خود را نسبت به احساسات نیکی که راجع به کشور و مردم افغانستان ابراز داشتید ابلاغ دارم. ضیافت امشب خاطرات شش سال قبل را نزد من تجدید میکند. آن وقت وزیر معادن و صنایع افغانستان بوده در جمله یک هیئت افغانی از کشور پهنور شمادیدن کردم و مرد بزرگ و بشر خواه جواهر لال نهروی فقید ما را اخیر مقدم گفت:- با کمال مسرت تذکر میدهم که با مرور این سالیان در احساسات دو ستی صمیمی ما خلل وارد نگردیده و علایق قلبی ما روز افزون است. مسافرت من به هند ادامه عنعنه مسافرت های د و ستانه زمامداران افغانی و هندی به کشور های یکدیگر میباشد چنانکه میدانید اعلیحضرت معظم همایونی و نیز والاحضرت صدر اعظم سابق ما اینجا مسافرت کرده بودند مانیز مسرت پذیرائی جلالتماب راد اگر شنان رئیس جمهور جواهر لال نهروی فقید را در افغانستان داشتیم .

اکثر وزیران کابینه ما با همکاران خویش در کشور شما آشنائی حاصل کرده اند اینجانب خود مسرت پذیرائی وزیر امور خارجه هند جلالتماب سوران سنگه رادر کابل در سنبله گذشته حاصل کردم.

بناغلی دوکتور محمد یوسف صدراعظم چیت ملاقات بانبنافلی شاستری صدراعظم هند

میگردد .
 باینگونه صلح و صفادخاطره ما
 حکمفرما بوده وتوانسته ایم همه
 نیروهای خویش را در سریع
 ساختن انکشاف اقتصادی، اجتماعی
 وفرهنگی کشور خود بکاربریم
 ما افغانها ترقیاتی را که درهند
 درین مدت نسبتاً کوتاه صورت

بنا برین باید از ملل متحد و مساعی آن در تقویت صلح جهانی و امنیت در توسعه تفاهم و تعاون بین المللی و حمایت حقوق بشر و آزادی های اساسی پشتیبانی کامل نمائیم. ملل متحد یگانه مقام امید واری بشر است برای نجات از تباهی بوده و اعضای آن باید به منظور تامین هدف های منشور ملل متحد به آن مؤسسه هرگونه مساعدت نمایند.

جلالت‌آب صدراعظم!

در خاتمه یک باردیگر ازین فرصت که برای مسافرت به هند و ملاقات بادوستان هندی و توقع برای تقویت علایق دوستی هردو ملت بمن میسر نمودید اظهار تشکر میکنم. خراشمندم در برداشتن جام خود با آرزوی صحت جلالتمآب رئیس جمهور راداکرشان و میزبان ما جلالتمآب لال بهادر شاستری بامن همراهی نمائید.

بناغلی دوکتور محمد یوسف صدر اعظم روز ۲ حوت به بمبئی وارد و در میدان هوائی از طرف وزرای ایالتی افغانان مقیم بمبئی و مردم آن شهر پذیرائی شد در دعوتی که از طرف انجمن دوستی هند افغان در بمبئی ترتیب شده بود رئیس انجمن مذکور بناغلی اسمعیل طی بیانیه خیر مقدم اظهار داشت که: - مردم بمبئی دوستی عمیق در برابر افغانها که بهترین مبارزان آزادی خود هستند دارند ما افغانها را از صمیم قلب دوست داریم. روی همین مناسبات نیک است که امروز مردم بمبئی جنتری های خود را به مناسبت ورود شما به خط سرخ نشانی کرده اند. بعداً بناغلی صدراعظم طی بیانیه

گرفته به نظر علاقه و تقدیر می‌نگزیم و آرزو مندیم مسرت و موفقیت همواره نصیب شما باشد، همچنین خیالی شادمانیم که دوستان ما در هند به ترقیات افغانستان علاقه عمیق میگیرند. ماهه مجاهدات خود را وقف بهبود احوال اقتصادی و اجتماعی کشور خویش نموده ایم و بوللمها و مجاهدات مامتعدد و کوناگون میباشد هدف ما این است که منابع طبیعی خویش را چنانکه به مردم ما به بهترین صورت سودمند اقتد بکار بریم باقیادت و عنایت پادشاه محبوب خویش و همکاری صمیمانه قاطبه ملت افغانستان قانون اساسی جدیدی را که در نهم ماه میزان امسال نافذ کرده تدوین نمودیم.

این وثیقه ملی در تاریخ ما مقام برجسته دارد این سند بزرگ آزادی انتخاب، آزادی فکر و آزادی کار را تضمین نموده و میراث ملی و ارزش های عنعنوی ما را رعایت مینماید مردم ما اکنون خط سیر خود را خود تعیین نموده و در راه عملی ساختن افکار خویش و مطابق مصلحت خویش خدمت میکنند. در بلگراد و قاهره اعلام نمودیم که محافظت صلح و بهبود حال مردمان جهان مسئولیت مجموعی همه ملل میباشد که آن نتیجه آرزو های طبیعی بشر برای زندگی بهتر در جهان میباشد توقع داریم همکاری ما در تاسیس صلح عادلانه و مستقر بیشتر دوام یابد و متحد امکان در بهبود و احوال مردمان خویش مجاهدت نمائیم و خصوصاً در تقویت حسن نیت بین ملل هر چه می‌توانیم ابراز مساعی نمائیم.

از پذیرائی بسا حرارت و ابراز احساسات نیک رئیس و اعضای انجمن دوستی هند و افغان اظهار تشکر نموده گفتند که: - دعوت لطف کاراانه صدر اعظم شما بمن فرصت مجاهدت در تقویت دوستی بین افغانستان و هند را میسر نمود. این دوستی در نگاه من مانند درخت تنومندیست که ریشه آن در اعصار قدیم استوار گردیده و اکنون باید آنرا با ثمرتر و نیرومندتر سازیم. در عصر اخیر در زمان استعمار در اواخر قرن نوزده و آغاز قرن بیست مردم افغانستان در برابر خارجیان دست به پیکار زدند. از هنگام کسب مجدد استقلال ما ۱۹۱۹ ملت هند به پیشرفت مردم افغانستان در راه عملی ساختن آرزوهای ملی خویش علاقه بزرگ نشان داده است مردم افغانستان با تمام مسرت پیروزی مردم هند را در راه کسب استقلال مشاهده نمودند از آن وقت تا کنون در هر جا و هر زمان هر دو کشور پشتیبان آزادی بوده اند چه در ملل متحد و چه در باندونگ مشترکاً مجاهده نموده ایم. تا مامول جهانیان یعنی آزادی، ترقی و صلح جهانی بر آورده شود. نیکو میدانیم که جهان بکلی چنانکه ما و شما آرزو مندیم نیست مگر توقع داریم همه مردمان آگاه باشند که پرنسیب های پیکارهای مشترک ما مستقر بوده و بنیان همه مساعی ما خواهد بود. حکومت پادشاهی افغانستان مراقبت ترقی هند و تجارب بزرگ در رشته های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی آن می باشد و شادمانیم که ضمن این ترقیات خویش ارزش های عنعنوی

و آزادی خویش را تقویت می بخشید. جای شادمانی است که شما نیز با کمال علاقه متوجه تحولات ما در شقوق اقتصادی و مساعی مادر عملی ساختن اهداف متضمن قانون اساسی مصوبه نهم میزان امسال میباشید، این وثیقه ملی با عنایت و پشتیبانی پادشاه بزرگ مامظهر صمیمی ترین آرزوهای مردم ما می باشد برای آزادی خواهان سند بزرگی است زیرا بموجب آن ملت ما در انتخاب راه ترقی خویش آزاد بوده و ضمن امیرات عنعنوی ما توسط آن تضمین شده است ارزشهای معنوی ما در نگاه ما اهمیت بزرگ دارد و هدف ما تحول با کمال مسالمت و آرامی و ترقی ثابت و پیهم همه گان آزادی و عدالت می باشد.

همچنان صدر اعظم افغانستان در دعوت تجار افغانی در بمبئی و در دعوت شهریان دهلی اشتراک نمودند. بنا علی با واجتر سنگ بناروال دهلی ضمن بیانیه خیر مقدم خود از روابط نیکی که بین افغانستان و هند موجود است متذکر شده اظهار امید نمود که این دوستی و نزدیکی روز بروز تحکیم بیشتر یابد.

بعداً بنا علی دوکتور محمد یوسف صدر اعظم خطاب به شهریان دهلی چنین گفتند که: -

دوستی بین افغانستان و هندوستان در تاریخ هر دو کشور عامل جدیدی نیست از زمان باستان باین سو علایق بین هر دو کشور استوار بوده است.

این دوستی البته نوظهور نیست ولی نمیخواهیم که محض قدیم بشمار آید زیرا آنچه قدیم است

خود بخود موجود بشمار آمده و بحال خود می ماند ما دوستی خویش را زنده و فعال و همیشه در ترقی و با ثمر می خوائیم . ترقی پیهم هند سبب خورسندی ما میشود چنانکه میدانید ملت افغان نیز سرگرم تکمیل پروگرام های اقتصادی ، فرهنگی و اجتماعی خویش میباشد تاکنون دو پلان پنجساله خود را تطبیق کرده ایم و عنقریب به سومین پلان پنجساله می پردازیم تا امکانات پیشرفت و رسیدن خویش را به هدف های عالی خویش میسر نمایم . مردم افغانستان مشغول تعمیر شاهراه ها ، مدارس و موسسات تحصیلات عالی و پیشبرد آبیاری ساحات وسیع ترمیاشند یگمه کشورهای دوست از نظر فنی و اقتصادی در اجرای این پروژه ها با ما مساعدت کرده اند و این مساعدت نمونه واضح همکاری اقتصادی فاقد هر گونه قید و شرایط سیاسی میباشد .

ها و عقیده را سخ افغانستان را در همزیستی مسالمت آمیز تقدیر نموده از نظریات بناغلی دوکتور محمد یوسف در مورد تقویت ملل متحد پشتیبانی کردند . صدراعظم هند از آمادگی هند برای وارد نمودن مقادیر زیاد میوه تازه و خشک افغانی تذکر داده صدراعظم افغانستان از موسسه ذروی هند فابریکه طیاره سازی و فابریکه جت در بمبئی و کلکنه دیدن نمود پوهنتون و یشوه بهارت برای صدراعظم افغانستان دوکتورهای افتخاری ادبیات داد در پایان مسافرت صدراعظم افغانستان به هند اعلامیه مشترک آتی نشر شد :-

متن اعلامیه مشترک

جلالتآب دوکتور محمد یوسف صدراعظم و وزیر امور خارجه افغانستان نظر بدعوت جلالتآب لال بهادر شاستری صدراعظم هند از تاریخ (۲۹) دلو تا (۹) حوت مسافرت رسمی به هند نمودند . جلالتآب سید قاسم رښتیا وزیر مالیه معیت جلالتآب صدراعظم افغانستان راداشت این مسافرت صدراعظم افغانستان به هند به سلسله مسافرت دوستانه رؤسای دولتین و حکومتین هر دو کشور صورت گرفت این مسافرت فرصت نیکی برای تجدید دوستی و همکاری نزدیک بین دو کشور میسر نمود . صدراعظم افغانستان در طول مسافرت خویش با ابراز احساسات صمیمانه و با حرارت که متکی بر علایق تاریخی و عنعنوی دوستی بین مردمان افغانستان و هند میباشد مواجه شدند .

بناغلی صدراعظم ضمن توضیح انکشافات اخیر افغانستان و تذکر لزوم همکاری روز افزون بین همه کشورهای جهان را تذکر دادند . درین موقع صدراعظم هند بناغلی شاستری اظهار داشت :- افغانها مردم شجاع هستند و به ترتیبیکه ایشان از آزادی خود حمایت کرده اند قابل تقدیر میباشد . بناغلی لال بهادر شاستری ضمن اظهار احترامات خویش بر اعلیحضرت معظم همایونی از آرزوی کار آمدن دیموگراسی در افغانستان که به اراده اعلیحضرت شان صورت گرفته تذکر داده اند . صدراعظم هند عدم الحاق افغانستان را در بلاک

صدراعظم افغانستان مذاکرات مفید با صدراعظم هند و دیگر اعضای

همواره دارای اعتبار میباشد هر دو صدراعظم اظهار امید نمودند که الجزایر در پیشرفت وحدت آسیا و آفریقا و تأمین هدف ها و اصول ملل متحد مؤثر واقع شود .

هر دو صدراعظم مندرجات اعلامیه دومین کنفرانس کشورهای بیطرف را که در قاهره منعقد شده بود مجدداً تأیید نمودند در آن اعلامیه از کشورهای عضو کنفرانس ژنیو ۱۹۵۴ توقع جدی رفته بود که از اقدام هرگونه عملی که در کشیدگی اوضاع خطیر هند و چین بیفزاید دست گیرند .

هر دو صدراعظم اظهار امید جدی نمودند که همه اقدامات نظامی در ویتنام متوقف گردیده شرایط انعقاد کنفرانس مانند کنفرانس ژنیو میسر گردد تا آنکه راه حل مسالمت آمیز و مداوم برای مسئله ویتنام پیدا شده صلح و استقلال مردم ویتنام را تأمین نماید .

هر دو زعیم توسعه روابط تجارتي را بین کشورهای خویش مطالعه نموده و مسایلی را که مشکلات اسعاری زاده مضاف مساعی رشد و رفاه هر دو کشور ایجاد نموده است در نظر آورد و مسایل لازمه را به منظور چاره جوئی این مشکلات و تأمین توسعه پیهم تجارت طرفین مورد غور قرار دادند .

جلالتماب صدراعظم افغانستان مخصوصاً از مسافرت خویش به پوهنتون و شیوا بهاراتی (واقع شنانتی نیکیتن در بنگال) که در آنجا بایشان طی مجلس خاصی درجه اعزازی دو کتوری ادبیات داده شد اظهار مسرت نمود صدراعظم افغانستان طی مسافرت شان در هند از دیدن دیگر پروژه های انکشافی مانند مؤسسه نیروی

حکومت هند انجام دادند درین مذاکرات وزیر مالیه افغانستان نیز شرکت داشت این مذاکرات در فضای صمیمیت کامل و تفاهم که نشانه دوستی صمیمانه و مؤدت طبیعی بین هر دو کشور میباشد صورت گرفت .

این مذاکرات راجع به يك سلسله موضوعات مورد علاقه و توجه طرفین بوده شباهت نظر را بصورت وسیع بین هر دو کشور ظاهراً هر ساخت .

صدراعظم افغانستان و صدراعظم هند پیروی شان را از سیاست بیطرفی و عدم اشتراك در کتله های نظامی تأیید نموده اظهار عقیده نمودند که چنین سیاست صلح جهان و تفاهم بین المللی را به صورت فعال تقویت می بخشد .

هر دو صدراعظم پشتیبانی کامل خود را از ملل متحد تأیید نموده و تأیید نمودند که باید هرگونه مساعی برای تقویت و تحکیم حیثیت مؤسسه جهانی صورت گیرد .

هر دو صدراعظم اظهار یقین نمودند که جریانات امساله مجمع عمومی ملل متحد ضرورت فوری حل مسئله تقسیم مصارف باقیمانده ملل متحد را واضح نموده است هر دو اظهار امید نمودند که راه حل فوری و عملی برای این مسئله کشف گردیده و مجمع عمومی بوظایف خویش در راه صلح و همکاری جهانی مجدداً بپردازد .

هر دو صدراعظم درباره کنفرانس آینده آسیایی و آفریقایی که در شهر الجزایر منعقد خواهد شد تبادل افکار نمودند .

هر دو باین موافقت نمودند که اصول مندرجه اعلامیه باندونگ

تأیید نمودند یکی از قدم های مهم تقویت روابط افغانستان و هند و موافقتنامه فرهنگی میباشد که هر دو دولت آنرا اخیراً تصویب نمودند، افغانستان و هند باکمال اطمینان متوقع همکاری نزدیکتر در ساحات مورد علاقه طرفین میباشند.

جلالتآب صدراعظم افغانستان از جلالتآب صدراعظم هند دعوت دوستانه نمودند تا بحیث مهمان حکومت پادشاهی افغانستان در آینده به افغانستان مسافرت نمایند. جلالتآب صدراعظم هند این دعوت را باکمال مسرت قبول نمودند.

بناغلی دوکتور محمد یوسف حین مواصلت به میدان هوایی کابل از پذیرائی های گرم مقامات حکومتی و مردم هند تذکر داده این مسافرت را در تشنید مزید علائق دو کشور مؤثر خواندند.

ذروی در بمبئی فابریکه فولاد در کاپور دربنکال، فابریکه تیلون سازی در بنگلور و غیره را که همه نمونه های ترقی هند با تطبیق پلان های انکشافی و پیروی راه دیموکراسی از زمان استقلال تاکنون میباشند نیز اظهار شادمانی نمودند.

صدراعظم هند ازین اظهار مسرت نمود که افغانستان تحت رهبری اعلیحضرت معظم همایونی با اصلاحات اجتماعی، اقتصادی و قانون اساسی پرداخته و سیاست ترقی را از طریق صلح و دیموکراسی خط مشی قرار داده و در راه تأمین نوری پیشرفت مادی و معنوی موفقیت های سریع نائل گردیده است. هر دو رئیس حکومت نسبت به توسعه اطمینان بخش روابط بین کشور های خویش اظهار مسرت نمودند و آرزوهائی را جهت انکشاف همکاری در ساحات اقتصادی، علمی، فرهنگی، و فنی

راپور فعالیت های انکشافی

موسسات و دواير شامل پلان

در طول سال ۱۳۴۳

مختلف ملت شد، تا پلان دوم انکشافی راهم طرح و ترتیب نمایند و با انجام پلان دوم و طرح پلانهای دیگری جامعه رادر ساحات مختلف پیش ببرند.

اکنون که در شروع سال چارم (بقیه در صفحه ۲۳۰)

طرح پلانهای انکشافی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی که از سال ۳۵ با اینطرف آغاز شد، تصمیم دولت و آرزوی ملت را بسوی يك آینده مترقی وانمود میکند. پلان پنجساله اول که موفقانه انجام یافت سبب تشویق دولت و امیدواری طبقات

لویه جرگه که به منظور غورواخذ تصمیم نهائی درباره قانون اساسی جدید افغانستان در اثر فرمان پادشاهی دایر گردیده بتاريخ ۱۸ سنبله ۱۳۴۳ با پیام ذات ملوکانه افتتاح و بتاريخ ۲۸ سنبله ۱۳۴۳ اختتام یافت و در نتیجه قانون اساسی جدید افغانستان که شامل یازده فصل و یکصد و بیست و هشت ماده است به تصویب رسید .

ارشادات ذات شاهانه
در افتتاح لویه جرگه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

داشته سوخا طره آن مایه احترام و مباحث همگان باشد. لویه جرگه که امروز انعقاد می یابد در حالیکه از یکطرف آغاز یک فصل جدید در ارتقای کشور ما خواهد بود از طرف دیگر از بهترین سنن و روایات قومی ما نمایندگی نموده باینصورت حلقه اتصال را در بین گذشته و آینده ما تشکیل میکند. سی و پنج سال قبل هنگامیکه مملکت در آتش یک انقلاب و خیم و خانمانسوز میسوخت، پدر من اعلیحضرت محمدنادر شاه شهید از بستر

خداوند توانا را شکر گذارم فرصت آن میسر میگردد که این لویه جرگه را به منظور تاسیس نظام نوین افغانستان در سایه امنیت وطن و در پرتو صلح جهان افتتاح مینمایم. دیدار هر یکی از شما که بحیث ممثلین اراده ملت در این جلسه بزرگ حضور بهم رسانیده اید موجب مسرت من است. آرزو مندم اقامت شما در باینخت گوازا و جلساتتان مظهر موفقیتی شود که نتایج آن در حیات امروز و فردای ملت ما تاثیر مثبت و عمیق

در صحنه مناسبات بین المللی جستجو نمود .

اولاً چنانکه همه میدانیم استقرار مجدد آرامش در کشور که در سال ۱۳۰۷ در جامعه ریشه دوانیده بود سالها بعد از اطفای آتش انقلاب مولد تشنجات گوناگون و اندیشه های عمیق گردید .

ثانیاً عدم استقرار صلح در سر تاسر جهان که بالاخره منتج به جنگ دوم جهانی گردید تطبیق تحولات جدید را نهایت مشکل گردانیده بود . حکومت های که درین مدت زمام امور را بدست داشتند چنان کارهای بزرگی را انجام دادند که در نتیجه آن زمینه برای تحولات اساسی در ساحه قانون و اداره مملکت مساعد گردید .

در پرتو مساعی قابل قدر ایشان امنیت در مملکت قایم شد، معارف بسط و انکشاف یافت و اقتصاد جامعه ارتقا پذیرفت و روح اعتماد دوباره در مملکت بوجود آمد . در آغاز این جلسات بزرگ وظیفه ماست که خدمات برجسته اشخاص را که با صبر و حوصله و شهامت صحنه را برای احداث حیات نوین آماده نموده اند فراموش نکنیم .

سردار محمد هاشم خان مرحوم و سردار شاه محمود خان مرحوم هر یک به نوبه خود در روزهای نهایت دشوار و وظایف محوله شان راه صداقت و امانت انجام دادند . تذکر خاص از سهم بارزی که سردار محمد داؤد در راه رسیدن با ین مرام عالی داشتند موجب مسرت ماست .

باملاحظه این پیشرفتها احساس شد وقت آن فرا رسیده که مشروطیت افغانستان را که توسط

مریضی برخاسته به آن غزم رهسپار کشور گردیدند که پیش از همه وطن را از آتش خانه جنگی نجات بخشیده ، نظم و آرامش را مجدداً برقرار نماید در مرحله دوم آرزوی پاک و بی آرایش شان تاسیس حکومتی بود که توسط آن مردم افغانستان با عقیده راسخ به آینده این سرزمین شیرازه امور را بدست خویش گرفته بر اساس رعایت حقوق فردی و تسامین عدالت اجتماعی راه پرافتخاری را بسوی سرنوشت آینده به پیمایند . وقتی اعلیحضرت شان بر اساس تصمیم و اصرار ملت بار سنگین سلطنت را بدوش گرفتند اوضاع عمومی کشور بحرانی و مختل بود .

مردم افغانستان تازه از روزگار تاریک اغتشاش سر بر آورده بسوی آینده بانگرانی نگاه میکردند .

وضع دفاعی کشور موجب تشویش امنیت داخلی کاملاً مضطرب و بنیان مالی منهدم شده بود . در دوران چنان روز های بحرانی اعلیحضرت شهید موفق گردیدند در مهلت کوتاه پادشاهی خود نمایندگان ملت را دعوت ، لویه جرگه را دایر و به توسط آن قانون اساسی افغانستان را تصویب و متعاقباً اولین شورای ملی را در همین روز تاسیس نمایند . این قانون اساسی ایجابات آن زمان را بخوبی در نظر گرفته شیرازه از هم گسیخته کشور را بهم بست . اگر تمام آرزوهای که اعلیحضرت شهید در ین راه بخاطر میپرورانیند در مدت کوتاه تری جامه عمل نپوشید علل آنرا باید در گذارش حوادث نه تنها در کشور بلکه

افتتاح لویه جرگه

است مؤظف نمودیم که به تشکیل کابینه پرداخته اصلاحات قانونی را که ضرورت آن محسوس بود روی دست بگیرد. مسرت دارم که حکومت جدید تحت ریاست دوکتور محمد یوسف وظایف محوله شان را طوری که شایسته فرزندان صالح این خاک است در این یکنیم سال ایفاء نموده اند یقین کامل دارم آینده نیز رفاه و اعتلای مملکت نصب العین حقیقی شان خواهد بود .

یکنیم سال قبل در آستان تحول

اعلیحضرت شهید سعید بنیان گذاری شده بود وما پیوسته در آرزوی تکمیل آن بودیم توسعه بخشیده امور حکومت را که بحکم ضرورت و بر اساس اعتماد ملت توسط افراد خانواده ما اداره میشود بعد از این از خانواده سلطنت مجزی گردانیده و باین صورت یکی از اساسات دیموکراسی را جامه عمل بیوشانیم. بنابراین اساس بناغلی دوکتور محمد یوسف را که از جوانان منور و با تجربه و شخصیت شان مورد اعتماد ما و مردم افغانستان

ملی سپرده میشود .
تصور نمیکم احتیاج آن محسوس
گردد که بار دیگر عظمت و اهمیت
وظیفه ئی را که شما در دوران این
روزها بدوش دارید خاطر نشان
سازم و تئیه ای که بالاخره در اثر
غور و تعمق شما تصویب میگردد
خط مشی دولت و میسر زندگانی
ملت را بسوی آینده تعیین خواهد
کرد .

نیازمن ببارگاه پروردگار توانا
اینست که قانون اساسی جدید
افغانستان ضامن سعادت و اعتلای
امروز و فردای ملت عزیز ما گردد .

بیانیه بناغلی دوکتور محمد یوسف صدراعظم

بسم الله الرحمن الرحيم

فیصله های آن در زندگانی این قوم
باشهامت ارزش تاریخی دارد خیر
مقدم بگویم و موفقیت تانرا در
پیشبرد این مسئولیت مقدس

نوین تصمیم اتخاذ گردید در قانون
اساسی افغانستان تجدید نظر
بعمل آمده اساسات جدید تنظیم
وانکشاف حیات ملی در یک و تئیه
نوین ملی ثبت گردد و بنا بران کار
تسویب و تهیه قانون اساسی جدید
به عهده ئی از دانشمندان کشور
سپرده شد در پایان یک سلسله
مطالعات عمیق مسوده قانون اساسی
آماده شد بمقصد مذاقه مزید به
هیئت دیگری مرکب از اشخاص
خبیر مملکت تفویض گردید و اینک
مسوده مذکور از مطالعه مجلس
وزراء نیز گذشته باین جر که بزرگ

هه وطنان عزیزم !

اجازه دهید که نخست بحیث
رئیس حکومت ورود و اشتراک
شمارا درین جلسه تاریخی که

اعلی حضرت معظم همایونی بایک عده از وکلای لویه جرگه در باغ کاریز میر

بناسی ازین اراده و طنخواهانه و ملت پرورانه پادشاه محبوب خود من و همکارانم درین مدت یکنیم سال در پهلوی امور جاریه مملکت که بفضل خداوند و به همکاری و استقبال صمیمانه مردم در تمام شقوق اداری و عمرانی و انکشافی سمیر طبیعی و ارتقائی خود را طی نموده است. توجه خود را به طرح ریزی تحولات آینده مملکت مطابق به آرزوهای پاک و مقدس اعلیحضرت معظم همایونی معطوف و تمرکز نمودیم چون پایه گذاری آینده اولتر از همه تجدید نظر را بر قانون اساسی مملکت ایجاب مینمود کمیته مؤظف شد تا با کار تسوید قانون اساسی جدید افغانستان پرداخته متن آن را بدسترس حکومت بگذارد. تا جائیکه از متن تهیه شده و از جریان مذاکرات کمیته مطالعه قانون اساسی برمی آید بوضاحت درک میشود که کمیته سعی کرده تا نهضت جدید افغانستان بر پایه های دین، ثقافت و تاریخ مردم ما و بروی مفید ترین و جدیدترین تجاربی استوار باشد که در ساحه سیاست، اجتماع، اقتصاد و فرهنگ در جهان امروزی بوجود آمده و تطبیق آن در شرایط محیطی ما ممکن و سودمند باشد. طوریکه همه اطلاع دارند متنی که از طرف کمیته مطالعه قانون اساسی تسوید گردیده به کمیسیون مرکب از اهل تجربه و بصیرت تقدیم شد و بعد از آنکه نظریات او شان نیز بدست آمد متن مورد غور مجدد مجلس وزراء قرار گرفته شکل نهائی را به خود اختیار کرد. و اینک امروز افتخار دارم بر حسب امر و ارشادات اعلیحضرت معظم همایونی پادشاه و پیشوای زناگان

از خدای بزرگ التجا میکنم. هرژه سنبله که روز تاسیس شورای ملی بدست حتی پرست اعلیحضرت شهید سعید است همیشه از جانب مردمان ما احترام میشود و با انعقاد این لویه جرگه در همین روز تاریخی که مقصد آن تصویب بزرگترین وثیقه ملی و اجتماعی ملت افغانستان است. روز هرژه سنبله مقام ارزنده تری را کسب و بنام آغاز دوره تحول جدید کشور ما در تاریخ یاد خواهد شد.

الحال که من در نزد شما بحیث رئیس حکومت استاده ام حس میکنم که امروز یکر روز با افتخاری در حیات ما و شما میباشد زیرا سر از امروز در اثر اراده پادشاه محبوب و مهربان و کلالی ملت به تصویب یک قانون اساسی جدید که حیات امروز و فردای همه ما را صیانت و حمایت میکند. تصمیم میگیرند.

یکنیم سال قبل هنگا میکه اعلیحضرت معظم همایونی پادشاه محبوب و بانی تحول تاریخی و نهضت جدید افغانستان افتخار امانت بزرگ صدارت عظمی را بمن بخشیدند توأم با آن وظیفه را بمن و حکومت من تفویض نمودند که عظمت تازگی و اهمیت آن برای سرنوشت مردم ما در تاریخ این کشور بسیار کم نظیر بود.

اعلیحضرت معظم همایونی بعد از آنکه تشخیص فرمودند ملت شاهانه شان آماده انتقال از یک مرحله تاریخ به مرحله دیگر آنست اراده فرمودند که باید زندگانی ملی افغانستان بر اساس ایجابات زمان و به منظور تأمین آرزوهای بزرگی که بدل می پروراندند مجدداً تنظیم شود.

اعلیحضرت دینم همایونی درحالیکه رئیس و اعضای کابینه حاضرند قانون اساسی جدید را توشیح میفرمایند

میشناسد و اصولیکه برای حفظ حیات ملی تنظیم و انکشاف آن وضع میکند درحالیکه اصولیت دارای ارزش جهانی و محصول تجارب کتله های مختلف بشر تطبیق آن در محیط و شرایط ماتباع خصوصیت احتیاجات دین، فرهنگ و تاریخ ماگردانیده شده است .
نقطه اساسی در تهیه و تنظیم مسوده قانون اساسی افغانستان عبارت است از حفظ توازن در بین منافع عالی جامعه از یکطرف و تأمین حقوق و منافع افراد از طرف دیگر حفظ این موازنه برای انکشاف سالم شئون ملی افغانستان حتمی

ملی افغانستان مسوده قانون اساسی جدید را بشما تقدیم میکنم. در این موقع وظیفه خود میدانم چند کلامه مختصری درباره مسوده قانون اساسی بخدمت شما عرض نمایم. مسوده ایکه اعضای محترم لویه جرگه بدسترس خود می یابند بعد از غور و تعمق در اطراف احتیاجات مملکت ما ، در اطراف بنیاد و اساسات دین، ثقافت و تاریخ کشور ما در اطراف سیر تاریخ جهانی بصورت عام بوجود آمده است. این مسوده دین مقدس اسلام و فرهنگ ملی افغانستان را بحیث زیر بنای زندگانی ملت ها

پرنسیب مهم دیگری که در تسوید قانون اساسی منظور بود این است که از تقلید حرف و بی لزوم از سایر ممالک صرف نظر شود و بجای آن از واقعیت زندگی ملی بادر نظر گرفتن تاریخ و فرهنگ افغانستان از یکطرف و پیش بینی انکشاف آینده از جانب دیگر استفاده بعمل آید. باین صورت میتوان گفت که مسوده قانون اساسی بادر نظر گرفتن ارزشهای جهانی که در تحت کلمه دیموکراسی خلاصه میشود یک قانون تماماً افغانی میباشد.

مسوده قانون اساسی بایک دیباچه آغاز میشود درین دیباچه که میتوان آنرا بحیثیت یک مرانامه ملی تعریف نمود تمام ارزشهای که تنظیم آن هدف دستور اساسی جدید میباشد بارعایت ایجاز قید گردیده است.

مطالعه دقیق دیباچه واحکام که بر اساس آن در متن قانون اساسی وضع گردیده بهتر از هرگونه شرح وتفصیل روحیه ای را که قانون اساسی به پیروی از آن تسوید وترتیب گردیده به اعضای محترم لویه جرگه معرفی مینماید که من به توضیح بیشتر نمی پردازم. درین موقع یکی از ارشادات پیشوای اسلام را تبرکاً و تیمناً یاد آور میشوم حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم گفته است «من سنن من سنن الله علیه و سلم و من سنن من سنن من عمل بها» هر کس سنت وقاعده نیکی میگذارد اجر عمل او و عمل کسانی که بعد از او به آن قاعده رفتار میکنند به او میرسد و هر کس سنت وقاعده بدی میگذارد گناه او و عمل کسانی که از آن قاعده

و ضروری بوده تثبیت آن به سویه قانون اساسی میتواند از تشنجاتی که جوامع دردوره انتقال و تحول به آن مواجه میگرددند جلوگیری نماید. بر علاوه از مراعات این موازنه مهم و ضروری مراعات ارکان اصلی یک قانون اساسی، رژیم های شاهي مشروطه عصری که عبارت از تنظیم آزادی وعدم مداخله قوای ثلاثه در فعالیت همدگر احترام حقوق پادشاه و نیز صیانت حق خلق میباشد بدرستی تخمابه گردیده است طوری که در متن مسوده ملاحظه میفرمائید حفظ این توازن هم در مرام و هم در احکام قانون اساسی منظور بوده مبنای بسی ارزش های جدید این قانون اساسی را تشکیل میدهد. برای تأمین حقوق افراد احکام مسبوطی وضع گردیده که جان و مال و آزادی را در سایه قانون حمایت میکند. همچنان ایجاد یک قوه قضائی مستقل و مؤثر و تقویه بنیان و صلاحیت قوه مقننه برای همین منظور پیش بینی گردیده است در قسمت منافع اجتماع به استقرار اوضاع و جلوگیری از تشنجات احتمالی که جامعه را با هرج و مرج مواجه میسازد اهمیت خاص داده شده مواد مربوط به دین مبین اسلام نقش مقام سلطنت بحیث محور توازن در بین قوای ثلاثه، سلامت دولت تثبیت مسئله جانشینی بر اساس دساتیر مشخص و ثابت بوجود آوردن یک قوه اجرائیه مؤثر و موول و بالاخره محدود ساختن حقوق افراد به ملاحظه منافع عامه از جمله ارزش های میباشد که منافع جامعه را در برابر هوا و هوس فردی صیانت میکند.

ښا غلي صمد اعظم نشان يادگار لويه جرگه را بحضور اعلیٰ حضرت
معظم همایونی تقدیم می‌کند

لازم و شایسته اهمیت آن بود
 باموفقیت بانجام رسانیدند دقت
 و غوری که شما در مطالعه مسوده
 قانون اساسی جدید افغانستان
 به آزادی کامل ضمیر، فکر و بیان
 بنگار برده اید موجب رضائیت کامل
 ما گردید. مسوده ای که لویه جرگه
 تصویب نموده و بعد از توشیح ما
 حیثیت قانون اساسی افغانستان
 را حاصل میکنند این کشور تاریخی
 را بیک مرحله جدید و بسیار مهم
 حیات ملی آن وارد میکنند. و به این
 مناسبت این جرگه بزرگ و گران
 مایه در تاریخ امروز و آینده مایک
 مقام عالی و درخشان را احراز
 مینماید. ما حمایت تمام اعضای
 لویه جرگه را تقدیر نموده و از خدای
 پاک جل جلاله تمنا مینمائیم که وطن
 و مردم افغانستان را در سایه قانون
 اساسی جدید و مساعی مشترک
 ملت و ارکان دولت مسعود سازد
 و بمدارج عالی رفاه و ترقی نایل
 گرداند.

اظہارات بنسأ علی صدر اعظم در مورد موقف افغانستان و ارجع به پښتونستان

جناب نائب رئیس: اعضای لویه جرگه!
 در موقعیکه ملت افغان جهت اخذ
 تصمیم برای تنظیم مجدد حیات ملی
 خود گرد آمده اند وظیفه خود میدانم
 قضیه ملی پښتو نستان را که
 در آذهان، دلها و سیاست دولت ما
 مقام برجسته و با اهمیت دارد
 به پیشگاه این مجلس بزرگ ملی
 تقدیم کنم. چنان که بارها توضیح
 شده است مطلوب افغانستان این
 است که حق تعیین سرنوشت مردم
 پښتونستان شناخته شده و آینده
 ایشان بر اساس آنچه مردم و زعمای

پیروی کنند به بنیاد گذارنده آن
 غایب میشود. این گفتار که یک جهان
 حکمت در آن مضمراست امروز ما را
 به بنیاد گذاری این قانون جدید
 که قواعد آنرا اصول و نیکو
 تشخیص داده ایم برای ما و شما
 پاداش بزرگی را وعده میدهند و بعد
 از بنیاد گذاری این قواعد حسنه
 و دستورهای نیکو مرحله تطبیق
 و عمل آن وظایف و وجایب بسیار
 سنگین و دقیقی را بردوش همه ما
 میگذارد.

هموطنان عزیز! مادران مرحله

باید ثابت کنیم که واقعاً شایسته
 چنین نظام اجتماعی هستیم و حق
 داریم بحیث یک ملت آزاد در دنیا
 زندگی کنیم، ما باید در عمل و حرکت
 خود ثابت کنیم که حقیقتاً بحیث
 یک جامعه به رشد رسیده مستحق
 چنین وثیقه افتخار بوده ایم. ما
 باید امتحان بدهیم که مطالب و آمال
 سیاسی و اجتماعی خود را بایک
 روحیه تسامح و تحمل که خاصه
 دیموکراسی است پیش برده
 می توانیم.

در خاتمه امیدوارم ملت افغانستان
 در سایه قیادت پادشاه محبوب
 خویش حیات ملی خود را پر بنای
 قانون اساسی جدید طوری تنظیم
 و انکشاف بخشد که آرزوهای همه
 ما و شما برای پیشبرد جامعه افغانی
 بفضل خدای متعال به بهترین وجه
 برآورده شود.

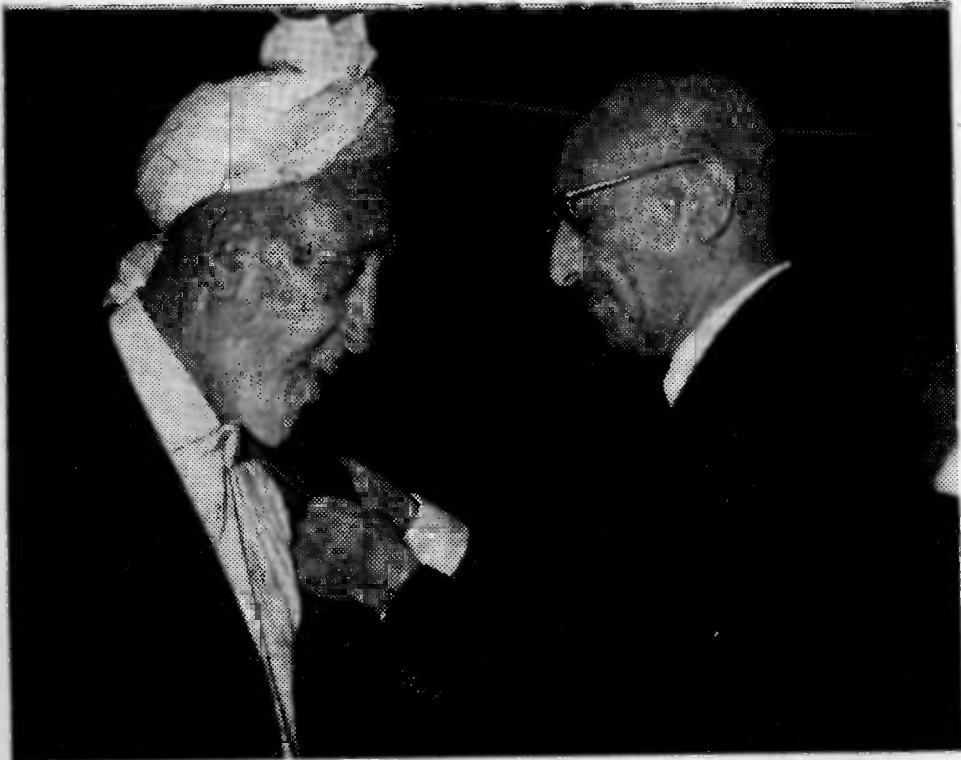
پیام اعلیحضرت معظم هماونی بمناسبت اختتام لویه جرگه بسم الله خیر الاسماء

عزیزان من اعضای محترم لویه جرگه!
 یکبار مسرت دارم که شما وظیفه
 سنگین و مهم ملی خود را طوری که

اساسی جدید ولرد میشود قضیه مردم پښتونستان و حمایت مردم و حکومت افغانستان را از حقوق و مجاهدات آنها به پیشگاه شما بگذارم. یقین دارم این جرگه بزرگ و تاریخی خط مشی تغییر ناپذیر افغانستان را در پشتمیلانی از حق تعین سر نوشت ملت پښتونستان تأیید و حکومت را در مساعی و مجاهدات آن رهنمائی خواهند کرد.

بیانیه بناغلی دوکتور محمد یوسف
صدر اعظم در ختم لویه جرگه
 جناب رئیس، اعضای محترم لویه جرگه!

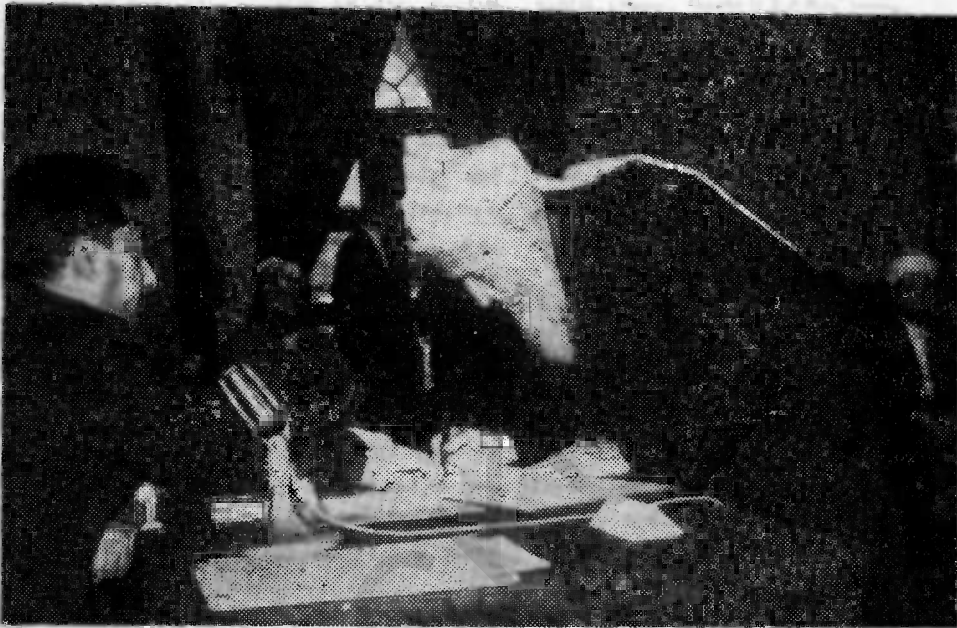
آن اظهار نمایند. تعیین یابد این یگانه راه حل عملی و مؤثر مسئله بوده متکی بر منشور ملل متحد و عدالت بین المللی میباشد. حکومت افغانستان به مساعی خود درین موضوع ادامه داده امیدوار است حل مسالمت آمیز این مسئله بطوریکه مطابق آمال مردم و زعمای پښتونستان باشد صورت پذیر شود. وظیفه خود میدانم بحیث رئیس حکومت افغانستان درین مرحله که به اراده اعلی حضرت معظم همایونی تحول عظیمی در حیات ملی افغانستان از راه تطبیق قانون

اعلی حضرت معظم همایونی در سینه یکی از اعضای لویه جرگه مدال یادگار را نصب می نمایند

ملی این کشور حقیقت عظیمیست که روز بروز روشن تر و مجسم تر و فایق تر میشود. ختم کار این مجلس حقیقت دیگری را ثابت کرد. مردمان این کشور بسوی پادشاه خود مینگرند و پادشاه خود را رهبر حقیقی خویش میدانند رهبری که ممثل حاکمیت ملی است و ملت را برای راست می برد. رهبر بیکه حامی دین پاک اسلام و مرکز وحدت همه مردمان این خاک است پادشاهی درین کشور مردم داری است درین مطلب مضامین عمیق سیاسی مضمّن است و همین ممیزه خاص پادشاهی افغانستان است که چنین يك تحول عظیم را در زندگانی مردم این کشور در يك فضای آرام و مسالمت آمیز ممکن و میسر میگرداند. کار بیکه لویه جرگه در جلسات ده روز خود بسر رسانیده است مرحله مهمی را در تاریخ تحول و ارتقاء سلیم کشور تشکیل میدهد. تاریخ آنرا بحیث یکی از کارنامه های درخشان دوره پادشاهی اعلیحضرت معظم همایونی محمد ظاهر شاه بانی و حامی نهضت جدید افغانستان ثبت خواهد نمود. البته با انجام این کار و وظیفه مادر عملی ساختن تحول فعلی پایان نمیرسد با تصویب قانون اساسی جدید که بعد از توشیح حضور اعلیحضرت معظم همایونی نافذ میگردد تازه در آستانه این تحول قرار میگیریم. درین موقعیکه کار خطیر تبدیل و تصویب قانون اساسی جدید را ختم کرده نتیجه را بحضور پادشاه خویش تقدیم میداریم باید ملتفت باشیم که اکنون وظیفه بزرگتری را پیشرو داریم و آن همکاری و مجاهدت برای تطبیق صحیح این

درین موقعیکه مجلس محترم لویه جرگه وظیفه تاریخی خود را دایر بر مطالعه و تصویب قانون اساسی جدید افغانستان بپایان میرساند وظیفه خود میدانم که بدو بحیث رئیس حکومت از توجه و دقت اعضای محترم لویه جرگه در مطالعه مسوده قانون اساسی جدید و از الهامات باارزشی که از مباحثات لویه جرگه برای من حاصل شد اظهار مسرت و اطمینان نمایم. در جریان این روز های فراموش ناشدنی با کمال خرسندی دریافتیم که اعضای این مجلس بزرگ بعظمت وظیفه که بایشان سپرده شده مستشعر بوده مسوولیت سنگین آنرا دانسته اند به منزل رسیدن کار این مجلس بزرگ یکبار دیگر ثابت کرد که مردم باادریت این کشور که عنعنه چند هزار ساله مجلس و جرگه را در نهاد خویش دارند رسم و راه مشورت در امور را نیکو میدانند و میسر زندگی و تعالی خود را از همین طریق تعیین مینمایند. این جرگه نشان داد که مردم افغانستان زندگی سیاسی فعال دیموکراتیک داشته میتواند و استعداد آنرا دارند که احکام و ارزش های چنین وثیقه بزرگ ملی را بطوریکه شایسته است بکار بندند. پایان رسیدن کار این مجلس این حقیقت را نیز ثابت کرد که مردمان وطن خواه این سرزمین از هر قوم و دودمان باشند به هر زبان سخن گویند هر طریق و مذهبی را پیرو باشند همدگر را بنده پروردگار و فرزندان این وطن می شناسند و همه میدانند که در جریان تاریخ همه بريك کشتی نشسته اند و با خبر اند که وحدت

یکی از اعضای لویه جرگه وثیقه ملی خود را امضاء میکند

باعظمت خویش اثبات ارزندگی کرده اند اکنون نیز باتوکل به خداوند اهل بیت و فرزانی خود را ثابت خواهد کرد. دردیباجه این وثیقه ملی از لزوم انکشاف و ترقی متوازن جامعه سخن رفته. ماوقتی باین هدف نایل میشویم که بدانیم دیروز این کشور با امروز و امروز آن با فردای آن وابسته است باید از یکسو جدی باشیم و یک لمحہ را بیفایده نگذرانیم و از دیگر سو با احتیاط راه پیمائیم تا قدمی را بیجا نگذرانیم، باید راه اعتدال را پیروی کنیم راهی که یافتن آن دشوار است و رفتن بر آن دشوارتر نمیتوانیم بیک دم همه چیز را تبدیل کنیم مگر میتوانیم هر دم چیزی را اصلاح کنیم. ما باید شئون اقتصادی اجتماعی، سیاسی، فر هنگی

وثیقه ملی است. قانون اساسی جدید که اعضای لویه جرگه آنرا به صفت وثیقه سعادت و ترقی مملکت یاد نمودند وقتی این حیثیت را حائز میگردد که بهمان صحت دقت و صمیمیت که تدوین، تعدیل و تصویب گردیده در محل تطبیق گذاشته شود. بدیهی است که حکومت دوره انتقال درین باره وظیفه سنگینی را بعهده دارد و مادراجرای آن از بارگاه خداوند متعال یاری میخواهیم. همچنین بدیهی است که افراد ملت نیز درین زمینه سهم مهمی دارند. من یقین دارم که مردم افغانستان به توفیق پروردگار بزرگ از روی درایت و واقع بینی با ایشار و از خود گذری این امتحان عظیم را بکمال مردانگی استقبال خواهند کرد و چنانکه در لحظات حساس تاریخ

تشکیل میدهد. افغانستان احترام متقابل، حسن همجواری و همزیستی مسالمت آمیز را توأم بسایطرفی جزء سیاست خارجی خویش میداند. سیاستیکه هدف آن صیانت استقلال و تمامیت ساحه مملکت، حفظ حیثیت و منافع کشور و پیشبرد مجاهدات بین المللی در خدمت بشر میباشد.

چون این سیاست خارجی مطابق آرزوهای عمیق و مورد تأیید کاهل مردم کشور بوده هدفهای ملی و بین المللی افغانستان را تسامین میکند. حکومت عزم راسخ دارد که پیوسته از آن پیروی نماید. امید است نمایندگان ملت که درین مجلس بزرگ اجتماع نموده اند این خط مشی را تأیید نمایند.

درخواستنامه آرزوی من است که در بار گشت بولایات خویش همین روح برادری و یگانگی را که بر این مجلس حکمفرما بود و روح راستی و انفاق را که خود مبلغ آن بوده اید بحیث پیام لویه جرگه به موکلین خویش برسانید هدف ما پاک و مقدس است و میسر زده هستی خود را برای ذیل به آن وقف نمائیم. از ذات او تعالی یاری میجوئیم تا در راه عملی ساختن این مرام مقدس باکمال فداکاری هم دل و همدست بوده به کامیابی نایل شویم.

**آزاد و مترقی باد ملت افغان
زنده و کامگار باد پادشاه مردم
دوست ما**

**اعلامیه نوبه جرگه راجع به
پښتونستان**

مانمایندگان ملت افغانستان که به اراده اعلی حضرت المتوکل

و معنوی کشور را موازی بایکدیگر پیشی بریم باید مطابق شرایط عصر و زمان گامهای بزرگ بگذاریم و بیک کشور عصری شویم. بی آنکه فرهنگ خود را که متکی بر دین پاک اسلام و عنعنات نیک ملی مساست از دست بدهیم فرهنگ ملی ما فرهنگ ملست و بی مان خواهد بود بدون آن ما آنچه باید باشیم بوده نمیتوانیم. راه ترقی را باید مرحله به مرحله بیمائیم در تطبیق ارزش حاکمی که درین قانون اساسی درج گردیده باید واقع بین بوده، حقایق محیط را در نظر بگیریم و در هر ساحه زندگی گامی بدو زمین را مساعد و اسباب ساز را مهیا نموده بعد با ملتینان و منانته به اقدام پردازیم و همیشه نتیجه عملی را بر تظاهر و نمایش مقدم بدانیم.

خواهران و برادران عزیز!
در دیاجه این وثیقه ملی میخوانیم که افغانستان جزء جامعه بتری است حکومت و مردم افغانستان میدانند که در میدان جهان یکه و تنها نیستند بلکه با سایر ملل هم خانه میباشند. مناسب میدانم که چند کلمه برای توضیح سیاست خارجی افغانستان ذکر کنم. اساس سیاست خارجی افغانستان صلح خواهی بیطرفی و عدم الحاق به دسته بندیهای نظامی است مقصد از بیطرفی بیعلاقگی به امور جهان نیست. افغانستان درباره مسائل جهان آزادانه حکم و قضاوت کرده موفق خود را بفائده صلح و رفاه بشر تعین میدارد. این بیطرفی بصورت عنعنوی از طرف مردم و حکومت افغانستان پیروی شده سنگ تهادب سیاست خارجی ما را

صلاحت او د منظور تائین اجرائی و طاف ستره محکمه ایسی
لازم اتنماد نماید .

ماده یکصد و نولسم - قوانینی که قبل از تاریخ تصویب قانون اساسی صادر گردید
به شرطی نافذ شمرد و میشود که منقض احکام این قانون اساسی نبوده
و قوانین جدید آنرا نافذ کرده باشد .

د افغانستان د باچا بشکل

توشیح پادشاه افغانستان

باچا	مؤنر المنوکل علی الله محمد ظاهر شاه د افغانستان
با مشورتل علی احمد محمد ظاهر شاه پادشاه افغانستان	د افغانستان د نوی اساسی قانون مسوده چه
مسوده قانون اساسی	دهنی لویې جرگې لخوا تصویب شوی کوم
که از طرف لویې جرگې لیکه از ۱۳۲۱ شمرد	چه د ۱۳۲۳ م کال سنبلې د میاشتې د
بشتره ماه سنبله سال ۱۳۲۲ م	انلسې ویرجې محمد رسنبلې ترانه ویشتنې پورې
شهر کابل القادریات تصویب کړی و	د کابل ښار کې غونډه شوی و د لویې جلالی
یادونه او د بزرگ توشیح لیکیم و سر از هر دو	په نامه بشکلو و او سر له من ویرجې محمد بی
از اجماع قانون اساسی افغانستان تمام	د دولت په ټولو هیو کې د افغانستان
عاطف دولت نافذ اعلام می نامیم	د اساسی قانون په حیث نافذ اعلام شو .
سر از هر دو قانون اساسی که از طرف	سر له من ویرجې د افغانستان هغه
لویې جرگې لیکه از ۱۳۰۹ م تصویب کړی و	اساسی قانون چه د ۱۳۰۹ م کال لویې جرگې
د کومو نافذ و با تمام ضمانت منقحی اعلام می نامیم	لخوا تصویب شوی و ترانه پورې په هیواد
	کې نافذ و د هغه ټولو ضامنو سر له من ویرجې
	شوی اعلام شو .

محمد کامر شاه
د افغانستان پادشاه

سرنوشت و حقوق فردي واجتماعي خود محروم ميباشند بصورت بارز و برجسته دزبر ابر ما مطرح ميگردد مانمايندگان ملت به تائيد و تصويب خط مشي حکومت درين باره بکبار ديگر پشتميا ني تمام ملت را از سياست تغير ناپذير افغانستان درين موضوع اعلان مينمائيم و در انتظار روزي ميباشيم که مسئله پښتونستان مطابق آرزوهای حقيقي مردم وزعمای آن حل شده برادران مادر پښتونستان! بحقوق خویش نایل گردند.

اعلاميه لويه جرگه دابر
بر تائيد سياست بيطرفي افغانستان
مانمايندگان لويه جرگه که به
امر ايلي حضرت المتوکل علي الله

علي الله محمد ظاهر شاه پادشاه افغانستان از تاريخ هژدهم الی ۲۸ سنبله ۱۳۴۳ هجري شمسي در تالار سلام خانه شاهی شهر کابل پا يتخت افغانستان برای اتخاذ تصميم در مورد مسوده قانون اساسي جديد افغانستان در لويه جرگه اجتماع نموديم پيشنهاد جلالتمآب دوكتور محمد يوسف صدراعظم را در مورد موقف خلل ناپذير افغانستان راجع به مسئله پښتونستان مطالعه نموديم. درين موقع که ملت افغانستان حيات ملي خود را بر پايه های متين ديموکراسي آزادي و عدالت مجدداً تنظيم ميکنند وظيفه ديني، ملي و تاريخ مادرحمايت از حقوق مردم پښتونستان که متأسفانه هنوز از حق طبيعي تعين

بعضي از اعضاء لويه جرگه پانماغلي دوكتور محمد يوسف صدراعظم

بيطرفي وقضاوت آزاد درمسائل بين المللي عدم الحاق به پيمانهاي نظامي، صلح خواهي، همزيستي مسالمت آميز براساس احترام متقابل وپابندي به منشور ملل متحد استوار است تائيد ميکنيم و اين سياست را براي حفظ منافع وحيثيت افغانستان وبراى کاميابي مساعى آن جهت بهتر ساختن سويه زندگاني خود وتامين صلح بين المللي مفيد وضروري ميدانم.

محمد ظاهرشاه از تاريخ ١٨ سنبله ١٣٤٣ هجري شمسي در قصر سلام خانه شاهي در شهر کابل پايتهخت افغانستان جهت غور برمسوده قانون اساسي جديد کشور درلويه جرگه اجتماع نموده بوديم بيانات جلالتماب دوکتور محمد يوسف صدر اعظم را در مورد سياست خارجي افغانستان در روز آخر مجلس استماع نموديم. ما اين سياست را که بر اصل عنعنوي

انعکاس قانون اساسي جديد افغانستان در مطبوعات دنيا

دوکتور محمد يوسف تدوين گرديده است. آژانس علاوه نموده که قانون اساسي جديد شامل مواد مهمي درباره دادن آزادي بيشتري به افراد. تشکيل احزاب سياسي و تضمين محاکمات علني در تمام انواع جرائم ميباشد. همچنان قانون اساسي جديد تصريع ميکند که اعضاي فاميل سلطنتي بحيث صدر اعظم، وزير، عضو مجلس شورای ملي و يامحکمه عالي قضائي مقرر و پايانتخاب نميشوند.

راديوي صدای امريکا: گفته است قانون اساسي جديد افغانستان متوجه بهبود وضع مردم آن کشور بااساس مقتضيات عصر جديد ميباشد.

آل انديا راديو: درخير مربوط به افتتاح لويه جرگه علاوه کرده است که قانون اساسي جديد تحولات جديدي را در وضع زندگي مردم افغانستان بوجود خواهد آورد.

مطبوعات دنيا از انعقاد لويه جرگه و مسوده قانون اساسي جديد افغانستان حسن استقبال نموده رويکار آمدن اين قانون اساسي را مقدمه عصر جديدي در افغانستان و متضمن بهبود وضع زندگي مردم اين کشور خوانده اند.

راديو مسکو: ضمن نشر اخبار افتتاح لويه جرگه از اجتماع اين مجلس فوق العاده ملي در افغانستان تذکار و به اهميت ملي و بين المللي جلسات آنها اشاره نموده و علاوه کرده است که در چند سال اخير در افغانستان تحولات بزرگي در ساحه هاي مختلف رونما گرديده و يک زن در لويه جرگه فعلي نماينده و شاهد زنده اين تحولات محسوب ميگردد.

آژانس خبررسانی (ای - پ) گفته است که مجموع عمومي بزرگ ملي افغانستان برمسوده قانون اساسي غور ميکند که در ظرف (١٨) ماه گذشته توسط حکومت بناغلي

راديو بي بي سي: ضمن نشر اخبار انعقاد لويه جرگه گفته است که اعلیحضرت پادشاه افغانستان در بیانیۀ افتتاحیہ شان فرموده اند که جدا ساختن حکومت از تخت و تاج از جمله حقوق اساسی در نظام دیموکراسی می باشد . رادیوی مذکور علاوه کرد که قانون اساسی جدید شامل آزادی مطبوعات ، آزادی ابراز عقیدہ و بیان و تشکیل احزاب سیاسی در افغانستان می باشد .

ارزش قانون اساسی جدید افغانستان از نگاه مطبوعات جهان

فرهنگ است. لویه جرگه در تصویب خود بدین مناسبت متذکر شده است تا وقتی که قضیہ پښتونستان مطابق میل و آرزوی مردم و زعمای آن حل نگردد افغانستان از تائید و پشتیبانی ایشان مضایقه نکند.

مجله خواندنی ها منطبعه تهران: مینگارد که در قانون اساسی جدید افغانستان تا بخواهید گرایش بطرف دیموکراسی و رعایت حقوق مردم مراعات شده است. هدف اصلی از انشاء این قانون همان طوریکه افغانها خود نوشته اند در درجه اول توجه به مقتضیات عصر بر اساس واقفیات است و سپس تأمین عدالت و مساوات و تعمیم و تطبیق دیموکراسی، سیاسی، اقتصادی و اجتماعی و توجه برفاه حال مردم و تأمین آزادی آنها است . مجله مذکور مینگارد قانون اساسی هرکشوری قالب و چهارچوبی را مانند که افراد آن ملت درخور زندگی سیاسی و اجتماعی خویش و منطبق با خواستها و نیازمندی های طبیعی و ملی و تاریخی خود وضع میکند و از امور خاص خود آنهاست.

روزنامه تایمز آف انڈیا چاپ دهلی مینگارد که قانون اساسی به تحول

مطبوعات جهان انفاذ قانون اساسی جدید را آغاز یک مرحلۀ درخشان در افغانستان خوانده رهنمائی های اعلیحضرت معظم همایونی را درین مورد بحیث یک شہکار بزرگ و تاریخی تلقی نموده اند .

روزنامه الاهرام منطبعه قاهره: مینگارد از مدتیست که افغانستان بسوی تحکیم مبانی نظام شاهی مشروطه قدمهای بزرگی می بردارد مجلس لویه جرگه که مدت دہ روز به طول انجامید قانون اساسی جدید را مورد غور و بررسی قرار داده و پس از اظهار نظر و پیارۀ تعدیلات آنرا به اتفاق آراء به تصویب رسانید. روزنامه بعد از اینکه ارزش های مهم قانون اساسی جدید را شرح میدهد دربارۀ مباحثات لویه جرگه و فیصله آن در مورد پښتونستان چنین مینگارد: این هم قابل تذکر است که لویه جرگه پیشمنہاد حکومت را در مورد پشتیبانی از حق تعیین سر نوشت مردم پښتونستان بدست خودشان تائید کرده است. روز نامه مینویسد آنچه مردم پښتونستان را با افغانستان مرتبط ساخته است علائق دینی و شعور قومی و اشتراک

روز نامه ضمن اشاره به تدوين قانون اساسي جديد گفته است که با تفسيرات قابل ملاحظه که طی سال اخير در زندگي فرهنگي واجتماعي مردم افغانستان رخ داده يك طرز تلقي ترقي پسندانانه در طرز اداره و حکومت در مملکت بوجود آمده. در سرمقاله روز نامه پاکستاني علاوه شده که با اساسي قانون اساسي جديد حاکميت ملي در افغانستان به ملت تعلق ميگيرد.

روزنامه امريکائي نيويارک تايمز:
مينگارده که قانون اساسي افغانستان زمينه را برای دایر نمودن پارلماني که انتخابات آن آزادانه صورت گرفته باشد و رویکار آمدن قوه قضائيه مستقل آماده ساخته است. همين روزنامه در يك شماره ديگر خود مينگارده که قانون اساسي جديد نزد طبقه جوان و منورازيك حیات بهتر در آينده نمايندگي ميکند.

روزنامه انگليسي لندن تايمز مينگارده:
در تاريخ رژيم های شاهي کمتر مثالي ديده ميشود که پادشاهي برضائيت خاطر از اقتدار به منفعت يك حکومت ديموکراتيك صرف نظر نمايد. اعليحضرت محمد ظاهر شاه عيناً همين کار را انجام داده اند. روزنامه مينگارده که اعليحضرت شان پارلمان را منحل و قانون اساسي جديد را اعلام نمودند اين کار ثمره زحمات ممتدي که پيش از يكسال وقت گرفته بوده و در صورت موفقيت بحيث يك افتخار مهم برای يك پادشاه منور و يك ملت يککه سريعاً پيش ميرود ثبت خواهد شد.

مجله اسيترون ورلد چاپ لندن:
مينويسد که در افغانستان طی

صلح آميزی که اعليحضرت محمد ظاهر شاه در مارچ ۱۹۶۳ به انتخاب بناغلي دو کتور محمد يوسف بحيث صدر اعظم آغاز نمودند رسميت مي بخشيد ولي در عقب اين قانون اساسي و تحول مجادله طولاني قرار دارد که افغانستان برای عصري ساختن خود از مدت ها پيش به آن متوصل شده است. روزنامه در اخير مينگارده که جريانان لويه جرگه نشان داد که افغانستان در راه تحول خود بسوی يك زندگي عصري بصورت منظم پيش رفته ميتواند.

روزنامه اندوسي تايمز منطبقه کراچي:
مينويسد که اعليحضرت محمد ظاهر شاه بارویکار آوردن قانون اساسي جديد در جلو طبقه منور قرار گرفته و کشور شان را براه يك تکامل آرام سوق داده اند. اعليحضرت شان مال انديشي و نظريات ترقيخواهانه برای ايجاد يك سمت حرکت جديد به ملت شان از خود نشان داده اند. روز نامه مذکور مينويسد قانون اساسي جديد افغانستان عنعنه ديموکراسي را در افغانستان مستحکم ساخته تا آنکه بشکل يك قوه زندگي عرض اندام کند.

روزنامه مارنگک نيوز منطبقه کراچي:
طی سرمقاله درباره قانون جديد افغانستان نوشته است که اعليحضرت محمد ظاهر شاه در دوره سي ساله سلطنت شان در آوانیکه در افغانستان صلح و آرامي حکم فرما بوده است توفيق يافته اند تا در راه انکشاف مملکت صرف مساعي فرموده و مردم را با مفکوره های عصري ديموکراسي آشنا سازند.

میکند سهم فعالی گرفته اند بلکه خودشان اصرار ورزیده اند تا در قانون اساسی چنان ارزشمندی گنجانیده شود که جلو تمایلات ضد نظام دیموکراسی را گرفته بتواند مجله مذکور درین مورد درزمره سایر این ارزشها تاسیس سیستم جدید حقوقی و دستگاه مستقل عدلی را ذکر نموده است. مجله در اخیر مینگارده که انکشافات جدید در افغانستان رشید مردم افغانستان را ثابت نموده و میلان متداومی را که این مردم بسوی پیشرفت طی سالیان اخیر نشان داده اند تائید میکند. آژانس خبررسانی بین المللی اسوشیتد پرس ضمن نشر خبر تصویب قانون اساسی جدید نگاشته است که اعلیحضرت محمد ظاهر شاه در افغانستان بنام موسس طرح جدید مورد تقدیر ملت شان قرار گرفته اند.

سالیان اخیر تحولات بزرگی رونما گردیده است در راه پیشبرد معارف بلند بردن سطح زندگی مردم و عصری ساختن جامعه بصورت مجموعی زحمات زیاد بعمل آمده است. این مجله ماهوار انگلیسی مینگارد که یکنیم سال قبل اعلیحضرت محمد ظاهر شاه فیصله نمودند که وقت آن رسیده است تاسیستم حکومت با اوضاع و شرایط عمومی مملکت مطابقت حاصل کنند. اعلیحضرت شان بناغلی دوکتور محمد یوسف را انتخاب نمودند تا حکومت جدیدی را تشکیل و رفرم های حقوقی را آغاز نماید. مجله علاوه میکند که اعلیحضرت محمد ظاهر شاه اکنون ایشار بزرگی را در راه بهبود وضع مردم افغانستان از طریق وارد نمودن تغییرات در قانون اساسی ابراز نموده اند. اعلیحضرت شان نه تنها در پشتیبانی از میلان های ترقی خواهانه که حیات ملی افغانستان را اداره

معارف در افغانستان

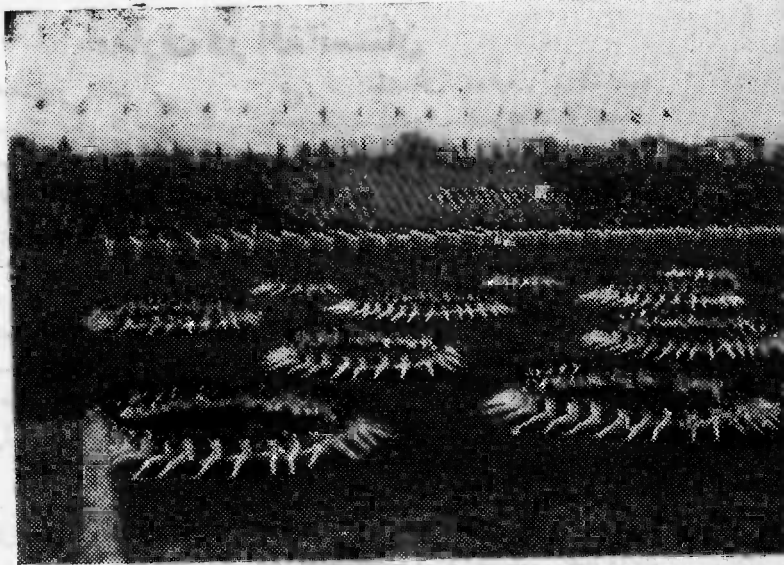
درازه انکشاف معارف بالخاصه تعلیمات نسوان برداشته شد. پوهنتون کابل با تاسیس پوهنځی طب در ۱۳۱۱ مطابق ۱۹۳۳ افتتاح گردید و در سال ۱۹۴۷ با موجودیت یک اداره مرکزی تحت ریاست اولین رئیس پوهنتون بناغلی دوکتور عبدالمجید به فعالیت آغاز کرد.

معارف در دوره اعلیحضرت محمد ظاهر شاه با افتتاح تعداد کثیر مکاتب در هر گوشه و کنسار مملکت توسعه یافته، پوهنځی ها در سنوات مختلف بنا بر ایجاب واقتضای وقت و احساس ضرورت در چوکات پوهنتون کابل تاسیس شد. فاکولته حقوق و علوم سیاسی در ۱۹۳۹ ساینس در ۱۹۴۲، ادبیات در ۱۹۴۸، شریعت در ۱۹۵۱، انجنیری و زراعت در ۱۹۵۶، اقتصاد در ۱۹۵۷، دوا سازی در ۱۹۵۹ و در ۱۷ عقرب ۱۹۶۳ پوهنتون طب در ولایت ننگرهار افتتاح گردید که با تاسیس آن قدم تازه و بزرگ دیگری در راه تربیه فرزندان مملکت به سویه عالی برداشته شد. معارف که توسعه آن جزء پلانهای انکشافی مملکت میباشد رو با انکشاف بوده مکاتب متعددی در نقاط مختلفه مملکت افتتاح میگردد.

بر اساس قانون اساسی جدید مملکت که در سال ۱۹۶۴ تدوین و تو شیخ گردید. معارف برای عموم بدون تبعیض را یگان بوده و تعلیمات ابتدائی تا صنف ششم جبری میباشد.

تاریخچه مختصر :-

شصت سال قبل اولین مکتب رسمی پسران در افغانستان افتتاح گردید سال ۱۹۰۴ خاطره تاسیس اولین مکتب را در تاریخ افغانستان ثبت کرده است. قبل از آن معارف در افغانستان به شکل اساسی و عصری امروزی نبوده اولیای اطفال علی عموم اطفال شانرا در مساجد می فرستادند و یابینکه برای اطفال شان معلمین و استادان شخصی استخدام میکردند. در سال ۱۹۱۲ برای نخستین بار دو مکتب کاملاً اساسی یکی بنام (حبیبیه) و دیگری بنام سراج الحریبه تشکیل گردید. روابط کلتوری، سیاسی و دیپلوماسی با دول متحابه برقرار گشت. و درین موقع دو مکتب دیگر یکی بنام استقلال و دیگری بنام نجات در شهر کابل افتتاح گردید، و معلمین خارجی از کشور های فرانسه و آلمان در یسن مکاتب تدریس مینمودند. در سال ۱۹۲۸ انقلابی در افغانستان بوقوع پیوست که پروگرام انکشاف معارف را برای مدت کوتاهی متوقف ساخت. بعد از ختم انقلاب در سال ۱۹۲۹ معارف مجدداً به تعمیم و انکشاف آغاز کرد و قوانین راجع به معارف تدوین گردید، که بر اساس آن معارف را اجباری و رایگان بتصویب رسانید. اولین مکتب اناث هم در همین دوره بنام ملالی که قبل بنام قابلگی یاد میشد در سال ۱۹۳۳ بصورت رسمی تاسیس و بدین ترتیب قدم دیگری

نمایش جهناستیك طلاب معارف در ایام جشن استقلال

روبه تزیید بوده مرتب به مکاتب متوسطه ارتقاء می جویند .

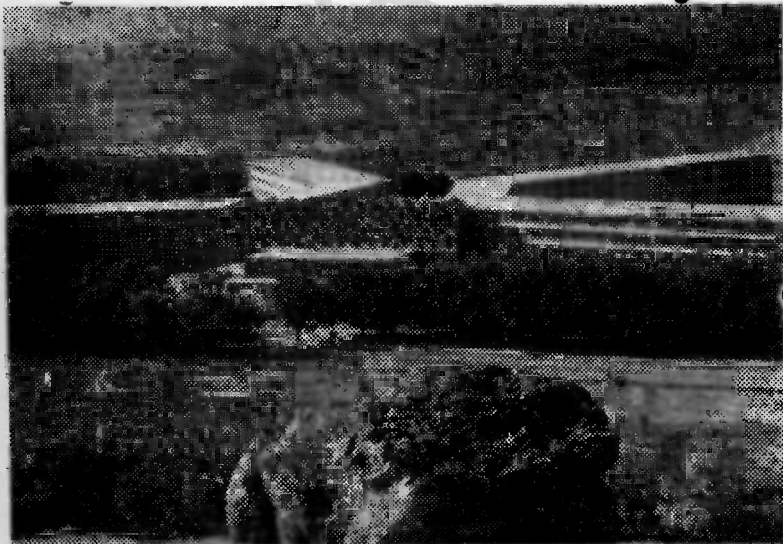
لسان پښتو در مکاتب مناطق فارسی زبان از صنف چهارم شامل پروگرام درسی شده و در مناطقی که مردم شان به لسان پښتو تکلم میکنند لسان فارسی به عین شکل از صنف چهارم شامل پروگرام میگردد. در صنف ۷ و ۹ زبانهای عربی و سایر زبان های خارجی نیز ضمیمه پروگرام درسی میشود. سیستم تدریس به چهار شکل در افغانستان موجود است. مکاتب ابتدائی مکاتب متوسطه یا ثانوی، تعلیمات عالی و پوهنځی ها و تعلیمات ما فوق عالی. مکاتب دردهات تا صنف سوم وجود دارد و در مراکز پرنفوس تا صنف ششم و بالاخره نهم الی دهم نیز موجود است هیچ يك مکتب نسبت بدیگری

در تمام افغانستان آنجائیکه دارای ۳۰۰۰ نفر سکنه میباشد، يك مکتب ابتدائی تاسیس میگردد، و اطفال از فاصله های ۲ کیلومتری نیز بمکتب میروند. در موضعی که تعداد ساکنین آن کمتر باشد مکاتبی تاسیس نمیشود که صرف از طرف یک نفر معلم تدویر و اداره شود، و همین يك نفر معلم تمام مضامین را درس میدهد.

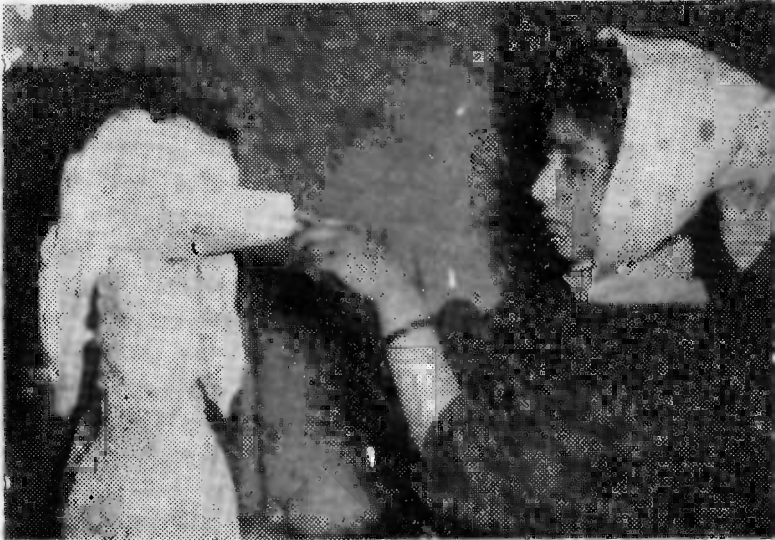
زنان دوش بدوش با مردان تحصیل و کار مینمایند. برای کوچی ها که دایم از يك جا بدیگر جا در حرکت و انتقال هستند نیز ترتیباتی اتخاذ گردیده تا فرزندان شان بی تعلیم نمانند. اگرچه پروژه هایی از طرف حکومت بمنظور اسکان این طبقه نیز در دست گرفته شده است، تا اینها رادريك موضع معینه مجبور باقامت سازد، باینهم مشکلات مکاتب ابتدائی

ریفریشر در اثنای رخصتی مکاتب باز میشود و معلمین موفق این کورس را بیک درجه بالاتر ارتقاء میدهند. شفاخانه وزارت معارف طلاب مریض را وقایه کرده و تدوی می نماید. توزیع شیر که از سه سال باین طرف آغاز یافته برای مکاتب ابتدائی رایگان توزیع میگردد. سن قبول متعلم به مکتب هفت سالگی تعیین شده است. یک تعداد کودکانها دز شهرهای پرنفوس علی لخصوص کابل، به سیستم ممالک پیشرفته افتتاح شده رو باز دیاد میباشد. جمعیت های اجتماعی از طرف وزارت صحیه تشکیل گردیده و در نقاط مختلف شهر فعالیت میکنند. این گروه طورزایگان شیر، صابون، و ویتامین به مادران اطفال توزیع مینمایند. درین قسمت کمک های یونیسیف را نیز نباید فراموش کرد. مکاتب ثانوی بعد از ابتدائی

در افغانستان ممتاز شناخته نمیشود و مواد درسی علی لسویه بدون فرق و امتیاز بد سترس عموم گذاشته میشود. در کلیه نقاط مملکت مکاتب متعددی ابتدائی وجود داشته و دوره تعلیمی آن شش سال تعیین شده است. برای باسواد ساختن کلان سالان کورس های اکابر در هر گوشه مملکت دایر گردیده و مواد درسی آن از طرف وزارت معارف تهیه و طبع شده است. وزارت معارف دارای یک پروگرام درسی حاوی پروگرام هر صنف نیز میباشد. شاگردانیکه از مکاتب ابتدائی فارغ میشوند شامل مکاتب عالی میشوند. معلمین بغرض اکمال معلومات شامل مکاتبی میشوند که دوره تعلیمی شان سه سال است. این گونه معلمین بعد از ختم دوره تحصیل به صفت معلم شامل وظیفه میگردند. علاوه بر آن کورس های

عمارت بزرگ پوهنتون کابل

پك نهونه از شهجه، لېكچره، سنازي مکتب صنایع

مسعود و توزیع شهادتنامه میباشند. مواد درسی را ریاست دارالتالیف تهیه مینماید. مواد تهیه شده قبل از آنکه بدسترس متعلمین گذاشته شود در مجلسی متشکل از دانشمندان طرح میگردد و بعد فیصله و امضای شان مواد درسی شامل پروگرامهای مکاتب میشود هر مکتب نظر به تعداد طلابیکه در آن شامل است سر معلم و یا معلم دارد و این معلمین و سر معلمین نزد مدیر مکتب مسئول میباشند، و رابطه مدیر مکتب مستقیماً با وزارت معارف برقرار است. مکاتب همه ساله از طرف مفتشین که از بین معلمین لایق و برجسته انتخاب میشوند تفتیش میگردد. بودجه معارف که تقریباً ربع بودجه مملکت را تشکیل میدهد از راه وزارت معارف بدسترس مدیران معارف گذاشته میشود و آنها در حصه مصارف بودجه

شروع شده بعضاً سه سال و عده هم شش سال را در بر میگیرد. این دوره اجباری نمیباشد، ولی مواد درسی همچنان بدون قیمت بدسترس شان گذاشته میشود. در مکاتب ثانوی که از ۱۲-۱۳ است باید عمر طفل کم از ۱۳ ساله نباشد. لایق ترین متعلمین صنف ۱۲ را بعد از فراغ برای تحصیل به ممالک خارج تحت پروگرام سکالر شپ می فرستند، و این سکالر شپ ها در صورت کامیابی قابل تمدید نیز میباشد.

مکاتب ثانوی به گروپ مسلکی و غیر مسلکی تقسیم میشوند، یکی تحت ریاست تدریسات مسلکی و دیگری تحت ریاست ثانوی اداره میشود. وظایف عمده شان تهیه مواد درسی، تعقیب بالیسی مطابق قوانین، تهیه تقسیم اوقات ها و پروگرام ها و آماده ساختن اطفال برای يك حیات

مکاتب مسلکی شامل کارکنان ورکشاپ ها و فابریکات است . مکاتب میخانیکي متعلمین صنف نهم را پذیرفته و برای سه سال دوره آن دوام میکند . معارف مادارای مکاتب زراعتی تکنالوجی، تجارتی، آرت و صنعت، اقتصاد فامیلی و غیره نیز میباشد . پوهنځی ها عموماً بعد از ختم درس مصروفیت هائی از قبیل سپوره ها، کنفرانس ها، سیمینارها، دیدن فلم ها، درامها، فعالیت های خاړندوی گړ فتن بعضی کورس ها داشته می باشند . مکاتب عالی هر یک دارای میدان های سپورت بوده که در آن بصورت انفرادی یادسته جمعی بازی هائی از قبیل فتن بال، باسکتبال، هندبال، والیبال ، هاکی و غیره مشغول میشوند . در بعضی حصص شهر کلب های و کور پریشن ها برای تمرین سپورت های انفرادی وجود است . کتابخانه ها باب دیگری را برای متعلمین باز نموده که میتوانند بعد از وقت تعلیمی به کتابخانه های شهر رجوع کرده کتاب وورد ضرورت شان را دستیاب و به مطالعه و تحقیق پردازند، که این خود در ترتیب وظایف خانگی طلاب و دادن کنفرانس ها و غیره کمک بزرگی مینماید .

تعداد مجموعی مکاتب در افغانستان به ۱۸۷۱ میرسد که مجموعاً در آنها ۳۴۷۸۵۴ نفر شاگرد مصروف درس هستند . جمعاً یازده فاکولته در افغانستان میباشد که بیش از ۴۰۰۰ نفر محصل در آن تحصیل میکنند . تعداد مکاتب لیلیه فعلاً به ۲۵ میرسد که در آن ۱۲۰۰ نفر بسر برده و مشغول تحصیل میباشد . تعداد مجموعی معلمین

مربوط شان آزاداند، اما در بعضی امور عمده مجبورند از مرکز هدایت بکیرند . عمارات مکاتب پیش از پیش از طرف وزارت معارف پیش بینی شده و تخصیصیه برای شان داده میشود ، و بعضی از آنها توسط وزارت فواید عامه ساخته میشود . در این اواخر مردم مملکت بعضاً حاضر شده اند زمین های خود را بدسترس استفادۀ وزارت معارف گذاشته و گاهی هم مواد تعمیراتی جهت اعمار مکاتب تهیه میدارند، که این خود کمک بزرگی با بودجه وزارت است . مکاتب ثانوی دوحصه دارد یکی از صنف ۷-۹ و دیگری ثانوی مکمل که از صنف ۷-۱۲ میباشد . مکاتبی که از صنف ۱-۹ و ۱۲-۱۳ میباشد بعد از فراغ یابه مکاتب مسلکی و یابه فاکولته شامل درس میشوند . پنجاه فیصد مکاتب افغانستان در مناطق گرم سیر واقع شده است، که در ۱۵ سنبله بدروس آغاز و در اول سرطان بسته میشوند . در مناطق سرد سیر پروگرام تعلیمی بتاریخ ۱۵ حوت یعنی اول حمل شروع و در اخیر قوس مطابق ۷ دسامبر خاتمه میابد . ساعت درس در هر دو مناطق به ۸ و ۱/۲ صبح آغاز و ساعت ۱/۲ بعد از ظهر خاتمه می یابد . نمره گامیابی در مکاتب ۳/۲ و در پوهنځی ها ۵۰ است . امتحانات عموماً تحریری و هم تقریری می باشد . روزهای تعلیمی مکاتب که در یک هفته شش روز است هر روز عموماً پنج ساعت تعلیمی دارد . در مکاتب عالی روزانه شش ساعت درس میخوانند که هر ساعت آن ۴۵ دقیقه دوام میکند، و بعد از ۱/۲ ساعت درس ده دقیقه در صحن مکتب مربوطه تفریح مینمایند .

در سال ۱۳۳۸ تاسیس گردید که فعلا مخصوص لیسانسه های ادبیات، طب و ساینس میباشد. در وزارت معارف مدیریت بنام ارتباط خارجه نیز موجود است که باموسسات فرهنگی علمی و تربیوی ملل متحد و موسسات دیگر خارجی در تماس بوده سکالرشپ ها و فیلوشپ هائی را که با افغانستان دلدہ میشود ترتیب و تنظیم مینماید.

واستادانیکه فعلا در مکاتب مختلفه کشور درس میدهند به ۸۰۹۰ نفر میرسد.

وظیفه ترتیب و پیشبرد تعلیمات عالی بدوش ریاست پوهنتون بوده و قراریکه تذکر دادیم پوهنتون کابل در سال ۱۳۲۵ بصورت یک مرکز مسئول برای اداره پوهنجی ها واعزام محصلین بخارج تاسیس گردید. کورس های ما فوق لسان

انکشاف روابط فرهنگی افغانستان

باکشور های جهان

گردیده توسعه مزید روابط فرهنگی آن باکشورهای ذی علاقه

یکی از انکشافات مهمی که درین سیاهای اخیر نصیب افغانستان

بناغلی دو کتور محمد اکرم معین وزارت معارف و بناغلی لارد والتن معین پارلمانی وزارت خارجه انگلستان موقع که سندهای موافقتنامه فرهنگی بین افغانستان و انگلستان را با همدیگر تبادلہ می نمایند

دوکتور محمد اکرم معین وزارت معارف با بناغلی جمیل وافی
سفیر کبیر ترکیه در کابل در موقعی که موافقت نامه مصدقه ثقافتی
بین افغانستان و ترکیه را در وزارت خارجه تبادلہ مینمایند

قرارداد بصورت عملی و سمیع تر
گردیده و برای شناسائی مزید
مردم ما با مردم جهان و آشنائی آنها
با کلتور و ثقافت افغانستان مفید
ثابت شده است .

ملاحظه لست انعقاد قرار داد
های فرهنگی این واقیعت را نشان
میدهد :-

۱- موافقت نامه فرهنگی افغانستان
و جمهوریت عربی متحد ۳۰ جون
۱۳۴۳ در قاهره امضاء شد .

۲- موافقت نامه فرهنگی افغانستان
و جمهوریت ترکیه ۱۵ عقرب ۱۳۳۸
در انقره امضاء شد .

۳- موافقت نامه فرهنگی افغانستان
و ایالات متحده امریکا ۱۵ جوزا
۱۳۳۷ در واشنگتن امضاء شد .

میباشد. البته وجود روابط فرهنگی
افغانستان بایک تعداد کشورهای
جهان از قدیم الایام با فر ستادن
محصلمین افغانی ادامه داشته و دارد
ولی در سال های اخیر ساحه عملی
توسعه روابط فرهنگی کشور
با تبادل هیئت های استادان،
هنرمندان، نویسندگان و دایر
ساختن نندارتون های آرت و هنر،
هنرمندان، نقاشان و رسامان
افغانستان در خارج مملکت و ترتیب
ندارتون، عکس ها، رسم ها و غیره
کشورهای دوست در کابل استفاده
از بورس های تحصیلی کشورهای
دیگر و قبول نمودن محصلین
خارجی هادر بوهنتون کابل باستناد
قراردادهای فرهنگی و بابدون داشتن

- ۴- موافقت نامه فرهنگي افغانستان و اتحاد جماهير سوسياليستي شوروي ۱۵ حوت ۱۳۳۸ در کابل امضاء شد .
- ۵- موافقت نامه فرهنگي افغانستان و جمهوريت مردم يوگوسلاويا ۱۱ عترب ۱۳۳۹ در بلگراد امضاء شد .
- ۶- موافقت نامه فرهنگي افغانستان و جمهوريت اتحادي المان ۲۹ حمل ۱۳۴۰ در کابل امضاء شد .
- ۷- موافقت نامه فرهنگي افغانستان و جمهوريت سوسياليستي چکوسلواکيا ۳ ثور ۱۳۴۰ در کابل امضاء شد .
- ۸- موافقت نامه فرهنگي افغانستان باموتمر اسلامي ۱۱ ثور ۱۳۳۵ در قاهره امضاء شد .
- ۹- موافقت نامه فرهنگي افغانستان و جمهوريت مردم بلغاريا ۷ سرطان ۱۳۴۲ در کابل امضاء شد .
- ۱۰- موافقت نامه فرهنگي افغانستان و ايالات متحده امريکا ۲۸ اسد ۱۳۴۲ در کابل امضاء شد .
- ۱۱- موافقت نامه فرهنگي افغانستان و جمهوريت هند ۱۱ ميزان ۱۳۴۲
- در کابل امضاء شد .
- ۱۲- موافقت نامه فرهنگي افغانستان و جمهوريت مردم چين ۴ حمل ۱۳۴۴ در کابل امضاء شد .
- ۱۳- موافقت نامه فرهنگي افغانستان با دولت شاهي برتانيا ۳۰ حمل ۱۳۴۴ در کابل امضاء شد .
- در داخل چوکات اين موافقتنامه ها روابط ثقافتي کشور روز بروز سير انکشافی خود را تعقيب نموده و از طرف ديگر توسعه روابط فرهنگي افغانستان با سائر کشور ها نيز روز افزون ميشود. با توسعه موسسات عرفاني در داخل کشور زمينه ترقی مزيد در ساحه های فرهنگ و هنر ميسر گرديده و امکانات افغانستان را در راه توسعه مزيد اين روابط خجسته باممالک جهان فراهم و مساعد مينمايد . يقين داريم که اين روش برای شناسائی بين المللی و حسن تفاهم بين مردم جهان مفيد بوده، مطابق مرامها آرزوهای همه مردم جهان نقش مؤثري بازی مينمايد .

نهضت نسوان

قرين موفقيت شده که حرکات پيش آهنگي بانفکر عمومي همراه گرديده و اين نهضت ها روی هدف های بکار انداختن و استفاده از تمام انرژي اجتماع دور خورده است . زن و مرد که دو عضو، دو همراه و دوقوت مثبت در يك اجتماع اند در طول تاريخ البته با تناسبهای مختلف واقعا يكديگر خود را همراهی کرده اند. در عصر ما که عصر

حيات يك اجتماع مربوط به مجموع انرژي افراد آنست. هر قدر که افكار و قدرت مادي يعني انرژي انساني افراد يك جامعه بانسجام و متمرکز باشد و بسوی يك هدف و پايه های مثبت متوجه و سوق گردد به همان پيمانه ترقيات، سعادت و رفاه نصيب افراد آن میگردد . روی اين اصل است که در جهان نهضت های فكري و اجتماعي وقتي

اندېخان نورس دپيستمې دمېر دغو ټولنه يه روز
(۲۷) ځمې بحضور هيات دښتېد

آتمه است
اخير ا تعداد مكاتب ابتدائي نسوان
شهر كابل به ۲۰ مېر سېد
پر علاوه ۳ مكتب متوسطه و ۵ ليسيه
در كابل موجود است كه برآي
ارتقاي بسويه علمي دختران رول
مهمي بازي ميكنند. وسالانه
بكتعداد معلمات لايق ومامور هيا
لذين ليسه ها فارغ و به انكشاف
جمعيت كمك ميكنند. تعداد مجموعي
معلمات افغانستان در سال ۱۳۴۳
به سه صد و چهل و هفت هزار
و هشتصد و يك مېرسد
پوهنتون كابل زنان و دختران را
در پوهنځي هاي طب، حقوق، ادبيات
سيانس، تدبير منزل، تعليم و تربيه
دو ا سازي و شرعيات موقع تحصيل
داده است. امروز به تعداد ۲۳
نفر ليسانسينه از پوهنځي هاي
متذكرة در كدرهاي علمي پوهنتون
سمت استادي دارنډ.
چېرآي آنكه ز نيا ت پيش
آهنگ بسيمان آيسته و ازانيرزي

ارتقاي قابل ملاحظه ميانس
ميباشد اين حقيقت كه بايد انرزي
زنان جهان بنفع جامعه ملي
و بين المللي به نار بيقتد بكلي
در ك گرديده است. در افغانستان
كه سېر فكري و اجتماعي طبقات
زبان در زمان مدنيت آريائي بقسم
درخشان وجود داشته و ريشه
هاي زن به استناد سرود هاي
ويدي موجوديت خود را حفظ كرده
بود تا امروز بر نكهاي مختلف
تناسب انكشافي خود را تغير داده
است. يعني گاهي سېر مترقي و زماني
غير مترقي داشته و روزي را
پامساعدت اجتماع و ايامي را با عېد
مساعدت آن گذراننده است.
ولي سېر مترقي تدريجي زنان
افغانستان در ۳۰ سال اخير به
اساس بر نسيب ها و تجارب علمي
آغاز و تعقيب شده است چنانچه
در عصر سلطنت اعليحضرت
محمد ظاهر شاه توجه خاصي به
تعليم و تربيت نسوان كشور بعمل

آر ايش موى ودرين اواخر تاسيس شورى زنان رضاكار است .

مديريت تنوير افكار روى سه هدف به نهضت زن كمك مينمايد:

هدف تربيه حياتى زن ، تربيه اجتماعى زن و تربيه حقوقى زن .

وسائليكه زنان رايه اين اهداف ميرسانند عبارت اند از ايراد

كنفرانسها در موضوعات اداره خانه اقتصاد خانه، تربيت طفل،

حفظ الصحه، غذا و تغذيه، تاسيس كورسهاى با سوادى مطابق

پروگرام مبارزه با بيسوادى طبع نشرية هاى فوق العاده و يك

سلسله مقالات اجتماعى و معلوماتى در روز نامه هاى پاي تخت همچنين

يافتن كار و شغل برآى زنان بيكار و مستحق آشنا ساختن زنان به امور

منزل و تربيه شان در آداب معاشرت ترويج طبخ صحيح، بافت و دوخت

هدف مديريت تدبير منزل ميباشد .

انجمن ميرمنهاى رضا كار

در اواخر سال ۴۳ انجمن ميرمنهاى رضاكار تحت سرپرستى عليا

حضرت ملكه معظمه بر ياست افتخارى و الاحضرت شا هدخت

بلقيس تاسيس گرديد. اين انجمن در ساحه هاى مبارزه با بيسوادى

فقر و مرض با موسسات مربوط در صورت نياز مندى هاى اجتماعى ايشان

فعاليت ميكند. اين انجمن در پروژه هاى دولت همكارى نموده و بصورت

انفرادى از زنان و اطفال مستحق مريض و بينو حمايه مينمايد و عليه

خرافات و رسومات بيجا مجادله ميكند. با موسسات بشرى و خيريه

همكارى مينمايد. در نتيجه تمام مساعى اين انجمن برآى دستگيرى

هاى مثبت زنانيكه از فيض تعليم و تربيت برخوردار گرديده اند

استفاده شود. و از طرفى هم نهضت نسوان بوسيله خود زنان به جريان

طبيعى خود برسد .

در سال (۱۳۲۶) شمسى مركزى برآى تنوير اذهان زنان در شهر

كابل بنام دميرمنو ټولنه تاسيس گرديد .

اين موسسه مطابق پروگرامهاى انكشافى دولت و با تشويق و قيادت

عليا حضرت ملكه معظمه و مساعى يكمده زنان منور و زحمتكش روز

بروز برآى نهضت نسوان مملكت راهاى عملى و علمى را تعقيب مينمايد

چه هر حرکت اجتماعى به حر كات اقتصادى و عرفانى مربوط ميباشد.

موسسه نسوان از يكطرف برآى باسواد شدن زنان فعاليت نمود

تا اينكه كورسهاى ابتدائى سواد خوانى را به سويه ليسه مسلكى

ارتقا داد. موسسه در ساحه تربيه زن خوب وزن كارگر نيز احياى

سوزن دوزى هاى متنوع را در سراسر مملكت ، دوخت

و برش و درين سالهاى اخير كورسهاى تايپ انگليسى و درى

را مورد توجه قرارداد تا فرا گرفتن كار و باز پيدا شدن كار عملا

زنان در فعاليت هاى اجتماعى شامل بسازد .

دميرمنو ټولنه فعال (۱۱) مديريت دارد كه در همه آن زنان در قسمت

هاى تدريسى فرهنگى ، صنعتى، نويسندگى ادارى و اجتماعى

مصرف فعاليت ميباشند .

از تاسيسات جديد دميرمنو ټولنه درين سالهاى اخير تشكيل

مديريت تنوير افكار، مديريت تدبير منزل، شيرخوارگاه، سالون

وحکومتی بصورت شخصی و انفرادی نیز در موسسات صنعتی، برش و خیاطی، کورسهای تعلیمی سالونهای آرایش مصروف کار و فعالیت انفرادی بوده رول شان در تریه و بلند بردن سویه اقتصادی زنان مملکت بی تاثیر نیست. ایشان مصروف انجام يك خدمت ملی و اجتماعی میباشد که در ایجاد تماسها و بر خورد های زنان بایکدیگر مفید می باشند .

يك تعداد دیگر از زنان دارای صنایع کوچک خانگی از قبیل گلیم و قالین بافی، جراب بافی، تکه بافی، قنایز بافی و بنیان بافی میباشد که یا بصورت شخصی دارای يك کارخانه کوچک و یا بصورت مشترک فعالیت نموده روز بروز به توسعه کار و دستگاههای خود متوجه می شوند .

واقعات مهم در سیر این نهضت

مهمترین حرکتی که در سیر این نهضت صورت گرفته است انتخاب و اشتراك يك تعداد زنان در لویه جرگه میباشد چه ازین موقع است که مساعی دولت برای توسعه فعالیت عملی زنان در خدمات ملی به سویه وسیعتر شروع میشود چنانچه در پرتو قانون اساسی ولایحه انتخابات جدید برای زن حق انتخاب کردن و انتخاب شدن در شورای ملی داده شد. یعنی زنان دارای حق سیاسی نیز گردیدند . این بزرگترین قدمی است که با قدردانی عمیق تمام طبقات زن همراه بوده و ثبت تاریخ تحول بخش این عصر میگردد.

و ارتقای انفرادی و اجتماعی طبقه زن است که جزء پروگرام شان میباشد. دولت برای نهضت و ارتقای سویه این طبقه تنها به تاسیس مکاتب، لیسه ها و موسسات صحی و اجتماعی بمرکز اکتفا ننموده بلکه بيك تناسب در ست موسسات فوق را در ولایات افغانستان تاسیس نموده است چنانچه يك تعداد کثیر مکاتب دهاتی ، اساسی متوسطه، لیسه ها و شفاخانه های عمومی و حمایه مادران این ادعا را ثابت میسازد. فعلا در ولایات قندهار ، هرات ، مزار شریف، بغلان نمایندگی های دمیرمنو پولنه برای انکشاف زنان ولایات موجود است که دارای کورسهای باسوادى کودکانها و شعبات صنعتی میباشد. این مراکز برای تنویر افکار زنان ولایات وسیله خوبی میباشد .

در کابل زنان و دختران بر علاوه مصروفیت در موسسات فرهنگی و اجتماعی بتعداد زیادی در کلینک ها و موسسات صحی، موسسات حمایه اطفال و مادران بحیث دوکتورس، نرس، قابله و پرستار شامل خدمت میباشد و هر کدام آنها در فن و مسلک خود استعداد و لیاقت بارز از خود نشان داده اند. همچنان زنان در سایر وزارت خانه ها ، بانکها، موسسات صنعتی، سرویسهای زمینی و هوائی، ترانسپورت و غیره با مهارت و لیاقت ممتازی بکار مصروف هستند .

ناگفته نگذاریم که زنان افغان علاوه بر شغل های رسمی

کانگرس زراعتي

هرگونه تمجيد و تقدیر شمرده می شوند .

عملی شدن پروگرام های اصلاحی بیش از همه نیازمند بهبود و تقویه وضع اقتصادی میباشد. یقین دارم همه شما این حقیقت را درک میکنید و میدانید که سعی تان برای بهتر ساختن امور زراعت و مالداري در تامين اهداف نهضت نوین کشور تاثیر بارز دارد و امید ما را برای رسیدن به هدف بزرگترین یعنی تشکیل يك جامعه مرفه و مترقی بر اساس تعاون اجتماعی و حفظ کرامت انسانی قویتر میسازد .

از خدای متعال مسئلت میکنم توفیقات خود را بجهة شما در انجام مامورلی که به منظور آن درین کانگرس گرد آمده اید ارزانی فرماید و اینگونه مساعی مشترک مردم و حکومت را مایه تعالی و سعادت افغانستان بگرداند .

خلمی بیانیة شما غلی صدراعظم
 بیاعلی صدراعظم گفت افغانستان تاکنون دارای صنایع نبوده و ما از خود فابریکه ها نی نداشته ایم ولی يك چیز داشتیم و آن زراعت بود و لی امروز با وجودیکه ما يك مملکت زراعتی میباشیم مجبور هستیم از خارج گندم وارد کنیم. علت کمبود غذائی در افغانستان تنها آفات و شرایط نامساعد طبیعی در بعضی سالها نبوده بلکه حقیقت امر اینست که در بسا موارد تولیدات زراعتی ما نازل هم کرده است . چنانچه در نتیجه امروز افغانستان سالیانه متجاوز از دوصد هزار تن گندم

به منظور انکشاف زراعت در افغانستان و ایجاد تسهیلات آبیاری، صالح الزراعه ساختن اراضی، ترویج و تعمیم طریقه های جدید زراعت و مالداري، تاسیس فارم های عصری مالداري، تامين عدالت نسبی بین مولدین و مستهلکین، تاسیس کوپراتیف های زراعتی و ایجاد روابط حسنه بین مالک زمین و اجاره دار آن کانگرس زراعتی از طرف وزارت زراعت در کابل دایر شده و از نمایندگان زارعین و مالداران درین کانگرس دعوت بعمل آمد .

کانگرس بتاريخ ۲۸ حمل ۱۳۴۴ عیالاتوت قرآن کریم و پیام ذات ملوکانه افتتاح شده و بتاريخ ۳ ثور ۱۳۴۴ انجام یافت. در خلال این جلسات که يك هفته را دربر گرفت بنیاعلی دوکتور محمد یوسف صدراعظم، بعضی از اعضای کابینه و برخی از مامورین وزارت زراعت و نمایندگان زارعین و مالداران حضور داشتند .

پیام اعلیه حضرت معظم همایونی

بسم الله الرحمن الرحيم
 زراعت و مالداري پيشه باستانی مردم این سرزمین است و امروز هم بیش از هشتاد فیصد نفوس جامعه ما را کسانی تشکیل میدهند که باین عمل مشغول اشتغال دارند. همواره این پيشه پر فیض و مثمر در انکشاف اجتماعی و اقتصاد ملی کشور ما نقش فوثر داشته و بنابرین تمام آنهايیکه مساعی خستگی ناپذیر خود را در راه تولید محصولات نباتی و حیوانی بذل مینمایند در خور

برای تسکا فوی کمبود غله در افغانستان داده میشود مایه قدردانی است ولسی مردم ما باید خودشان بالاخره از حاصل زمین و ملک خود وسایل تغذیه و پوشاک خود را فراهم کنند. ښاغلی صدراعظم گفتند باید ملتفت بود که استقلال سیاسی برای يك ملت کافی نیست بلکه این استقلال سیاسی باید با استقلال اقتصادی یعنی بکار افتادن تمام منابع مملکت تکمیل گردد.

استقلال سیاسی چیزی بود که باریختن خون و ایشار پدران ما بدست آمد و ما مرهون مردان فداکاری که درین راه بذل مساعی نموده و قربانی داده اند میباشیم ولی اکنون باید ازین استقلال برای تامین استقلال اقتصادی و تامین يك زندگی مرفه و آبرومند برای عموم ملت افغانستان استفاده شود. ښاغلی دوکتور محمدیوسف صدراعظم در بیانیه شان مخصوصاً این نکته را تأیید کردند که اگرچه حکومت به سهم خود در بلند بردن تولیدات زراعتی از ابراز هرگونه مساعی خودداری نخواهد کرد ولی تنها صرف مساعی و حس از خود گذری تمام طبقات مالدار، دهقان و زمیندار مملکت که متجاوز از هشتاد فیصد نفوس ما را تشکیل میدهد میتواند ملت را از مضیقه زراعتی نجات دهد.

ښاغلی صدراعظم گفتند باید ملتفت باشیم که مملکت تنها بواسطه مامورین حکومت نمیتواند آباد شود بلکه باید تمام مردم که طبقه زارع و مالدار اکثریت قاطع آنرا تشکیل میدهد در آبادی مملکت سهم بگیرد. ښاغلی صدراعظم

دارد. برای اینکه این کمبود تکافو شود بادر نظر گرفتن تزئید نفوس که توقع میرود در ده سال آینده تقریباً سه میلیون بیشتر گردد باید به تولیدات مواد زراعتی بالخاصه کندم تزئید قابل ملاحظه رخ بدهد. ښاغلی صدراعظم علت کمبود مواد غذایی را در سه عنصر ذیل خلاصه کرده اند.

اول: بهبود وسایل صحی که تا اندازه از شیوع امراض وبائی و سماری و تلفات اطفال جلوگیری کردند:

دوم: مصارف در پروژه های انکشافی باعث آن شد تا کسانی که درین پروژه ها کار میکنند مزد زیاد تر بدست آورده و تقاضای شان برای خرید مواد خصوصاً مواد غذایی که منبع انرژی است بیشتر گردد.

سوم: طی چند سال اخیر تغذیه مردم کوچی در تمام طول سال بدوش مولدین داخلی افتاده است. ښاغلی صدراعظم گفتند در سابق نفوس کوچی افغانستان يك حصه سال رابه ماورای سرحدات مملکت سپری نموده و در آنجا از ثمره کار و زحمت کشتی خود کسب معیشت میکردند ولسی اخیراً حکومت پاکستان در عبور آنها مشکلاتی ایجاد کرده است که البته ما انتظار داریم تا حکومت پاکستان درین امر که يك حق مسلم عنعنوی مردم کوچی افغانستان بوده تجدید نظر کند.

ښاغلی صدراعظم آرزو کردند تا برای مردم کوچی زمین تهیه شده و آنها نیز مسکن گزین و مولد گردند. ښاغلی صدراعظم گفتند: کمکهای که از طرف دول دوست

تکمیل کارهای باقیمانده آن که شامل زراعتی ساختن بیش از یکصد و پنجاه هزار جریب زمین و تاسیس صنایع میباشد صرف مساعی زیاد بکار است.

بناغلی صدراعظم راجع به پروژه های آبیاری سرده، کوکچه و دریای پنج و آمو نیز توضیحات دادند. بند سرده که هفتاد و پنج فیصد کار آن پایان یافته است هفتاد و پنج هزار جریب زمین را آبیاری میکند. کار پروژه سازی بند کوکچه که قرار است بیش از شصت هزار جریب زمین را آبیاری کند در شرف اكمال است. قرار داد سروی پروژه متنوع المرام پنج و آمو که از آن افغانستان و اتحاد شوروی مشترکاً استفاده خواهند کرد به امضاء رسیده و سروی آن عنقریب آغاز خواهد شد.

بناغلی صدراعظم همچنین راجع به مساعی وزارت زراعت، درباره تاسیس فارمهای تجربوی و دستگاهای اصلاح نسل حیوانات و مدافعه امراض حیوانی تذکراتی دادند ولی باز هم تاکید کردند که اگر چه همه این پروژه ها با سرمایه گذاری هنگفت تکمیل شده و میشود و هو گاه دهقان و مالدار کار نکند نتیجه مطلوب از آنها بدست نخواهد آمد. بل مقابل در اثر زحمات آنها یقیناً حاصلات دوچند و حتی سه چند شده میتواند.

بناغلی صدراعظم گفتند در پهلوی این امر باید مالکین زمین از آلات و وسایل تخنیکی که در تزئید حاصلات نقش مهم دارد بشمول تراکتور ها و کود کیمیای استفاده کنند. آنها باید خودشان سیستم آبیاری را در مزارع خود

ضمن اشاره به پروژه های زراعتی که در مملکت رویدست است فرمودند که حکومت برای تزئید ساحه زراعتی اقدامات دامنه داری نموده است.

در مورد پروژه هلمند که بناغلی صدراعظم قبل از عید اضحی از آن مفصلاً دیدن کرده بودند گفتند اگر چه در پروژه مذکور موفقیت هائی حاصل شده است ولی نتایجی که بدست آمده مطابق انتظارات ما نیست. بناغلی صدراعظم پروژه وادی هلمند را یک پروژه خیلی مفید و مهم خوانده گفتند که باید بهره برداری از آن تسریع گردد. «ما باید منابع داخلی را که محدود است متوجه اكمال این پروژه بسازیم و در پهلوی آن امید داریم حکومت ایالات متحده امریکا که در بکار این پروژه با افغانستان مساعدت هائی نموده است کمک های خود را برای رسیدن باین هدف از راه امداد بلا عوض یا قرضه های مساعد بیشتر نماید.» در پروژه وادی هلمند تا کنون بیش از یکصد میلیون دالر بخرچ رسیده است. علاوه بر اینکه بلید تمام زمین های این پروژه زیر آبیاری و زراعت بیاید باید در چوکات این پروژه قوه کافی برق نیز تولید گردیده صنایع مواد استهلاکی تاسیس و نفوس بیجا یابد مملکت درین زمین ها اسکان گردد. بناغلی صدراعظم گفتند که باید در کار اسکان نفوس در منطقه هلمند تسریع بعمل آید.

بناغلی صدراعظم راجع به پروژه ننگوهار گفتند که مرحله اول کار این پروژه با کمک دولت دوست و همسایه افغانستان اتحاد شوروی پایان یافته است. و اکنون برای

که بیش از یکساعت طول کشید گفتند که میخواهم بر مسایل و مشکلاتی که در قسمت زراعت موجود است بصورت ساده و بسیط به مشمولین جرگه زراعتی صحبت کنم. بناغلی صدراعظم گفتند در چنین اجتماعات بر مشکلات مملکت به صورت کلی غور میشود.

بناغلی دوکتور محمد یوسف اظهار داشتند که باید نظر هر حکومت بدرجه اول بسوی طبقه دهقان معطوف باشد چه این طبقه زحمتکش قسمت اعظم مواد اولیه مورد نیاز مملکت را تولید میکند. دهقانین باید از اهلیت مقام خود در جامعه امروز و فردای افغانستان آگاه باشند. ما باید بیک دیگر راست بگوئیم و حقایق را بصورت واضح اظهار نمائیم. تا حکومت از آرزوهای مشکلات مردم آگاه شود و مردم از پلانها و مشکلات حکومت واقف گردند و بدین ترتیب مملکت را بخواست خداوند پیش ببریم.

بناغلی صدراعظم این نکته را یکی از اساسات عمده قانون اساسی جدید خواندند. بناغلی صدراعظم گفتند که با اساس اراده اعلی حضرت معظم همایونی پادشاهی که همواره در آرزوی پیشرفت و ترقی ملت شان میباشند قانون اساسی جدید رویکار آمده و در آن بملت موقع داده شده است تا خودشان عنان اختیار خود را بدست داشته باشند. مردم افغانستان همین اکنون به ارزشهای مندرجه قانون اساسی دلچسپی عمیق گرفته اند و این مسئله اطمینان ما را به آینده بهتر تقویت می بخشد.

بناغلی صدراعظم گفتند که تنها حکومت که عبارت از صدراعظم و وزراء و مامورین هستند نمیتوانند

بهبود بخشیده و از قوت بازوی خود استفاده کنند. در قسمت مالدارانی بناغلی صدراعظم گفتند باید طبقه مالدار متوجه شود که مواشی آنها از عوارض طبیعی نجات یابد. آنها باید از وسایلی استفاده کنند که در اثر آن در تمام طول سال علوفه کافی برای حیوانات شان تأمین گردد. نه تنها طبقه مالدار بلکه زارعین نیز در تولید محصولات، لبنیات و گوشت بکوشند. بناغلی صدراعظم تأکید کردند برای اینکه مملکت انکشاف کند باید تمام مردم در آبادی آن سهم بگیرند. بناغلی صدراعظم گفتند ما باید مملکت خود را در حرکت بیاوریم، شرایط پیشرفت و انکشاف در مملکت ما موجود است و بناغلی صدراعظم در ضمن توضیح این شرایط مساعد گفتند: الحمدلله ما پادشاهی داریم که ترقی و پیشرفت ملت شان را صمیمانه آرزو دارند. حکومت از خود مردم است مملکت ذاتاً غنی و ثروتمند بوده و مخصوصاً دارای مردم توانا و با استعداد است. روش سیاست خارجی افغانستان پیشرفت و اعتلای مملکت را فراهم کرده است. بناغلی صدراعظم گفتند که با داشتن این شرایط مساعد تنها و تنها چیزیکه لازم است بیداری مردم میباشد ما باید برای امروز و آینده خود متوجه باشیم. بناغلی صدراعظم راجع به مقصد تشکیل کانگرس زراعتی گفتند که انعقاد این جرگه زراعتی در چوکات پروگرامی صورت میگیرد که هدف آن قایم نمودن یک سلسله تماس های مستقیم بین حکومت و طبقه زمیندار، دهقان و مالدار میباشد.

بناغلی صدراعظم طی بیانیته شان

که چاره آن از توان ما بالا ترشود. تولیدات زراعتی کشور همین اکنون ضرورت مواد خوراکی داخل مملکت را تکافو نمیکند چنانچه سالانه بیش از یسکد و پنجاه هزار تن گندم که ۷ فیصد تولیدات گندم ما را تشکیل میدهد رسماً از خارج توريد میکنیم. همچنین مقادیر معتناً به مواد شحمی و حیوانات گوشتی و غیره مواد ارزاقی از خارج وارد میکنیم دهقان و مالدار افغانستان که در حدود ۸۵ فیصد نفوس مملکت را تشکیل میدهد در حقیر ترین شرایط زندگی بسر میبرند. طرز زراعت ابتدائی بوده تولیدات زراعتی باآلات و افزاری صورت میگيرد که از نقطه نظر آثارعتیقه همه قابل موزیم میباشد.

تخم خوب نبات و نژاد بهتر حیوان وجود ندارد در مقابل آفات و امراض زراعتی مجادله شده نمیتواند چرا اینهمه بدبختیها به زراعت که ستون فقرات اقتصاد مملکت است متوجه گردیده. اگر نیک ملتفت شویم قانع خواهیم شد که از يك طرف دهقانهای مازهنیست های تاریک و فرسوده خویش را تغییر نداده و از طرف دیگر وسایل لازمه بدسترس وزارت زراعت نیست. جای شك و تردید نیست که بنیاد اقتصادی افغانستان از سالیان متمادی به اینطرف بر منابع زراعتی استوار است. انکشاف اقتصادی کشور از همه اولتر مربوط به استفاده صحیح و معقول از منابع زراعتی و مالداری است. چنانچه ۸۵ فیصد نفوس مملکت از حاصلات زمین و حیوان امرار زندگی میکنند. میتوان گفت که تولیدات غیر زراعتی در برابر

مشکلات مملکتی راکه ششصد هزار کیلو متر مربع مساحت و پانزده ملیون نفوس دارد رفع کند. مگر اینکه مردم در رفع این مشکلات دوش بدوش با حکومت خود اشتراک مساعی کنند. هنگامیکه نزدیکی حقیقی بین مردم و حکومت، اطمینان و اعتبار بر زندگی ایجاد گردد یقیناً مردم هم شروع بکار میکنند. صرف بوجود آوردن قوانین ارزش های قانون اساسی را نمیتواند تأمین کند. وجود يك اراده پاک، صمیمی، عمیق و محکم و اعتماد متقابل بین حکومت و مردم حتمی است تا این ارزش های عالی را بمرحله تطبیق قرار دهد.

بیانیه بناغلی دوکتور کشاورز وزیر زراعت

والاحضرت، جلالتمآب صدراعظم جلالتمآبان، دهقانان و مالداران عزیز. حضار گرامی!
درین فرصتیکه از هر گوشه و کنار جهان اعم از ممالک پیشرفته و ممالک رو به انکشاف آواز های امید بخش مجادله باگرسنگی بلند میشود در این عصریکه بیست فیصد نفوس جهان باگرسنگی دست و گریبان بوده و دیگران مورد تهدید واقع شده اند. درین مرحله یک سرعت افزایش نفوس در کشور ما بحدی رسیده که با افزایش سالانه ۱/۷۵ فیصد انتظار می رود نفوس مملکت در ظرف ۳۶ سال آینده دوچند گردد وظیفه وجدانی و مسلکی خویش میدانم تا توجه متصدیان امور، دهقانان و مالداران مملکت را به خطری متوجه سازم که همین الان محسوس بوده و در ظرف مدت کوتاهی شاید آنقدر وخیم گردد

را در کشور توسعه بخشیم تا از یکطرف زمینه کار برای مردم آماده شود و از جانب دیگر تولیدات صنعتی باعث صرفه جویی از اسعار خارجی گردد.

خصوصیات زراعتی افغانستان:

زراعت وابسته به عوامل مختلفی است که میتوان روی بهمرفته آنها به دودسته تقسیم نمود. عده ازین عوامل طوری است که بشر میتواند آنها را تحت کنترل خویش درآورده مثلا تمیه ماشین آلات و تخم بهتر کود کیمیاوی، طرز بهتر اکرو تخنیک و غیره، اما یک عده عوامل دیگری هم موجود است که تاکنون تحت تسلط بشر نیامده مانند کنترل باران، برف، ژاله، خشکسالی، انرژی آفتاب و تغییر در سرعت تولید و نمو طبیعی. ضمناً باید متذکر شد که زراعت را نمیتوان در یک ساحه معین و کوچک متمرکز ساخت و بطور دوامدار بدون در نظر داشتن موسم و موقع از آن حاصل گرفت. اما برعکس عواملی را که در صنعت دیده میشود میبایست میتوان تحت کنترل در آورده و در یک موضع کوچک و معین متمرکز گردانید و میتوان در سرعت تولید آن افزایش و یا تقلیل بار آورد. کشور های متری مانند امریکا، اتحاد شوروی انگلستان، ایتالیا فرانسه و غیره توانسته اند سرعت انکشاف صنایع خویش را کنترل نمایند. مگر جریان انکشاف زراعتی شان تا هنوز هم غیر قابل کنترل میباشد. قلت باران سالانه در افغانستان نیز یکی از عوامل عمده است که فعلاً خارج از کنترل میباشد و غالباً موجب قلت مواد غذایی در کشور ما میگردد. علاوهً هجوم ملخ و امراض آفات زراعتی تا اندازه کم

زراعتی خیلی هانا چیز جلوه میکند زیرا حصه عمده عایدات ملی ما را عواید زراعتی تشکیل میدهد. برای اثبات این قول عایدات ملی سال ۱۳۴۲ را که از طریق زراعت بدست آمده طور مثال ذکر میکنیم:

عایدات ملی ما از طریق زراعت سالانه در حدود ۴۹ میلیارد افغانی میشود و امکانات زیادی موجود است که این تولیدات به پیمانۀ پیشتری انکشاف داده شود. چون نفوس زراعتی ما کتله عظیم است، هلاک کننده کشور را تشکیل میدهد اگر در عایدات آنها توسط پر و گرام های مؤثر انکشافی زراعتی تزئید بعمل آید برای پیداوار مختلفه صنایع کشور بازار مساعدی بوجود آمده و در عایدات سالانه صنعتی مبالغ معتنابهی را خواهد افزود که این عمل بنوبه خویش باعث تشویق مؤسسات صنعتی میگردد. همچنان قسمت اعظم صادرات کشور را پنبه، میوه جات، قره قل، پوست، پشم و دیگر پیداوار زراعتی تشکیل میدهد.

مجموع قیمت صادرات در سال ۱۳۴۲ - ۳۴۵۶۵۱۱۲۰۰ - افغانی معادل ۶۸۹۸۹۵۰۰ دالر میشود. یعنی در سال ۱۳۴۲ مبلغ سهونیم میلیارد افغانی از مدرک صادرات پیداوار زراعتی بدست آمده است. مؤسسات صنعتی نیز محتاج مواد خام زراعتی از قبیل پخته، پشم، لبلبو، نباتات تیلی، چوب، ابریشم، میوه و سایر پیداوار زراعتی میباشد که تمام مواد خام زراعتی آنها در داخل کشور تولید میگردد و امکانات زیادی موجود است که چنین صنایع

به تپه های خشك، و عریان تبدیل میگردد. وضع مبارکیت مواد حیوانی، و نباتی، در مملکت ما خیلی ابتدائی است. ازینرو حصه زیاد مغاد تولید کنندگان مواد حیوانی و نباتی بحیب جلابان و میانجی ها می افتد.

از طرف دیگر چون وضع تنظیم بار بندی، سموت، تمپه و ارسال مولد خام زراعتی که صادر میگردد طور فنی نیست لذا این عوامل بر علاوه آنکه بر کمیت و کیفیت مواد صادراتی تاثیر دارد در تنزیل قیمت آنها هم مؤثر میباشد. ناگفته نماند که در زراعت افغانستان تلهنوز قوانین لازمه مطابق ایجابات اقتصادی و اجتماعی و طبق اساسات فنی تر تیب و تطبیق نگردیده باتذکار دلایل و عوامل فوق ممیزات عمومی زراعت افغانستان توضیح گردید. با از بین بردن عواملیکه باعث پسمانی آن شده، و با تقویه عواملیکه انکشاف زراعت را بار آورده میشود مملکت را مترقی و منکشف ساخت و هم ازین طریق به بلند بردن سویه اقتصادی و اجتماعی مردم کمک شنایانی نمود زیرا یگانه راه حل و موضوعات مذکور را میتوان در ساختن و عملی کردن پلانهای مؤثر انکشاف زراعتی سراغ کرد.

نفوس کشور در سال جاری بالغ بر ۱۵۰۵۱۰۰۰ نفر میشود در مقابل ساخته گنه عملا همه سناله زرع میشود چارملیون هکتاری یعنی بیست ملیون جریب است که روی لین اساس به هریک نفر ۱۰/۳۳ جریب زمین مزروعی میرسد. اما ناگفته نماند که این رقم برای هر يك نفر در طول زمان ثابت نیست زیرا نفوس سنالانه کشور ۱/۷۵

و بیش تحت کمتر، وول در آورده شده اند اما هنوز تا حدود سی فیصد حاصلات کشور را تلف میکنند وضع موجوده کشت و زراعت در افغانستان رویهمرفته ابتدائی بوده و از نگاه استعمال آلات زراعتی و طرز کشت مندی از سالیان دراز چندان تفاوتی بمیان نیامده. چون مردم افغانستان غالباً کود کیمیای و انبار حیوانی را استعمال نمیکنند از ارضی حاصل خیز شان تو سط استفاده متعددی میدل بزمین کم حاصل و ضعیف گردیده است. همچنان آگانالها خام کاری بوده بصورت فنی ساخته نشده و از آب طوریکه لازم است استفاده نمیشود ثلث اراضی تحت آگانالها و جویبار ها آب کافی ندارند حاصلات وسطی ماحتی از اوسط حاصلات دنیا نیز کمتر است. علفچر های کشور بصورت صحیح مورد استفاده قرار نگرفته و در احوالی آن کدام اقدام مؤثری بعمل نیامده و هنوز هم امکان دارد خرابتر گردیده و ذریعه مردم به ارضی للمی کم حاصل تبدیل شود. بر علاوه علفچرها آب کافی نداشته و در آنها مجبور اند که بفرص در بیافتن آب مسافتهای دور و درازی را طی کنند و یا از علفچرهای بعید استفاده نکنند در اثر شدت سرما و نبودن پناهگاههای مناسب نیز یک تعداد قابل ملاحظه حیوانات تلف میشود. سرهای سنال ۱۳۴۳ شامد لین ادعا است.

از جنگلات نیز طور فنی استفاده نمیشود. دهات در بین جنگلات واقع است و از قطع جنگلات هم دریغ نمیشود. حیوانات مخصوصاً بز درختهای جوان را تلف کرده و پالمال میکنند. در نتیجه اکثر جنگلات بز زمین مزروعی و بالآخره

موجودهٔ احصائیهٔ زراعتی خویش استحکام بخشد. چه بدون تعمیل این مرام، دانستن وضع، گذشته و فعلیهٔ زراعت، گذاشتن تهباب متین و اساسی برای جلو بردن امور زراعت و مالداري و کنترول پیشرفت هائے آن و ایجاد هم آهنگی و تنسلسک، بین پروژه هلی مختلف خیلی دشوار است. سیستم فعلیه پلان گذاری زراعتی بنا بر عدم احصائیه و معلومات اقتصادی و تسهیلات لازمه باسلس می‌تود پلان گذاری پروژوی استوار است.

در چنین می‌تود مشکل است که اهداف و مقصد حاصلات زراعتی بسوی تولیداتی تعین و تطبیق کنیم. علاوهٔ عدم روابط ثابت ایجاد باهمی پروژه هلی داخل وزارت و یا سایر وزارت خانه ها و دستگاه ها باعث ایجاد عدم توازن در بین پروژه هلی مختلف گردیده اختلافات و پراگندگی ها، تشتت در امور را بار می آورد که نتایج آنها در حقیقت غیر اقتصادی تلقی شده می‌تواند. ناگفته نماند که از سیستم پروژوی پلان گذاری بعضی مناطق نسبت به برخی مناطق دیگر بیشتر مستفید می‌گردد. درینجا بصراحت بلید اظهار کرده باد نظر داشتن مشکلات فوق هرچه زودتر از سیستم پروگرامنت استفاده گردد. از دیدگاه ساحه در بلند بردن سطح تولیدات رول باززی را بازی می‌کند اما این متود مستلزم سرمایه گذاری گزاف و مدت طولانی می‌باشد. لذا در مرحلهٔ اول بلید سعی گردد تا از سرمایه دست داشته در بلند بردن حاصلات فنی واحد زمین زنی

رأس حیوان، بصورت الفلئسیف استفاده گردد که عوامل ذیل در آن

فیصد افزایش می‌یابد. قلت مواد غذائی، سیر صعودی، قییم مواد ارتزافی و توریید مداوم مواد خوراکی نشان می‌دهد که بقلت مواد ارتزافی شدیداً مواجه می‌باشیم. پلان گذاری مادر امور زراعت با بیست طوری عملی گردد تا در اثر آن:

۱- قلت مواد غذائی موجوده رفع گردیده و برای آینده غذائی کافی از نگاه کمیت و کیفیت برای نفوس روز افزون کشور تدارک شود.

۲- مواد خام زراعتی برای صنایع روبه انکشاف کشور تهیه گردد. زیرا این اقدام از یک جانب باعث تولید کار و معیشت برای مردم می‌گردد و از جانب دیگر مصارف اسعاریکه جهت خرید و توریید مواد استهلکی ضرورت است صرفه جوئی میشود و میتوان آنرا به منظور سرمایه گذاری و تقویه بنیهٔ اقتصاد ملی بکار برد.

۳- پیماناه تولیدات زراعتی قابل صدور به اندازهٔ بلند رود که در مقابل آن تقلضای بازار خارج موجود باشد تا بالغ اسعاری روز که برای پلانهای انکشافی مملکت ضرورت است تهیه گردد تا سایر پیداوار زراعتی ماکه در جهان بازار خوبی دارد و فعلا صادرات آنها نظریه بعضی عوامل صورت نمی‌گیرد تشویق و تزیید گردد.

البته به منظور وصول بمقاصد سه گانهٔ فوق ناگزیر باید پلان اساسی زراعتی ترتیب و تنظیم یابد. اما نظریه فقدان اقتصادی و احصائیه های قبلی اعتبار ترتیب و تهیه چنین پلان مشکل بنظر می‌رسد. لذا وزارت زراعت و طیفة خود میدانند هر چه زودتر سرشماری زراعتی را عملی کند و سرویس

موجوده از سالیان دراز باينطرف تحت استفاده تولیدات زراعتی گذاشته شده و به مرور زمان ضعیف گردیده. زیرا مردم مادر استعمال کود کیمیاوی و بوجود آوردن مکرو اورگانیزم زمین و غیره عواملیکه باعث تقویه زمین میگردد طوریکه شاید آشنائی ندارند. اگر در قسمت اکروتخنيک اقدامات مؤثری بعمل آید حاصلات زراعتی را بیش از ۵۰ فیصد بالا میبرد،

۴ - **توفیقات زراعتی** : عامل بزرگ، معقول و سریعتر انشکاف زراعت یکی هم تحقیقات زراعتی است چه توسط این میتوان تخم و نسل بهتر و آلات و وسایل زراعتی که با شرایط محیطی ما قابل انطباق باشد بدست آورد. چون آب و هوای مملکت خیلی مختلف است استاسیون های تحقیقاتی زراعتی در هر منطقه از ضروریات شمرده میشود.

۵ - **قیم و اصول بازار داری و سایر عوامل اقتصادی** : در نظر اول ازدیاد حجم حاصلات غایه اصلی زراعت تصور می شود اما این بلند بردن حاصلات میتواند از راه هائی بدست آید که هرگز اقتصادی نبوده و زراعت را از هدف اصلی انحراف می دهد.

پس سیاست زراعتی مملکت بایست روی دواساس استوار باشد. یکی بلند بردن حاصلات فی جریب و فی رأس حیوانی و دیگری پائین آوردن قیمت تمام شد محصولات. باید تذکر داد که تأمین اساسات فوق پیش از آنکه تصور شود مغلق و دشوار بوده لهذا اقدامات جدی و بزرگی را ایجاب میکند زیرا رسیدن باین منظور در اثر تناسک یکسلسله علوم

دیدخل میباشد.

۱ - **آبیاری** : در حال حاضر از جمله ۱۴۰۰۰۰۰ هکتار زمین قابل زرع ۸۷۰۰۰۰۰ هکتار آن تحت زراعت در آورده شده و منجمله ۵۳۱۰۰۰۰ هکتار تحت آبیاری قرار گرفته است. اما چون کائالها، جویها، کاریزها و چشمه سار های موجوده به اصول غیر فنی و خامه کاری شده بمرور زمان ذریعه بارانها و سیلاب های شدید خشک سالی ماهیت اولی اش را از دست داده ساخته راکه باید آبیاری نماید از آبیاری آن عاجز میباشد و ساحتی که همه ساله عملاً بذر می شود ۴۰۰۰۰۰۰ هکتار آبی و للمی یعنی بیست ملیون جریب میباشد که منجمله یک ثلث زمین های آبی فاقد آب کافی است.

۲ - **امراض و آفات نباتی و حیوانی** : سالانه در حدود ۳۰ فیصد حاصلات مالداري و زراعتی کشور راضایع یا خساره مند میسازد اگر در کنترل امراض متذکره صرف مساعی گردد حاصلات تخمیناً ۳۰ فیصد تزئید خواهد یافت.

۳ - **مسئله اکروتخنيک** نیز در زراعت کشور اهمیت بسزائی دارد. باید گفت که طرز زراعت موجوده کشور از سالیان گذشته کدام فرقی ندارد. ماشین و آلاتیکه استعمال میشود برای زراعت امروزی مساعد نیست. بایست به مصصرف و انرژی کم تولیدات بیشتر بدست آید یعنی در تولیدات زراعتی از قوه دهقان ماشین آلات عصری، شرایط ذقلمی، مواد غذائی مناسب طرز بهتر کشت بصورت اعظمی استفاده گردد. طوریکه بهمگان معلوم است زمینهای زراعتی

زمین زراعتی و مواشی از دست شان خواهد رفت .

کریدت دولت بهترین راه تشویق برای تشکیل کوپرا تیف های زراعتی است که یکی از عوامل عمده بشمار میرود .

حضار گرامی ! باین گذارش مختصر امیداست روشنی بر چگونگی اوضاع زراعت کشور انداخته و توجه شمارا به نکات برجسته آن جلب نموده باشم و اینک بر میگرددیم باصل منظور و مرام کانگرس .

ارزش های دیموکراتیک قانون اساسی افغانستان که حکومت مکلف به تطبیق آن است ایجاب مینماید تا به منظور تطبیق دیموکراسی و بهبود حیات اجتماعی ، سیاسی و اقتصادی خلقهای مختلف افغانستان بدون هیچگونه امتیاز و تبعیض اقدامات لازمه اتخاذ گردد و مردم مابمرحله از زندگی برسند که در آن ارمانها و آرزوهای طبقات محروم مخصوصاً بر آورده شود .

مطابق آخرین احصائیه که بدست داریم از جمله ۱۵ ملیون نفوس افغانستان ۱۲ ملیون آنرا طبقه مالدار و دهقان و فامیلهای شان تشکیل میدهند که بدین لحاظ این طبقه زحمتکش نه تنها از لحاظ تعداد در جامعه ما اکثریت مطلق دارد .

از لحاظ اقتصادی نیز ایشان بزرگترین نیروی تولیدی ما را تشکیل میدهند .

حقیقت مسلم است که در نهادتوده های بزرگ دهقانان و مالداران ما نیروهای خلاق و استعداد های خارق العاده نهفته است که اگر شرایط زندگی اجتماعی و اقتصادی و اصول زراعتی آنها عوض شود و بهبود یابد نیرو و استعداد شان

مختلفه مانند فزیک ، کیمیا ، علم الحیات ، اپیدمولوژی ، توپوگرافی ، نباتات ، حیوانات علم الاجتماع و مخصوصاً مسایل اقتصادی از قبیل قرضه ، کوا پریشن و مارکتنگ صورت میگیرد . از طرف دیگر عوامل بزرگ تولید یعنی وسایل و تکنیک با انتظام بازار هر سه بایست در حین زمان تأمین و موازنه کاملی بین آنها موجود باشد زیرا اولاً تولید بدون وسایل و تکنیک ناممکن بوده وقتی که تولید بوجود آمد بایست بقمیتی بفروش رسد که نه تنها مصارف را تکافو کند بلکه مفاد کافی نیز بدست آید که این موضوع مستلزم یک سلسله اقدامات جدی است در انتظام بازار های فروش و نظام اسعاری دولت . پس واضح شد که بهر اندازه که عوامل تولید و موازنه مالی تأمین گردد به همان پیمانیه تولیدات زراعتی انکشاف خواهد نمود . با وجود مسایل فوق اگر حقوق مستحصل حقیقی یعنی زارع در برابر مالک زمین حمایه نمیشود باز هم نتیجه مطلوب بار نخواهد آمد زیرا علاقه و دلپستگی مستحصل شرط اول ثمریت شمرده میشود .

از طرفی هم تولیدات زراعتی بسته بیک سلسله عوامل طبیعی است که کنترول آنها خارج از قدرت بشر بوده و بنابراین کریدتی را که انکشاف زراعتی ایجاب میکند قابل ملاحظه و دقت است . در حال حاضر کریدت های شخصی آنقدر کمر شکن است که اولاً زارع و مالدار به آن مراجعه نموده و اگر از منتهای مجبوریت بگرفتن آن تن در دهند وضع اقتصادی شان روز بروز خرابتر گردیده بمرور زمان

اعظمی از زمین تقویه شود .
تاسیس کوپراتیف های زراعتی
بر اساس مفکوره تساند و تعاون
مؤسسین و رهنمائی قانون دولت
تشویق تقویه و حمایت میشود .
دولت بقدر توان خود با تاسیساتیکه
هدف آن اصلاح و عصری ساختن
زراعت باشد امداد مینماید .
مطالعات ضروری به منظور استفاده
بهرتر و بیشتر از زمینهای شخصی
و عامه صورت میگردد و با اساس
نتایج آن تصمیمات قانونی درین
زمینه اتخاذ میشود .

کانگرس زراعتی نیز از یکطرف
منحیث وسیله تطبیق مفکوره های
فوق و از طرف دیگر به منظور
تطبیق دیموکراسی تشکیل میگردد
تا نمایندگان زارع و مالدار با مقامات
مسئول دولت از نزدیک روی
مسایل ذی علاقه مذاکره و مفاهمه نمایند .
ما امیدواریم که تشکیل کانگرس
زراعتی که در آن نمایندگان طبقات
مختلف زارع و مالدار کلیه ولایات
کشور اشتراک دازند در پهلوی
سایر نتایج مثبت و اطمینان بخشیکه
از آن مد نظر است در راه انکشاف
ذهنی و فکری، رشد اجتماعی،
سیاسی و اقتصادی مطابق اصول
دیموکراسی و ارزش های
دیموکراتیک قانون اساسی
افغانستان رول مهمی بازی نماید .

نتایج مذاکرات کانگرس زراعتی
باساس تجویز دولت بتاريخ ۲۸
حمل ۱۳۴۴ کانگرس زراعتی
افغانستان دایر ومدت یک هفته را
دربر گرفت در کانگرس زراعتی
نمایندگان زارع و مالدار ولایات
کشور اشتراک داشتند در کانگرس
زراعتی موضوعات مربوط به
انکشاف زراعت و مالداري کشور
طرح و مورد بحث قرار گرفته و در اطراف

خوبتر و علمی تربکار افتیده و در
نتیجه قدرت زراعتی کشور
انکشاف محسوس خواهد نمود .
در پهلوی سایر اقداماتیکه به
منظور بهبود پهلوی های مختلف
حیات طبقه زارع و مالدار کشور
اتخاذ میگردد تطبیق میشود های
نوین و مدرن زراعت به منظور
بلند بردن سطح تولید و تنظیم
مناسبات تولیدی با تدوین قوانین
مبتنی بر اساسات دیموکراسی
و عدالت اجتماعی به منظور توزیع
عادلانه تولید در مرحله اول قرار
دارد . چنانچه بناغلی دوکتور
محمد یوسف صدراعظم
افغانستان به این موضوع تماس
گرفته اظهار داشتند که به منظور
انکشاف زراعت، دولت به ایجاد
تسهیلات آبیاری و صالح الزارعه
ساختن اراضی توجیه خاصی مبذول
میدارد . همچنان دولت در ساحة
ترویج و تعمیم طریقه های جدید
زراعت و مالداري زارعین رارهنمائی
مینماید و بتاسیس فارمهای عصری
و مالداري به منظور افزایش
تولیدات و اثبات عملی طریقه های
زراعت عصری می پردازد . در مورد
تعیین قیمت مواد خوراکی مورد
احتیاج عامه دولت از چنان سیاستی
تعقیب مینماید که در نظر گرفتن
اوضاع عمومی اقتصادی از یک
طرف عدالت نسبی رادر بین تولید
کنندگان و مصرف کنندگان قیام
و از طرف دیگر حد اکثر افزایش
تولیدات را تأمین نماید . روابط
بین مالک زمین و اجاره دار و دهقان
توسط قانون طوری تنظیم میگردد
که کارکنان زمین از محصولات آن
بهره عادلانه حاصل کنند . استقرار
کار و شغل برای آنها تأمین
و علاقه مندی ایشان به بهره برداری

ب : برای مناطقی که درخواستی شان راجع به خرید تراکتور بوزارت زراعت رسیده و یا میرسد تدابیر لازمه جهت توريد تراکتور و ماشین آلات مربوطه با پروژه جات فالتو و ورکشاپ اتخاذ شود .

ج : چون ورکشاپ و بکارانداختن آن مصارف هنگفتی را ایجاب میکند تاسیس ورکشاپ در يك منطقه وجود حداقل پنجاه تراکتور لازمست .

۲ - واتر پمپ: در مناطقی که قلت آب های سطحی محسوس و آب زیر زمینی بعق کمتر از ۱۵ متر تدارك شده بتواند و استعمال و ضرورت واتر پمپ لازم به نظر برسد وزارت زراعت در مقابل درخواست زارعین در توريد واتر پمپ های مناسب با پروژه جات فالتوی آن اقدامات لازمه بنماید . استفاده از واتر پمپ ها برای آبیاری پس از اجازه وزارت زراعت صورت گرفته میتواند تادر حقایبه ها مشکلاتی رخ ندهد .

برای اینکه ورکشاپ جهت ترمیم واتر پمپ در يك منطقه تاسیس شده بتواند بکار انداختن حداقل یکصد پایه واتر پمپ در منطقه مذکور لازم است .

۳ - کود کیمیاوی : با اساسی تجارب ممالک پیشرفته جهان و تجاربیکه در افغانستان صورت گرفته جای شک و تردید نیست که استعمال کود کیمیاوی در افزایش تولیدات زراعتی و بلند بردن سطح تولیدات زراعتی از استعمال کود کیمیاوی ناگزیر گردیم . اما برای اینکه از استعمال کود کیمیاوی حداکثر استفاده بعمل آید بایست زارعین در طرز استعمال آن رهنمائی شوند و برای این منظور وزارت زراعت در تمام ولایات کشور به تاسیس قطعات

آن از طرف متخصصین زراعت کنفرانس هائی ایراد گردید . اعضای کانگرس از فارمهای زراعتی ، لابراتوارها و غیره دستگاهای مربوطه شان ابراز داشتند . در زارع و مالدار کشور پیشنهادات و نظریات خود را در اطراف مسایل زراعتی کشور و مشکلات مناطق مربوطه شان ابراز داشتند در کانگرس زراعتی دونوع موضوعات مطرح بحث قرار گرفت :

الف - موضوعاتی که يك جنبه منطقی، محلی و یا انفرادی داشت .
ب - موضوعاتی که جنبه عمومی داشته و بزراعت تمام و یا اکثر ولایات کشور مربوط بود .
نمایندگان زارعین و مالداران در مورد موضوعات قسم اول عرایض نظریات و پیشنهادات خود را بصورت تحریری بدارالانشاء سپردند که بعد از طرف مراجع مربوطه مورد غور قرار گرفته در باره آن اقدامات لازمه صورت خواهد گرفت ، در کانگرس زراعتی موضوعات آتی مورد بحث قرار گرفته و در زمینه فیصله هائی بعمل آمد :

۱ - تراکتور
الف : طوریکه تجربه نشان داده است استعمال تراکتور در زراعت رول مؤثر داشته باعث افزایش تولیدات زراعتی میگردد . مسلماً انکشاف زراعت و بلند بردن سطح تولید بدون ماشین و تطبیق طریقه های عصری زراعت امکان پذیر نیست . برای اینکه زراعت عصری شود و سطح تولید بلند برود وزارت زراعت تدابیر لازمه جهت نشان دادن طرز کار عملی و استفاده از تراکتور را در ولایاتی که برای استعمال آن مساعد است اتخاذ مینماید .

تشکیل می‌دهد لهذا تولید مواد حیوانی در داخل مملکت از ضروریات حیاتی کشور بشمار می‌رود. ازین لحاظ والی‌ها و ولسوال‌ها با اساس مواد ۴۹، ۵۰، ۵۱، ۵۲، ۵۳، ۵۴، و ۵۵ اصولنامه ترتیب احصایه و ثبت املاک توجه مزیدی به حفاظت علفچر هامبذول دارند.

۷ - جنگلات

موجودیت جنگلات بر علاوه آنکه مصارف چوب محروقات و تعمیراتی مورد ضرورت مملکت را تأمین میکند از لحاظ صادرات مناظر طبیعی و سرسبزی، تصفیه آب و هوا نیز اهمیت بسزائی داشته از یکطرف باعث تزئین منابع آبی گردیده و از جانب دیگر مانع تخریبات زمین و جلوگیری از سیلاب‌ها می‌گردد. لهذا حفاظت و حراست این ثروت ملی از وظایف عمده تمام افراد مملکت بشمار می‌رود. بناً به‌والی‌ها و ولسوال‌ها اوامر اکید صادر شود تا به مسئولیت خویش در حفاظت و تکثیر جنگلات طبیعی و احداث جنگلات مصنوعی بیشتر ملتفت گردند.

۸ - اصلاح انهار

در حال حاضر ثلث اراضی تحت انهار موجوده بقلت آب مواجه بوده و به همینین بی‌عدالتی‌ها در توزیع آب بین اراضی سرآب و پائین آب انهار موجود است و از طرف دیگر سربند‌های انهار همه ساله در اثر طغیان رودخانه‌ها مورد تهدید واقع گردیده مبالغ هنگفتی جهت تعمیر مجدد و باره آنها بمصرف می‌رسد و اکثر اوقات در مواقعی که سربندها تخریب‌شود نسبت نرسیدن آب به کشتزارها کسر فاحش در حاصلات زراعتی رخ می‌دهد. لهذا برای جلوگیری

نمونه بردازد. همچنین نمایندگی‌های بانک زراعتی در توزیع و فروش کود کیمیاوی تسهیلات لازمه فراهم نمایند.

۴ - کوپراتیف‌های زراعتی

نتایج حاصله از تجارب مملکت انکشاف یافته و روبه انکشاف و همچنان تجاریکه در افغانستان صورت گرفته مارا به این نتیجه می‌رساند که تاسیس کوپراتیف‌ها یگانه وسیله‌ایست که طبقه مؤلد از تولید خویش استفاده کلی و مستقیم بنماید. لذا وزارت زراعت در رهنمائی و تاسیس و تدویر کوپراتیف‌های زراعتی مخصوصاً کوپراتیف‌های آبیاری، پخته، میوه‌جات و مالداری اقدامات جدی بعمل بیاورد.

۵ - انکشاف سریع زراعت

چون بنیه اقتصادی کشور بالای زراعت استوار بوده در حدود ۸۵ فیصد نفوس مملکت به زراعت و مالداری اشتغال دارد و از طرف دیگر وضع موجوده زراعت مملکت بحالت خیلی ابتدائی باقیمانده لهذا مانماینندگان زارعین و مالداران و اعضای اولین کانگرس زراعتی افغانستان جداً از حکومت خواهش می‌کنیم تا در پلان پنجساله سوم اقتصادی کشور به مسئله زراعت و انکشاف سریع آن توجه خاص و عمیق مبذول گردد.

۶ علفچر‌ها

از آنجائیکه نفوس روزافزون کشور بمواد غذائی پروتین حیوانی اشد ضرورت داشته و تولید این مواد از خارج مشکل و حتی ناممکن تلقی میشود و از جانب دیگر محصولات حیوانی مخصوصاً محصولات گوسفندی یکی از منابع عمده عواید اسعار مملکت را

منطقه در تاسیس دستگاہ های
منطقوی اقدام خواهد کرد .

۱۰ - تخلف از مقررات زرع پخته:
در موضوع اہمال و فرو گذاشت
زارعین پخته و لبلبو از مقررات
مربوطہ بہ منظور تقویہ بنیہ مالی
و تشویق مؤلدین مانمایندگان
زارعین و مالداران پیشنہاد
مینمائیم تا طبق ذیل تسہیلات
فراہم گردد .

الف - کسانیکہ بہ تحویلدهی
پخته و لبلبو در سال ۴۳ مکلفیت
داشته اما هیچ پخته تحویل نداده اند
طبق پروتوکول مربوطہ جزائی
نقدی خویش را پردازند .

ب - کسانیکہ بہ زرع پخته و لبلبو
در سالہای ۱۳۴۲ و سال ۱۳۴۳
مکلف بوده وبہ زرع آن مبادرت
ورزیدہ اما نظر بہ بعضی عوامل
از قرار داد پسمان شدہ اند چون
زارعین درین مورد تقصیری نداشته
بلکہ پسمانی باثر عوامل غیر
مترقبہ صورت گرفتہ بناً ما
نمایندگان زارعین و مالداران
اعضای کانگرس زراعتی از حکومت
مہربان خود بصورت جدی خواہش
مینمائیم کہ آنہا مورد تطبیق
جزا ہای معینہ قرار نگیرند .

۱۱ - مانمایندگان زارعین
و مالداران بمقابل مشکلاتی مالی
کہ حکومت بہ آن مواجہ است تکلیف
خود را دانستہ و آمادہ ہستیم تا بہ
حکومت خود در راہ پیشرفت
پلانہای انکشافی خصوصاً
اصلاحات زراعتی حتی المقدور
ہمکاری و مساعدت نمائیم . در
حصہ مالیہ اراضی حقیقتاً از سالہا
باینطرف بیک حالت مانده است
ہر اندازہ افزودی را کہ حکومت
خیرخواہ ملازم بداند از طرف مردم
افغانستان باحسن نظر تلقی و قبول

از همچو حوادث کہ در عین زمان
باعث ضیاع وقت و سرگردانی
زارعین میشود ، اصلاح آنہا و پخته
کاری سربند ہا و دہنہ جات حتمی
و لازمی شمرده میشود .

سروی و نقشہ برداری انہار
متعدد و در نقاط مختلف کشور
مصارف هنگفت و متخصصین
زیادی را ایجاب میکند کہ بودجہ
زراعت بہ هیچ وجہ از عہدہ آن
برآمده نمیتواند لہذا یگانہ راہی
کہ مشکل فوق را عملاً حل کردہ
میتواند اینست کہ اہالی ایکہ آرزو
دارند بصورت عاجل بہ سروی
و نقشہ و ساختمان اصلاحی انہار
پردازند میتوانند کہ کوپراتیف
ہای آبیاری تاسیس و بواسطہ
آن مصارف سروی و نقشہ برداری
را بر علاوہ مصارف ساختمانی
متحمل شوند . درینصورت وزارت
زراعت میتواند متخصصین مورد
ضرورت را بہ مصارف کوپراتیف
استخدام و پروگرام کار را روی
دست بگیرد .

البتہ ساختمان نہر باساس نقشہ
مرتبہ از طرف خود کوپراتیف
صورت میگردد .

۹ - حفاظت نباتات :

چون ہمہ سالہ در حدود ۳۰ فیصد
حاصلات زراعتی در اثر بروز آفات
و امراض بالخصوص حشرات
مضرہ تلف میشوند لذا وزارت
زراعت جہت تقویہ دستگاہ مجادلہ
با آفات و امراض تر تہیات لازمہ اتخاذ
نماید . چون مجادلہ با امراض آفات
در سرتا سر کشور مصارف
ہنگفتی را ایجاب میکند بایست
زارعین در صورتیکہ میخواہند
از آن استفادہ کنند مصارف لازمہ
را متحمل شوند البتہ وزارت
زراعت باساس مشورہ زارعین ہر

زارعين و مالداران و حکومت همچو کانگرس های زراعتی در هر سه سال يك مرتبه دريای تخت کشور و سال يکمرتبه در مرکز هر ولايت بصورت جرگه های ولايتی تشکيل گردد .

در خاتمه انکشاف روز افزون زراعت و مالداري ، بهبود حيات مردم افغانستان را تحت قيادت ورهنمائي های حکيمانه اعليحضرت معظم همایونی از بارگاه ایزدی نیاز میکنيم .

خواهد شد لیکن از وضع فعلی که هنوز طبقه دهقان و مالدار با مشکلاتی روبرو میباشد امیدواریم اندازه آن بقدر توان مردم بوده و اگر ازدو چند مایه موجوده بیشتر نباشد مو جب ممنونیت خواهد بود .

۱۲ - تشکيل کانگرس زراعتی نمایندگان زارعین و مالداران
نمایندگان زارعین و مالداران پیشنهاد مینماید تا بمنظور حل مشکلات و مفاهمه نزدیک و مستقیم

دافغانی سره میاشتی فعالیتونه

د افغانستان کالني اداره غواړي چه دافغانی سرې میاشتی دیولې فعالیتونه سره ناسی آشنا کړي . نوه م لږی کبله دادی ددی گتوری موسسی په بیل، بیل برخو کښی خپل راپورونه وړاندی کوی .

کوی . په عادی حالاتو کښی هم دغه خانگی دخلکو سره دروغتیا او مالی او معنوی مرستی کوی . هم دارنگه دغه خانگی د خپلی سپارل شوی وظیفی په لحاظ د بین المللی صلیب احمر د صلیب ، هلال ، شیر و خورشید او د بین المللی د صلیب احمر د غړیو هیوادو سره ښه تعلقات لری . دغه خانگی دخپلو مهمو وظیفوله کبله د سرې میاشتی د نورو خانگو په هکله و سیع تشکیلات او بودجه لری . او ممکنه ده چه په راتلونکی وختونو کښی دغه خانگی نور هم لوی شی .

گرانو لوستونکو راځی چه ددغو خانگو بیل، بیل فعالیتونه د نزدی نه وگورو او وینو چه دغو خانگو په لنډه موده کښی څومره اوږده لاره وهلی ده او کومه لاره په مخکښی لری .

الف: د روغتیا په لاری کښی

د سرې میاشتی د ټولنی د روغتیا او د اجتماعی خدماتو امریت فعالیتونه د سرې میاشتی په ټولنه کښی د روغتیا او د اجتماعی کارونو د مرستو اداره دیوی امریت له خوا اداره کیږی . چه ددی امریت امر ښاغلی داکتر جمال الدین جیلانی دی . دغه دوه لویې شعبی د سرې میاشتی د ټولنی په ټولو فعالیتونو کښی لویه برخه لری . او هم دغو شعبوته مونږ د سرې میاشتی د فعالیتونو محور ویلی شو . ځکه چه دغه شعبی هر څومره فعالیت چه وکړی هم دومره به ددی ټولنی نوری شعبی هم فعالیت کوی . هر کله چه خطرناکی پیښی لکه زلزله، تباه کونکی سیلابونه دژمی سخت ساره اوراز، راز ناروغی پیښی شی نو د مصیبت لیدونکو سره هم دغه پورتنی شعبی مرسته

والاحضرت شهزاده احمد شاه د سره میاشتی د ټولنی عالی رئیس

دمکتوبونو په واسطه دابن سینا، نادرشاه روغتون او نورو شفاخانو باندې سفارش شوی دی ددوی شمیر ۴۲۵ تنونه رسپیری . هغه خلکوته چه دداکترانو دفیس اودوا پیسی نه در لودی دافغاني سړي مياشتي له خوا نه وړپا دواگانې ورکړل شوی دی. ددغو خلکو شمیر ۲۰۰ نه ډیردی چه دوی ته وړپا دواگانې ورکړل شوی دی.

پولیکلینیک : - دسړي مياشتي دټولني دغی موسسی دروغتیا په بیلو، بیلو برخو کبني لکه داخله جراحی، غوړونه اوستنی اوجلدی ناروغیو کبني ډیر ښه فعالیتونه کړیدی. په تیرکال کبني ددغی موسسی له خوا کوم خلك چه تداوی شوی دی دهغوی شمیر پدی ډول دی ۱۲۷۹۶ تنه نارینه، ۱۴۰۰۰ تنه ښځی، ۱۰۱۹۹ ماشومان معاینه اومعالجه شوی دی. چه ټول شمیر یی ۳۶۹۹۵ تنونه رسپیری . هم داراز دغی پولیکلینیک ۹۹۶ ناروغان په بیلو، بیلو روغتونو کبني دبستری کیدو دپاره لیرلی دی .

داجتماعي خدمتونه برخه :-

که خههم ددی خانگی اصلی هدف په غیرعادی وختونو کبني دمرستی وړ خلکو سره مرسته کول دی خو دخدای تعالی په مهربانی په تیرکال کبني غیر عادی پېښی ونه شوی خوسره له دی هم په تیرکال کبني دافغاني سړي مياشتي د ټولني داجتماعي خدمتونو خانگی په لاندی ډول فعالیتونه او مرستی کړی دی .

۱- دمیرعلم اوداحمد شاهي په تجارتي مارکتونو کبني چه اور ولگیدنو پدی پېښه کبني دافغاني

دده خدمتونه ، دوه کاله پخوا دننگرهار او د غزني په ولایتونو کبني دافغاني سره مياشتي دټولني دروغتیا مرکزونه جوړ کړل شوی. په همدی ډول په تیرکال کبني دکابل دښار په بیلو، بیلو برخو کبني یعنی په پروان مینه کبني په میرویس میدان کبني او په حضور ی چمن کبني دلپړی مرستی (فرست اید) مرکزونه جوړ او پرانستل شو .

دغو دري مرکزونو په ۱۷ د سرطان ۱۳۴۳ کال نه پخپلو فعالیتونو پیل وکړ او په ۸ مياشتو کبني په دري وړه مرکزونو کبني (۲۱۶۷۰) کسه پیچکاری او پانسما شوی دی چه پکبني ښځی نارینه اووړه ماشومان شامل دی. دادی دنمونی په ډول ددغو مرکزونو نه دیوی مرکز شمیر وړاندی کوو .

دده بوری دلپړی مرستی شمیر:-
دترافیکي پېښو په اثر ۲۲۱۱ تنه زخمی شوی چه دوی پیچکاری او پانسما شویدی چه په کبني ۷۰۲ ښځی ۷۰۱۵ ماشومان او ۲۸ کسه فوری توگه منل شوی دی.
دننگرهار دلپړی مرستی مرکز:-
پدی مرکز کبني ۱۵۴۴ تنه نارینه ۱۱۸۱ تنه ښځی ۴۴۵ تنه ماشومان چه ټول شمیر ئی ۳۱۸۰ تنوته رسپیری منل شویدی.

دغزني په ولایت کبني دلپړی مرستی مرکز:- پدی مرکز کبني په تیرکال کبني ۲۹ تنه نارینه ۱۳۳ تنه ښځی او ۸ تنه ماشومان دروغتیا کارونه اجرا شوی دی . هم دارنگه هغه خلك چه ددی مرکز نه دمرستی غوښتنه کړیده اودوی ته دسړي مياشتي دټولني له خوا

او محتاجو خلکو باندی دی ویشی هم داراز دنکرهاردولایت دسری میاشتی خانگی ته وویل شوچه ۲۰۰۰ متره تکه دی په محتاجو خلکو ویشی .

د ژمی مرستی :

۴۲ کال ژمی بی ساری اوډیر سخت ؤ. نویه تیر کال کښی دمحتاجو خلکوسره دمرستی دپاره دسری میاشتی ټولنی په لاندی ډول تصمیمونه و نیول .

دعقرب دمیاشتی په ۳۰ نیټه یوهیئت وټاکل شوچه پدی هیئت کښی د اردو صاحب منصبان رضا کاری میرمنی اودښار ناحیو ۱۰ مدیران، وکیلان اونور خلک پکښی شریک ؤ . دی هیئت ته داوظیفه وسپارله شوه چه دښار په بیلو، بیلو برخو کښی دحقیقی محتاجو اوبینویانو شمیر ځانته معلوم کړی اودخپلی سرروی راپور دی دروغتیا اواجتماعی خدمتونو آمریت ته دی وسپاری. دغه کار په یوی میاشتی کښی پای ته ورسید اوداړتیا وپرشیمان لکه رخت، وږه اوسکاره تمپه کړل شول اودویشلو دپاره آماده شه اودپورتنی هیئت په واسطه په مستحقو خلکوباندی وویشل شو ددغی مرستی پا نگه دوه ملیونه افغانی وی. چه دمحتاجو خلکو استحقاق په هم هغه وخت کښی په جرایدو او په رادیو کښی داعلان په توگه خپور شوی دی.

معنوی کارونه :- په دی برخه کښی هم مو نر ۲۷۰۰ عریضی بیلو، بیلو مرجعوته لیرلی دی چه دمراجعه کونکوشکایتونه رفع شی. هم داراز هغه پنځه دیرش تنه خارجیان چه وړک شوی ؤ اودهغوی له درکه ددوی کورنی پریشانه ؤ

سزی میاشتی ټولنه گوښه پاتی نشوه اودتجارت داطاقو عمومی ریاست په همکاری هغه خلکوسره چه پدی پښنه کښی زیان من شوی ؤ. ۲۵۰۰۰۰۰ افغانیو مرسته ورسره وکړه چه په دغی مرسته کښی یولک افغانی روپی دسری میاشتی دټولنی دخالص دارائی نه ورکړل شوی دی .

۲ د فلسطین دعربو دمهاجرینو اودالجزایر دمهاجرینو سره چه شمیرئی ۴۰ تنو ته رسیری ۵۰۰۰۰، افغانیو مرسته ورسره کړیده .

۳- هغه پنځلس تنو ناروغوسره چه محتاج ؤ اوخارج ته د علاج دپاره لیرل شوی دی، ۳۰۰۰۰، افغانیو روپو مرسته ورسره شوی ده .

۴- هغه محتاجو او پریشانو خلکو سره چه دیوولایت نه بل ولایت ته دتگ گرایه بی نه درلوده اوناړوغ ؤ په تیر کال کښی ددغسی محتاجو خلکوسره چه شمیرئی ۱۴۵ تنوته رسیری ۲۱۸۶۳۷، افغانیو مرسته ورسره شوی ده .

۵- هغه خلک چه دکرکر دسکرو په کان کښی مړه شو دهغوی دوروستی پاتی شوی کسانو سره دیولک افغانیو مرسته شوی ده . په ډیره اندازه هغه دواگانی چه دسری میاشتی دټولنی په دیو کښی موجودی وی . بعضی موسساتو، مرستون، دابن سینا روغتون او د دفاع د وزارت دروغتونونو ته وړیا ورکړی دی، چه ددی دواگانو ټول بیا ۳۸۰۰۰ افغانی روپی وی. دپروان اودغزنی په ولایتو کښی دافغانی سره میاشتی دټولنی خانکوته هدایت ورکړل شوچه ۵۰۰ جوری کالی وگندی

۱- امریکان: دگستڼر یو ماشین سره له خپلو ضمیمو دماشومانو دلوبو دسامان لوی ۶ کارتنه او ۲۴۸ ددواگانو کارتنه .

۲- شوروی اتحاد: یوه عراده بس، یوه عراده امبولانس، دجراحی دسامان یوسیت، دداخله ناروغیو دسامان یوسیت، دغه شیان نوی رازسیدلی دی .

۳- چکو سلواکیه: ۷ حلقى هغه فلمونه چه دهغى هیواد د صلیب احمر فعالیتونه بنسائی لس زره نښانونه چه دسره میاشت نښه په کښی ده چه نیمائی ئی ۲۵ میلی اونیمائی بی ۳۰ میلی ددی نښانونو بیا دسرى میاشتی دبودجی نه ورکړل شوی ده او دغه نښانونه را رسیدلی دی .

دافغانى سرى مياشتى ډولنى دنبلیغانو آمریت

په ټولو خیریه ټولنو کښی چه دهغوی ټول فعالیتونه دخلکوسره د مرستی داحساس په اساس ولاړدی تبلیغات ډیر اهمیت لری، تبلیغات کولای شی چه دخلکو تعلقات دخپلو ټولنو سره ښه نژدی کړی. اوخپله ټولنه خلکوته معرفی کړی دهغی هدف بیان کړی اودټولو اطمینان اواعتماد ځانته جلب کړی. یعنی خلک باید پوه کړی اودهغوی یقین را ولی چه دخیریه ټولنوبنیادی مقصد دهغوی سره مرسته کولدی. اودغه ټولنی دزړه له کومی په هر وخت کښی حاضر دی چه دمحتاجو خلکوسره هر ډول مادی اومعنوی مرستی وکړی .

دلته باید وویل شی چه په نننی نړی کښی مطبوعات ډیر مهم نقش لری، دټولو گټورو پلانونو اوبڼه

مونږ دهغوی دپیدا کولو اولټولو دپاره دداخلی وزارت په واسطه اقدام کړیدی او دبیلو ، بیلو ولایتونو سره مو تماس کړیدی. یو اندازه خلک مو پیدا کړل چه پخپله خوښه دعامی روغتیاموسمی نه وپیا وینه ور کړی چه پدی خلکو کښی داستقلال دلیسی زده کونکی شامل دی .

دخالى تعلقات :

دروغتیا اواجتماعی خدمتونو آمریت پدی کښی کامیاب شو چه دهیواددبیلو، بیلودروغتیا دخانکو سره خپله رابطه ټینگه کړی اود (امداد اولیه) دمرکزونو دپاره څه دواگانى لاس ته راوولی . دغه دواگانى دروغتیا دوزارت ددفاع دوزارت اود پوهنتون دروغتیا دموسسونه واخیستل شوچه ددی دواگانو بیا ۷۰ زرو افغانیو ته رسمیری. هم دازاز دپوهنتون دروغتیا دموسسونه دوه فنی خلک سره له ۶ مسمتخدمینو ددفاع دوزارت نه وغوښتل شوچه دوی دسرى میاشتی دټوانی سره همکاری وکړی. دغه خلک اوس د (امداد اولیه) په مرکزونو کښی کار کوی. ددوی. تنخواه دمربوطو وزارتو له خوا دوی ته ورکوله کیری خو پس له رسمی وخت نه د دوی اجرت دسرى میاشتی دټولنی له خوا ورکړل کیری .

خارجى تعلقات :

هغه مناسبات چه دهلال اوصلیب احمر اوشیر وخورشید سرخسره ټینگ شوی دی. دهغی په اساس دافغانی سره میاشت دټولنی سره په لاندی ډول ددوی له خوا مرسته شوی ده .

د روغتیا پوری مقالې اودنې دسری میاشتی بین المللی مسایل خپور شوی دی .

دسری میاشتی په مخصوصه هفته کښی څلور وزیرانو او څو کسو علمی شخصیتونو او د اردو عالیرتبه منصبدارانو په څلورو لویو محفلو کښی اوبه دوو کنفرانسونو کښی نطقونه کړیدی هم دارنگه دکابل رادیو نه دسری میاشتی دخاصی هفتی مراسم د راپور تاژونو په صورت کښی خپور شوی دی. دغه وسایلوته مونږ وپیلی شو چه دسری میاشتی دمفکورې دپیژندلو او دخلکو په ذهنونو کښی ځایولو دپاره بهترینه لاره ده .

ب چې اید: پدی کال کښی دهیواد په ټولو جریډو کښی دسری میاشتی د ټولنی تبلیغا تو لویه برخه درلوده. او داځکه چه هرڅومره چه دسری میاشتی دټولنی فعالیتونه پیریدل هم دومره په جریډو کښی د هغی راپورونه، راپورتاژونه اومصاحبی خپریدل. پرته له دی دیرمقالی هم داصلاح ورځپاڼی ته لیرل شوی دی چه هغه نشرشوی دی لنډه داچه مونږ داویلی شوچه هره ورځ په اخبار کښی دسری میاشتی نوم اخیستل شوی دی .

ج - کنفرانسونه: دسری میاشتی دټولنی په عادی کنفرانسونو برسیره چه دپیره برخه بی دعامی روغتیا په مؤسسه کښی دلورو شخصیتونو په گډون شوی دی او څه فلمونه هم ښودل شوی دی دسری میاشتی په خاصه هفته کښی دده لوئی کنفرانسونه د پوهنتون په ادیتوریم کښی جوړی شوی چه پدی کنفرانسونو کښی دپرو

مفکورو دعملی کولو دپاره بهترینه لاره دتبلیغ لاره ده هم دغه تبلیغ دی چه په خلکو بانندی دښه پلانونو دمنلو مفکوره اویقین پیدا کولای شی. دافغانی سری میاشتی دټولنی تبلیغاتو کولای شوچه دوااحضرت عالی رئیس په لارښودنه اوداردی سره سم دنوی دوری دشروع کیدو سره خپل لمړی پلان جوړ کړی اوخپلی وظیفی په بیلو، بیلو برخو کښی وویشلی. چه ددغو وظیفو اصلی هدف دخلکومرسته اودهغوی داعتماد حاصلول دی. ددغی پلان دعملی کولو دپاره دتبلیغاتو خانگی داتوفیق اوموند چه په دوه کسلو کښی معتدل تحول راولی. دغه تحول په هغه بناؤ ولاړ دی دنسری دصلیب، هلال اوشیر وخورشید سرخ له خوا منل شوی دی اودهغی ته دپری ښه نتیجی لاس ته راول شوی دی. دافغانی سری میاشتی دټولنی دتبلیغاتو خانگی هم داسی لاره غوره کړه چه یوی خوا نه د بودجی اعتدال په ځای پاتی شی اوله بلی خوانه دهغی نورو خلکو ښه نتیجه اوتجربه واخستله چه دغه دی دسری میاشتی دټولنی دتبلیغاتو دفعالیتونو راپور په لاندی ډول وړاندی کوو .

الف درادیو نشرات: دمعظم ټولوک او دوااحضرت شهزاده احمدشاه دسری میاشتی دټولنی عالی رئیس دسری میاشتی دخاصی هفتی په هکله ددوی دپیغامو نو نشرول په ۴۳ کال کښی میاشتی ۱۲ پروگرامونه چه هر پروگرام دیرش دقیقی وخت نیسی دکابل رادیو نه خپور شوی دی. پدی خپرونو کښی دسری میاشتی دټولنی د فعالیتونو راپورونه

دصحافت په لحاظ دی مجلی دخلکو تحسین حاصل کړیدی .

۲ - رسالی او تبلیغاتي پانی :
د سلفرینو خاطر ی کتابچه د بین المللی سری میاشتی د جوړولو په لاره کښې مهم رول لوبولی دی او دهانری دونانت په قلم لیکل شوی دی دا کتاب دښاغلي غلام حضرت کوشان له خوا ترجمه شوی اوزر جلده چاپ شوی دی . د لیلیان والد رساله دا دهغی میرمنی په هکله لیکل شوی چه دپرستاری په لاره کښې ډیر لوړ خدمتونه کړی او ډیر زحمات ئی گاللي دی . دغه رساله دمیرمن ابوبکر له خوا ترجمه شوی ده او پنځه سوه نسخه چاپ شوی دی .

دوینو رساله ۱۵۰۰ نسخه چاپ شوی او په مخصوصه هفته کښې دهلیکوپتر په واسطه ډیر کاغذونه او پانی ورژول شوی .

۳ - پوستر په ۴۳ کال کښې د تبلیغاتو په لړ کښې د پوستر په خپرولو کښې ښه موفقیت حاصل شوی دی دا کار د صحافت او مفکوری په لحاظ دغه پوسترونو سابقه نه درلوده دغه پوسترونو ۶ ډوله و ۳۰۰۰ قطعی چاپ شوی دی پدی پوسترونو کښې سری میاشتی د ټولنی بیل ، بیل فعالیتونه ښودل شوی دی .

میلیمستیاگانې او جرگې :

د تبلیغاتو د پلان سره سم سپر کال دمطبوعاتو په کلوپ کښې یوه میلیمستیا ورکړل شوه چه پدی میلیمستیا کښې ۷۰۰ تنو گډون کړی و او ۴۷۰۰۰ - افغانی عاید درلود خوددی میلیمستیا معنوی اثر ډیر زیات و دسری میاشتی په مخصوصه هفته کښې څلور لوی محفلونه جوړ شول دغه محفلونه

استادانو ښونکو اوزده کوونکو او نورو ډیرو خلکو گډون کړی و . همداراز په نورو څلورو لویو محفلو نو کښې لویو پنځلسو شخصیتونو دسری میاشتی په هکله بیانیی ورکړی اود ۱۵۰۰ نه زیاتو خلکو په کښې گډون وکړ . دسری میاشتی په مخصوصه هفته کښې په ډیر شونډر ډیسی مرکزونو کښې کنفرانسونه وشول او دمعارف ډیرش زړه تنه خلک دسری میاشتی سره آشنا کړل شو .

د - سینما او فلمونه : په ۴۳ کال کښې دسری میاشتی گرځندوی سینما ۴۸ کرته اوهر کرته دوه نمایشونه په مرستون کښې ښودلی دی او مخصوصه هفته کښې دصلیب هلال وشیرو خورشید سرخ فعالیتونه په لس ډوله فلمونو کښې په مرکز کښې ښودل شوی دی . اوهم دغه فلمونه په تدریسی مؤسسو کښې هم وښودل شول . په ۴۳ کال کښې یو ایرانی فلم دپارک په سینما کښې دسری میاشتی په گټه وښودل شو چه عاید پنځوس زره افغانی شوی دغه ټول فلمونه تبلیغاتي فلمونه و په مخصوصه هفته کښې دمطبوعاتو وزارت په همکاري د لسو دقیقو یو فلم چه دسری میاشتی فعالیتونه پکښې ښودل شوی و هم جوړ کړل شو .

۵ - نشرات :

۱ - مجله دسری میاشتی مجلی په محسوس ډول تحول کړیدی دغه مجله په دوه میاشتو کښې یوځلی خپریزی پدی مجلی کښې دوینو ورکولو اجتماعی مقالې ، صحی مقالې اود نړی د بین المللی سری میاشتی په هکله په مفصل ډول معلومات اوراپورناژونه خپروی

کتابخانه موجوده د ايشيا فونديشن مؤسسي دي کتابخانه ته ۷۰۰ ډالره او څه کتابونه دمرستی په ډول ورکړي دي . د نورو خلکو له خوانه هم دي کتابخانه ته کتابونه ورکړل شوي دي . چاچه کتابونه ورکړي دي دهغوی نومونه دادی .

۱- **والاحضرت شهبزاده احمد شاه د سري مياشتي ډولني عالي رئيس**

۲- **بناغلي رښتيا دمالي وزير .**

۳- **داکتر رشيدی .**

۴- **دفرانگلن مطبعی .**

۵ - **دايشيا فونديشن مؤسسي .**

۶ - **شير وخورشيد .**

دملت په ساحه کښي :

دتبليغاتو ډول فعاليتونه دخلکو په منځ کښي د ورورگلوي تعلقات ټينگول اودخلکو په منځ کښي ددوستني اودمرستي احساس زياتول اودجمعيت مقام لوړيول مهم کارونه دي .

زمونږ تبليغات دراديو په واسطه خلکو سره خبري کړي دي اوهغوی ته دحقيقت څرگند کړيدي چه دا ټولنه ستاسو خپله ټولنه ده او دده اصلي هدف ستاسو خدمت کول دي . هم دغه راز دغه مقصد داخبارونو دنمايشونو اودجرکو دعکسونو اودخبرونو په واسطه هم تر خلکو پوري رسول شوي دي .

په بين المللي ساحه کښي :

دهيتونو لسيرل او راغونښتل دنماسباتو دتقوئي د پاره ډير مهم گڼل کيږي دسري مياشتي ډولني عالي رياست په ۴۳ کال کښي د نړۍ دبين المللي سري مياشتي سره خپل روابط ښه ټينگ کړل زمونږ د گاونډي هيواد شوروي اتحاد نه دري کسيزه هيئت ته بلنه

په کابل هوټل په حربي پوهنتون کابل پوهنتون او په عامي روغتيا په مؤسسه کښي وشوي چه پدي محفلو کښي دسلطنتي درني کورني غړو او کورديلو ماتیکو اودټولو طبقوخلکو گډون کړي و . پدي محفلو کښي دلويو کسانو له خوا شل بيانيي ورکړل شوي . کنسرتونه اجراشول او جايزي وويشلي شوي په دي محفلو کښي ۱۶۰۰ تنو گډون کړي و .

ښوونې : يودرام چه نوم يې چه هير شوي دي و . اودبين المللي صليب احمر مؤسس هانري دونانټ ژوند په کښي ښودل شوي و دښاغلي غلام حضرت کوشان له خوا ترجمه اودپوهني ننداري درياست په مرسته وښودل شو . دغه درام تر يوي هفتي پوري په کابل ننداره کښي وښودل شوچه ډيرو خلکو دهغي ننداره وکړه اودډيرو خلکوته بلنه هم ورکړل شوي وه . پدي درام کښي دخلکو دآشناکولو په لاره کښي هم ښه خدمت وشو ، ځکه چه په ننني نړۍ کښي تياتر دتبليغ مکمل وسيله گڼل کيږي . هم دارنگه دکابل دپوهنتون په مرسته دشکسپير دمکتب درام دپوهنتون دزده کونکوله خوا وښودل شو په مخصوصه هفته کښي دښار ډيري برخي روښانه او تزئين شوي وي اودډير پوسترونه اوچنپي څپول شوي وي .

کتابخانه : په روان کال کښي تبليغات داتوفيق ومومند چه کتابخاني ته انکشاف ورکړي .

دايشيا فونديشن له خوا خه فلزي الماري هم تهيه کړل شوي ډير گټور کتابونه هم دي کتابخاني ته ورکړل شو اوس دسري مياشتي ډولني په مرکز کښي ډيره آبرومند

په ولایتونو کښې : د تبلیغات له نظره په ولایتونو کښې د سړی میاشتی په نمایندگیو کښې ښه فعالیتونه ولیدل شو. د سړی میاشتی په مخصوصه هفته کښې د معظم ټولواک او دو الاحضرت سړی میاشتی د ټولنی عالی رئیس بیانیې ولوستلې شوی او د سړی میاشتی په هکله د سیاسي، دیني، نظامي او علمي شخصیتونو له خوا بیانیې ورکړلې شوی. او هغو ټولو اخبارونو چه په ولایتونو کښې خپرېږي د سړی میاشتی دپاره خپلې پانې وقف کړي وی همدا راز په ولایتونو کښې کنسرتونه هم وښودل شول .

په تیر کال کښې ۱۱ کرته د لاتری پچه واچوله شوه او دهغې جوائز په لاندی ډول په وړونکو باندی وویشل شو .

- ۱۲ جائزی
- » ۳
- » ۲
- » ۵
- » ۱۵
- » ۲۲
- » ۲۲
- » ۱۶۵
- » ۷
- » ۲

ورکړ شوه همدا راز د لیک د سکرتر جنرال معاون هم د لته راغی زمونږ د هیواد و ۷ کسيزه هیئت د ایران د شیر خورشید په بلنه هغی هیواد ته لاړ .
همداراز د عامه خدمتونو د خانگی آمر دیونسکو له لاری بیل، بیل هیواد و ته لاړ او هلته د خیریه ټولنو فعالیتونه وکتل. د ایران د شیر و خورشید سرخ عامل مدیر ښاغلی خطیبی او د بلغاریا پارلمانی هیئت افغانستان ته راغی او د سړی میاشتی د ټولنی سره دوستانه لیدنی او کتنی وکړی . د افغانی سره میاشتی د ټولنی تبلیغاتو د صلیب هلال او شیر و خورشید سرخ د فعالیتونو په معرفی کولو کښې او دهغوی د غړو په معرفی کولو کښې چه شمیر ئی ۱۰۶ ته رسیږي درادیو، مجلو، پوسترونو ، راپورونو د درام دښودنی له لاری خدمتونه کړی دی.

- ۱- دموتر
- ۲- یولک افغانی
- ۳- په پروان مینه کښې ځمکه
- ۴- شپینه زره افغانی
- ۵- پنځوس زره افغانی
- ۶- څلویښت زره افغانی
- ۷- دیرش زره افغانی
- ۸- لس زره افغانی
- ۹- د خارج سفر
- ۱۰- موتر سایکل

زره او یوسل افغانی روپی دی د ۴۳ کال عواید او مصارف چه په سره میاشتی پوری اړه لري .

په تیر کال کښې ټولی جایزی چه ورکړل شوی دی ټول شمیر ئی دری ملیونه څلور لکه پنځه دیرش

الف - عواید

- ۰ - ۲۲۸۱۰
- ۲۷ - ۷۲۸۶۱۰۶
- ۲۴ - ۱۹۷۱۹۵۳
- ۹۶ - ۳۲۲۰۷۸

- ۱ - د غړی نوب حق
- ۲ - اعانی
- ۳ - د پانگو د برخواو د امانت گتی
- ۴ - کرایسی

۲۵ - ۴۲۰۶۲۸
۲۱ - ۲۵۳۴۵۵

۵ - دمخصوصي هفتي عوايد
۶ - مختلف

۹۳ - ۱۰۲۷۷۰۳۱

۷ - دنمايندگيو په سلوکبني
عوايد
۸ - د ۴۳ کال د لاتريو عوايد

۶۳ - ۱۳۶۴۴۵۴
۰۰ - ۱۴۲۳۵۲۵۰

۵۶ - ۲۵۷۷۶۷۳۶ - افغاني

ب :

مصارف :

۱۳ - ۱۲۵۴۸۹۳

۱ - تنخواه گاني :

۶۹ - ۵۲۸۲۷۱

۲ - مصارف :

۸۰ - ۱۹۹۱۷۳۳

۱ - عادي مصارف

۲ - فوق العاده

۳ - مرستي

۲۳ - ۱۹۵۰۰۷۵ »

جنس و نقد چه مرستون ته ورکړ
شو .

۶۲ - ۱۶۹۵۰۴۹

دسرای مير علم او احمدشاهي
سره مرسته

۰۰ - ۲۵۲۴۹۵

دبنار دغربيانو سره مرسته

۸۷ - ۱۶۰۶۱۴۲

په سنه ۱۹۶۴ع کال کبني

۲۰ - ۶۳۳۱۳

دغريټوب حق

۶۹ - ۵۸۸۹۵۵

صليب احمروته

افغانستان و ملل متحد

پروژه امداد تخنيكي مؤسسه ملل متحد در افغانستان

ج - اداره بين المللي خوراکه
و زراعت (F.A.O)

۱ - پروگرام انكشافی امداد
تخنيكي :-

د - اداره بين المللي عرفاني ،
علمي و ثقافتی (UNESCO)

ده نمايندگی مخصوص مؤسسه
ملل متحد که در پروژه های مختلفي
در افغانستان کار میکنند قرار ذیل
است :-

ه - اداره بين المللي هوانوردی
ملکی (I.C.A.O)

ی - اداره صحی بين المللي
(W.H.O)

الف - عمليات امداد تخنيكي
مؤسسه ملل متحد (U.N.T.A.O)

ک - اتحاديۀ بين المللي تيلي
کميونيكيشن (I.T.U)

ب - اداره بين المللي کار (I.L.O)

امداد تخنیکي تطبيق و تعميل ميگردد حاوي انكشاف دهات ، خانه سازي ، انكشاف صنايع حمل و نقل و مواصلات ميباشد .

اداره بين المللي كار (I.L.O)
پروگرام (I.L.O) عموماً

به اداره كارگران ارتباط دارد .

اداره صحي بين المللي (W.H.O)

اين اداره مؤسسه صحت عامه را معاونت کرده تعليمات امور صحي ، تعليمات طبي ، پرستاري ، كنترول مرضس تراخم ، امحاي ملاريا ، صحت مادران و اطفال را بعهده دارد .

صندوق حمايه اطفال بين المللي (U.N.I.C.E.F.)

بودجه سالانه که از ناحیه صندوق بين المللي حمايه اطفال برای افغانستان تخصيص داده شده عبارت است از ۵۰۰۰۰۰۰۰۰ دالر معاونت يونيسف که بالعموم از طريق تهیه سامان و لوازم صورت ميگيرد و منظورش تأمين صحت و بهبود اطفال و جوانان ميباشد امور ذيل را احتوا مينمايد .

پروگرام امحاي ملاريا :

پودر دي، دي، تي، بمبه پودر پاشي، ادويه ضد ملاريا ، سامان لابراتوار و وسايل حمل و نقل که تا سال ۱۹۶۵ تحت اين پروگرام تهیه گردیده است مجموعاً ۱۸۰ ميليون دالر ارزش دارد .

پروگرام انكشاف دهات :

برای ۲۳ پروژه سامان و لوازم تهیه گردیده است اين سامان شامل سامان برای مراکز صحي مراکز فرعي ، تنظيقات ، تربيه افراد ، انجمن زنان و وسايل حمل و نقل بوده و جمعاً ۴۰۰ ميليون دالر ارزش دارد .

ل - اداره بين المللي ميترا لورثي (W.M.O)

م - نمايندگي بين المللي انرژي اتومي (I.A.E.A)

ن - اتحاديه پستي بين المللي (U.P.U)

مجموع مصارفيکه در پروژه های مختلفه نمايندگي های فوق الذکر بکار ميرود عبارت است از ۹۰۰۰۰۰۰۰ دالر درين بودجه يك بودجه دوساله تثبيت ميگردد يعنی از ميزان ۱۳۴۳ (سپتمبر ۶۴) تا ميزان ۱۳۴۴ (سپتمبر ۶۵)

اموريکه پروژه های مذکور در آنها بکار ميرود قرار آييست :

۱ - امور عرفاني

۲ - امور زراعتي (امور آبياري)

۳ - امور صحي

۴ - انكشاف دهات

علاوه بران بعضي فعاليت های ديگري نيز در مسايل اقتصادي ، توليد قوه ، بهبود وضع دهات ، توپوگرافي ، پلانها برای قدرت انساني ، توليد حيوانات و صحت ، هوا نوردی ملی ، تبلي کمیونيكيشن ، ميترا لورثي ، فزيك هستوي و اداره پستي قابل تذکر شناخته است .

نوع امداد :

يك نوع كمك عبارت است از كمك های نظري و عملي که از طرف متخصصين فني در امور مختلفه داده ميشود . نوع ديگر ان كمك هائيست که از راه تهیه فيلوشپ ها تأمين ميگردد .

پروگرام های منظم :

عمليات نمايندگي تخنیکي مؤسسه ملل متحد (U.N.T.A.O)

پروگرام هائیکه از طرف نمايندگي (U.N.T.A.O)

ساله است که از تاریخ ۱۷ جولائی ۱۹۶۴ مطابق سرطان ۱۳۴۳ شروع بکار نموده بودجه و مصرف مجموعی آن بالغ ۳۹۱۰۰۰۰ دالر میشود .

۳ - اداره بین المللی تیلی کمیونیکیشن (I.T.U)

یک مرکز تربیوی از طرف اتحادیه تیلی کمیونیکیشن بین المللی ساخته شده است موعده این پروژه که باید از ماه جولائی (۱۹۶۵) مطابق سرطان ۱۳۴۴ شروع بکار کند و پنج ساله است . بودجه مجموعی آن عبارت از ۷۷۶۸۰۰ دالر میباشد .

۴ - اداره خوراکه و زراعت جهان (F.A.Q):

اداره خوراکه و زراعت امکانات آبیاری را در هر یروود و کاسه های علیای دریای کابل مطالعه مینماید . کار این پروژه چهار ساله بتاریخ ۱۴ می ۱۹۶۵ مطابق ماه ثور ۱۳۴۴ آغاز یافته است . بودجه این کار ۱۸۳۵۷۰۰ دالر میباشد .

۵ - کمیسیون اقتصادی برای آسیا و شرق دور (E.C.A.F.E):

یک جاده مستقیم از کابل به هرات از میان هزاره جات توسط ایکافی مطالعه گردیده است شکل اول این پروژه برای یک سال و شکل دوم آن برای دو سال تعیین شده است . هرگاه در نتیجه مطالعه شکل اول آن نتایج مثبتی بدست آمد کار انجام این پروژه در شکل دوم آن آغاز خواهد یافت .

پروگرام مشترک مؤسسه ملل متحد و اداره خوراکه و زراعت (U.N.F.A.O)

این پروگرام مشترک عبارت است از پروژه اعاشه که در مکاتب لیلیه تطبیق میشود . این پروگرام از

مؤسسه صحت عامه :

سامان لابراتوار ، سامان تعلیمی و وسایل حمل و نقل جمعاً بالغ بر ۱۰۰۰۰۰۰ دالر میشود .

پروگرام صحت اطفال و مادران

وسایر پروگرام های صحتی :

سامان ول وازم ، شامل وسایل حمل و نقل برای مراکز اطفال و مادران و شفاخانه ها ، مؤسسه واکسین سازی و غیره بالغ بر ۵۰۰ میلیون دالر میشود .

اکادمی تربیه معلمین :

لوازم تعلیمی ، معاشات متخصصین فیلوشپ ها و حمل و نقل جمعاً ۳۰۲۰۰۰ دالر .

رقم فوق شامل شیر خشک که در عرصه پانزده سال گذشته تادیه گردیده است میباشد .

اداره یونیسیف علاوه بر آن یک مؤسسه مرکزی ترانسپورت نیز جهت ترمیم موتر های یونیسیف تاسیس و بکار انداخته است .

صندوق مخصوص مؤسسه

ملل متحد

نماینده های ذیل باصندوق مخصوص مؤسسه ملل متحد سروکار دارند :

۱ - عملیات اداره امداد تخنیکي مؤسسه ملل متحد (U.N.T.E.O)

مصروف تحقیقات آبهای زیرزمینی میباشد موعده این پروگرام پنج سال بود . بودجه مجموعی آن آن ۳۸۹۷۰۰ دالر میباشد این شعبه از تاریخ ۲۱ فروری ۱۹۶۴ مطابق ماه حوت ۱۳۴۳ شروع بکار نموده است .

۲ - یونسکو :

یونسکو با تطبیق پروگرام هائیکه با مکاتب مربوط است سروکار دارد . این پروژه یک پروژه شش

خشك، پنير و چای .
 ۲ - مواد ارتزاقی که به پروژه نغلو تهیه میگردد :
 موعد این پروژه دوسال تعیین شده و تعداد کارگرانیکه از این پروژه استفاده مینمایند عبارت انداز ۷۷۰۰ .
 قیمت مجموعی مواد غذایی به این منظور بکار میرود عبارت است از ۹۱۹۴۵۱ دالسر .
 (ترانسپورت تاتورخم نیز در این پول شامل است) .
 مواد ارتزاقی که تهیه میگردد عبارت است از گندم ، روغن نباتی ، شیرخشك ، پنیر و چای .

از آغاز سال ۱۹۶۴ مورد تطبیق قرار گرفته و تا اخیر سال ۱۹۶۵ دوام خواهد کرد . دوهدف اساسی آن پروگرام حسب ذیل میباشد .
 ۱ - تهیه مواد غذایی دوساله برای ۱۵ مکتب و تعداد شاگردانیکه از این پروگرام مستفید میشوند بالغ ۹۵۰۰ نفر است . قیمت مجموعی مواد ارتزاقی که به افغانستان داده شده عبارت است از ۷۲۲۶۴۰ دالر . (این رقم شامل ترانسپورت مواد مذکور تا تورخم میباشد) .
 اشیائیکه تهیه میگردد عبارت است از گندم ، روغن نباتی ، شیر

د افغانستان سیاسی جغرافیا

په شمال کښنی دآمو سیند د ۱۲۰۰ کیلومترو په اوږدوالی کښنی د شوروی اتحاد سره طبیعی سرحد لری . لنډه داچه زمون او د شوروی اتحاد سره ټول سرحدونه ۲۰۰۰ کیلومتروته رسیری . د افغانستان مشرقی برخه د پښتو نستان د خاوری سره لښکیدی دی . همدا رنگه د افغانستان په غرب کښنی د سنه ۱۹۰۳ ع کال نه تر سنه ۱۹۰۵ کاله پوری د افغان او ایران نه یوگد کمیسیون جوړ شو چا د افغانستان او ایران په منځ کښنی سرحدونه وټاکي . چه آخر ددی سرحد دټاکلو کار په ۱۹۳۵ ع کال کښنی پای ته ورسید .

د افغانستان جنوبي برخه د بلوچستان (پښتو نستان) د خاوری سره سرحد لری . چه دغه سرحد د جگورونو په واسطه دیوی طبیعی سرحد په ډول موجود دی . هم دارا د افغانستان په شمال شرقی کښنی ۸۵۰ کیلومترو په

افغانستان هغه ځمکه ده چه د ۲۹ درجو او ۲۱ دقیقو په عرض البلد کښنی او په شمال کښنی د ۳۸ درجو او ۳۰ دقیقو او په شرقی طول البلد کښنی په ۶۰ درجو او ۷۵ دقیقو کښنی واقع ده .

دغه درجی دهغی ځمکی حدودات دی چه د آسیا د بر اعظم په زړه کښنی پراته ده . ددی ځمکی اوږدوالی د شرق نه تر غربه پوری ۱۳۵۰ کیلومتروته او د شمال نه تر جنوب پوری ۹۰۰ کیلو متروته رسیری د افغانستان جنوبی سرحدونه د نورو سرحد و په هکله بحر ته نژدی دی . دغه سرحد د عمان د خلیج نه ۴۵۰ کیلو متره فاصله لری . له بللی خواه نه د افغانستان شمالی سرحدونه د شمالی منجمد بحر نه (۴۰۰۰) کیلو متره فاصله لری د شوروی اتحاد سره د افغانستان معاصر سرحدونه په سنه ۱۸۹۶ ع کال کښنی وټاکل شو او د افغانستان

غربي برخه کښې د سيستان علاقه زموږ اودايران طبيعي سرحد گڼل شوی دی. د دغه ځای نه د افغانستان د جنوبي برخې سرحد د مشرق او دغوب په استقامت غزیدلی دی چه ددی بعضی برخې طبيعي دی ځکه چه په جنوبي برخو کښې جگو غرونو افغانستان ئی د بلوچستان (پښتونستان) نه ئی بیل کړی دی. داسلسله د چمن د علاقې نه وروستو د شمال خواته استقامت نیسی دلته دغه سرحد هامون پریکوی اود خواجه کک د شمالی برخونه تیریری او ترچمن پوری رسیزی. د چمن نه وروستو دغه سرحد بیر ته شرق خواته گریزی اود سلیمان تر غره پوری رسیزی. دلته د سلیمان دغره څه لږ برخې هم په دی سرحد کښې راځی تردی چه دهغی استقامت په عمومی ډول شمال شرقی برخو ته واوړی. او تر هندوکش او واخان او په شمال کښې چترال پوری ختم شی.

د افغانستان لوړتیا وی :
افغانستان د ټولی مرکزی آسیا په ډول د حوزو څو څو نونو نه جوړ شوی دی یعنی دده اوبه په آزاد بحر کښې نه لویزی. دغه حوزی د جگو غرونو په منځ کښې پراته دی. د افغانستان یو پردری برخې د غرونو نه جوړ شوی دی چه دهغوی مهمه سلسله هندوکش غرونه دی. هندوکش د شمال شرق نه د جنوب غرب په استقامت د ۶۰۰ کیلومترو په اوږدوالی پروت دی. هندوکش د وړوکی پامیر د لوړوالی نه شروع شوی اود بامیان تر شماله پوری رسیدلی دی. ددی غرونو سلسله په افغانستان کښې ۷۶۰ متره

اوږدوالی کښې مونږ د چین د جمهوریت سره سرحد لرو. چه دده د ټاکلو کار د دواړو خواو دهیئتونو په واسطه او په موافقه سرته ورسید.

د واخان علاقه هغه وادی چه هندوکش او پامیر په منځ کښې رابطه پیدا کوی.

یوه پیری پخوا یعنی سنه ۱۸۶۰ کال کښې هغه وخت چه روسانو په جنوبي توران کښې لاره پیدا کړه نو افغانستان دنړی دهغی زمانی په لویو هیوادو (روس او برطانوی مستعمرو) کښې یومهم رول ئی ولوبوله او همدی موقف د افغانستان په سیاسی تاریخ کښې لوی اثر واچوه چه په نتیجه کښې د افغان اود انگریزانو په منځ کښې دری جنگونه وشول، د جنگونه په ۱۸۳۸، ۱۸۴۲ کښې او په ۱۸۷۸-۱۸۸۰ کښې وشوی چه په نتیجه کښې په سنه ۱۹۱۹ کال کښې افغانستان خپله آزادی بیرته لاس ته راوستله. د واخان علاقه (۳۰۰) کیلو متره اوږد او د ۲۰ نه تر ۷۰ کیلومترو پوری سور لری په شمالی برخو کښې څرنکه چه موخکښې وویل افغانستان د شوروی اتحاد سره تر (۲۰۰۰) کیلو مترو پوری اوږد سرحد لری. چه په هغه کښې (۱۲۰۰) کیلومتری سرحد د آمو سیند دیو طبیعی سرحد په حیث جوړوی. ددی گد سرحد استقامت غرب حتی جنوب غرب نه د ایران تر سرحده پوری رسیزی. دغه سرحد چه ایران پوری رسیزی نو د افغانستان سرحد جنوب خواته تر زاهدان پوری رسیزی. دغه ښار د افغانی سرحد نه ۵۰ کیلو متره لری پروت دی. د افغانستان په

گرافي نه دنسري په ټولو هيوادو كښي داستعمال دطريقو اودهغې نه په گټو اخيستلو كښي طبيعي شرطونه لوي اثر لري همدا رنگه دغه او بو داو سيندو دكرهڼي دلورتيا او مواصلاتي ذريعو اود ثقافتي محيط دپاره ډير اهميت لري . پدې لحاظ دآسيا په منځ كښي ديووچ هيواد د پاره جاري اوبه ډير قدر اوتاثير لري .

دلته داخبره دغورږوده چه خومره اوبه په افغانستان كښي پاتي كيږي اوخومره اوبه دگاوندی هيوادونه ځي . دا البته يوه داسي موضوع ده چه مونږ ورته دژوند اوسياسي اهميت وركولای شو . دامو سيند چه دده يوه برخه په افغانستان كښي ده اوڅه برخه دشوروي اتحاد په هيواد كښي ده ددې سيندنه په سلوكښي ۴۰ حوزي په افغانستان كښي گټه اخلي اوهمداراز په سلو كښي ۲۵ تر ۳۰ پوري او به دافغانستان په شيلو كښي بهيږي . داموسيندنه كومي لوي شيلې چه په افغانستان كښي دي هغه دكوكچي اودقندز دسينلونوپه نامه ياديږي . هغه وخت چه دامو سيند دافغانستان دخاوري نه تيريږي په يوي ثانيه كښي ۲۰۵۰ متره مكعب اوبه په افغانستان كښي پاتي كيږي . اوپه كال كښي هغه مواد چه دلته پريږدي ۳۰۲ مليونه متر مكعب اوبه دي . هغه وخت كښي چه ددې سيند اوبه پورته كيږي داوبه اندازه په يوي ثانيه كښي ۹۶۶۰ متر مكعب ده . دامو سيند منځني بريوكيلو متر ته اوبعضي بسرخو كښي ۵ كيلو متروته رسيږي . همدارنگه دهلمند ناوه هم ۸۰۸ كيلو متر مربع وسعت لري اودغې

لوړوالي لري . حالانكه دده لوړس تر احمير دي چه په چترال كښي واقع دي .

دده لوړوالي ۷۷۵۰ متره ده . ددوي په شمال شرقي برخو كښي دجيولوجي دڅلورم زماني دواوري ځايونه تراوسه پوري شته دي چه هم ددغه ځاي نه افغانستان ته اوبه رسيږي . دافغانستان غوندي هيواد دپاره چه د آسيا په منځ كښي پروت دي اووچ هيواد دي دغې اوبو دده دژوند بيا ساتلي ده . اوبه همدې لحاظ افغانستان يو جغرافيايي وحدت لري . هغه اوبو چه ددغو ځايونه شروع كيږي دافغانستان گاوندي هيوادو ته هم رسيږي . نوپدې لحاظ افغانستان دپاره دهندوكش سياسي اهميت دترديد وړ نشي كيدای ځكه چه ددغې كلي دافغانستان په اختيار كښي ده . دافغانستان هغه او بو چه دهندوكش دشمال شرق نه راځي داد واورونه پيدا كيږي اودزمرې په مياشتي كښي ډيريږي . خو هغه اوبو چه دهندوكش دجنوب غربي برخونه راځي هغه دحمل اودثور په مياشتو كښي طغياني كوي . دبلې خوا نه كه داروپا په معتدل هيوادونو كښي زون الپي د ۲۰۰۰ نه تر ۴۵۰۰ مترو پوري لوړوالي لري نو دافغانستان په بري هيواد كښي دزون آلپي لوړوالي ۲۵۰۰ نه تر ۳۰۰۰ مترو پوري دي چه په دوي كښي ډير ښه ښه چيني اوچراگاني موجود دي . چه داد ځناورو دپاره د ژوند بيا لري . د وړي په موسم كښي د حيواناتو دپاره نه يواځي دخوړلو ضرورت موجود دي بلکه هغوي معتدل گرمي ته هم احتياج لري داوبويادهيږو

سیند او دهغه شيله چه د ترنک د سیند په نامه یاد پری د افغانستان شرقی برخي چه نسبتاً لوړی دی اوبه لوی. حتی دمقراو کلات مربوطه ځمکی هم ددغی سیند په واسطه اوبه کیزی. په پسرلی کبسی دهلمند د سیند او دهغی د شیلو اوبه پریزی دغه پیر شوی اوبه نه د کرهني په لاره کبسی گته اخیستل کیری . دهلمند د شیلو نه ۷ لوی ویلی ایستل شوی دی. چه ددغه ویلو اوبه دهغی ځای د کرهني په گته تما میری. دارغنداب سیند مخ کبسی له دینه چه دهلمند سره مرستیال شی د کشک نخود د سیند دهغی سره مرستیال شویدی د کشک نخود د سیند اوبونه د کشک نخود کلی گته اخلی. دغه کلی ددی اوبه پرته د کاریزو داوبونه هم گته اخلی. دهلمند سیند د بست دکالانه وروستو جنوب خوا ته اویا غرب خواته د شیکو په منځ کبسی دمرگوبه د بنسو کبسی بهیزی. چه آخر د سیستان حوزی ته رسیزی دغه حوزه د چنگیز او تیمور دیرغلونه مخکبسی یعنی په سنه ۱۲۲۱ ع کال کبسی دلورو مدنیتونو په واسطه و نیول شوچه دهغی اکثر آثاراوس لیدل کیری. هغه زخت چه د سیستان د حوزی اوبو زیاتی شی نوهغه پیری شوی اوبه په یوه بله حوزه کبسی الویزی چه هغی ته گودرزه وائی. گودرزه د افغانستان په جنوب غرب کبسی دافغان و بلوخ اودافغان اودایران په سرحد کبسی واقع دی. گودرزه د بحر د سطحی نه ۴۷۰ متره لوړ واقع دی. لنډه داچه دهلمند او دهغه دمرستیال لونه په کرهنه کبسی پیری گتور کارونه اخیستل کیری

علاقی ته اوبه رسوی. خودآمو د سیند عمومی ساحه نوی زرو کیلو مترونه رسیزی . دهریرود د سیند او بزوالی ۱۲۳۰ کیلو ده چه پ اوبه په افغانستان کبسی بهیزی. ددی رود حوزه تقریباً ۴۰۰۰۰ کیلو متره مربع ده. چه دده پ داوبو برخه په شیکو کبسی بهیزی . دکابل د سیند او بزوالی ۷۰۰ کیلومتره ده چه ۵۶۰ کیلومتره برخه ئی د افغانستان په خاوری پوری اړه لری. هم ددغی سیند په سر په سروبی کبسی د برینسنا یوبند جوړ شویدی چه د هغی موجوده طاقت ۲۲ زره کیلوات برینسنا ده. برسیره پردی دوه نوری لوی پروژی هم پدی سیند باندي جوړ پیری چه یوه ئی د نغلو پروژه ده چه د بشپړ کیدونه وروستوبه دده نه ۹۰۰۰۰ کیلوات برینسنا واخستل شی دغه راز د ننگرهار پروژه چه د کرهني د ترقی دپاره جوړه شویده دهغی نه ۱۱ زره کیلوات برینسنا جوړ پیری. دکابل د سیند ساحه سره دهغی د شیلو سره ۵۲۰۰۰ کیلو متر مربع ته رسیزی. او آخر د سیند په اوبو کبسی لویزی. دده ۱۴۰ کیلومتر او بزوالی آزاد سرحد (پبنتونستان) کبسی بهیزی. دمرغاب سیند چه د شروع نه تردهالی پوری ۸۰۰۰ کیلومتره او بزوالی لری دده ۴۵۰ کیلومتری برخه په افغانستان کبسی ده اوباقی برخه ئی د شوروی اتحاد خاوری کبسی بهیزی. دمرغاب سیند سره دده د شیلو ۳۸۰۰ کیلومتر مربع ساحه لری . دارغنداب سیند د بست کلاته نژدی د ارغنداب سیند د دهلمند د سیند یوه شيله ده، دارغنداب

گنبل کيږي . دميرويس دوخت په هکله بايد وويل شي چه دميرويس زوی محمود په سنه ۱۷۱۵ع کال کښي فارس ئي فتح کړي ؤ . د سليمان خيل اندر او تر ک قبيلي په اصل کښي غلځي دي .

د پښتونو دريمه برخه داحمدشاه دراني په شخصيت کښي ليدای شو دائي په ۱۸ پيړي کښي ددراني د کورني مؤسس دي . ددي گروپ مشهور قبيلي دادی : پوپل زي ، اسحق زي ، نورزي ، او بارکزي . هغه ټول پاچايان چه په افغانستان کښي دامير دوست محمد خان دزمانی نه حکومت کوي دوی هم ددي پښتون قبيلونه دي . پدي قبيلو کښي دقبيلي د مشر په لاس کښي ډير اقتدار موجود دی . ددي اقتدار صلاحيت بيا د جرگي په اختيار کښي وي چه دديموکراسي په بنياد باندي ولاړ دي .

پښتانا په پښتو ژبه خبري کوي پښتو ژبه په عمومي توگه په دوه لهجو ويشل شويده دشمال شرق دپښتو لهجه چه دهغي ادبي مرکز جلال آباد دی . او دجنوب غرب دپښتو دلهي ادبي مرکز کندهار دی . دپښتونو دقبيلو سره دوطندار په حيث نور خلك چه په افغانستان کښي اوسيري هغوي تاجک ، هزاره ، ازبک ، ترکمن ، شاهي ، نورستاني ، بلوڅ او پاميران وغيره دي چه په لاندني ډول په بيلو بيلو بوخو کښي ويشل شوي دي .

۴۸۰۰۰۰ په سلو کښي ۴
 ۲۴۰۰۰۰ » » » ۲ -
 ۸۴۰۰۰ » » » ۰۷ -
 ۷۲۰۰۰ » » » ۰۶ -

امکان لري چه په راتلونکي وخت کښي دکجکي دبنده نه بريښنا هم حاصل شي .

د افغانستان وگړي : د افغانستان دوگړو شمير ۱۳۱۴۷۰۰۰ تنو ته رسيږي . دغه وگړي د افغانستان په لويو اوږو وښارونو او درو کښي ويښ شويدي د افغانستان وگړي دنژاد په لحاظ پدي لاندی ډول شويدي .

۱ - پښتانا : دوی دډير قديمی تاريخ اوزماني نه په همدی خاوري کښي استوگنه لري . اودهيواد په هره برخه کښي تيت شويدي . د افغانستان دننه پښتانا په سلو کښي ۶۵ ته رسيږي . ددي جمعيت اکثریت د افغانستان په شرق کښي دننگرهار ، کندهار په ولايتو نو کښي او دپکتيا (خوست) دکابل په ولايت کښي استوگنه لري . د افغانستان په غرب کښي يعنی د هرات په ولايت کښي ددوی شمير په سلو کښي د ۲۰ نه تر ۳۰ پوري رسيږي . د افغانستان په شمالي برخو کښي ددوی شمير په سلو کښي ۸ ته رسيږي ددوی عمومي شمير ۸ مليونو ته رسيږي چه ددوی قبيلوي نومونه دادی منگل جاجی ، توناخيل اوجدران ددوی يوه برخه د افغانستان په شمال غرب کښي (سيزوار) کښي اوسيري . غلژئي پښتانا دکندهار او د غزني په ښارونو کښي دمالدارانو په حيث ژوند کوي . په افغانستان کښي ۱۸ پيړي ددوی دسياسي نهضت يوه لويه نښه

د ازبکو شمير
 د ترکمنو شمير
 دنورستانيانو شمير
 د بلوڅو شمير

د افغاني پاميريانو شمير

د ملي يووالي د ساتلو په غرض مونږ ويلی شو چه په نړۍ كښي هيڅ يوداسي ملت نشته چه د يوې نژاد او يوې ژبې نه جوړ شوی وي. پدې برخه كښي دنړۍ لوی هیوادونه مونږ ته دانسانۍ چه داسي مثالونه په نړۍ كښي ډير زيات دي. چنانچه كه په امريكه كښي دانگلو سكون نژاد په اكثریت كښي دي نودهغه په څنگ كښي د گلو رومن . اودتور پوستكو نژاد اوزېر نژاد هم اوسپري . دغه نژادونه د نوي پير يو په شروع كښي خصوصاً د حملو پموخت كښي داروپا او د نورو ځايونه هجرت كړيدی او هم هلته استوگنه اختيار كړيده او سره ددی توپير دوی هلته د يو واحد ملت په توگه ژوند كوی او اوسپري . چه دهغوی عظمت او اقتدار په ټوله نړۍ كښي ښكاري. هم دارنگه مونږ دشوروی اتحاد د هیواد مثال هم وړاندی كولاى شو. دشوروی اتحاد هیواد چه د ۱۶ جمهوريتونو نه جوړ شوی دی . دسلوا دمقتدر او داكشريت دځاوند نژاد په څنگ كښي زير نژادونه لكه تركان اوازبك هم ژوند كوی . سره له دی توپير دوی يو واحد ملت جوړ كړيدی په افغانستان كښي دري پورته ذكر شوی دوه لويو هیوادونه پرته داسلام پاك دين هغه مهمه برخه ده چه دوگرو داتفاق دپاره يولوی عامل گڼل كېږي . دغه ددين عامل ته په امريكه كښي اونه په شوروی اتحاد كښي اونه دنړۍ په بل كوم

هيواد كښي موجود دی . هم داراز د موجوده فرانسې په هيواد كښي انگلو اورومن نسلونه ژوند كوی . دوی په ځای ددی چه د رومنو سره نفرت وكړی ځان دهغوی مديون گڼي . فرانسه داروپا يو عصری اومدنی هيواد دی او دايطالبي په نسبت ډير لوی فرق پكښي موجود دی . ليكن هغه وگړي چه دپيريو پير يوراهيسي په افغانستان كښي ژوند كوی هغوی دقدامت دتاريخي رواياتو او ديني ، اقتصادي او ثقافتي گڼ رواياتو لحاظ دنړی دنورو واحد قامونو په سیرد تجزی ناپذير ملت په توگه ژوند كوی چه هغوی ټول دافغان په نامه يادېږي ددوی مباديات د تاريخ او دثقافت ددين او گڼو گڼو په بنياد وولاړدی او يو ځای اجتماعي ژوند كوی .

د افغانستان ادلوی ویش :

افغانستان داگست دماشتی د ۸ نيټی نه په سته ۱۹۱۹ كال كښي خپله آزادی بيرته لاس ته راوستله او ديو شاهي او مستقل هيواد په حيث وگڼل شو . او دسنة ۱۹۳۰ ع كال نه وروستو مشر و طه شاهي حكومت پكښي جوړ شو . دده ملي جهنل ا دسور ، نور اوشين رنگ نه جوړه شويده چه په منځ كښي دمحراب ومنبر نښه لری چه دادافغان ملي سمبول دی . دصلح دمعاهدي او دڅنگ دامر صلاحيت پاچا پوری اړه لری او دده صلاحيت دی . داجرائبي قوی دكارونو پرمخ بيولو كار دكابيني وظيفه ده . دقوانينو دجوړولو وظيفه دشورا او داعيانو دجرگی وظيفه ده . دشورا غړي

لړدی . د افغانستان اکثر ښارونه تجارتي او فکري مرکزونه دي په افغانستان کېښې د ښارونو جوړولو کار په عمومي توګه داعليحضرت شهيدي محمد نادرشاه په زمانې کېښې شروع شول چه داعليحضرت محمد ظاهر شاه په زمانه کېښې دوام لري .

د افغانستان ستر ښارونه په

د کابل ښار ، لاندې ډول دي :

د کابل ښار : په ۳۴ درجو او ۳۰ دقيقو په شمالي عرض البلد کېښې واقع دی دغه ښار د آزاد بحر نه ۱۷۶۲ متر لوړوالي لري . دده په جنوبي خوا کېښې د شير دروازي غردی چه لوړتيا ئې ۲۳۰۵۰ متره لوړدی . دده جنوب غرب خواته د آسماني غردی چه ۲۲۰۰ متره لوړ والی لري . لدی کبله د کابل ښار په لوړ ځای کېښې پروت دی او هم دا لوړوالي د مرکز لوړ والی دی . چه دهندوکتښې تر جنوب پوری رسيدلې دی . دغه لوړ تيا شرق خواته لږ لږ تپت شوی دی . او په جلال آباد کېښې ۶۰۰ متره ته رسيدلې دی . د کابل په ختيځ او شمال ختيځ کېښې تپي دی . د کابل د بننه د کابل د سيند په واسطه آبياری کيږی . د کابل پخوانی زوړ ښار د کابل د سيند په ښي غاړه کېښې او د شير دروازي شمال کېښې واقع کابل نه د لسو کيلو مترو په لری والی کېښې د لوګر سيند د کابل د سيند سره گډيږی . د کابل د سيند نه ډیروی و يالسي ويستل شوی دی چه دهغوی نه د کرهڼې په کارونو کېښې کار اخيستل کيږی د کابل مشهوری مينی پدی نومونو شهرت لري . شهرنو ، پراوان مينه ، شاه شهيد

د ملت له خوا انتخابيږی اودغه انتخابات دعومي رايو پوری اړه لري . داعيانو غړی د پاچه له خوا ټاکلی کيږی . په موجوده زمانه کېښې د اداری طريقه د شلم پيړی د ديموکراسی لويه نښه ده . افغانستان په ۲۹ ولاياتو ويشل شويدي . چه هر ولايت د يووالي له خوا اداره کيږی . دغه ولايتونه دادی . د کابل ولايت ، د کندهار ولايت ، د هرات ولايت ، د ننگرهار ولايت ، د لغمان ولايت ، د کنرونو ولايت ، د ميدان ولايت ، د وردگو ولايت ، د غزني ولايت ، د کاپيسا ولايت ، د پروان ولايت ، د کندز ولايت ، د شبرغان ولايت ، د بادغيس ولايت ، د باميان ولايت ، د تخار ولايت ، د ارزگان ولايت ، د فراه ولايت ، د چخانسور ولايت ، د پکتيا ولايت ، د بلخ ولايت ، د کتواز ولايت ، د غوروات ولايت ، د سمنگان ولايت ، د فارياب ولايت ، د زابل ولايت ، د لشکرگاه ولايت ، د غوروات ولايت ، د ميمنی ولايت .

د کابل ولايت د افغانستان مرکز او پایتخت دی . د افغانستان ښارونه د يو مرکز په شاوخوا کېښې واقع دی او د مرکز دهندوکتښې غردی . او هم دغه مرکزی سلسله ده چه د افغانستان غوندی په مرکزی آسيا کېښې وچ هيواد د پاره انساني او حيواني ژوند پورا کوی ، لکه چه موپخوا هم وويل هندوکتښې افغانستان ته مرکزيت ورکړی دی . افغانستان د ښارونو د وگړو شمير ډير معتدل دی د افغانستان د ښارونو داوسيدونکو شمير په سلو کېښې لسو ته رسيږی . له بلې خواته په افغانستان کېښې صنعتی ښارونه

د کندهار په هکله د یونا نیا نو د زمانې تاریخي آثار د بوچایانو، باختریانو، دکوشانیانو، ساسانیانو د مغلو اود اسلام د زمانې ډیر آثار په کښې موجود دی. همدارنگه دکابل د سیند ښې خواته د امیر تیمور شاه مقبره ده اهدمرنجان د تپې په جنوبی برخه کښې داعلیحضرت شهید محمدنادرشاه مقبره ده اوپه میوند واک کښې دمیوند یادگار دی. داټول دنوی پېړۍ هغه افتخارات دی چه افغانستان ته حاصل دی. همداراز دکابل د سیند کښې خواته په زرنگار پارک کښې د امیر عبدالرحمن خان مقره ده کابل ښارته نژدی مشهور باغونه هم شته چه نومونه ئی دادی: دچهلستون ښه چه دکابل د ښار نه په ۶ کیلو متروپه لرې والی کښې واقع دی. دشیر دروازی په لمن کښې تقریباً دکابل په منځ کښې دبابر شاه مقبره ده، ددارالامان وړوکی ښار دکابل په جنوب کښې د ۸ کیلومترو په فاصله کښې واقع دی. دکابل د جنوب لویدیځ خواته د ۲۵ کیلو مترو په فاصله کښې د پغمان وړوکی ښاردی. دکابل نه په لویدیځ کښې دکاریز میرنایسته ښار دی چه دکابل نه ۳۰ کیلو مترو فاصله لری پس دی ښار کښې دلویدیځی نړۍ مودل لیدای شو. دغه ښار د معظم ټولو لویو محمد ظاهر شاه په وخت کښې جوړ شوی دی همدا راز دکابل نه په ۵۰ کیلو متري کښې داستالف ښار دی چه د پغمان دغرونو په شمالی برخو کښې واقع دی. دکابل ښار ددوه حاصل خیزو

مینه، دریم کارتی مینی، میرویس مینه، شیر شاه مینه، دامامورینو کارته مینه، دغه مینی د ښارونو د نهضت بهترینی نمونی دی. چه داعلیحضرت محمدنادر شاه شهید او داعلیحضرت محمد ظاهر شاه په زمانه کښې شویدی.

دکابل د ښار کتابچه ډیر واضح ده چه مونږ دلته په لنډه ډول یادونه کوو، د مسیح دمیلادنه زرکاله پخوا کابل ښار دکابل په نامه پیژندل شوی دی. دهند وانو په کتاب ویدا کښې چه په سانسکرت لیکل شویدی، ددی ښار پورا ذکر موجود دی. کابل دیونانی پاچایانو په وخت کښې پایتخت و یعنی دمیلادی په ۲۶۶ کال کښې کابل دایر مایوس پایتخت و، فردوسی دخپل مشهور کتاب (شاهنامه) کښې دکابل په هکله لیکلی دی چه هغه وخت چه تیمور لنگ د غزنویانو پایتخت غزنی یی وړان کړی نو دافغانستان پایتخت یی په کابل کښې وټاکه، اودبابر دکورنی یعنی د ۱۶ پېړۍ نه تراوسه پوری کابل دافغانستان پایتخت دی که څه هم دبابریانو او درانیو دکورنیو په منځنی وخت کښې څه مودی دپاره کابل پایتخت نه و خو بیا داحمد شاه بابا دزوی نه وروسته ددرانیو دکورنی دامپراتوری پایتخت دی.

دگرځندو له نظره په کابل کښې دغه ځایونه دلیدلو وړدی، دکابل میوزیم چه پدی کښې د افغانستان ډیر پخوانی اوقیمتی شیان ایښودل شوی دی چه دا کابل په جنوب کښې د ۷ کیلو مترو په فاصله کښې واقع دی پدی میوزیم کښې دمندیکل دتاریخ اودماقبل التاریخ

کال نه پخواه چه نوی لاری پرانستل شوی پدی خواو کبني تک اوراتگ داق رباط نومی کوتل په لاری کیده. دا کوتل هم د بحر د سطح نه ۳۶۰۰ متره لوړوالی لری. اودایوه کاروانی لاره وه. هغی لوی لیاری چه دختیخ نه لویدیخ ته چی او کابل نه تیریری دکابل او د دایزنگی هغه سړکونه دی چه پدی سړکونوباندي په عمومی ډول دموتروپه واسطه تک اوراتگ کیری. ددی لاری له مخی دهرات اودکابل په منځ کبني فاصله ۸۷۰ کیلومتره پوری لنه پیری ځکه چه دقندهار له لیاری دغه فاصله ۱۱۶۰ کیلومتره رسیری. ددی وضاحت نه مونږ دانتیجه اخیستی شو چه کابل دمنځنی آسیا په دهلیز کبني واقع دی. چه دشمالی آسیا، پښتونستان، پاکستان اوهند په منځ کبني رباطه پیدا کوی چه ده ته ډیر لوی سوق الجیشی اوسیاسی اهمیت حاصل دی. پدی لحاظ دبولان کوتل چه دقندهار اوپښتونستان په منځ کبني ارتباط پیدا کوی دذکروردی اومونږ دلته په لاندی ډول تبصره ورباندي کوو.

داقتصادی، سیاسی اوسوق الجیشی نقطه نظر نه دسالنگ کوتل چه په تیرکال کبني افتتاح شو ډیر لوی اهمیت لری. پخوا چه دکابل او پلخمري په منځ کبني دشبر اودره ښکاری له لاری ۴۳۰ کیلومتره فاصله درلوده اوس دسالنگ له لاری دغه فاصله ۲۳۰ کیلومتره رسیری. یا په بل ډول دکابل نه ترپلخمري پوری ۲۰۰ کیلومتره فاصله لږه شویده. دافغانستان دښارونو فاصله په لاندی ډول ده. دکابل نه ترجلال آباد پوری ۱۸۰

علاقو په منځ کبني واقع شوی دی. چه دده په شمال کبني دکوه دامن حوزه ده چه پدی حوزی کبني دنورو حاصلاتو نه پرته غنم او انگور ډیر پیدا کیری دکابل په جنوب کبني لوگر دی چه دډیرو پخوا نیو وختونه دلته غنم پیدا کیری ددی دواړو علاقو حاصلات کابل سره دغذائی موادوپه لحاظ لویه مرسته کوی. دکابل ښار دهیواد دنوروولایتو سره درابطی په لحاظ او منځنی آسیا دنورو هیوادو سره استثنائی موقعیت لری. څرنګه چه مومخکبني وویل دانبار دافغانستان په لوره برخه کبني واقع شویدی. هغه سړکونه چه دسند په شمالی برخو کبني دی هغه دکابل دحوزی نه تیریری اودهندوکش سره رباطه پیدا کوی اوهم دغه رباطه دجنوبی آسیا خصوصاً دهند اوشمالی آسیا سره ارتباط پیدا کوی. ددی لیاری مشهورترین کوتل دخواک کوتل دی. چه ددی لوړوالی ۳۶۰۰ متره دی چه دپنجشیر دسیندنه شرواع شوی او داندراب په دره کبني چه دخواک په شمالی برخه کبني واقع دی ختمیری. هم داراز دسالنگ کوتل چه دکابل په شمال کبني دی او ۳۳۰۰ متره لوړوالی لری. دسالنگ دره دجبل السراج نه شروع شوی اوآخر دخججان ددری سره ارتباط پیدا کوی دغه دره هم داندراب ددری سره ارتباط لری چه دوشی سره یوځای کیری. دشبر کوتل چه لویه لاره هم ده دا دافغانستان جنوبی برخه دهیواد شمالی برخو سره یوځای کوی دشبر کوتل لوړوالی دبحرنه ۳۰۰۰ مترو پوری رسیری دسنة ۱۹۳۰

د سيند يولوی مرستيال دی .
 کندهار په عرض البلد کښې په ۳۱ درجو او ۲۷ دقيقو په شمال کښې واقع دی . يعنی د کابل په نسبت کندهار جنوب خواته درې درجې واقع دی له بلسي خواته کابل له کندهار نه ۱۰۰۰ متره ټيټ دی نو لدی کبله دا په وړې کښې د کابل نه توداو په ژمی کښې ډيره ښه هوا لری . ددغی جريان له رويه په ټول کال کښې کندهار د کابل نه د ۹ تر ۱۱ درجو پوری تودوی په ژمی کښې په کابل کښې دومره واوره وریزی چه تر ډیری مودی پوری نه اوبه کیږی لیکن په کندهار کښې گرسره واوره نه وریزی اوبیاچه ووریزی نو په هم هغه گری ویلی شی . کندهار کښې اکثر بارانونه ډیر وریزی . دنی آدمو تاریخی زمانو د کندهار اکثر طبیعی منظرې بدل کړیدی چه د تجارت اوسوق الجیشی اهمیت په لحاظ دی ښارته ډیره گټه رسیدلی ده . د افغانستان دری مهمی اولوی سیاسی او تجارتي لاری هم پدی ښار کښې تیریری د شمال ختیځ نه د کابل او غزنی اودمقر لاره د شمال اوشمال لویدیځ نه د هرات اوفراه لاره اود جنوب نه د کوئیتی سړک دی . چه آخر ابا سیندته رسیدی داسړک چه د سلیمان په غرونو باندی تیریری دای دبولان دکوژک اودخواجه گک دگوتلوسه واسطه دهند آزاد بحرته په ډیره آسانی رسیدای شی .
 دکندهار دوگړو شمیرتل په زیاتیدو دی چنانچه په سنه ۱۹۴۸ع کال کښې دکندهار دخلکو شمیر ۷۲۰۰۰ ته رسیده اوپس له لسو کالو یعنی په سنه ۱۹۵۸ع کال

کیلو متره فاصله ده چه دغه سړک ټول اسفلت شوی دی کابل نه تر پینساوره پوری ۲۹۰ کیلو متر دغه سړک هم دجلال آباد نه تر تورخم پوری اسفلت شوی دی . کابل اوهرات ددولت یارله لاری ۸۷۰ کیلو متره .
 کابل اوهرات دکندهار له لاری ۱۱۶۰ کیلو متره .
 ددغی سړکونو داسفلت کاربه هم ډیر ژرپای ته ورسیری .
 کابل ، مزارشریف اوهرات ۱۳۴۰ کیلومتر فاصله لری .
 کابل اوغزنی ترمنځ ۱۵۰ کیلومتر .
 کابل اوکندهار ۵۱۰ کیلو متر .
 کابل اومزارشریف ۶۲۰ کیلومتر .
 ددغو سړکونو د اسفلت کار ممکن دی چه ژرترژره پای ورسیری .
 د کابل په ښار کښې یوازی یونقص چه موجود دی هغه دادی چه بدررفت یا کانالیزاسیون نلری حتی هغه نوی مینی چه پدی خو کالو کښې جوړ شویدی هغه هم دکانالیزاسیون نه محروم دی . یواځی ددارالامان په برخه کښې کانالیزاسیون شته اودغه ځای داروپائی ښارونو په طرز جوړ شویدی ددارالامان دښار نقشه اودهغی سطح په سنه ۱۹۲۹ع کال کښې دیو فرانسوی مهندس په واسطه جوړ شو . پدی لحاظ مونږ دارالامان ته دجغرافی له نظره یونوی جوړ شوی ښار ویلی شو .
کندهار: کندهار د افغانستان دجنوبی برخې یومرکزی ښاردی . دانبار دبحر دسطحی نه ۶۰۰ نه تر ۶۵۰ مترو پوری لوړوالی لری . دده په جنوب کښې دترنک اود شوراب سیندونه دی . دده دشمال لویدیځ خواته دارغنداب سیند تیریری چه دارغنداب سیند دهلمند

کښي داشمير ۱۰۰۰۰۰ وگړونه ورسيد او هم دا اوس د کندهار او دهغي د مربوطاتو دوگړو شمير ۹۷۱۸۱۹ ته رسيدري د کندهار په ښار کښي سنه ۱۹۴۸ع کاله پوري د زوړ ښار لوي، لوي وړونه موجود وه خواوس دهغوي يوه برخه له منځه تللي ده. دغه وړونه د منځني پيړيو ښه يادونه کوله، په ننني کندهار کښي يو ډير لوي بين المللي هوايي ميدان جوړ شويدي چه د ښار نه جنوب خواه ته ۲۰ کيلومتره لري دي کندهار د افغانستان د ډيرو قديمي ښارونو نه يو زوړ ښار دي په زړو پيړيو کښي دار کوزي د مرکز په نامه او په منځني پيړيو کښي د زابل په نامه ياديده. کندهار سنه ۱۱۰۰ ميلادي نه راپدي خوا هغه وخت چه دبست تاريخي ښار ويجاړ شو نو کندهار مرکزيت پيدا کړ د اښار د سنه ۱۵۲۱ع او د سنه ۱۶۵۰ع کلونو په منځ کښي دهغه دمغلو دامپراطوري يوه برخه وه. وروسته له هغه بيا د فارس حکومت پده باندې قبضه وکړه خو د کندهار غلجيانو د پردود تيروي نه دفاع وکړه او د تجاوز کونکو په مقابل کښي سخته مجادله وکړه هم هغه وچه په سنه ۱۷۳۸ع کال کښي د نادر شاه افشار له خوا نه کندهار محاصره شو او دامحاصره تړيو کال پوري وه. پدي يو کال کښي نادر شاه افشار د کندهار په پنځه کيلومتري کښي يونوي ښار د نادر آباد په نامه جوړ کړ. چه د اڼي خپله مجادله لدی لاري لاپسي زياته کړي. له بلې خوانه په سنه ۱۸۳۸ع اوسنه ۱۸۴۲ع کال د افغان او انگرېزانو په لومړي جنگ کښي د کندهار په ښار باندې انگرېزانو

قبضه وکړ او داسي ئي فتح کړ نو انگرېزانو د سنه ۱۸۷۹ع اوسنه ۱۸۸۰ع کال کښي دغه ښار د دي ولايت د پاي تخت په حيث اعلام وکړ. خو د افغانانو او د انگرېزانو په دوم جنگ کښي دغه ښار بيرته د کابل په مرکز پوري وتړل شو. د کندهار ښار د دراني قسام د ولايت يومهم مرکز دی چه دغه قام د پښتون ملت يولوي قام گڼل کيږي. د کندهار او دده د گاوندي ښارونو په منځ کښي په لاندې ډول فاصله موجوده ده.

د کندهار نه تر چمن او کويټي پوري ۲۰۰ کيلو متره .

د کندهار نه تر فراه پوري ۳۸۰ کيلو متره .

د کندهار تر هراته پوري ۶۵۰ کيلو متره .

د کندهار نه تر کابل پوري ۵۱۰ کيلو متره .

په کندهار کښي کوم نوي هوايي بين المللي ميدان پرانيستل شويدي هغه خاص اهميت لري او ورځ په ورځ دغه اهميت ئي ډير پري .

هرات :

هرات هغه ښار دي چه د بحر د سطحې نه په ۹۲۰ مترو پوري لوړوالي لري د اښار په عرض البلد کښي ۳۴ درجو او ۲۲ دقيقو په شمال کښي واقع دی دده د جنوب خواته د هريرود سيند دی. هرات هم د افغانستان په لوړم کزي برخه کښي پروت دی په ژمي کښي دده سوړوالي ديوي درجي تر دوه سانتي گراد درجو پوري رسيدري. د هرات ولايت ۱۲۰۰۰۰ کيلومتر مربع پراختيا لري او پکښي ۳۲۳۳۹۶ خلك اوسيدري. په سنه ۱۹۴۸ع کال کښي د هرات د ښار د اوسيدونکو

د شينونو په نامه يادېږي دکابل اودکندهار سرک چه هرات ته رسېږي نودهغه يولین شمال خواته مخامخ تللی دی چه آخر دروسی کشک نومی سرحد ته رسېږي اوشمال ختيځ خواته دغه سرک قلعه نو، میمنه، شبرغان او مزارشريف پوری تللی ده. داسرک دافغانستان دشمال لويديځ قديمی سرک دی. چه پخوا د زرمست دکوتل نه تيرېده. خونوی دموترو دتگ سرک دسبزک دکوتل نه تيرېږي چه ۲۵۰۰ متره لوړوالی لري. دسبزک کوتل دهرات نه ختيځ خواته په ۱۱۰ كيلو مترو کښی واقع دی دافغانستان په لويديځ خواه کښی يوبل لوی سرک هم شته چه هغه دهرات نه مشهد پوری رسېږي. چه دهريرود په غاړه غزیدلی ده اومخ کښی له دینه چه هرات ته ورسېږي داوبه نومی علاقی نه تيرېږي چه بيا دغه سرک دکابل اودهرات په منځ کښی مستقیمه رابطه پیدا کوي دهرات يوبل اهميت مونږ دهغه کرهڼه کښی لټولی شو دغه ښار اوددی مربوطی علاقی د هريرود دسند داوبو په واسطه اوبه کيږي هم داوجه ده چه دپيرو قديم زمانونه دلته کرهڼی ښه ترقی کړیده دلته دنورو شيانو په نسبت غنم ډير ښه کرل کيږي غیرله غنمونه دهرات انگور اوينه دتجارتی اواقصادی په لحاظ ډير اهميت لري اوگڼه وردی. په هرات کښی تراوسه پوری هغه جماتونه موجود دی چه په ۱۵ ميلادی پيړی کښی جوړ شويدي. هرات په موجوده زمانه کښی دلاسی صنايعو يونښار دی اوپدی کښی کسبی خلک خاص

شمير ۷۷۰۰۰ خلکوته رسيدل پدی ښار کښی تاجک، اوزبک، ترکمن، هزاره، پښتانا اويهوديان اوسپړي. دهرات ښار آسیائی اسکندر په نامه هم ياد شوی دی. داهغه ښاردی چه لوی سکندر له همدی لاری نه تير شوی دی اودهغی یوه برخه هم جوړه کړی وه هرات دخراسان ځینی برخه ده چه په هغه کښی قالیبونه اوابريشمی شيان جوړېږي .

هرات ډير زوړ ښاردی اودده په باره کښی داوستا په کتاب کښی هم تبصره شويده دی ښارته په سنه ۱۲۲۱ع کال کښی دمغلو ديرغلو په وخت کښی ډير تاوانونه رسيدلی دی. پدی ښارباندي په سنه ۱۲۲۲ع کال کښی دچنگيز ځوی ټولی قبضه وکړه اوپدی ډول دهرات ټول مسلمانان له منځه لاړل په سنه ۱۳۸۳ع کال کښی دتيمور لنگ له خوا نه ښارويجاړ شو. خوددی ورانی نه وروستو پدی ښار کښی ډير لوړ اوروښانه مدنيت منځ ته راغی په سنه ۱۸۶۳ع کال کښی دامير دوست محمدخان په سلطنت کښی هرات په پورا ډول په مرکزی حکومت پوری وتړل شو. ددغه دوری نه وروستو دهرات ښاردوگړو دشمير په لحاظ دافغانستان دوم ښار گڼل کيږي. دهرات نه دري عمومي سرکونه تيرېږي. يوسرک خوهغه دی چه دکندهار نه هراته ځي. دغه سرک دهرات په جنوب کښی ۵۰۰ كيلو مترو په فاصله ديولوی دښتی نه تيرېږي. دغه دښته دبحر دسطحي نه ۱۷۰۰ متره لوړوالی لري. چه دده زوړ نوم ئی سبزواروه او اوس

ترمزد شوروی اتحاد یوزوړ بڼار دی. چه اکثر افغانی مالونه هم ددغی بندر له لاری وړل اورا وړل کیری مزار شریف دقره قلو دپسونو دپالنی مهم مرکز دی. هم دغه خای دی چه قره قلو پوستکی مرکز پیدا کوی او هم دی خای نه بیا په داخل او خارج کښی لیرل کیری چنانچه ددری کالو راهیسی دقره قلو شرکت دکابل نه مزار شریف ته خپله اداره وړی ده چه دقره قلو مربوطه معاملاتو کښی آسانتیاوی برا بری کړی. مزار شریف دافغانستان په شمال کښی مشهور بڼار گڼل کیری دلته یو ویر لوی هوئی ډگر هم جوړیږی چه ژر تر ژره به دده کارونه پای ته ورسیری مزار شریف په منځنی پیر یو کښی یووړوکی کلی وه چه پدی کښی یوازی دکرهڼی شیان خرشیدل اود یو افغانی ترکستان مارکیټ گڼل کیده. دده دغه نقش اوس پوری باقی پاتی شویدی دپنځلسم میلادی پیری کښی دلته دحضرت علی کرم الله وجهه مزار کشف شو اوهرکله دلته ددی زیارت دپاره به خلک سره راغونډیدل. هم داوجه وه چه ددی خای نه یولوی بڼار جوړ شو. مزار شریف په سنه ۱۸۶۶ع کال کښی دولايت دمرکز یحیث وټاکل شو. اود بیاخترو ترکستان مرکز وگڼل شو. دسنه ۱۸۸۷ع کال کښی په مزار کښی دوگړو شمیر ۳۰۰۰ خلک وه خو په سنه ۱۹۴۸ع کال کښی دغه شمیر ۴۲۰۰۰ ته ورسید اوس له ۱۲ کالو یعنی په ۱۹۵۲ع کال کښی دغه شمیر ۷۵۰۰۰ ته ورسید دغه خلک عبارت دی دپښتنو، تاجک ازبک، ترکمن اونسور طبقی اوس

اهمیت لری. هرات دافغانستان اود ایران داسلام قلعه دسرحدنه ۱۶۰د کیلو مترو په فاصله کښی واقع دی هرات دمزار شریف نه دیمنی په لاره ۸۱۰ کیلومتره فاصله لری دهرات هوئی میدان اوس دانکشاف په حال کښی دی.

مزار شریف: مزار شریف په شمالی عرض البلد کښی په ۳۶ درجو او ۴۰ دقیقو کښی واقع دی او دبحر دسطحی نه ۴۰۰ متره لوړوالی لری. اود بلخ دسیندیو وړوکی مرستیال شیماله ده چه دی بڼارته اوبه ورکوی پدی بڼار کښی دده ټیټ والی له کبله په وړی کښی سخته گرمی وی. خودژمی هوئی ډیره بڼه لگیږی مزار شریف دکندهار اود هرات په شان دولايت مرکز وه. دغه بڼار دافغانستان دباخترو په زمانه کښی هم مرکز گڼل کیده د بلخ زوړ او تاریخی بڼار مزار شریف نه په لویدیځ کښی ۲۰د کیلو مترو په مسافه کښی واقع دی. ددی بڼار کورونه دگرمی له کبله په گڼدی شکل کښی جوړ شوی دی. دسنه ۱۹۳۰ع کال نه راپدی خواه دبنکاری ددری په واسطه د مزار شریف او دکابل په منځ کښی ارتباط پیدا شوی دی او اوس چه دسالنگ لاره افتتاح شویده نو تگ اوراتگ پدی لاره کیری اوددی لاری مسافه هم کمه شویده دکابل اومزار شریف سرک په شمالی برخه کښی د۶۰ کیلو مترو په مسافه کښی پته کیسر چه افغانی بندر دی اودآمو په غاړه کښی دی رسیږی دبحر دسطحی نه ددی خای لوړوالی ۳۱۰ متره دی. ددی بندر په مقابل کښی دشوروی اتحاد بندر ترمز دی.

واقع دی چه پدی لاره دتل دکوتل له لیاری دپښتونستان سره رابطه پیدا کوی هم دارنگه ددولت خان دکوتل له لیاری گردیز نه غزني ته لاره تللی ده گسردیز د کسوجیا نو اوپاوندو دنگ او راتگ ځای هم دی . گردیز او خوست دپکتیا دولايت دوه ښارونه دی . پکتیا دکور جوړولو دلرگو دبیدا کولو په برخه کښی پیر اهمیت لری . اوپرت له لرگونه دجلغوزی پیداوار هم دلته پیر دی .

میمنه: دمیمنی ښار په عرض البلد کښی په ۳۵ درجو او ۵۵ دقیقو شمال خواته واقع دی اوپه شمال کښی دمزارشریف نه وروسته دوم ښار گنل کیزی دمیمنی داوسیدونکو شمیر ۶۹۰۹۰۶۹ وگړونه رسیږی . دانښار هم دمزار شریف دښار په شان دمنطقوی تجارتي مرکز گنل گیری اودشبرغان اودهرات په منځ کښی واقع دی دبحر دسطحی نه دمیمنی لوړوالی ۸۷۰ متره دی . دمیمنی او سیدونکی په عمومی ډول ازبک دی . خو پدوی کښی پښتانا اوتاچک هم اوسیږی . البته دلته هندوان او یهود یا ن هم دسرمایه دارانو په حیث استوگنه لری په میمنه کښی دلایسی صنایعو کارونو ښه ترقی کړیده ددی ځای قالیبونه د افغانستان پیر اعلی قالیبونو گنل گیری پرت له دی صنایعونه میمنه دوری او شالونو دتجارت مرکز هم دی دلته داوښانو وړی پیر پیدا گیری .

گرشک: دگرشک ښار دکندهار دښار په ۱۲۰ کیلومتری کښی واقع دی . هم دانباردی چه دکندهار اوهرات سرک دهلمند دسیند په واسطه قطع گیری . گرشک دبحر

دمزارشریف دخلکو شمیر ۳۹۰۲۵۸ تنوته رسیږی .

ننگرهار (جلال آباد): ننگرهار دافغانستان په ختیځه برخه کښی یولوی ښار دی چه په عرض البلد کښی په ۲۴ دقیقو په شمال کښی واقع دی اوبحر دسطحی نه ۶۰۰ متره لوړوالی لری چه دکابل دسیند په ښی غاړه کښی پروت دی . جلال آباد دکابل اوپښور په منځ کښی دی اودتروپیکل اقلیم نه برخه اخلی جلال آباد د ننگرهار د ولایت مرکزی ښار گنل شوی دی . دجلال آباد دمرکز داوسیدونکو شمیر ۲۰۰۰۰ نه تر ۳۰۰۰۰ پوری رسیږی . خوپه ژمی کښی بیادغه تعداد دپیرشی ځکه چه دجلال آباد دژمی هوا پیره ښه هواوی . داچیر زوړ اوقدیمی ښار دی خودباږ داخلافو په وخت کښی پده باندي دجلال آباد نوم کیښودل شو . دنملی بڼچه دمغلو په سبک جوړ شوی دی جلال آباد ته پیر نزدی دی . جلال آباد نه یواځی داچه یومرکزی ښار دی بلکه دتجارت په لحاظ هم داسی لوی اهمیت لری ددی ښار نه ختیځ خواته د۷۰ کیلومترو په مسافه دخیبر کوتل دی چه دبحر دسطح نه ۱۰۳۰ متره لوړوالی لری . دجلال آباد نه شمال خواته کنړوته بوسړک نورستان ته تللی دی . دننگرهار داوسیدونکو شمیر ۲۸۰۱۲۱ تنوته رسیږی .

دپکتیا ولایت: دپکتیا دولايت اداری مرکز گردیز دی . د گردیز ښار دبحر دسطحی نه ۲۳۰۰ متره لوړوالی لری . دپکتیا ولایت دخمکی دموصلات په لحاظ ښه موقف لری . دادکابل نه ۱۲۵ کیلومتره مسافه لری . دگردیز ختیځ خواته خوست

چه تر ډيري ز مانسي پوري دغزني دباچايانو دثقافت مرکز پاتي شوي دي. غزنويانو پدي ښار کښي خپل يوروشانه مدنيت پريښئي دي. دغه ښار په هغي زماني کښي ډير خراب شو چه چنگيزيانو خوځلي حملې پري و کړي او په اورکي وسوزاوه او ويجاړئي کړ. دغزني داوسيدونکو شمير ۴۸۱۷۹۹ خلکوته رسيږي.

تالقان: تالقان پدي وختونو کښي دکرهني دترقي په لحاظ ډيراهميت گټلي دي. تالقان دکنډز په ختيځ برخه کښي ۴۰ کيلومترو په مسافه کښي دکنډز دسيند په يومرستيال شيلي باندي واقع دي. دتالقانو دخلکو شمير ۴۵۴۸۵۲ ته رسيږي.

باميان: باميان دبحر دسطحي نه ۲۵۴۵ متره لوړ والي لري اودهندوکش دغرونو په سلسله کښي په يوي ډيري ښايستي دره کښي پروت دي. باميان دباميان دسيند په واسطه شين دي. دباميان سيند دسرخاب دسيند يومرستيال سيند دي. دباميان دره دشمال او دجنوب له خوانه په لوړو غرونو چارپير شويدي دباميان نه په شمال ختيځ کښي ۱۰ کيلومترو په مسافه کښي دافغانستان ډيرلوړ غرونه ليدل کيږي چه دبابا دغره په نامه ياديري دغرونو ددغي سلسلي لوړوالي ۴۳۵۰ متره دي اودباميان نه دشمال خواته ۲۵ کيلومترو په مسافه کښي واقع دي دباباشاه دغره دسرلوړوالي ۵۱۴۰ متروته رسيږي. دباميان ښار يووړوکی ښار دي چه داوسيدونکو شميرئي ۲۱۶۸۱۵ تنوته رسيږي ليکن دغه ښار په قديمي اومنځني پير يوکښي دافغانستان يو ډير لوي ښار و

دسطحي نه ۸۴ متره لوړدي. اوډير قديم نه ده خپل مهم موقعيت ئي ساتلي دي. پدي وختونو کښي هم دداري او اقتصادي لحاظ باندي ښه نقش لوبولي دي. دهلمند دناوي په پروژه کښي هم اوبه برخه اخيستي ده دبغرا کانال هم گرشک ته نژدي دي. دغه کانال دهيلمند دسندنه اوبه اخلي دبغرا په کانال کښي دبريښنا يوه دستگاه هم شته چه ښه قوي بريښنا پيدا کوي. او ټول گرشک هم دي فابريکي په واسطه رڼا کيږي دگرشک داوسيدونکو شمير ۲۷۴۴۱۹ خلکوته رسيږي.

دغزني ولايت: غزني دافغانستان ډير زوړ ختيځ پايتخت وه. دانښار په شمالي عرض البلد کښي په ۳۳ درجو او ۳۲ دقيقو کښي واقع دي اودبحر دسطحي نه ۲۲۰۰ متره لوړوالي لري. ددي ښار کيني خواته دارغنداب دسيند يوه سرچشمه موجوده ده دغزني اهميت پدي وجه هم ډيردي چه دانښار دکابل او دکندهار په سرک باندي واقع دي غيرله دي سرکوټو نورسرکونه هم پدي ښار کښي تيرشوي دي چه افغانستان د خپلو ختيځي گاونډي هيوادونو سره يو ځای کوي. دغزني دنښار نه يو سرک ارگون ته تللي ده اوبل سرک گرديز ته چه ددي سرک آخري برخه دتل کوتل او پښتونستان پوري رسيږي.

دغزني نه لويديځ خواته دکابل دپونده لاره هزاره جاتوته رسيږي. غزني دډيرو وختونو دسماوارو اووډي دخورلو دلوبښويه جوړولو کښي ښه شهرت درلود دغزني ښار يوتجارتئي اوډيرکلک ښاردي.

اوپه افغانستان کښې خاص اهميت درلود. اوداخکه چه هم ددی دلاری نه شمالي آسیادجنوبي آسیاسره رابطه پیدا کوی . د ۶۳۰ ع کال په ۳۰ د اپریل کښې یوچینائی سیاح چه نوم ئی هیانگ ترانگ و دغه لاری نه تیرشویدی اوپه بامیان باندي تبصره کړیده ده لیکلی دی چه په هغه وخت کښې په بامیانو کښې ۱۰۰۰ بودائی راهبان اوسیدل دبامیان په یوی لوی تپی باندي دیو بودائی بت جوړ کړل شوی دی چه دده قد ۵۳ متره دی هم داراز یوبل بت دکیناستو په حال کښې لیدل کیری چه قد ئی ۳۵ متره دی. پرته لدی بتانونه په نورو غارونو کښې هم لاسی کار شویدی دبامیان ښار په سنه ۱۳۲۱ ع کال کښې د مغلو له خوا ویجاړ شوچه تراوسه پوری دی ښار مناسب موقعیت ئی ندی پیدا کړی خو قدیمی او تاریخی آثارو په لحاظ خارجی سیاحان ددی ځای دلیدو ډیر شوق مند دی .

شبرغان: - شبرغان دبحر دسطحی نه ۴۰۰ متره لوړوالی لری اوپده کښې داوسیدونکو شمیر ۳۶۹۱۰۱ تنوته رسیږی شبرغان هغه ځای دی چه دمزار شریف، میمنه او د هرات لاری هم دلته یو ځای کیری .

بدخشان: - د بدخشان د علاقې ډیر لوی سیندونه شیوه اودکوکچي سمندونه دی دغه دواړه سیندونه

دآمو دسیند مرستیالان دی. دلته پخپله دآمودسیند جریان دآب پنج په نامه یادیری ددی علاقې مشهور ځایونه رستاق، فیض آباد او جرم دی. رستاق دجرم په سیند باندي واقع دی. اودبحر دسطحی نه ۱۱۰۰ متره لوړوالی لری .

فیض آباد: - فیض آباد د بحر دسطحی نه ۱۲۰۰ متره لوړ دی اودکوکچي دسیند په ښی برخه کښې واقع دی. فیض آباد دډیرو وختونو ددی ځای مشهور ښاردی. چه دمیلا دی په دوم پیړی کښې جوړ شوی دی. ددی ښار بریو کیلومتراو اوږدوالی څو کیلومتروته رسیږی. دفیض آباد داوسیدونکو شمیر ۲۵۰۰۰ تنوته رسیږی هغه سړکونه چه ددی ځای نه تیریږی چترال او افغانی پامیر پوری رسیږی .

جرم: - دغه ښار هم دفیض آباد په شان دکوکچي دسیند په غاړه کښې دی اودکوکچي سرچشمی ته ۵۰ کیلومتر نژدی دی. جرم دوبران دکوتل له لاری نورستان ته رسیږی ددغی کوتل لوړوالی ۶۷۰ متره دی. دجرم نه جلال آباد ته یواځی پیاده یاداسونو په واسطه تگ او راتگ امکان لری ددی دوه ښارونو په منځ کښې مسافه ۴۰۰ کیلومتره دی اوس پدی لاره کښې تگ اوراتگ لړسخت دی دبدخشان داوسیدونکو ټول شمیر ۲۹۰۱۲۵ تنوته رسیږی.

تتبع ونگارش بناغلی رستم علی سلطانی مناطق قابل دلچسپی سیاحان در افغانستان

این گوسفند بنام اومسمی شده است .
افغانستان بامساحت ۲۵۰ هزار میل مربع سرزمینست آفتابیی ودرعین حال دارای آب وهوای خیلی گورازاء میوه های افغانستان خیلی معروف میباشد وانگور وخربوزه افغانستان از لحاظ نوعیت وماهیت شهرت واهمیت فراوان دارد .

افغانستان باهمه زیبایی ها ومزایاتیکه ازنگاه فصول اربعه منظم ، آثار با عظمت تاریخی ومهمان نوازی باشندگان خویش واجد است سرزمینست که رویاهای سیاحین را بحقیقت قرین میسازد .

جاهائی که ازنگاه سیاحت در افغانستان دارای اهمیت می باشند قرار آتی معرفی میشوند:

کابل

کابل یکی ازشهرهای خیلی کهن آسیای مرکزی بوده ددرده زیبایی موقعیت دارد که ۱۸۰۰ متر از سطح بحر بلند می باشد . آب وهوای

کابل خیلی گواراودارای چار فصل منظم است . دوکوه آسمائی وشیر دروازه این شهر را احاطه نموده در زمستان ازنگاه برف منظره زیبایی دارد . بالای این دو کوه دیوارهایی بنظر میخورد که در قرن پنجم عیسوی تعمیر شده اند . در زمانیکه تجارت بین شرق وغرب

افغانستان با موقعیت خویش در قلوب آسیا ازنگاه سیاحین مقام شامخی دارد . اگرچه متاسفانه تاهنوز کشور ما واجد تمام وسایل راحت و تسهیلات لازمه برای سیاحان خارجی نیست ولی باآن این کشور باستانی بازیبائی های طبیعی خویش سرزمین ابد آلی را برای سیاحان تشکیل میدهد . کوه های با عظمت ، دره های سرسبز وشاداب ، حیات دلچسپ بادیه نشینان این سر زمین وبالاخره مهمان نوازی گرم وعنعنوی مردمان کشور ما ازهرنگاه مورد دلچسپی سیاحان خارجی قرار میگیرد . سلسله کوه های بلند هندوکش که اکثر قسمت ها و قتل آن دایماً پوشیده از برف میباشد خلیسها جالب است . پامیر که بنام «پام دنیا» شهرت دارد جزئی ازین سلسله کوه ها بشمار میآید .

هوان نسانگ زوار معروف چینی که در قرن ۶ میلادی ازین کشور باستانی دیدن کرده از پامیر یاد میکنند ومیگویند که «پامیر در میان زمین وآسمان قرار دارد . در تمام ایام سال قتل این کوه از برف پوشیده است .»

مارکو پولو سیاح معروف ایتالوی در راه مسافرت بدریسار امپراطور چین در سال ۱۲۷۳ عیسوی ازین سلسله کوه عبور نموده وراجع به گوسفند وحشی آن تشریحاتی داده است . ازین لحاظ است که

که به قرن ۲ و ۳ عیسوی متعلق می‌باشد، موجود است. قدری دورتر از شیوه‌کی در دامنه کوه منار چکری که ۶۵ فت ارتفاع دارد بنظر می‌خورد. این مینار که در قسمت فوقانی خود مزین بایک چرخ (نشان مسلک بودیزم) می‌باشد به دوره کوشانیها از تباط دارد. در جنوب شرق ستوپه‌ها مینار دیگری بنام (سرخ مینار) عرض اندام مینماید. یکی دیگر از جاهای دیدنی کابل بالا حصار آن است که از زمان قبل از اسلام تا سال ۱۸۷۹ یعنی جنگ دوم افغان و انگلیس بحیث مقر شاهان افغانستان از آن کار گرفته می‌شد. این قلعه دارای دیوارهای خیلی ضخیم بوده در اطراف آن خندق قرار داشت. این قلعه مستحکم در زمان جنگ دوم افغان و انگلیس از طرف انگلیسها ویران شد، ولی با آن هم امروز عظمت آن از بقایایش بخوبی پیداست.

دیوارهای ضخیمیکه بر یک قسمت کوه آسمانی و قسمت زیاد کوه شیردروازه بنظر می‌خورد در قرن پنجم عیسوی از طرف یفتلیها برای حفاظت شهر در مقابل هجوم مسلمانها آباد شده بود. این دیوارها اگرچه بامروز زمان تا اندازه از بین رفته ولی عظمت آن هنوز برجاست.

در عقب بالا حصار و در پای قلعه «تخت شاه» مقبره شهیدای صالحین وجود دارد که در جنگ‌های اسلامی شهید شده‌اند. درین منطقه قبر شخصیت‌های بزرگ اسلامی از قبیل تمیم انصار و جبیر انصار که از انصار حضرت پیغمبر بودند موجود است. این منطقه بالخاصه در موسم بهار زیارتگاه عده زیادی

از طریق راه ابریشم جریان داشت کابل یکی از مراکز اتصال و بازار بزرگی بود.

کابل تاریخ کهن دارد. در ریگ‌ویدا و اوستا در سال ۳۰۰۰ قبل المیلاد دریای کبها ذکر یافته و بتولیمی در سال ۱۵۰ عیسوی از کابورا پایتخت کابولیتا نام برده است. در ادبیات پهلوی کابل زیر اسم «کابل» یاد شده است. فردوسی در شاهنامه خود بیش از هزار سال پیش از کابل نام برده است.

درباره شهر کابل روایات مختلفی موجود است یک روایت می‌گوید که دره کابل در ابتدا شکل دریاچه را داشت در مرکز این دریاچه وسیع جزیره کانی بود که ساکنین آن به موسیقی و رقص علاقه زیادی داشتند. وقتی پادشاه آن وقت درین باره اطلاع یافت باینجا آمد و میخواست از جزیره دیدن کند اما راهی وجود نداشت. آنگاه امر کرد تا مردم یک مقدار زیاد کاه از اطراف و اکناف شهر بیاورند. باین کاه پلی آباد شد. پادشاه این جزیره را آنقدر زیبا و دلچسپ یافت که فوراً امر کرد تا شهری در آن آباد و نام آن «کابل» گذاشته شود.

روایت دیگر حاکیست که کابل در ازمه قدیم یک مرکز تجارتی خیلی وسیع بود و هر کس بمجرد رسیدن باین شهر پول را در خریداری اشیا ی مختلف مثل کاه صرف می‌کرد.

کابل از نگاه آثار عتیقه خیلی غنیست. شواهد عصر بودیزم (قرن ۲ و ۳ عیسوی) تا هنوز در گرد و نواح شهر بنظر می‌خورد. در قریه شیوه‌کی بقایای ستوپه‌های بودائی

از باشندگان کابل و اطراف آن میباشد .

باغ بابرشاه که تفریحگاه خوبی برای ساکنان کابل است یکی دیگر از جاهای دیدنی شهر می باشد . این باغ که در دامنه کوه شیردروازه واقع است دارای منظره زیبائی بوده و بسرقریه سرسبز و زیبای چاردهی حاکم است. درین باغ آرامگاه ظهیر الدین محمد بابر موسس سلسله مغلی هندوستان نیز موجود است. بابر پلان حمله برهند را در کابل ترتیب کرد و امپراطوری بزرگ مغلیه را در قرن ۱۶ تاسیس نمود. وی به کابل عشق و علاقه فراوان داشت چنانچه در اثر این عشق و علاقه وصیت کرد که بعد از مرگ جسد او را از هندوستان بافغانستان نقل داده و در همین باغ دفن کنند . مسجد زیبا و مرمرینیکه در نزدیکی مقبره بابرشاه از طرف شاه جهان یکی از نونه های او آباد شده بود که اکنون تحت تعمیر مجدد می باشد. موضع دیگر دلچسپ و قابل دیدنی کابل تپه مرنجان است که در قسمت جنوب شرقی شهر کابل واقع بود و یکی از مواضع تاریخیست در اثر حفریاتی که درین حصه بعمل آمده بسا از مجسمه ها و سکه های قدیمی بدست آمده که همه در موزیم کابل موجود است. در جناح جنوبی این تپه مقبره اعلیحضرت محمد نادرشاه بنا یافته است. ازین تپه میتوان قسمت قدیمی شهر کابل را بخوبی تماشا کرد. در قسمت زیرین این تپه چمن حضوری قرار دارد که در آن هر سال مراسم سالگرة استرداد استقلال و نمایشگا های داخلی

و خارجی صورت میگیرد . در داخل و اطراف شهر کابل بسا جاهای دیدنی دیگری نیز موجود است از قبیل زیارت خواجه صفا، باغ دارالامان، باغ ریشخور، باغ چهل ستون و منطقه زیبای کاریز میر که سالانه هزارها سیاح از آن دیدن میکنند.

باغ بالا که عمارت آن نظر به موقعیت زیبائیکه دارد شکل یک کافی را بخود گرفته برای سیاحان خالی از دلچسپی نیست. این عمارت در سابق قصر سلطنتی بود .

پغمان که در ۱۵ میلی غرب پایتخت و در قسمت جنوبی سلسله کوه های هندوکش واقع است دره زیبائی میباشد که تفریحگاه تابستانی باشندگان کابل را تشکیل میدهد.

پغمان مرکب از چندین دره بنا مهای مختلف میباشد که هر کدام از خود زیبائی خاصی دارد. این منطقه از سطح بحر ۸۰۰۰ فت ارتفاع دارد و دره های آن شاداب و مملو از اشجار و ازهار متنوع میباشد .

باغ تپه که با ذوق خاصی زیر نظر اعلیحضرت همایونی اعمار یافته و تفریحگاه خاص و عام میباشد برای سیاحین خیلی دلچسپ است و سالانه هزارها نفر سیاح از آن جا و سایر نقاط پغمان دیدن میکنند. موزیم کابل واجد کلکسیون های بسا ارزش و خاصی می باشد که از دوره های مختلف فرهنگ کهن افغانستان نمایندگی میکند . گذشته از آن درین موزیم میتوان نمونه های ظریف و زیبای هنر و هیكل تراشی گریکو بودیک را یافت .

کلکسیون مجسمه هاییکه از عاج ساخته شده و از حفریات بگرام

بشمار میاید نیز خالی ازل دلچسپی نیست. چاقو و کاردی که در چاریکار ساخته میشود شهرت زیاد داشته و توجه سیاحان را بخود معطوف میدارد. در شش میلی شمال چاریکار خرابه های بگرام بنظر میخورد. بگرام جائیست تاریخی و زمانی حیثیت پا یتخت افغانستان را داشت. این محل از نگاه آثار تاریخی خیلی غنی میباشد چنانچه صد ها مجسمه که از عاج ساخته شده و بسا اشیای دیگر از آنجا در اثر حفریات بدست آمده و در موزیم کابل موجود است. بفاصله کمی از خرابه های بگرام بقایای یک محل تاریخی وجود دارد که به برج عبدالله موسوم است. قراریکه حدس زده میشود این محل جای قلعه است که آنرا اسکندر کبیر آباد کرده بود.

در سه میلی شرق خرابه های بگرام در گرد یک تپه کوچکی بقایای هفت معبد و ستویه بودائی جلب نظر میکند. آثاریکه در اثر حفریات از یکی ازین معابد بنام شترک بدست آمده در موزیم کابل موجود است.

گلبنهار که در حدود ۵۰ میل از کابل فاصله داشته و در منتهای ایه شمال کاپیسا کاین است دارای پارک زیبائیست که از میان آن دو دریای خروشان پنجشیر و شتل میگردد. این محل زیبانیز بسا از سیاحان را بخود جلب میکند.

موازی به گلبنهار در مدخل دره زیبای سا لنگ شهر کوچک جبل السراج واقع است. قرار شواهد تاریخی اسکندر کبیریکی از قلعه های خود را درینجا اعمار

بدست آمده کلکسیون یگانه است در جهان. کلکسیونهای سکه های قدیمی این موزیم نیز بذات خود خیلی مهم است.

کاپیسا و پروان

از جمله جاهای دلچسپ افغانستان برای سیاحین ولایات کاپیسا و پروان است. کوه دامن و کوهستان باباغ های زیبا و سرسبز و دره های شاداب خود خلیصها جالب اند. تا کستانها و باغ های دیگر این مناطق توجه همه را جلب میکند. از اینجاست که یک قسمت زیاد میوه افغانستان بالخاصه انگور و کشمش بخارج صادر میشود.

دره زیبای استالف با منازل اهالی آن که به لانه زنبور شبیه است و باغ های سرسبز و شاداب آن سالانه هزاران سیاح را بخود جلب میکند. استالف از نگاه ظروف سفالی نیز برای سیاحین خیلی دلچسپ است. این ظروف تا کنون بمرحله اولی خود باقیمانده است. سیاحان کوره های ظروف سفالی را می بینند و یکی دو نمونه از آن با خود می برند. از پارک هتل استالف که در بهترین موقع اعمار گردیده میتوان تمام ساحه پروان و کوه دامن را نظاره کرد. همچنین از همینجا میتوان سلسله کوه های رفیع هندوکش را دید. محلی که هتل استالف در آنجا اعمار گردیده خیلی قدیمی بوده و میگویند حتی در زمان الوغ بیگ کاکای بابر امپراطور مغل نیز موجود بوده است.

چاریکار که در ۴۰ میلی شمال کابل موقعیت دارد و یکی از مراکز پر جم و جوش و پر نفوس پروان

بامیان است. بامیان که در ۱۴۲ میلی شمس شرق کابل واقعست از یکطرف علاقمندان زیادی دارد و از جانب دیگر آینده درخشانی از نگاه سیاحت درانتظار آنست . دره زیبای بامیان بین سلسله پربرف کوه بابا وهندوکش واقع است و از نگاه آثار تاریخی وطبیعی سالانه هزاران سیاح را بخود جلب میکند . تعداد سیاحانیکه از تمام نقاط جهان ازین نقطه زیبا دیدن میکنند روز افزونست . بامیان بادره های رنگین ، مجسمه های با عظمت صدها سمج تاریخی ویرانه های آثار اسلامی وبسا از مناظر زیبای خودیکی ازدلچسپ ترین نقاط جهان راتشکیل میدهد . این منطقه از لحاظ آب وهوای خیلی گوارای خود از قرن يك تا شش عیسوی مرکز بزرگ بودیزم بود میگویند ۱۲ هزار راهب درسمج های این دره زیبا بسر میبردند وهزاران نفر برای زیارت معابد بامیان ازهر گوشه وکنار جهان بودائی میامدند .

شامامه وسلسال دوت عظیمیست در بامیان که دردل کوه تراشیده شده . یکی ازین بتها ۵۳ متر ودیگری ۳۵ متر ارتفاع دارد . این دوت درکنار تپه در قسمت شمالی دره بامیان جادار دوبر تمام دره حاکم است . اگرچه قسمت اعظم نقش ونگار رواق این بتها در اثر مرور زمان وبی اعتنائی از بین رفته اما با آن هم خیلیها زیبا وجالب توجه است .

درگرد ونواح این دوت سمج های متعددی بنظر میخورد که هر کدام در عصر خود معبد بودائی بوده است . این سمج ها دارای نقاشی

نموده بود . اعلیحضرت امیر حبیب الله خان نیز قلعه درینجا ساخته است که تا هنوز موجود بوده وشهرنیز بنا بران بنام ایشان مسمی شده است . در جبل السراج در حال حاضر يك کارخانه کوچک برق آبی موجود است که اولین کارخانه برق در افغانستان بشمار میاید .

دره سالنگ وسرکی که در سال های اخیر درین دره زیبا آباد شده نیز از جاهائیست که علاقه سیاحان را بخود جلب میکند . اگرچه از افتتاح این جاده بزرگ وشاهراهیکه از نزدیکترین نقطه پایتخت را به صفحات شمال مملکت اتصال میبخشد بیش از یکسال نمیگذرد ولی با آن علاقمندان زیادی داشته و این سرک باتول سه کیلومتری و ارتفاع بیش از سه هزار متر از سطح بحر ، بادره های زیبا و مناظر طبیعی قشنگ خویش محل آمد وشد عده زیادی از سیاحان را تشکیل میدهد . در دریا های این دره ماهی لذیذ خالدار صید شده میتواند .

دیبری نخواهد گذشت که این محل یکی از بهترین تفریحگا های تابستانی را تشکیل بدهد وهم شاید با اعمار جائی برای سکی حتی درسرد ترین مواسم سال علاقمندان سکی را به تعداد زیاد ازهر گوشه وکنار دنیا بخود جلب نماید چه هندوکش درجهان یگانه کوهیست که برف دوامدار وزیاد دارد .

بامیان

یکی از نقاطیکه از نگاه آثار تاریخی ومناظر طبیعی برای افغانستان واجد اهمیت فوق العاده میباشد

واشکال متنوع بوده سمچ های نزدیک بت ۳۵ متری بیشتر رنگ آمیزی دارد. سمچ نزدیک بت ۵۳ متری بیشتر اشکال هند سی و برجسته دارد. بعضی از سمچ ها دارای مجسمه های کوچک و مزین نیز بودند که اکثر آنها در موزیم کابل موجود است .

گذشته ازین بت دیگری نیز بین هر دو بت بزرگ بنظر میخورد که متاسفانه مرور زمان تا اندازه زیاد آنرا ازین برده است .

در شرق بت های بزرگ دره بنام کسکک وجود دارد که یکی از قشنگترین دره های بامیان است درین دره نیز بتی که ارتفاع آن ۱۸ فـت می باشد با چندین سمچ جلب توجه میکند. این دره زیبا دریای کوه بابا واقع است. درین تازگیها چندین سمچ که مربوط به عصر بودیزم است درین دره کشف شده و دیوارها و چت های آنها نقش و نگار زیبایی دارد.

یکی از جاهای دیدنی دیگر دره بامیان شهر غلغله میباشد . این شهر که بر تپه بنا یافته و اکنون ویرانه بیش نیست از آثار اسلامی می باشد که از شاهان سلسله غوری در آنجا حکمرانی داشتند. بقایای قلعه که بر تپه مخروطی شکلی آباد شده خیلی دلچسپ است. این شهر در اواسط قرن ۱۴ ویران شده است.

در یازده میلی شرق بامیان بقایای شهر ضحاک بنظر میخورد. این شهر بربک تپه ریگی آباد شده و از سبب اینکه ریگ آن رنگین است اکثراً بنام شهر سرخ یاد میشود .

شهر ضحاک بین قرن شش و هفت آباد شده و در دوره اسلامی تازمانیکه

از طرف عساکر چنگیز ویران گردید بحیث سنگرازان کار گرفته میشد. در زمان هجوم چنگیز ساکنین این شهر مقاومت زیادی در مقابل سربازان آن فتنه آسمانی از خود نشان دادند ، بعدی که نسواده او درین جا بقتل رسید، و چنگیز بحیث انتقام این شهر را کاملاً ویران ساخت .

دره اژدها نیز از مواضع دیدنی است که در ۵ میلی غرب بامیان واقع است . درین دره سنگی بشکل اژدها بنظر میخورد که یک تشکل طبقات الارضی است. آب معدنی که درین حصه بصورت دایم در جریان است در مرور سالیان دراز تپه را بوجود آورده که درست شکل حیوان عظیم الجثه را بخود گرفته است. مردم محلی دره و تپه سنگی آنرا اژدهای سرخ نامیده اند .

جای دیگری که از نگاه سیاحان خیلی دلچسپ است بند امیر میباشد. این منطقه شامل پنج دریاچه بوده که هر کدام با عمق زیاد میان تپه ها اخذ موقع نموده است. بند امیر ۵۰ میل از بامیان فاصله دارد. بندهای آن هیبت، غلامان، پنیر، قمبر و پودینه یاد می شود. این دریاچه ها چه از نگاه موقعیت و چه از نظر رنگ نیلی آب آن مورد توجه همگان میباشد.

مزار شریف و بلخ

مزار شریف در شمال افغانستان از نگاه تاریخ اهمیت فراوان دارد زیرا این شهر مهد تمدن و فرهنگ قدیم افغانستان است.

اهمیت شهر مزار شریف از نگاه موجودیت روضه حضرت علی و مسجد بزرگ و زیبانیست که

این موضع از سبب تخت رستم حایز اهمیت می باشد. این تخت بربیک تپه سنگی مرتفع آباد شده. در نزدیکی این تخت چند سمج وجود دارد که بر تپه دیگری حفر گردیده و تاریخ آن به قرن پنجم عیسوی می رسد.

ولایت بدخشان

ولایت بدخشان که مرکز آن فیض آباد است در قسمت شمال شرقی افغانستان واقع است. این ولایت نیز قابل دلچسپی سیاحان می باشد. درینجاست که پامیر «بام دنیا» واقع است و درینجاست که گوسفند معروف «مارکو پولو» پیدا می شود. مارکو پولو سیاح معروف ایتالوی در راه عزیمت جانب چین در سال ۱۲۷۳ از پامیر عبور نموده و چنین نوشته است «در پامیر تمام انواع حیوانات و حشی به تعداد زیاد موجود است. در بین این حیوانات گوسفند وحشی که بزرگ بوده و دارای شاخ های طویل می باشد نیز شامل است. از شاخ این حیوان شبانان کاسه هائی برای صرف غذا می سازند.»

بدخشان از نگاه غنای معدنی نیز شهرت زیادی را مالک است زیرا درینجا معادن یاقوت، طلا و گذشته از همه معادن لاجورد موجود است. موضع دیگری که از نگاه سیاحت دلچسپ می باشد سرخ کوتل است که در ۸ میلی پلخمری واقع است. درینجا بقایای آتکشدۀ بنظر می رسد که بر قلۀ تپه کوچکی واقع می باشد کار بنای این معبد در قرن اول عیسوی از طرف کنیشکا امپراطور بزرگ کوشانی شروع شده و تا چند قرن دوام داشته است.

در سال های اخیر در داخل صحن روضه آباد شده است. روضه که دارای دو کنبه و چندین مینار می باشد در زمان تیموریان هرات اعمار شده برای سیاحین خیلی دلچسپ است. در اعمار و تزئین روضه در زمان سلطان سنجر امیر تیمور کورکانی و سلطان حسین میرزا سعی بلیغ بخرچ رسیده و حتی در عصر حاضر نیز برای تزئین بهتر آن صرف مساعی می شود. مسجد زیبائی که در عصر اعلیحضرت همایونی آباد شده از هر حیث دلچسپ است. مزار شریف از نگاه سیاحت چه در حال حاضر و چه در آینده اهمیت فراوان دارد. بلخ که آنرا بنام البلاد یاد میکنند سابقه خیلی درخشان دارد و در نزدیکی مزار شریف واقع است. جای دیگری که در آینده تعداد زیاد سیاحان را بخود جلب خواهد کرد شهر آی خانم است که درین اواخر در اثر حفریات کشف گردیده این شهر که هنوز حفریات آن دوام دارد کاملاً از هنر یونان نمایندگی میکند.

شهر کوچک تاشقرغان (خلم) که در دره زیبای خلم واقع است با بازار قدیمی و سرپوشیده آن که از نگاه تزئینات خیلی دلچسپ می باشد مورد توجه عده زیاد سیاحان است. در هفت میلی شمال این شهر کوچک تپه موجود است که بقایای شهری بشکل توده خاک جلب نظر میکند. ازین حصه چندین مجسمه بدست آمده است. جای دیگری که از نگاه سیاحت حایز اهمیت است سمنگان می باشد که در چند کیلومتری شهر خلم واقع است.

بار تغییرات و اصلاحاتی در آن وارد شده است. این مسجد که ساحه وسیعی را اشغال نموده ۴۴۴ پایه دارد. در سال های اخیر مدخلی برای این مسجد کاشی کاری که دارای گنبد و دو مینار میباشد بر آن افزوده شده است. کمی دورتر از مسجد مقبره سلطان غیاث الدین غوری که فاتح هندوستان بود بنظر میخورد.

در شمال شهر هرات بقایای «قلعه اختیارالدین» وجود دارد که وقتی دارالسلطنه هرات بود و از طرف ملک فخرالدین یکی از شاهان هرات اعمار گردیده بود. شاه رخ در قرن ۱۵ تعدیلانی در آن وارد نمود ولی امروز آثار کمی ازین قلعه موجود است. در حاشیه شمالی شهر هرات «گنبد سبز» و «مصلا» جلب نظر میکنند. درین قسمت بقایای چندین بنا از قبیل مدرسه، مقبره و مسجد جامی بنظر میخورد. اکثر ازین بناها به امر ملکه گوهرشاد، خانم شاه رخ میرزا آباد شده است. این بناها که اکثر آن در حال حاضر احتیاج به ترمیم زیاد دارد نمونه بارز هنر عصر تیموریها میباشد. در شمال شرق هرات گازرگاه شریف قرار دارد که آرامگاه مرد بزرگ اسلام خواجه عبدالله انصار را تشکیل میدهد. درینجا بقایای آثار قدیمه فرهنگ اسلامی از قبیل سنگ هفت قلم بنظر میخورد که از نگاه هنری اهمیت فراوان دارد. همچنین نوشته هائیکه بر لوحه سنگ های قبرها موجود است نیز خیلی دلچسپ است. این محل زیارتگاه عدّه زیادی را تشکیل میدهد. چشمه های آب گرم ابوی که در ۶۰ میلی شرق هرات واقع

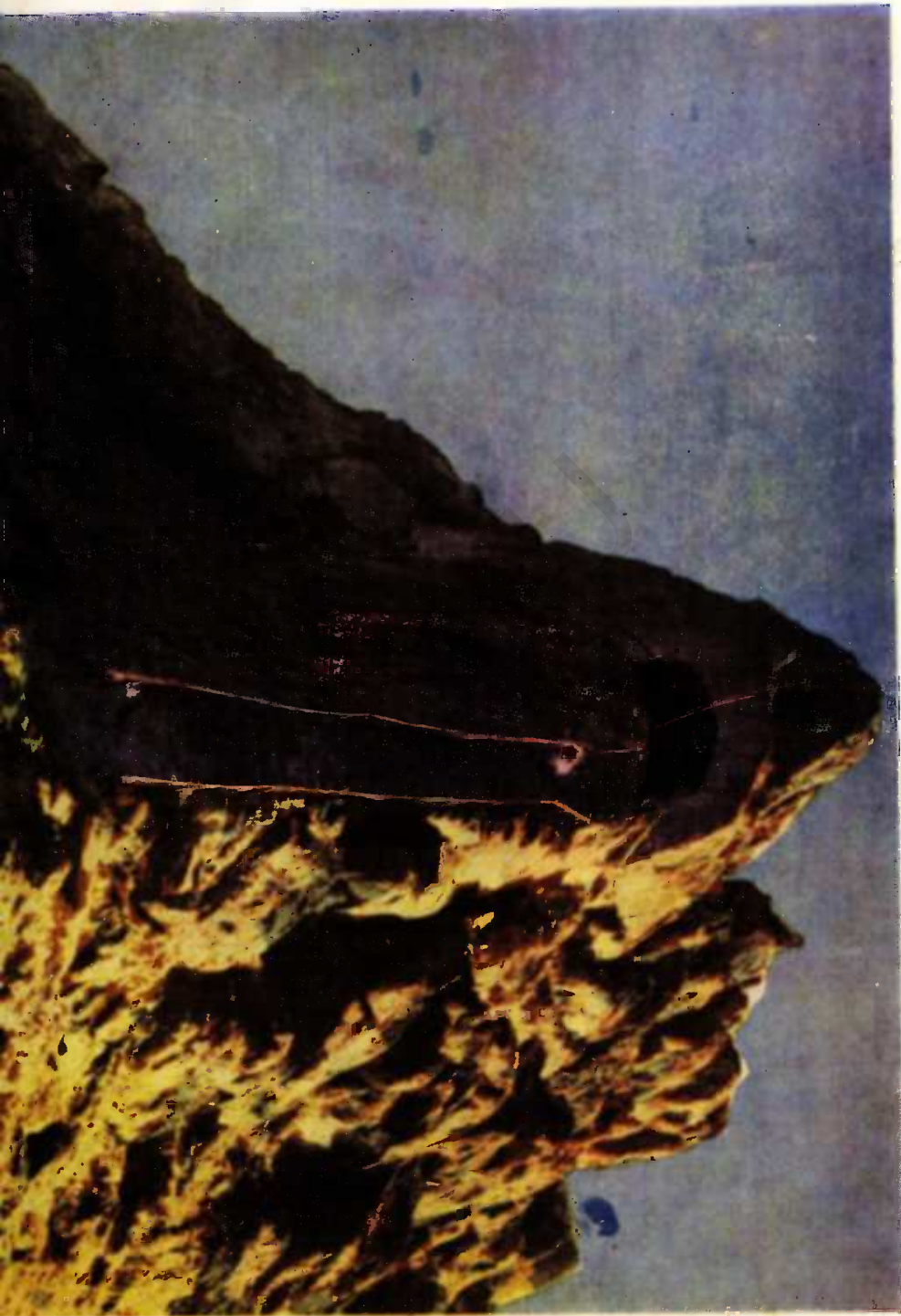
این معبد تا عصر اسلام زیارتگاه عدّه زیادی را تشکیل میداد و وجود آن در اثر حفریات سال های اخیر کشف شد.

ولایات شمال افغانستان از نگاه سیپورت ملی بزکشی نیز واجد اهمیت میباشد. اگرچه در حال حاضر سیاحان کمتر موقع تماشای این سیپورت ملی را دارند زیرا این سیپورت زیادتر در ایام زمستان صورت میگیرد ولی روزی خواهد رسید که این سیپورت عدّه زیادی از سیاحان را جلب نماید. در حال حاضر بزکشی هر سال در روز فرخنده سالگروه تولدی ذات شاهانه در کابل صورت میگیرد و هزاران سیاح از تماشای آن محظوظ میشوند.

هرات

هرات یکی از شهرهای تاریخی افغانستان میباشد که از نگاه سیاحت اهمیت فراوان دارد. قبل از هجوم اسکندر کبیر درین جا شهر دیگری بنام ارتکانه موجود بود ولی اسکندر در موضع حالیه شهر هرات اولین قلعه مستحکم خود را بنا نهاد. هرات در زمان شاهان اسلامی پایتخت خراسان بود. در دوران سلطنت تیموریها هرات از نگاه عمران باوج خود رسید و یکی از شهرهای معموران زمان بشمار میرفت. چنانچه در آن وقت این شهر تاریخی دارای عمارات زیبا، کتابخانه ها، مدارس و باغ های مقبول گردید.

یکی از جاهای دیدنی شهر هرات مسجد جامع آنجاست. این مسجد یکی از بزرگترین مساجد جهان بشمار میرود که از طرف سلطان غیاث الدین غوری در حدود سال ۱۲۰۰ عیسوی بنا یافته و چندین

چهل زینة قندهار

شده به سبک عمارات عصر احمد شاهي درباغ كوچك و زيبائي اعمار گرديده است .

در نزديكي زيارت خرقة شريف مقبره احمد شاه با بسا موسس سانسله دراني افغانستان جلب نظر ميكند. داخل مقبره باشكال زيبائي تزئين يافته است. علاوه درين مقبره كسلاخ خود وجوشن احمدشاه بابا جلب توجه ميكند. در شمال شرق قندهار مقبره ميرويس بابا قرار دارد. اين شاه هونكي تسلط صفوي هارا برانداخت و حكومت ملي افغانستان را در قندهار دابر كرد. او بود كه از سال ۱۷۱۲ تا ۱۷۲۰ براي مدت هفت سال در اصفهان حكمراني كرد .

جاي دلچسپ ديگر قندهارچهل زينه است. اين زينه كه اصلاً ۴۲ پته دارد برسنگ كنده شده است. در قسمت بالائي آن كه برجسكه شاداب از غنهاب حاكميت دارد كتيبه بنظر ميخورد. درين كتيبه نام كشورهائي كه از طرف ظهيرالدين محمد بابر فتح شده بود ثبت است. قلعه بست كه در ملتقاي رودخانه هاي ارغنداب وهلمند واقع است نيز از جاهاي ديدينيست. شهر بست در قرن اول اسلامي مركز مشهور تجارت بود. ازين شهر بجز يك طاق چيزي باقي نمانده. اين طاق كه نمونه بارز معماری عصر اسلامي است با ارتفاع ۶۵ فست در عصر غزنويها آباد شده و كتيبه هائي بخط كوفي در آن ثبت است.

لشكرگاه كه در عصر غزنويها جاي معموري بود در پهلوي بست قرار دارد. آثار يكه ازينجا بدست آمده در موزيم كابل موجود است.

است از نگاه سياحت اهميت فراوان دارد. در حال حاضر تعداد مراجعين خارجي اين چشمه ها محدود است. ازين چشمه ها براي علاج بعضي امراض جلدي استفاده زياد مي شود .

غور در جنوب ولايت هرات كابين است و در عصر شاهان غوري مخصوصاً بين قرون ۱۲ و ۱۳ عيسوي از مهمترين مراكز فرهنگي افغانستان بشمار ميرفت. اين منطقه كوهستاني را چندين دريا آبياري ميكند. غور نه تنها از نگاه آثار و ابنيه تاريخي بلكه از نظر مناظر طبيعي خيلي جالب است. مينار جام كه يكي از آثار ناربخيست در قريه كوچك جام آباد شده است اين مينار كه ۲۲۷ فست ارتفاع دارد از خشت پخته بنا يافته و با كتيبه هائي بخط كوفي واشكال هندسي زيبا مزين شده است. اين مينار كه نمونه بارز معماری عصر غوريها ميباشد توسط سلطان شهاب الدين غوري آباد شده است .

چشت شريف كه مركز فرقه چشمتيه بوده و قبر خواجه چشتي نيز در آنجا موجود است از جاهاي ديديني ديگر هرات است كه باباغ هاي كهن و مناظر طبيعي خويش خيلي جالب مي باشد.

قندهار

قندهار كه آنرا شهر «احمدشاهي» نيز مينامند از طرف احمدشاه بابا تاسيس يافته و چندين سال مركز افغانستان را تشكيل ميداد. خرقة حضرت جمعه توسط احمدشاه بابا از بخارا به قندهار آورده شده است. گنبدي كه در آن اين خرقة گذاشته

غزني

میده د دارای باغهای متعدد است. وازلحاظ پروژههای انکشافی وسیع خود آینده درخشانی دارد. یکی از جاهای دیدنی و تاریخی ولایت ننگرهار هده می باشد که درشش میلی جنوب شهر جلال آباد واقع و یکی از مراکز بزرگ بودیزم بوده است.

در دوران قبل الاسلام هده یکی از مراکز بزرگ بودیزم و هنر یونان و باختر بشمار میرفت. از یکی از معابد آنجا در حدود ۲۳ هزار مجسمه بدست آمده و عده زیاد آنها اکنون در موزیم کابل موجود است. میتوان گفت که هده بذات خود موزیم کاملی بوده است. سلطان پور که در ۱۰ میلی غرب جلال آباد در جلگه سرخ رود واقع است نیز یک موضع تاریخیست. این محل گذشته از چشمه آب گرم دارای یک ستویه بودائیتست که تاهنوز حفریاتی در آنجا صورت نگرفته است. آب این چشمه نزد هندو افغانستان مقدس است و در ایام بهار یعنی موقع وینساك عده زیادی از هندو در آنجا تجمع میورزند.

نورستان بامدنیست قدیم خویش و مناظر زیبای طبیعی از نقاط توریستیک دیگر افغانستان است. همین اکنون سالانه یک تعداد زیاد سیاحین ازین منطقه زیبا دیدن میکنند و این منطقه آینده درخشانی در جلو دارد.

پکتیا

پکتیا یعنی ولایت جنوبی که اکثر حصص آن با جنگل های طبیعی مستور است از جمله نقاط مهم افغانستان می باشد. اگرچه در حال

شهر غزنی از قرن ۱۰ تا ۱۲ عیسوی پایتخت یکی از امپراطوری های بزرگ و مہدمدن و فرهنگ جهان اسلام بود. این شهر تاریخی در ۹۰ میلی جنوب غرب کابل واقع است که در عصر خود با بغداد همسری میکرد. آثار شهر قدیم غزنی در گوشه و کنار شهر موجوده آن بنظر میخورد.

یکی از جاهای دیدنی شهر غزنی مقبره شاعر و فیلسوف مشهور غزنی حکیم سنائی میباشد. سایر آثار قدیمی این شهر تاریخی مینار هائیسست که در شرق شهر جلب نظر میکنند. این مینار ها که از خشت پخته آباد شده دارای کتیبه های بخط کوفیست. یکی از مینارها توسط بهرام شاه و دومی بوسیله مسعود سوم پسر ابراهیم در قرن ۱۲ عیسوی آباد شده است. این مینارها نمونه بارز عصر درخشان و با عظمت غزنویهاست. کمی دورتر ازین مینارها مقبره سلطان محمود غزنوی واقع است. اگرچه اصل گنبد بتازگیها آباد شده ولی سنگی که بر قبر او موجود است از آثار هنری عصر سلطان محمود غزنوی نمایندگی میکند.

بالاحصا غزنی دارای اهمیت سوق الجیشی فراوان است.

ننگرهار

ننگرهار در شرق افغانستان بین سلسله کوه های پر برف سپین غر و هندوکش واقع است. شهر معروف و مرکز این ولایت جلال آباد است. آب و هوای ننگرهار در تابستان گرم و در زمستان خیلی گوارا است. این ولایت که شتائیه باشندگان شهر کابل را تشکیل

مقراست که يك در پاچه وسيع بوده درچند كيلومتری مقر واقع می باشد. آب ایستاده با انواع پرندۀ ها ومنظرۀ طبیعی خویش از لحاظ اهمیت بعد از بند امیر بدرجۀ دوم قرار میگیرد. این نقطه نیز درآینده عدۀ زیادی از سیاحان را بخود جلب خواهد کرد .

حاضر عدۀ سیاحانی که از این ولایت دیدن میکنند آنقدر زیاد نیست این گوشه افغانستان از نگاه سیاحت آیندۀ خوبی دارد. اکنون از يك موضع دیگر بکه شاید درآینده عدۀ زیادی از سیاحان را جلب کند یسار آوری میکنم. این موضع عبارت از آب ایستادۀ

د افغانستان لنډه طبیعي جغرافیه

د اوسنی افغانستان جغرافیائی موقعیت :

پری ایسی دی دغه ټوله رسوبی ډبري چه تراوسه خپله بڼه بدله کسری ده . متحوله ډبري نومیری اوکله، کله دارکټین له عصر څخه هم نمایندگی کوی .
دیونین یاد ژبولوژی د لومړي عصر دریم عصر نومیری ، د ژبولوژی لومړي عصر په پنځو بیلو بیلو عصر ونو ویشل شوی دی . دغه عصر له دروملیونو څخه تر پنځو ملیونو کلونو پوری دوام موندلی ، اود مخکی دپاره دپینبو ډک عصر دی چه دهغه په اثر دغرونو سلسلی په تیره دیورپ دبراعظم شمال تشکیل شوی دی .
ارکټین دیوه عصر په پای کښی بوداسی عصر دی چه د ژبولوژی د لومړي عصر دمخه موجود دغه عصر ترنورو اوږد و .

(۱) د غوربند دره : په دغه دره کښی دگلجان دبرج دکلی او کهوشان ترمنځ چه کوه دامن یی په پای کښی دی ددغه سیند په دواړو غاړو دگنیس میکاشیست ، شیست او کوآترمجعدی او گونجلكی ډبري لیدل کیږی .

اوسنی افغانستان دشمالی عرض البلد د ۲۹ درجو او ۲۱ دقیقو او ۳۰ درجو او ۳۸ دقیقو په منځ کښی پروت دی . له بلی خوا دگرین ویچ دشرقی طول البلد د ۶۰ درجو او ۳۱ دقیقو او ۷۵ درجو په منځ کښی موقعیت لری .

د افغانستان دمخکی ژبولوژی ته یوه کتنه: تر کومه خایه چه افغانستان د ژبولوژی له پلوه کتل شوی له تطبیقاتوله کبله چه شوی اوسندونه لاس ته راغلی دی .

خرگندپری چه ددغی مخکی د لرغونی خاوره د دیونین د عصر دهاکوفوسیل لرونکی رسوبات مورته راپیژنی په داسی حال کښی چه دغه خاوره دافغانستان په شمال کښی دپری دیونین رسوباتو واسطه دگنیس ، میکاشیست او شیست ډبرو اوبلوری اهاکو څخه پیژندله کیږی دغه تیری د فارس د لرغونی خاوری سره هم مشترکی دی . دغه رنگه دهندوکش په لویدیځ دکابل په شا اوخوا ، دنورستان په لویدیځ اود پنجشیر په دره کښی دپری دیونین رسوباتو خپل آثار

خپلې خواته اړوي. په دغه برخه کېنې دکانگلو میرات طبقو یوه فلايزبري منځ ته راوړي ده
۳ - داندراب ددرې په برخه کېنې : دارنداب اوسمندان دکلیو په منځ کېنې دگرانیت ډبرو وجود دتبصری وړدی اوکله، کله دشیشیت ډبري هم پکېنې لیدلې کېږي چه دهغه طبقی دیوه متره څخه ترڅو مترو پوري پنډوالی لري .

دسمندان کلی ته نژدی دشیشیت اوميکاشیست ډبري ډیږي دی . ددغی برخي دشیشیت ډبري ماتي شوی اونښی یې دپنجشیر ددرې دخلاوک په سیمو کېنې هم لیدلې کېږي .

۴ - دپنجشیر دره :- دپريدونين عصر په دی دره کېنې دگنیس ، کواتز اوميکاشیست له ډبرو څخه پيژندل کېږي . دهغی توربخنی شیشیت ډبري دغوربند تور بخنو شیشیت ډبرو ته ورته دی یواځی دپنجشیر ددرې دشیشیت ډبري ترهغی پنډوی دی او دپنجشیر دشیشیت طبقو استقامت عمومآله جنوب څخه ختیځ ته دی .

دغه رنگه دپنجشیر ددرې دسفید چل دکلی پرشاوخوا ټول دشیشیت نسوړ بختی ډبري راگرځیدلې دهغو په لوړو سرو نوکېنې ددیونین دعصر سری دهاکو ډبري شته او هغه ئې پټي کړي دی . دپنجشیر ددرې دډبرو دغه تشکیلات دبازارک ترکیلي پوري رسیږي اوکله، کله دگرانیت ډبرو درنگونو په واسطه چه اصل ځای ئې دهندوکش مرکز دی پري شوی دی . دغه رگونه دسالنگ به کوتل کېنې هم موندلای کېنې وکیندل شو . شو چه دسالنگ تونل په دغو طبقو

د غور بند د درې دگنیس رنگ تیزدی په داسی حال کېنې چه دهغی دشیشیت ډبري په سرو اوتورو رنگونو دغوربند په دره کېنې څرگندیږي اودهمائیت کلیایرس طبقی هغه طبقی دی چه به جبل السراج کېنې هم لیدل شوی اودهغو څخه دجبل السراج دسمنتو فابریکه کار اخلي ځکه چه دغه اهاک یوه اندازه وسپنه لري له دغه کبله یې سمیت چندان دستایینی وړ نه دی .

دلویدیځ هندوکش دغرونو گونجی په دی برخه کېنې داسی دی چه په عمومی ډول ئې خپل حالت او ماهیت اړولی اوعمودی بنه یې غوره کړي ده .

د غوربند ددرې دغه گونجی، گونجی غرونه چه اصلا رسوبی ډبري دی هیڅ ډول فوسیل نه لري (د ژبولوژي د عصرونو د څارویو یا نباتی ژوندنښی فوسیل نومیري) له دغه کبله ئې عمر اوکال څرگندنه دی . ددغو طبقو عمر ددیونین دعصر له طبقو څخه ټاکلای شو . دهند وکش دغه برخه برسیره پری ماته شوی هم ده او دفايل تشکیلات په هغو کېنې موندلای شو .

۲ - دسرو اوبو اوبامیان په سیمو کېنې ددیونین دعصر نه پخوا مځکه نه لیدل کېږي . یاداچه چندان یې تشخیص نه کېږي . یواځی هغه ډبري چه دبامیان په دره کېنې په څرگند ډول لیدل کېږي اوعومویت لري . دژبولوژي ددریم عصر دکانگلو میرات ډبري دی چه په هغو کېنې بودائی سمځي اوپه خپله ددرو پنځوسو او پنځه دیرشو مترو په اندازه دبودا مجسمی جوړی شوی دی چه دزیاتو گرځیدونکو توجه

کښې پرته ده .

دهرسینین سلسلې چه داروپا په براعظم کښې عمومي لری دانګلستان اومرکزی فرانسې سلسلې ، دبلژیک داردين سلسله دلويديخ آلمان دجنوب سلسلې ، دپولیند دجنوب سلسلې اوداروپايي روسیې د جنوب سلسلې منځ ته راوړی دي اوپه افغانستان کښې هر سینین تکتو نیکې حرکت درسوېې طبقو انتظام له منځه وړی دي دهرسینین دسلسلې خصوصیت دادی ځکه چه دکاربونيفر په عصر کښې منځ ته راغلی ده . دډبرو دسکرو لويې کوهې ئې دځا نه سره راوړی دي چه په دغو اروپايي هيوادونو کښې په اتلسمه او نولسمه پيړۍ اودشلمی پيړۍ په نيمايي کښې دتجارت اوصنایعو دانکشاف باعث وګرزيدلې . په دغو هيوادونو کښې دانګلستان هيواد له دغه حیثه زیاته برخه لري . (دژيولوژی په لومړی عصر کښې زمون دهيواد زیاته برخه سیند نیولی وه . دغه سیند دمرکزی آسیا زیاته برخه لاندی کړی وه .) (کاربونيفر دژيولوژی د لومړی عصر څلورم عصر دی) .

۲ - په هيواد کښې دژيولوژی ددوهم عصر نښې : دژيولوژی ددغه عصر نښې په زیاته اندازه په څرګند ډول په شمالي سيمو کښې ليدلې کيږی . دژيولوژی دغه عصر چه دهغه دوام له کبله رسوبات منځ ته راغله په اصل کښې يو ساکت عصري دي اودري عصره لری . دترياس عصر ، دژوراسيک عصر او دکرتاسيه عصر چه

دکښې پړی په تيره دګلبهار دانارباغ په برخه کښې عمومي لری .

برسیره پردی څو پورتنیومثالو چه دژيولوژی د لومړی عصر نښې ئې مون ته څرګندی کړی . دژيولوژی په دغه عصر کښې دغرونو دری سلسلې د مخکې پرمخ جوړی شوی چه دهوايونين ، کله دوين اوهر سینین سلسلې دی .

دهوا وین سلسله چه دشمالی اروپا په سکندیناوی هیوادو ، شمال غربي اروپا او د سکاټلیند دشمال په مجمع الجزایر اوشمالی امریکه کښې یې خپلې نښې پری ایښی او بڼه ئې اوس اپولی ده په افغانستان کښې نشته . اما پخوا له هغه چه هندوکش منځ ته راشی دکله دوين سلسله موجوده وه او نن هم کله ، کله په ځینو برخو کښې دهغی نښې ليدلې کيږی . هغه مخکې چه دکله دوين له سلسلې څخه پاتي شوی دی یوه زیاته موده دديونين دعصر له اوبو څخه خالی شوی وی . دغه سیند خپل رسوبات پر ځای پریښودل که څه هم دديونين سیند ډیر جګ شوی ؤ خوبايي هم ټول اوسنی افغانستان نه ؤ لاندی کړی .

دديونين سیند لومړی رسوبات دهاګو دډبرو ټوټی وی . دغه رسوباتو دکاربونيفر دعصر د لومړی سر څخه دوام پیدا کړ . دکاربونيفر دعصر سیند نسبت دديونين دعصر سیند ته دافغانستان مخکه زیاته نه وه نیولی . داروپا په براعظم کښې دکله دوين سلسله دهواونين دسلسلې سره تقریباً موازی اودهغه په جنوب

رسيږي. هغه سيمه چه د ژوراسيک د عصر نېسي په نېسه ډول نېسي د سرخ آب دره ده او د ژوراسيک رسوبات دخاكي په کوتل کښي دي. ددغو رسوباتو په ډبرو کښي زياتره د اهاکو ډبري شته او د فيوليتس اورغورخونکو ډبرو کله کله هغه قطع کړي او پوښلي دي چه دهغو په منځ کښي د ډبرو دسکرو کوتي شته په سيغان او کهمرد کښي دغه طبقې موجود او بيل، بيل فوسيلونه لري.

د پنجشير، اندراب او غوربند په درو کښي د ژوراسيک رسوبات نشته.

د ژيولوژي د دوهم عصر دريم عصر يعني کريتاسه زياتي نېسي د افغانستان په شمالي او جنوبي سيمو کښي پاتي دي دباختر په پراخو دښتو او د خلم په سيمه کښي د اهاکو طبقې او د افغانستان او شوروي اتحاد دامو پرغاړو باندي دلوس ډبري د ژيولوژي دغه عصر مورته را څرگندوي. دغه رنگه د افغانستان په شمال او جنوب کښي د سرو کانگلو ميراث ډبرو او گره ډبرو رسوبات دکريتاسي د عصر له بقاياؤ څخه دي.

د سرخ آب اوتاله او برفک په درو کښي دکريتاسي د عصر رسوبات ليدل کيږي. اولکه د باميان د ډبرو په طبقو کښي، د گره اوسرو کانگلو مرات ډبرو د ژوراسيک د اهاکوپه ډبرو کښي ځای نيولي دي.

د افغانستان په جنوبي سيمو کښي دکابل اوسروبي گرنځ د ترياس عصر رسوبات پري ايښي او په دغه عصر کښي د بايتس هند ي سيند د افغانستان په جنوبي برخه کښي موجود ؤ په داسي حال کښي چه

د افغانستان دمخکوپه جوړښت کښي زياته برخه لري د ترياس په عصر کښي د دو آب ميخ زرین طبقې تر ټولو لومړي د يادوني وړ دي. دغه طبقې په تير د لگايوز گرس او کانگلو مرات د اهاکو له ډبرو څخه چه دا ورغورزونکو ډبرو څخه دي جوړي شوي دي. ترياس د افغانستان په دغه برخه کښي لکه فيوليتس اورغورخونکو ډبري دي د هغه د طبقو پنډوالي کله، کله (۵۰۰) مترو ته رسيږي. په دغه عصر کښي د افغانستان دمخکوپه زياته برخه د ژيولوژي دوهم عصر سيند لاندي کړي وه اوله دغه کبله

د ترياس سيند په تيره په پامير کښي ليدل کيږي. دغه نېسي زموږ په ترکستان او دکابل د ولايت په ځينو برخو کښي هم شته د ترياس د اهاکو ډبري په لته بند کښي په څرگند ډول ليدل کيږي. د ژيو لوژي دوهم عصر يا ژوراسيک: په دغه عصر کښي د ژيولوژي دوهم عصر د سيند يو لوی خليج د افغانستان په شمال کښي موجود ؤ ددغه خليج په تل کښي هغه ډبرو چه رسوبني کړي ؤ. دکالکيرز گره ډبري او د شيبست ډبري وي. د افغانستان د ډبرو دسکرو کوتي چه له يوي برخي نه ئي تراوسه گڼه اخيستل شوي ده ژوراسيک د طبقو په منځ کښي ساتل شوي منځ ته راغلي دي.

د ميزوریک عصر تقريباً پنځوس مليو نه کاله دوام درلود د رسوبي طبقو داشپيشتي د ډبرو دسکرو دغه ډول کوتي د ترکستان د تير بند په سلسله کښي هم ليدل کيږي چه دهغو پنډوالي څوزرو متروته

په هر کزی سطح مرتفع کښې دغزني او کندهار ترمنځ دايوسين عصر د يادوني وړ دی .

د پښتنې الپ سلسلې په بيلو، بيلو مرحلو کښې د سينو زويک په عصر کښې تشکيل شوی دی د ترکستان د تيريد سلسلې د دغه عصر په پای يعنی پليوسين په عصر کښې چه هندوکش د ميدسين د عصر څخه تيريدنه منځ ته راغلی دی دکابل ناوه چه د آزاد سيند د سطحې څخه (۱۷۶۲) متره لوړه پرته ده ددغه عصر رسوبات يې د ځان سره راوړی دی . دغو رسوباتو د ژيولوژي دلومړي عصر پروتوزويک مخکې بيخي نه دی پټی کړی . او ددغه عصر نمونه د سپاه سنگ لورې دی چه (۱۹۴۵) متره لوړوالی لری . ددغه رسوباتو پندوالی په بيل ، بيل ډول دی .

د ژيولوژي د دريم عصر په پای کښې رودی رسوبات منځ ته راغله او د افغانستان په ژورو برخو په تيره بيا د افغانستان په شمالي او جنوب غربي سيمو کښې دغرونو تخريبي مواد تل ته کښته شوی او ددغو کښو ژور والی کمی کړی دی .

د ژيولوژي دريم عصر په څلورو عصرونو ويشل کيږی چه نومونه ئی ايو سين او ليگوسين ، ميوسين ، او پليوسين دی .

دغه رنگه ددغه عصر په پای کښې سيند دشمال په سيمو کښې بيخي پرشاشوی او مخکې له اوبو څخه خالی شوی دی او په جنوب غربي سيمو کښې هم دغه ډول وشوه دليست عصر چه په افغانستان کښې دجاری او بوکړښی درودونو سره پکښې ترسيم شوی او منځ ته راغلی دی دتبصری وړ دی .

د کريتاسي عصر د اهاکو او کره ډبري موزته رابښي .

په عمومي ډول ځکه چه د ژيولوژي دوهم عصر دمخکې پرمخ يو ساعت عصروؤ . له دغه کبله چه لازم ؤ رسوبات په سيند کښې منځ ته راغله او په همدغه سبب غرونه ځنی جوړ نه شول .

۳ - د ژيولوژي د دريم عصر نښي يا سينو زويک :

د دريم عهد په وخت کښې دمخکې پرمخ ځيني پښي منځ ته راغلی چه دهغو له کبله دغرونو سلسلې جوړی شوی چه ټولي ئی دالپونو په نامه ياديږی د امریکا په براعظم کښې دراکی او انديس دغرونو په څير داروپائی الپونو او داروپا د جنوب د دیناريک دالپونو په شان او آسيائی الپونه لکه دهمالي، زاگرو او د فارس د البرز غرونه، هندوکش او دهغه ځانکی چه تل دالپونو په ډله کښې راځی . له دغه کبله د هند وکش غرونه د نړۍ ددغو سلسلو سره هم عصره دی . د ژيولوژي دريم عصر څه نښي په مخکې کښې منځ ته راوړی او کومې ډبري دهغه نمايندگي کوی . سينوزويک د سليمان په سلسله کښې د افغانستان په جنوب غرب ، د افغانستان په شمال او د افغانستان او ايران په گډو مخکو کښې ستري نښي منځ ته راوړی دی . زمونږ په ترکستان کښې دايوسين ، ميوسين ، او پليوسين عصر تر ټولو زيات دکانگلو ميرات ډبري تشکيل کړی دی . دغه رنگه سنيزويک نښي د بالامرغاب ، ميمنی ، مزار شريف او قندز په سيمو کښې د (۲۰) څخه تر (۱۰) کيلو مترو پورې پندوالی لری . په داسی حال کښې چه د افغانستان

بخچالونو نیولی وه. دغه بخچالونه په قطبي سیمو کښې هم وه او د شمالي قطب د بخچالونو لمن د مسکو د ښار تر اوږدو پورې رسیږي.

په دغه عصر کښې هندوکش په تزلزل کښې شو او په ډیرو برخو کښې یې درزونه وکړه چه ښکاری دره یې له سترو نمونو څخه ده.

د افغانستان لوړ ځایونه :
افغانستان د (۶۵۰۰۰۰) مربع کیلو مترو په مساحت لوړ او کښته ځایونه لري لکه چه په سلو کښې شپږ کبله دهندوکش غرونه دنړۍ د دغو زمونږ د هیواد مساحت چه (۵۰۶۰۰) مربع کیلو متره مخکه کیږي د (۳۰۰) مترو څخه لږ کیږي لوړوالی لري په داسی حال کښې چه په سلو کښې (۱۰۰۵) مخکه د (۰۰۰) مترونه لوړه ده.

په عمومی ډول د افغانستان سم نیمې مخکه غرونه دی او سلسلې یې عموماً د شمال ختیځ او جنوب لویدیځ په برابری دی چه ډیره مهمه سلسله یې دهندوکش سلسله ده.

د هندوکش سلسله د پامیر دلورې سطحې څخه را جلا شوی او د بامیان په شمال کښې پای ته رسیږي. نو اوږد والی یې (۶۰۰) کیلو متره او زیات سوری (۳۰۰) کیلو متره او لږ سوری په بامیان کښې (۲۵) کیلو مترونه رسیږي (بامیان د سندن له سطحو نه (۲۴۵۴) متره لوړدی) د مطالعی د آسانی دپاره هندوکش په دو برخو ویشو. ختیځ هندوکش چه د پامیر دلورې سطحې څخه د خاواک دکوتل څخه د اقر رباط تر کوتل پورې رسیږي او اوږدوالی یې (۲۳۰) کیلو متره دی.

د ژبولوژي ددریم عصر په پای کښې یابه بل عبارت د پلیوسین د عصر په آخر کښې انسان دمخکې پرمخ پیدا شو او د ژبولوژي په څلورم عصر کښې ئې ډیرښت وموند او ورځ په ورځ ئې شمیر زیاتیږي.

۴ - د ژبولوژي څلورم عصر چه دهغه څخه تر اوسه پورې یو عصر منځ ته راغلی اودهغه په اول کښې مونږ ژوند کړی دی د افغانستان په جنوب غرب یعنی د سیستان په سیمه کښې ئې زیات آثار پراښي دی. دغه رنگه دغه عصر د افغانستان

په ژورو سیمو یعنی مزار شریف او میمنه کښې کښې چه لوړوالی یې د (۳۰۰) مترو څخه تر (۴۰۰) مترو پورې دی د لوس ډیری منځ ته راوړي دی د اوس ډېرو نوی ذری دی چه دهغه ستر مثالونه دولسی چین د جمهوریت په ختیځ او جنوب ختیځ کښې پیدا کولای شو. او په افغانستان کښې د لسراو زیات پنهوالی په اندازه د هرات، فیض آباد او بدخشان په سیمو کښې شته. دکوکچي په دره کښې د تیروسین په ډول د سیند په دواړو غاړو کښې لیدل کیږي.

د ژبولوژي د څلورم عصر د بخچالونو د دورې په سر کښې دهندوکش زیاته برخه بخچالونو نیولی وه اود غرونو ټولی څوکی اولویدیځ او ختیځ هندوکش کوتلونه لکه د خاواک کوتلونه چه (۳۶۰۰) متره لوړ دی. د سالنک کوتل چه (۲۳۰۰) متره اود شیبیر کوتل چه (۳۲۰۰) متره. د بامیان په لویدیځ کښې د اقر رباط چه (۳۶۰۰) متره لوړوالی لري دغه رنگه د بابا او هزاره جات غرونه

لویدیځ هندوکش: دهندوکش دغه برخه تقریباً په خپل مانین کښې د پلوسین د عصر په پای کښې ماتي شوه اودغه وضعیت په خو ځایونو کښې منځ ته راغی چه په هغو کښې د بلولسی، بامیان او سرخ آب رودونو خپلی مجراوی وکښلی. ددغو ماتي شوی ځایونو لویه برخه د ښکاری دره ده چه اوبدوالی یې (۵۵) کیلو متره دی. او دسالنگ دلویی لاری نه پخوا هغه یواځنی سړک وچه دافغانستان شمالی سیمی یې دجنوبی برخو سره نښلولی او ترافیکي وسایل دشمال څخه جنوب ته په همدغه لاره تگ اوراتنگ کاوه.

دخاواک کوتلونه د لویدیځ هندوکش نامتو کوتلونه دی چه لوړوالی یې (۳۶۰۰) کیلومتره دی دسالنگ کوتل (۳۳۰۰) متره. دکهوشان (۴۳۷۰) متره چهاردر کوتل (۴۳۷۰) متره اوددندان شکن کوتل (۲۷۰۰) متره لوړ دی په دغو پورتنیو کو تلسونو باندی یواځی دکال په ټاکلو موسمونو کښې تگ اوراتنگ کیدلای شی یعنی دجوزا څخه دمیزان ترمیاشتی پوری دغه کوتلونه دتگ اوراتنگ وړ دی.

د چتپال څوکه ده چه (۴۸۷۰) متره لوړوالی لری. داورلیان څوکه ده چه (۴۸۰۰) متره لوړه ده اوبله یې دخارزار څوکه ده چه لوړوالی یې (۴۸۰۰) متروته رسیری. دغه څوکی دگرانیت له ډبرو څخه جوړی شوی دی دلویدیځ هندوکش منځنی لوړوالی (۴۰۰) متره دی. دسرخ آب رودلکه چه دمخه مو وویل دجنوب لویدیځ څخه دشمال ختیځ خواته تردوشی پوری رسیری او په دی ځای کښې داندزاب درود سره یو ځای کیږی. وروسته له هغه نه دپلخمیری اوکندز خواته ځی. دغه رود پسله دوشی نه دقندز درود په نامه یادیری. دسالنگ دره چه دسالنگ دتونل په واسطه دخنجان ددری سره نښلی هغه بهترینه لاره ده چه دافغانستان شمالی سیمی دجنوبی برخو سره نښلوی، پدی ډول دکابل څخه ترپلخمیری پوری دشکاری دری دلاری نه فاصله (۴۰۰) کیلومتره ده په داسی حال کښی چه دکابل څخه ترپلخمیری پوری همدغه فاصله دسالنگ دتونل دلاری نه (۲۳۰) کیلومتره رسیری.

برسیره پردی دهیواد یوعصری لارده. دښکاری دری سړک په (۱۹۳۰) عیسوی کښی دتخنیک دخاوندانو په مرسته دتگ اوراتنگ وړوگرزید او په (۱۹۳۳) کال کښی داق رباط دکوتل په سړک تبدیل شوه. دغه رنگه دسالنگ لویه لاره دشوروی اتحاد د متخصصینو په مرسته په (۱۳۳۷) کال کښی شوع اود ۱۳۴۳ کال په اسدکښی پرانستل شوه اودافغانستان دپاره د اقتصادی پلوه گټوره ده.

دغه برخه تقریباً په خپل مانین کښې د پلوسین د عصر په پای کښې ماتي شوه اودغه وضعیت په خو ځایونو کښې منځ ته راغی چه په هغو کښې د بلولسی، بامیان او سرخ آب رودونو خپلی مجراوی وکښلی. ددغو ماتي شوی ځایونو لویه برخه د ښکاری دره ده چه اوبدوالی یې (۵۵) کیلو متره دی. او دسالنگ دلویی لاری نه پخوا هغه یواځنی سړک وچه دافغانستان شمالی سیمی یې دجنوبی برخو سره نښلولی او ترافیکي وسایل دشمال څخه جنوب ته په همدغه لاره تگ اوراتنگ کاوه.

دخاواک کوتلونه د لویدیځ هندوکش نامتو کوتلونه دی چه لوړوالی یې (۳۶۰۰) کیلومتره دی دسالنگ کوتل (۳۳۰۰) متره. دکهوشان (۴۳۷۰) متره چهاردر کوتل (۴۳۷۰) متره اوددندان شکن کوتل (۲۷۰۰) متره لوړ دی په دغو پورتنیو کو تلسونو باندی یواځی دکال په ټاکلو موسمونو کښې تگ اوراتنگ کیدلای شی یعنی دجوزا څخه دمیزان ترمیاشتی پوری دغه کوتلونه دتگ اوراتنگ وړ دی.

هغه رودونه چه دهندوکش ددغی برخی څخه سرچینه اخلی داندراب رود دی چه دهندوکش په شمال ختیځ کښې بسیری. دسرخ آب رود دی چه دهغه په جنوب لویدیځ کښې واقع دی. دپنجشیر رودی په جنوب ختیځ اودغوربند رودی په جنوب لویدیځ کښې دی. دغه رودونه سروکال اوبه لری او معاونان یې موقتی سیلاونه دی. دلویدیځ هندوکش لوړی څوکی

چه دکابل په سيمه کښي پای ته رسيزی پيری سمسوری اود کرهڼی دپاره مساعد دی. انار، توت، کوهی زیتون، بلوط، نارنج، لیمو، مالته اوچکو تره په دغه سيمه او جلال آباد کښي ښه وده کوی اود (۱۶۰۰) او (۲۵۰۰) مترو لوړوالی په منځ کښي دصنوبر، ولی او عربښکلی ځنگلونه لری خود (۳۹۰۰) مترو په لوړوالی کښي نباتی ساحه ټنگیږی .

د اقتصادي، سياسي او بشري ژوندانه له پلوه دهندوکش اهمیت دومره ډیر دی چه تراوسه پوری ئی تصور نه کیده .

په یوه داسی مځکه کښي لکه افغانستان چه د آسیا په منځ کښي پروت دی دغه براعظم چه دمځکی دکري ډیر وچ اقلیم لری هندوکش دافغانستان داوبو منبع ده. هندوکش دیوه ژمی څخه بل ژمی ته یوه اندازه کڼی لنډه بل چه داقلیم په بحث کښي به څیر نه ورباندی وشي دپخجالونو اووورو په ډول ساتی. نودافغانستان داوبو منبع له هغه څخه ده. درودونو اوبه چه ټولی له هغه څخه سرچینه اخلی دافغانستان دکرهڼی دپاره یوستر نعمت دی چه دهیواد دزیاتوخلکو ژوند په هغه پوری تړلی دی. داځکه دخاروی روزنه هم په اوبو و نباتاتو پوری اړه لری. بل داچه دکانو پیداوار عموماً په دغو غرونو پوری تړلی دی. په دغه جمله کښي لاجورد دډبرو سکاره وسپنه اوداسی نور کانونو چه دهیواد په صنعتی کیدو کښي زیات ارزښت لری شامل دی.

دسیاسی پلوه دغه اوبه ځکه اهمیت لری چه ځینی گاونډی

ختیځ هندوکش: ختیځ هندوکش دپامیر دلوری سطحی څخه دخاواک تر کوتل پوری رسيزی. (ددغی سطحی منځنی لوړوالی (۴۵۰۰) متره دی) دهندوکش دغه برخه تراوسه پوره کشفه شوی نه ده دهغه لوړه څوکه تیراجمیر نوميزی چه په جترال کښي ده او (۷۷۵۰) متره لوړوالی لری اویخی دگرانیت له ډبرو څخه جوړه شوی ده. دهغه کوتلونه (۴۰۰۰) څخه تر (۵۰۰۰) مترو پوری لوړدی. ډیر نامتوئی دنوک زن کوتل دی چه (۵۰۵۰) متره او ویران کو تل (۴۶۰۰) متره لوړ دی. دهندوکش ددغی برخي جنوبی کښته سيمي چه دهوسون دبادونو تراغيزی لاندی دی معتدل ځنگلونه دی په داسی حال کښي چه دهغه شمالی کښته سيمي ډیري وچی دی په ختیځ هندوکش کښي برسیره په زیات لوړوالی ډیر لږ دایمی واوریلیدل کیږی. دهندوکش په جنوبی کښته سيمو کښي نورستان اوبه شمال کښي یی بدخشان پروت دی. هغه کوتلونه چه دغه دوی سيمي سره نښلوی لږ اودتگ اوراتگ وړنه دی. برسیره پردی پرهیڅ یوه باندی ئی موټر نه شی تیریدای خو اوس یواځی دپلی لارده .

په عمومی ډول هندوکش تر (۳۵۰۰) مترو لوړوالی پوری الپی ښکلی څرټونونه لری چه په دوی کښي دافغانستان دشمالی اوجنوبی سيمو پوونده پکښي شپي ورځی تیروی اودغی الپی سيمي ته پوونده لیږدی .

ددغو لوړو ځایو په لمنوکښي اورښی او جو در ښه حاصل وړکوی. دهندوکش کښته سيمي

د پیرینه سلسله د هسپانیې افرانسی ترمنځ مشترکه ده. له دغه پلوه د ختیځ المان ټول رودونه دنورو هیوادونو څخه سرچینه اخلي. نو هندوکش دافغانستان دپاره هر ډول یووالی منځ ته راوړی دی. که هندوکش نه وای دغه هیواد څه وچه بیدیا وای.

زموږ دغرونو نوری فرعی سلسلی چه دهندوکش په شمال او جنوب کښی پرته دی. عموماً دشمال شرق څخه د جنوب غرب خواته اوږدی شوی دی اودغه تمایل دافغانستان په غرونو کښی عام دی.

دبابا غر دلویدیځ هندوکش دسلسلی اوفیروزکوه ترمنځ پروت دی دغه غر (۲۰۰) کیلو متره اوږدوالی لری منځنی لوړوالی یی (۴۰۰۰) متره دی لوړه څوکه یی دشافولادی په نامه یادیږی چه (۵۱۴۰) متره لوړه ده. اودلویدیځ هندوکش څخه دبندامیر ددری په واسطه جلا کیږی. دبابا دغره دجنوبی خوا څخه د هلمند رود سرچینه اخلي اودلویدیځ اړخ څخه ئی دهریرود داوبو منبع ده. دبابا دغره لوړه څوکه تل مدام دواوری څخه ډکه وی. له دغه کبله دکابل درود په گډون زموږ دری رودونه چه له هغه څخه سرچینه اخلي تل مدام اوبه لری.

دهونی کوتل یی مهم کوتل دی چه (۳۳۰۰) متره لوړوالی لری اود کابل رود یی له لمنو څخه رابهریږی. دوهم کوتل یی دحاجی گک کوتل دی چه دسیند دسطحی څخه (۳۷۰۰) متره لوړ دی اودهغه په واسطه دبامیان سیمه چه (۲۴۵۴) متره لوړوالی لری دهلمند دسرچینی سره اړیکی پیدا کوی.

هیوادونه هم کټه ورځنی اخلي. لکه دسیستان سیمه چه به دهلمند اودهغه معاونانو داوبونه پرته وچه بیدیا وگرزی. اودسیستان دسیمی داوبو څخه دفارس په جنوب ختیځ کښی هم استفاده کیږی. دغه رنگه زموږ هغه اوبه چه دسیند په رود گویږی. دیوی خوا څخه دتعمیراتو دلرکیو دنک اوراتگک وسیله ده اودبلی خوا ددغی سیمی زیاتی برخی دکرولو وپرگزوی داځکه دکابل دکوزنی جریان معاون یعنی دسوات اوبه یواځی ددغی سیمی کرهڼی ته بس نه دی. په داسی حال کښی چه دامو هریرود اومرغاب رودونه دشوروی اتحاد بیلې، بیلی سیمی اوبه کوی چه پرته له دغو اوبو څخه به دانه ځایونه وچ شی اویابه ډیر زیان ورورسیږی.

دبلی پلوه زموږ زیات خلك ددغو اوبو څخه دخپل ژوندانه وسایل برابروی. اوددغو اوبو پرشاوخوا بانندی راغونډاو ودان دی. لکه چه زموږ یوزیات شمیر خلك په هغو سیمو کښی اوسی چه په هغو کښی ډیری اوبه وی اوله دغو اوبو څخه ئی ویالی کښلی اوشارونه پری ودان دی.

داځکه چه هندوکش او دهغه سلسله خاص په افغانستان کښی ده له دغه کبله هندوکش دافغانستان جغرافیائی یووالی زیات حمایه کوی. په نوره نړی کښی به داسی لږ هیوادونه وی چه جغرافیائی یووالی ولری په اروپا کښی دایتالیا فرانسی، اتریش، سویس او المان ترمنځ الپونه مشترک دی اوالپونه دمنځنی اروپا دهیوادونو داوبو منبع دی. نوسویس اوفرانسه لږ جغرافیائی یووالی لری. دغه رنگه

د تيربند جنوبي خواته د مرغاب رود بهيريزي په داسي حال كېنې چه دهغه شمال ته فرعي رودونه داندخوي پرخوا بهيريزي دتركستان دتيربند غرونه دژوراستيك او كريتاسه دغصردگوز او اها كوله ډبروڅخه جوړ شوي دي .

سپين غره: - دهغه زموږ دختيځو سلسلو څخه دي (۱۵۰) كيلومتره اوږدوالي لري . سپين غر د كابل درود دجنوب په منځني برخه كېنې پروت دي او په جلال آباد كېنې ددغه غره څوكي دجنوب خواته په واورو ډك ليدل كيرزي لوپه څوكه يي (۴۶۷۰) متره لوپه او نوم يي سيكارام دي . په ختيځه برخه كېنې يي لوړوالي كميږي خوچه (۳۸۰۰) متروته رسيرزي . سپين غر د شمال ختيځ څخه دكنر درود كينو غاږو ته اوږد شوي دي . د كابل رود چه د جلال آباد څخه تيريرزي د سپين غره يوه برخه يي كيندلي او په هغه كېنې خپل مجرا جوړه كړي ده .

دخيبر كوتل د سپين غره دجنوب په (۲۰) كيلومتري كېنې دي . لوړوالي يي (۱۰۳۰) متره دي . دپيوار كوتل چه دهغه په واسطه سپين غره ته ختل ، كيداى شي (۲۴۵۰) متره لوړوالي لري او ددغه كوتل څخه د پاره چنار سړك تيرشوي او د كابل سره ارتباط پيدا كوي .

د سپين غره سلسله دگريز په جنوب ختيځ كېنې (۳۸۴۰) متروته رسيرزي او يوه خانگه يي د كابل څرڅر جنوب ختيځ پوري هم رسيلي ده . چه دلويديځ خواته دلوگر په دره پوري محدوديرزي .

د سپين غره جنوب ته د سليمان غرونه پراته دي چه د شمال څخه

دريم كوتل يي د سرد سالنگ په نامه ياديرزي . دگرمو كوتل د (۳۱۰۰) مترو په لوړوالي دهلمند دره دهريرود له دري سره نښلوي . له دغه كبله دبابا دغره يوه برخه او په زمونږ په هيواد كېنې هغه اهميت لري چه سيف سنتت گودرويي په سويس كېنې لري . په سويس كېنې د (راين) او (رون) رودونه ددغه غره د شمال او جنوب څخه سرچينه اخلي . درين رود د شمال خواته بهيريزي او رون د جنوب خواته څي دفرانسي څخه تيريرزي او په مديترانه كېنې لويري . فيروز كوه دهندوكش په لويديځ كېنې پروت دي چه (۵۰۰) كيلومتره اوږد او هيرود يي په جنوب كېنې بهيريزي . دغه غره دهرات دښار په شمال كېنې دپارو پاميزا دپه سلسله كېنې پاى ته رسيرزي . دهغه مهم كوتل زرمست دي چه دهرات ، ميمني او مزار شريف پخواني سړك له هغه څخه تيريرزي په داسي حال كېنې چه دسبزيا سبزك د كوتل څخه ددغو درو ښارونو دموتې سر كونه تيريرزي .

د فيروز كوه او پارو پاميزاد سلسلې ځنگلونه نه لري او وړي ونې يي نباتات دي .

د بلخ او مرغاب په منځ كېنې يوه بله سلسله غرونه هم شته چه نوم يي كوه حصار دي . لوپه څوكه يي (۴۲۳۰) متره لوپه ده اوږدوالي يي سل كيلومتره او منځني سوريي ډيرش كيلومتره دي او دهغه ختيځ پلوته دتركستان دتيربند غرونه پراته دي . د تركستان دتيربند غرونه (۳۰۰) كيلو متره اوږده اولوپه څوكه يي زانگوك نوميرزي چه (۳۵۰۰) متره لوپه ده . دتركستان

د منځني آسيا د نلونو يولوي ځنګل و د چنګيز خان او تيمور په عصر دير لسنه عيسوي پيرې کښي د اوبو لګولو ټولي ويالي له منځه تللي او د دغو سيمو اوسيدونکو خپل ټاټوبي پري ايني ښارونه يي په وجود نښتونو او ريګستان تبديل شوي دي. دبست ګلابي يو ستر مثال دي .

اور غور څوونکي غرونه او اور غور څوونکي سيمي: د زيولوژي چه دوهم عصر ميزو زويک او دريم عصر سينوزويک کښي په افغانستان د اور غور څولو فعاليتونه ډير وه او دا فعاليتونه په تيره دهندو کش د بلوچستان د سليمان په غرونو کښي وه .

موز پوهين وچه دغه دوي سلسلي د همالي، اندسونو، آسيائي او امريکائي راکيه غرونو په خير دالونو له ډلي څخه دي. له دغه کبله اور غور څوونکو او کانګلوميرات ډبرو د افغانستان په غزنيو سيمو کښي خپل زيات آثار پرځاي پري ايني دي بيا هم په افغانستان کښي داو غور څولو مرکزونه ډير لږ او اوس د فعاليت څخه لويدي دي. او په افغان نستان کښي فعال اور غور څوونکي غرونه نه شته.

يو اځي نښي يي زمون په ډيروسيمو کښي ليدل کيږي. د جلال آباد په سلطان پور او د دغه ښار په لويديځ کښي تودي او به شته چه اور غور څوونکي نښي ځني څرګند پري دغه رنگه د پارو پاميزاد، داوبي د ښار په شمال دهلمند د هامون په شمال او جنوب اوزموز د سرحد په (۱۲۰) کيلومتري د فارس د تفتان په غره کښي دغسي نښي شته .
په افغانستان کښي زلزله: که څه

جنوب ته اوږده شوي او د بلوچستان سلسله تشکيلوي. تګاهي غرونه (۱۵۰) کيلومتره اوږده دي اوزموز د غرونو جنوبي سلسله ده چه موز او بلوچستان سره بيلوي لورپه څوکه يي (۲۶۰) متره لوړوالي لري اولمني يي لوړي غونډۍ دي.
زمون لوړي سطحې: زمون په هيواد کښي يوه لورپه سطح شته چه په منځني ډول (۱۰۰۰) متره لوړه ده او د ايران د لوړي سطحې ختيځه برخه جوړوي .

دغه لورپه سطحه (۱۵۰۰۰۰) مربع کيلومتره ده. لويديځ پلونه يي فارس او ختيځي خواته يي بلوچستان دي. دغه لورپه سطحه د هلمند درود په واسطه په دوي برخي و یشله شوي ده ختيځي خواته يي ريګستان او لويديځي برخي ته يي دمرګودښت اوسيستان دي .

د افغانستان په جنوب لويديځ کښي دوي کښته سيمي شته چه يوه يي دهلمند هامون او د بلي نوم يي ګود زيره دي. د دغو دوو سيمو لوړوالي و د آزاد سيند څخه په منځني ډول (۵۱۰) متره دي. دغه دوي برخي پخوا يوه سيمه وه. خو څکه چه د آسيا د دغې برخي اقليم د يو څه مودي راهيسي وچ شوي دي دغه دوي سيمي اوس يوله بله سره جلا دي خو که کله کله دهلمند رود او نور موقتي رودونه اوبه ورته کړي وچيږي اوله منځه ځي د ګود زيره سيمه اوس دهلمند د هامون له لب ريزه کيدو څخه سمسوره ده او يو اځي د سيلا ونو په موسم کښي دغه رود دخپلو غاړونو او پري د ساسانيانو اوراشدي خليفه ګانو په عصر کښي د سيستان حوزه

د مارچ په مياشت د هندوکش په مرکز کښي يوه داسي سخته زلزله وشوه چه دهغي په اغيزه د سيغان او کهمرد د دري يوه برخه ونړيده او د بساميان سيمي ته هم زيان ورسيدی .

د افغانستان اقليم :

بادونه او د هوا فشار :-

د جنوري (جدي) په مياشت کښي نسبت د جولائي (سرطان) مياشت ته د هوا فشار يوڅه زيات ليدل کيږي. د مثال په توگه ويلای شو چه زمونږ په جنوبي سرحدونو کښي دغه فشار تقريباً (۷۷۴) ميلي متروته رسيږي په داسي حال کښي چه دغه فشار په عمومي ډول په ترکستان کښي (۷۶۸) ميلي متره او په تيره په باختر کښي زيات تيري (دهوا فشار د آزاد سيند پر غاړه (۷۶۰) ميلي متره دی چه د (۱۰۱۳) ميلي بارو صفر متر لوړوالي سره برابر دی) .

په افغانستان کښي بادونه د دوو خواؤ څخه را الوزي. يود شمال څخه د جنوب خواته الوزي چه عموماً په ژمي کښي يخ بادونه دي. دغه بادونه په عمومي ډول د هندوکش دشمال په کښتو برخو او د هيواد په شمالي سيمو کښي را الوزي او بل يي لويديځ بادونه دي چه په مرکز لوړ و سطحو را الوزي خودموسون له بادو څخه چه د جولائي له مياشتي څخه د سپټا مبر تر مياشتي پوري را الوزي يوازي د افغانستان ختيځي برخي متاثره کيږي او په دغو برخو کښي معتدل ځنگلونه شته چه دموسون د همدغه لنډو بادونو له کبله يي وده کړي ده. دموسون بادونه د جنوب ختيځ خواته الوزي. دغه بادونه په دوبي

هم اوس په افغانستان کښي فعال اور غور څوونکي غرونه نشته . بيا هم ځکه چه زمونږ غرونه په سينوزويک الپونو باندی مشتمل دي اودغه الپونه هميش په تزلزل کښي دي. له دغه کبله زلزله زمونږ په هيواد کښي يوعادي شي دي او په منځني ډول پنځسوس ځله زلزله کيږي چه په عمومي ډول خطر نه لري. نسبتاً سختي زلزلي عموماً د افغانستان په شمال ختيځ کښي کيږي. له دغه کبله زمونږ د هيواد په تاريخ کښي دغه زلزلي د يادوني وړ دي .

په (۱۵۰۵) عيسوي کال کښي د بابر شاه د سلطنت په عصر کښي يوه سخته زلزله وشوه .

په (۱۸۳۲) عيسوي کال کښي زلزلي د بدخشان سيمي ته ډير زيان ورساوه .

په (۱۸۴۳) عيسوي کال کښي يوه سخته زلزله د جلال آباد او پيښور د سيمو په منځ کښي وشوه . په (۱۸۷۴) عيسوي کال کښي په کابل کښي سخته زلزله وشوه چه مرکز يي په ختيځ هندوکش کښي ؤ .

په (۱۸۹۲) عيسوي کال کښي د چمن او کوټي په منځ کښي پرله پسې زلزله وشوه چه د اوسپني پتلي يي له منځه يو وړه .

په (۱۹۴۳) عيسوي کال کښي په تيره د افغانستان په شمالي سيمو کښي يوه سخته زلزله وشوه .

په (۱۹۵۵) عيسوي کال کښي د افغانستان په شمال ختيځ کښي د زلزلي سخت تکانونه وشول چه دهغه له کبله د فيض آباد ښار تقريباً وران شو .

په پای کښي د (۱۹۵۶) کال

افغانستان کښې درې اقلیمي سیمې شته .

۱- هغه سیمه چه د (۲۵۰۰) مترونه لوړه پرته ده .
۲- هغه سیمه چه (۱۵۰۰) و (۲۵۰۰) مترو په منځ کښې پرته ده .

۳- هغه سیمه چه د (۱۵۰۰) مترونه کوزه پرته ده .

۱- هغه سیمه چه د (۲۵۰۰) مترونه لوړه پرته ده. په دغه سیمه کښې دهندوکش د ټولو سلسلو اوزموږ دنورو غرونو د ځینو برخو اقلیم شامل دی .

ددغې سیمې ژمی ډیر سوړ دی په تیره دهغو غرونو شما لې نشیپونه چه دسایریائی بادونو سره مخامخ دی ډیر ساړه دی. دغه موسم اوږدهم دی اودوبی یی لږموده دوام پیدا کوی. دژمی دواورو دطبوقیروالی د (۳۰۰۰) مترو په لوړوالی کښې (۳) مترونه رسیدلی او کله کله ددی نه په زیات لوړوالی کښې واوره سروکال پرته وی .

په سالنگ کښې ژمی دمیزان څخه شروع شوی اوترحمل پوری دوام مومی، په پسرلی کښې تودوخی نابیره لوړیږی اویو څه واوره ویلی کیږی او درود خانو دطغیان سبب گرزی .

په دغه سیمه کښې د نیم مقیمو خلکو ژوند په ډیر تکلیف سره تیریری بیا هم غلجی پوونده تر (۳۹۰۰) مترو لوړوالی پوری په دوی کښې دمالداری دپاره گردش کوی اوخیل څاروی په الپی نباتاتو کښې پیائی . غلی هم تر (۳۹۰۰) مترو پوری لیدل کیږی اوښه حاصل ورکوی .

کښې دافغانستان د هوادښه کیدو باعث هم گرزی. د هوادغه ښه کیده دموسون دلندو بادونو له کبله دی. دافغانستان مرکزی او جنوبی سیمې هم دموسون داقلیم په دغه منطقه کښې شامل دی .

د اقلیم عمومی ډول: افغانستان د شمالی عرض البلدونو د (۲۹) درجو او (۲۱) دقیقو او ۳۰ درجو او (۳۸) دقیقو په منځ کښې پروت دی خوبیا هم دلورو ځایونو داختلف له کبله دهغه اقلیم د هغو هیوادو داقلیم سره برابره نه دی چه دهمدغه عرض البلدونو په منځ پراته دی په ژمی اودوبی کښې نه یواځی تودوخی چه اختلفی دساتیگراد (۶۰) درجی دی زیاته ده بلکه دغه اختلف په یوه شپه اوورځ کښې هم دیادونی وړدی چه هره ورځ په منځنی ډول دساتیگراد (۱۳) درجوته رسیږی د شمال په ډول په دوی په فراه اوشا اوخوا سیمو کښې یی داگست په میاشت کښې تودوخی دساتیگراد مثبت (۴۰) درجی اوپه ژمی کښې دهندوکش شمالی سیمې دفروری په میاشت کښې دساتیگراد منفی (۲۵) درجی ثبتیږی. دغه رنگه په هر موسم اودافغانستان په هره برخه کښې د هوا حالات څرگندی چه په منځنی ډول تودوخی دغه اختلف په یوه شپه اوورځ کښې (۱۳) درجی دی .

ددغو پورتنیو کتنو اولیدنو له کبله دافغانستان اقلیم دکنټینوتال په اقلیم سره یادولای شو چه په هغه کښې کلنی اودیوی شپې اوورځی تودوخی زیاته ده .
څکه چه دلورو ځایونو داختلف له کبله اقلیم تغیر کوی نو په

وي د ثور په نيمايي کښي دغمو نار (ساقه) (۵۰) سانتي متروته رسپري دگل او شگوفی موسم شروع کيږي د ثور په مياشت کښي هوائی لنډه بل دژلي په ډول پرمخکه رالويږي اودکرهني حاصلاتوته زيان رسوي دجوذا په مياشت کښي تودوخي لوږيږي او په ځينو کښتو کښي دمخکي اوبه کولوته ضرورت ليدل کيږي دسرطان اواسد په مياشتو کښي تودوخي په سيوري کښي له (۲۳) څخه تر (۴۲) درجو پوري تغير کوي او داوبو لږوالي کرهني او څر تونونوته زيان رسوي . دحاصل دپخيدو په وخت کښي دکرهني حاصلات اخستل کيږي ځنک ميوي اوانگور له باغو نوڅخه شکوي. دميزان په مياشت کښي ددغي سيمي دمهي موسم پيل کوي اونښه يي دباران اوزيده دي او په دغو سيمو کښي دمهي کرهني شروع کيږي تودوخي په منځني ډول دسانتي گراد (۱۰) درجوته راکښته کيږي چه په پای کښي دونو پاڼي تونيزي اودغه مرحله پای ته رسيږي .

۳- دهغي سيمي اقليم چه لوږوالي يي د (۱۵۰۰) مترونه کم دي :
په دغه سيمه کښي دافغانستان ټولو کوزو مخکو اوناوو اقليم شامل دي دمثال په توگه دباختر سيمه چه دسيند دسطحي څخه د (۳۰۰) څخه تر (۴۰۰) متره پوري لوږه ده دجلال آباد سيمه (۶۰۰) متره. کندهار (۶۰۰) متره دهلمند سيمه د (۵۰۰) متروڅخه تر (۷۰۰) مترو پوري. هرات د (۸۰۰) مترو څخه تر (۹۲۰) مترو پوري . بادغيسات (۶۰۰) متره او په پای

په دغه سيمه کښي يوداسي اقليم شته چه دهندوکش يخچالونه ئي منځ ته راوړي دي دغه يخچالونه چه زمونډ ټولو رودونو منبع ده په هغو سيمو کښي موجود دي چه لوږوالي يي د (۵۰۰۰) مترونه زيات دي. اوداسي يخچالونه په تيره دهندوکش په ختيځ او دپامير په لوږه سطحه کښي شته .

۲- دهغي سيمي اقليم چه د (۱۵۰۰) او (۲۵۰۰) مترو لوږوالي په منځ کښي پرتي دي په دغه سيمه کښي د سيمي (۱۷۶۲) متر، دغزني سيمه (۲۲۰۰) متردهزاره جات اوباميزان سيمي (۲۴۵۴) متر اود بدخشان ديوي ستري برخي اقليم شامل دي اقليم يي وچ دي. موسمونه يي څرگند دي ژمي يي نسبتاً سوږدي او کله کله په ژمي کښي زياته واوره پکښي اوري . په عمومي ډول واوره دجدي په مياشت کښي په اوريدو پيل کوي اودحوت تر (۱۵) پوري په شيبو شيبو پکښي اوري. په ژمي کښي يي دتودوخي درجه ترصفر لوږه وي په داسي حال کښي چه دژمي په شپو کښي يي تودوخي لاندی ترصفر وي په داسي حال کښي چه دژمي په شپو کښي يي تودوخي لاندی ترصفر وي له دي کبله واورې عموماً دورځي ويليزي اودشپي اوبه يخي کيږي. دحوت په (۱۵) نيټه تودوخي لوږه شوي او هوائی لنډه دباران په ډول مخکي ته راکښته کيږي اودحوت په ځينو شپو کښي يخي نيول کيږي په حمل کښي دلوږو ځايونو واوره په ويلی کيدو پيل کوي دحمل په پای اود ثور په سر کښي وقفه يي بارانونه پيل کوي تالنه او بريننا هم ورسره

ډیر خرابوی اوباد توفانونه درېگړو
سویې دیوه ځای څخه بل ځای ته
وړی خوچه دهنې په وخت کښی
دین مودی بازارونه شروع شوی
اړهرا معمله گرزوی .

په افغانستان کښی زیاتره
دلروولی اختلاف د اقلیم په بدلیدو
کښی برخه اری نه د عرض البلد
اختلاف. اودغه اختلاف د تودوخی
داختلاف سبب کیږی .

په ژمی کښی بادونه د شمال
او شمال مغرب څخه د جنوب
اوجنوب ختیځ خواته اوزی .

کښی لنډه بل په لوړو ځایونو
کښی (۵۰۰) میلی متره اوپه اوزو
سیمو کښی (۶۰) میلی متره دی .

دهایدروگرافی یاد افغانستان اوبه:

د نړی په ټولو هیوادونو کښی
جاری اوبه د طبیعی شرایطو څخه
دانسانانو دگټی اخستلو په طریقو
کښی زیاته اغیزه ښندی. دغه رنگه
دغه اغیزه دوسییدلو د ځای
کرهڼی دمواصلاتی کرښو په
انکشاف او ثقافتی محیط په اساساتو
کښی دخالت لری .

دهندوکش غرونه چه دروانو اوبو
په نتیجه کښی منځ ته راغلی اود
افغانستان دټولو اوبو منبع هم ده
دغه سلسله موزته حیاتی اهمیت
لری. ادعا کولای شوچه په سویس
کښی چه یومعتدل هیواد دی
البونه هغومره زیات اهمیت او
تأثیر نه لری لکه چه هندوکش یسی
د افغانستان په وچ اقلیم کښی لری.
د افغانستان دروانو اوبو مطالعه
دهغه د بشری واقتصادی جغرافی
مقدمه هم گڼل کیږی .

افغانستان د ټولی منځنی آسیا
په خیر یو داسی هیواد دی چه
دخوتول شویو سیمو څخه تشکیل

کښی زموږ د مرکزی لوړی سطحی
یوه ریانه برخه د (۶۰۰) مترو څخه
تر (۱۰۰۰) مترو پوری. په دغه
اقلیم کښی شامل دی .

ددی سیمی اقلیم تود اووچ دی.
ژمی یی نرم وی. دغزنی سیمی
ځای په دسه موسم کښی دیوه
ځای په بل ځای نه ځی اوژمی دلی
تیروی. نودوخی په ژمی کښی
دسائتی گراد د (۱۰) څخه تر (۱۵)
درجو پوری رسپیږی. واوره
نه پکښی اوری یاداچه کله کله
په استثنائی ډول لږ واوره پکښی
اوری په دځنی ډول دکلنی لټونه
بل اندازه (۶۰) میلی متره ده
اوددغه موسم په بازارونو پسی
لمر ځلپیږی اولټونه بل په بخار
بدلیږی. دپسرلی سیالونه دشیانو
د خرابیدو سبب کیږی دهیواد
په ډیرو شمالی سیمو لکه اندخوی.
آچه اوکاه کله مزار شریف کښی
دغه اوبه په لویو ناورونو کښی
ساتی اوددوبی به موسم کښی کار
ځنی اخلی .

دپسرلی په پای کښی باران
ورو ورو کیږی اودسمیلانووظغیان
هم کم شوی اوپه پای کښی
ورکیږی .

د (۱۵۰۰) متر لوړی سیمی دوی
دجوزا په پای کښی شروع کیږی
اودسرطان اوسمدیه میاشتو کښی
په سیوری کښی دتودوخی لوړه
درجه دسائتی گراد (۴۵) درجوته
رسپیږی او په دغه وخت کښی
آبیاری او کرهڼی ته مشکلات پیښوی
د افغانستان په شمالی اوجنوب
غربی سیمو کښی په دغه موسم
کښی ځلک دزیاتی تودوخی له کبله
په تکلیف وی د (۱۲۰) ورځو
بادونه ددورو سره دهوا وضعیت

دی اوزيات اېشارونه لری زیاتي اوبه یی په کرهڼه لگړی تردی چه په دوی ټمې یی دغه جریان بیخی وچ وی .

د نابل رود دمنځنی جریان په برخه کېمې معاونان لری چه تل اوبه لری اویه دغه برخه کېمې پرته له جالی څخه څوک له رود نه نشی تیریدی . برسیره پردایمی معاونانو دسپین غرله لمنو څخه زیات سیلاونه په دغه رود کېږی چه اوبه یی ډیروی .

دهغه په منځنی جریان یا برخه کېمې دکابل پر رود دبرینما او کرهڼی څر بندونه ودان شوی دی چه د اقتصاددی پلوه زیات حیاتی اهمیت لری . دغه بندونه په لاندی ډول دی :

د سروبی دبرینما بند چه (۲۲۰۰۰) کیلواوایه بریند تولیدوی دنډاو دبرینما بند چه ظرفیت یی (۷۶۰۰۰) کیلواوایه دی . د درونتی د کرهڼی بند (۱۱۰۰۰) کیلواوایه برینما په طاقت اودماهی پر - دبرینما بند چه (۴۰۰۰۰) کیلواوایه برینما تولیدوی . دغه بندونه به په یوه کال کېمې بشپړ شی .

د کابل سیمه ټول (۵۲۰۰۰) مربع متره ساحه لری . د پنجشیر درود ساحه (۱۲۰۰۰) مربع کیلو متره ده . د کنړ د رود ساحه (۱۰۰۰۰) مربع کیلو متره ده . د اوآر د رود ساحه (۸۰۰۰) مربع کیلو متره ده . دالنکار د رود سیمه (۷۶۰۰) مربع کیلو متره ده .

الف - د آمو دریا ب :- پخوانیو یونانیانو دغه دریا ب ته اکسوس وایه ، د آو پاسمنی برخه اوس د پنج

شوی اود کابل درود د سیمی نه پرته چه دسند په سیمه پوری اړه لری دافغانستان پوری اوبه په آزاد سیند پوری مربوطی دی .

په سلو کېمې یوولس دافغانستان اوبه دسند په دریاب کېږی په سلو کېمې اویا یی زموږ په خاوره پوری اړه لری اویا یی برخه یی په شوروی اتحاد اودمنځنی آسیا په سیمه پوری مربوطی دی .

دافغانستان ستر رودونه آمو ، او هریرود اومهم رودی هلمند دی چه بیخی زموږ په خاوره کېمې بهیږی دافغانستان اوبه په درو سیمو کېمې غونډیږی . اول هغه اوبه چه په سند یا آندوس کېږی . دوهم هغه اوبه چه داورال او کسپین په سیمه پوری اړه نیسی . دریم هغه اوبه چه دهامند په هامون پوری تعلق لری .

۱ - هغه اوبه چه په سیند یا آندوس کېږی :

الف - دکابل رود: دغه رود (۷۰۰) کیلو متره اوږد دی او (۵۶۰) کیلومتره کوز او پاس جریان یی زموږ په خاوره پوری اړه لری . دکابل رود دسند ددریاب له ډیرو مهمو معاونانو څخه شمیرل کیږی . دغه رود د اټک بنار ته نژدی چه (۲۷۱) متره دبحر څخه لوړ دی دسند په دریاب کېږی . لوی معاونان یی دلوگر ، غور بند ، پنجشیر ، علیشنگ ، النکار او کنړ رودونه دی چه په هغو کېمې علیشنگ ، النکار او کنړ زیاتی اوبه لری او دهندوکش څخه سرچینه اخلی .

دکابل رود د لړدیغ په (۸۰) کیلو متري کېمې داوونی له دزی څخه چه (۲۷۵) متره لوړه ده سرچینه اخلی . پاسمنی جریان یی ډیر چټک

په نامه يادېږي او تر پروژې لاندې ده چه داوبو څخه يې زياته استفاده وشي .

د آمو درياب دسر چيني څخه چه دپامير لوړه سطحه ده بيا ترهغه خايه پوري چه په اورال کښي توئيرې ټول (۲۵۰۰) كيلو متره اوږدوالی لري . اود (۱۲۰۰) كيلو مترو په اوږدوالی دافغانستان او شوروی اتحاد د جمهوريتونو طبيعي سرحد تشکيلوي . دغه درياب د (۴۰۰۰) مترو لوړوالی څخه سرچينه اخلي او په سلو کښي څلويښت دهغه دمعاونانو درياب دجيهون په نامه ياداوه د آمو درياب د پامير د يخچالونو څخه سرچينه اخلي .

د آمو پاسني جريان تر اشکاشم پوري چه (۲۷۰۰) متره دستد له سطحی څخه لوړ والی لري اوږد شوی دی . اودواخان اودتاجکستان دجمهوريت په منځ کښي طبيعي سرحد تشکيلوي .

د آمو دښتې غاړی معاونان چه دشوروی اتحاد په خاوره کښي بهيری مرغاب ، واخ اودکافريان رودونه دی خودکښي غاړی معاونان يې چه دافغانستان په خاوره پوري اړه لري دواخان کوچي اوقند ز رودونه دی . نورمعاونان يې له دی کبله چه اوبه يې لږ دی دمخه ترهغه چه په آمو گڼشي په ريگونو کښي جذبېږي .

د آمو درياب په پاسني جريان کښي ترکوچي پوري ډير په تندي بهيری او ځيني آبشارونه جوړوي . خو دکرکچي درودنه روسته منځنی جريان يې آبشارنه لری داوبو څخه يې گټه اخيستل کيدای شي په غاړه کښي يې دولی اوچنار

وني وده کوی .

د آمو سوريه خپل منځنی او کوزنی جريان کښي پراخ شوی او کله ، کله دمالگي لرونکی مځکی څخه تيرېږي دغه درياب هغه وخت په مستی او خپو راځی چه دپامير يخچالونه ویلی شي . دغه کارپه دوبي کښي کيږي . په دغه موسم کښي داوبو طغيان دومره زیات دی تردی چه اوبه دډبرو او يخی ټوټی هم د خانه سره وړی .

په منځنی اوکوزنی جريان کښي د آمو ددرياب ، دبت داوبولگولو ، بخارکيدلو او په مځکو کښي د جذبیدلو له کبله ټينگيږي . بياهم د آمو درياب په يوه ثانیه کښي (۲۵۰) مکعب متر اوبه دکرکی ښارته ورکوی . اودغه ښارته نژدی په کال کښي (۳۰۲) مليون مکعب متردختو سيلوودخان سره راوړی .

په داسی حال کښي چه په دلتا کښي يې په يوه ثانیه کښي داوبو اندازه (۱۴۹۰) مکعب مترو ته رسيږي .

دغه دبت دهغه په دلتا کښي د نیل ددرياب ددبت سره برابر دی .

د اوبو طغيان اوزياتيدو په وخت کښي دکرکی ښارته نژدی داوبو اندازه په يوه ثانیه کښي (۱۹۶۰) مکعب مترو ته رسيږي .

په کوزنی جريان کښي د آمو ددرياب سوريه لږه اندازه يو كيلومتر او په زیاته اندازه پنځو كيلومترو ته رسيږي د اوبو د کمیدو او زیاتیدو په وخت کښي د آمو ددرياب داوبو سطح ددروو څخه تردرو مترو پوري فرق کوی داورال په بحيره کښي د آمو ددلتا ساحه (۱۱۰۰۰) مربع كيلو متره ده .

د آمو ددرياب ټوله ساحه (۹۰۰۰۰) مربع كيلو متره ده چه ددغی جملی

په نامه يادېږي او تر پروژې لاندې ده چه داوبو څخه يې زياته استفاده وشي .

د آمو درياب دسر چيني څخه چه دپامير لوړه سطحه ده بيا ترهغه خايه پوري چه په اورال کښي توئيرې ټول (۲۵۰۰) كيلو متره اوږدوالی لري . اود (۱۲۰۰) كيلو مترو په اوږدوالی دافغانستان او شوروی اتحاد د جمهوريتونو طبيعي سرحد تشکيلوي . دغه درياب د (۴۰۰۰) مترو لوړوالی څخه سرچينه اخلي او په سلو کښي څلويښت دهغه دمعاونانو درياب دجيهون په نامه ياداوه د آمو درياب د پامير د يخچالونو څخه سرچينه اخلي .

د آمو پاسني جريان تر اشکاشم پوري چه (۲۷۰۰) متره دستد له سطحی څخه لوړ والی لري اوږد شوی دی . اودواخان اودتاجکستان دجمهوريت په منځ کښي طبيعي سرحد تشکيلوي .

د آمو دښتې غاړی معاونان چه دشوروی اتحاد په خاوره کښي بهيری مرغاب ، واخ اودکافريان رودونه دی خودکښي غاړی معاونان يې چه دافغانستان په خاوره پوري اړه لري دواخان کوچي اوقند ز رودونه دی . نورمعاونان يې له دی کبله چه اوبه يې لږ دی دمخه ترهغه چه په آمو گڼشي په ريگونو کښي جذبېږي .

د آمو درياب په پاسني جريان کښي ترکوچي پوري ډير په تندي بهيری او ځيني آبشارونه جوړوي . خو دکرکچي درودنه روسته منځنی جريان يې آبشارنه لری داوبو څخه يې گټه اخيستل کيدای شي په غاړه کښي يې دولی اوچنار

څخه د بدخشان او اوخان درودونو
ساحه (۳۰۸۰۰) مربع کيلو مترو
نه رسيدی .

د کوچي ساحه (۲۱۹۰۰) مربع
کيلو متره ده .
د کندز ساحه (۳۷۳۰۰) مربع
کيلومتره ده .

هريرود : هريرود د سر چيني
څخه تر پايه پوري (۱۲۳۰) کيلو
متره اوږدوالی لري . هريرود
د (۳۰۰۰) متر لوړوالی څخه د
بابا د غره له نشيبونو نه سرچينه
اخلي دهغه په پاسني جريان کښي
د (۲۴۰۰) مترو په لوړوالی د دولت
يار سيمه پرته ده . له دغه ښار نه
وروسته هريرود د (۴۰۰) کيلو
مترو په اوږدوالی لويديځ پلوته
بهيږي او د پاراپاميسوس او هندوکش

په منځ کښي دالپي سيمي څخه
تيريږي . وروسته له دې نه د شمال
خواته ځي او د هرات د ولايت (۵۰۰)
کيلومتره مخکه اوبه کوي او د دغی
سيمي د سمسور تيا سبب گرزي .
دغه رود د هرات په لويديځ کښي
د (۱۰۰) کيلومترو په فاصله
لومړی د افغانستان او د ايران طبيعي
سرحد منځ ته راوړي اوله هغه نه
وروسته د افغانستان او شوروی
اتحاد سره تشکيلوی او بيا
د کراکرم صحرا ته رسيدی او اوبه يي
د تچن دواحي د کرهڼي دپاره چمتو
کيدی .

د هريرود ټوله ساحه ۳۹۳۰۰ کيلو
متره ده .

د مرغاب رود : د زمونږ دريم رود
دی چه د اورال اوکسپين په سيمه
پوري مربوط دی . دغه رود چه
ډير معاونان لري (۸۰۰) کيلومتره
اوږد دی چه د دغی جملی څخه
(۴۵۰) کيلومتره زمونږ په خاوره

کښي تير شوی دی .
مرغاب د فيروز کوه له غرونو څخه
سرچينه اخلي . د دغو غرونو او
ترکستان د تير بند په منځ کښي
بهيږي . دغه رود چه د پاسني او
منځني جريان مربوطی مخکي اوبه
کوي وروسته له هغه د شوروی اتحاد
خاوری ته داخليدی او د مروی سيمه
سمسوروی .

مرو زمونږ د شمالي په (۳۰۰) کيلو
متری کښي پرته ده . کنسان رود او
کشک رود يي معاونان دی . د مرغاب
دغه معاونان د پاراپاميسوس
د غرونو شمالي نشيبونو اوبه کوي
د بلی خوا دغه رود د پنج ده سيمه
هم خړوبوی . دغی سيمي د (۱۸۸۵)
عيسوی نه مخکښي زمونږ په خاوره
پوري اړه درلوده .

د مرغاب ټوله سيمه (۵۷۵۰۰)
مربع کيلو متره ده .

۳ - زمونږ هغه اوبه چه د هلمند
دهامون په سيمه پوري اړه لري :
دهلمند رود : ځکه چه دغه رود
کاملا زمونږ په خاوره کښي بهيږي
نوله دی کبله د افغانستان يو ستر
رود دی . هلمند ډير معاونان لري
او د هندو کش د جنوب ختيځ
دنيماي نه زياته برخه اوبه کوي .

هلمند د کابل درود سرچيني ته
نژدی د بابا له غره څخه را بهيږي
دغه رود (۱۴۰۰) کيلو متره اوږد
دی . پاسني جريان يي د هزاره جات
په غرونو پوري اړه لري .

پاسني جريان يي هر چاته څرگند
نه دی . د هزاره جات د څو کورنيونه
پرته بل څوک په خبر نه دی د هلمند
په منځني برخه کښي کجکی
ته نژدی امريکاني انجنيرانو
د ۱۹۴۷ او ۱۹۵۴ کلونو په منځ
کښي داوبو د بريښنا بند جوړ

سطحه کله کله جگپیری او د گودرېزه په کنده کښې توئیری ، د گودرېزه جهیل د آزاد سیند له سطحې څخه (۴۷۰) متره لوړ دی .

دهلمند او معاونانو ټوله سیمه یی (۱۵۱۳۰۰) مربع کیلو متره ده چه له دغې جملې څخه دهلمند سیمه (۷۶۰۰۰) مربع کیلومتره ده دارغنداو ، ترنگ او نورو معاونانو سیمه یی (۷۵۳۰۰) مربع کیلومتره ده نورو رودونو سیمه چه دهلمند په هامون پوری اړه لری (۸۵۳۰۰) مربع کیلومتره ده چه دهغې له جملې څخه دخاشرود سیمه (۲۳۰۰۰) مربع کیلومتره ده . دفراه رود سیمه (۳۰۸۰۰) مربع کیلومتره ده دادرسکن درود سیمه (۲۲۰۰) مربع کیلو متره ده . دخوس پاس رود سیمه (۹۵۰۰) مربع کیلومتره ده . دگود ریزی سیمه (۱۳۰۰) مربع کیلومتره ده . دهغورودونو سیمه چه دتگاهی له غرونو څخه سر چینه اخلی (۲۰۶۰۰) مربع کیلو متره ده او د پشین لوړه سیمه (۵۳۰۰) مربع کیلو متره ده .

د افغانستان جهیلونه : افغانستان

یو څو جهیلونه لسی چه په هغو کښې دهلمند د هامون جهیل شامل دی او افغانستان او ایران په منځ کښې پروت دی . گودرېزه هم زموږ یو بل جهیل دی . برسیره پردی دافغانستان په شمال ختیځ کښې دزرقول جهیل (دویکتوریا جهیل) شته چه په واخان کښې دی .

زموږ بل جهیل دشووا په نامه یادیری چه په بدخشان کښې دی دولاړ او او جهیل دغزنی دجنوب په سل کیلومتری کښې پروت دی او لوړوالی یی (۲۱۳۰) متره دی دا جهیل دغزنی له اوږو څخه منځ ته راغلی دی . (بای)

کړی دی خواوس داوبو یوه ستره ذخیره ده او دیوالو په واسطه دترشک سیمه اوبه کوی . دارغنداو رود چه ستر معاون یی دی کلابست ته نژدی په کپیری .

دارغنداو رود ترنگ او ارغستان درودونو سره تقریباً د افغانستان ټوله ختیځه لوړه سطحه د اوبه کوی تردی چه دغزنی او گردیز جنوبی سیمې هم له دغو او بو څخه استفاده کوی .

ارغنداو دخپلو نورو معاونانو سره په ژمی کښې لږ اوبه لری . خو په پسرلی کښې دغه رود غاړی غاړی بې پیری او ددغې سیمې کرهڼی او باغو نوته ډیره کته رسوی . ددغه رود څخه اوه ویالی کښل شوی او دکندهار ښار پیری ودان اوسمسور دی .

دهغه ترهغه چه دارغنداو رود په هلمند ، کوشی . دهغه بل معاون دکشک نخود رود ورسره یوځای کپیری ، دکشک نخود رود ددغې سیمې څخه تیریری .

دغه سیمه دکاریزونو په واسطه خړوبیری . وروسته له کلابست نه دهلمند درود دجنوب لورته ځی او پسله هغې دلویدیځ خوانیسی . دمر تر ناوه درېگستان څخه جلا کوی خو چه دسیستان په ولاړواو بو گوییری .

دسیستان په سیمه کښې دیلو بیلو ویالو څخه دپخوانی کرهڼی تمدنیت نښی څرگندیری اوله قرینو څخه داسی معلومیری چه په دغه سیمه کښې ډیر ځلانده لرغونی مدنیت موجود و .

دهلمند د هامون اوبه چه دهلمند رود په کښې گپیری نمکی دی . داوبه دغه حالت دهریبه په بدلیدو سره اوږی دهلمند د هامون داوبو

شهر کابل

شهر کابل را میتوان از چار نقطه نظر مورد مطالعه قرار داد :

ترتیب شده بیننده داخلی و سیاح خارجی را به بهترین صورت بحیات گذشته مخصوصاً مدنیت های درخشان یاستانی مردم مارهنمائی میکند .

طاق ظفر در پغمان ، مینار استقلال آبدۀ علم و جهل ، آبدۀ میوند ، مینار جنرال عبدالوکیل خان هر کدام یک صفحه از مجاهدین استقلال بخش و مبارزه برای افغانستان نویسن را نشان میدهد .

قسمت قدیم کابل .

دریای کابل شهر را بدو قسمت قدیم و جدید تقسیم مینماید . بیک طرف آن کابل کهنه که از گل خشت خام ، سمنج و چوب ترتیب

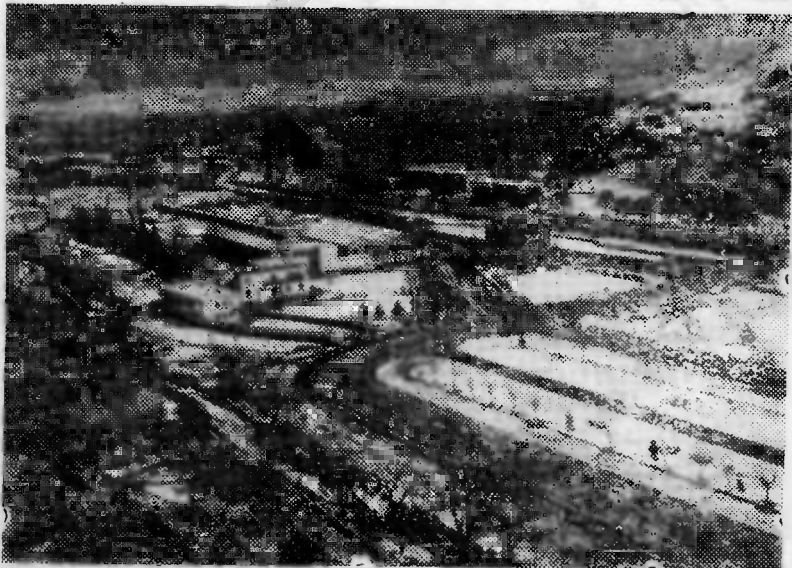
قسمت تاریخی .

قسمت قدیم .

قسمت جدید .

قسمت آینده .

دیوار های کوه های آسمائی و شیر دروازه نشانه قدامت کابل بوده ادوار کابل شاهان واز آن بیشتر را به خاطر می آورد . مزار جابر انصار و شاه دوشمشیره از دوره اولی اسلام درین سرزمین مقبره های بابر ، تیمور ، اعلیحضرت محمد نادر شاه شهید و امیر عبدالرحمن خان هر یک تاریخ یک عصر زندگی مردم مارا تمثیل مینماید . موزیم کابل که در یک نقطه شهر

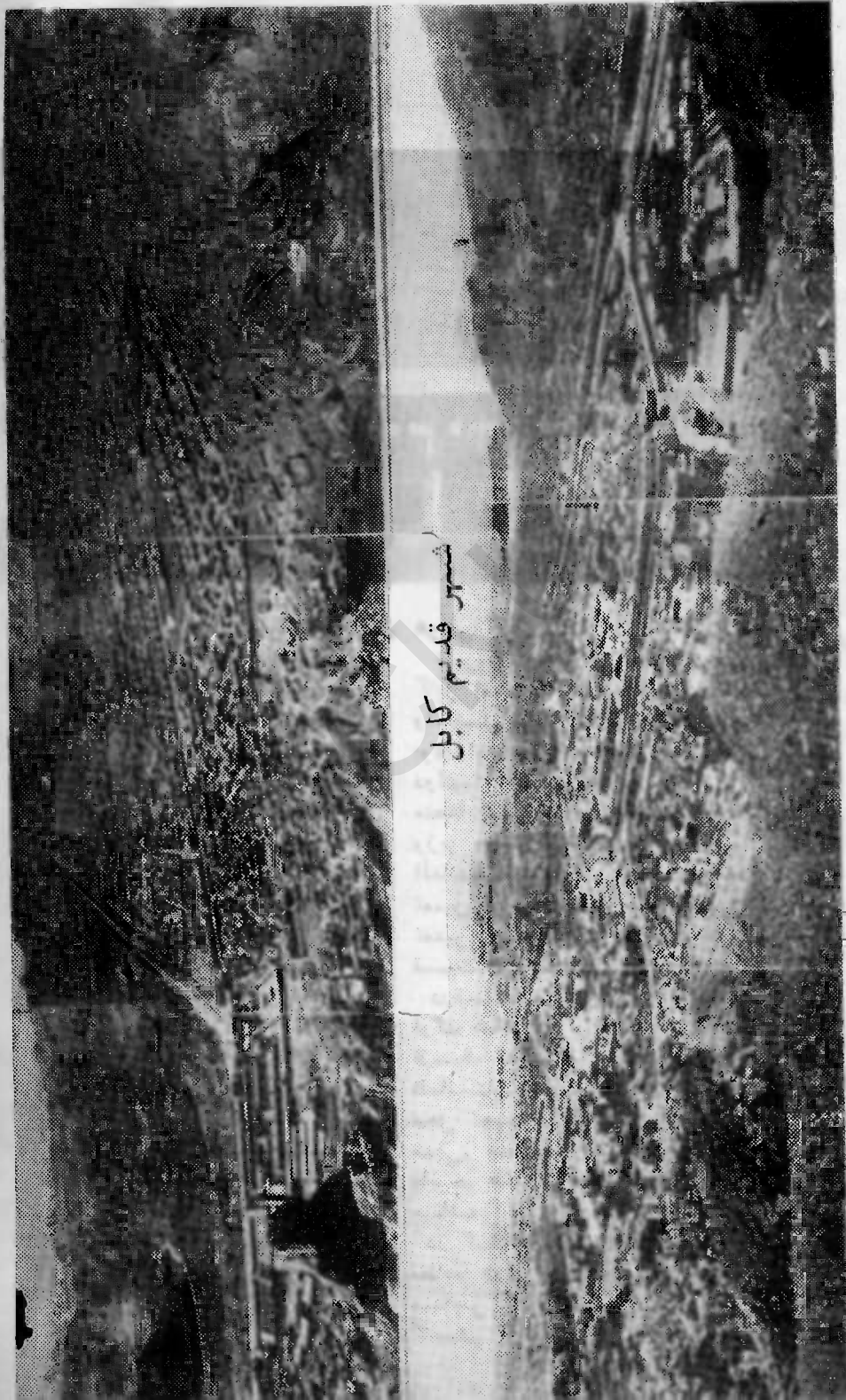

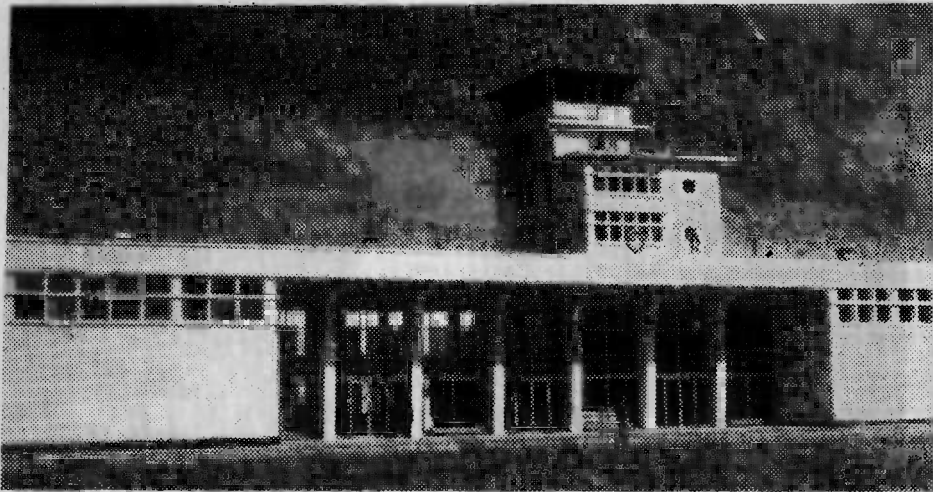
بلان عمومی ۲۵ ساله شهر کابل

خطوط مواصلاتی ۲۵ ساله شهر کابل

شهر قدیم کابل

تړمپنل مپدان هوآئى كابل

شپږپور يكي از نقاط تاريخي كابل است كه در جنگ اول افغان وانگليس مركز نظامي اشغالگران بود. اين حصه با عمارات زيباي دولتي و شخصي بزودي زيباترين منطقه شهر خواهد شد. سفاخانه وزير محمد اكبر خان عمارت راديو افغانستان، عمارت صحت عامه، تعمير رياست هوآئى ملكي باچندين تعمير زيباي ديگر بر زيبائي اين قسمت افزوده است .

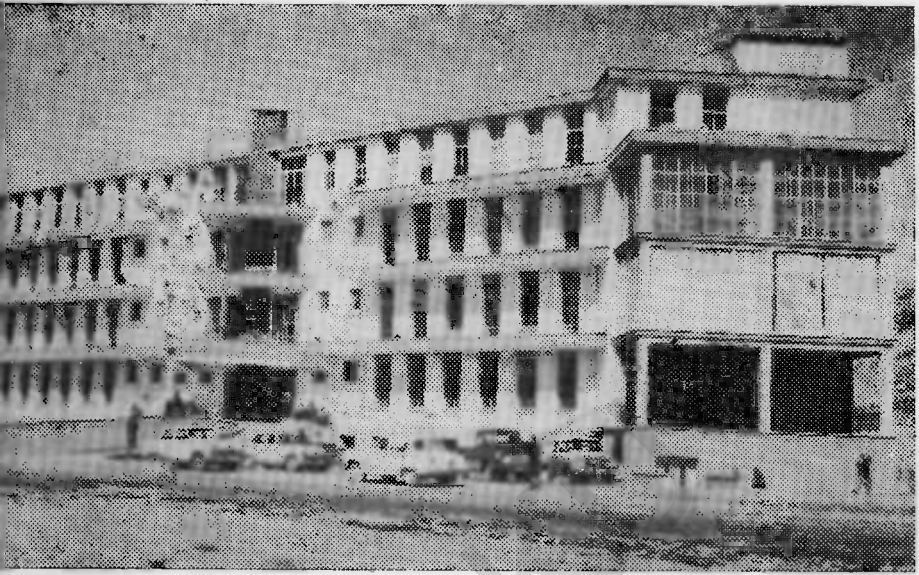
در قسمت مركزي شهر كابل ارگ شاهي قرار دارد كه نمونه از سبك قديم و جديد معماری افغانستان است. اين بناي تاريخي محل تجمع و مركز آمال و آرزوهای ملي، سعادت و ترقيات کشور با برجم های شاهي و ملي پا برجا ميباشد .

در كارتو ولسي عمارات جديد مطابق دولتي و در راه ماهي پر قسمت صناعتي كابل با تعميرات فابريكه كشمش پاكسي ، فابريكه بزرگ

و عمار گردیده است. اين قسمت كابل با وجود اينكه روز بروز فرسوده شده ميرود نفوس زيادي دارد .

بنار والي كابل سال گذشته براي سمولت و بهبود حال شهريان بهتر ساختن وضع كو چه ها كميسيوني را مؤظف ساخت . اين قسمت كابل گرچه ربه اضمحلال مي باشد از لحاظ قدامت از يك حصه ثقافت كشور را از نظر سبك خانه سازي، نوع چوب كاري مخصوصاً حكاكه و تزئين داخل خانه ها نمايندگي مينمايد كه حفظ بعضي از اين آثار قابل ملاحظه و درخور توجه است. قسمت جديد كابل باز بدو حصه تقسيم ميشود كه بوسيله كوه آسمائي به دو قسمت ديگر منقسم ميگردد :

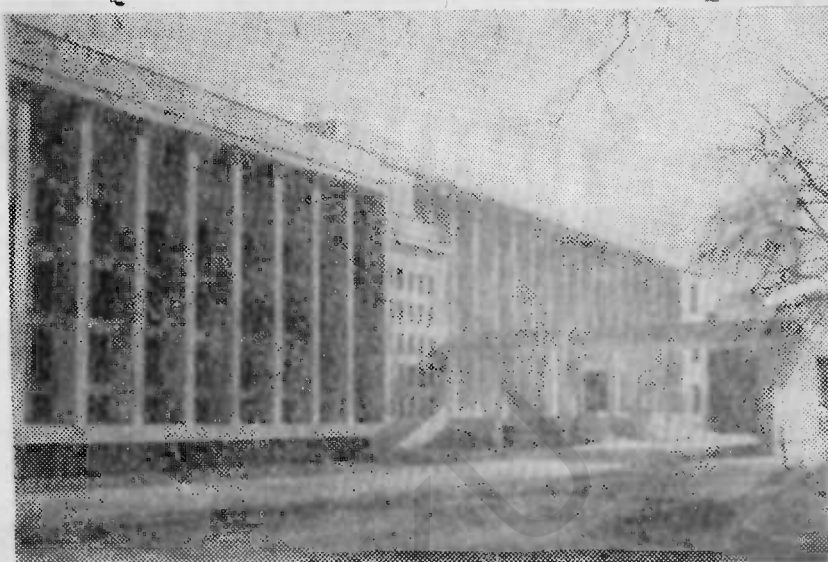
آن حصه كابل كه بطرف شرق واقع است محتوي كارتو ولسي، قسمت های اولي و دوم شپږپور و كارتو پروان است .

غازی محمد اکبر خان روغتون

جاده مندوی

گوشه از عمارت جديد التعمير وزارت خارجه افغانستان

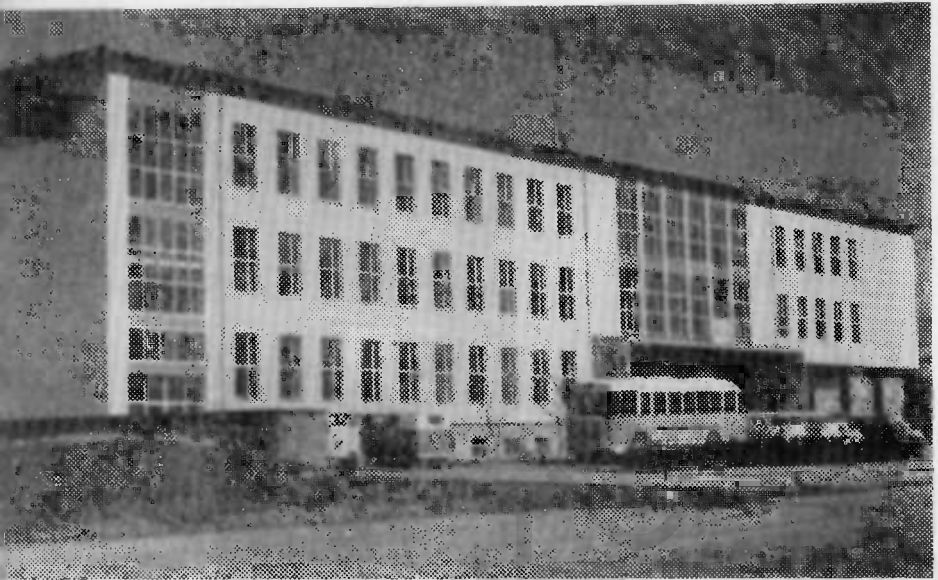
شهر سازی و انکشاف شهر مارا هویدا میسازد .
 عمارات کابل با آنکه بعضاً بیش از ۲۵ سال و برخی بیش از ۱۵ سال عمر ندارند با آنهم چون با سبک قدیم و مواد خام تعمیر شده اند یکی بعد دیگر تعمیر شکل میدهند و به صورت یخته دوباره بلند می شوند چنانچه بعضی ازین تعمیرات در جاده میوند و قسمت اول شیرپور بمشاهده میرسد .

شهر کابل با توجه دولت به یک اساس علمی سمیرا انکشافی خود را تعقیب مینماید چنانچه پلان بیست و پنج ساله آن تمام آرزوها را دربر گرفته است .

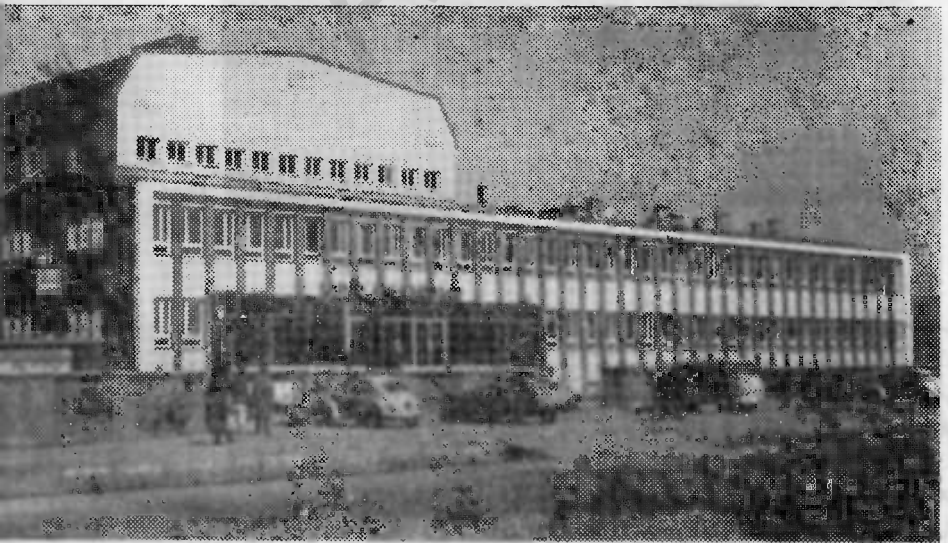
با تطبیق پلان ۲۵ ساله قسمت قدیم شهر کابل باز به شکل یک مرکز تجارتي و نقطه اتصال خطوط مواصلاتی ملی و ترانزیتی در خواهد

پشمینه بافی، مرکز هواشناسی، مراکز فرستنده رادیو افغانستان مرکز تریوی وزارت مخابرات ، فابریکه بوت آهوه، مسلخ، ورکشاپ پلچرخی و تعمیرات مربوط ریاست ساختمانی بند برق ماهی پر بایک سمیک جدید و زیبا، فابریکه خانه سازی، میدان بین المللی هوایی کابل با ترمینال قشنگ آن جلب توجه مینماید .

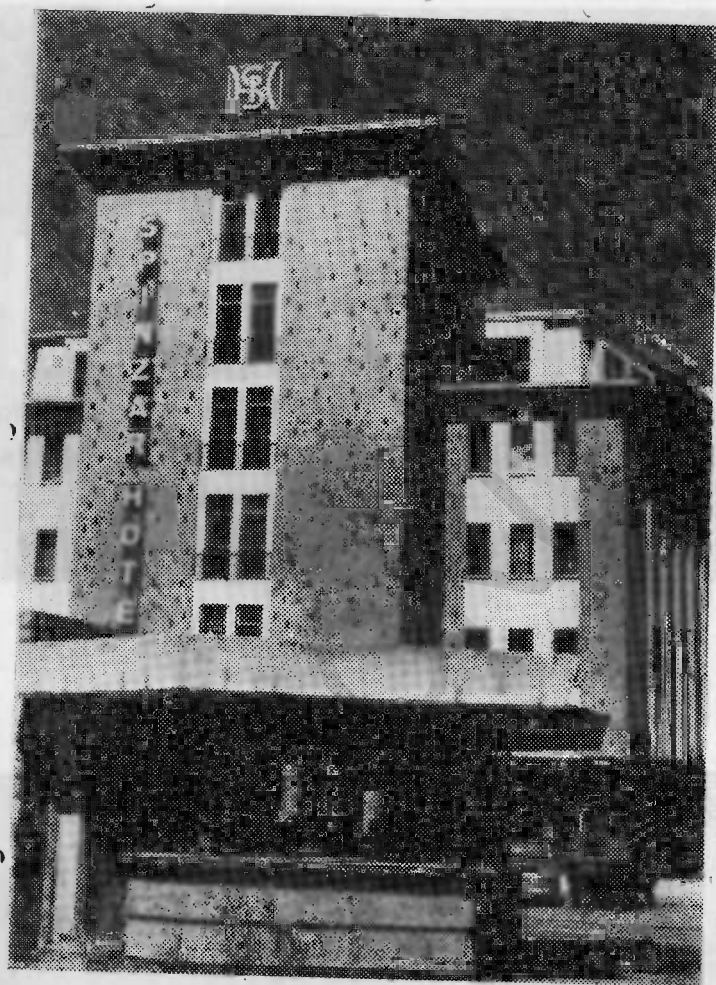
در قسمت غرب کابل کارته های ۵، ۴، ۳، ۲، ۱ با عمارات شخصی خورد و بزرگ، تعمیرات لیسه حبیبیه و قصرهای بزرگ دارالامان و تاج بیگ، عمارت شورای ملی، وزارت تجارت، پوهنتون کابل، موسسات صحی علی آباد، سملوی کابل ، یکتعداد ورکشاپ ها، کارته مامورین ساحه کار و ساختمانی پوهنچی های پولیتخنیک، فعالیت

موسسه صحت عامه

رادیو افغانستان

هوتل سپين زو

پلان شېر کابل را به چار سمت توسعه مي بخشند. مطابق اين پلان نواحی موجوده کابل شکل اصلي خود را بانديک تغييرات حفظ خواهد کرد.

بندي درتنگي سيدان اعمار خواهد شد تا دريای کابل در هر فصل سال آب فراوان داشته باشد. از جانب

آمد. برای اين قسمت نیز ناحیه های جديد، باغچه های اطفال، مغازه های بزرگ، مکاتب، شفاخانه، وغيره با در نظر داشتن ازدياد نفوس در نظر گرفته شده است. پلان ۲۵ ساله را برای سمولت کار بدو پلان ده ساله ويک پلان پنجاه ساله تقسيم نموده اند.

مختلف، ۲۵ هزار متر مکعب مخلوط کانکریت و یک اندازه خشت پخته برای رهایش مردم و موسسات دولتی و شخصی تهیه مینماید. پروژه ساختن نواحی جدید قبلاً در کارته سیاستگ در سال ۱۳۴۳ آغاز گردیده و برای ۱۳۰۰۰ هزار نفر خانه های ارزان قیمت تعمیر خواهد شد البته قسمت اول این پلان در سیاه سنگ همین جا را مورد تطبیق قرار گرفته و برای ۱۱۵۴ نفر خانه ساخته خواهد شد.

دیگر بند مذکور تا ثیر مهمی در سر سبزی مناطق دور و نزدیک خود خواهد داشت. ساختمان مکر و رایون ها ذریعه فابریکه خانه سازی صورت میگیرد. فابریکه خانه سازی سالانه دارای ظرفیت تولیدی ۳۵ هزار متر مربع سطح رهایش معادل ۲۲-۲۴ بلاک عمارات کانکریتی چار طبقه می باشد که از ۷۰۰ الی ۸۰۰ فامیلی را جای خواهد داد. این فابریکه علاوه بر ۶ هزار متر مکعب مواد کانکریتی

معرفی روزنامه ها ، جراید و مجلات کشور

یکبار و بعداً در چهار صفحه روزمره انتشار یافت و در سال ۳۹ به شش صفحه ترقی کرد.

هیواد

روز نامه هیواد در سال ۱۳۲۸ تاسیس گردید و از ابتدا تاکنون در چهار صفحه بزبان ملی پبنتو نشر میشود.

کابل تایمز

روزنامه کابل تایمز از طرف ریاست دباختر آژانس در ۹ حوت ۱۳۴۰ تاسیس و انتشار یافت و همواره اخبار برجسته داخلی و خارجی را بزبان انگلیسی در چهار صفحه مصور انتشار میدهد.

جراید پایتخت

جریده هفته گی پامیر برای نخستین بار در سال ۱۳۳۰ از طرف ریاست بناروالی کابل تاسیس شد. ابتداء توسط ما شین گستنر چاپ میگردد و در آغاز هفته وار بود. هفته دو بار نشر میشد ولی اکنون در هفته یکبار انتشار می یابد

روزنامه هادر کابل :

روز نامه اصلاح برای نخستین بار بنا بر اراده اعلیحضرت محمد نادر شاه شهید در سال ۱۳۰۸ در ناحیه علی خیل جاجی واقع ولایت پکتیا نشر گردید. این نشریه در آنوقت هفته یکبار توسط ماشین دستی چاپ میشد اما در سال ۱۳۱۱ به شکل روزنامه تبدیل گردید. بعد از سال ۱۳۳۹ باین طرف در شش صفحه شش ستونه طبع و نشر می شود.

روزنامه انیس

انیس در ثور ۱۳۰۶ هجری از طرف محی الدین انیس در کابل تاسیس گردید. در ابتداء جریده بود که بنام صاحب امتیاز و محرر مسئول آن یاد می شد. در آغاز تاسیس هر پانزده روز یک مرتبه در ۱۲ صفحه نشر میگردد و هر صفحه آن حاوی دو ستون بود. در دوره اغتشاش داخلی یکبار از نشر بازماند ولی مجدداً در آغاز سلطنت اعلیحضرت شهید هر هفته

اکنون بنام هلمند نشر میشود .

وپانگه

روزنامه وپانگه در سال ۱۳۲۰ در ولایت پکتیا آغاز به نشر نمود. اکنون از طرف مدیریت مطبوعات پکتیا هر روز بزبان پښتو نشر نشر میشود .

پروان

روزنامه پروان در سال ۱۳۳۱ در چاریکار مرکز ولایت پروان آغاز به نشر نمود و هر روز درچار صفحه بزبان های پښتو و دری نشر میگردد .

اتحاد

اتحاد در ابتدای تاسیس خود در سال ۱۳۰۰ بنام اتحاد خان آباد و بعداً اتحاد بغلان مسمی بود و حال بنام اتحاد بصورت روز نامه در خان آباد طبع و نشر می شود.

اتفاق اسلام

در ابتدای تاسیس خود در سال ۱۲۹۸ هفته وار و بعد از چند سال هفته دو مرتبه و پسانتر هر روز نشر میگردد. این روزنامه چند روزی بنام فریاد هم انتشار می یافت و امروز بزبان های پښتو و دری در ولایت هرات از طرف مدیریت مطبوعات نشر میشود .

سمیستان

چریده سمیستان بسال ۱۳۲۶ در ولایت فراه هفته دوبار به نشر آغاز نمود و امروز هم در هر هفته دوبار از طرف مدیریت مطبوعات فراه طبع و نشر میشود .

چ یسوه

در سال ۱۳۴۰ در ولایت جوزجان (شبرغان) هفته یکبار از طرف مدیریت مطبوعات آغاز به نشر نمود و این نامه هفته یکبار درچار صفحه بزبان های پښتو و دری در شبرغان

دهکده

این چریده ابتداء بشکل مجله در سال ۱۳۳۷ از طرف ریاست ریاست انکشاف دهات تاسیس شد و بنام رها مسمی گردید . در سال ۴۳ شکل چریده هفته کی درآمد و اکنون هفته وار طبع و نشر میگردد .

روغتیازیری

این چریده در سال ۱۳۲۸ از طرف وزارت صحیه تاسیس گردید و اکنون پانزده در پانزده روز دو مرتبه طبع و نشر میشود .

زیری

چریده هفته واریست که از طرف مدیریت تدریسات پښتو در وزارت معارف هفته یکبار نشر میشود .

اخبار عرفانی

این چریده در سال ۱۳۳۱ تاسیس گردید و از طرف وزارت معارف هر پانزده روز یکبار طبع و نشر میگردد .

چریده رسمی

در سال ۱۳۴۳ از طرف وزارت عدلیه هفته وار آغاز به نشر نمود. این چریده تمام قوانین ، لوائح و اصولنامه هارا با فعالیت های حقوقی و عدلی وزارت عدلیه نشر میکند .

روزنامه ها و مجلات ولایات کشور ننگرهار

روزنامه ننگرهار در ولایت ننگرهار بسال ۱۲۹۸ آغاز به نشر نمود . اکنون هر روز از طرف مؤسسه نشراتی ننگرهار بزبان ملی پښتو چاپ و نشر میگردد .

هلمند

در سال ۱۳۳۳ در گرشک آغاز به نشر نمود در اول نام آن نیمروز بود و هفته وار نشر میگردد .

چاپ و نشر می‌گردد.

بدخشان

بدخشان روزنامه‌ایست که در ولایت بدخشان در سال ۱۳۲۵ آغاز به نشر نمود .

روزانه بزبان های پښتو و دری ازطرف مدیریت مطبوعات چاپ و نشر می‌گردد .

بیدار

روزنامه بیدار در سال ۱۳۰۰ در ولایت بلخ نشر گردید . این روزنامه بزبان های پښتو و دری هرروز از طرف مدیریت مطبوعات آن ولا نشر می‌شود .

طلوع افغان

در سال ۱۳۰۰ در ولایت کندهار آغاز به نشر نمود . حالا بزبان پښتو ازطرف مدیریت مطبوعات آن ولایت هرروز درچار صفحه نشر می‌گردد .

سنائی

روزنامه سنائی در سال ۱۳۳۱ در ولایت غزنی هفته‌وار به نشر آغاز نمود . اکنون ازطرف مدیریت مطبوعات آنجا بصورت روزنامه طبع و نشر می‌شود .

ستوری

ستوری در سال ۱۳۲۲ در ولایت فاریاب (میمنه) آغاز به نشر نمود و در آغاز بصورت هفته‌وار و اکنون از طرف مدیریت مطبوعات آنجا هرروز بزبان های دری و پښتو انتشار می‌یابد .

هرات

مجله هرات در مراحل اول بنام مجله اولی هرات ازطرف انجمن ادبی آنجا نشر می‌گردد . از سال ۱۳۴۳ با بنظر ازطرف مؤسسه نشراتی اتفاق اسلام در ۳۰ صفحه دوستون چاپ و نشر می‌شود .

نگرهار

مجله نگرهار از سال ۱۳۳۶ در جلال آباد مرکز ولایت مشرقی آغاز به نشر نمود .

کندهار

مجله کندهار در سال ۱۳۳۹ در ولایت کندهار به نشر آغاز نمود و این مجله بزبان پښتو دارای مطالب ادبی ، تاریخی ، اجتماعی و علمی میباشد .

مجله مهری

در سال ۱۳۳۷ درهرات ازطرف خانم های منور آنجا آغاز به نشر نمود . مجله مزبور حاوی مطالب ذوقی و ادبی میباشد .

کابل

مجله کابل در جوازای سال ۱۳۱۰ به اراده اعلیحضرت شهید تاسیس گردید و از طرف انجمن ادبی نشر می‌شد . در سال ۱۳۱۹ این مجله به پښتو و لونه تعلق گرفت و هرماه طبع و نشر می‌شود .

افغانستان نیوز

این مجله در سال ۱۳۳۶ ازطرف اداره اطلاعات افغانی درلندن و بعد درواشنگتن بزبانهای انگلیسی ، فرانسه و آلمانی چاپ می‌شد و اکنون ازطرف مدیریت عمومی معرفی افغانستان چاپ می‌شود .

افغانستان (بزبان عربی)

در سال ۱۳۴۴ ازطرف اداره اطلاعات افغانی در قاهره آغاز به نشر نمود و هرماه بزبان عربی نشر می‌شود .

اقتصاد طبع و نشر ميشود .

پوهنه

مجله پوهنه در سال ۱۳۳۶ از طرف رياست دارالتأليف و وزارت معارف آغاز به نشر نمود. اين مجله بزبان پښتو درهرماه يکبار طبع و نشر ميشود .

بخوان و بدان

مجله بخوان و بدان که برای کودکان و کلانسالان صنف های اکابر تاسيس يافته از طرف رياست تدريسات ابتدائی وزارت معارف در سال ۱۳۳۲ آغاز به نشر نمود و در هر ماه يکبار نشر ميشود .

شونونکی

مجله شونونکی در سال ۱۳۳۷ از طرف وزارت معارف به نشر آغاز نمود. در هر دو ماه يکمرتبه بزبان های پښتو و دری نشر ميشود .

عرفان

در سال ۱۳۰۳ تاسيس گرديد در آغاز بنام آئينه عرفان و اکنون بنام مجله عرفان ماهوار از طرف رياست دارالتأليف و وزارت معارف نشر ميگردد .

کوچمیانو بزغ

در سال ۱۳۳۹ از طرف رياست دارالتأليف و وزارت معارف تاسيس گرديد و بزبان های دری و پښتو نشر ميشود. مطالب آن برای استفاده خورد سالان می باشد .

وټه

در سال ۱۳۳۳ از طرف وزارت ماليه به نشر آغاز نمود. اين مجله در دوره آمانی بنام ثروت بنگارنگی استاد سلجوقی نشر ميگرديد. در سال ۱۳۳۳ بصورت جريده درچار صفحه چاپ ميشد. و امروز بصورت مجله ماهوار نشر ميشود. در سال ۱۳۲۲ بنام زیرمه نیز ياد ميشد

دکابل پوهنتون

مله دکابل پوهنتون خبرونه در سال ۱۳۳۸ از طرف رياست پوهنتون آغاز به نشر نمود .

بدنی روزنه

در سال ۱۳۳۹ از طرف رياست پوهنتون کابل تاسيس گرديد و در هر سه ماه يکبار نشر ميگردد .

حقوق

مجله حقوق در سال ۱۳۳۴ تاسيس و ماهوار از طرف پوهنځی علوم سياسی نشر ميشود .

ساینس

مجله ساينس از طرف پوهنځی ساينس در سال ۱۳۴۲ به نشر آغاز نمود و در هر ماه يکبار طبع و نشر ميشود .

جغرافيه

در سال ۱۳۴۱ از طرف رياست پوهنتون تاسيس گرديد و در يك سال دو مرتبه طبع و نشر ميشود.

ادب

مجله ادب در سال ۱۳۳۲ آغاز به نشر نمود و از طرف پوهنځی ادبيات در هر دو ماه يکبار نشر ميشود .

وزمه

مجله وزمه در سال ۱۳۳۶ از طرف پوهنځی ادبيات تاسيس گرديد و در هر ماه يکبار نشر ميشود .

پښتنی طبي مجله

در هر سه ماه يك بار از طرف پوهنځی طب طبع و نشر ميشود.

تعلیم و تربيه

اين مجله در سال ۱۳۲۶ تاسيس گرديد. در هر ماه يکبار از طرف رياست پوهنتون طبع و نشر ميشود.

اقتصادی خيرنی

در سال ۱۳۳۹ تاسيس گرديد . در هر سه ماه يکبار از طرف پوهنځی

و اکنون ماهوار از طرف وزارت دفاع ملی طبع و نشر میشود .

زیرمه

از طرف ریاست لرازم و وزارت دفاع ملی هرماه بزبان های دری ویتنام نشر میشود .

حزبی پوشتون

در سال ۱۳۴۲ از طرف حزبی پوشتونی آغاز به نشر نمود . مجله مذکور در هرماه يك مرتبه نشر میشود .

مجله ژوندون

مجله ژوندون در سال ۱۳۳۷ از طرف مرسسه نشراتی انیس آغاز به نشر نمود . این مجله ادبی و هنری ماهانه وار چاپ میشود .

پنجمتون بخ

در سال ۱۳۱۹ از طرف رادیو کابل آنوقت آغاز به نشر نمود و در هر پانزده روز طبع و نشر میشود .

پیام حق

مجله پیام حق در سال ۱۳۲۲ تأسیس گردید . ماهوار از طرف وزارت مطبوعات طبع و نشر میشود .

مجله آریانا

در سال ۱۳۲۲ تأسیس گردیده ماهوار از طرف انجمن تاریخ طبع و نشر میشود .

میرمن

مجله میرمن در سال ۱۳۳۲ از طرف انجمن نسوان به نشر آغاز نمود و ماهوار طبع و نشر میشود .

د افغانستان اقتصادی جغرافیا

شی اودخلکو دژوندانه معیار لور شی . دی مقصدته درسیدو دپاره مجرکه قوه ډیر ضروری شی دی .

نیون

در سال ۱۳۰۹ بنام حی علی الفلاح وبعنا بنام البلاغ و امروز بنام نیون این مجله ماهوار از طرف وزارت عدلیه طبع و نشر میشود .

اقتصاد

این مجله در سال ۱۳۱۰ تأسیس گردید . و از طرف اتاقهای تجارت و وزارت تجارت هرماه بزبان های پشتو و دری طبع و نشر میشود .

د افغانستان بزرگ مجله

در سال ۱۳۳۶ از طرف د افغانستان بزرگ شروع به نشر نمود و در امور فرهنگی مطالبی بزبان های پشتو و دری نشر مینماید .

گرهه

مجله گرهنه در سال ۱۳۲۸ از طرف وزارت ذراع آغاز به نشر نمود و در هرماه یکبار نشر میشود .

شوروی مجله

در سال ۱۳۳۲ از طرف شوروی ملی به نشر آغاز نمود و ماه یکبار نشر میشود .

سره میاشت

مجله سره میاشت از طرف ریاست عالی سره میاشت در سال ۱۳۳۳ آغاز به نشر نمود و اکنون در هر دو ماه یکبار طبع و نشر میشود .

افغانستان

این مجله در سال ۱۳۲۴ آغاز به نشر نمود بزبان های انگلیسی و فرانسوی از طرف انجمن تاریخ انتشار می یابد .

اردو

در سال ۱۳۰۰ آغاز به نشر نمود

دانش افغانستان د اقتصاد لمړی هدف اومقصد دادی چه دگرهنه اودکانو دپیداوار گټه واخیستله

کيري. دداسي اجازي شرطونه د علاقې په لحاظ فرق هم پيدا کوي. او که د اجاره اخيستونکي سره د کرهڼې سامان نه وي نو په هغه صورت کښې اجازه اخيستونکي ته ۴ پره برخه حاصل ورکول کيري. اوښتن ۱۰ پر ۱ برخه اخلي او که ټول وسايل د ځمکې خاوند مهيه کړي نو بيا د اجاره حيثيت د کرهڼې د يو کارگر شي او پدې ډول د ځمکې د حاصل نه ده ته ۹ پر ۱۰ برخه اوزميندان ته ۱۰ پر ۱ برخه ورکول کيري په افغانستان کښې د کرهڼې د ځمکې خاوندان د دونه تر ۲۰ هکتارو (۱) پوري ځمکه لري چه دداسي زميندارانو شمير ډير دی. اودوی خپله ځمکه پخپله يادخپلي کورني په واسطه کړي خودا کار هله ممکن وي چه ددوی د کورني خلک ډير وي.

دوی اکثره د بزگرو په واسطه هم خپله ځمکه کسري. او هر کله چه د کورني مشر يعني پلار مړ شي زردغه ځمکه دده زامنو په منځ کښې او ويشل شي. پدې ډول ورو ورو د ځمکو دداسي خاوندانو قوت کم شي او دوی دخپلي کرهڼې نه په کمال کښې دومره گټه اخلي چه ايله ئي ددوی دخپل مصرف دپاره کفايت وکړي.

په افغانستان کښې د کرهڼې مساحه:
که څه هم په افغانستان کښې دخکي ډيره لږه برخه کرل کيري خو بيا هم د کرهڼې حاصلات ددی هيواد داوسيدونکو د ژوندانه ډيري اړتياوي پوره کوي. په افغانستان کښې د کرهڼې وړ ځمکي ۵۲۰۰۰ كيلو متره مربع مساحه لري دغه مساحه د افغانستان د ټولي ځمکي په سلو کښې څلورمه برخه ځمکي

اوددی صورت د پوره کواو دپاره پکار دادی چه په هيواد کښې د بزبنما د جوړولو فابريکي جوړي کړي شي.

د افغانستان کرهڼه:

د کرهڼې وړ ځمکونه دري طبقي گټه اخلي پدې کښې يو ډول خو هغه دی چه په مستقيم ډول گټه تری اخيستله کيري بله طريقه داده چه د ځمکو خاوندان خپله ځمکه په اجاره ورکوي. دريم قسم دادی چه د ځمکي خاوندان په خاصو شرطونو بزگرو ته ځمکه ورکوي. په ننني افغانستان کښې د لويو زميندارانو شمير ډير لږ دی. خو بيا هم دوی د کرهڼې د کارونو په لحاظ ښه اهميت لري. دغه لوی زمينداران ښارونو ته نږدی ژوند کوي چه خپله ځمکه په اجاره ورکوي. دغه خلک د ځمکي سره خپل کاريزونه او وپالي هم لري. ددوی داوبونه په کرهڼه کښې کار اخلي. او هم ددی او بو په واسطه خپلي ژرندي گرځوي. دوی خپل کاريزونه په کرائي هم ورکوي. په کرائي هلته ورکوي چه او په ددوی دخپلي اړتيا نه زياتی شي. کله، کله داسي هم کيري چه دوی دغه او په پهنورو باندی خرڅ کړي. په افغانستان کښې په منځني درجه د بزگرو خاص خونی چه (دهقان خان) په نامه ياديري شته چه په هريو کښې د ۲۰ تنونه زيات گنجایش نه وي. دداسي دهقان خانو پوري مربوطی ځمکي په کرايه ورکولي کيري. خودلته لوی شرط داوی چه اجاره اخيستونکي د کرلو سامان لکه غواڼی او قلبه وغيره. په دی اجاره کښې نيماڼی اجاره دار ته او نيم ئي د ځمکي ښتن ورکول

په غاړه کښی داغتم لیدای شو .
 که څه هم داغلی للمی غنمو حاصلات
 لږدی خود للمی دغنمو پروتیسین
 داوبو حاصل شو یو غنمو نه پیروی .
 دللمی دغنمو پیره برخه د پورنده و
 له خوا نه کسرل کیږی چه دنړی
 په نورو برخو کښی داراز غنم نشته .
 دللمی غنم ۱۱۰ قسمه نوعیت لری .
 چه په اوسط ډول په افغانستان
 کښی ۲۰۰۰۰ هکتار ځمکه دللمی
 غنمو دپاره مساعده ده چه دهغی
 حاصل دو ملیونه تنو ته رسیږی
 په افغانستان کښی غنم اسا سی
 غذاده په سنه ۱۳۳۹ ه کال کښی
 په افغانستان کښی دغنمو حاصل
 ۲۵۰۰۰۰ ټنه وه . داغتم په دوه
 ملیونو اودوه لکو هکتاره ځمکه
 کښی کرل شوی وه . هر کله چه
 پدی حاصلو کښی په سلو کښی
 ۱۰ کمی راغی نو افغانستان نوی
 زره تنه غنم دامریکی اوشوروی
 اتحاد نه وارد کرل . دنباتی ناروغیو
 په لحاظ دافغانستان دغنمو په حاصل
 کښی توپیر موجود دی . چنانچه
 له همدی کبله دتجربې په غرض
 افغانستان داسی غنم د خارج
 نه راوغوښتل چه دناروغیو په مقابل
 کښی مقاومت لری ددغه راز غنمو نه
 په سنه ۱۳۳۷ ه کال کښی لس زره
 ټنه غنم دهیواد په شمالی برخو
 کښی په بزگرو او ویشل شو .
جواز: جواز دوم قسمه غله ده
 چه په ۲۶۰۰ مترو لوړوالی کښی
 کرل کیږی . دجوارو حاصلات
 دوگړو دمصرف نه علاوه دحیواناتو
 په مصرف هم رسیږی په سنه
 ۱۳۳۹ ه کال کښی دجوارو حاصل
 ۷۰۰۰۰۰ ټنه وه . دغه جوار په پنځه
 لکو هکتارو ځمکو کښی کرل
 شوی و . دغه اندازه ټول هیواد

ده . هغه چمنونه اوڅر ځایونه چه
 چه دحیواناتو د تربیی دپاره پیر
 کتور دکرهڼی دځمکی نه یو په
 لس پیر دی . دکرهڼی د وړځمکو
 په سلو کښی ۴۷ ځمکی
 داوبو په واسطه لرل کیږی اوپه
 سلو کښی ۵۱ برخه للمی په صورت
 کښی کرل کیږی . هغه ځمکی چه
 د اوبو په واسطه کسرل کیږی
 په هغه کښی په سلو کښی ۱۳
 دکاریز داوبو نه کرل کیږی . اوپه
 سلو کښی ۱۰ دچینو د اوبونو
 اوپاتی ځمکی دسیندونو اودویالو
 په واسطه اوبه کیږی . هم داراز
 په هر کال کښی د افغانستان
 دکرهڼی وړځمکی نه دومه یادریمه
 برخه نه کرل کیږی دنکرلو علت
 دپارونه ورکول دی . هم داوجه ده
 چه د هر هکتار نه پیر کم حاصل
 اخیستل کیږی . البته په افغانستان
 کښی للمی ځمکی پیری دی خصراً
 دهیواد په شمالی برخو کښی داراز
 ځمکی طولانی سابقه لری .

الف: ډول ، ډول کرهڼه :

هغه غله چه دکرهڼی وړده په ټول
 افغانستان کښی کرل کیږی خصوصاً
 په هغو برخو کښی چه پنبه اوشولی
 کرل کیږی . نوره غله هم ورسره
 کرل کیږی . دغنمو دکرلو کار دلورپو
 ځایو له نظر دتوجو وړدی . دغنمو
 کرمونز ۳۵۰۰۰ مترو په لوړوالی
 لیدای شو . دکرهڼی په نوروشیانو
 کښی غنم خاص اهمیت لری چه
 داوبو په واسطه کرل کیږی اوښه
 حاصل تری اخلای . ښه غنم
 دافغانستان په شمالی برخو کښی
 په لوړو ځایو کښی پیر پیدا کیږی
 دهیواد پدی برخو کښی دللمی غنم
 په ۳۰۰۰ مترو لوړوالی کښی کرل
 کیږی چه مونز دشیر دسړک په

غله ده چه يواړی داوبو په واسطه دهغی کښت امکان لری. اوپه نودو علافو کښی ئې کښت کیدای شی. دوریجو حاصل په یوهکتار ځمکه کښی د نورو کساوبه یو هیواد په سمیت په افغا نستان کښی پیروی. په سنه ۱۳۲۹ه کال کښی د ۲۱۰۰۰۰ هکتار ځمکی نه ۲۶۰۰۰۰ ټنه وریجی حاصل شویدی چه ددی حاصلو برخه ئی د ننگرهار د ولایت نه شریده دروغتیا دشکلاو په لحاظ په نابل کښی دوریجو کرل لری. اوداځکه چه په هغه ځایو کښی چه وریجی کرل کیږی د مایریسا دمیاشتی دیداکیدو خطروی چه دغنی سره مجادله سمعت لاری. دکابل په جنوبی برخه کښی د ۲۰ کیلومترو په مسانه کښی یعنی په لوگر کښی دوریجو کښت کیږی.

هغه نباتات چه د صنعت دپاره کرل کیږی: په افغانستان کښی صنعتی انکشاف دپاره دری قسمه نباتاتونه توسعه ورکړی شویده دغه نباتات عبارت دی دچغندر، گنو اویشی نه.

۱ چغندر: دچغندرو کښت ډیره برخه دهیرادپه شمال کښی کیږی. ددغی نباتاتی کرهڼه په افغانستان کښی په ۴۰۰۰ هکتارو ځمکو کښی کرل کیږی. اوورخ په ورخ میخ په ترقی ده. ددغی ځمکی نه ۴۴ زره ټنه چغندر حاصل اخیستل شوی دی. البته کله، کله دچغندرو کښت کوونکی خاوندان ډیرحاصل هم اخلی. داسی هم کیږی چه دکرهڼی بعضی آفتونودده په حاصل کښی کمی روالی. چه ددی آفتونو سره سمخه مجادله روانه ده. دچغندرو مختلف تخم د هیواد

دنه مصری کیږی. خوددی د کښت ډیره برخه دپکتیا اودننگرهار په کښی کرل کیږی.

اوریشی: په افغانستان کښی خوږو اوریشی کرل کیږی. خو په افغانستان کښی نوم نوع اوریشی چه اندخاب شویدی اوپیږی کرل کیږی هغه ډیر تم دی. هغه وریجی چه جوړونه پاتی کیږی دانسانانو او حیوانانو دپاره کرل کیږی. داوریشو کښتونه په ۲۵۰۰ مترو په لوړوالی کښی لیدل شوی دی. په سنه ۱۳۲۹ه کال کښی په افغانستان کښی داوریشو حاصل ۲۸۰۰۰۰ ټنه وه. دغه اندازه ۳۵۰۰۰۰ هکتار ځمکه کښی کرل شوی وه داوریشو د کښت ډیره برخه د افغانستان په لویدیځی برخو کښی کرل کیږی. هغه اوریشی چه په افغانستان کښی کرل کیږی دغه ډیرو کنوراهیسی په افغانستان کښی کرل کیږی خو نوم کیږی پکښی نسی راغلی.

چودر: په افغانستان کښی رنگه، رنگی چودر پیدا کیږی خو داسی چودر ئی په نورو هیوادو کښی نشته. یواځی دپروکی آسیا اودقفقاز دغرونسو په ټیټو برخو کښی اوسیدونکی دغه غله پیژنی دچودر غله ده. ۲۵۰ مترو په لوړوالی کښی هم کرل کیږی. زموږ په هیواد کښی دغه راز غله د بدخشان په شپکلی ځمکه کښی ډیر کرل کیږی.

وریجی: په افغانستان کښی خو قسمه وریجی کرل کیږی. اودقطغن پکتیا، ننگرهار اودمزار شریف په ولایتونو کښی دوریجو کښت ډیر کیږی. چه دغه وریجی د هیواد دننه مصرف کیږی. وریجی هغه

نه وی. دهیوادپه لمړی پنځه کلن پلان کښې دپوری جوړولو یسوه فابریکه دجلال آباد په شهر کښې جوړ شوه چه په یو کال کښې خلور زره ټنه پوره په کښې جوړیږی د گڼې کښت په ۱۸۰۰ هکتارو ځمکو کښې کرل کیږی. چه ددی حاصل نه ۴۵ زره ټنه ناتصفیه شوی پوره حاصلیږی. پخوا د اراراز ناروغیو له کبله د گڼې په حاصل کښې په سمو ۴۰ کمی پیدا کیده خو اوس داسی تجربی عملی کیږی چه ددغو ناروغیو مخه ونیول شی. دگڼو د حاصلو دپروانو په غرض په سنه ۱۳۳۹ ه کال کښې دهند نه شل زره ټنه گڼی راوغوښتل شو اوپه بزگر ویشل شو. پرته له دی اوس په نظر کښې دی چه دگڼو دپاره نوره ځمکه هم په کار واچول شی. چنانچه دکانال رود دروننی دپروزی په وجه به په جلال آباد اوپه شواخواه کښې نه یواځی دگڼو حاصل زیات شی بلکه دمالتی اودلیمو پیداوار به هم زیات شی.

۴- ائوچ (پښه): - مالوچ هم دتروپیکل د نباتاتو نه یونبات دی. چه دهیواد په تروپیکل علاقو کښې کرل کیږی. خو پیر کښت دقطن، مزار شریف اود شبرغان په ولایتو کښې کیږی. په افغانستان کښې دپرشو کالونه را پدی خوا د مالوچ حاصلاتو ښه ترقی کړیده دننگرهار په علاقو کښې دهندیورنگ مالوچ کرل کیږی چه اوس دې کښت ښه ترقی کړیده. پرته لسی ځایونه دهیواد په نورو ځایونو کښې هم دپښې کښت کیږی. په ټول افغانستان کښې ۳۵۰ کیلو متره مربع ځمکه کښې مالوچ کرل کیږی.

په شمالی برخو کښې ویشل شویدی چه دتجربې دپاره وکرل شی. ترخوچه معلوم شی چه نوم نوع ښه نتیجه ورکولای شی. دغه نوع دپولیند اود چکوسلوا کښې نه راوړ شویدی. اوپه بزگر ویشل شویدی. له بلې خواه نه ددغی حاصلات په جوی حالاتو پوری پوره ارتباط لری. دصنایعو په لحاظ په افغانستان کښې دچغندر و کرهڼه ډیر کیږی نوځکه ددی تر اواز اهرم تر مطالعی لاندی دی. چه ددی اوزارو اکثره برخه تر استعمال لاندی ده. د موجوده اړتیا له مخی دچغندر و حاصل تر ۷۰۰۰۰ ټنو پوری په نظر کښې نیول شویدی. دچغندرونه دهند دجوړلو اندازه په کال کښې تر شپږو زرو ټنو پوری که څه هم موجوده احتیاج ۲ زرو ټنو نه رسیږی. افغانستان په هر کال کښې ۸۵ ملیونو افغانیو په اندازه پور د خارج نه راغواوی. چه ډیره برخه سی دشمرزی اتحاد او هند نه راغوښتل کیږی. پدی لحاظ په افغانستان کښې دهند اود پوری حاصلات ډیر کم دی خو بیا هم ددی نباتاتی کرهڼه مخ په ترقی کښی ده.

گڼی: دگڼی کښت هم دمنطقی دتروپیکل په لحاظ دوریجو په شان په تودو علاقو کښې کیږی. دگڼیو کښت جلال آباد په شواخوا اوپه کنړنو کښې کیږی. اوس دغه وخت نه را پدی خواه د کندهار اودغراه په ولایتونو اود سیستان په حوزی کښې هم دگڼی دکرلو دپاره خاص توجه کیږی. دغه پورته ذکر شویو ځایو کښې دگڼی نه کوم قندچه حاصلیږی دهغی رنگ زیروی اوتصفیه شوی

اوددی ځمکي نه ۳۶۰۰۰۰ ټنه مالوچ حاصل اخیستل کيږي دمالوچ دبهترین حاصل کال سنه ۱۳۳۹هـ کال و. که څه هم په تیرو څو کلنو کښي دا حاصل لږ شوی و ځکه چه یوی خواه نه دهیواد هوا خراب وه اوبلی خوانه بزگرو ته پیشکی پیسی هم نه دی ورکړل شوی. داپیشکی پیسی دپیسرو وختونونه دپښي بزگرونه ورکول کيږي هر کال په او سطر ۴۰۰ کیلو متر ځمکه کښي پښه کرل کيږي چه دهغي نه ۱۳۰۰۰ ټنه پښه دانه حاصل اخیستل کيږي. افغانستان په کال کښي ۱۰۰۰۰ ټنو پښي نه زیات خارجي ملکونو باندي پلوري.

دغه اندازه اوس پدی نژدی کلونو کښي ۱۳۸۰۰ ټنو ته رسیدلی ده. دمالوچ کښت پدی لاندی ډول پدی برخو کښي کرل کيږي:—

دقطن اودبدخشان په برخه کښي په سلو کښي ۹۰ په هرات کښي په سلو کښي ۴ او په مزارشریف کښي په سلو کښي ۳ نه تر ۴ پوری او پاتی برخه په چاریکارو، دغوریند دره النگار، کنړ، کندهار، گرشک او په فراه کښي کرل کيږي. په افغانستان کښي مالوچ دجوړا په میاشت کښي کرل کيږي اودسنبلی په میاشت کښي حاصل اخیستل کيږي دمالوچ حاصل دلاسو په واسطه اخلي چه دغه ډول حاصل ډیرگټور ثابت شوی دی. خوبیا هم که دکرهني دکارونو نوي ماشینونه ترویج پیدا کړي نو ثابته خبره ده چه دحاصلات په فیصدی کښي به هم پوره ډیروالی راشي. پدی برخه کښي دمزارشریف په ولایت کښي دمالوچ په کرهنه

کښي خاص توجه شویده پدی ولایت کښي یوازی دپښي دکښت دپاره ۱۳۸۰۰۰ جریبه ځمکه تخصیص ورکړل شوی ده. ددی ځمکي په وجه دغنمودکرلو په ځمکه کښي ۱ پر ۵ برخه کم والی راغلی دی هم دغه زار په میمنه کښي ۱۳۹۲۰۰۰ جریبه ځمکه دمالوچو دکرلو دپاره انکشاف کړیده لنډه دا چه په افغانستان کښي په مجموعی ډول ۹۱۵۰ کیلومتر مربع ځمکه دمالوچ دکرلو دپاره تخصیص ورکړل شوی ده. دمالوچ دکرهني دښه والی دپاره دکرهني وزارت څه مالوچ دشوروی اتحادنه راغوښتی و. ددی مالوچ یو خاصیت دادی چه دډیر سخت باد په مقابل کښي مقاومت کولای شي. چه دده لمړی ازموینه د هرات په ولایت کښي وشوه برسیره پردی د کرهني وزارت ډول دواگانې او کیمیاوی پارو هم دمالوچ په بزگرو باندي وینسلی دی چه پدی ذریعه د مالوچ د کښت نه ښه گټه واخیستله شي اود گلپهار پلخمری اود جبل السراج دنساجی فابریکی د هیواد د مالوچ نه هم هغسی چه غواړی کار واخلی اود هیواد اړتیاوی پوره کړی دهیواد د ننه د مالوچ مصرف په کال کښي ۹۶۰۰ تنونه رسیدی چه ۵۲۰۰ ټنه مالوچ د گلپهار فابریکه او ۳۷۰۰ ټنه مالوچ د پلخمری فابریکه او ۷۰۰ ټنه مالوچ د جبل السراج فابریکه تهیه کوی، خو دافغانستان عمومی اړتیا ۱۲۰۰۰۰۰۰ متره رخت دی. که څه هم دغه پورته ذکر شوی فابریکی په ټول کال کښي کار کوی او هڅه کوی چه دهیواد اړتیاوی پوره کړی خو بیا هم دهری ورځی مخ په زیاتیدو اړتیا

اوددی ځمکي نه ۳۶۰۰۰۰ ټنه مالوچ حاصل اخیستل کيږي دمالوچ دبهترین حاصل کال سنه ۱۳۳۹هـ کال و. که څه هم په تیرو څو کلنو کښي دا حاصل لږ شوی و ځکه چه یوی خواه نه دهیواد هوا خراب وه اوبلی خوانه بزگرو ته پیشکی پیسی هم نه دی ورکړل شوی. داپیشکی پیسی دپیسرو وختونونه دپښي بزگرونه ورکول کيږي هر کال په او سطر ۴۰۰ کیلو متر ځمکه کښي پښه کرل کيږي چه دهغي نه ۱۳۰۰۰ ټنه پښه دانه حاصل اخیستل کيږي. افغانستان په کال کښي ۱۰۰۰۰ ټنو پښي نه زیات خارجي ملکونو باندي پلوري.

دغه اندازه اوس پدی نژدی کلونو کښي ۱۳۸۰۰ ټنو ته رسیدلی ده. دمالوچ کښت پدی لاندی ډول پدی برخو کښي کرل کيږي:—

دقطن اودبدخشان په برخه کښي په سلو کښي ۹۰ په هرات کښي په سلو کښي ۴ او په مزارشریف کښي په سلو کښي ۳ نه تر ۴ پوری او پاتی برخه په چاریکارو، دغوریند دره النگار، کنړ، کندهار، گرشک او په فراه کښي کرل کيږي. په افغانستان کښي مالوچ دجوړا په میاشت کښي کرل کيږي اودسنبلی په میاشت کښي حاصل اخیستل کيږي دمالوچ حاصل دلاسو په واسطه اخلي چه دغه ډول حاصل ډیرگټور ثابت شوی دی. خوبیا هم که دکرهني دکارونو نوي ماشینونه ترویج پیدا کړي نو ثابته خبره ده چه دحاصلات په فیصدی کښي به هم پوره ډیروالی راشي. پدی برخه کښي دمزارشریف په ولایت کښي دمالوچ په کرهنه

تروپیکلی اقلیم دی لیمو ، مالته ، او خرما هم پیدا کیږي . خودغه شیان انتخاب شوی نه دی او باید ددوی په اصلاح کښې توجه وشي . د زیتون ونې چه د مدیترانسی د اقلیم ونه ده په افغانستان کښې دوحشی زیتون په صورت کښې شنه شویدی چه دده شنو کیدو علاقې دافغانستان ختیځې او جنوب ختیځې علاقې دی . د خرما ونې د افغانستان په جنوب لویدیځ ، سیستان او شمال ختیځ برخو کښې کیږي او حاصل ورکوي . په افغانستان کښې ۶۰ ډوله انگور کیږي ، چه ددوی ډیرې برخې یوازی په افغانستان کښې کیږي او د نړی په نورو هیوادو کښې نشته . په افغانستان کښې دانگور کښت تر ۲۰۰۰ متره لوړ والی پوری امکان لری . د انگور ډیر کښت په کندهار ، کابل مزارشریف میمنه ، هرات ، او په قطغن کښې کیږي دا انگور په افغانستان کښې وچری او د ممیز په ډول په دباندي هیوادوکښې پلورل کیږي . دزدآلو ونې د افغانستان په ټولو برخو کښې لیدل کیږي .

د زردآلو ونې تر ۳۰۰۰ مترو لوړ والی پوری نشو و نما کولای شي حالانکه د شفتالو او د بادام ونې ۲۵۰۰ مترو په لوړوالی کښې میوه ورکوي . په افغانستان کښې دتوت ونې عمومیت لری . په افغانستان توت یو داسی پیداوار دی چه ددی ځای ډیر خلك د هغه نه دغذاکار اخلی په افغانستان کښې د میو ونې په یو ملیون هکتارځمکه کښې کرل کیږي چه په سنه ۱۳۳۹ کال کښې د میوو مجموعی حاصل ۶۷۶۰۰۰ ټنه و . د څو

وی نه پورا کیږي . هم لدی کیله د نساجی دفابریکی دپاره د مالوچ زیاته برخه په نظر کښې نیول شویده په د باندي هیوادونو کښې افغانستان دمالوچ لوی او ښه خریدار شوروی اتحاد دی .

افغانستان په اوسط ډول په کال کښې (۱۷۷۰۷) ټنه مالوچ دباندي دهیوادوته لیږي . چه ددی نه ۲۶۵۵ ټنه مالوچ په شوروی اتحاد باندي ددوه سوه څور دیرش ملیونه افغانیو پسه قیمت پلورل کیږي . افغانستان دهغه قرار داد په وجه چه دشوروی اتحاد سره لری د نړی په بازارو کښې د مالوچ دبیی د کمیدو په وجه زیانمند شوی ندی .

د میوو قسمونه : افغانستان هغه هیواد دی چه د څو اقلیمونه جوړ شویدی دا اقلیمونه عبارت دی د معتدل اقلیم ، د مدیترانسی اقلیم او د سوېت ترو پیکل اقلیم نه ، هم داوجهه چه دلته ډول ډول دمیوو ونې شته او د نورو میوه لرونکو ونو د تربیی کښایش هم دوجر ددی په افغانستان کښې دمیوو حاصلات ډیر اهمیت لری . چنانچه دهیواد په صادراتو کښې د ۲۵ نه تر ۳۰ پوری په سوا کښې دمیوو حاصلات دی . د هیواد ډیر وږی هم دمیوو دوز په تربیه کولو کښې مصروف دی او ډیر خلکو غذا هم له هم دی درکه حاصلیږي . هغه میوه داری ونې چه په ټول افغانستان کښې شته او عمومیت لری په لاندی ډول دی . انگور ، زردآلو ، شفتالو ، آلو ، بادام ، توت ، منی ، ناک ، بهی ، انجیر او انار پرته له دی نه د ننگرهار په ولایت کښې چه

د دې کتبي په واسطه دوی ځانسته کالی اود ژوند نوری اړتیاوی پوره کوی ، البته دایوه مشکله خبره ده چه د کوچیانو صحیح شمیر ځانته معلوم کړو . هغه کوچیان چه د افغانستان د ننه گرځی راگرځی هغوی په خاص ډول پسونه او وزی پالی ، د پسونو او وزو سره اوسیدان او غواڼی هم وی چه د اوسیدانو، خرو او غاوو په واسطه دوی خپل سامان د یوځای تهرپی راوړی راغلو د بزگرو په برخه کتبي نو د دوی لمړی کار کرهڼه ده خو د کرهڼی په څنگ کتبي هغه حیوانات هم پالی چه د دوی د کرهڼی په کارونو کتبي مرسته وکړای شی . د بزگرو طبیه پسه عمومي توکله د غویانو او د آسانو په واسطه د قلبی کار اخلی . هم داراز دوی د خرونه هم د حمل و نقل کار اخلی . خود کوچیانو په نسبت د بزگرو طبیه د چرگانو ، قیل مرغ او اوسیدو ناربی سره ډیره دلچسپی اخلی ، په افغانستان کتبي د هواشیو د چراگاهو دپاره طبیعی ځمکه ددزی سوه ملیونو اودوه لکرو هکتارو نه زیاته ځمکه ده او هغه مواشی چه تر تربی لاندی دی د هغوی شمیر ۲۵ ملیونه ته رسیدی چه پدی شمیر کتبی ۱۴ ملیونه پسونه ۶ ملیونه وزی، دوه ملیونه غواوی یو ملیون آسونه او نره دی . په افغانستان کتبی د مواشیو حاصل عبارت دی دغوښی فالین ، دږه قل پوستکی او عادی پوستکونه ، د صادراتو په لحاظ په افغانستان کتبی قبایلین اود قره قل پوستکی خاص اهمیت اری . اودغه صادرات د افغانستان په پیسو کتبی اریه برخه لری .

کالو را هیسی د کرهڼی وزارت د میوو د ونو دناروغیو په مقابل کتبی سمخته مجادله شروع کړیده هغه ناروغی چه د میوو حاصل کموی آندک او د جولاکک په نامه یادیری برسیره پردی د کرهڼی وزارت د هیواد په هرکوت کتبی ډیر کیمیاوی مواد ذخیره کړیدی چه د ضرورت په وخت کتبی په باغوانانو باندى وویشل شی هم داراز دنوی زمانی نوی ماشینونه هم وارد کړیدی چه باغداری کارونه ډیر زیات ترقی وکړی دا هغه شیان دی چه د میوو په حاصلو کتبی د نمایان ترقی باعث شویدی دیکتیا او دنگر هار په ځنگلو کتبی د زیتون ډول ، ډول ونی کتبی د لوبو د شویدی چه تراوسه پوری ئی بڼه نتیجه ورکړیده . په کال کتبی د افغانستان نه وچه میوه په خارجی هیوادو باندى په اوسط ډول د ننه سوه ډیرش ملیونه افغانیو په بیا پلورل کیری . او تازه میوه ۱۸۰ ملیونه افغانیو په بیا خارجی هیوادو ته لیږل کیری .

د حیواناتو تربیه او د حیواناتی تربی حاصل

په افغانستان کتبی (د ټولی منځنی آسیا ، اویدیځی آسیا او شمالی افریقا) په شان د حیواناتو تربیه په دوه ډوله کیری، یو ډول تربیه هغه ده چه د کوچیانو او پوندوپه واسطه کیری او بل هغه ده چه د بزگرو په واسطه کیری ، د کوچیانو دپاره د حیواناتو تربیه یو داسی شغل دی چه په هم دی وسیله ددوی ژوند پرمخ ځی . کوچیان د حیواناتو تربیه دی دپاره کوی چه د هغوی د غوښی، دشیدو دیوستکو او د ورو نه گټه واخلی

د صادرات کیری څرنګه چه لیدل کیری په افغانستان کښې د میرینوس ډول پسونه مخ په ترقی دی . او د هیواد په امری پنځه کلن پلان کښې ډیر شمیر پسونه هیواد ته وارد شول . په افغانستان کښې د وړیو عادی حاصل ۱۰۰۰۰ ټنونه رسیری . چه دوه زره ټنه دننه په هیواد کښې په مصرف رسیری چه قالینی او ټغرونه جوړوی او پاتی برخه په د باندنیو هیوادو باندی پلورل کیری چه ټوله بیه ئی په کال کښې دری سوه ملیونو افغانیو ته رسیری . چه ددی وړیو لوی خریداران شوروی اتحاد او امریکا دی د ۹۲ ملیونو افغانیو په بیه شوروی اتحاد او ۹۱ ملیونو افغانیو په بیه امریکه دغه وړی اخلی . هم دا راز افغانستان په کال کښې د ۹۶ ملیونو افغانیو په بیه ۲۴ زره مربع متره قالین په باندنیو هیوادو باندی خرڅوی چه د قالینو اخیستونکو څخه لوی خریدار برطانیه ده . چه په کال کښې د ۲۱ ملیونو افغانیو په بیه قالین اخلی . په افغانستان کښې د عالیو د جوړولو مرکزونه اندخوی ، دولت آباد ، آقچه ، مزارشریف ، قرقین ، او هرات ګنل کیری . اوهم داراز کشمیری د جوړولو مرکزونه دکندهار او د کابل ښارونه دی . په سنه ۱۳۳۴ کال کښې د وړیو د صادرولو شرکت په نامه باندی یو شرکت جوړشو .

یو افغانی پسه په کال کښې ۱۰ پونده وړی او د مرینوس پسه په کال کښې ۱۵ پونده وړی ، حاصل ورکوی .

افغانستان په کال کښې په اوسط ډول دری سوه اتیا ملیونه افغانیو په بیه دقره قل پوستکی او ۵۲ ملیونو افغانیو په بیه قالینی اود ۱۵۰ ملیونو په بیه وړی به خارجی هیوادو باندی پلوری . په افغانستان کښې د حیوانی حاصلاتو د ډیر والی دپاره د خو ، خو کلونه فنی او صحیح اقدامات شویدی ، دلته باید وویل شی چه په سنه ۱۳۳۹ کال کښې د کرنی د وزارت له خوا نه یو ملیون او پنځه سوه زره ځادویو ته ستنی وهل شویدی هم دا راز خال کوبی شویو مواشیو شمیر په سنه ۱۳۴۰ ه کال کښې دری ملیونه ته ورسید .

په افغانستان کښې دری ډوله پسونه تربیه کیری ، یو ډول ئی دقره قل پسونه دی چه شمیر ئی پنځه ملیونه ته رسیری ، دوم ډول پسونه هڅه لوی پسونه دی چه د وړیو او د غوښو په لحاظ ښه قیمت اری او ددری دوړیو نهه قالینی جوړیری دریم ډول پسونه د مرینوس ډوله پسونه دی چه نوی افغانستان ته راوړل شویدی لمړی ځل دپاره دغه پسونه دهلمند په زاوه کښې د تربیی او تجربی لاندی ونیول شول . د غلځیو د پسونو نژاد هم ښه نژاد دی او دی ډول پسونو په تربیی باندی خاصه توجه شویده . لاند دا چه په افغانستان کښې د غلځیو د پسونو شمیر پنځه ملیونو ته رسیری .

(په افغانستان کښې د مواشیو

د تربیی حاصل)

الف : وړی د افغانستان د مواشیو د تربیی مهم حاصل دی . چه د وړیو وختو نو را هیسی په ښه بیه

ټريډنگ کمپني په نامه جوړ شو. چه هم دی شرکت ددی پوستکو تجارت ته تنظیم ورکړ. په افغانستان کښې دقره قل دپوستکو په کارونو کښې یو ملیون وگړی مصرفیت لری. او ددی صادرات د هیواد منظم ترین صادرات دی. په تیرو څلور کلو کښې جنوبی افریقه او شوروی اتحاد د نړی په بازارونو کښې د افغانستان د قره قل د پوستکو سره یوه مقابله شروع کړه افغانستان په اوسط ډول په کال کښې لس ملیونه او پنځه سوه زره قره قلی پوستکی دباندي هیوادو باندي پلوری. د افغانستان دقره قل دپوستکو دوم او دریمه خریدار هیوادونه انگلستان او آلمان دی د افغانی قره قلو صادرات په عمومي صادراتو کښې $\frac{1}{4}$ دی. چه په سلو کښې ۲۴ انگلستان اخلی.

د وړویو اود پوستکونه په دریمه برخه کښې شیدی هم ښه اهمیت لری. او دا حاصل دپال شوی حیواناتو یو ښه حاصل دی. دا حاصل یوازی په افغانستان کښې په مصرف رسیری او په باندنیو هیوادو باندي نه پلورل کیږی. شودی ددوه ډول حیواناتو نه حاصلیری. دغوانه کومی شیدی چه حاصلیری دهغی اندازه په کال کښې شپږسوه ملیونه کیلوگرامه ده. د میښونه کومی شیدی چه حاصلیری دهغی اندازه په کال کښې ۱۴۰۰ ملیونه کیلوگرامه ده په بل عبارت په کال کښې یوه غوا ۳۰۰ لیتره شیدی او یوه میښه ۶۵ لیتره شیدی حاصل ورکوی که موټر دغه اندازه د اروپائی هیوادو سره مقایسه کړو

ب : د قره قل پوستکی :

د قره قل پوستکی د افغانستان په صادراتو کښې مهمه برخه لری. د تجارتی نکتته نظر نه هم ددغو صادراتو په واسطه با ندی (ډالر ، یونه او آلمانی مارک) لاس ته راوستل کیږی د قره قل پسونه د افغانستان خاص پسونه دی چه په نورو هیوادو کښې نه پیدا کیږی. قره قل د پامیر دلوری سطحی دیوه جهیل نوم دی. چه هم ددی جهیل نوم پدی پسونو باندي کیښودل شوی دی. اوس په افغانستان کښې د قره قل د پسونو شمیر ۵ ملیونو ته رسیری خو دغه شمیر دژمی دسختوالی او د هوا د سوړ والی په وجه ډیر تغییر کوی. ددی ډول پسونو د تربیی مرکز د افغانستان شمالی برخی دی. خصوصاً په شمالی برخو کښې د اقچی مزار شریف میمنه او قطعن په ښارونو کښې دغه پسونه ډیر دی. د هیواد پدی برخو کښې په ژمی کښې هم خړخایونه شته دی او ددی ډول پسونو په تربیه کښې اقلیم خاص اهمیت لری. پخوا وختونو کښې د قره قل د پوستکو تجارت دقافلو په واسطه په منځنی آسیا کښې کیده. لیکن دشلمی پیږی په ابتدا کښې هغه وخت چه په اروپائی هیوادو کښې ددغو پوستکو تقاضا شروع شوه نو په سنه ۱۹۳۰ کال کښې ددی پوستکو صادرات اروپا کښې شروع شول.

ددی پوستکو لوی خریدار هیواد امریکه ده چه په سلو کښې ۷۱ پوستکی په امریکه باندي پلورل کیږی. په سنه ۱۳۳۸ ه کال کښې په امریکه کښې یو شرکت دافغان

نوویلی شوچه یوه افغانی غواډیوی
 چ نارکسی په نسبت ۱ پر ۵ اود
 فرانسوی غوا په نسبت ۱/۳ شودی
 ورکوی . البته د خوراک مسئله
 مهمه ده .

**(په افغانستان کښی صنایع او د
 هغو تحولات**

خرنگه چه مو مخکښی ولیدل
 کرهنه او د حیواناتو تربیه
 د افغانستان عنعنوی اقتصادی
 تشکیل دی . صنایع یوبیل اقتصادی
 فعالیت دی . چه افغانستان د ۱۹
 پیړی په آخر کښی د صنایعو
 د گنی په معنی ښه پوه شو او د
 صنایعو په واسطه تد ریجی گته
 شروع کړه او صنایع تر منظور
 پروژو لاندی راوستل .

د ۱۹ پیړی د آخر نه د نړی
 د عمومی جنگ پوری دافغانستان
 حکومت د صنایعو بنیادونه
 د حکومت په سرمایه کینودل .
 او د اسلحه سازی ، ضرابخانه
 بارود سازی او د جبل السراج
 د برښنا فابریکی ئی جوړ کړی .
 چه ددی فابریکوپه واسطه دحکومت
 لمړی اپتیایوی پوره کیدی .
 ددی فابریکونه وروستو دوپړو
 د کالو جوړولو ، دچرم جوړولو
 دصابون د جوړولو او داورلکیت
 دجوړولو فابریکی جوړ شوی .
 دغه صنایعو د تخنیکي پوهانو په
 مرسته ښه پر مختگ وکړ . په
 افغانستان کښی دصنایعو دانکشاف
 دوهمه مرحله دنړی د دوو عمومی
 جنگو په منځنی وخت کښی شروع
 شوه . پدی مرحله کښی دافغانستان
 په صنایعو کښی د افغانی وگړو
 شخصی سرمایه په کار ولویده .
 دغی سرمائی د افغانستان په
 صنایعو کښی لویه مرسته وکړه .

خصوصاً د ۱۹۳۰ ه کال نه
 وروستو په افغانستان کښی
 دبرښنا قوه دتوجه وړ ده .
 ځکه چه هم دغه قوه وه چه د
 نساجی ، د قند جوړولو او د
 سمنت سازی د فابریکو دجوړولو
 په کار اچولو باعث شوه . دلته
 د چک وردک د برښنا فابریکه چه
 ۳۴۰۰ کیلووات قوه درلوده او
 د کندهار د ښار پیزلی فابریکه
 د یادولو وړ ده . هم دا رازدبغلان
 د قند جوړولو فابریکه چه په کال
 کښی ۵ زره تنه بوره جوړوی او
 د جبل السراج او د پلخمری
 د نساجی فابریکی چه په کال کښی
 ۴۵ ملیونه متر ټکر جوړوی او د
 کندهار دپشمینه بافی فابریکه او
 د کابل د چرم سازی فابریکه د
 افغانستان د صنایعو ښه مثالونه
 دی . په دغو پورتنیو فابریکو کښی
 له یوی خوانه د هیواد د اومو
 موادو نه گته اخیستله کیری اوله
 بلی خوانه د افغانستان د خلکو
 فوری اپتیایوی رفع کیری ځکه
 چه ددی فابریکونه مخ کښی دغه
 شیان به دباندنیو اسعارو په
 واسطه اخیستل کیدل . په همدی
 دوهمی مرحلی کښی د افغانستان
 د صنایعو تفصیل د دولتی مطابعو
 جوړول دی چه په سنه ۱۹۳۶
 ه کال کښی جوړ شو . اودهیواد
 طباعتی اپتیایوی لری کړی . په
 افغانستان کښی د صنایعو د
 تحولاتو دریمه مرحله د نړی د
 عمومی جنگ په پای کښی ترسنه
 ۱۹۵۵ پوری ده . یاپه بل عبارت
 کښی باید وییل شی چه
 دغه دریمه مرحله د هیواد په لمرنی
 پنځمه کلن پلان کښی شروع شوه
 د صنایعو د تحول پدی مرحله

نه مخ کښې د برېښنا د جوړولو فابريکې په نظر کښې ونيول شوی او دا ځکه چه د برېښنا نه بغير د صنايعو انکشاف امکان نه درلود ددغه پلان په عملي کولو کښې لويديځو هيوادو او شوروي اتحاد نښه مرستي وکړې اصلا په افغانستان کښې صنعتي انقلاب د سنه ۱۹۵۰ ع کال نه شروع شو . او ددغې وخت وروستو دنورو هيوادو په مرسته او د طولاني پورونو په واسطه پرله پسې څو فابريکې جوړې شوي او پکار ئې پيل وکړ . پرته له دینه په سنه ۱۹۵۱ ع کال کښې شوروي اتحاد د آمو د سيند کښې خواکښې د پترو لوی يوه لويښه ذخيره جوړه کړه او يو لوی سيلو سره د چوړې د پخولو داش په کابل کښې جوړ کړ او يو سيلو ئې په پلخمرې کښې جوړه کړه . هم داراز شوروي اتحاد د يوداسي پور د ورکولو سره موافقه وکړه چه د هغې په واسطه د کابل د ښار د سپر کونو د قير اچولو کار ممکن شو . د نغلو د بند په په جوړولو کښې چه د دو هم پنځه کلن په آخر کښې به سرته ورسيرې او دهغې نه به شپيته زره كيلو واته برېښنا جوړه شي او د سالنگ د سپرک او د تونل په جوړولو کښې شوروي اتحاد د افغانستان سره مرستي وکړې غير له دینه د پترو لوی يوه لويښه ذخيره په کابل کښې او يوه ذخيره په هرات کښې جوړه شوه هم داراز د چکو سلواکيې حکومت پخپل وار د سمنتو جوړولو او د شيشي د جوړولو او د ميو د ساتلو د فابريکې په جوړولو کښې مرستي

کښې د سروبي د برېښنا د بسند افتتاح . د گلپهار د نساجي د فابريکې جوړول او په کاراچول د جبل السراج د سمنتو د فابريکې د حاصل اندازه تر ديرش زره ټنو پوري رسول او د صابون د جوړولو فابريکه د کندوز دکاشي کاري فابريکه او د جلال آباد د قند جوړولو فابريکه شامله ده . د جلال آباد د قند جوړولو په فابريکه کښې هم دهغه ځای د گڼيو نه کار اخيستل کيږي او د بغلان د قند جوړولو په فابريکې کښې د جغندرونه پوره جوړيږي . دغې دوی فابريکې د افغانستان پېرځي اړتيا وي پوره کوي . پرته له دینه پدغو فابريکو کښې نوره توسعه هم کيدلې شي . د سنه ۱۹۳۲ ه کال نه تر ۱۹۳۵ ع کاله پوري د افغانستان ملي بانک يوازي يو داسي بانک وچه دمالي نکته نگاه نه د افغانستان د صنايعو سره ئې پوره پوره مرسته وکړه . دغه بانک د افغاني سرمايه دارانو او د حکومت دمعيټي سرمايي په واسطه جوړه شو . ددی بانک سرمايه لمړی ځل دپاره د سروبي د برېښنا د بند په جوړولو کښې په کار واچوله شوه بيا وروسته د پلخمرې د نساجي او د گلپهار د نساجي د بغلان د قند فابريکه او د صابون جوړولو فابريکه جوړه شوه د افغانستان حکومت ددغې سرمايه دارانو د تشويق په غرض گمرکي اسانتياوي برابرې کړې . په سنه ۱۹۵۵ ع کال کښې يعنې د (افغانستان لمړې پنځه کلن پلان) د افغانستان د حکومت له خوانه يو لوی انکشافی پلان جوړ کړ . پدی پلان کښې له هرڅه

سمنت پکښی جوړېږي د جيل السراج د سمنت د جوړولو فابريکه ۱۶ زره تنه سمنت جوړوي دندهار د سمنتو جوړولو فابريکه او دهرات د سمنتو جوړولو فابريکه په نظر کېښي نيول شوي وه . هم دا راز د کابل د پلخمری ، مزار شريف او دهرات د بريکت جوړولو فابريکي او د ابريشم د صنعت فابريکه په بفسلان ، کندوز او په هرات کېښي . دا ټول هغه شیان دي چه د هيواد په لمړي پنځم کلن پلان کېښي شامل وه . چه ډير امکان لري د هيواد په دوهم پنځم کلن پلان کېښي دا ټول شیان په پورا ډول عملی شي .

د ه واصلاتو وسايل: د افغانستان دري برخه ځمکه غرنی ځمکه ده چه د غرونو دغه سلسله په منځني شمال او ختيځو برخو کېښي ډير زيات دي . د غرونو هم دغه کته سلسله ده چه د ه واصلاتي کړخود ښکلو په هکله ډير مشکلات پيدا کړي دي . په حقيقت کېښي د افغانستان لويه لاره . ياسړک هغه سړک دی چه د افغانستان په ټولو او مختلفو ښارونو په منځ کېښي ارتباط پيدا کوي . دغه سړک هغه سړک دی چه کابل د کندهار سره گرشک د فراه سره هرات ، ميمنه مزار شريف ، سمنگان ، پلخمری ، دوشی ، دو آب ميخ زرین ، چاردهی غوربند او د کابل په منځ کېښي رابطه

و کړي . د افغانستان په عمومي انکشاف او د صنايعو په هکله د اړينی شو چه پخوا ۴۰۰۰۰ اړتياوي د خارج نه راغوښتل کيدل او پدی باندی د اسمعارو يوه لويه برخه مصرف کيده او هم دغه وجه وه چه د ژوند معيار نشو لوړ کيدای . د افغانستان په لمړي پنځه کلن پلان کېښي يعنی د سنه ۱۹۵۵ ع کاله پوری نوی جوړ شوی فابريکی او انکشافات پدی باندی ډول دی . د مزار شريف د بريښنا فابريکه د پنځه زرو کيلواتو په طاقت د ميمنی د بريښنا فابريکه د څو کيلواتو په طاقت د خان آباد د بريښنا فابريکه ۷۰۰ کيلواتو په طاقت د پلخمری دوهمه د اوبو د بريښنا فابريکه د پنځه زرو کيلواتو په طاقت ، د لغمان د بريښنا دستگه د پنځه سوو کيلواتو په طاقت د نغلو د اوبو د بريښنا فابريکه د شپيتو زرو کيلواتو په طاقت د ارغنداب د بريښنا فابريکه د شپږو زرو کيلواتو په طاقت د گرشک د بريښنا فابريکه د دو زرو کيلواتو په طاقت د کجکی او د کندهار د ولايت د بريښنا بندوه هم پدی پلان کېښي شامل دی . (۱)

دهيو د په لمړي پنځه کلن پلان کېښي د بريښنا د فابريکو د جوړولو نه علاوه د پلخمری د سمنتو جوړولو فابريکه چه په کال کېښي ۷۲ ټنه

۳۶ پر ۳۷ ۶ پر ۶۲ .
د ۳۶ ملیونو کيلواتو په بريښنا تبصره کيدای شي چه ۳۹ ملیونه هورس کيلوات د اوبو په واسطه او نوره برخه د ډيزل او د حرارت په واسطه وي .

(۱) د سنه ۱۳۳۰ ه کال په منځ کېښي د افغانستان د بريښنا د پيدا کولو تابلو ملیون کيلوات هورس په حساب .
۱۳۳۰ پر ۳۱ ۸ پر ۳۲ ۹ پر ۸
۳۳ پر ۲۱ ۳۴ پر ۲۳ ۳۵ پر ۳۴

جوړولو په فعاليتونو کښي يولوی مثال او اهميت لري . هغه مسافه چه پخوا د دره بنډکاري له لاري د کابل او د پلخمري په منځ کښي موجود وه هغه د سالنگ له ليارې نه ۲۰۰ کيلومتره لنډه شويده هم دارنگه د قزل قلعه نه تر کابل پوري نړۍ سړک به هم د دوهمې پنځه کلن پلان په آخر کښي د قير اچولو له کار نه خلاصه شي .

د افغانستان سړکونه: د سنه ۱۹۳۰ع کال نه پخوا په افغانستان کښي ۳۷۰۰ کيلومترو په اوږدوالي سړکونه يوازي د قافلو د تگ او راتگ دپاره موجود وي . چه پدي لارو کښي يوازي ۲۵۰۰ کيلومتره لاره د کابل په ټاکل شوي وخت کښي د تگ اوراتگ دپاره ښه وي خو اوس د فوايد عامي دوزارت د فعاليت په نتيجه کښي په افغانستان کښي ۲۱۰۰ کيلو متره عصري سړک موجود دي . چه د دغی سړکونو لويه برخه د قير اچولونه هم خلاصه شويده .

الف: د کابل او د تورخم لاره: دغه سړک ۳۲۳ کيلو متره اوږدوالي لري په دغه سړک باندې د تگ او راتگ سلسله تل موجود وي . او دده په ټول کار باندې يو مليارډ افغاني لگښت کيږي .

د کابل او قزل کلا سړک: ددی سړک اوږدوالي ۱۰۸ کيلو متره دی چه پدي باندې به ۱۷۷ مليارډه افغاني به مصرف شي . ددی سړک اهميت ځکه ډير دی چه هم ددی سړک په واسطه د کابل او د مزار شريف ، قطفن ، شبرغان او ميمنی په منځ کښي رابطه پيدا کيږي . د سالنگ دلياري دتونل اوږدوالي ۲۶ کيلو متره دی چه

پيدا کوي . د سنه ۱۹۳۰ع کاله پوري دغی سړک د وسطی پير يو سړکونو په شان وه . چه پدي سړکونو باندې يوازي قافلي تيريدلي هغه وخت کښي موټرونه هم نه وه نودغه سړکونه هم پخپل حال پاتې شوي وي . د دغوليارو دوخت او د زماني د تقاضو سره جوړون يوه مهم ضرورت او اړتيا گڼل کيږي هم هغه چه ددی لارو نړيمات او په اساسي ډول جوړښت شروع شو ددی يوه برخه په تدريجي ډول جوړه شوه له بله خوا نه دهندو کش يوه سلسله د شمال ختيځ نه جنوب او يديځ په سمت ته غزیدلي وه چه د هيواد شمالي برخي د جنوب ختيځ نه بيله وي او دلته د هيواد پایتخت هم واقع دی . د دغو سلسلونه تيريدل او پکښي لاره جوړول څه آسانه خبره نه وه په تير و وختونو کښي د خاواک د کوټل نه چه (۳۶۰۰) متره اوږدوالی لري او سالنگ نه چه (۳۳۰۰) متره اوږدوالی لري او داق کوټل چه د باميان په لويديځ کښي ده ټولی قافلي تيريدلي او تگ راتگ ئي درلود . په سنه ۱۹۳۰ع کال کښي دی قافلو د شبر د کوټل نه تگ اوراتگ شروع کي چه دغه لاره (۲۰۰۰) متره اوږدوالی لري چه د ښکاري دري له لاري کابل سره ارتباط پيدا کيږي . ددی دري اهميت ځکه ډير دی چه عصري عراده جات پري تيريدای شي او په ننه ډول تگ اوراتگ کولای شي . خو هغه وخت نه چه د سالنگ لاره پرانستل شوي ده نو د افغانستان پدي دوه برخو کښي تگ اوراتگ لاپسي آسانه شويدي د سالنگ سړک د افغانستان د سړک

پدی برخه کښې د شوروی اتحاد مرسته په افغانستان کښې د سړکونو د جوړولو په سلسله کښې خاص اهمیت لری . ددغی سړک ټول کار کانکریټی دی .
ذ - د هزار شریف او دکلفت سړک :

دغه سړک ۱۱۸ کیلومتره اوږدوالی لری چه لگښت ئی د ۱۳۵ ملیونو افغانیو نه ډیر کیږی . چه کارئی په ډیر چټکی روان دی او ژر به پای ته ورسیری .

دغه پورته ذکر شوی سړکونه ۱۰ متره بر لری . لکه څرنګه چه مو پخوا وویل د ۲۱۰۰ کیلومتره اوږدو سړک په پخولو اوقیراچولو باندی ۷ ملیارده افغانی لازمی دی چه پروژة پای ته رسیدلی ده .

۲ - عرادی :

موټر : په سنه ۱۹۶۰ ع کال کښې افغانستان ۵۵۲۲ لاری ۵۰۰ سروسونه درلودل چه هر کال پدی شمیر کښې د ۶۰۰ نه تر ۷۰۰ پوری هر کال زیاتیری . دی دپاره چه پدی هیواد کښې د حملو نقل وسایل ښه فعالیت وکړای شی د لاریو د موټرو ګمرکنی محصول معاف شویدی . داسی تخمین شوی و چه په اوسط ډول په هره ورځ کښې یوه لاری ۵۰ میله لاری وهی . په افغانستان کښې په سلو کښې ۳۹ لاری د افغانستان د حکومت مال دی . هغه پانګه چه د حمل و نقل په شرکتونو باندی لګول شوی ده ۱۶۵۶۴۸۶۳ - افغانی ده خو دغسی شرکتونه ورځ په ورځ مخ یسه ډیریدو دی . په افغانستان کښې په سلو کښې ۹۰ موټری د حمل دپاره دی چه ددوی اکثره

ټول کارئی په تیر کال کښې پای ته ورسید او رسماً پرانستل شو . د قزل کلا نه تر کابل پوری دغه لاره اقتصادی لحاظ باندی هم خاص داهمیت وږده ځکه چه له هم دی لاری نه غله ، مالوچ اود تیزوسکاره کابل ته راوړل کیږی له بلنی خوانه صنعتی علاقی لکه کندهز ، بغلان پلخمری ، گلپهار اوجبل السراج یوله بل سره نژدی کوی . اودغه ښارونو په منځ کښې هر ډول شیان چه دوړولو اوراوړلو وړ دی دیو ځای نه بل ځای ته رسوی .

ج: کابل . کندهار اود سپین بولدک سړک :

دغه سړک دغزنی ، مقر ، کلات او کندهار نه تیریری له یوی خوانه د هیرمند د ناوی سره رابطه پیدا کوی اود بلنی خوانه کندهار سپین بولدک سره نژدی کوی . ددی سړک ټول اوږدوالی ۶۰۴ کیلومتره دی چه دده په ټولو کارونو باندی به ۲۴ ملیونه ډالره او یو سل ملیونه افغانی ولکیږی یابه بل الفضاظ دا سړک یوملیارد افغانی لگښت لری د کندهار او سپین بولدک په منځ کښې ټوله مسافه ۱۰۴ کیلومتره ده چه د قیراچولو کارئی خلاص شوی دی . دغه سړک د هلمند د ناوی په انکشاف کښې ډیر مرسته کوی د قرارداد سره سم دده ټول کار به ۱۳۴۴ کال په پای کښې به بشپړ شی .

د - د کندهار - هرات - او تور ښاری سړک :

دغه سړک د ګرشدک او د فراه د ښارونو نه تیریری . اود هرات سره رابطه پیدا کوی او دهغی ځای نه تورغندی ته رسیزی . دده اوږدوالی ۷۵۰ کیلومتره دی .

برخه د امريکي نه را غوښتل کيږي . خو د سرويسو او د جيپ موټري په عمومي ډول د شوروي اتحاد نه را غواړي . د هيواد په لمړي پنځم کلن پلان کښي په نظر

کښي نيول شوي و چه بايد ۲۰۰۰۰ موټري وارد کړل شي د افغانستان داخلي او په خارجي ښارونو کښي کومه مسافه چه ده په لاندی ډول ده .

کابل نه پښاور پوري .	۲۹۰	کيلومتره
کابل ، جل آباد	۱۸۰	کيلو متره
کابل ، دولت يار ، هرات	۸۷۰	کيلو متره
کابل ، کند هار ، هرات	۱۱۶۰	کيلو متره
کابل ، هزار شريف ، هرات	۱۴۳۰	کيلو متره
کابل ، غزني	۱۵۰	کيلو متره
کابل ، کندهار	۵۱۰	کيلو متره
کندهار ، کوپټه ، چمن	۲۰۰	کيلو متره
کندهار ، فراه	۳۸۰	کيلو متره
کندهار ، فراه ، هرات	۶۵۰	کيلو متره
فراه ، هرات	۲۷۰	کيلو متره
هرات ، اسلام کلا	۱۶۰	کيلو متره
هرات ، ميمنه ، هزار شريف	۸۱۰	کيلو متره
مزار شريف ، کابل	۶۲۰	کيلو متره

نسيست قدامت لري . او دغه ميدان په خاص توگه په هوائی ملکسي رياست پوري اړه لري . په سنه ۱۹۵۰ ع کال کښي د کابل شمال او يديخ خواته د نوي زماني د تقاضو سره سم يو ميدان جوړ شو هم داراز بدی خو کلو کښي د کندهار بين المللی هوائی ميدان جوړ شو چه ۴۲ کيلو متر مربع ځمکه ئي نيولی ده . هم دارنگه د هرات مزار شريف ، کندز او د ميمنی

په افغانستان کښي الوتني په افغانستان کښي د طيارو په واسطه تنگ او راتنگ او د حمل و نقل موضوع يوه نوي موضوع ده او بدی لاره کښي ټول اقدامات تازگي لري . او د خو کلونه دولت بدی موضوع باندي جدی توجه لري . په سنه ۱۹۴۰ ع کال کښي د کابل شمال ختيځ خوا کښي د طياري ميدان جوړ شو چه د افغانستان د طيارو د ميدان په

په ښارونو کېنې هم د طياري ميدانو نه جوړ شوي دي (۱) .

الف : د افغان آريانا هوایي شرکت جوړول :

دغه شرکت په سنه ۱۹۵۵ ع کال کېنې په افغانستان کېنې جوړ شو چه (د افغان آريانا هوایي شرکت) نوم پري کېنودل شو . پدې شرکت کېنې په سلو کېنې ۵۱ افغانان او په سلو کېنې ۴۹ پان امریکن کېنې برخه لري . ددې دوه کمپنيو په گډون د هيواد دننه هوایي تگ او راتگ منظم شو او داخلي سرويس په ښه ډول شروع شو . او څه وخت وروسته دې شرکت د لوېديځې نړۍ سره هم خپله رابطه ټينگه کړه . ددې رابطې دسکته کيدو او دريدو ځايونه

د کندهار له لاري تهران او بيروت يابحرين ، انقره ، پراگ ، او فرانکفورت دي . چه په ځيني هيوادو کېنې دافغان آريانا هوایي شرکت نمايندگي هم لري .

د آريانا افغان هوایي شرکت د سنه ۱۹۵۸ ع کال نه د هيواد دننه په لاندې ډول خپلې الوتسي شروع کړې .

۱ - د کابل نه مزار شريف ، ميمنه او هرات

۲ - کابل ، کندهار او هرات

۳ - کابل ، کندز ، مزار شريف ميمنه او هرات

ددغې ښارونو په منځ کېنې مسافه او د تگ وخت په لاندې ډول دي .

کيلومتر

کابل ، کندهار د ۹۰ نه تر ۱۱۰ دقيقو پوري مسافه ۴۶۰ »

کابل ، مزار شريف د ۸۰ نه تر ۰ دقيقو پوري مسافه ۳۱۰ »

کابل ، کندز د ۶۰ نه تر ۰ دقيقو پوري مسافه ۱۷۰ »

کندز ، مزار شريف د ۴۰ نه تر ۰ دقيقو پوري مسافه

مزار شريف ، ميمنه د ۶۰ نه تر ۰ دقيقو پوري مسافه ۲۹۰ »

ميمنه ، هرات د ۱۰۵ نه تر ۰ دقيقو پوري مسافه ۴۵۰ »

د هوایي ميدانونو لگښت

(۱) ملکی هوایي ميدانو نه

د کندهار بين المللی ميدان ۴۰۷۴۰۵۰۰۰ - افغانی

د کابل هوایي ميدان خواجه رواش ۴۳۰۰۰۰۰۰ - افغانی

د هرات هوایي ډگر ؟

د کندز هوایي ډگر ؟

د جلال آباد هوایي ډگر (د پښخو ميدانونو مجموعی لگښت) ۲۴۲۸۶۹۰۰۰ - افغانی

د مزار شريف ميدان ؟

د ميمنی ميدان ؟

د پورته ۷ ميدانونو د تجهيز ټول لگښت ۷۴۴۵۳۳۰۰۰ - افغانی

دغه پورتنی ځایو کښې که هوا ښه وی نو په هفته کښې دوه ځلي پيواره الوتنی کوی د افغانستان نه

کابل ، امرتسر د	۲۰۰	نه تر	۲۲۰	دقیقو پوری او مسافه	۶۳۰
کابل ، ترمز د	۹۰	نه تر	۰۰	دقیقو پوری او مسافه	۳۷۰
هرات ، مشهد د	۸۰	نه تر	۰۰	دقیقو پوری او مسافه	۳۲۰
کندهار ، تهران د	۲۸۰	نه تر	۰۰	دقیقو پوری او مسافه	۱۴۲۰
کندهار ، کراچی د	۱۵۵	نه تر	۰۰	دقیقو پوری او مسافه	۱۱۱۰

کيلومتر

د کابل ، کندهار ، دمشق او د بيروت لین ۱۳ ساعته الوتنه لری او د کابل امرتسر او ډهلی ۶ ساعته وخت نیسی . پدی الوتنو کښې د دوکلاس ډی ، سی ۳ او ډی ، سی ۴ ډوله آریانا افغان هوایی شرکت طیاری فعالیت کوی .

ب : د باندنیو هیوادونو هغه طیاری چه د افغانستان او د نړی د نورو هیوادونو په منځ کښې رابطه پیدا کوی په لاندی ډول دی :

۱ - د شوروی ایرفلوت : دغه سرویس د کابل نه تر تاشکند او مسکو پوری ځی او راځی . چه پدی لاندی ځایونو کښې دریری . کابل او ترمز ۳۷۰ کیلو متره تاشکند او مسکو چه ددوی ټوله مسافه ۳۷۰۰ کیلو متره ده دغه مسافه د ایر فلوت سرویس په ۱۸ ساعتو کښې طی کوی . چه ددی ایرفلوت مربوطه طیاری هره ورځ الوتنی کوی .

۲ - انډین ایرلاینز : دغه سرویس په هفته کښې دوه ځلي د ډیلی نه امرتسر او کابل ته راځی . د ډیلی نه تر کابله پوری مسافه ۱۰۵۰ کیلو متره ده او هره الوتنه ۶ ساعته وخت نیسی .

۳ - ایران ایرلاینز ددغی شرکت طیاری په هفته کښې یو ځلي الوتنه

کوی چه دده الوتنی لاری پدی لاندی ډول دی .
تهران ، کندهار ، کراچی .
تهران ، مشهد ، هرات ، کندهار
کندهار ، کابل .
تهران ، اصفهان ، کرمان ، زاهدان .

دکی ، ال ، ام شرکت هالیندی شرکت دی ، چه دسنه ۱۹۵۷ ع کال نه تر سنه ۱۹۵۸ ع کاله پوری په هفته کښې دوه ځلي د کابل نه کراچی ته الوتنه کوله او دغه مسافه ئی په ۶ ساعتو کښې ختموله .

ج : د هوایی کرځو پرمختگ سیستم :

په افغانستان کښې د الوتنو او د الوتکو د اداری او پرمختگ کارونه په هوایی ملکي ریاست پوری مربوطی دی هغه وخت نه چه دغه ریاست او د افغان آریانا هوایی شرکت جوړ شوی دی ډیر ښه پرمختگ ئی کړیدی او په ډیر گړی نډیټوب پر مخ روان دی .

د افغانستان تجارت

۱- صادرات : پخوا وختونو کښې د افغانستان صادرات په سلو کښې ۹۰ نه تر ۹۵ پوری دگرهني حاصلات وه . چه پدی کښې دلاجوردو تیرزی او هغه بوتی چه دواگانی جوړیږی پکښې شامل

په امریکه باندې ۳۱۹ ملیونه افغانی په سلوکښې ۲۱ په شوروی اتحاد باندې ۲۱۴ ملیونه افغانی په سلوکښې ۲۸ په برطانیه باندې ۱۳۲ ملیونه افغانی په سلوکښې ۹ په پاکستان باندې ۷۵ ملیونه افغانی په سلوکښې ۵ په لویدیڅ آلمان باندې ۴۹ ملیونه افغانی په سلوکښې ۳ په جاپان باندې ۱۷ ملیونه افغانی په سلوکښې ۱ په نورو هیوادو باندې ۵۱ ملیونه افغانی په سلوکښې ۱ .

په عمومي ډول تازه او وچه میوه د افغانستان د صادرولو مهم شیان دی . ددغی میوی ډیره برخه په هند باندې پلورل کیږی دقره قل پوستکی په امریکه باندې او مالوچ په شوروی اتحاد باندې پلورل کیږی . په هر کال کښې تازه او وچه میوه په اوسط ډول یو لک تن د باندنی هیوادو ته لیږل کیږی .

د افغانستان واردات : د باندنی هیوادونه لاندی شیان پلورل کیږی . لکه چای ، قند ، کشمیره نخی او سنډوی رخت ، او هم داسی نور شیان . خو هیله ده چه هغه وخت چه زمونږ هیواد خپلی صنعتی پروژي عملی کړی نو نه به یواځی هغه پانگه چه په خارجی اسعارو باندې لگیږی بچ شسی بلکه هغه اړتیاوی به هم پوره شسی چه نن موجود دی . خو بیاهم لازمه خبر داده چه ملی پانگه یوازی په صنعتی کارونو باندې او نه لگیږی او د صنایعو سره سم په کرهښی او حیواناتی تربیی باندې هم توجوو وشی او مواصلاتی کرخو او لاروته نوزه ترقی هم ورکړل شی چه هم دغه شیان د اقتصادی جغرافیسی مهم شیان دی .

وی . د نړی د لمړی جنگ نه وروستو د افغانستان د کرهښی د حاصلو صادرات د پیسو په حساب په سلوکښې ۶۰ شول چه په سلوکښې ۳۰ دحیواناتو د تربیی د حاصل نه پوره کیدل افغانستان په کال کښې د یو ملیارد او پنځه سوه ملیونو افغانیو مال په دبانندیو هیوادو باندې پلوری او صادروی . هغه شیان چه صادریږی دادی :

- ۱ - وچه میوه ۳۲۱ ملیونه افغانی سنه ۱۳۳۸ ه کال په عمومي صادراتو کښې په سلوکښې -۲۲-
 - ۲ - تازه میوه ۱۷۵ ملیونه افغانی سنه ۱۳۳۸ ه کال په عمومي صادراتو کښې په سلوکښې -۱۲-
 - ۳ - دقره قل پوستکی ۳۷۵ ملیونه افغانی سنه ۱۳۳۸ ه کال په عمومي صادراتو کښې په سلوکښې -۲۵-
 - ۴ - وړی ۱۵۲ ملیونه افغانی سنه ۱۳۳۸ ه کال په عمومي صادراتو کښې په سلوکښې -۱۰-
 - ۵ - مالوچ ۱۷۵ ملیونه افغانی سنه ۱۳۳۸ ه کال په عمومي صادراتو کښې په سلوکښې -۱۲-
 - ۶ - پوستکی ۱۸۹ ملیونه افغانی سنه ۱۳۳۸ ه کال په عمومي صادراتو کښې په سلوکښې -۴-
 - ۷ - غالی ۵۲ ملیونه افغانی سنه ۱۳۳۸ ه کال په عمومي صادراتو کښې په سلوکښې -۳-
 - ۸ - متفرقه ۵۱ ملیونه افغانی سنه ۱۳۳۸ ه کال په عمومي صادراتو کښې په سلوکښې -۱۱-
- دغه پورته ذکر شوی شیان په خاص ډول دغو هیوادو باندې پلورل کیږی په هند باندې ۴۴۳ ملیونه افغانی په سلوکښې ۳۰

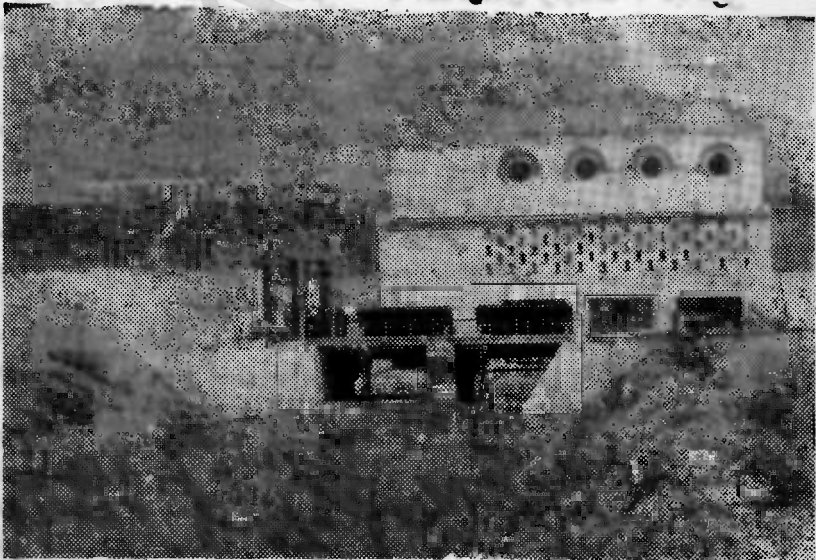
کارخانه های قوه برق

و قوه تولیدی آن در سیال ۱۳۴۳

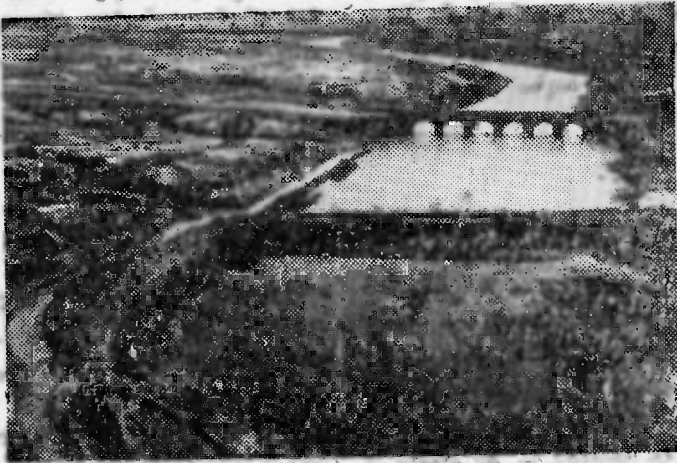
برق جبل السراج می باشد که در سال ۱۳۹۹ به ظرفیت ابتدائی (۳۵۴۰) کیلووات بنیافت دستگاه متوسطه دیگر که اهمیت بازرگی داشته و از سالها باین طرف به فعالیت دوام میدهد، کارخانه برق چک وردک است. این دستگاه در سال ۱۳۳۰ بظرفیت ابتدائی ۳۳۶۰ کیلووات به کار آغاز نموده همچنان دستگاه اول بندپلخمری که در سال ۱۳۲۲ بظرفیت ۴۸۰۰ کیلووات از طرف شرکت نساجی به کار انداخته شد. هکذا دستگاه برق گرشک که به ظرفیت ۲۴۰۰ کیلووات در سال ۱۳۲۷ به کار

قسمت بیشتر برق موجوده کشور از دستگاه برق آبی سرربی بدست می آید که دارای ظرفیت نهائی (۴۲۰۰۰) کیلووات میباشد. از دستگاه مذکور به قوه یکصد و ده هزار ولت و طول ۶۶ کیلومتر به کابل برق رسانیده میشود همین قسم از سرربی به گلپهار برق میرسد.

کارخانه برق سرربی از سال ۱۳۳۶ باینطرف در حرکت بوده و از آن تاریخ تاکنون حصه اعظم برق مورد ضرورت شهر کابل را تهیه نموده است قدیمترین دستگاه برق آبی کشور کارخانه

گوشه از فابریکه برق غوری

بند سرده غزنی

شروع کرد و دستگاه برق خان آباد تیز به ظرفیت ۱۴۰۰ کیلووات در سال ۱۳۳۹ از طرف شرکت سپین زر به تولید آغاز نمود. دستگاه دیگر برق آبی کشور که مجدداً آغاز به فعالیت نموده عبارات اند. از دستگاه دوم پلخمری و دستگاه برق درو تنه. دستگاه دوم پلخمری که در سال ۱۳۴۱ به ظرفیت ۶۰۰ کیلووات به کار آغاز نمود مقدار مجموعی برقی که در سال ۱۳۴۳ تولید گردید در حدود ۴۴۰۰۰ کیلووات فی ساعت بوده که در دو سال گذشته در حدود ۱۵۰ فیصد سالانه اضافه شده است. اگر در این دو سال مطابق به تقاضا و آرزوی مردم قوه برق می شد صرفیات برق به مراتب بیشتر میگردد ولی نظر به مشکلاتیکه در زمینه وجود دارد بسیار جاها هنوز هم به قلت برق دچار بوده و بالخاصه شهر کابل که مرکز مصرف کننده بزرگ و عمده برق

بسی باشد اضافه تر باین مشکلی مواجه می باشد. برق بصورت عموم برای تولید و قدری هم برای تسخین منازل و دکانین به کار پرده میشود و مصارف صنعتی برق هنوز ناچیز و کم است بطور مثال در کابل صرف ۲/۳ حصه مقدار برق و در کندهار ۱/۴ حصه برق موجوده برای فابریکات به مصرف میرسد با وجود اینکه تعداد فابریکات هم زیاد است این فی صدی بنسبتی جزئی است که دستگاههای برق مورد ضرورت عموم فابریکات را تولید کرده نمیتواند، از همین سبب اکثر دستگاههای صنعتی به کمک دیزل و جنریرهای شخصی برق مورد ضرورت خود را تهیه میدارند. در بعضی نقاط از قبیل پلخمری برق ذریعه دستگاههای مؤسسات صنعتی تولید شده و بطور اختصاصی بمصرف میرسد دستگاه برق درو تنه از طرف کابل نگر هاردر ۱۳۴۳ بظرفیت ۳۱۰۰۰

د دومي به ظرفيت (۴۴۰۰۰) کيلوات
درونظر گرفته شده . توقع مي رود
دستگاههاي مذکور در سال ۱۳۴۵
به کار آغاز نمايند .

کيلوات به توليد آغاز کرده .
دودستگاه برق آبي ديگر که فعلا
تحت ساختمان ميباشند عبارت اند
از دستگاههاي برق نغلو و ماهيپر
که اولي به ظرفيت (۶۷۰۰۰) کيلوات

دهيواد مههمي پيښني

د سنبلې ۵ - ښاغلي دوکتور
محمد يوسف صدراعظم پرون شپه
په نهو بجو په انصاري واټ کښې
زاديو افغانستان نوي استديوگاني
پرانستلي .

د سنبلې ۶ - دهندخارجه وزير
ښاغلي سوران سنگ له خپلو
ملگرو سره ددوو ورځني دوستانه
مسافرت له پاره پرون دورځي په
لسو بجو او پنځه څلويښت دقيقو
کابل ته راوړسيد .

د سنبلې ۸ - معظم ټولواک
همايوني اعليحضرت پرون ترغرمي
وروسته په څلورو بجو په حضورې
چمن کښې دغزني او بکتيا دولايټو
دټيمونو ترمنځ دآسونو نيزي وهلو
د دلچسپو او مهمو لوبو ننداره
وفرمايله .

د سنبلې ۹ - نن په ټول افغانستان
کښې د پښتونستان ورځ نمانځل
کيږي . پدي باره کښې شمهياري
ذات او ښاغلي دوکتور محمد يوسف
صدر اعظم خپلو بيانيو کښې
نظريي خپري کړي .

د سنبلې ۱۰ - د پهلواني ملي ټيم
پرون غرمي په دوولسو بجو د
گلخاني په ماڼي کښې د معظم
ټولواک همايوني اعليحضرت په
حضور بارياب شو د ټيم غړي چه
هريوني د شاهانه مهرباني وروگرځيد
د المپيک د رئيس ښاغلي سراج

د سنبلې ۱ - نن د گران هيواد د
خپلواکي ۴۶ کاليزه په ټول هيواد
کښې تجليل کيږي او د شاهانه
ذات په ارشاداتو دغه مراسم
پرانيستل شو .

د سنبلې ۲ - شاهانه ذات پرون
مازيگر د اعليحضرت شهيد سعيد
مزارته لار او دگلانو گيډي ټي
ورباندي کيښودله او د خپل نامتو
پلار مبارک روح ته ټي درود واستاو
د سنبلې ۳ - معظم ټولواک همايوني

اعليحضرت پرون سهار په نهو
بجو د ۶۵ کاليزه د جشن مربوطه
نندارتون چه په بيلو، بيلو خانگو
کښې د هيواد وروستي پرمختگونه
ښي پرانست ، همداراز پرون له
غرمي نه وروسته په څلورو بجو
او پنځلسو دقيقو دداخلي او خارجي
ورزشکارانو او دپوهني دمحصلينو
او محصلاتو رسم گذشت په غازي
ستوديم کښې د معظم ټولواک
همايوني او عليا حضرت معظمي
ملکي په حضور کښې اجراشول .

د سنبلې ۴ - د هامبورگ د آزاد
ښار دسنارو هنسياتيک رئيس
جلالتماب ښاروال دوکتور پالنيورمن
پرون شپه په اته نيمو بجو د معظم
ټولواک همايوني اعليحضرت په
حضور دگلخاني په ماڼي کښې بارياب
شو اودشپي ډوډي په سلطنتي
ميز وخوړله .

او پښخلسو دقیقو دعامی روغتیا موسسه چه دانصاری واپه په څنگ کښی ده پرانستله .

د سنبلې ۱۸ - ټاکل شوی ده چه ملوکانه ذات دسهار په لسو بجود لوی جرگی غونډی پرانیځی - پرون غرمه دلوی جرگی وکیلان دمعظم ټولواک په حضور کښی باریاب شول .

د سنبلې ۱۹ - دلوی جرگی وکیلانو داعلیحضرت شهیدسعید په مزار باندي دگلو گیدی کښنودلی او د هغی ستر میړنی پاک روح ته دعا وکړه .

د سنبلې ۲۰ - دلوی جرگی دریمه غونډه پرون سهار په نهو بجو د ښاغلی دوکتور عبدالظاهر تریاست لاندی دسلام خانې په تالار کښی وشوه او داساسی نوی قانون په لسمی مادی باندي غور وکړ .

د سنبلې ۲۱ - پرون دلوی جرگی دوکیلانو په ویاړ دښاغلی دوکتور محمد یوسف له خوا دیغمان دتپی په بڼ کښی دغرمی میلمستیا شوی وه چه دوکیلانو علاوه دکابل فاتح والاحضرت مارشال شاه ولیخان غازی او دکابینې غړو هم گډون کړی وؤ .

د سنبلې ۲۲ - په افغانستان کښی دتاریخی آبداتو هفته پرون ترغرمی وروسته په دری نیمو بجو دپوهنی وزارت دتدریسی معین ښاغلی دوکتور ضیائی له خوا د کابل په موزیم کښی پرانیستله شوه .

د سنبلې ۲۳ - دکابل په دربار کښی دیوگوسلاوی سوسیالیستی جمهوریت نوی لوی سفیر ښاغلی ایوان میروسیو یچ پرون تر غرمی په خوا په یو لسو بجو کابل ته راوړسید .

له خوا دملو کانه ذات حضور ته وروپیژندل شول .

د سنبلې ۱۱ - دآزادپښتونستان قبائلو د افغانستان د خپلواکی دجشن په مناسبت همایونی اعلیحضرت او افغان ملت ته تبریک ویلی دی .

د سنبلې ۱۲ - ښاغلی دوکتور محمد یوسف صدراعظم پرون دافغانی قاضیانو دیرش کسیزه هیئت چه په دی وختو کښی دعربی جمهوریت له سفر څخه وطن ته بیرته راغلی دی راولبل اودخپلو توصیو په ضمن کښی ئی افغانی قاضیان خپلو درنو وظیفوته ملتفت کړل .

د سنبلې ۱۳ - دسالنگ لویه لاره پرون دورځی په لس نیمو بجو د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت په حق پرست لاس ددری رنگی فیتی په پری کولو سره پرانیستله شو .

د سنبلې ۱۴ - دشوروی اتحاد صدراعظم لمړی مرستیال ښاغلی الکسی کاسیگین او دده ملگری پرون ماښام په شپږو بجو دمعظم ټولواک همایونی اعلیحضرت حضور ته ددلکشا په ماڼی کښی ورغلل .

د سنبلې ۱۵ - شهریارې ذات او ښاغلی جانسن په کالیفورنیا کښی دافغانی محصلینو کالنی غونډی ته پیغامونه لیرلی دی . او پخپل پیغام کښی دافغانی محصلینو بریالیتوب ئی غوښتی دی .

د سنبلې ۱۶ - والاحضرت شهزاده میرویس پرون داستقلال په لیسسه کښی شامل شو اودلیسی دزده کوونکوله خوانی تودهرکلی وشو .

د سنبلې ۱۷ - ښاغلی دوکتور محمد یوسف صدراعظم پرون له غرمی نه وروسته په پنځو بجو

د سنبلې ۲۴ - ښاغلی دوکتور محمد يوسف صدراعظم پرون ماسپښين په دريو بجو دځينو وزيرانو په ملگرتيا سروبي ته لاړ او دکابل او سروبي دسړک جوړولو او قير اچولو کار ئي وکوت او دښه پرمختگ له کبله ئي رضائيت وکړ .

د سنبلې ۲۵ - دلوی جرگې د هيئت دغړو په درناوي پرون په نهر بجو دراديو افغانستان نشراتي رياست دهغه رياست په ستره ستديو کښي يومجفل ترتيب کړي و .

د سنبلې ۲۶ - دحاجي گک دکان دخالص اوسپني اندازه داوسپني دفي صدي په لحاظ دوه شپيسته ټاکل شوي ده . دغه کان دنړي داوسپني دسترو کانو څخه دی .

د سنبلې ۲۷ - معظم ټولواک همایوني اعليحضرت پرون په دريو بجو دننگرهار دولايت دعمراني چارو دکتلو دپاره دکابل نه ننگرهار ته حرکت وفرمايه اودمازېگر په پنځو بجو نغلوته ورسيدل او وروسته جلال آبادخواه حرکت وفرمايل .

د سنبلې ۲۸ - شهر ياري ذات دننگرهار دپيلو ، بيلو عمراني پروژي وکتلي او پرون دغرمي په ۱۲ بجو د خيره سره کابل ته را ورسيد .

د سنبلې ۲۹ - دلوی جرگې غونډې پای ته ورسيدلي . او نوی قانون ئي درايو په اکثریت ئي تصويب کړ - دلوی جرگي داختمام په مناسبت همایوني اعليحضرت پيغام اودښاغلي دکتور محمد يوسف صدراعظم پيغامونه نشر شول .

د سنبلې ۳۰ - دکابل دمېخانيکي ښوونځي آلماني معلمين دخپلو

کورنيو او فاميلونو سره پرون مازيگر په څلورنيمو بجو دکاريزمير په فارم کښي دمعظم ټولواک همایوني اعليحضرت اود عليا حضرت ملگي په حضور کښي بارياب شول او د مازيگر چای ئي په سلطنتي ميز باندي داعليحضرتينو په حضور وڅخه .

د سنبلې ۳۱ - شهر ياري ذات

دلوی جرگې دموفقانه ختميدو په مناسبت دملت دوکيلانو ته مبارکي وويله اود نوی قانون دمسودي دکتني اودتديق په کار کښي دلوی جرگې دوکيلانو پوره علاقه مندي په دقت کتنه او په آزاده دول خبري اتري وستاييلى اودغه کار ئي دملی يووالي ارزښت شاهداودافغان داجتماعي رشد اوپه ملی چارو کښي دسترو مسئوليتونو دمنلو له پاره دهغوي چمتووالي وباله .

دميزان ۱: دلوی جرگې په برياليتوب سره دسرته رسيدو اودهيواد دنوی اساسي قانون دتصويب په مناسبت دهيواد دپيلو ، بيلو سيمو دواليانو ښار والانو اوڅلکو له خوا دښاغلي دوکتور محمد يوسف صدراعظم په عنوان دمبارکي تلگرامونه رارسيدلي دي .

دميزان ۲: دلوی جرگې وکيلانو چه دتاريخي لوی جرگې دموفقانه ختميدلونه وروسته خپلو وطنوته روان دي پرون سهار دښاغلي دکتور محمد يوسف صدراعظم سره دخداي په امانی دپاره ډلي ، ډلي صدارت عظمي ته ورغلل اوخداي په امانی وکړه .

دميزان ۳: دپلان دوزارت کفيل ښاغلي عبدالله يفتلي چه دپوهيئت په مشرۍ په توکيو کښي دبين المللي وجهي صندوق دبانک دگورنرانو دهيئت په کالنيو غونډو دکهون

مراسمو په ترح کنبی دگلخانی په ماهی کنبی د افغانستان د اعلیحضرت پادشاه په توشیح ورسید .

دهیزان ۱۱ : د کوچنیانو جشن پرون په خاصو مراسمو سره دهیواد په مرکز او ولایتو کنبی ونمانغل شو . ټاکل شویده چه نن په لسو بجو د بیطرفو دولتونو درئیسانو په جرگه کنبی دگپون دپاره ښاغلی دوکتور محمد یوسف صدراعظم په الوتکی کنبی قاهرې ته روان شی .

دهیزان ۱۲ : د امریکې د خارجه وزیر دین رسک دافغانستان دنوی اساسی قانون د تصویب په مناسبت د صدراعظم اود خارجه چارو وزیر ښاغلی دوکتور محمد یوسف په عنوان د مبارکي یو پیغام مخاږه کړی دی .

دهیزان ۱۳ : ښاغلی صدراعظم قاهرې ته د رسیدلو په وخت کنبی د ښاغلی جمال عبدالناصر له خوا هرکلی وویل شو . ښاغلی صدراعظم هلته د بیطرفو هیوادو په جرگه کنبی دگپون گولو په غرض تللی دی .

دهیزان ۱۴ : د میرمنو ټولنه په نظر کنبی لری چه په پیر نژدی راتلونکی وخت کنبی د رضا کارو منورو میرمنو کمیته په کابل کنبی جوړ کړی . چه د هغی په موجب به دوزگارو ښځو سر په صنادیعو او نورو څانگو کنبی مرسته وکړی .

دهیزان ۱۵ : د ښاغلی دوکتور محمد یوسف صدراعظم وړمه ورځ اود یوگوسلاویه د جمهور رئیس مارشال تیتو سره وکتل .

دهیزان ۱۶ : د مدافع وکیلانو اداره پروون تر غرمی وروسته په څلور

نه وروسته بیرته کابل راغی .
دهیزان ۱۷ : د پوهنسی د وزارت تدریسی معین پوهاند دوکتور عبدالحکیم ضیا ئی د پوهنی د ښوونځیو د پروژو په تیرم بیا د کابل، هرات او کندهز په ولایتو کنبی د بین المللی انکشاف د دسوسی سره د پور د تپرون د لاسلیک کولو او وروستیو خبرو دپاره د پوهنیت په مشری پرون واشنگتن ته لاړ .

دهیزان ۱۸ : د پاکستان په خارجه وزارت کنبی لوی مدیر ښاغلی شفقت پرون سهار په لسو بجو او پنځلسو دقیقو د صدات عظمی په ماڼی کنبی د ښاغلی صدراعظم سره د پیژند گلو ملاقات وکړی .

دهیزان ۱۹ : ښا غلی دوکتور محمد یوسف صدراعظم به د بیطرفو هیوادو د دولتونو یا حکومتونو د مشرانو په جرگه کنبی د دهیزان په ۱۳ نیټه په قاهره کنبی جوړیږی د افغانستان څخه نمایندگی وکړی .
دهیزان ۲۰ : د کابل او کندهازنوی لویه لاره له نیمائی څخه زیاته بشپړ شویده دغه لاره اساسی اونوی ده اود جوړولو کار به ئی تورا تلو نکی کاله پوری بیخی بشپړ شی .

دهیزان ۲۱ : د پوهنی د ښاغلی وزیر له خوا د بدنی روزنی د ښوونځی فارغانو ته شهادتنامی اود سپورت داخلی او خارجی ماهرانو او ښوونکو ته مدالونه ورکړل شو .

دهیزان ۲۲ : د شهویاری ذات له حضور څخه اود ښاغلی صدراعظم له خوا دولسی چین د جمهوریت د تاسیس د کالیزی په مناسبت د مبارکي تلگرامونه مخاږه شوی دی .

دهیزان ۲۳ : د افغانستان نوی اساسی قانون پسون د خاصو

د زېږيدني د يو پنځوسمې کاليزې په مناسبت د ايراني هنرمندانو له خوا چه په همدې مناسبت کابل ته راغلي دي په کابل نندارې کښې کانسرت اجرا شو .

د مېزان ۲۴: د سړي مياشتې دهفتې د شروع کيدو په مناسبت د افغاني سړي مياشتې د ټولني دعالي رئيس والا حضرت شمېزاده احمد شاه دوينسا سره افتتاح شو، هم ددی ورځي دنمانځني په مناسبت په کابل هوتل کښې ميلمستيا شوی وه .

د مېزان ۲۵: د هرات د جامع جومات د رواق ترميم چه په هرات کښې د غوري دمعماري د هنر يوازيني شاهد دی د مېزان په ۲۱ د موزيمونو او سرغونو د آهارود ساتني دلوی مديریت د فني هيئت له خوا شروع شو .

د مېزان ۲۶: د معظم ټولواک همایوني اعلیحضرت له خوا د شوروی اتحاد د صدر اعظم په حيث د جلالتماب الکسی کاسيگین د تقرر په مناسبت اود کمونسټ د گونډ د مرکزي کمیټي د لمړي منشي په حيث د جلالتماب برژنيف د انتخاب په مناسبت د دوی په عنوان دمبارکبادي تلگرام مخابره شويدي .

د مېزان ۲۷: والا حضرتي شهزادي بلقيس درابعه بلخي دليسي د ۱۳۴۰ او ۱۳۴۱ کلو د بوسلو لسو تنو فارغانو بری ليکونه په هغه محفل کښې چه په هغې ليسي کښې جوړ شوی ودوی ته وويشل .

د مېزان ۲۹: د افغاني سړي مياشتې د ټولني عالي رئيس والا حضرت شمېزاده احمد شاه پرون د ورځي په لسو بجو د بين المللي سړي مياشتې اوسره صليب د ټولني دليگ سرمنشي مرستيال ښاغلي

نيمو بجو د عدلي د وزير ښاغلي مجروح له خوا پرانيستله شوه .

د مېزان ۱۷: د صنعت د ادارې دانستيتوت د فارغانو د لومړي ډلي

د نولسو تنو د پلومه پرون له غرمي نه وروسته دهغه محفل په ترڅ کښې چه د صنعت د ادارې په ودانې کښې جوړ شوی وو د پوهني دوزير له خوا بری ليکونه وويشل شو .

د مېزان ۱۸: د ښاغلي دوکتور محمد يوسف صدراعظم وينا په ټولو مطبوعاتو کښې د ير بنه اغيزه کړيده دغه وينا په قاهره کښې د بيطرفو هيوادونو درئيسانو په جرگه کښې شوی وه .

د مېزان ۱۹: د امريکي جمهور رئيس جلالتماب ليندن جانسن د افغانستان دنوی اساسی قانون د تصويب په مناسبت پدی وختو کښې د معظم ټولواک همایوني اعلیحضرت په عنوان دمبارکي يو پيغام را ليرلی دی .

د مېزان ۲۰: ښاغلي دوکتور محمد يوسف صدراعظم او دده ملگری پرون له قاهرې څخه افغانستان ته دبیر ته راتگ په قصد او خوځيدل اونن به مخ کښې له غرمي نه کابل ته را ورسيری .

د مېزان ۲۱: د افغانستان او يوگو سلا ويا تر منځ د اقتصادي همکاري د پراختيا او تقويه کيدو د مربوطه پرو تو کول مصدقه سندونه تبادل شول .

د مېزان ۲۲: نن ورځ د معظم ټولواک همایوني اعلیحضرت د زېږيدني د کاليزې سره مصادفه ده هم داراز ښاغلي صدراعظم په قاهره کښې د بيطرفو هيوادو د جرگې په باب نن توضيحات ورکړل .

د مېزان ۲۳: پرون شپه په اتو بجو د معظم ټولواک همایوني اعلیحضرت

پنځه دیرش تنو استادانو ته ورکړل .

دعقرب ۵ : دایران داعلیحضرت دزیریدنی پنځه خلویبنستی کالیزی په مناسبت پرون مانبام دکابل په دربار کښی دایران په سفارت کښی لویه میلمستیا شوی وه . دهیواددمرکزاو ولایاتودپوهنځیو داستنادانو نمایندگانو وپرمه ورځ مانبام د گلخانی په ماڼی کښی د ښاغلی دوکتور محمد یوسف صدراعظم سره وکتل .

دعقرب ۶ : معظم ټولواکهمایونی اعلیحضرت او علیا حضرت ملکه دولسی چین دجمهوریت د دولت رئیس په بلنه دیورسمی کښی دپاره دعقرب په اوومه ورځ دولسی چین جمهوریت ته تشریف یو سی . دارتزاقی چارو دتنظیم کمسیون دمربوطی موضوع په بیلو، بیلو اړخونو خبری وکړی .

دعقرب ۷ : دوزیرانو دمجلس په پرونی غونډه کښی د قضائی قوی د تشکیلاتو او صلاحیت د قانون مسوده تر کښی اوخپرنی لاندی ونیول شو، هم دغه راز دخارنوالی یعنی دمدعی العموم داداری دقانون مسوده چه په تیره غونډه کښی ترکښی لاندی نیول شوی و بیا وخپړله .

دعقرب ۹ : معظم ټولواک او علیا حضرت ملکه دافغانستان په وخت پرون دغرمی په ۱۱ ونیم بجو په مخصوصه الوتکه کښی پیکنگ ته ورسیدل اوپه هوائی ډگر کښی ډیر تودهرکلی وشو .

پرون شپه جلالتمآب لیوښاوجی اودده میرمنی له خوا دمعظم ټولواک اوعلیا حضرتی معظمی ملکی په درناوی میلمستیا شوی وه پسندی

عبود خپل حضورته ور وباله .

دمیزان ۳۰ : معظم ټولواکهمایونی اعلیحضرت د مبار کسی د هغی معروضی په ځواب کښی چه دافغانستان د ورځپاڼه لیکونکو دټولنی له خوا د همایونی ذات دنیکمړغی زیریدنی دکالیزی په مناسبت وړاندی شوی وه شاهانه قدردانی مراتب څرگند کړی دی .

دعقرب ۲ : دمعظم ټولواک له حضور څخه د امریکي دمتحده ایالاتو دپخوانی جمهور رئیس جلالتمآب هربرت هور دمپینی په مناسبت دامریکی دجمهور رئیس لندن جانسن په عنوان دهمدردی تیلگرام مخابره شوی دی همدا راز پهمدی مناسبت د ښاغلی صدراعظم له خوا هم دهمدردی تیلگرام لیږل شوی دی .

دطب دپوهنځی د تاسیس دوه دیرشم کال پرون ونمانځل شوچه پکښی دمعارف اودپوهنتون دسترو خلکونه علاوه نورو علاقه مندانو گډون کړی و .

دعقرب ۳ : نن دمعلم جشن په ټول هیواد کښی نمانځل کیری په کال کښی دغه مراسم د معظم ټولواک دپیغام په لوستلو سره چه دهیواد دمعارف دمعلمینو اومتعلماتو په عنوان صادر شوی دی په واسطه افتتاح کیری .

دملگرو ملتو دتاسیس دکالیزی دتجلیل له امله دمطبوعاتو په کلوپ کښی میلمستیا شوی وه .

دعقرب ۴ : ښاغلی دوکتور محمد یوسف صدراعظم په هغه محفل کښی چه پرون دکابل په سینما کښی دمعلم د ورځی په مناسبت دکابل پوهنتون دریاست له خوا جوړ شوی و دعلمی درجاتو دترفیغ کارتونه دکابل پوهنتون

میلیمستیا کښی ددواړو خواووینا
وی هم وشوی .

د عقرب ۱۰: شهرباری ذات
اوبښاغلی لیو شلوچی په صمیمانه
فضا کښی خبری سره وکړی
دولسی چین دجمهوریت دصدر اعظم
له خوا د اعلیٰ حضرت تینو پدراووی
میلیمستیا شوی وه .

دعظم ټولواک دوکیل والا حضرت
شهرزاده احمد شاه له خوا دالجزایر
دعلی ورځی په مناسبت دهغه هیواد
دجمهور رئیس احمد بن بلا په عنوان
دمبارکی تیلگرام مخاېره شوی
دی .

د عقرب ۱۱: شاهانه ذات پرون
دبښاغلی ماوتسی تونگ سره وکتل
لویه دوستانه او صمیمانه فضا
کښی ئی خبری وکړی .

والا حضرت شهرزاده احمد شاه
دسری میشتی په مخصوصه هفته
کښی دمطوعاتو له سیمه رضائیت
ښکاره کړه .

د عقرب ۱۲: دعظم ټولواک پرون
دپیکنگ دښاریانو په محفل کښی
گډون وفرمایه . پئی محفل کښی
جمهور رئیس لیو شلو چی او
صدر اعظم چوانزای لو د پیکنگ
ښاروال چنچینگ دخپلو میرمنو
سره گډون درلود، بښاغلی دوکتور
کشاورز دکرهنی وزیر دبلغاری
دکرهنی اوداقتصاد وزیر په بلنه
پرون سهار حو غیبی خوا ته
وخوځید .

د عقرب ۱۳: دسودی عربستان
دپاچا په حیث د اعلیٰ حضرت فیصل
بن عبدالعزیز بن عبدالرحمن
الفیصل السعود خټاکل کیډو په
مناسبت دسلطنت دمقام د وکیل
والا حضرت شهرزاده احمد شاه
لخوا دعقوی په عنوان دمبارکی

تیلگرام صادر شویدی .
بښاغلی صدر اعظم دپوهنی
اومطوعاتو وزارتونه موظف کړی
دی چه دپښتو ژبی دانکشاف
پروگرام برابر کړی .

د عقرب ۱۴: درضا کارو میرمنو
کمیته پرون دعلیا حضرتی مظمی
ملکی دپیغام په لوستلو سره دمیرمنو
په ټولنه کښی پراستل شو .
همایونی اعلیٰ حضرت او معظمی
ملکی دووهان پوهنتون وگوت .

داهریکي دجمهور رئیس په حیث
دبښاغلی جانسن دانتهایدو په
مناسبت دسلطنت دمقام وکیل
اوبښاغلی صدر اعظم له خوا دمبارکی
تیلگرامونه مخاېره شوی دی .

دسلطنت وکیل دبیسوادی سره
دمبارزی په باب دایران د شاهنشاه
دبیشنهاده ملا تې وکړ اوخپله
حمایه ئی ښکاره کړه .

د عقرب ۱۶: دنورخ دعظم ټولواک
دجلوس دیو دیرشمی کالیزه سره
مصادفه ده حق پیژندونکی ملت
دهغو پرمختگونو په قدردانی
چه دشهرباری ذات دسلطنت په
دوره کښی د افغانستان په برخه
شوی دی دافغانستان دگران پاچا
دسلطنت بقا اودوام له پاک خدای
نه غوړی .

دشوری اتحاد داکتوبر دتلین
دچښم په مناسبت دسلطنت دوکیل
والا حضرت شهرزاده احمد شاه
اوبښاغلی صدر اعظم له خوا
مسکوته مخاېره شویدی .

د عقرب ۱۷: دپوهنی منسوبین
داعلی حضرت شهید سعید مزارت
لاړل اودسترپاچا روح ته دعاو کړ .
داکتوبر دانقلاب دکالیزی له امله
دشوری اتحاد لوی سفیر له خوا
په هغه سفارت کښی میلیمستیا

شوی وه . بیلې خانگی په مفصل ډول وکتلی .

د عقرب ۲۳ - همایونی اعلیحضرت

او علیاحضرت معظمه ملکه له

پیکنګ څخه دافغانستان په نیت

زاروان شول دافغانستان دیادشاهی

دولت او ولسی چین دجمهوریت

دهغی گوی اعلامی متن چه

دجلالتماب لیوشاوچی او ددوی

دمیرمنی په بلنه دولسی چین

جمهوریت ته دمعظم ټولواک او

علیا حضرتی معظمی ملکی درسمی

مسافرت په پای کښې خپره شویده .

د عقرب ۲۴ - بناغلی یفتلی دپلان

وزیر دکولمبو په جرگه کښې د

گډون دپاره لندن ته و خوځید

امریکه به سب زره تنه غنم افغانستان

ته صادر کړی .

د عقرب ۲۵ - والاحضرت شهزادی

بلیس دخپل میړه سره نن بلغاری

ته ځی دعدلی او پوهنی بناغلو وزیرانو

داساسی قانون دارزښتو او دخلکو

دوظیفو په باب توضیحات ورکړل .

د عقرب ۲۶ - همایونی اعلیحضرت

او علیاحضرت ملکه معظمه چه د

اولسی چین دجمهوریت د رئیس

جلالتماب لیو شاوچی په بانه

هغه هیواد ته تللی و پرون له غرمی

نه وروسته په دوو بجو او پنځه دیرشو

دقیقو بیرته کابل ته تشریف

را وړ .

دعدلی او پوهنی وزیرانو دهلمند

دولایت صنعتی ، زراعتی او عرفانی

چاری وکتلی .

د عقرب ۲۷ - دافغانستان نوی

اساسی قانون په آسیائی انجمن

کښې تر بخت لاندی نیول کښی

بناغلی مجروح دهلمند دولایت د

قاضیانو سره داساسی قانون په

مقابل کښې دهغوی دمستو لیتونه

په باب هرکه وکړه .

دکابل په در بار کښی دترکی

نوی لوی سفیر کابل ته راغی .

د عقرب ۱۸ : د اعلیحضرت تینو

په در ناوی دشانگهای بناروال

دوکیل لهخوا پرون شپه میلیمستیا

شوی وه .

بناغلی صدراعظم وو یل چه

افغانستان دسترو ددولتو ترمنځ

د تفاهم دیدا کیدو طرفداری

اوخلاقی کوی .

د اقتصادی مطا لعاتو کمسیون

پرون غوښه وکړه اودپولی اومالی

لموضاعو په باره کښی ئی پورپورت

ترکتنی لاندی ونیو .

د عقرب ۲۹ : همایونی اعلیحضرت

پرون دشانگهای دکره نې فارم

اودحیواناتو روزن ځی اودبزرگرانو

داستوگنی کورونه وکتل .

د رضاکارو میر منو دکمیته

رئیسانی، مرستیالانی، منشیانی

اوغری وټاکل شویدی وخت کښی

والاحضرت شهزادی بلیس هم

حاضر وه .

د عقرب ۲۰ : معظم ټولواک اومعظمی

ملکه پرون دکچیانگ دولایت مرکز

هانگ چوته ورسیدل . ټاکل شویده

چه دچین په ولایتونو کښی د

اعلیحضرت تینو مسافرت نن پای

ته ورسیری .

داتومات تیلون ددریمی دستگاه

دبنسټ ډبره پرون له غرمی نه پخواه

دمخابراتو وزیر لهخوا کښی دله شوه

د عقرب ۳۱ - همایونی اعلیحضرت

او علیاحضرت معظمه ملکه دچین

دولایتونه بیرته پیکنګ ته ستانه

شوال والاحضرت شهزاده احمدشاه

والاحضرتی شهزادی بلیس

والاحضرتی خاټول درمستون بیلې

د قوس ۴ - نن د ترکی لوی سفیر ښاغلی جمیل وافي په معموله تشریفاتو سره د دلکشاه په ماڼۍ کېني معظم ټولواک په حضور کېني خپله اعتماد نامه وړاندې کړه .

د بین المللي بانک د نمایندگانو د ښاغلي دوکتور محمد یوسف صدراعظم سره وکتل او د علاقې وړ د پروژو په باره کېني سره وغږیدل هم د اراز د شوروی اتحاد د خارجه وزارت مرستیال ښاغلي صدراعظم سره وکتل .

د قوس ۵ - معظم ټولواک د یوې هفتې استراحت دپاره جلال آباد ته تشریف یووړ .

ښاغلي صدراعظم په مشرۍ د وزیرانو په مجلس کېني د جزائی اجرائتو د قانون مسوده ترکتنی لاندې و نیول شوه .

د شوروی اتحاد د خارجه وزارت مرستیال ښاغلي لاپین نېر ته مسکو خواته وخوځید .

د قوس ۷ - تر لسو راتلونکو کلونو پورې به په افغانستان کېني د غنمو حاصلات په سلو کېني ۳۷ زیات شی دغه مطلب د کرهڼی د وزارت یو مامور څرگند کړ .

په شوروی اتحاد کېني افغانی محصلین د نوي اساسی قانون تصویب د خلکو د نیکمرغی او خوشبختی موجب بولی .

د قوس ۸ - د اقتصادي مطالعاتو کمیسیون او په هغه پورې د متخصصینو مربوطی کمیټی د صدارت عظمی په ماڼۍ کېني د ښاغلي صدراعظم په حضور غونډه وکړه .

د قوس ۹ - معظم ټولواک د ننگرهار د کانال تر پروژې لاندې ځمکوڅخه د گټې اخیستلو پروژه وکتله د یوگوسلاوی د جمهوریت

دمولانا جامی کالیزه تحلیل کیری **د عقرب ۲۸** - په تهران کېني د افغانی لوی سفیر په حیث د ښاغلي سردار اسدالله سراج اگر یمان را رسیدلی دی .

ښاغلي والتر شیل د مالیې د ښاغلي وزیر په بلنه نن به کابل ته ورسیری دانی به اوه ورځی په افغانستان کېني تیری کړی .

په کابل کېني د شوروی اتحاد د دواگانو نندارتون پرانستل شو .

د عقرب ۳۰ - ښاغلي والتر شیل د المان د اتحادی جمهوریت

د اقتصادي همکاري وزیر د گلخانی په ماڼۍ کېني د همایونی اعلی حضرت په حضور کېني باریاب شو .

د کابینې له غړو نه دري تنه وزیران د درونتی د کانال د پروژې د کتلو دپاره د ننگر هار ولایت ته وخوځیدل .

د قوس ۱ - د مولانا نور الدین عبدالرحمن جامی د زیریدنی د پنځه سوه پنځوسم کال د یادونی احتفال د قرآن مجید په تلاوت او د معظم ټولواک د پیغام په لوستلو سره د رادیو افغانستان په لویه سټدیو کېني پرانستل شو .

د قوس ۲ - معظم ټولواک د اولمپیا په لوبو کېني د ځیني افغانی پهلوانانو له بریالیتوب څخه خوښی وکړه .

دمولانا جامی د کالیزی په مناسبت د رادیو افغانستان په ستره سټدیو کېني دوهم احتفال وشو .

د قوس ۳ - په واشنگتن کېني د افغانی لوی سفیر ښاغلي دوکتور عبدالمجید اگریمان په عین زمان کېني په برازیل او آرژانتین نه د لوی سفیر په حیث را رسیدلی دی .

دمولانا جامی یادونی احتفال پای ته ورسیده .

ملیونه دالره افغانستان ته پور ورکړی دی .

دقوس ۱۶: والا حضرته شهزادی بلیقیسه دخپل میړه سره دبلغاریې دمسافرت نه بیرته کابل ته راغله دښاغلی دوکتور گیرهارمولتمن له خوادپوه لس بنسټره ایزروغتون مکمل سامان اویوه اندازه تعلیمی سامان اولوازم دپولیسو داکادمی داستفادی دپاره ورکړی شو .

دقوس ۱۷: پرون دری عام المنفعه بڼا گانې پرانستل شوی . په پل خشتی باندی دنادر پښتون پل نوم کینودل شو .
پرون دبین المللی ملکی هوانوردی دموسسی دناسیس شلمه کالیزه وه .

دقوس ۱۸: پرون داردن دشاهی دولت لوی سفیرښاغلی اکرم زعیتر خپل اعتمادلیک په معمولو تشریفاتو سره دمعظم ټولواک حضور ته وړاندی کړی .

دپای تخت فاضلانو دادبیاتو دپوهنځی دآزموینی جریان وکوت .
دقوس ۱۹: په افغانستان کښی دامریکی دمروستی رئیس په واشنگتن کښی په یوه مرکه کښی ویلی دی چه دافغانستان حکومت په یوه منظمه لاره نوی اساسی قانون چه پدی وروستیو وختو کښی دلوی جرگی له خوا تصویب شوی دی تراجرا لاندی نیولی دی اوافغانستان دیو عصری اودیموکراتیک حکومت خواته مخ په وړاندی روان دی .

دقوس ۲۱: دبشرد حقوقو جهانی اعلامیې له شپارلسمی کالیزی په مناسبت وړمه ورځ ولمانځه شوه .

دپښتونستان ستر مشر ښاغلی خان عبدالغفار خان به نن کابل ته

دملی ورځی په مناسبت په کابل کښی دهغی هیواد په سفارت کښی میلستیا شوی و .

دښاغلی صدراعظم سره دترکی نوی لوی سفیر ښاغلی جمیل وافی دپیژندگلو کتنه وکړه .

دقوس ۱۰ - معظم ټولواک پرون له کابل نه پلخمزی ته تشریف یووړ .

والا حضرتی شهزادی بلیقیس د بلغاریې د کوچنیانو د روزنی مرکزونه وکتل .

دقوس ۱۱: همایونی اعلیحضرت له پلخمزی نه کندز ته تشریف یووړ .

دهنر مدالونه دښاغلی رښتیا په واسطه د رادیو افغانستان ددریو تنو هنرمندانو میر من پروین میرمن رخسانی او میرمن ژیلا ته ورکړل شوی دغه مدالونه دهمایونی ذات له حضوره منظور شوی وی .

دقوس ۱۲: همایونی اعلیحضرت له کندز څخه بیرته تشریف راوړ . دوزیرانو مجلس دجرائی اجراآتو دقانون دمسودی په باب خپلوکتنو ته دوام ورکړی .

دقوس ۱۴: همایونی اعلیحضرت وړمه ورځ مازیگر په څلورو بجو بیرته کابل ته تشریف راوړ . دنائیلند دملی جشن په مناسبت دهغه هیواد د باچا اعلیحضرت بهو می بول په عنوان دیمبارکی تلگرام دمعظم ټولواک له خوا مخاېره شوی دی .

دقوس ۱۵: په دهلی کښی افغانی لوی سفیر ښاغلی محمد کبیر لودین پرون خپله اعتمادنامه دهند دجمهور رئیس جلالتماب دکتور رادها کرشنان ته وړاندی کړی .
دبین المللی انکشاف بانک دری نیم

بناغلي دكتور محمد يوسف صدراعظم ددري رنگه نواز په پريکولو سره د نادر پښتون پيل پرانست

بناغلي صدراعظم دکابل په هوایي ډگر کېسې خان عبدالغفار خان ته هرکلی وائی

ضمن کښمنی چه دحربی پوهنتون په سالون کښمنی ترتیب شوی و هغوی ته ور کپل اود دوی دبریا لیتوب مبارکی نی ورکړي.

دقوس ۲۸: والا حضرت سردار محمد داؤد او والا حضرت سردار محمد نعیم دخان عبدالغفار خان پوښتنی ته اکبر خان روغتون ته تللی و.

د امریکي نه د پیرودل شوو غنمو له جملی نه به شمل زره ټنه غنم دجدي په لسمه نیټه کراچی ته راوړسمیری.

دقوس ۲۹: ښاغلی دوکتور محمد یوسف صدراعظم دننگرهار د ولایت دننگرهار پوړو دکتلو دپاره جلال آباد ته ورسید.

ښاغلی دوکتور محمد یوسف صدراعظم په کابینه کښمنی ښاغلی محمد هاشم میوندوال دمطبوعاتو دوزیر په حیث مقرر شوی دی.

دقوس ۳۰: ښاغلی صدراعظم دننگرهار د ولایت دده پیرانو د اجرا اتو د رپوت داوریدلو نه وروسته اودچارو ښه کولو په باب لازمی لارښودنی وکړي.

دجدي ۱: ښاغلی صدراعظم دشنوارو په لوی حکومت کښمنی د عالمانو، مخورو اونورو ډیرو خلکو په ټولنه کښمنی گډون وکړي اود بیلو، بیلو موضوعاتو په باب ئی توضیحات ورکړل.

د ښکلو هنرونو د موسسې دننډاشی څلورم نندارتون پرون ماژ یگر پرا نسمتل شو ددغه نندارتون دننداری دپاره دکابینې غړی اونور لوی مامورین دهطبوعاتو دوزارت اراکین ورغلی و.

دجدي ۲: ښاغلی دوکتور محمد یوسف صدراعظم پرون سمهار

ورسمیری، خوموده پخوا دائی د علاج دپاره اروپانه تللی و.

دقوس ۲۲: د پښتونستان ستر مشر ښاغلی خان عبدالغفار خان پرون دغرمی په ۱۲ بجو کابل ته را ورسید په هوایي دکر کښمنی والا حضرت سردار محمد داؤد، ښاغلی دوکتور محمد یوسف صدراعظم د صدارت عظمی مرستیال د کابینې څښمنی غړی، کابل ښاروال او په کابل کښمنی او سیدونکی پښتونستانیان دخان عبدالغفار خان دهر تلی دپاره حاضر وو.

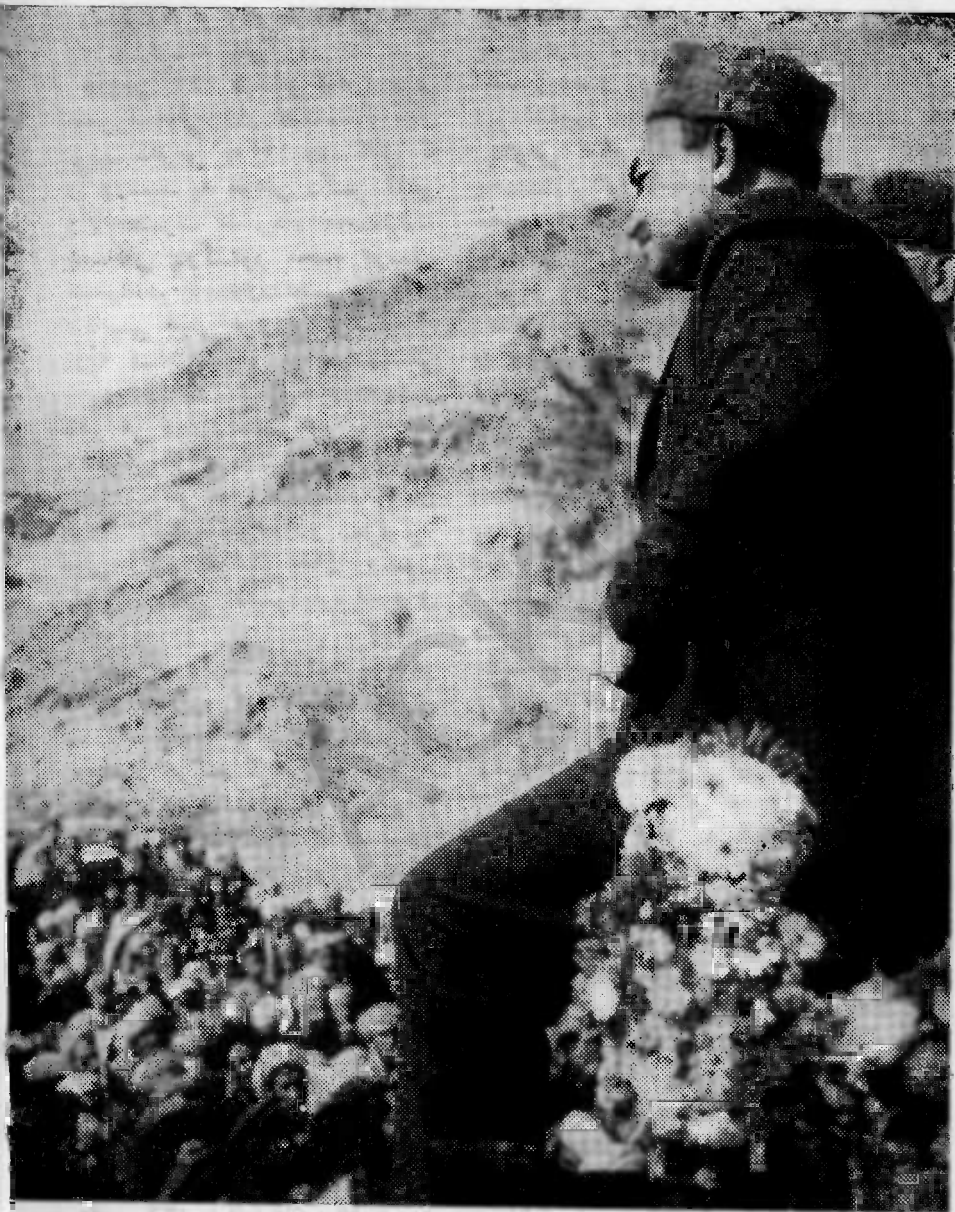
دقوس ۲۳: د پښتونستان ستر مشر ښاغلی خان عبدالغفار خان پرون پخپلو صحی معائنو پیل وکړي. دائی پرون په الیر خان روغتون کښمنی دصحی معاینو دپاره بستری شو.

مالدارانو دقره قل دکو پراتیفو دلاری نه ډیرو گټه لاس ته راوړی ده دغه مطالب دکرهڼی دوزارت یوماور څرگند کړي.

دقوس ۲۴: دافغانستان وروستیو تحولاتو د استانبول په سیمینار کښمنی دسیمینار دغړیو توجه وړ وگرځیدله او اروپائی او آسیائی مملکتو نمایندگانو دافغانستان نوی اساسی قانون یو مترقی او داوسنی دیموکراسی له اساساتو سره برابر قانون وگاڼه.

دکابل فاتح غازی مارشال شاه ولی خان او ښاغلی صدراعظم ښاغلی خان عبدالغفار خان داحوال پوښتنی دپاره داکبر خان روغتون ته لاړل.

دقوس ۲۶: دکابل فاتح والا حضرت مارشال شاه ولی خان پرون په څلورو بجو دحربی پوهنتون اود تکامل دکورس دفارغ التحصیلانو مدالونه اوجایزی دیو محفل په

ښاغلی دکتور محمد يوسف صدراعظم دکترونو په ولايت کېښي دخلغو
په مخکېښي وينا کوي

ورکول کیرزی، ښاغلی صدراعظم پرون له غرمی نه وروسته کابل ته بیرته راغی، ښاغلی صدراعظم د فوس په اڼه ویشتمه نیټه ننګرهار کنړونو اولغمان دولایتو د عمرانی اقتصادي او اجتماعي چارو د کتلو دپاره دغو ولایتونه تللی و.

دجلی ۸: دافغانی سری میاشتی ټولنی دهند اوسیلون په سواحلو کښی دورستیو بازارو په اثر چه د سر ډیر تلفات او ډیر مالی زیانونه نی رسولی دی دسیلون اود هند دسره صلیبونو د ټولنو په نامه د همدردی اوخوا شینی تیلگرام مخطبره کړیدی.

دجلی ۹: دافغانی سری میاشتی د ټولنی عالی رئیس والا حضرت شمرزاده احمد شاه دښار دبی وزلو خلکو په سروی کښی درضاکارو میرمنو خدمت وستایه.

امریکه دپوهنی دوزارت دپروژو د تکمیل په مقصد د ۴۸ ملیونو افغانیو معادل افغانستان ته مرسته ورکوی.

دجلی ۱۰: معظم ټولواک پرون دمانډام په ۶ نیمو بجو د ښکلو هنرونو د د مومسبی د نقاشی نندارتون، ننداره وکړه او په پای کښی یی دزلمیو هنرمندانو ذوق او قریحه وستایله اوله هغه نوی جنبش څخه ئی چه په هیواد کښی درسامی اونقاشی دهنر په برخه کښی پیدا شوی دی ملوکانه ذات خوشحالی وکړه.

دجلی ۱۲: دمعظم ټولواک له حضور څخه دنوی عیسوی کال درازسیدو په مناسبت ددوستو هیوادوشاهانو اوجمهورورئیسانو په عنوان د مبارکی تیلگرامونه مخابره شویدی.

دسابل په سیند دظاهر شاهي اساسی پل اودکنړ په سیند دکامی اساسی پل په یوبل پسې پرائیسمتل پدی وخت کښی دکابینی ځینی عړی هم هلته موجود وو. دانتخاباتو قانون دکمیتی په غونډه کښی دشورا دانتخاباتو دقانون دمسودی دری فصلونه ترکستنی لاندی ونیول شول.

دجلی ۳: ښاغلی صدراعظم پداسی حال کښی چه دفوایدعامی وزیر نورن جنرال محمد عظیم دیلان وزیر ښاغلی عبدالله یفتلی دکرهڼی وزیر ښاغلی دوکتور محمدناصر کنشاورز اود ننګرهار والی اوغسکری قوماندان ورسره و. دکنړونو دولایت د عمرانی اقتصادي او اجتماعي چارو د کتلو له پاره هغی خوانه لاپ. ښاغلی صدراعظم خپلی بیانیه کښی وویل داساسی قانون مقصد دادی چه ملت له خپلو حقوقو استفاده وکړای شی اوهم هیڅ څوک اوهیڅ مقام د دوی په حقوقو تیری و نشی کړی.

دجلی ۵: پرون شمپریاری ذات د ننګرهار ولایت ته تشریف یووړ. دصدارت عظمی مرستیال دوکتور عبدالظاهر ددوی دملګرتیا افتخار لری. معظم ټولواک پرون پس له غرمی نه په پنځو بجو دکانال سپریند اودبریښنا فابریکه وکتله. ښاغلی صدراعظم دوکتور محمد یوسف دجلال آباد ملکی روغتون پرائیسمت.

دجلی ۶: ښاغلی صدراعظم وویل چه د عزیز خان دکڅ هغو خلکو ته چه ځمکی ئی ددرونتی د بند تراوبو لاندی شویدی دکانال ترپرورزی لاندی له ځمکو څخه

وشو .

دجدي ۲۰: ښاغلي محمد هاشم ميوندوال په کارييل وکړ. ښاغلي ميوندوال وويل چه دديموکراسي له اصولونه مهم مقصد په ټولو ملي چارو کښي دټولو خلکو دعلاقه مندي تحريک اوگټه کوښښ دي.

دجدي ۲۱: ښاغلي دوکتور محمد يوسف صدراعظم پرون له غرمي نه وروسته په خواجه رواش کښي د کور جوړولو فابريکه پرانيستله او د فابريکي د بيلو، بيلو خانکو له کتلو نه وروسته يي د کابل دښار د پنځه ويشت کلن پلان د سپارو په مراسمو کښي چه دنوموړي فابريکي په سالون کښي اجرا شول گهون وکړ او د کابل دښار مادونه او نقشه يي وکتلي .

دجدي ۲۲: دپاکستان خارجه وزير ښاغلي ذو الفقار علي بهتو مسکو ته دتگ په لاره کښي پرون دغرمي نه پخوا په کابل کښي لڼه توقف وکړ او په هوائی ميدان کښي دمطبوعاتو وزير ښاغلي ميوندوال دخارجه چارو د وزارت مرستيال ښاغلي نور احمد اعتمادي هرکلي وکړ .

دجدي ۲۳: دهرات او اسلام کلا دسړک جوړولو له پاره دا ووه مليونو اووه سوه زرو دالرو دپوړيو تړون دمالیي دوزير ښاغلي رښتيا او په کابل کښي دامريکي دمتحده ايالاتو دلوی سفير ښاغلي جان ملتن ستيوز ترمنځ لاسملیک شو .

ښاغلي خان عبدالغفار خان پرون جلال آباد ته و خوځيد نو موړي ښاغلي دمعالجودا کترانو په توصيه په جلال آباد کښي استراحت

د روژي په مبارکه مياشت کښي دښار په ۹۵ جوماتونو کښي دقرآن عظيم الشان ختمونه کيږي .

دجدي ۱۳: دشاهي ارگ په جومات کښي دتراويح دلمانځه په ضمن کښي دقرآن عظيم الشان ختم سر له پرون شپي څخه شروع شو چه معظم ټولواک، والا حضرت گران شهزاده گانو دکابيني ځينو غړو پدغه ختم کښي گهون کړيدي .

دجدي ۱۴: دمعظم ټولواک له حضور څخه دپاکستان دجمهوررئيس په حيث د جلالتماب محمد ايوب خان د بيا انتخابيدو په مناسبت د نوموړي جلالتماب په عنوان راولپنډي ته د مبارکي تيلگرام مخابره شوی دی.

دجدي ۱۵: دملی ژبی پښتو دانكشاف او پراختيا فرهنگي اونشراتي کميتي فيصله وکړه چه دپوهني دوزارت په واسطه دادبياتو په پوهنځي کښي د ژبي داصولو دتدریس اودنورو چارو دپاره يوه خانکه تاسيس شي .

دجدي ۱۶: دامريکي په خارجه وزارت کښي دنژدی ختيز او دآسيا دجنوبي سيمي امر ښاغلي ويليم هندلي چه پدي ورځو کښي کابل ته راغلي دی پرون دصدارت عظمي دمرستيال ښاغلي دوکتور عبدالظاهر سره وکتل .

دپښتو ټولني نوي نشرات ښاغلي خان عبدالغفار خان ته وړاندي شول .

دجدي ۱۹: دمطبوعاتو نوي وزير ښاغلي محمد هاشم ميوندوال پرون کابل ته ورسيد په هوائی ميدان کښي دخارجه چارو د وزارت دمرستيال ښاغلي نور احمد اعتمادي اونورو مامورينو له خوا هرکلي

ښاغلی صدراعظم انور رابلل شوی کسان د فواید عامه د ښاغلي وزیر وینا چه دکور جوړولو فابریکه افتتاح کوي اوری

ښاغلی محمد سرور عمر د تجارت دوزارت کفیل او ښاغلی انتونوف د شوروی اتحاد لوی سفیر داستهلاکي مواد قرضی موافقتنامه امضاء کولو په موقع کښی

په بریښنا سره کیدای شي چه
برقی سرویسونه دکابل په ښار
کښی وچلیری .

دجدي ۲۹: داسلام کلا اوهرات
دسړک لومړی سروی پای نه ورسیده
اودهغه وروستی سروی چه دوی
میاشتی وخت به ونیسی داتازونی
دانجنیری هیئت له خوا شروع
شوی ده .

دسړک جوړولو ریاست دقواید
عامی دوزارت دکار د قواو په
قوماندانی پوری وتړل شو .
ملگری ملتونه به دافغانستان ته
دیونیم ملیون دالرو څخه زیاته
مرسته ورکړی دغه خبره دوزارت
دپلان یورسمی مامورین څرکنده
کړه .

دجدي ۳۰: دانتخاباتو دقانون
کمیته پرون د عدلیی دوزیر په
مشری غونډه وکړه اوپدی غونډه
کښی دانتخاباتو دقانون وروستی
مسوده چه آخری متن ئی دفرعی
کمیته له خوا تمیه شوی و مطالعه
اوبحث اوخبرونه وروسته دمسودی
نهایی متن تصویب کړ .

د مطبوعاتو په وزارت کښی
دسکرترانو دروزنی یونوی کورس
دمطبوعاتو دوزیر ښاغلی میوندوال
له خوا پرانیستل شو .

د دلولی ۱: دکابل دښاردراتلونکی
پنځه ویشت کلنی نقشی یوه کاپی
پرون کابل کښی دشوروی اتحاد
دلوی سفیر له خوا دگلخانی په مانی
کښی دمعظم ټولوک حضورته
وړاندی شوه، معظم ټولوک دهغو
زیار ویستلو قدردانی وکړه چه
شوروی متخصصینو ددغه ستر
پلان په بشپړو لو کښی ویستلی
دی اودشوروی اتحاد دلوی سفیر
دغه هدیه یی په تشکر سره ومنله .

دجدي ۲۴: ښاغلی دوکتور
عبدالظاهر دروغتیاوزیر اودصدارت
کوی .

عظمی مرستیال پرون دیولې طبی
معایناتو دسرتو رسولو لپاره
شوروی اتحادته لاړ .

دپښتو ملی ژبی دتعمیم اوانکشاف
په فرهنگی اونشراتی جرگه کښی
دخبری منابعو اورادیوئی خپرونو
دتقویه کولو په باب خبری وشوی .

دجدي ۲۶: معظم ټولوک وپمه
ورځ په ننگرهار کښی دپاراشوتی
قواو دمشق او تمرین تعلیمات
وکتل معظم ټولوک کابل ته
دستینیدو په لاره کښی دنغلو
دبریښنا پروژه هم وکتله اودکار
له وړاندی تگک نه ئی رضائیت
وفرمایه . دکسرت دسیند ددواړو
خواو د اوبو لکو لو امکانات
تر مطالعی لاندی نیول کیری دغه
مطالعه دکرهښی دوزارت داخلی
اوخارجی متخصصین به کوی .

دجدي ۲۷: دانتخاباتو د قانون
کمیته پرون دعدلیی ښاغلی وزیر
په مشری په عدلیه وزارت کښی
غونډه و کسره پدی غونډه کښی
دانتخاباتو دقانون لومړی مسوده
ترغور لاندی ونیول شوه اودهغی
د ځینی مادو په باره کښی فرعی
کمیته ته لارښوونه وشوه .

دجدي ۲۸: ټاکل شویده چه
ښاغلی دوکتور محمد یوسف
صدراعظم دهنددصدارعظم ښاغلی
لال بهادر شاستری په بلنه ددلولی
دمیاشتی په ۲۹ نیته دیو رسمی
لس ورځنی مسافرت دپاره هندته
لاړشی .

د بریښنا لوی شرکت عمومی
رئیس دیپلوم انجنیر ښاغلی
غلام محمد فرهادوویل چه دماهی پر

بناغلی رنبتیا دمالی وزیر داوبو رسولو دوهم پروژہ پرانیچی

ددلوی ۷: معظم ټولواک په یو تیلگرام کښی دهند د جمهوریت د جشن د مبارکی تیلگرام دهنه هیواد د جمهور رئیس په عنوان مخابره کړیدی هم دارنگه ښاغلی دوکتور محمد یوسف صدر اعظم دهند صدراعظم ته د مبارکی تیلگرام لیرلی دی .

دمطبوعاتو د نوي قانون مسوده به دقانوني مراتبو د تیرولونه پخوا په مطبوعاتو کښی چاپ شی دغه مطلب پرون د مطبوعاتو ښاغلی وزیر څرکنه کړي .

ددلوی ۸: د رضاکارو ښځو د ټولنی مرام نامه چه اولس مادی لری د ټولنی د سر پرستی عیاضحضرتی معظمی ملکی له خوا منظوره شوه ددغی ټولنی مقصد دجرم، فتر، ناروغی اوبیسوادی په ضد مجادله ده .

ښاغلی صدراعظم پرون هیله ښکاره کړه چه دکابل دښارو پنځه ویشتم کلن پلان په تطبیق کښی انفرادی تشبثات هم اهدولت سره مرسته وکړی. ښاغلی صدراعظم داپارتما نونو جوړول دافغانستان دپایتخت دپاره یو ضروری سیستم دی چه بیله هغه څخه دلویو حویلیو جوړول ډیر ځمکه غواړی .

ددلوی ۱۰: والا حضرت مارشال شاه ولی خان غازی اوبښاغلی دوکتور محمد یوسف صدراعظم دایران دصدراعظم ښاغلی حسن علی منصور دوفات په نسبت د خپلی همدردی مراتب وپمه ورځ په هغه کتاب کښی چه په همدی مناسبت دایران دشاهنشاهی دولت په سفارت کښی ایښودل شوی ولیکل .

ښاغلی پښواک وویل افغانستان

ددلوی ۳: دتجارت وزیر ښاغلی محمد سرور عمر وویل چه له دی کبله چه گڼ بازار دافغانستان په تجارت اواخراجی بازارونو ته داغغانی مالونه په وړاندی کولو کښی مشکلات پیدا کوی نو له دی کبله دحکومت یوعالی رتبه نماینده به داغغانی تجارت د مشکلاتو دلیری کولو دپاره دگڼ بازار مرکز نه لیرل کیری .

ددلوی ۴: دوکتور محمد یوسف صدراعظم دهغه ناوړه قصد په مناسبت چه د تیری پنجشنبی په ورځ دایران دصدراعظم ښاغلی حسن علی منصور په ضد شوی و تهران ته یوتیلگرام مخابره کړی او دده بیا روغتیا هیله ئی کړیده .

ددلوی ۵: معظم ټولواک پرون ددولتی مطبعی نوی ودانسی چه دانصاری واټ په ختیزه برخه کښی جوړیږی وکنده اودودانی دجوړولو دکار اودهغی دماشینو دتصبولو دپرمختگ په نسبت ئی خوښی څرکنده کړه .

ښاغلی دوکتور محمد یوسف صدراعظم پرون یو شمیر هغه پروژی وکتلی چه کاری دکابل په شاوخوا کښی دښیږیدوپه حال کښی دی .

ددلوی ۶: د وزیرانو د مجلس په پزونی غونډه کښی دسیاه سنگ دزری ناحیې پروژه اودجلال آباد دښار پراختیا اوددغی ناحیې نقشه تصویب شوه .

ښاغلی صدراعظم دچرچل دمړینی له امله دخپلی همدردی مراتب د مخصوص کتاب دلاسلیک کولو په واسطه ښکاره کړل. چرچل وپمه ورځ ددماغی سکتی په اثر دنوی کلو په عمر مړشو .

دلوی سفیر په حیث مقرر شوی دی .

ښا غلی دوکتور محمد یوسف صدراعظم د یوگوسلاویي د ناینوگ د آژانس د نماینده د پوښتنو په ځواب کښی ویلی دی چه د افغانستان د خارجی سیاست هدف په روغه دگم ژوند د اصولو او تړونو کښی دگپون نه کولو په اساس له ملتونو او هیوادونو سره د دوستانه روابطو ساتل دی. ده وویل بیطرف هیوادونه کولی شی چه د بین المللی خپری تیاوو دنورو کمولو په لاره کښی خپل مثبت نقش په کار واچوی .

د دلوی ۱۹ : معظم ټولواک د مرحوم سردار محمد کبیر سراج د فاتحه خوانی په مجلس کښی گپون وفرمایه .

د روغتیا د وزارت معین پوهاند دوکتور عبدالقیوم رسول پرون د کوچنیانو د صحنی موسسو د کتلو دپاره هند ته لار دایي په دهند نه د تائیلند خواته ځی او دهغی ځای د کوچنیانو صحنی موسسی گوری .

د دلوی ۲۰ : په قاهره کښی د افغانستان لوی سفیر ښاغلی غلام محمد سلیمان چه په عین زمان کښی په خرطوم کښی د افغانی مختار وزیر په حیث ټاکل شوی دی پرون د سودان د حکومت نه هم دده اگریمان رسیدلی ی .

د دلوی ۲۱ : ښاغلی دوکتور محمد یوسف صدراعظم د خارجه چارو وزیر دامریکی لوی سفیر ښاغلی جان میلتن ستیوز ته وپتنام دشخړو په باره کښی ویلی دی چه افغانستان هیله لری چه هغه ټول اقدامات چه د علاقه لرونکو دولتو له خوا کیږی دنښتو د زیاتوالی

هیله لری چه په ټوله نړی کښی په روغه د سرحدی او نورو شخړو د حل کولو اصل تائید او ومنل شی .

د دلوی ۱۱ : د صدارت عظمی مرستیال دروغتیا دوزیر دوکتور عبدالظاهر پرون د شوروی اتحاد له صدراعظم ښاغلی الکسی کاوسگین سره و کتل دوکتور عبدالظا هر اوس دیولې طبی معاینو د تکمیلولو دپاره په مسکو کښی دی .

د ترکیی د ښه نیت دهیئت رئیس ښاغلی فتحی چلک باش وویل چه که چیری د قبرس مسئله د روغی دلاری حل نه شی ترکیه به په نظامی اقداماتو لاس پوری کړی. د ترکیی د ښه نیت رئیس د ښاغلی جمال گورسل په عنوان د ښاغلی جمال گورسل مخصوص پیغام دیوی کتنی په ترڅ کښی ښاغلی صدراعظم ته وسپاره .

د دلوی ۱۲ : معظم ټولواک وپمه ورځ له کمو څخه جلال آباد ته روان شو شاهانه ذات په بریکوت کښی د کلیو د پراختیا د پروژی د کتلو نه وروسته جلال آباد ته ورسید . یوگوسلاویا د اوبولگولو او صناعتی

شپرو پروژو په جوړولو کښی د افغانستان سره تخنیکي مرسته کوی .

د دلوی ۱۷ : د معظم ټولواک د مبارکی دهغه پیغام متن چه د کوچنی اختر په مناسبت د شاهانه ملت په عنوان له رادیو افغانستان څخه خپور شو .

د صدارت عظمی مرستیال اود روغتیا وزیر ښاغلی دوکتور عبدالظاهر چه د طبی معاینو دپاره شوروی اتحاد ته تللی و وپمه ورځ بیرته کابل ته راغی .

د دلوی ۱۸ : ښاغلی نور احمد اعتمادی په کراچی کښی د افغانستان

- سبب نشی .
- د دلولی ۲۶:** ښاغلی صدراعظم دکانو دسروې د ریاست د مرکز دلابراتوارو دکنلو نه وروسته هیله وکړه چه بایدژرترژره دافغانستان له منابعونه داستفادی پیشنهادونه حکومت ته وسپارل شی .
- دملی ژبی پښتو دپراختیا او تعمیم دعلمی جرگه گسی پرونی غونډی دپښتو ژبی دانکشاف او تعمیم دعمومی پلان مقدمه تر بحث لاندی و نیول شوه .
- ددلولی ۲۷:** دعدلیی وزیرښاغلی مجروح وویل چه دعدلیی وزارت دنورو دولتی اورگانونو په همکاری او دهیواد دمتموری طبقی دهرکلی اوخلکو دهیلو سره سم ددولت دهموسی دعصری کولو کښی یولې قوانینو په تهیه او طرحه کولو کښی بریالی شوی دی .
- دسنه ۱۹۶۵ ع کال دپاره دافغانستان اوشوروی اتحاد ترمنځ دمالونو اوبودتبادلی پروتوکولونه پرون سهار دتجارت په وزارت کښی لاسلیک شو .
- ددلولی ۲۸:** دشوروی اتحاد ورځپاڼو په خپلو وپمه ورځنیو گڼو کښی هغه هیواد ته دښاغلی دوکتور محمد یوسف صدراعظم په راتلونکی مسافرت دتبصری په ضمن کښی لیکلی دی چه ددواړو هیوادو ترمنځ دمشرانو تماسونه اوس د دوستانه سیاست جز گرځیدلی دی .
- ددلولی ۲۹:** د وزیرانو د عالی مجلس په پرونی غونډه کښی د مملکت د اقتصادی سیاست داساسی خطوطو او ۱۳۴۴ کال دعادی اوانکشافی بودجو دتثبیت په غرض د دولت د عواید و اولگښتونو دپیش بینی په باره
- ښاغلی صدراعظم دملگرو ملتو نه د اندو نیزیا دوتلو له امله دافغانستان اندیبننه ښکاره کړه .
- ددلولی ۲۲:** په کابل کښی دامریکی لوی سفیرښاغلی جان میلتن ستیوز امریکائی عدلی هیئت پرون ښاغلی دوکتور محمد یوسف صدراعظم دخارجه چارو وزیر ته معرفی کړ . دغه هیئت پدی وختو کښی دافغانستان دعدلی تحولاتو دمطالعی لپاره کابل ته راغلی دی .
- ددلولی ۲۴:** دشوروی اتحاد حکومت شوروی اتحاد ته دیورسمی مسافرت د پاره ښاغلی دوکتور محمد یوسف صدراعظم ته بلنه ورکړی ده چه دغه بلنه دښاغلی صدر اعظم لهخوا په امتنان سره منل شوی ده .
- هیله کیږی چه ښاغلی صدراعظم ۱۳۴۴ کال دثور په میاشت کښی شوروی اتحاد ته مسافرت وکړی .
- ښاغلی صدراعظم ویلی دی چه د افغانستان حکومت د ویتنام او د هند چین د نورو بر خو دموضوعاتو په باره کښی دقاهری دجرگی فیصله بیا تائیدی .
- ددلولی ۲۵:** دفوائد عامی دوزارت دکار دقواؤ عمومی قوماندان برید جنرال عبدالاحمد وویل چه تراوسه پوری دکابل او کندهار له سرک نه ۲۳۱ کیلو متره دترافیکو داستفادی وپرترځیدلی دی . ده وویل چه دغه واټ به په سنه ۱۳۴۵ ه کال کښی تکمیل او پرايستل شی . دواټ جوړولو اوقیراجولو لگښت کم اوزیات څلور پنځوس ملیونه یوسل دری څلوینست زره دالره اودوه سوه دری ایتاملیونه افغانیو ته رسیری .

د حوت ۲: بنسا غلی دوکتور

محمدیوسف صدراعظم او بنساغلی لال بهادر شاستری دهند صدراعظم چه د خیلو رسمی خبرو لومړی غونډه ئی وړمه ورځ دهند پارلمان په ودانی کښی وکړه او پرونی هم دوام ورکړ .

د روغتیا وزارت په نظر کښی لری چه په مملکت کښی د صحتی چارو د تنظیم دښه کیدلوه پاره یو اساسنامه دوین کړی .

د حوت ۳: بنساغلی دوکتور

محمدیوسف صدراعظم وړمه ورځ په لال کلا کښی د ډیلی دښاریانو په لویه ټولنه کښی گپون وکړی پدی وخت کښی دهند صدراعظم هم حاضر ؤ . بنسا غلی دوکتور

کښی مطالعی وشموی .

بنسا غلی دوکتور محمد یوسف صدراعظم نن سهار په نهو بجو دلس ورځنی لپاره دهند د صدراعظم په بلنه هغه هیوادنه وخوځید . دانی به لس ورځی په هند کښی تیری کړی .

د حوت ۱: بنساغلی دوکتور

محمدیوسف صدراعظم پرون غرمه نوی ډیلی ته ورسید . په هوایی ډگر کښی دهند د صدراعظم، د خارجه وزیر، دکابینی دغړو اود نورو خلکو له خوا تودهر کلی وشو . دهند صدراعظم وویل چه دافغانستان او هند ډیر مهم مشکل دژوندانه په پیلو، بیلو ساحو کښی ددواړو هیوادو انکشاف دی .

بنساغلی صدراعظم په قاهره کښی دهند صدراعظم بنساغلی شاستری سره د ملاقات په حال کښی

د افغانستان اود پاکستان په منځ کې د ترانزیت په موافقې لاسلیک وکړی.

د حوت ۸: ښاغلی د وکتور محمد یوسف په مخصوصه الوتکه کې د بنگلورنه کلکتې ته ورسید چې هلته ډیر تودهر کلي وشو. یو بل خبردی چې ښاغلی صدراعظم د کلکتې د چوټ فابریکه او د بناتو بڼ وکوت. ښاغلی صدراعظم وویل چې افغانستان او هند د بیطرفی د سیاست د بنسټ کېښوونکی دی.

د پاکستان ترانزیتی هیئت چې دهغی هیواد د تجارت دوزیر په مشرۍ کابل ته راغلی دی وپرمه ورځ دافغانی هیئت سره د پیژندګلوی کتنه وکړه او پروون ئی د گلپهار د نساجی فابریکه او د سالنگ لویه لار وکتله.

د حوت ۹: ښاغلی دوکتور محمد یوسف صدراعظم د ویشوه بهارت پوهنتون د ادبیاتو افتخاری دکتورا د خپلو خلکو د خادم اودسولې اوسلام د خدمتگار په حیث ومنله. دولسی چین د جمهوریت د خارج وزارت معین کابل ته راغی.

د افغانستان او پاکستان د هیئتو ترمنځ د ترانزیت په اصل تړون باندی خبری وشوی. داندونیزیا نوی سفیر ن کابل ته راغی.

د حوت ۱۰: د افغانستان د صدراعظم اود هند د صدراعظم له خوا مشترکه اعلامیه خپره شوه.

ښاغلی صدراعظم پروون بیرته کابل ته راغی ده وویل چې دهند خلک د دواړو هیوادو ترمنځ عنعنوی دوستی محترمه گڼی. ښاغلی خان عبدالغفار خان

محمد یوسف وویل چې افغانستان او هند د نړی دسولې او بین المللی عدالت په ملاتړ او طرفداری کېښی ښه همکاري سره لری. د بل خبری له مخی پروون ښاغلی دوکتور محمد یوسف صدراعظم په الوتکه کېښی بمبئی ته ورسید او هلته ډیر تود هرکلی وشو.

د حوت ۴: ښاغلی دوکتور محمد یوسف صدراعظم وپرمه ورځ مازیگر په هغی میلمستیا کېښی چه دهند او افغان د دوستی د ټولنی له خوا د بمبئی درادیو په کلوپ کېښی شوی وه ګډون وکړ پدی میلمستیا کېښی ښاغلی صدراعظم مفضل وینا هم وکړه.

د حوت ۵: ښاغلی صدراعظم په اورنگ آباد کېښی اجنټا او ایلورا تاریخی سمخی وکتلی او بیرته بمبئی ته ستون شو.

جنرال محمد عارف په مسکو کېښی د معظم ټولواک د سفیر اوفوق العاده نماینده په حیث مقرر شوی دی په کابل کېښی د شوروی اتحاد لوی سفیر ښاغلی انتونوف د شمالی ویتنام د پینو په نسبت د خپل حکومت اندیښنه د افغانستان حکومت ته څرگنده کړه.

د حوت ۶: ښاغلی صدراعظم وپرمه ورځ دهند د اتومی طاقت تاسیسات چه د ساینس په ساحه کېښی دهند د پرمختگ افتخار گڼل کیږی په مفضل ډول وکتل. ده هیله ښکاره کړه چه دهند د اتومی طاقت له پرمختگ څخه دسولې کارواخستل شی.

د پاکستان د جمهوریت د ترانزیت هیئت چه رئیس ئی د پاکستان د تجارت وزیر ښاغلی وحید الزمان دی کابل ته راورسید. دائی به

عبدالحكيم طبيبي په بلكراد كښي دافغانستان د لوی سفیر په حیث مقرر شوی دی .

دملگرو ملتو دامنیت شورا او د اقتصادي او اجتماعي شورا د څو کيو دزياتيدو په باب د افغانستان د تصویب سند ددغی موسسی دارالانشاء ته سپارل شوی دی .

ښاغلي اوریل هریمن په یوی بیانیه كښي ویلي دي چه امریکه دافغانستان دبیطرفی او په تړونو كښي دگډون دنه كولو سیاست محترم گڼي .

دحوت ۱۶ : دسنة ۱۹۶۵ ع كال دپاره افغانستان او دشوروی جماهیرو داتحاد ترمنځ دعلمی او کلتوری همكاری د پروگرام پروتوكول پرون له غرمي نه وروسته دپوهنی په وزارت كښي ددغه وزارت دمعین كفیل ښاغلی دوكتور محمداکرم او په كابل كښي دشوروی اتحاد د لوی سفیر ترمنځ لاسليك شو .

د حوت ۱۷ : دپلان دوزارت خبر دی چه دكاناډا دحكومت یو نماینده په دووهفتو كښي كابل ته را ورسیری چه دكولمبو دپلان په چوكات كښي دافغانستان دپاره دمرستی له لاری دكاناډا دغنمو دتښه كولو امکانات مطالعه كړی .

دحوت ۱۸ : په لندن كښي دافغانستان لوی سفیر ښاغلي عبدالله ملكيار اگریمان چه په عین زمان كښي په ناروی كښي دافغاني لوی سفیر په حیث غوښتل شوی و رسیدلی دی .

معلومه شویده چه وړمه ورځ دزراعتی امتحانی احصائی اخستلو عملی پروگرام پرانستل شو .

دحوت ۱۹ : ښاغلي پولیانسكي

د اكبرخان روغتون څخه و ووت . ښاغلي وحیدالزمان د پاکستان دتجارت وزیرن دښاغلي صدراعظم سره دپیژندكلیو ملاقات وكړ .

دحوت ۱۱ : دپاكستان دتجارت وزیر ښاغلي وحیدالزمان دهغه هیواددترانزیت دهیئت له غړو سره دگلخانی په ماڼي كښي دمعظم ټولواك په حضور باریاب شو .

ښاغلي دوكتور محمد یو سف صدراعظم د آل انڈیا د رادیو له نماینده سره مصاحبی په ترڅ كښي دپارلمانی دیموكراسی دسیستم پوره طرفداری وكړه او وویل چه پارلمانی حكومت دیو هیواددچارو دلارښودنی دپاره ډیره ښه لاره ده . دافغاني اوشوروی اتحاد دهیئتو ترمنځ په کلتوری موضوعاتو باندی خبری شروع شوی دی .

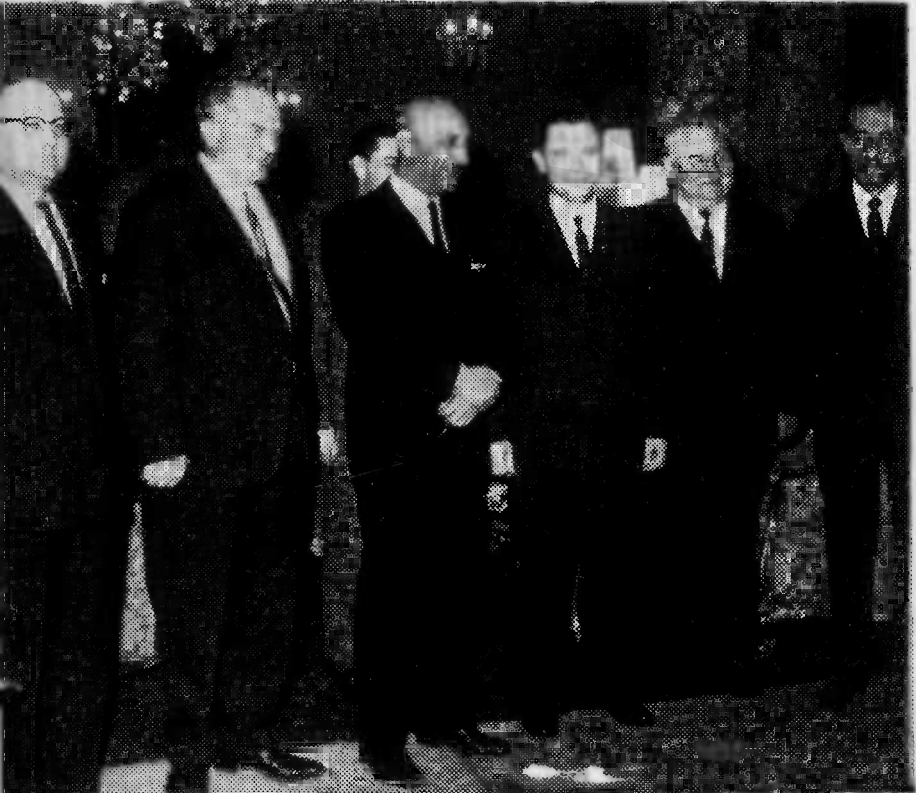
دحوت ۱۲ : دامریکی دجمهور رئیس ښاغلي لیندن جانسن مخصوص نماینده اوسیار سفیر اوریل هریمن پرون له غرمي نه وروسته دگلخانی په ماڼي كښي دمعظم ټولواك په حضور باریاب شو . اوریل هریمن د ښاغلي دوكتور محمد یوسف صدراعظم سره دصدارت عظمی په ماڼي كښي وكتل . دافغانستان اوپاكستان ترمنځ ترانزیتی نوی موافقت نامه لاسليك شوه .

دحوت ۱۳ : دوزیرانو په عالی مجلس كښي په عایداتو باندی دمالیاتو دنوی قانون مسوده تركنتی لاندی ونیول شوه .

دصدارت عظمی په ماڼي كښي دښاغلي هریمن په درناوی دښاغلي دوكتور محمد یوسف صدراعظم له خوا میلمستیا شوی وه .

دحوت ۱۵ : ښاغلي دوكتور

د افغانستان حکومت په بلنه د ننگرهار د کانال د پروژې د پراختيا شول .
 په مراسمو کې د گډون دپاره د ننگرهار د پراختيا د کمېټې د مشرانو او د پراختيا د کمېټې د غړيو د لاسه په کابل ته رسيدی .
 دولسي چين د جمهوريت د صدر اعظم مرستيال ښاغلی چن ئي د سرحدی موافقيت ليک د منضمه پروتوکول د لاسليک کولو دپاره کابل ته راځی .
د حوت ۲۰ : د شوروی اتحاد د صدر اعظم مرستيال ښاغلی پوليانسکی دخپلو ځينو ملگرو سره د گلخاني په ماڼۍ کې
 د معظم ټولواک په حضور بارياب ښاغلی دوکتور محمد يوسف صدر اعظم دهغي مخصوصي مرکي په ترڅ کې هيله ښکاره کړه چه د بلگراد او قاهرې د جرگو د مفکورو منل دجهاني سمولې دساتني په لاره کې مهم عامل دی .
د حوت ۲۲ : معظم ټولواک ورپه ورځ له غرمې نه پخوا د ننگرهار د اوبو لگولو پروژه او د بريښنا د توليد پروژه پراختيا ته پدې پروژو باندې

ښاغلی ديمري پوښه سخي د شوروی اتحاد صدر اعظم مرستيال اوده ملگري د گلخاني په ماڼۍ کې د همايونی اعلي حضرت بارياب شوپدی عکس کې د سلطنتي دربار وزير ښاغلی علي محمد هم ليدل کيږی

ہمایونی اعلیٰ حضرت دلوئی والی پیرانستلو سرمہ دنگرہار پہ کانال
کنبی اوبہ بیوی

بناغلی دکتور محمد یوسف صدراظم او بناغلی دیمتری پولیانیسکی
دشوروی اتحاد دصدراظم مرستیال دنگرہار دکانال برق فابریکہ
دسویچ پوهلو سرہ افتتاح کوی

د حوت ۲۶: دافغانستان دتجارت

وزیر اودپولند لوی سفیر پرو ن هیله ښکاره کړه چه دهغو تجارتی خبرو په اثر چه ددواړو مملکتو دهیتو ترمنځ په کابل کښې جریان لری ددواړو هیوادو تر منځ اقتصادی او تجارتی روابطه پخوا نه زیات تقویه شی . افغانستان په تیرکال کښې پولیند ته تقریباً دیو ملیون دالر و تجارتی مالونه صادر او له هغه هیواد نه ئی له اته سوو زرو دالرو نه زیات تجارتی مالونه وارد کړی دی .

د حوت ۲۷: دوزیرانو دمجلس په

پرونی غونډه کښې دانتهخاباتو دقانون دطرح مطالعه چه په تیرو غونډو کښې شروع شوی و پای ته ورسید . دغه طرح په اوو فصلونو او یو پنځوس مادو کښې د هغی ضمیمی له جدول سره تصویب شوه .

د افغانستان او ولسی چین

دجمهوریت ترمنځ د اقتصادی همکاریو دانکشاف په باره کښې لومړی خبری دیلان په وزارت کښې شروع شوی .

دافغانستان دپاره دملگرو ملتو دتخنیکي دمرستو دپروگرامو په باب کتنی کیری .

د حوت ۲۹: دپنج اودآمودسیند

له اوبو او انرژي څخه د ډول ډول مقصد ونو داستفادی له پاره دسروی اوتحقیقاتو پروگرام به دنوی کال دحمل په اول کښې دافغانی اودشوروی متخصصانو له خوا شروع شی .

دعربی متحد جمهوریت دجمهور

رئیس په حیث دښاغلی جمال عبدالناصر دبیا انتخابیدو په مناسبت دمعظم ټولواک له حضور نه قاهری ته دمبارکی تلگرام

څلور کاله پخوا کار شروع شوی و اوپده بانندی یوزرو یو سل و پنځوس ملیونه افغانی لگیدلی دی . دبرینسنا فابریکه یوولس زره کیلوا ته برینسنا تولیدوی او دننگرهار دکانال یوسلو پنځوس زره جریبه ځمکه اوبه کوی . ملوکانه ذات په خپله افتتاحیه وینا کښې څرگنده کړه چه دسالنگک د لوی لاری له پرانستلو نه د څو میاشتو په فاصله کښې دوطن یوه بله ستره او گټوره پروژه پرانیزم .

د حوت ۲۳: دشوروی اتحاد

د صدراعظم مرستیال پولیانسکی پرون سهار دپایتخت ځینی صنعتی مؤسسی وکتلی . همداراز پرون شپه دښاغلی پولیانسکی په ویاړ دشوروی اتحاد سفیر له خوا یوه میلمستیا شوی وه . څرنگه چه معلومه شویده ښاغلی پولیانسکی نن شوروی اتحاد ته روانیږی .

د حوت ۲۴: ښاغلی پولیانسکی

دشوروی اتحاد دصدراعظم مرستیال دشوروی اتحاد خواته دروانیدو په وخت کښې دکابل په هوایی ډگر کښې باختر نماینده ته وویل چه دننگرهار دکانال دپروژی پای ته رسیدل دافغانستان دخلکودژوندانه دسوی لورپدلو دپاره دافغان حکومت دکوښښونو ستر مظهر دی .

د حوت ۲۵: په کابل کښې

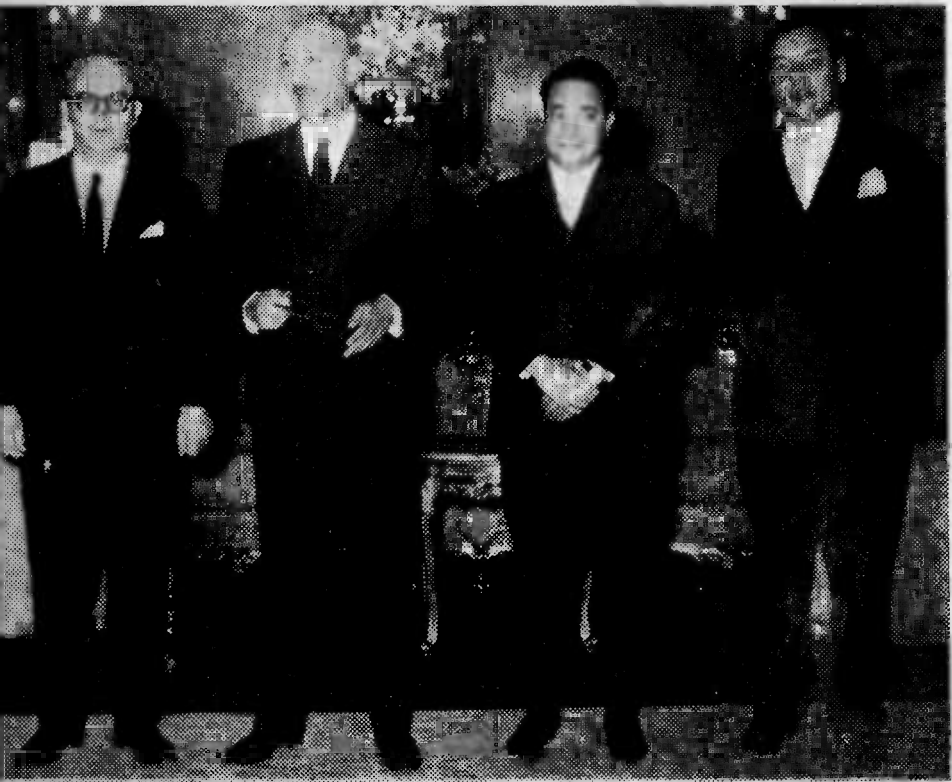
داندونیزیا لوی سفیر ښاغلی دکتور ام ، ام قادر عثمان پرون دورځی په یوولس نیمو بجو ددلکشا په ماڼۍ کښې دممولو تشریفاتو له مخی خپل اعتماد لیک دمعظم ټولواک حضور ته وړاندی کړ .

د وزیرانو په مجلس کښې

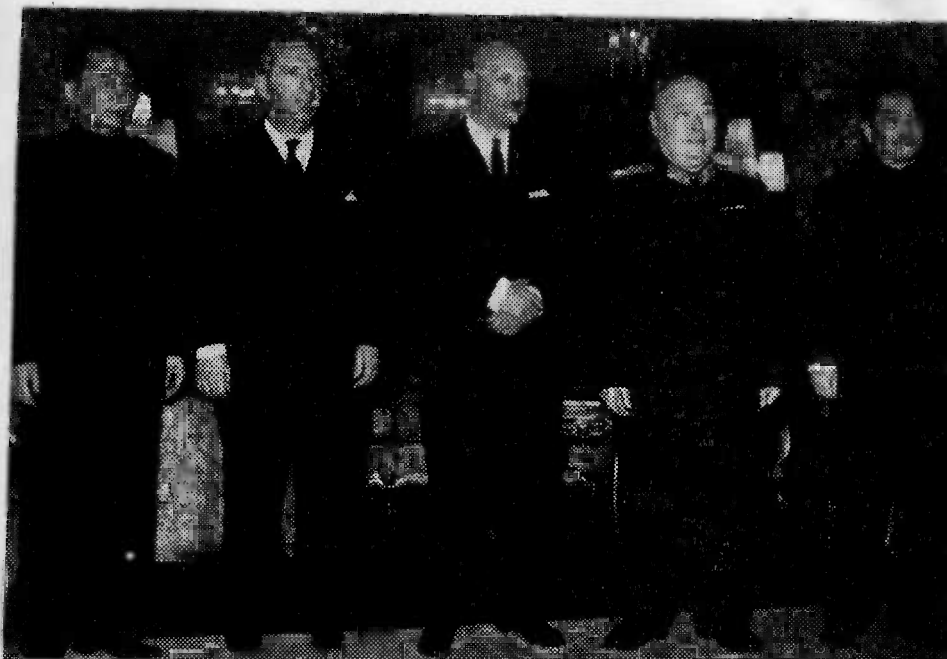
دراټلونکی کال دعادی اوانکشافی بودجو سرجمع تثبیت شو .

مخابره شوی دی .
 د ملگرو ملتو د مؤسسی یوه عالی
 رتبه مامور ښاغلی دیوید اوون
 وویل چه مادسالنگ لویه لاره وکتله
 دغه لاره دانجنیری یو ښه شاهکار
 دی .
د جهل ۲: سنه ۱۳۴۴ د سلطنتی
 تشریفاتو خبردی چه د ملگرو ملتو
 د عمومی منشی مرستیال
 او د تخنیکي مرستو د بورډ اجرائیه
 رئیس دیوید اوون وړمه ورځ ماښام
 د گلخانی په ماښامی کښی د معظم
 ټولوک په حضور باریاب شو .

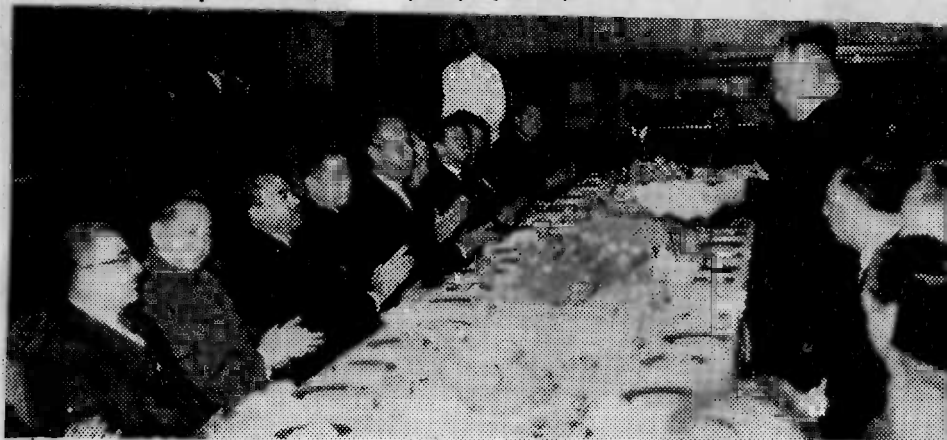
دمعظم ټولوک له حضورنه دنوروز
 داختر په مناسبت د ایران شاهنشاه
 په عنوان تهران ته دمبارکی تلگرام
 مخابره شوی دی .
د جهل ۳: دنوی کال درارسیدو
 په مناسبت د دوستو هیوادو
 د پاجایانو ، رئیسانو او دوستو
 مملکتو د حکومتو له خوا د معظم
 ټولوک په عنوان دمبارکی تلگرامونه
 را رسیدلی دی .
 دولسی چین د جمهوریت د صدراعظم
 مرستیال او خارجه وزیر مارشال
 جن ټی دیوه هیئت یه مشری پرون

ښاغلي دیویدروډن دملگرو موسسی مالوراو اجرائیه مشر دگلخانی په
 ماښامی کښی د همایونی اعلی حضرت په حضور باریاب شو. چه دښاغلی
 دکتور عبدالحکیم طبیی ښی خوانه ښاغلی سکنی هستلنگ هم لیدل کیږی

ښاغلی چین ئی دولسی چین دجمهوریت دصدار اعظم مرستیال او خارجه وزیر (له کینی خوانه دوهم نفر) او ښاغلی هان نین لونگ دولسی چین دجمهوریت دخارجه وزارت مرستیال په کابل کښې (له کینی خوانه لمری نفر) ښاغلی دکتور عبدالظاهر دصدار اعظم مرستیال او ښاغلی چال تونگ دولسی چین دجمهوریت سیاسی لوی مدیر (له شې خوانه لمری نفر) دگلخانی په ماڼی کښې دهما یونی اعلی حضرت په حضور باریابیدو په وخت کښې

ښاغلی چین ئی دولسی چین دجمهوریت دصدار اعظم مرستیال او خارجه وزیر د حمل په دوهم نیټه دچهلستون په ماڼی کښې

کښې تر کڼدز پوری د شاه دوستو خلکو په تود او احساساتو استقبال شو. مارشال چن ئی هوائی ډگر نه درسیدو په وخت کښې د افغانستان دخلکو او د حکومت دمیلمه پالنې څخه تشکر وکړ .

د جهل ۸ : د پولیند د ولسی جمهوریت سفیر ته دمعظم ټولواک له حضور څخه د سردار عالی منظور شوی نشان دښاغلی دوکتور محمد یوسف صدراعظم په واسطه ورکړل شو .

د نالقانو مخور په هغی میلستیا کښې دمعظم ټولواک په حضور مشرف شول چه د نالقانو دښاروالی له خوا شوی وه .

د بی ، بی ، سسی رادیو پخپلی تبصری کښې ویلی دی چه په افغانستان کښې داسی حکومت رویکار شوی دی چه د ټولنی متوسطی طبقی ته ډیر اقتدار ورکړ شوی دی .

د جهل ۹ : په لندن کښې دمعظم ټولواک دلوی سفیر ښاغلی عبدالله ملکیار اگریمان چه په عین حال کښې په هاگ کښې دافغانی لوی سفیر په حیث دهالندله حکومت نه غوښتل شوی و رازسیدلی دی . دپولیند دلوی سفیر میر منه پرون دمعظمی ملکی په حضور کښې بازیاب شو په دی وخت کښې والا حضرته شمزادگی بلقیس هم حاضره وه .

د افغانستان او دپولیند ترمنځ ددوه نیمو ملیونو دالرو دمالونو دتبادلی موافقه ایک لاسلیک شو .

د جهل ۱۰ : همایونی اعلیحضرت دای خانم دتاریخی ښار لرغونی آثار وکتل معظم ټولواک دهیواد شمالی سیمی گوری .

دغرمی په دولسو بجو کابل ته راورسید . دائی به دری ورځی په کابل کښې تیری کړی .

یو بل خبردی چه دولسی چین دصدراعظم مرستیال او خارجه وزیر مارشال چن ئی پرون مابنام دگنځانی په ماڼی کښې دمعظم ټولواک په حضور بازیاب شو .

د جهل ۴ : دولسی چین دجمهوریت دصدراعظم مرستیال او خارجه وزیر مارشال چن ئی دخپلو څنوملگرو سره پرون شپه دگلځانی په ماڼی کښې دښپی ډوډی یی په سنطنتی میز باندی وخوړله دصدارت عظمی دمرستیال دوکتور عبدالظاهر له خوانه دسپوزمی په رستوران کښې دمارشال چن ئی په درناوی یوه میلستیا شوی وه .

پرون په کابل کښې دپاکستان په سفارت کښې دپاکستان ورځ تجلیل شو .

د جهل ۵ : معظم ټولواک او علیا حضرته معظمه ملکه به دجوزا له یولسمی نه تر دیارلسی نیټی پوری فرانسې ته رسمی مسافرت وکړی . اعلیحضرتین دفرانسې دجمهور ر ئیس جنرال شارل دوگول په بلنه هغه هیواد ته تشریف وړی . ښاغلی دوکتور محمد یوسف صدراعظم چین ته دیو رسمی مسافرت دیاره دښاغلی چوانلای بلنه منلی ده .

دافغانستان او دولسی چین دجمهوریت تر منځ دسرحدی تړون منضمه پروتوکول او دفرهنکی ، اقتصادی او تخنیکي همکاری موافقه نامی لاسلیک شو .

د جهل ۷ : معظم ټولواک دهیواد شمالی سیمو ته تشریف یووړ . شاهانه ذات دسرخ کوتل په لاره

په خیره سره شاهي ارک ته تشریف راوړ .

دکانادا د حکومت نماینده ښاغلي هرنگتن په عقیده د افغانستان ځمکه ددی قابلیت لری چه داوس په نسبت دوه چنده حاصل ورڅخه واخیستل شی .

د حمل ۱۵ : د قضاة صلاحیت او تشکیلاتو قانون درسمی جریدی د ۱۳۴۴ کال دجدي دنولسمی نیټي په گڼه کښي خپوریدونه وروسته نافذ شوی دی .

د حمل ۱۶ : ښاغلي دوکتور محمد یو سف صدراعظم دکندهار د ولایت د اداري ، قضائي ، عرفاني او عمراني چارو دکتلو له پاره پرون سپار په الوتکه کښي کندهار ته وخوځید . یوبل خبردی چه په کندهار کښي دښاغلي صدراعظم ته دزرگونو خلکو لخوا ښه راغلي وویل . ښاغلي دوکتور محمد یوسف صدراعظم پرون له غرمي نه وروسته دکابل ، کندهار کندهار او تورغندی دستر سرک دجوړولو کار اودغه راز په کندهار کښي دمیوی دکانسروی فابریکه او دیخ دتولید یوه فابریکه وکنله .

د حمل ۱۷ : ښاغلي صدراعظم پرون دکندهار دخلکو په یومخفل کښي وویل چه شپږ میاشتي وروسته چه دانتخاباتودنوی قانون په اساس شوری جوړیږی باید خلک کوبښئ وکړی هغه کسان شوری ته واستوی چه دخپلوموکلینو ښه نمایندگی وکړی . ښاغلي صدراعظم پخپلی یوی بلی وینا په ترڅ کښي وویل چه حکومت ځمکی نهویشی مگر باید دبزرگ دطبقی حقوق محترم وگڼل شی .

د حمل ۱۸ : ښاغلي دوکتور

ښاغلي صدراعظم اودالمان دایحادی جمهوریت لوی سفیر ددواړو هیوادو ددعایي وړ مسئلو په باره لښي وغزیدئ . دوزارت خارجي یوی منبع وویل چه پدی کتنه لښي دالمان ددولتي جمهوریت دافتصادی مرستو په باره لښي خبری شوی دی .

په افغانستان کښي دشوروی اتحادلوی سفیریوگرځنده امبولانس او ځینی طبی الات دافغانی سری میاشتي ټولنی نه ورکړل .

د حمل ۱۱ : همایونی اعلیحضرت لهخواجه غار څخه کندز ته تشریف یوړ . معظم ټولواک دارچی دبند دترمیم په باره کښي ټینک امرونه صادر کړی دی .

ښاغلي صدراعظم اودامریکی لوی سفیر افغانستان ته دمتمدوایلتو دافتصادی مرستو په باره کښي سره خبری وکړی .

د حمل ۱۲ : همایونی اعلیحضرت پرون له کندز نه پلخمری ته تشریف وړی دی اونن دشاها نه ذات مسافرت ختمیږی .

ښاغلي دوکتور محمد انس دمعارف وزیر نن ددرسی موادو دتمیبه کولو د مرکز دستگاوی وکتلی ده . وویل چه باید ددرسی موادو دتمیبه کولو دمرکز دطباعتی عکاسی ، سمعی اوبصری له دستگاوو څخه دی ډیره استفاده وشي . ژر به دولسي چین دجمهوریت یو هیئت دصناعتی اوزراعتی پروژو په باره کښي دمطالعاتو له پاره کابل ته راشی .

د حمل ۱۴ : معظم ټولواک دهیواد په شمالي سیمو کښي ددوی د اته ورځنی مسافرت نه وروسته وږمه ورځ مازیگر په پنځه نیمو بجو

نمونه وبلله . یوبل خبر دی چه
ښاغلی صدراعظم دهیلمند دناوی
پروژي په یوه دوه سوه اتیا زره
جریبه ساحه کښي دهلیکوپتر په
واسطه مفصلی وکتلی .

دیو گوسلاوی له کړیدت څخه
درېي و دصنایعو یو مرکز اود
چرمگری یوه فابریکه جوړیږي .

د حمل ۲۲ : معظم ټولواک
د نیکمرغی لوی اختر په مناسبت
د خپل کران ملت ته مبارکی ویلی
ده اود دغه ارشاداتو متن درادیو
افغانستان څخه خپور شو . ښاغلی
دوکتور محمد یوسف صدراعظم
هم دلوی اختر دمبارکی ورځي په
مناسبت یو پیغام خپور کړیدی .

د پوهنی ښاغلی وزیر دوکتور
محمد انس دباندونک دجرگی په
کالیزه کښي دگډون له پاره اندونیزیا
ته روان شو . دباندونک دجرگی
لسمه کلیزه دحمل په ۲۸ نیټه
کښي کیږي .

د حمل ۲۸ : ښاغلی صدراعظم
دهیواد دلویدیزو سیمو له کلتونه
وروسته بیرته کابل ته راغی
ښاغلی صدراعظم دحمل په پنځلسمه
نیټه دمملکت لویدیزو سیمو ته
تللی ؤ .

د ډیرو متوسطو اولزو څمکو
دڅښتنانو، اجاره دارانو، بزگرو
او مالدارانو نمایندگانو پرون
د ښاغلی دوکتور محمد یوسف
صدراعظم سره دپیژند گلوی کتنه
وکره اونن زراعتی کانگرس دمعظم
ټولواک په پیغام سره پرانیستل
شو .

د حوت ۲۹ : په زراعتی جرگه کښي
چه نن پرانیستل شوه دمعظم ټولواک
دپیغام متن دکړهني دوزیر اود

محمد یوسف صدراعظم دکندهار
دولایت قاضیانو ته وویل چه حکومت
دغه حقیقت پښي درلوده چه
دقاضیانو استقلال پیدا کړی اوله
دی جهته قاضیان باید ځانونه ددغه
لوړ مقام وپوگرځوی . ده وویل
چه قاضیان دعدالت دتطبیق وروستی
مرجع ده .

په بلگراد کښي د اعلیحضرت
منتخب سفیر اوفوق العاده نماینده
دخپلی ماموریت خواته دخوځیدو
په وخت کښي دکابل په هوائی
ډگر کښي وویل چه افغانستان
او یوگوسلاوی ښه روابط دمقابل
احترام په اساس ولاړ دی .

د حمل ۱۹ : ښاغلی صدراعظم
پرون دکندهار نه بست ته ورسید
په بست کښي اوس دهیلمند دناری
پروژه جوړه شویده چه له لسو
ملیونو دالرو څخه زیات لگښت
اورباندی شویدی . ښاغلی صدراعظم
دلته دډیرو خلکو په مخ کښي
وویل چه مونږ باید تل دیوه ښه
اونیکمرغه ژوند په پلټنه کښي
واوسو .

ښاغلی صدراعظم په هغی میلمستیا
کښي چه دکندهار د ځینی ځوانانو
اومنورینو له خوا شوی وه وویل
چه اووه سوه ملیونه افغانی دلومړنیو
تعلیمونو دلگښتونو دپاره تخصیص
شوی دی .

په بست کښي دپوری جوړولو
دفابریکی دتاسیس امکان تثبیت
شو .

د حمل ۲۱ : دفراه خبری دی چه
وپمه ورځ ښاغلی صدراعظم دفراه رود
دعمرانی تاسیسات وکتل اودلویدیز
لوی لاری دجوړولو په لاره کښي یی
دشوروی اتحاد د متخصصانو
همکاری دواړو هیوادو دوستی

پيشنهاد کړيدی .
د ثور ۱ : ښاغلی يفتلی د پلان وزير او ښاغلی رښتيا د ماليی وزير په زراعتی کانگرس کښې د پلان او پلان جوړولو او د بودجی په باره کښې ويناوی وکړی .

پرون سهار د زراعتی جرگی په شپږمه غونډه کښې وويل شوچه د کرهڼی وزارت د غنمو او اوربشو د اصلاح کولو او زياتولو پروژه جوړه کړی ده .

د ثور ۲ : معظم ټولواک د زراعتی کانگرس غړيوته توصیه وکړه چه د هيواد د آبادی له پاره له حکومت سره هيڅ ډول همکاري ونه سپموی . دوزيرانو د مجلس په پرونی غونډه کښې د ځمکو د سروی او احصائی د قانون ځینی فصلونه مطالعه شول .

ښاغلی صدر اعظم پرون شوروی اتحاد ته لارې .

د ثور ۴ : د ښاغلی دوکتور محمد يوسف صدر اعظم او د شوروی اتحاد د صدر اعظم ښاغلی الکسی کوسيگين خبری پرون هم د کریملن په ماڼی کښې روانی وی . دغه خبری د صمیمیت په فضا کښې وشوی .

ورمه ورځ د ښاغلی دوکتور محمد يوسف صدر اعظم په درناوی د کریملن په قصر کښې یوه میلستیا شوی وه .

د افغانستان او د شوروی اتحاد صدراعظمانو پرون د یوه غړمنی میلستیا کښې ويناوی وکړی . د شوروی اتحاد صدر اعظم وويل چه د افغانستان او شوروی اتحاد ترمنځ درواپو محیط له دوستی او محبت څخه ډک دی .

د ثور ۵ : د جمعی دورځی دکتني

زراعتی جرگی رئیس ښاغلی دوکتور محمد ناصر کشاورز له خوا ولوستل شو .

ښاغلی صدر اعظم پرون ماښام په شپږو بجو د گلخانی په ماڼی کښې د معظم ټولواک په حضور باریاب شو . په زراعتی جرگه کښې نن ښاغلی صدر اعظم یوه مفصله وينا وکړه .

د حمل ۳۰ : پرون ماښام د گلخانی په ماڼی کښې د انگلستان په خارجه وزارت کښې پا رلمانی معین لار دواستون د معظم ټولواک په حضور باریاب شو .

د زراعتی کانگرس په دوهمه ورځ د کرهڼی د وزارت مامورینو د کرهڼی دمستلو په باره کښې کنفرانسونه ورکړل . پدی کانگرس کښې د کرهڼی وزیر وويل چه د کرهڼی په وزارت کښې پنځه زره ټنه بزگرو او مالدارانو په خدمت کښې لکيا دی خو دغه شمیر پر سنل د هيواد د بزگرو زیاتی همکاري ته اړه لری .

د حمل ۳۱ : ټاکل شویده چه ښاغلی دوکتور محمد يوسف صدر اعظم د شوروی اتحاد د حکومت په بلنه د ۴۴ کال د ثور په لومړی نیټه هغه هیواده ته رسمی مسافرت وکړی . دغه مسافرت به کم او زیات یوه هفته دوام وکړی .

پرون سهار په ۹ نیمو بجو لار دواستن د ښاغلی دوکتور محمد يوسف صدر اعظم سره د بیژندگلیو کتنه وکړه .

پرون د افغانستان او انگلستان د حکومتو ترمنځ یو فرهنگي موافقت ليک لاسليک شو .

دلويديځو ولايتو واليانو په مرکز کښې د يوه سمینار د جوړیدو

شپه دښاغلی دکتور محمدیوسف صدراعظم اودده دملگرو په درناوی یوه میلمستیا کړې وه . پدی میلمستیا کښی داوکر این دوزیرانو دشورا رئیس خپلی بیانیی کښی وویل چه دشوروی اتحاد خلک دزړه له کومی دافغانستان خارجی سیاست ستایی .

ښاغلی صدراعظم په کیف کښی له افغانی محصلینو سره خبری وکړی . لکه چه معلومه شویده ښاغلی صدراعظم له کیف نه بیرته مسکو ته ستون شو .

دثور ۹: ښاغلی دوکتور محمد یوسف صدراعظم پرون له مسکو نه تاشکند ته روان شو . یو بل خبردی چه ورپه ورځ په مسکو کښی دافغانی لوی سفیر له خوا دښاغلی صدراعظم په درناوی یوه میلمستیا شوی وه چه په هغی کښی دشوروی اتحاد دصدراعظم او دده مرستیالا نو جنرالانو اود دولتو کمیټو رئیسانو گډون کړی ؤ .

دثور ۱۱: په شوروی اتحاد کښی دښاغلی دوکتور محمد یوسف دمسافرت په پای کښی گډه اعلامیه خپره شوه پدی اعلامیه کښی ویل شویدی چه د افغانستان اوشوروی اتحاد ترمنځ اقتصادی اوفنی همکاری به دوام وکړی . پراخی او تقویه شی .

ښاغلی صدراعظم دمسکو نه چه بیرته کابل ته ورسید دکابل په هوایی ډگر کښی وویل چه دشوروی اتحاد خلک دافغانستان د اقتصادی رشد دمسلو سره ډیر علاقه ښکاره کوی .

شهریاری ذات امر کړیدی چه دکابل دښار اجتماعی اوصحی

په وخت ښی د افغانستان او شوروی اتحاد صدر اعظما نو د بین المللی حالاتو په باب خپلی نظریی ښکاره کړی .

دافغانستان دپاچاهی حکومت اود ترکیی دجمهوری دولت ترمنځ دثقافتی موافقه لیک مصدقه سندونه نیاده شول .

دافغانستان د بین المللی لوی لاری د سمون د کمیټی په غونډه کښی برخه اخلی .

دثور ۶: په هغی میلمستیا کښی چه دشنبی په ورځ دښاغلی دوکتور محمدیوسف صدراعظم په درناوی دکریملن په ماڼی کښی شوی وه ده وویل چه افغانستان دنړی دسیاست په صحنه کښی خپل موقف په آزادانه ډول ټاکی .

ښاغلی صدراعظم دشنبی په ورځ دهنو افغانی محصلینو اومحصلاتو په ټولنه کښی چه په مسکو کښی تحصیل کوی وویل چه دهیواد د زلمیانو او منورینو طبقه باید په افغانستان کښی یو حرکت پیدا کړی .

دثور ۷: ښاغلی دوکتور محمد یوسف صدراعظم په هغه وخت کښی چه له مسکو څخه دیوی شپې تیرولو له پاره کیف ته ورسید داوکر این دخلکوله خواتود هرکلی وشو. ده په کیف کښی غیر له تخنیککی ځایونو دلیدلونه دافغانی متعلمینو سره هم خبری وکړی .

دبین المللی وجهی صندوق هیئت د مالی حالت دښه کیدو دپاره دافغانستان دمالی حالت دښه کیدو دپاره دافغانستان د حکومت کونښنبونه وستایل .

دثور ۸: داوکر این حکومت ورپه

صدراعظم سره وکتل. پدی کتنه کښی دهلند دناوی دپروژي په باره کښی خبری سره وشوی. ښاغلی دوکتور محمدیوسف ویلی دی چه دافغانستان اوشوروی اتحاد تر منځ دښه گاونډی بتوب روابط دنړی دسولی دتقویه کیدو سره مرسته کوی.

د ځمکو مالیه په سلو کښی سل زیاته شوه.

دټور ۱۸: په کابل کښی دولسی چین دجمهوریت لوی سفیر ښاغلی هوتنگ وپمه ورځ د صدراعظم اود خارجه چارو وزیر ښاغلی دوکتور محمدیوسف سره دخدای پامانی کتنه وکړه.

نن ورځ دسره صلیب د ټولنو دموسس هانری دونانت دزیریدنی کالیزه تجلیل کیری.

دآلمان داتحادی جمهوریت نه افغانستان ته درادیو افغانستان دنوو لیزونکو دستگاوو په راوړو شروع شویده. ویل کیری چه درادیو افغانستان دوه نوی دستگاوې به په روان کال کښی په کار واچولی شی.

دټور ۲۱: دولسی چین دجمهوریت لوی سفیر ښاغلی هوتنگ چه په افغانستان کښی دماموریت دوره پای ته رسیدلی ده وپمه ورځ دگلخانی په ماڼی کښی دخدای په امانی له پاره دمعظم ټولواک په حضور بازیاب شو بل خپروائی چه دولسی چین سفیر ته دمعظم ټولواک له حضور څخه دسردار عالی نشان ورکړی شویدی.

والاحضرت شهنزاده احمد شاه اووالاحضرت دکابل فاتح پرون عمومی تکیه خانی ته لاپل اودحضرت امام حسین (رض) ته د دعا په

وضعیت تر توجه لاندی نیول شی.

دټور ۱۲: ښاغلی دوکتور محمدیوسف صدراعظم پرون له غرمی نه پخوا دگلخانی په ماڼی کښی د همایونی اعلیحضرت په حضور بازیاب شو.

دټور ۱۳: دملگرو ملتوپه موسسه کښی دافغانستان دایمی نماینده ښاغلی عبدالرحمن پژواک وویل چه دسولی دساینی دعملیاتو دلگښت د ورکولو موضوع باید د م.م. دموسسی دعمومی ټولنی له خوا تصویب شی. د مطبوعاتو وزیر ښاغلی میوندوال دچکوسلواکیی دحکومت په بلنه به دطبی معاینو دبشپړیدوله پاره چکوسلواکیی ته لارشی.

دټور ۱۴: سبز کال یو عصری ټولی کلینک دانصاری وات په خوا کښی جوړیږی ددغه ټولی کلینک نقشه چه په اته جریبه ځمکه کښی جوړیږی دلویدیز المان داقتصادی کریدت نه جوړیږی.

سره میاشت دغوریانو سیلاو څپلیتونه د دوولسکو افغانیو جامی اوخوراکی شیان ورکوی.

دټور ۱۵: په کابل کښی دفنلند مختار وزیر ښاغلی جوانا وانامو پرون له صدراعظم اودخارجه چارو له وزیر ښاغلی دوکتور محمدیوسف سره دپیژند گلوی کتنه وکړه.

دکرهڼی دوزارت خبر دی چه دنړی دکرهڼی اوخوراکی شیانو دموسسی په مرسته دحیواناتو دناروغیو سره دمقابلی دپاره مجیز لابراتوار جوړ شوی دی.

دټور ۱۶: دکابل په دربار کښی د امریکی لوی سفیر ښاغلی جان ملتن ستیوز پرون د ښاغلی

ووېل چه دافغانستان حكومت تل دعربو دهيلو او آرزو گانو ملاتړ كوي .

دټور ۲۷: دگڼو منافعو دويشلو په اصولو دتاشكند او كابل ترمنځ دآريانا دالوتكو دالوتني سرويس شروع كيږي. دآريانا افغان هوايي شركت د هوائسي لاري لومړي الوتنه دسپر كال دجوړا دمياشتي په دوهمه ورځ شروع كيږي .

دټور ۲۸: پرون ماښام دپاريس فيكر و ورځپاڼي نماينده پيغله دوفليه دعليا حضرت معظمي ملكي په حضور باريابه شوه. پدي وخت كښي فرانسسي ته داعليحضرتينو دراتلونكي نژدي وخت دمساشرت په باره كښي خبري وكړي.

دښوونې او روزني دموسسي ددوبي دكورسونو او ومه دوره پرانستل شوه .

دټور ۲۹: دمرستو د ويشلو دهيتت په ذريعه دمعظم ټولواك دتسليت اوهمدردې پيغام دجوين خلكوته ورسول شو .

ښاغلي دوكتور محمد يوسف صدر اعظم او د صدارت عظمي مرستيال دوكتور عبدالظاهر پرون دگلخاني په ماڼي كښي دهمايوني اعليحضرت په حضور بار ياب شول .

دټور ۳۰: دانتخاباتو دنظارت مركزي هيئت په ځينو هغوموضوع گانو چه په آجنده كښي داخلي وي د غور په ضمن كښي پرون تصميم ونيو چه د ولايتونو او ولسواليو دانتخاباتو دنظارت محلي هيئتونوته ددوي دقانوني وظيفو داجرا كولو په باره كښي هدايت صادر كړي .

د جوړا ۱: همايوني اعليحضرت

مراسمو كښي ئي گڼون وكړي . شهرياري ذات دانتخاباتو قانون توشيح كړي .

دعديلي وزيرښاغلي مجروح ووېل چه دانتخاباتو په قانون كښي دښځو له پاره مناسب تدبيرونه پيش ښيي شوي دي .

دټور ۲۳: د مغلستان اوښپال لوي سفيرانو خپل اعتماد ليكونه په معمولو تشريفاتو پرون دمعظم ټولواك حضورته وپاندي كړل .

د وزيرانو په مجلس كښي په عايداتو باندي دمالياتو دقانون دطرحي كتنه پای ته ورسيدله .

دماهي پر دبريښنا د فابريكي لومړي توربين به ۱۹ مياشتي وروسته په كارپيل وكړي. دغه خبره دكانو او دصنایعو دوزارت معين انجنير عبدالصمد سليم پرون په يوي مرکه كښي وكړه .

دټور ۲۵: هغه پاچاهي فرمان چه دمعظم ټولواك له حضور څخه صادر شوي دي پرون په رسمي جريده كښي خپور شو ددغه فرمان له مخي دواسي جرگي دغړيو انتخابات دسنبلې په ۱۹ ورځ شروع كيږي. دشروري دانتخاباتو د نظارت مركزي هيئت خپله لومړي غونډه نن شروع كوي .

دټور ۲۶: په پاريس كښي دافغانسي مستشار مختار وزير ښاغلي سردار زلمي محمود غازي اكر يمان چه په پاريس كښي دافغانستان دلوي سفير په حيث دفرانسسي له حكومت څخه غوښتل شوي و رارسيدلي دي .

پرون ماښام په كابل دفرانسسي لوي سفير دمعظم ټولواك په حضور بارياب شو .

دخارجه چارو دوزارت يومنبح

په حضور کښې وړاندې کړه .
 د امریکې حکومت د کرهڼې وزیر
 بڼاغلی دوکتور محمد ناصر کشاورز
 ته بلنه ورکړېده چه دهغه هیواد
 دزراعتي پرمختگونو د کښې دپاره
 امریکې ته سفر وکړي . ټاکل
 شویده چه بڼاغلی کشاورز دروانی
 میاشتی په لومړي نیما ئي کښې
 امریکې ته لار شي .

دجوزا ۷: پرون دهیوادداستقلال
 داووه څلویښتم تلین ورځ وه چه
 په خاصو مراسمو سپره تجلیل
 شوه اودشاهانه ذات په حضور
 مبارکي عرض کړل شوی .

دجوزا ۸: همایوني اعلیحضرت
 اوعلیاحضرت معظمه ملکه دفرانسی
 دجمهور رئیس جلالتماب شارل
 دوگول په بلنه نن سهار په ۸ نیمو
 بجو هغه هیوادته روان شول
 دمعظم ټولوک دسفر په موده کښې
 والا حضرت شهزاده احمد شاه
 دسلطنت دمقام نیابت کوی .

د پاریس د فیگارو د ورځپاڼې
 لیکونکي پیغله دوفیلده د جوزا
 په پنځمه ورځ والا حضرتی شهزادی
 بلقیس به حضور باریابه شوه .

بڼاغلی د وکتور محمد یوسف
 صدراعظم د آسیا ئي او افریقائی
 هیوادو په جرگه کښې گډون
 کوی . دغه جرگه دجون په ۲۹ نیټه
 دالجزایر په ښارکښې کیږي .

دجوزا ۹: همایوني اعلیحضرت
 اوعلیاحضرت معظمه ملکه دفرانسی
 دتگ په لاره کښې د کند هار
 بین المللی هوئی ډگرته ورسیده .
 همایوني اعلیحضرت دکندهاروالی
 ته دهوائی میدان د سمسورولو
 په باره کښې لازم هدایتونه
 ورکړل .

شهریاری ذات او علیا حضرته

اوعلیا حضرته معظمه ملکه به
 دسوسیالیستی شوروی جماهیرو
 داتحاد عالی شورا درئیسه هیئت
 اودشوروی دولت په بلنه دسپړکال
 داسد په میاشت کښې هغه هیواد
 ته رسمی مسافرت وکړي .

دجوزا ۲: دکابل په دربار کښې
 دانگلستان لوی سفیر چه په کابل
 کښې دماوریت دوره پای ته
 رسیدلی ده پرون ماښام دگلخانی
 په ماڼي کښې دمعظم ټولوک په
 حضور باریاب شو .

دپوهنی وزارت فیصله کړېده چه
 هغوکسانو چه په شخصي ډول
 یې ددیني علومو تحصیل کړیدی
 په ښوونځیو کښې دښوونکي په حیث
 مقرر شي .

دجوزا ۳: په ولایتونو کښې
 دنظارت کمیټي دانتخاباتونظارت
 داجرا کولو له پاره ددوو ملیونو
 افغانیو تخصیص ورکړی دی .

دکرهڼي وزارت په نظر کښې
 لری چه د دروازگی اوکافر چاه
 ساحه به دواټر پمپونو په واسطه
 ودانه او آباده کړي .

دجوزا ۴: دپوهنی وزارت ددیني
 مدرسو په تعلیمی پروگرامونو بیا
 کتنه کړېده . د عصری علومو
 تدریس ددیني مدرسو د درسی
 پروگرام جز گرځول شوی دی
 ویل شوی دی چه ددیني مدرسو
 شاگردان دعصرله ایجاباتوسره سم
 روزل کیږي .

دپلخمري، مزارشریف اوشبرغان
 دپروژي کار دفوائد عامی وزیر
 تورن جنرال محمد عظیم له خوا
 پرانستل شو .

دجوزا ۵: په کابل کښې دلبنان
 سفیر پرون ددلکشا په ماڼي کښې
 خپله اعتماد نامه د معظم ټولوک

فرانسی ته دهمایونی اعلیحضرت د مسافرت خبرونه او عکسونه دنړی ټولو مطبوعاتو ته ورکړی شوی دی .

د جوزا ۱۵: په فرانسه کښی د اعلیحضرتینو رسمی مسافرت پای ته ورسید. همایونی اعلیحضرت به دخو ورځوله پاره فرانسی څخه ایټالیی ته روان شی. پروډ دا اعلیحضرتینو دافغانستان دپاچا او ملکی د رسمی مسافرت له ختمیدونه وروسته په کابل او پاریس کښی گډه اعلامیه خپره شوه پدی اعلامی کښی ویل شوی دی چه فرانسی موافقه کړی یدی چه د افغانستان په انکشافی پروژو کښی برخه واخلي. جنرال شارل دوگول افغانستان ته د مسافرت لپاره دمعظم ټولواک بلنه په تشکر سره منلی ده .

د جوزا ۱۶: معظم ټولواک اوعلیا حضر ته معظمه ملکه وپمه ورځ له پاریس څخه روم ته روان شول. ښاغلی عبدالله یفتلی دیلان وزیر وپمه ورځ دپاریس دتجارت داطاق او دفرانسی او آسیائی هیوادو دتجارت داطاق په یوه گډه غونډه کښی دافغانستان اقتصادی اړتیاوی بیان کړی. ویل شوی دی چه د فرانسی یو اقتصادی هیئت له افغانی مقاماتوسره دخبرودپاره کابل ته راځی .

د جوزا ۱۷: همایونی اعلیحضرت دهغه هرکلی په نسبت چه په فرانسه کښی ددوی شوی دی له جنرال دوگول څخه تشکر وکړ . دمطبوعاتو وزیر ښاغلی محمد هاشم میوندوال چه دثور په شلمه نیټه د چکوسلواکی دحکومت په بلنه د معالجي اوطبی معاینو دپاره

معظمه ملکه تیره شپه دافغانستان په وخت په لسو بجو دفرانسی جنوب ختیز ښار نیس ته په مخصوصه الوتکه کښی ورسیدل. دهیواد دخپلواکی داووه څلویښتمی کالیزه په مناسبت د همایونی اعلیحضرت په نامه د مبار کښی تیلاگرامونه مخاږه شویدی .

د جوزا ۱۰: همایونی اعلیحضرت اراده کړی ده چه د شاهانه ذات شخصی دارائی اوشته منی دحکومت تر نظر لاندی اداره شی. پدی مناسبت اعلیحضرت یو فرمان دښاغلی دوکتور محمدیوسف په نامه صادر کړیدی . ښاغلی صدراعظم دسلطنت دوکیل والا حضرت شهزاده احمدشاه په حضور باریاب شو .

د جوزا ۱۱: دفرانسی منابعو د یکشنبی په ورځ ویل چه له فرانسی څخه د معظم ټولواک او معظمی ملکی کټنه دافغانستان اوفرانسی ترمنځ دوستانه روابطو نمونه ده .

همایونی اعلیحضرت او علیا حضرته معظمه ملکه به نن پاریس ته ورسپیری اود اوری په هوئی میدان کښی به د جنرال دوگول او دفرانسی د نورو مشرانو له خواتود هرکلی وشی .

د جوزا ۱۲: معظم همایونی او علیا حضرته معظمه ملکه پروډ له غرمی نه وروسته دیو رسمی دری ورځنی مسافرت دپاره پاریس ته ورسیدل. معظم ټولواک اوعلیا حضرتی معظمی ملکی ته دپاریس د خلکو له خوا تود هرکلی ویل شو. همایونی اعلیحضرت او جنرال دوگول د افغانستان او فرانسی درواپتو په باب خبری وکړی .

والا حضر تی شهزادی بلقیس دمیرمن دوله مبار په در ناوی میلستیا کړی وه د امریکې لوی سفیر وړمه ورځ له ښاغلی صدراعظم سره افغانستان ته دهغه هیواد د مرستو په باره کښې خبری وکړی .

د جوړا ۲۳ : معظم ټولواک وړمه ورځ د شرقی مطالعاتو موسسه وکتله اودهغې موسسې پوهان ئی خپل حضورته وبلل او هغه خدمتونه ئی وستایل چه د افغانی لرغون پیژند نی په تحقیق کښې ئی کوی دالجزایر دجرگی په باره کښې دولسی چین د جمهوریت نظریې ښاغلی صدراعظم ته بیان شوی . دغه نظریې په کابل کښې د چین دلوی سفارت دشارژدافیر لهخوا ښاغلی صدر اعظم ته وړاندی شوی .

د جوړا ۲۴ : دولسی جرگی دنوو کاندیدونکو څخه داوو تنونومونه خپارل شول. دکابل د ښار څخه تر اوسه پوری لسو تنو ددی منظور دپاره ځانونه کاندید کړیدی. دا اعلان دانتخاباتو دنظارت مرکزی کمیټې دولسی جرگی په باره کښې خپور کړیدی .

د جوړا ۲۵ : دمرکز ورځپاڼو او جریډو مدیرانو پرون یوه غونډه وکړه اود مرکز ورځ پاڼو خپله کړې نلاره د انتخاباتو د جریاناتو په باره کښې اعلام کړ . ښاغلی دو کتور محمد یوسف صدراعظم دمالیې وزارت ته هدایت ورکړی دی چه له حکومتی اړتیاوو څخه زیات دولایتونو په گودامونو کښې هرڅومره غنم چه موجودوی په خلکو بانندی وپلوری .

چکوسلواکیې ته تللی ؤ نن سهار بیرته کابل ته راغی .

د جوړا ۱۸ : دجاری کال په انتخاباتو کښې دافغانستان داساسی قانون د ۴۵ مادی د دوهمی فقری (دب) دحکم په موجب دمشرانو دجرگی دریمه برخه غړی د هر و لایت داوسیدونکو لهخوا دآزادو.عمومی اوټیو اومستقیمو دانتخاباتوله لاری نه دخنورو کالودپاره ټاکل کیری .

د جوړا ۹۱ : همایونی اعلیحضرت چه اوس په روم کښې دی وړمه ورځ په یوه طبی لنډه معاینه پیل وکړ .

ښاغلی دوکتور محمد یوسف صدراعظم پرون د امریکې دمتمده ایالاتو دجمهور رئیس ښاغلی لیندن جانسن په عنوان په یوه تیلگرام کښې خارجی فضانه دهغه هیواد دکازمیکې پیلوټانو بریالی الوتنی اوځمکی ته دبیرته رانښکته کیدو مبارکی ویلی ده .

دکابل دښار د رایو اخیستلو مرکزونه انتخاب شول .

د جوړا ۲۰ : معظم ټولواک په پاریس کښې دخپلی استوگنې په موده کښې افغانی محصلین خپل حضورته بللی ؤ .

دشهریاری ذات دسفر یوشمیر ملگری بیرته کابل ته راغلل .

دمطبوعاتو دقانون مسوده پرون دعدلیه وزارت له خوا د وزیرانو عالی مجلس ته وړاندی شوه نوموړی مسوده پخوا د یوه کمسیون اوکمیټې له خوا جوړه شوی او روسته له هغه عدلیې وزارت ته سپارل شویده .

د جوړا ۲۲ : شهریاری ذات دایتالیې جمهور رئیس سره دبیرنگلوی ملاقات وکړ .

دجوزا ۳۱: دملي ژبی پښتو دانکشاف او تعميم دکمسيون دريمه غونډه پرون د معارف وزير ښاغلي دوکتور محمدانس په مشرۍ دوزارت په مرکز کښي وشوه او دعلمي او تعليمي کميټو را پور پکښي ولوستل شو .

دشوروي اتحاد اقتصادي اضافي مرستو ديوشميرسندونو مسودي افغاني هيئت ته وسپارلي شوي .
د سرطان ۱ - د ترکيې معتبري مجلې چه منځني ختيځ نومبړي پخپلي وروستني گڼي کښي دافغانستان نوي نهضتونه ستايلي دي او ليکلي دي چه افغانستان چه اوس يوسوله غوښتنکي ريفورم پکښي روان دي لومړي هيواد دي چه استعمار ته ئي ورکړيده .

پرون مازيگروالاحضرتي بلقيس د ملالي د ليسي د پرو سن کال ۲۸ تنو فارغ التحصيلا نو ته بري ليکونه وويشل ، پدي مراسمو کښي والاحضرتي خاټول اوبناغلي محمد انس د معارف وزير هم گډون کړي ؤ .

د سرطان ۲ - د عدلي وزارت يو اعلان خپور کړي په هغه کښي ويل شويدي چه په ټول هيواد کښي دولسي جرگي د غريټوب له پاره د داوطلبې وروستي موده د سرطان نولسمه نيټه ده .

د خارجه چارو د وزارت سياسي لوي مدير ښاغلي عبدالغفور روان فر هادي د آسيائي او افريقائي هيوادو د خارجه وزيرانو په جرگه کښي د گډون دپاره هغې خواته روان شو . هم دارنگه د خارجه چارو د وزارت په يوي اعلاميي کښي ويل شويدي چه افغانستان به د آسيائي او افريقائي مشرانو

دجوزا ۲۶: هيله کيږي چه دمعظم ټولواک او علياحضرتي معظمي ملکي الوتکه نن له غرمي نه پخواد يولسو بجو په شاوخوا کښي کابل ته را ورسبړي .

دوزارتونو معينانو او دنشراتي موسسو رئيسانو پرون له غرمي نه وروسته دمطبعاتو وزير ښاغلي محمد هاشم ميوند وال په مشرۍ دوزارتونو او دهيواد دمطبعاتي نشراتي موسسو ترمنځ دهمکاري دپراختيا اوهم دافغانستان دمعرفي لپاره دمکملو معلوماتو په باره کښي غونډه وکړه .

دجوزا ۲۷: معظم ټولواک او علياحضرت معظمه ملکه پرون په يوولسو بجو کابل ته راورسيدل د افغانستان اعليحضرتين پاچا اوملکه دجوزا په اتمه نيټه دفرانسي دجمهور رئيس په بلنه هغه هيواد ته رسمي مسافرت کسړي ؤ وروسته له هغه اعليحضرتينو دخو ورځو له پاره ايتاليا کښي استراحت وکړ . معظم ټولواک له جنرال دو گول سره خپلي خبري د افغانستان اوفرانسي ترمنځ روابطو په تقويه کيد لو کښي گټوري او اغيزه ناکي وبللي .

دجوزا ۲۹: وږمه ورځ ښاغلي دوکتور محمد يوسف صدراعظم دمعظم ټولواک په حضور بارياب شو .

د ايران صدر اعظم ښاغلي امير عباس هويدا اودخارجه چارو وزير ښاغلي دوکتور محمد يوسف ته بلنه ورکړيده چه ديوي رسمي دوستانه کتنې له پاره ايران ته مسافرت وکړي . دغه بلنه په تشکر سره منل شويده اودمسافرت نيټه به وروسته وټاکل شي .

هغو کسانو نو مونه چه دانتخاباتو د قانون سره سم د انتخاباتولو اهليت او شرطونه لري د تډکري د ورکولو د دفترونو په اساس د مربوطو انتخاباتي حوزو دانتخابوونکو په جدولونو کښي شامل شويدي .

د سرطان ۶ - په الجزائر کښي د آسيائي او افريقيائي هيوادو د مشرانو دجرگي د کيدو دمربوطو اوضاعو د نه روښانوالي په نسبت او په دي واسطه چه آيا دغه جرکه د الجزائر په ښار کښي د سه شنبی په ورځ د سرطان په اتمه جوړيزی او له نه ښاغلي دوکتور محمد يوسف صدر اعظم هغه هيواد ته خپلي مسافرت وځنډاوه او نورو انکشافاتو ته منتظر دی .

د ولسي چين د جمهوريت د سفارت شارژ دافير د ښاغلي دوکتور محمد يوسف صدر اعظم سره وکتل . ددغي کتنی په ترڅ کښي د الجزائر د جرگي په باره کښي دولسي چين د جمهوريت د صدر اعظم ښاغلي چوانلای خصوصی پيغام ښاغلي صدر اعظم ته وړاندي کړي .

د سرطان ۷ - د معظم ټولواک همایوني اعليحضرت له حضورنه د پوليند دولسي جمهوريت ددولت د شورا د رئيس په حيث د بيا انتخابيدو په مناسبت ددغه جلالتماب په عنوان د مبارکي ټلگرام وارسا ته مخابره شويدي دغه راز ښاغلي دوکتور محمد يوسف صدر اعظم د پوليند دولسي جمهوريت د صدر اعظم په حيث د ښاغلي يوسف سيرانکو ويچ د بيا انتخابيدو په نسبت په ټلگرام

د جرگي د کيدو د طرفدارو د اکثریت په صورت کښي په جرگه کښي برخه واخلي .

د سرطان ۳ - دبين المللي بانک يو هيئت پرون کابل ته راورسيد دغه هيئت دځينو هغو پيشنهادونو په باره کښي مطالعه کوي چه د کرهني بانک د خپل مالي بنسټ د ټينکولو لپاره بين المللي بانک ته کړيدي .

خارجه وزارت پرون وويل چه د ښاغلي سر کوردن ويتريچ اگريمان چه د کابل په در بار کښي د بریتانيي د شاهي دولت د لوی سفير څخه غوښتل شوي و د معظم ټولواک له حضور څخه صادر شوي دي .

د سرطان ۴ - د ملگرو ملتو د موسسي د منشور د لاسليک کيدو د شلمی کاليزی په مناسبت ښاغلي ډاکتر محمد يوسف يو پيغام د ملگرو ملتو د موسسي په نامه ليرلي دی ، پدی پيغام کښي ښاغلي صدر اعظم د خپلي خوشحالتيا د ښودلو سره سم ويلي دي چه افغانستان تل دملگرو ملتو د منشور سره وفادار و او وروسته لدی به هم وفا داروی هيله ده چه د نړی خلک د يوقوی متحد ملتو د موجوديت په لزوم باندی ښه پوه وی .

د سرطان ۵ - د مالي وزارت په ۱۳۴۴ کال کښي د دولت د لگښتو په بودجه کښي د ۱۳۴۳ کال په نسبت اوه مليونه افغاني پخپله بودجه کښي لږ کړی دی د تير کال بودجه ئی يوسلو دوه مليونه افغاني وی .
عدليه وزارت په يوه ابلاغيه کښي څر گنده کړيده د ټولو

ځنډیدلو باندی د تبصری په ترڅ کښې ویلی دی چه په انتخاباتی چارو باندی مصروفیت پولیند ته د ښاغلی صدر اعظم د مسافرت مانع شو ، د کابل او کندهار د سړک جوړولو کار چه دامریکائی اروایت د کمپنی له خوا د ۱۳۴۰ کال د سرطان په میاشت کښې شروع شویدی لږو ډیر دوه سوه او دېرش کیلو متره او دری سوه اولس متره بشپړ شوی دی او هیله ده چه د نوموړی سړک د جوړولو کار د راتلونکی کال د عقرب تر میاشتی پوری پای ته ورسیری .

د سرطان ۱۱ - په مسکو کښې د افغانی لوی سفیر جنرال محمد عارف اگریمان چه په عین حال کښې په هلسنگی کښې دافغانی لوی سفیر په حیث د فنلند له جمهوریت څخه غوښتل شوی و رارسیدلی دی .

د سویدن حکومت حاضر شوی دی چه د خپلو خارجی مرستو د پروگرام په ترڅ کښې دافغانستان د سیمه ایزو انکشافی پلانو سره هم مرسته وکړی .

د سرطان ۱۲ - د پلان وزارت وویل هغه اقدامات چه په خو ورستیو میاشتو کښې د پکتیا د ولایت د انکشافی پلان دجوړولو له پاره شویدی او هغه مرستی چه د آلمان د اتحادی جمهوریت له دولت څخه د نوموړی پلان په جوړولو او اجرا کولو کښې دگډون له پاره جلب شویدی ښی چه په راتلونکو کلو کښې به د کرهڼی ځنگلی داری ، موصلاتو ، صنایعو او د هغه ولایت په نورو انکشافی ساحو کښې گټورگامونه واخیستل شی . ویل شویدی چه هزارجات

کښې هغه ته مبارکی ویلی ده .
د سرطان ۸ - پولیند ته دښاغلی دوکتور محمد یوسف صدر اعظم مسافرت چه ټاکل شوی وه په الجزائر کښې دآسیائی اوافریقائی مشرانو د جرگی دپای ته رسیدلو نه وروسته وطن ته د بیرته را ستنیدلو په لاره کښې وشي په داسی حال کښې چه دغه جرگه ځنډیدلی ده نو دغه مسافرت هم ځنډیږی .

د ملگرو ملتو سرمنشی اوتانت د ملگرو ملتو د منشور د لاسلیک کیدو د شلمی کالیزی په مناسبت د ښاغلی دوکتور محمد یوسف صدر اعظم د پیغام په ځواب کښې ویلی دی چه د ملگرو ملتو سره د افغانستان د حکومت ملاتړ ددی جهانی موسسی د موفقیت په لاره کښې یو مهم عنصر دی .

د سرطان ۹ - د کابل په دربار کښې دسعودی عربستان دپاچاهی دولت لوی سفیر پرون خپله اعتماد نامه د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت حضورته د دلکشا په مانی کښې وړاندی کړه .

د کابل په دربار کښې د فنلند لوی سفیر په حیث د ښاغلی یورماوانا اگریمان د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت له حضور څخه صادر شوی دی .

د هرات او اسلام کلا د سړک لومړنی او وروستی سروی پای ته رسیدلی ده او اوس ئی نقشه او پلان تیب لاندی دی . ټاکل شوی ده چه ددغه سړک د جوړولو کار ژر شروع شی .

د سرطان ۱۰ - د خارجه چارو د وزارت د ښاغلی دوکتور محمد یوسف صدر اعظم د مسافرت په

بدخشان او کنرونه هم په سيمه ايزو انکشافی پلانو کښې داخل شوی دی .

د سرطان ۱۳ - د امریکائی خپرونکو او د جریدو مدیرانو هیئت چه نن تهران ته ځي پرون شپه په اتو بجو د گل خانې په ماڼۍ کښې د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت په حضور بار یساب شو ، دوی پخوا دپلان ، مطبوعاتو او مالیې په وزارتونو کښې مرکي کړيدي او راديو افغانستان هم کتلی ده دوی د افغانستان پلانونه ئی وستائل .

په هغه کنفرانس کښې چه دمیرمنو ټولنی د افکارو د تدویر له خوا جوړشوی ؤ په هغی کښې د دری زرو تنو نه زیاتو میرمنو گډون کړی ؤ او پکښې د پنځو دسیاسی حقوقو په باره کښې کنفرانسونه ورکړل شو .

د سرطان ۱۴ - د سلطنتی تشریفاتو ریاست پرون خبر ورکړ چه د ایټالیی غره گرځیدونکی هیأت پرون له غرمی نه وروسته په پنځو بجو د دلکشا په ماڼی کښې د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت حضور ته په کابل کښې د ایټالیی دلوی سفیرینباغلی کرلو چمینو له خوا معرفی شول . د عدلیی وزارت پرون دانتخاباتی تبلیغاتو په باب په اعلامیه کښې وویل چه د شورا د غږیتوب داوطلبان مکلف دی چه خپل تبلیغات دشورا د انتخاباتودقانون د دیرشمی مادی سره سم د ننه په قانونی حدودو کښې اجراکړی په اعلامیه کښې داهم ویل شویدی چه په انتخاباتو کښې د قانون څخه د مخالفو وسیلو په کاراچول

به تعقیب شی . داهم ویل شویدی چه په انتخاباتو کښې دقانون څخه دمخالفووسیلو په کار اچول به تعقیب شی .

د سرطان ۱۵ - معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت پرون سهار د ماهی پر د اوبو د بریښنا پروژه په داسی حال کښې چه د پروژی د آمر او خارجی متخصصانو لهخوا توضیحات ورکول کیدل و کتله ، د کانو او صنایعو د وزارت یوی منبع وویل چه د ماهی پر دبريښنا د کارخانې د بنسټ ډبره دیوه رسمی محفل په ضمن کښې د روانی میاشتی په آخر کښې ایښودله کپړی .

شهریاری ذات دشهزادی بیترکس د ناهزدی په نسبت ئی د هالینډ علیاحضرتی ملکی ته مبارکی ویلی ده .

د سرطان ۱۶ - د افغانستان د نوی اساسی قانون لومړنی حقوقی شرحه او سیاسی تحلیل په دی وختو کښې په پاریس کښې د یوی رسالی په څیر چاپ شویده د فرانسی حکومت د سندونو د خپرولو مرکز چه د هغه هیواد د صدارت عظمی یوه خانگی ده په دی وختو کښې یوه رساله د افغانستان د سیاسی تحول او د ۱۹۶۴ کال د اساسی قانون د ریفورم تر عنوان لاندی د کابل دحقوقو او سیاسی علومودپوهنځی د استاد دوکتور لیوکس وارم په قلم خیره کړیده .

د سرطان ۱۷ - د سید کائنات حضرت محمد مصطفی (ص) د نیکمرغی زیدپیرنی کالیزه به د سرطان په ۱۹ ورځ د سلامخانی په ماڼۍ کښې دمطبوعاتو دوزارت

بښل شوی ده .
د پښتو نستان ستر مشر خان
عبدالغفار خان پروڼ د ارگون لوی
حکومت ته ورسید .

د سرطان ۲۰ - د حضرت سید
کائینات محمد مصطفی (ص) د
زینیدنی دورخی د نماڅلو مراسم
پروڼ سهار په نهو بجو په هغه
خاص محفل کښې چه د مطبوعاتو
د وزارت د ارشاد داوی مدیریت
له خوا د دلکشا د ماڼۍ په بڼ
کښې جوړ شوی ؤ په دغه محفل
کښې د کابل فاتح مارشال
شاه ولیخان غازی، ښاغلی دوکتور
محمد یوسف صدر اعظم دسلطنتی
دربار وزیر د کابینې غړی اونورو
ډیرو خلکو گډون کړی ؤ . د محفل
په شروع کښې د مطبوعاتو وزیر
ښاغلی محمد هاشم میوند وال
د حضرت محمد (ص) د ژوندانه
او تعلیماتو په شأء خواکښې
خطابه او وینا وکړه .

د سرطان ۲۲ - د رضا کارو
بنځو دکمیټې رئیسې والاحضرتی
شهرزادی بلقیس پروڼ له غرمې
نوروسته دمرستون نوی وړکتون
په مفصل ډول وکوت ، دغه
وړکتون د کابل د مرستون په
احاطه کښې په هغه ځای کښې
د شاملو کوچیانو لپاره جوړشوی
دی او عصری تجهیزات لری چه
ژر تر ژره پرانیستل کېږی .
د سری میاشتنی جنرال سکرټر
پوهاند دوکتور محمد عثمان انوری
او دمرستون رئیس ښاغلی خواجه
خلیل الله د وړکتون په بیلو بیلو
برخو کښې لازم معلومات ورکړل .
دواکمنو مقاماتو له خوا دکندهار
او هرات تر منځ پر سرک باندي
د تیریدو حق تثبیت شو .

له پروگرام سره سم ونمانځله
شی .
د کابل د ښار د رایو ورکولو
په مرکزونو کښې پروڼ د نومونو
دثبتولو دمراجینو شمیرزیات ؤ .
د بی بحرو هیوادو د ترانزیست
دحق جرټی دبی بحرو هیوادو
د ترانزیستی آسانتیاؤ دپاره د آزاد
بنډر د پیرندنې پرنسیپ تصویب
کړ .

د سرطان ۱۸ - د شهریارۍ
ذات په امر په زوږ ښار کښې
به د تنفس ځایونه جوړشی او
هغو کسانو ته به چه خپل کورونه
د لاسه ورکوی د حکومت په ذریعه
ارزان قیمت کورونه تیار شی ،
ملو کانه ذات ښاغلی دوکتور محمد
یوسف صدر اعظم ته په یو فرمان
کښې لار بندونه کړیده چه هرکله
د ښار د زوږ برخو د خرابولو په
اثر ځینی خلك خپل کورونه دلاسه
ورکوی د هغوی سره د مرستې
د پاره باید د ښار نه د باندي
یوشمیر ارزان قیمتو کورونه جوړ
شی .

افغانستان د الجزائر نوی رژیم
په رسمیت وپېراند . د الجزائر
د جمهوریت د انقلابی شوریدملی
کمیټې د رئیس په حیث د ښاغلی
هواری بومدین د انتخابیدو په
مناسبت د ښاغلی دوکتور محمد
یوسف صدر اعظم له خوادنوموړی
په عنوان د مبارکی ټلگرام مخابره
شویدی .

د سرطان ۱۹ - دحضرت رسول
اکرم (ص) د میلاد په احترام
دمعظم ټولواک همایونی اعلیحضرت
له حضور نه د مرکز او ولایاتو
د نارینه او بنځو بندیانو څخه
ډیر شمیر بندیانو د بند پاتی موده

د زړه د دريدو په اثر په ۶۷ کلني کښې مړ شو .

د سرطان ۲۶ - د ماهي پر د اوبو د بريښنا د کارخاني د بنسټ ډبره نن له غرمي نه وروسته چه د سرطان ۲۶ نيټه ده د ښاغلي دکتور محمد يوسف صدر اعظم له خوا ايښودله کپري .

د امريکي د متحدو ايالتو حکومت موافقه کړيده چه د افغانستان د اقتصادي حالت د تقويه کولو له پاره خپلي مالي او تخنيکي مرستي زياتي کړي ، د امريکي حکومت په شپږو نويو ساحو کښې مالي او تخنيکي همکاريو ته حاضر شويدي .

د سرطان ۲۷ - ښاغلي دکتور محمد يوسف صدر اعظم پرون د ورځي په څلورو بجو د ماهي پر د اوبو د بريښنا د کارخاني دوداني د بنسټ ډبره چه وروستي قوه ئي ۶۶ زره کيلواټ ده کېښودله، ښاغلي دوکتور محمد يوسف صدر اعظم وويل چه د بريښنا د قري او انرجي توليد د يوه هيواد دصنعت او مدنيت دپرمختگ بنسټ دی د يوه هيواد د نفوسو د هريوه په مقابل کښې د انرجي له توليد څخه د هغه هيواد دمدني پر مختگ معلو مېري .

د کرهني وزير دوکتور محمد ناصر کشاورز امريکي اوانگلستان ته له يوه رسمي مسافرت نه وروسته پرون کابل ته را ستون شو د کرهني وزير د امريکي له حکومت سره خپلي خبري بريالي وبللي .

د سرطان ۲۸ - ښاغلي دکتور محمد يوسف صدر اعظم په هغه وخت کښې چه پرون ئي دجنګلک

د سرطان ۲۹ - د پاکستان قانون پوه ښاغلي بروهي پرون له غرمي نه پخوا له ښاغلي دوکتور محمد يوسف صدر اعظم سره وکتل .

د راډيو افغانستان د داخلي خپرونو په پروگرام کښې يو بل ساعت هم زيات شويدی ، په دغه پروگرام سره د کال له اول نه تر اوسه پوري د راډيو افغانستان د هيواد لپاره د خپرونو په پروگرام کښې خاور نيم ساعته زياتوالي راغلي دي .

د سرطان ۳۰ - دبين المللي بانک او د کرهني د بانک هيئتونه په کابل کښې تر اوسه پوري دی نتيجي ته رسيدلي دي چه بين المللي بانک نه علاوه په دی چه دکرهني له بانک سره د پورونو په ورکولو کښې مرسته کوي د نموني او تجربوي خو پروژو په جوړولو او تطبيقي کښې به هم برخه واخلي . د کابيني هيئت په خپله پروني غونډه کښې د مطبوعاتو د قانون په تعديل شوي مسوده باندي غور وکړله د مطبوعاتو دقانون په مسوده باندي غور په راتلونکو غونډو کښې دوام کوي .

د سرطان ۳۱ - صدر اعظم او د خارجه چارو وزير ښاغلي دکتور محمد يوسف پرون د امريکي د خارجه وزير ښاغلي دين رسک په عنوان په يو ټلگرام کښې په ملګرو ملتو کښې د امريکي د نمايندگي د هيئت د رئيس او دهغه هيواد د يوه لوی شخصيت ادلای سټيونسن د مړيني په نسبت د خپلي همدردی مراتب څرگند کړيدي سټيونسن ورمه شپه په لندن کښې په ناڅاپي ډول

محمد عظیم گران او د پاکستان د مخابراتو وزیر ښاغلی عبدالصبور خان رسماً پرانیستل شو .

د جهاني بانک هیئت د افغانی زراعت د تقویه کیدو دپاره ددغه بانک د کریدت د ورکولو امکاناتو په باره کښې د یو لړ کتنو نه وروسته وپمه ورځ روم ته لاړ .
د سرطان ۳۱ - د شوروی اتحاد لوی سفير د ښاغلی صدر اعظم سره د دواړو هیوادو د اقتصادي او تجارتي روابطو د پراختیا په باره کښې خبری وکړی .

ښاغلی انتونوف به نن د معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت او علیا حضرتی معظمی ملکی دسفر په ترتیباً تو کښې دبرخی اخیستلو له پاره مسکو ته لاړشی اعلیحضرتین د اسد به دوولسمه نیټه شوروی اتحاد ته رسمی مسافرت کوی .
 د افغانستان او د آلمان داتحادی جمهوریت ترمنځ د همکاری د موافقه نامی په اثر آلمانی متخصصان دافغانستان په پنځلسو پروژو کښې مرسته کوی .

ترجمه و تلخیص محمد ابراهیم صفا

د تخنیکم د اساسی و دانی دبنسټ ډبره د چهل ستون ماڼی نه نیږدی د علی ملنک په دښت کښې کښودله وویل چه حکومت غواړی چه د صدر اعظم تر مستقیم اثر لاندی یو کمیسیون جوړ کړی .
 د آسیا د انکشاف د بانک هیئت په کابل کښې د بانک د مرکزیت په باره کښې د افغانی هیئت په پیشنهاد خوشبینی ښکاره کړیده .
د سرطان ۲۹ - د مزار شریف د کیمیاوی سری او بریښنا د فابریکو جوړول منظور شول د لومړی ځل دپاره به په افغانستان کښې له گاز نه استفاده وکړی ، د انتخاباتو د نظارت د مرکز کمیټی پرون په یوه اعلامیه کښې وویل چه د افغانستان کړچیان هم د رایو ورکولو حق لری .
 د بریښنا د اداری په نامه یوه نوی اداره د کانسو او صنایعو د وزارت په چوکاټ کښې تشکیل شوی ده .
د سرطان ۳۰ - د کابل او راولپنډی تر منځ د چینل سیستم مستقیمه مخابره پرانیستل شوه پرون د مخابراتو معین انجنیر

در سلسله کشفیات باستان شناسی

شهر مهم آی خانم

که در محل التقای دو دریا یعنی در یسای کوکچه و دریای آمو (آهو یا دریای پنج) .

بانامل درمعنی کلمه آی خانم چنان تصور می شود که موضوع این کشف مهم به دوره اوزبکان

درسال ۴۳ یکی از تکاملات مهم مربوط به تحری و تجسس آثار باستانی کشور تاریخی افغانستان اجرای حفريات مهم (لیکن بازمهم مقدماتی) عسارت از کشف آثار تاریخی درحدود شهر آی خانم

دانشمندان فرانسوی بنسأ غلی دانیل شلو مبرزه رئیس هیئت باستان شناسی فرانسه به کار حفريات تاريخی در کسپنه مسجد پلخمري (بالای يك تپه در کسناز کردنه واقع در سرك رهبر به مزار شريف) مشغول بود. بتاريخ ۲۶ عترب سال ۴۳ از جانب دولت اجازه یافت به کاوش های امتحانی در آی خانم شروع کند. به محض گرفتن اجازه به جانب دشت قلعه شتافت ومدت ۱۲ روز به حفريات پرداخته شد.

زمانیکه در حصه «خواجه غار» از دریای کرکچه می گذرید (به قول راپورتور هوزیم کابل) آثار يك کانال بزرگی را می بینید که به فاصله يك کیلو متر پایان هوتل فعلی دریای کوچک و تقریباً ۱۸ کیلو متر از «آی خانم» از دریای کوچک متفرع گردیده بجانب دشت وسیع موسوم به دشت قلعه و شهر آی خانم می رود. در قسمت بالائی دیوار های کانال تقریباً بطور کلی خراب شده بازهم میتوان فهمید که عرض کانال در حدود ۱۲ متر وعمق آن به ۶-۸ متر میرسد.

در فواصل متواتر دیده میشود که ازین کانال شاخهائی به منظور آبیاری برآورده شده بجانب شرق و غرب ممتد می شوند و برحسب واقع یاد نظر گرفتن وسعت ساحه روز گاری هزارها جریب زمین تحت آبیاری کانال بوده است. ولو اینکه امروز در همان ساحت بزرگ کشت للمی (دیمی) رواج دارد.

باتعقیب مسیر کانال معلوم می شود که در آن حدود دشت قلعه

مرتبط خواهد بود. مگر در واقع چنین نیست. بلکه ارزش تاریخی این بر آورده تدقیق و جستجو به قرون ۲-۳ قبل از مسیح متعلق می شود و به نظر پروفیسر دانیل شلو مبرزه رئیس هیئت باستان شناسی فرانسوی بر اساس راپور تازه نماینده مدیریت موزیم کابل به مرکز خودش و راپورتاژ مختصر و جامع بنسأ غلی داکتر آندره پارون به بعضی نامهای فرانسه منجمه نامه «لوموند» به چنان مطالعات منجر شدنی است که بر تاریخ کشور ما دريك دوره تاریخی بسیار مهم روشنی یاروشنی ها خواهد افکند.

آی خانم :-

آی در زبان ترکی معنی کلمه ماه را دارد. یعنی ماه به معنی دوازدهم قسمت سال یاماه به معنی قمر عربی. بنابراین این دو کلمه یکجا اشاره بخانم صاحب موقف و بزرگی میکنند که شهر موضوع بحث ما بنام او خوانده می شده است. باید به فکر داشت که آی خانم لازم زیست طوریکه از ترکیب دو کلمه حدس زده می شود بالضروره مشیربریک خانم زیبا بوده باشد. مگر دراینکه دارای يك موقف تاریخی و حرمت بوده است شبهه وشك وجود ندارد.

اکنون آی خانم شامل بر ساحت يك شهر است که در ملتقای دریای کوچک و آمودر چنان موقعیت جغرافیائی واقع دیده میشود که دریای کوچک در مسیر خود از جنوب غرب آن عبور میکنند. در پسی بالاحصار این شهر به قول راپور تور موزیم کابل دريك قریه کوچک مردم اوزبک زندگی میکنند.

بزرگ و بلند می‌رسد و در سمت خارجی دیوار خندق بزرگ آب اکنون هم دیده می‌شود .

بالاحصار تقریباً شکل يك مثلث را دارد. و باطول و عرض مختلف دیده می‌شود. وضع خود شهر چنان است که گویا از امتداد بالاحصار تا به دریای آمو تشکیل شده باشد و از ارتفاع بالا حصار زمانیکه به شهر نظر می‌کنید دیوارهای خراب شده عمارات . بازار طویل، پارک، تماشاگاه مسابقه دویدن، محل نشستن رفیری ها (حدم های مسابقه) که در یونان مرسوم بود به نظر می‌رسد .

خود بالاحصار هم واضحاً شکل ساختمانی را بر فراز يك موقع بلند داشته برج‌های بزرگ دفاعی آن دیوارهای قوی و متین با وجود خرابی حیرت آور است .

از دیدن پارچه های خشت پخته برجسته تزئینی و اجزای فیل پایها و سر های ستون ها کورنتین‌ها چنان مکتشف می‌گردد که در زیر زمین آبادی هائی وجود دارد . با کاوش های بسیار ساده پارچه های خشت و کاسه های سفالین خوشنما پیدامی‌شود. آقای برنارد عضو هیئت شکل و ساختمان آنها را بالخصوص یونانی گفته است .

دوفیل پایه خوشنما و مزین از سنگ آهکی در موزیم بناغلی سرور ناشر در قندوز میا شد دو پارچه کتیبه دار یکی با حروف (یونانی) که بناغلی برنارد دان «مستر سی تس» تلفظ می‌کند و اسم یونانی میدانند و پارچه دیگر حرف (ای یونانی) را دارد .

همچنان يك پارچه سنگ شکسته يك عمارت هم بدست آمده است

که از آی خانم يك کیلومتر فاصله دارد کانال تماماً خراب شده و به مشکل میتوان اثری از آن دریافت. عامل این خرابی هر چیز دگر که باشد چگونگی دریای کوچک که سرمستی های زیادی در موسم های مختلفه از خود نشان میدهد درسلسله عوامل از همه بارزتر قرار میگیرد. زیرا يك نوع سطح مرتفع (تیراس) که عبارت از متن یا بستر سابق دریای کو کچه میباشد مشرف بر کانال به نظر می‌رسد .

اینجا چنان فرضیه بروز میکند که به هر علتی که بوده (مرضی و افده یا عدم اعتنا به کانال و ترمیمات لازمه در آن و یا ترک شهر به علل دیگر) دریای کوچک فرصت طویلی برای مزاج تخریبی خود یافته است. همینکه به بالاحصار «آی خانم» نزدیک می شوید به وضاحت کامل دیده میشود که کانال دریای تپه واقع بوده بطول ۱۵۰۰ متر تپه را دور زده در کنار بالاحصار به شهر آی خانم در قسمت مرکزی آن داخل میشود .

بعد از آب رسانی و مشروب ساختن شهر که از وضع امتدادی و گردش آن معلوم میشود دوباره به دریای کوچک میریزد .

وضعیت سترا تریک :

وضع شهر آی خانم چنان می‌رساند که ساکنین آن از دفاع آن هم بی‌اندیشه نبوده اند. با وجود آنکه هر دو دریای کوچک و آمو دوسد دفاعی این شهر را تشکیل میداده است. دیوار های مرتفعی هم به دو کنار دریا شهر را احاطه میکند و از کنار آمو بیست برج دفاعی یکی بعد دیگری ممتد شده به بالاحصار

ننشمه شهر :-

راپور های منتشره در فرانسه نقشه شهر را چنین وانمود میکند :-

جاده دارای ۱۶۰۰ کیلومتر طول به طرفین جاده دکان ها و بازار، در جنوب شهر کارتها و خانه های مسکن، در مرکز شهر یادگار های عمومی باحیاط های وسیع .

از مکشوفات اشیای سفالین بسیار خوشنما، پارچه های چوب میکاری منسوب به میکارا شهر یونان واقع بر خلیج تورنت) و چوب امروز از نوع منسوب به جزیره رودس. و ورق سازی های تزئینی و بقایای نستیف سفالین و امثال آن میباشد. این همه یکجا با ظروف مشکوفه با مکشوفات یونانی که در خطه ایچین بدست آمده است مشابه میباشد. تاکسون در افغانستان (بتول شامو برژه) چنین کشف به عمل نیامده بود و عقیده دارد که این شهر تقریباً در حدود ۱۳۰ سال ق.م ترک شده باشد .

از دولت افغانستان تشکر میکند که بوی بسیار سماحت کارانه اجازه حفريات داده شده است و در آینده قریب وقتاً که باردیگر این حفريات بحساب کمسیون تحقیقات شروع گسرد رشتنه کشفیات بس مهم بدست می آید.

پیشرفت هاییکه در اجرای پروژه های مختلف در طول دو سال اول پلان پنجساله دوم صورت گرفته جسته، جسته با اطلاع عامه رسانیده شده اما مطالعه راپور فعالیت های انکشافی پروژه های مختلفه در طول سال ۱۳۴۳! جامعه ما را برای

که چنان به نظر می خورد که با پارچه دیگری توسط میله های فلزی مربوط بوده رخنه های ارتباط آن معلوم مدار است و این هم سبب یونانی تشخیص شده است .

راپور بناغلی عزیز کاکي تفصیل بیشتر دارد له اهل ذوق میتوانند بآن مراجعه کنند .

نظر بناغلی دانیل شلومبرژه :-

آندره پارو به بعضی نامهای فرانسوی راپور میدهد که بناغلی شامو مبرژه میگوید قدمت این شهر به قرون ۳-۲ قبل از مسیح میرسد. و بر طبق عتیده ووارخین اسکندر در ایران مشرقی، افغانستان و ترکستان و غرب پاکستان یقیناً چندین اسکندریه باید ساخته باشد مگر ازین شهر هادر افغانستان بطور استثنائی در قندهار یک شهری که میتوان آن را یونانی گفت باثر بدست آمدن یک کتیبه موجود شده است .

آی خانم بحیث اولین شهر یونانی بدست مامی آید. بالاخصار بلند آن مشرف بردریای کوچه و شهر سفلی آن بادریای آمی اتصال داشته شکل مربع را ترسیم میکند. پلان آن بخصوص یونانی است (وبا شهر های امریکائی جدید مشابهت دارد) .

راپور فعالیت های . .

پلان پنجساله دوم قرار داریم خوشبختانه می بینیم که به همکاری ملت در اجرای پروگرام های انکشافی پلان پنجساله دوم با همه مشکلات و نارسائی های موجوده موفق گردیده به مرام نزدیک تر می شویم .

رسیدن باین مامول عالی امید وار میگردداند .

زراعت واهور زراعتی :

دریایان های پنجساله اول ودوم بعداز امور مواصلات و نقلیات توجه زیاد ی به امور زراعتی وانکشاف آن بعمل آمده است .

برای تهیه نفر فنی يك مؤسسه مسلکی درسال ۱۳۴۳ به تعداد ۵۰۶ نفرشاگرد رادر رشته های بیطاری احصائیه، اقتصاد آبیاری ، جنگل بانی ، علفچر ، مالداري ، مجادله علیه امراض حیوانی ، امور سمعی وبصری وزنبور داری تحت تربیه گرفته ودر اخیر سال ۱۳۴۳ به تعداد ۸۸ نفر فارغ التحصیل به شعب مختلفه وزارت زراعت تحویل داده که مشغول کار میباشند .

برای رهنمائی وکمک به زارعین پخته ۷۲ نفر مامور فنی به صفحات شمال مملکت ولایت هرات اعزام گردید . تازارعین رابه طرق فنی پخته کاری آشناسازند و ۱۵۰۰۰ تن کودکیمیای هم به زارعین مذکور در صفحات شمال توزیع گردید .

در نتیجه توزیع ۱۲۴ تن و ۳۱۲ کیلو گرام تخم لبلبو به ۴۰۸ نفر دهقان که در ساحة ۲۶۸۶۵ جریب زمین بدرشد ، مقدار ۳۰۹۶۹ تن لبلبو بدست آمد .

همچنان ۲۰۷ جریب زمین در فارمهای مختلف وزارت زراعت توسط تراکتور هموار و ۸۲۰۵۷۴ نهال مثمر و غیر مثمر غرس و هم ۶۰۰۰۰ نهال برای اهالی ومؤسسات توزیع گردید .

مراکز بیلهوری درگلسباغ ، تپه تاج بیگ ، غزنی ، مرکز هرات ،

زنده جان ، پروان ، عبدالخیل وخوست نیز تاسیس گردید وازین مراکز ومنابع شخصی وخصوصی مقدار ۱۸۹۸ جعبه ۱۲ گرامه تخم تجارتي ، ۶۷۹ تخته تخم مادری ، ۱۱۶۲۱ سیرغوزه انکشاف یافته و ۲۳ سیر غوزه انکشاف نیافته حاصل گردید .

کار های تعمیر القاح مصنوعی درگذرگاه تکمیل ووسایل آن انتقال داده شد . همچنان به تعداد ۲۹۸۶ حیوان درمرکز ولایات القاح یافت ودرباره طرز القاح به صاحبان ۱۴۷۵ حیوان تعلیمات لازم داده شد .

به تعداد ۲۰ نوع گندم داخلی وخارجی از نظر نوعیت وطرز زراعت بهتر آن واستعمال کودکیمیای تحت مطالعه وتجربه قرار گرفت که از جمله نوع کینیا مونتانا در يك جریب ۱۳۷ سیر ونوع ولوفن دريك جریب ۱۱۳ سیر حاصل داد .

۳۹۴۰ نوع مختلف گندم خارجی وداخلی از نظر مرض سرخی تحت تجربه قرار داده شد که در نتیجه دو نوع آن مقاومت زیادتري در برابر این مرض نشان داد .

به تعداد ۲۱۰۸ نهال ناک ، سیب وآلواز امریکا و بیروت وارد ودر فارم بادام باغ غرس گردید وهم ۱۲۲۸۹۳ نهال مثمر وغیر مثمر در فارمهای بادام باغ ودارالامان پیوند شد .

برای احداث جنگل های مصنوعی به تعداد ۲۳۸۰۱۷ نهال به قوریه ها وتپه ها غرس گردید وبه غرض احیا وانکشاف علفچر ها ۳۹ نوع علوفه داخلی وخارجی تحت تحقیق وتجربه قرار گرفته و ۳۵۰۰۰

خوب تر فعالیت نماید . کارهای انجام شده این ریاست در قسمت های مختلفه در سال ۱۳۴۳ قرار ذیل است .

۱ - سروی مفصل ودقیقی ۴۰۰ جریب زمین مرستون کابل .

۲ - سروی توپوگرافی ولایت پروان برای مطالعه امکانات آبیاری

۳ - مطالعه پروژه وادی های کتوز ، غزنی ، بکوا ، پروان ، کابل ، و سروبی از طرف متخصصین صندوق وجهی خصوصی .

۴ - برمه کاری چاه عمیقی پوهنتون په عمق ۴۲ متر که آب آن بهتر از آب پغمان میباشد وقوه تولیدی آن دریک ساعت به ۱۹۰ متر مکعب میرسد .

۵ - برمه کاری چاه دشت ارچی مربوط سپین زر به عمق ۵۴ متر

۶ - برمه کاری نقطه اول سفارت امریکا به عمق ۳۵ متر .

۷ - برمه کاری نقطه دوم سفارت امریکا که تاحال ۲۵ متر آن حفر شده .

۸ - اعمار و تکمیل تاسیسات اندازه گیری جریان آب در خواجه غاز ، ینگه قلعه شروان ، قلعه زال تاشقرغان و چشمه شفاء .

۹ - تکمیل سروی مفصل ودقیقی خاکشناسی وادی کوچکه در حدود ۸۰ تا ۹۰ فیصد بالای ساحه ۶۰۰ ر ۶۰ جریب زمین واکمال

سروی توپوگرافی آبیاری وهایدرولوژی آن تا ۵۵-۶۵ فیصد

۱۰ - ساختمان پلهای معلق برای اندازه گیری آب دروادی های کوچکه ، غزنی ، سرپل ، جوزجان ورود قیصار .

۱۱ - تحقیقات طبقات الارضی در ساحات دشت تیرماهی ، امام صاحب

جریب زمین علفچر برای بهره برداری صحیح وفنی توزیع گردید .

سه صد هزار اصله درخت علیه

امراض جولاکک ، مسریت دار

و غیره دوپاشی شد وعینیه گرمهای

نباتی در مزارع لبلبو و پخته در

صفحات شمال مجادله بعمل آمد .

پنجصد هزار تانک علیه مرض

خاکسترک زرنیخ پاشی شد

و ۴۲۵ ر ۵۶۹ ر ۲ حیوان از

شرامراض وقایه گردید . درعین

زمان ۵۶۱۲۶۱ ر ۳ دوزواکسین

مختلف استحصال گردید .

کو براتیفهای محصولات قره قلی

در سال ۴۳ به یازده واحد بالغ شد

که ۹۰۰۰ نفر را دربر میگردد و

مجموع سرمایه آن ۴۴ ملیون

افغانی می باشد .

برای اصلاح امور آبیاری

تدابیری اتخاذ گردید چنانچه در

پروژه قرغه ۱۸ پلیچک اعمار

و ۲۹۷۷ متر مکعب خاک کشیده

شده ، سنگ کاری ، کانکریت

وسمنت گردید . نهر اجمیر به

اندازه ۲۰۰۰۰۰ متر مکعب حفر

ویک موضع که امکان تولید قوه

برق ۷۰۰ کیلووات را دارد اعمار

شده . امور احداث نهر ارچی نیز

به شدت جریان یافت . سروی

ونقشه توپوگرافی دشت ارخوابی

تکمیل گردید . شبکه آبیاری فارم

۵۰۰ جریبه ننگر هار انجام یافته

وهم ۲۷۰۹ ر نمونه خاک اراضی

مختلف مملکت در لابراتوار

اگروشیمی وزارت زراعت تحت

تجزیه وتحلیل قرار گرفت .

اداره سروی آب و خاک در تشکیل

وزارت زراعت اجرای وظیفه میکرد

در سال ۱۳۴۳ بنام «ریاست

سروی آب و خاک» تشکیل گردید تا

نادعلی ، درویشان و شمالان طبق سابق جریان دارد در انهار فرعی وعمومی وجویها و زابرها اصلاحات بعمل آمده است .

درساحه ۴۰۰۰ ر۴ جریب زمین فارم ماشینی فعالیت های لازم بعمل آمده و در يك ساحة بزرگ آن گندم و پنبه و در يك قسمت آن شبدر برای تقویة زمین های پنبه بذر گردیده است .

يك دستگاه لبنیات سازی به ظرفیت روزانه ۱۰۰ گیلن شیر از خارج وارد و در شهر لشکرگاه نصب گردیده که شامل ماشینهای پاستوریزه ، قیماق کشی ، مسکه کشی ، پنیر سازی ، شیرینخ سازی ، قالب نمودن مسکه ، بوطل شوئی و غیره میباشد .

در دستگاه تولید برق آبی گرشك که بنابر بعضی نواقص تخنیکي از کار باز مانده بود اصلاحات بعمل آمده که ممکن است به همین زودیها دوباره فعال گردد و هم برای تنویر شهر بست و فعال نگهداشتن دستگاه های حلاجی پخته ، فابریکه سنگ رخام و شفاخانه لشکرگاه يك ماشین تولید برق دیزلی هزار کیلوواته از ایران خریداری و بتاریخ ۲۴ جوزای سال ۱۳۴۳ در شهر بست بکار انداخته شده است .

دوامتات و نقلیات :

پروگرامهای مواصلاتی و نقلیاتی درپلان دوم نیز مورد توجه خاصی قرار گرفته و شهرها و ولایات بااحداث شاهراه ها و میدانهای هوایی و نصب دستلگاههای تلیفون و تیلیگراف بهم مربوط گردیده است . ازینرو با پیشرفت هاییکه در اجرای پروگرامهای انکشافی در سال ۴۳ بعمل آمده مارا بسرعت

دشت ارچی ، دشت علی آباد و قندز .

۱۲ - ساختمان مراکز خود کار و ستافکیچها بسالای دریا های تالقان ، قندز ، پلخمری ، پل استاده ، جبل السراج ، گلپهار ، چمکنی ، دوه مانده ، پل بنکو ، تنگی غارو ، تنگی سیدان ، نغلو میدان ، سنگ نوشته ، لغمان کنرها ، غزنی و قرغه .

۱۳ - کارهای مقدماتی سروی و تحقیقات مفصل آبپاری وادی هریرود و کابل به کمک متخصصین ملل متحد دروادی هیرمند هم که یکی از بزرگترین پروژه های انکشافی پلان میباشد زارعین به اصول فنی و صحیح بذر پنبه و استعمال وسایل عصری زراعتی رهنمونی و تشویق شده اند .

ماشین آلات زراعتی از خارج وارد و به قیمت تمام شد به معرض استفاده زارعین گذاشته شده . در حاصلات پنبه وادی هیرمند در سال ۱۳۴۳ افزایش قابل ملاحظه صورت گرفته و هم برای سمنو لت کار د ها قین يك دستگاه مکمل حلاجی به ظرفیت تولیدی ۷۷ تن پنبه وارد و بسرعت نصب و بکار انداخته شده است . نظر به افزایش روزافزون پنبه در وادی هیرمند در نظر است با شترک سرمایه های خصوصی يك فابریکه تیل کشی و صابون سازی در بست تاسیس گردد .

برای سرسبزی و شادابی منطقه مذکور تعداد زیادی اشجار مثمر و غیر مثمر در قوریه هاغرس و هم به اهالی توزیع شده . آبرسانی ساحه های مارجه ،

شده .

مرکز موجوده تېلفون خودکاردر کابل که فعلا ۵۰۰۰ لاین دارد دزای ۷۰۰۰ لاین خواهد شد .

دستگاه های جدید شمېر نو و شمیرشاه مینه هرکدام ظرفیت سه هزار لاین را دارد . دستگاه های خودکار مزارشریف و هرات هرکدام دارای ۱۵۰۰ لاین میباشد .

پروژه چینل سیستم کابل ، پلخمري کندز ، فراه و هرات مرکز را با ولایات وصل وهم از لحاظ ارتباط خط بین المللی از طریق اسلام قلعه و ایران به حوزه جنوب شرق آسیا دارای اهمیت فراوان میباشد . پروژه بلول اندازی شمېر کابل برای از زیاد لاینهای کیمیلی و از بین بردن حفر سرکها و جاده ها و محافظت کیمیلها مدنظر گرفته شده است .

پروژه مرکز تربیوی و پروژه کابل و تورخم از بودجه دولت به منظور تهیه نقر فنی برای پروژه های که در نظر گرفته شده پول آن در سال ۴۳ از کمک آلمان بدست آمده و مصارف اسعاری این پروژه در حدود ۷۶۶۰۰۰ دالر تخمین شده است که معادل ۵۳۴۰۰۰ افغانی از طرف دولت تهیه گردیده و متباقی آنرا صندوق جسمی مخصوص بعهده گرفته است قرار داد ساختمانی مرکز تربیوی بادیستگاه افغانی عقد شده که در ساحه ۱۰ جریب زمین در یکه توت اعمار میگردد کار این دستگاه در طول سال ۴۳ به مرحله پوشش رسیده است .

نصب دستگاه های چینل سیستم ۳ چینله کابل ، چهاریکار بالین آن ، ۱۲ چینله کابل و پلخمري بالین

انکشاف اقتصادی و اجتماعی مطمئن میسازد .

از سال ۴۳ وزارت فواید عامه در احداث سرکها و شاهراه و وزارت مخابرات در تاسیس دستگاه های تېلفون و تیلگراف و ریاست هوایی ملکی در اعمار و فعال ساختن میدان های هوایی مراکز هیدرومترلوژی سیفوپلنیک و اگرومترولوژی در مراکز جدید اقلیم شناسی سهم بارز و فعالی داشتند .

دستگاه های تېلفون و تیلگراف

قسمت مهم کار نصب شش دستگاه جدید تېلفون خود کار (اتومات) و تیلگراف از قرضه دولت آلمان در سال ۴۳ انجام یافته و کار بشدت جاری است .

این دستگاه های خودکار در کابل ، مزارشریف و هرات قرار دارند و چینل سیستم کابل ، پلخمري ، کندز ، مزارشریف و هرات را بهم وصل میکند . قرار داد خریداری دستگاه های خودکار شمېر کابل ، مزارشریف و هرات باشمکه های شمېری آن در سال ۴۳ باشرکت زیمنس امضاء شده که به موجب آن سامان و دستگاه های مذکور تا اخیر سال ۴۴ بکابل وارد میگردد .

قرارداد ساختمان دستگاه خودکار شمیرشاه مینه و شمېر نو باشرکت هروختیف و قرارداد تعمیر دستگاه های مزارشریف و هرات باشرکت اونیماک امضاء گردید . ساختمان پروژه های متذکره در همین سال شروع شده و تعمیر دستگاه شمیرشاه مینه تا اخیر میزان و عمارت شمېر نو آن تا پایان دلو ۴۴ تکمیل میگردد . کار ساختمانی دستگاه های هرات و مزارشریف در ظرف ۱۸ ماه تکمیل خواهد

و هریرود در سال ۴۲ شروع شده بود در اول قوس ۴۳ با عصری ترین وسایل هواشناسی و دستگاه های مخابره رادیو تلیفونی افتتاح گردید. این مرکز راجع به عوامل مختلفی که مقدار آب دریا ها را در مواقع مختلف سال تغییر میدهد مطالعات لازم می نماید .

مرکز سینوپتیک پنجاب که در ارتفاعات بلند سلسله جبال مرکزی افغانستان واقع است در میزان سال ۴۳ تکمیل شد. این مرکز از لحاظ پرواز های بین المللی و ارتباط با طیاره هائیکه از فراز این دستگاه پرواز میکنند مهم بوده و در امور هوانوردی فوق العاده مؤثر است .

ساختمان مرکز اگر و مترو لوزی لغمان که برای ریکار دگیری و مطالعه اوضاع اقلیمی و زراعتی در سال ۴۲ شروع شده بود در ماه جدی سال ۴۳ تکمیل شده و با وسایط هواشناسی مجهز گردیده است. کارهای ساختمانی مراکز تالقان، کشم و اشکاشم در سال ۴۴ تکمیل میگردد. سروی مراکز جدید دیگری دز مقر، قلات، سرربی، کلنگار و قلعه نیاز خان انجام شده و کارهای ساختمانی آنها ۴۰ فیصد پیشرفته است. این مراکز در ساحت زراعتی، اقلیم شناسی و سینوپتیک مصدر خدمات خوبی در امور هوانوردی شده میتواند. علاوه بران سه مرکز جدید اقلیم شناسی در دهنه ذوالفقار، چشمت و اسلام قلعه افتتاح گردید و مراکز سابقه میدان هوایی ولایت ننگرهار با دستگاه پایلوت بالون مجهز ساخته شد .

برای تهیه نفر فنی در شقوق

آن ، سه چینله پلخمری ، بغلان و قندز بشمول تمديد ۸۰ کیلومتر لین مسی بین بغلان و کندز ، ۱۲ چینله لابل ، لندهار ، سه چینله فراه ، شیندند ، هرات و تمديد ۳۹۰ کیلومتر بین فراه ، هرات و اسلام قلعه نه ۲۷۸ کیلو متر آن لین دو جوهرئی تا شهر هرات میباشد نیز تکمیل شده است .

سروی صنعتی شبکه شهری کابل برای بلول اندازی در طول ۱۱ کیلو متر توسط دو نفر مهندس شرکت زمینس صورت گرفته و بعد از اكمال قیمت های مطلوب از شرکت های مربوط خواسته خواهد شد .

کار تمديد لین هوایی و کیپل زمینی پروژه چینل سیستم کابل، طورخم که به سبب اعمار بندها و تغییر مسیر سرکها در پلان پنجساله اول به تعویق افتاده بود دوباره شروع شد و در سال ۴۳ در سمت مذکور نصب دستگاه چینل سیستم کابل تکمیل شده و با فاصله ۶۰ کیلو متر لین هوایی و ۱۳ کیلو متر کیپل زیر زمینی تمديد یافته است و هم کار تعمیر و سروی چینل سیستم، که در سال ۴۳ شروع شده بود تکمیل گردیده و مورد استفاده قرار گرفته است.

مراکز هوایی و میدانهای هوایی:
ریاست هوایی ملکی با مبلغ ۲۵۲۲۵۹۱۶۲۴ - افغانستان بودجه عادی و ۷۵۱۵۷۵۹۷۴۹ بودجه انکشافی خویش در پیشبرد پروژه های مربوط فعالیت های لازم نموده که خلص فعالیتهای آن در سال ۴۳ قرار آتیست :

کار مرکز هیدرو مترو لوزی لعل و غلمینی که دروادی دریای مرغاب

فیض آباد، خوست، میمنه، غزنی، ولشکرگاه انتخاب گردید و نقشه آنها تکمیل شد.

ترمیم و هموار ساختن میدان موجوده میمنه، سروی میدان هوایی ننکرهار، حفر و ترمیم پنج حصه خط پرواز میدان هوایی هرات، برآورد ترمیمات فرورفتگی های اطراف خط پرواز میدان هوایی کندز، برآورد مصارف منازل واحاطه ساختمان تعمیر مستخدمین میدان هوایی بین المللی کندهار، اکمال تعمیر ترمینل و دیگر ملحقات میدان هوایی کندز حفظ و مراقبت دائمی و صحیح تمام میدانهای هوایی نیز جزء فعالیت های انکشافی سال ۴۳ ریاست هوانوردی ملکی میباشد.

خدمات اجتماعی

امور اجتماعی که شامل فعالیت های فرهنگی، صحی، شهری، دهاتی میباشد در سال سوم پلان پنجساله پیشرفتهای زیادی کرده و حتی در بعضی قسمتها نسبت به پروگرام موضوعه کار بیشتری صورت گرفته است.

معارف

در سال ۴۳ در عوض سه مکتب ابتدائی و یک مکتب دهاتی، پنج مکتب ابتدائی و هشت مکتب دهاتی تاسیس گردید. عده متعلمین دهاتی نسبت به سال ۴۲ تقریباً ۵ فیصد افزایش یافته و تعداد شان به ۶۹۱۵۱ نفر رسید. تعداد شاگردان دوره ابتدائی هم ۱۳ فیصد افزایش یافته و تعداد شان به ۳۴۹۱۲۱ نفر بالغ گردید. در امور تعمیراتی و ساختمان مکاتب ابتدائی غوروات، پکتیا، کاپیسا، کابل و غیره پیشرفتهای زیادی

هوا نوردی يك كورس تربیوی نیز تاسیس شده این كورس شامل صنوف هایدرومترولوژی، مخابره، رادیو تخنیک، اطفائیة مستعجل، تخنیک رادیو، دیزل هوا نوردی، اطفائیة نمبر ۲، تخنیک موتر و غیره میباشد.

يك تعداد شاگردان كورس های متذکره بعد از تکمیل كورسهای داخلی برای فرا گرفتن تعلیمات عالی بخارج اعزام میگرددند. علاوه بران در سال ۴۳ چهار صنف جدید بسویة صنف نهم و يك صنف به سویة صنف ششم در مكا تب هوا شناسی و هوا نوردی تاسیس گردید.

از جمله ۲۸ نفر شاگرد صنف هایدرو مترو لوژی ۲۷ نفر، از صنف مخابره ۱۳ نفر، از صنف رادیو تخنیک، ۱۶ نفر، از صنف اطفائیة مستعجل ۲۱ نفر، از صنف كورس دیزل ۱۳ نفر، از صنف اطفائیة نمبر ۲، ۱۳ نفر در سال ۴۳ فارغ شدند و در رشته های مختلف هوا نوردی و هوا شناسی بكارهای عملی مشغول میباشند، از جمله طلاب صنف تخنیک ۴ نفر، برای فرا گرفتن تعلیمات عالی در رشته ترمیم وسایط اطفائیة از كورس هوا نوردی کندهار ۸ نفر برای مشق در كارگاه مركز تربیوی و میدان هوایی بین المللی کندهار و از كورس انگلیسی سه نفر برای اعزام بخارج معرفی شدند.

میدانهای بین المللی هوایی کابل و کندهار و میدان های هوایی مزار شریف، کندز، هرات و جلال آباد در سال ۴۳ تکمیل شده بر علاوه سروی موضع برای میدانهای هوایی

تیب، لوازم سمعی و بصری، آلات تدریسی و وسایل حمل رهن بود .

برای ساختن تعمیرات و تهیه لوازم برای پروژه های مسنی در سال ۲۲ یت فرضه سه و بیم ملیون دالری از انحادیه انبشاش بین المللی احد و فرار دادان توسط دستور عبدالمجید سفیر لیبیر افغانستان درواشندن انضاء شد باین قرضه یک مکتب زراعت و یک مکتب میخانیکی درهرات، یک مکتب زراعت و دو مکتب میخانیکی درقندز و یک اکادمی تربیه معلمین و دو دارالمعلمین تخنیکلی در لابل تاسیس خواهد شد . از مدرک بودجه انکشافی سال ۴۳ بالای تعمیرات و تجهیزات این پروژه هم مصارفی بعمل آمد . درهرات دواطاق جدید برای لابراتوار دارالمعلمین ساخته شد . اطاق نان خوری دارالمعلمین کندهار تکمیل گردید . برای دارالمعلمین ننگرهار مطبخ عصری، حمام ، دوتحولخانه و یک میرز ۱۲ اطاقه ساخته شد . در مکتب هتل داری نسل آب و بمبه نصب شد . تعمیر مدرسه ابو حنیفه تکمیل گردید . یک مقدار زیاد سامان و لوازم درسی تهیه و به معرض استفاده قرار داده شد . ریاست دار التالیف به طبع ۸۰۳۶۰۰ جلد کتاب در مطبعه فرانکلن (مطبعه تجارتي معارف) موفق گردید . در موسسه نسوان یک مدیر یت تنویر افکار و تدبیر منزل تاسیس گردید ، در چوکات مدیریت تدریسات یک شیر خوارگاه و یک صنف ۱۲ مسلکی علاوه گردید ، انجمن میر منهای رضا کار تاسیس و نمایندگی های د میرمنو پولنه

نصیب کشته وهم ۴۵ فیصد نار های تعمیراتی ۱۱ مکتب دهاتی که به کمک اهالی تعمیر میشوند تکمیل کردیده است .

نعداد مکاتب متوسط نیز نظریه پروگرام از ۱۵ به ۲۵ و تعداد شاگردان متوسط نسبت به سال ۴۲ تقریباً ۲۶ فیصد افزایش یافت که جمله تعداد شاگردان متوسطه به ۲۱۸۲۴ نفر بالغ میگردد .

سه لیسه جدید در جوزجان ، کامه و خوست تاسیس شد و تعداد لیسه هادر سال ۴۳ به ۲۷ بالغ شد . کارهای ساختمانی و الحاقی بعضی لیسهها از قبیل نادریه ، حبیبیه ، غازی ، قندز ، گردیز ، بدخشان و متوسطه بامیان ، لیلیه های غور و سپین بولک و لیسه نعمان یا تکمیل و یاروبه تکمیل میباشد .

در قسمت تاسیس مکاتب مسلکی نظر به مشکلات پولی طور لازم فعالیت صورت نگرفت ولی با آنهم دو مؤسسه جدید یکی بنام اکادمی تربیه معلمین و دیگر دارالمعلمین عالی بکمک بعضی موسسات بین المللی افتتاح گردید . اکادمی تربیه معلمین به امداد یونیسیف و دارالمعلمین عالی به همکاری یونسکو و صندوق مخصوص ملل متحد تقویه و کمک میشود . هدف مؤسسه اولی تربیه معلمین برای مکاتب ثانوی میباشد .

در سال ۴۳ امداد یونیسیف به اکادمی در تربیه معلمین در حدود مبلغ ۲۵۰۰۰ دالر و امداد صندوق مخصوص به دارالمعلمین عالی در حدود ۱۲۰۱۰۰ دالر بالغ شده که شامل

پوهنځی طب، سامان تدریسی، چون مکر و سکوپها، لوازم تتبع، تیپ های درسی، آله های تقطیر، سانترافوژ های برقی، الکترو کاردیو گرام، کمیوگراف، ترازو های حساس سپکتروسکوپ، آلات تجزیه و تحلیل ادویه و مواد زهر دار، سامان های فتح میت، سورنج ها برای تزریق مواد ضد عفونی، انوکلاو ها، تابلو های مرضی، مدل های مربوط طب وقایوی، ادویه، سامان های شیشه ئی، نمونه حشرات مضر و مفید و غیره خریداری شده و در لابراتوار های متذ کره برای استفاده محصلین گذاشته شده است.

امور صحی :

به منظور انکشاف امور صحی، مجادله با امراض گوناگون و تعمیر صحت عامه پروگرامهای سال ۴۳ مطابق به پلان پیشرفت نموده و در ساحه امحای امراض وبائی، طب وقایوی و طب معالجوی قدم هائی برداشته شده و در تاسیس شفاخانه ها، پولی کلینک ها، بکار انداختن واحدهای سیار طبی، دستگاہ های اکسریز، آلات و اسباب برای شفاخانه ها و تهیه نفر فنی و سایر امور دیگر دوفقیتهای قابل ملاحظه نصیب شده است.

وزیر اکبرخان روغتون که کار تعمیر آن در سال ۳۷ شروع شده بود در سال ۴۳ تکمیل گردید و با ۱۸۰ بستر و تجهیزات عصری در جوازای سال مذکور افتتاح شد. شفاخانه نائب امین الله خان در لوگر در اسد ۴۳ تکمیل و مورد استفاده قرار داده شد. کار منزل دوم شفاخانه غزنی نظر به

در ولایات هرات، مزار و قطغن دایر و هم سه کورس تاپیستی جدید تاسیس شد.

در قسمت آبدات تاریخی ۹۵ فیصد رواقهای مسجد جامع هرات و فرش روی مقبره سلطان عبدالرازق در غزنی، مسجد بابر شاه ترمیم گردید و تعمیر موزیم بامیان تکمیل شد.

ریاست پوهنتون و پوهنځی های مربوط آن همه به تعمیر جدید پوهنتون از شروع سال ۴۳ نقل مکان نمود در حالیکه تا سال ۴۲ در نواحی مختلف در محلات کرائی مسکون بود. تجهیزات مورد ضرورت مرکز پوهنتون از قبیل چپرکت میزهای کار، چوکی، کمپل، لوازم دفتر، سامان مورد احتیاج لیلیه ها و وسایل حفظ و مراقبت آن تهیه شد. تجهیزات و سامان مورد ضرورت پوهنځی های تعلیم و تربیه ادبیات، اقتصاد، حقوق، انجنیری علوم، شرعیات، زراعت و دوا سازی همه تا حد امکان تهیه و در معرض استفاده پوهنځی ها قرار گرفت. در پوهنځی های مختلفه پوهنتون کابل ۸ صنف دیگر اضافه گردید و یک تعداد کتب بخارج فرمایش داده شد. نظریه موافقتنامه های فرهنگی هیئت های فرهنگی باممالک خارج تبادل گردید و هم یک تعداد محصلین خارجی از اتحاد شوروی، ایران، امریکا، هند و بلغاریا در پوهنځی های ادبیات، انجنیری، اقتصاد و صنف ام.بی.سی.بی. شامل گردیدند. برای لابراتوار های تشریح، کیمیای حیاتی، میکروب شناسی، پتالوژی، و ظایف الاعضا نایاکولوژی طب عدلی و طب وقایوی مربوط

به ۳۴۲۸ نفر معاینه بی، سی، جی، شده، ۱۶۵۰ نفر مسول تشخیص شده اند و ۲۱۳۰ نفر از نظر بلغم معاینه گردیده اند. در مرستون ۳۱۳ نفر توپر کولین، در پروان ۸۳۴۲ نفر معاینه بی، سی، جی شده ۷۰۹۹ طفل، ۲۸۹۲۶ شاگرد معارف ۷۳۲۶ عسکر معاینه وبی، سی، جی تطبیق گردیده است موسسه صحت عامه در سال ۴۳ به فعالیت های طب و قایوی آغاز کرد. در وزیر اکبرخان روغتون که بتاريخ ۴ سرطان ۴۳ افتتاح شد تاخیر سال ۴۳-۸۰۶ نفر مریض در مقابل امراض جهاز تنفسی، قلبی، معدوی، کبدی و طرف صفراوی، کمخونی، تناسلی، تشوشات سیستم عصبی، روماتیسم نورالژی، شکر، اسهال، اوتامینوز و فقدان ویتامینها تداوی شده است. به تعداد ۱۹۷۰ نفر معاینات لابرا سواری ۷۶۲۰ نفر تداوی فزیک و الکترو کاردیو گرام و ۲۵۴۸ نفر رادیو گرافی شده است و هم در سرویس جراحی آن ۵۱۸ نفر مریض بستر شده و ۲۸۸ مریض جراحی گردیده، ۲۱۸ واقعه ترافیکی، ۶۱۹ پانسمان و ۲۶۴ عمایه صغیر صورت گرفته است.

امور بناروالی :

ریاست بناروالی با داشتن ۸۰۰ ۱۸۲۸۳ - افغانی بودجه انکشافی در سال ۴۳ به انجام امور آتی نایل شده است :
در حدود ۱۸۰۶۷ کارت صحت برای اهل کسبه اعطاء و از حمامها، کافهها و رستورانها مراقبت صحی نموده از نواحی ۶، ۷، ۸، ۹ شهر کابل که مناطق کثیف شهر را تشکیل میدهد در حدود سه هزار

کثرت مراجعین آغاز شده. و روبه انمال است. شفاخانه مستورات نگرهار با ظرفیت ۶۰ بستر در جدی سال ۴۳ تکمیل و افتتاح گردید. قسمت زیادی از امور ساختمانی، آبرسانی و تهیه تجهیزات شفاخانه های بغلان، بدخشان و شبرغان انجام شده که در سال ۴۴ افتتاح خواهد شد. در انجام امور شفاخانه های ملکی گردیز، زرمت، جاجی و ارگون نیز توجهی خاص بعمل آمده که ممکن است در اخیر سال ۴۴ با شروع سال ۴۵ مورد استفاده قرار گیرد، کار های ساختمانی شفاخانه های ملکی پلخمری، بامیان و غور در سال ۴۳ آغاز گردیده است.

در سال ۴۳ در زایشگاه کابل و ملحقات آن، درپولی کلینک های شهر آرا، چمن، جاده میوند، شیر شاه مینه، معاینه خانه مرکزی، علاءالدین، بی بی مهر و غیره جمعاً ۶۲۳۶ نفر مریض جدید و ۱۱۱۹۷ ۲۶۲ ولادت خانگی تحت نظر ماموره های پولی کلینک های مذکور صورت گرفته است.

در شفاخانه ابن سینا ۳۳۰۵۲۰ نفر معاینه شده، ۸۹۱۹ نفر مریضان زخمی پانسمان گردیده و از جمله ۱۶۳۲ مریض داخل بستر ۱۵۸۷ تداوی گردیده و ۴۵ نفر فوت شده است.

در مؤسسه دندان سازی دندان های ۲۸۰۰۳ مریض پرکاری، تداوی و یا کشیده شده است. تعداد مراجعین شعبه ساخت دندان به ۵۶۰۴ بالغ گردیده است. در مؤسسه ضد مرض سل در کابل ۶۹۵۰۲ نفر توپر کولین، رادیو گرافی و رادیو سکویا شده اند

وچودنی به قطر های ۱۵۰ تا ۶۰۰ میلی متر نصب ونل دوانی شده است. مصرف این پروژه ۷۵۲۰۱۸ دالر بود که به قسط ۷ ساله به کمپنی گوشوی جاپانی تادیه میشود در حدود ۶۰۰۰۰ عمله درین پروژه کار نموده است.

در پارک زرنکار ۵۲ پایه چراغ قشنگ نصب شد و جاده سنائی از چهار راهی سینما کابل تا چهار راهی ملک اصغر با چراغهای بزرگ تنویر گردید و ۴ پایه چراغ بزرگ در پل خشی نصب شد که تعداد مجموعی چراغ های نصب شده به ۱۱۳ پایه میرسد .

طرح پلانهای آینده عمومی شهر: پلان آبرسانی، لوله کشی و حمل و نقل شهر کابل نیز به همکاری متخصصین و مهندسین شوروی انجام گردید. آب چاه، جوی ها و آب دریای کابل، لوگر و پغمان از نظر جراثیم و تمام خواص طبیعی دیگر آن تجزیه شده و فیصدی نمک، کلسیم و غیره آن مطالعه گردید . متجاوز از یک هزار چاه برای اندازه گیری آب و خواص آب در اطراف شهر کابل حفر شد . پروژه های اصلاحی ندرت شهر قدیم، پارک شهر قدیم، پروژه مبرزهای عمومی شهر کابل و پروژه تنویر عمومی شهر در سال ۴۳ منظور شده که کارهای آن در سال ۴۴ آغاز میگردد .

برای توزیع زمین و خانه های ارزان قیمت برای مردم بی خانه نیز اقداماتی بعمل آمده که در نتیجه منطقه سیاه سنگ برای اعمار خانه های ارزان قیمت نمره بندی شد. و کار توزیع مقدماتی آن پایان رسیده و در سال ۴۴ به توزیع زمین

موتر مواد فاضله و کثیف را خارج و به نقاط دور دست شهر انتقال داده. تنظیف و جاروب تمام سرکهای شهر را با عمله تنظیفاتی محدود خود انجام داده و برفهای کوجه های مختلف شهر کابل را در موقع زمستان پاک و به نقطه دور دست حمل و تخلیه کرده است. ۱۰ خندق نوای حسی مختلف شهر را پاک و پارکهای کوچکی در لب دریای چمچه مست و بریکوت اعمار نموده است .

پرکاری سرکها و خیابا نهایی نواحی شهر از قبیل شهداء صالحین شیر شاه مینه، کارته پروان، سرک شرکت قره قل، ده بوری، سرکهای پارک زرنکار و شهر آراء، بینی حصار و غیره را به اتمام رسانده و به طول ۹۰۰ متر کار پلچک و آبرو سرکهای مذکور را تکمیل نموده است . چندین پایه چراغ برق در محمدجان خان واپ و پارک زرنکار تعمیر جویچه های کنار سرک چهار راهی ملک اصغر الی سینمای کابل و از پل خشتی به امداد شاهی پل الی جاده مندوی کانکریت شده و با صرف ۹۰۲۱ تن قیر جاده های محمدجان خان واپ، سرکهای پارک زرنکار، پل خشتی و اطراف آن، جاده شیر شاه مینه، راه مقبره اعلیحضرت شهید، سرکهای فابریکه خانه سازی، سرکهای داخل نمایشگاه چمن حضوری و یک قسمت میوند واپ، قلعه فتح الله خان، سرک کلوله پشته و بعضی سرکهای شیربور، گردنه باغ بالا و ده بوری اسفالت شده است. همچنان در سال ۴۳ پروژه دوم آبرسانی شهر کابل تکمیل و آب در نلهای شهر جریان پیدا کرد . درین پروژه ۴۶ کیلومتر نل جستی

های مذکور اقدام میشود.

اهور انکشاف دهات :

برای آشنا ساختن دهاقین به امور صحتی به کمک متخصصین سازمان صحتی و امداد های یونیسیف و همکاری وزارت صحتیه ۳۳ چاه در پروژه های شیوه کی، لوگر، پروان نورستان، جاجی، میدان، اندر ویکاولنگک حفر و ۱۹ چاه در لوگر، نورستان، جاجی میدان، اندر ۱۷ چاه در پروژه های شیوه کی لوگر، جاجی میدان پاک ۷۸ بمبه در پروژه های مختلفه نصب و ترمیم شده به تعداد ۲۵ چاه، چشمه و کاریز ترمیم و اصلاح گردیده، ۱۳۵ کمپوست حفر و ۵۴۸ میرز اصلاح ویا جدیداً ساخته شده ۱۰۰۴ قریه ۶۰۲۵ لباس و بستر، ۱۵۰۰ خانه و ۹۳۲۰ نفر پودر پاشی شده و هم برای تعلیمات صحتی مذاکرات ابتدائی با افراد، دسته ها، کلی جرگه ها و کلوب جوانان بعمل آمده و ۶ فعالیت سمعی و بصری صورت گرفته و ۲ فلم صحتی برای ۷۰۰ نفر تماشاجی نمایش داده شده است. برای تداوی اهالی دهات ۸ مرکز عمده و فرعی در پروژه های تنی، ارگون، خورگیکانی جرم و منگل تاسیس و ۱۳۴ موضع از طرف یونت سیار بازدید گردیده و ۹۲۳۱۶ مریض و ۶۷۴۵ نفر به مقابله چیک، سرخکان کله چرک پولیه الیت و ۷۷۷۶ نفر مریض سل و سفلیس تجرید شده و به تعداد ۲۷۵۴ نفر تراخمی تداوی شده اند. ۲۰۲۴۸ زن حامله ۴۱۵۶۷ طفل از شیر و صابون استفاده کرده و معاینه شده اند ۲۲۳۶۹ واکسین آبله کو بی و ۵۳۰۲۰۰ واکسین چیک و ۸۰۱۵۷ واکسین محرقه و یا کولر استحصال گردیده است. سه کود کستان

منظور اصلی و مهم پروژه انکشاف دهات، رهنمائی دهاقین در امور زراعتی اصلاح باغها، تربیه حیوانات بهتر، آشنائی دهاقین به شرایط زندگی خوبتر و سکونت در خانه های صحتی، تعلیم و تربیه خرد سالان و کلان سالان، انکشاف صنایع دستی در دهات و غیره میباشد، که پیشرفت این اهداف در اثر مساعی دولت و همکاری طبقات دهقان در طول سالهای گذشته پلان در سال ۴۳ مخصوصاً اطمینان بخش بوده است.

پنج پروژه در سال ۴۳ به پروژه های دهاتی افزایش یافته و سروی متدهاتی مناطق علی شنگ، علینگار، سیغان و کهمرد، کستواز و میوند تکمیل شده و ۸۰ نفر متعلم مناطق مذکور در مرکز تربیوی تحت تعلیم قرار گرفته است.

تاسیس و افتتاح ۴ مکتب دخترانه ۲۶ مکتب پسرانه، ۳۸ صنف اکابر و ۶ مرکز جمعیت در اول سال ۴۳ جزء فعالیت های پروژه انکشاف دهات قابل تذکر است و علاوه بر آن کورس های مسلکی از قبیل کورس کارگران دهات، کورس رهبران دهات، کورس آشنا ساختن صاحب منصبان، کورس منتظمین تعلیمات اساسی، کورس شرکت های تعاونی، کورس تجدید کارگران دهات، کورس سر معلمین و معلمین کورس بهبود نسوان، کورس معلمات پروژه شیوکی و کورس نجاری هم در همین سال افتتاح گردیده است.

تاسیس و ۱۹۷۱ طفل در کودکیستانها معاینه و ۷۹۹ معاینات لابراتواری ۶۴ مجلس دسته جمعی، ۱۸۲ نمایش دسته جمعی و ۱۳۵ تبلیغ صحی درخانه ها بعمل آمده است. تعلیم و تربیه دهاقین به امور زراعت و مالداری در اتر مساعی انکشاف دهات و همکاری وزارت زراعت، متخصصین مواد خوراکی و زراعت جهان نتایج خوبی داده است. چنانچه ۲۲ سمیر تخم مختلف حبوب اصلاح شده بین دهاقین توزیع ۱۰ قطعه زمین برای نمایش عملی انواع بهتر حبوب ترتیب ۱۳۶۷ نمایش عملی شاخ بری و پیوند ۲۶۸ قطعه زمین برای قوریه سبزیجات تخصیص داده شده است.

۲۳۲ نمایش عملی آلات بهتر زراعتی صورت گرفته ۳۶۰۶۴۹ جعبه تخم کرم پیل به مردم توزیع ۳۵۴ اصله درخت بمقابل امراض نباتی پودر پاشی و ۳۱۲ کنفرانس زراعتی، ۱۶۰۹۵۸ جو جه مرغ بمقابل امراض مختلفه پیچکاری و ۱۲ فلم زراعتی نمایش داده شده است.

امور مطبوعاتی

وزارت مطبوعات در سال ۱۳۴۳ مجموعاً سه پروژه انکشافی داشت که درشش قسمت تحت اجراء گرفته شده بود.

پروژه رادیو

وزارت مطبوعات رادیو را در چوکات وسائل نشراتی برای بلند بردن سطح دانش مردم وسیله مؤثری می شمارد.

نخستین قدم درین راه اعمار یک ستودیوی مکمل بود که دارای گنجایش کافی ولوازم عصری باشد. ساختمان چنین ستودیو با سرمایه ۱۰۱۱۸۰۰۰۰ دالر و ۹۵ میلیون افغانی در سال ۱۳۳۵ از طرف شرکت اونیماک آغاز شد. این پروژه ۹ سال را دربر گرفت و در سال ۱۳۴۳ تکمیل گردید.

برای تاسیس کوپراتیفهای دهاتی و توسعه و تمیم صنایع کوچک و ستائی در طول سال ۴۳ فعالیتها بعمل آمده است. چنانچه کارگاه تربیه وی، تمثیلی، تولیدی و نجاری قلعه وزیر (شیوه کی) که در سال ۳۷ به فعالیت آغاز نموده بود توسعه یافته و در دستگاه تمثیلی، تربیتی و تولیدی چرمگری چهاریکار ۷۴۵ نفر تحت تربیه گرفته شده و مقدار زیاد پوست بزی و گوسفندی در سال ۴۳ در این دستگاه دبای شده است.

در ین عمارت برای شعبات تخنیکي ، ماشین آلات و ستودیو های برود کاست ساخته شده و لازم بود برای اداره نشراتی یک الحاقیه درجوار آن اعمار گردد.

بنابراین یک الحاقیه ازطرف شرکت اونیماک بمصرف ۳۵۰۰۰۰۰ در سال ۱۳۴۳ تحت تعمیر درآمد که ۹۸ فیصد کار آن در سال جاری تکمیل شده است. البته دو فیصد کار باقی مانده آن در جریان سال انجام خواهد شد. درچوآت این پروژه کار ساختمان یک عمارت دیگر برای مرسله ازطرف شرکت هوختیف درپل چرخنی جریان دارد که تا نون پنجاه فیصد نار آن تمام شده است .

بعد از تکمیل این دو عمارت رادیو افغانستان بعهه یکصد کلیوات در موج کوتاه و یکصد کلیوات در موج متوسط نشرات خواهد نمود .

وزارت مطبوعات تصمیم گرفت دارای یک لابراتوار فلم شود تا افلمهائی که توسط دستگاہ فلمبرداری وزارت مطبوعات تهیه میگردد برای شستن و چاپ به خارج فرستاده نشود.

کار ساختمان این لابراتوار به سرمایه ۱۴ ملیون افغانی در سال ۱۳۴۳ آغاز شده و در سال ۱۳۴۴ تکمیل می گردد ، کار تعمیراتی و ماشین آلات آن به کمک مادی AID واصل ساختمان توسط دستگاہ ساختمانی افغانی تعمیر شده است.

گرخندوی .

در سال ۱۳۴۳ گرخندوی یک خانه چوبی را به منظور تأمین تسهیلات برای سیاحین از فنلیند خریداری کرد. محل نصب این خانه بامیان تعیین شده و کار انتقال آن

پایان یافته است .

خانه مذکور از سبب کمبود بعضی پرزه های آن فوراً نصب شده نتوانست، ولی در جریان سال ۱۳۴۴ مورد استفاده قرار خواهد گرفت .

مطبعه دولتی

مطبعه دولتی سالها در یک حال و در ساحة محدودی کار میکرد. بنابراین پروژه اعمار و اکمال مطبعه بزرگی که از هرحیث بتواند احتیاجات طباعتی امروزی را تأمین نماید. روی دست گرفته شد. برای این کار مبلغ ۲۰۳۴۴۰۰۰ دالر تخصیص داده شد . ریاست ساختمان افغانی در سال ۱۳۴۱ تعمیر آنرا آغاز کرد که تا سال ۱۳۴۴ ۹۶۱۹۴۴ فیصد کار آن تکمیل گردید. چار فیصد کار باقی مانده در جریان سال تمام شده و قرار بود بزودی مطبعه دولتی به عمارت نو منتقل شود. کار نصب ماشینها و سایر امور تخنیکي آن تاکنون ۹۰ فیصد تمام شده و ده فیصد کار باقیمانده آن در جریان سال انجام خواهد یافت .

امور وزارت عدلیه

وزارت عدلیه بر حسب فرمان مقام منبع صدارت عظمی موظف گردیده تا در ترتیب پلان انکشافی که خطوط اساسی آن قبلا از طرف مجلس عالی وزارت تصویب گردیده و منظوری حضور اعلی حضرت معظم همایونی رانیز حاصل کرده بود اقدام نماید هدف وزارت عدلیه رادر ترتیب این پلان طوزیکه در مقدمه خطوط اساسی مصوبه مجلس عالی وزراء تذکر یافته می توان در سه مواد آتی خلاصه نمود :

۱ - بوجود آوردن یت دستگاه منظم وعصری قضاء :

واضح است که هدف هر نوع اصلاح عدلی، تطبیق قوانین، تأمین عدالت اجتماعی، و رفع شکایات واحتیاجات مردم است. بنابراین لازم است اولاً موضوع تشکیل و ساختمان دستگاه عدلی بصورت عمیق و ازپهلوی های مختلف مطالعه و پس از آنکه جنبه نظریاتی و مرحله پلان گذاری بروی کاغذ انجام یافت باید وسایل و لوازم مادی و طرق عملی ساختن پلان مذکور نیز بصورت دقیق تحت سنجش وغور قرار گیرد.

گویا تأمین عدالت و تکمیل - اصلاحات ایجاب میکند که دستگاه قضائی از لحاظ مسلکی محتوی تمام شقوق قضائی بوده و از عمده مفهوم قضاء به معنی بین المللی آن برآمده بتواند ولسی درعین زمان برآورده شدن این مامول تقاضا میکند که وسایل و تمام مایحتاج مادی آن توأم باشق مسلکی آن بصورت مساوی بحیث یک کل مطالعه و تحت سنجش درآورده شود.

قوانین و لواایح به هر اندازه ای که صالح و مفید باشد، تا وسایل تطبیق آن به همان اندازه تکمیل و تأمین نشود نمیتواند از آن نتیجه مطلوب گرفت. نظام عدلی مملکت مانظر به عوامل سیاسی واجتماعی از مدت طولانی باین طرف به یک نوع رکود و انحطاط مواجه گردیده و نظر به فاصله ای که در نظام قضائی جریان زندگی و سیر تحول اجتماعی و سیاسی مردم ما بوجود آمده دیگر به هیچ صورت نمی تواند به شکل حاضر خود احتیاجات ما را رفع

نماید .

فقدان اشخاص با کفایت ، پراگندگی وظایف مختلف عدلی نبودن یک عده ادارات مهم که در تأمین و تنظیم عدالت نقش بسیار عمده دارد. و بالاخره عدم موجودیت یک سیستم عدلی که در اجرای وظیفه خود بان احتیاج شدید دارد از جمله نواقص اساسی نظام عدلی ما است که نمیتوان تمام آنرا با تفصیل درین مختصر ذکر نمود .

بعد ازینکه بوزارت عدلیه هدایت داده شد تا پلان انکشافی خود را بروی احتیاجات ملی امروزی کشور تهیه و ترتیب کند حرکت تدوین قانون اساسی جدید آغاز گردید. مسوده قانون اساسی جدید حاوی فصلی بنام قضاء است و در آن دولت باین رکن از لحاظ حقوقی و سیاسی وظیفه و موقعیت خاص و مهمی داده است .

بنابراین وزارت عدلیه تشکیل دستگاه قضائی را بطوری ترتیب نموده که ثقل کلی کار تنها بدوش محکمه علیا نباشد و از همین لحاظ یک مرتبه جدیدی بین محکمه ولایت، محکمه مرافعه و محکمه علیا بنام محکمه استیناف تاسیس گردید تا این محکمه به نسبت حداکثر قضائیکه در محاکم دائر میشود مرجع نهائی و در مرتبه تمیز موجوده ایفای وظیفه نماید.

تقسیم وظایف طوری در نظر گرفته شده که از یک طرف برای افراد مملکت در مراجعه و فیصله قضایا سهولت پیش شود و از جانب دیگر از تراکم غیر متوازن قضایا در یک محکمه به نسبت محکمه دیگر خود داری بعمل آید .

در تشکیل و تاسیس محاکم

علاوه بر تدوین قوانین و وظائف دیگری نیز از قبیل اجرای تحقیق، ترتیب، تقدیم و تعقیب دعوا و همچنین تطبیق قوانین و تعمیم فیصله های قطعی محاکم بدوش دارد و برای انجام این منظور در قبال هر محکمه، تشکیل کافی مدعی العمومیت به اساس ضرورت صورت گرفته .

خارنوالی: اداره عالی مدعی العموم افغانستان

خارنوالی یا اداره عالی مدعی العموم افغانستان، یکی از بزرگترین دستگاههای عدلی است که به موجب حکم ماده ۱۰۳ قانون اساسی افغانستان در میزان سال ۴۳ تاسیس گردید. این اداره جزء قوه اجرائیه دولت بوده ولی برای رسیدن به هدف اصلی (عدالت اجتماعی) با قوه قضائیه به مثابه بازوی توانائی کمک میکند. و بوسیله تعقیب امور عدلی و اتهام در محاکم، این دوارکان سیاسی را به هم مرتبت میسازد. کشف و تحقیق جرایم و اقامه دعوی جزائی علیه متهم از جمله وظایفی است که خارنوال یا مدعی العموم آنرا به منظور حمایت نظام عامه و حقوق عامه انجام میدهد .

قبل از تشکیل اداره عالی خارنوالی وظیفه مدعی العموم در افغانستان بصورت غیر متمرکز و پراکنده اجرا میشد - مثلاً:-

۱- تعقیب و اقامه دعوی جزائی و مخصوصاً لقل تهیه و سایت ثبوت جرم از قبیل اقامه شهود و غیره بدوش مدعی حق العبد متضرر و یا ورثه اومی افتاد یعنی حق العبد در يك دعوی جنائی

استیناف تعداد نفوس و کثرت قضایا در نظر گرفته شده و به همین منظور تقسیم این محاکم بولایات مملکت مساوی و یکسان نمیشد بلکه بعضاً به شش ولایت و بعضاً به سه ولایت يك محکمه استیناف در تشکیل پلان انکشافی در نظر گرفته شده است.

علاوتاً در تعداد محاکم ولایات، محکمه مراغه و محاکم ابتدائیه نیز به اساس تشکیلات جدید اداری کشور افزایش قابل ملاحظه صورت گرفته است .

همچنان شعبات منظم مالی، اداره های تحریر و خبروالی ها در آن افزود گردیده و برای اینکه دستگاه قضائی بصورت اساسی کنترل و تحت مراقبت در آورده شود اداره تفتیش محاکم به اندازه کافی توسعه داده شده .

خلاصه تغییر که در تشکیل قوه قضائیه بوجود آمده یکی :-

تغییر در تعداد محاکم است که هدف عمده آن فراهم نمودن تسهیلات برای مردم و دیگری :- تقسیم و وظائف محاکم است بطوریکه محکمه علیا نظر به مطالب ایکه در فوق تذکار یافت از ثقل بیشتر کار برکنار باشد .

علاوه بر آن در تشکیل قوه قضائیه منظور دیگر نیز در نظر گرفته شده است که در وقت انفصال آن از قوه اجرائیه بتواند به پای خود استناد شود و در تحول از حالت به حالتی دست خوش تزلزل و انحلال نشود .

۲- تاسیس و انکشاف ادارات عدلی ایکه بروی تعمیم قوانین و تنقیذ احکام عدلی ضروری دانسته شده، وزارت عدلیه در برابر قضا

مدعی العموم رابه مفهوم اندشاف یافته آن اجراء نماید به شکل جدی تبارز مینماید نازیک طرف با تجهیز کافی وشعور منکشف عدلی از حقوق عامه در برابر متخلفین و مجرمین دفاع لند و از جانب دیگر با استفاده از قدرت عامه قوه اجرائیه و قضائی رابهم در مبارزه علیه پدیده جرم و مجرم مربوط سازد و برای تامین عدالت جنائی مجاهدت کند و صلاحیت تعقیب دعوی جزائی را بالانحصار در دست گیرد .

۲- و نیز تحقیق جرایم به مفهوم فراهم آوردن دلایل کفائی اثبات و یانفی وقوع یک جرم در ساحت جرایم عمومی از طرف اشخاص غیر مسلکی و معمولاً نمایندگان وزارت خانهها مختلف انجام می یافت، اداره پولیس در حالیکه در اجرای تحقیق سهم میگرفت و وظیفه کشف و تعقیب جرایم را نیز به عهده داشت. اتهام را بنام وکیل اثبات جرم، در محکمه تعقیب، مجازات معینه را تطبیق و اداره محبس را بطور مطلق در اختیار داشت .

۳- در ساحت جرایم مامورین و جرایم علیه امنیت و منفعت عامه، تا اندازه زیادی، وضع فرق میکرد بدین معنی که :-
ادارات تقطیش بطور مشخص وظیفه تحقیق اولیه را به عهده داشته و سلی در ختم تحقیق اولیه با استفاده از همکاری سائر ادارات به تدقیق، یا تحقیق قضایا نیز میپرداختند که معنی آن عبارت است از :

الف: تصمیم گرفتن به تعقیب جرایم و قباحتات، تعیین مسئولیت انضباطی و محاکماتی .

نه تنها عنصر مدنی یا حقوقی آنرا افاده میکرد بلکه واجد خاصه جزائی نیز بود نتیجه این میشد تا ویدت اقامه دعوی جزائی به مدعی خصوصی سپرده شود و اشراً به مناسب توانائی و علاقه او تعقیب اتهام موکول می ماند. لهذا انصراف او از دعوی جزائی و یا عدم احضار او برای انفصال آن، صدمه شدیدی به حق الله، حقوق عامه وارد میکرد .

تاسیس موسسه وکیل اثبات جرم سبب میشد تابعی قضایای جزائی که مدعی خصوصی نداشت از طرف او تعقیب گردد، بر علاوه در قبالت این وضع عمدتاً انتظار برده میشد. ناقضی چین صدور فیصله جزائی از حق الله مراقبت و حمایه کند .

بملاحظه اساسات حقوق جزائی مدرن، کشف تحقیق و تعقیب جرایم بطور عام، اجراءات مربوطه بحقوق عامه است که توانائی تامین آنرا بطوریکه شاید و باید فرد متضرر ندارد و ادامه این رویه یعنی قیادت مدعی خصوصی در دعاوی جنائی با انکشافات حقوق عامه واضحاً رابطه ضدیت دارد .

مدعی خصوصی در تعقیب قضایای جنائی محسوس و عدم علاقه او در دفاع از نظام اجتماعی تشخیص می شود، موسسه وکیل اثبات جرم برای تعقیب حق الله، حقوق عامه، نیز مؤثر تلقی و مخصوصاً تقاضای اینک قوه قضائیه از حق عامه در برابر متهم دفاع کند .

منافی اصل، افاقیت و بی طرفی، قوه مذکور پنداشته میشود، از اینجا است که ضرورت تاسیس خارنوالی یا اداره که وظیفه

افغانستان گردید .

۱- وظایف خازنوالی :

وظایف خازنوالی ذریعۀ ماده (۱۰۳) قانون اساسی افغانستان، قانون تنظیم امور خازنوالی و قانون اجراءات جزائی و سائر قوانین پیش بینی گردیده است، قانون اجراءات جزائی مخصوصاً در زمینه قابل تذکر می باشد. این وظایف بطور عام عبارت از کشف و تحقیق جرایم و قباحتات و تعقیب آنها در محاکم، تطبیق فیصله های قطعی جزائی و نظارت متناوب محاسب، شرح اصطلاحات فوق عبارت از کشف جرایم تعقیب سری واقعات جنائی و همچنان تعقیب علنی آن بشمول فراهم آوری احصائیۀ واقعات و وظیفه کشف جرایم را افاده می کند. در دوره انتقال خازنوالی وظیفه کشف و جرایم را باتفاق و همکاری پولیس اجراء میکند ولی از سائر ممثلین ساطه عامه نیز در زمینه استفاده کرده میتوانند. بر حسب حکم ماده (۱۲) قانون تنظیم امور خازنوالی خازنوالی و پولیس متفقاً علیه اشخاصیکه تحت اشتباه، ارتکاب یا در صدد ارتکاب باشد اقدام و آنها را مطابق با حکام قانون تعقیب میکند .

تحقیق جرایم و قباحتات :

تحقیق ، گرد آوردن دلائل و شواهد برای اثبات ارتکاب یک جرم اتهام مظنون و یا نفی آنرا افاده میکند ، این وظیفه را ماده (۱۰۳) قانون اساسی به عبارت ذیل پیش بینی کرده :-

« تحقیق جرایم از طرف مدعی العموم که جزء قوه اجرائیه دولت است مطابق با حکام قانون

ب : قرار عدم تعقیب جرم، متهم مسئولیت ندارد. درین ساحه وزارت خانه ها، دستگاههای مختلفه داشته و خصوصاً در اجرای تدقیق قضایا از اشخاص غیر مسلکی و به شکل یک وظیفه علاوه گی استفاده میگردند هنگامیکه کمیته های ندقیق قرار محاکماتی صادر میگردند در بعضی وزارت خانه هادعوی از طرف مدعی العموم وزارت منسوبه در محکمه مامورین تعقیب میشد و مراحل اداری آنرا دفتر دیگری بنام مدیریت محاکمات اجرا مینمود و در بعضی وزارت ها مامورین دیگری بنام وکیل اثبات جرم یا مدعی العموم این وظیفه را اجرا می کردند در ولایات عموماً مدعی العموم ها بحیث نماینده وزارت داخله جرایم مامورین را در پیشگاه مجلس مشوره که قبل از انفاذ قانون اساسی جدید صلاحیت قضائی را نیز واجد بود تعقیب مینمود اما صلاحیت استیناف علیه فیصله محاکم و همچنان صدور قرار محاکمه در نزد وزیر منسوبه متمرکز بود .

شکی نیست که طرز العمل تعقیب کافه جرایم و قباحتات به شکل فوق نواقص بزرگی دربر داشت که مهمترین آن قرار آتیمت :-

اجرای وظائف عدلی و مسلکی از طرف اشخاص غیر مسلکی و مخصوصاً پراکنده بودن اورگان های تعقیب کننده جرایم بود که رفع نواقص فوق با استفاده از تجربه عدلی ممالک مترقی در ازای ضرورت تفکیک قوه قضائیه از ساحه نفوذ قوه اجرائیه منتج به تاسیس خازنوالی یا اداره عالی مدعی العموم

موجب تاخیر دعوی جزائی شـود
محکمه میتواند رسیدگی به دعوی
جزائی را بدون عنصر ادعای
حق البعد آن ادامه بدهد و به مدعی
حق البعد موقع داده شود که :-
تا دعوی خود را در محکمه حقوقی
بعد از صدور حکم جزائی صادر
نماید . (مواد ۱۰ و ۲۴۶ قانون
اجراآت جزائی) .

اعتراض بر حکم :

طرق اعتراض بر حکم محاکمه به
تفصیل ذریعهٔ ابواب اول - دوم
سوم - چارم کتاب سوم قانون
اجراآت جزائی تحت عناوین
(استیناف) «اعتراض بر حکم در
پیشگاه ستره محکمه» (تجدید نظر)
(ارزش احکام قطعی) ذکر گردیده
خارنوال بحیث نماینده حق الله
(حقوق عامه) در چوکات مقررات
وضع شده می تواند ، علیه فیصله
محاکم مربوطه در مورد جنایح
وقباحت استیناف کنند، علیه
فیصله محاکمه جنایات به پیشگاه
ستره محکمه (که تا ۲۲ میزان
۱۳۴۶ دیوان های مامورین و امنیت
عامه ، دیوان عدلی یا حقوقی و ،
جزائی و دیوان تجارتی محکمه تمیز
وظیفهٔ آنرا اجرا میکنند
اعتراض و تقصیدیم کند لوی
خارنوال می تواند در صورت بروز
احوالیکه قانون پیش بینی کرده مثلا
در حالیکه بعد از صدور حکم جزائی
وقایعی حادث یا ظاهر شود یا اوراقی
تقدیم گردد که در وقت محاکمه
معلوم نبوده و ممکن است این وقایع
با اوراق ، برائت محکوم علیه را
ثابت سازد ، در خواست تجدید
نظر (اعم) ازینکه از طرف خودش
باشد یا شخص دیگر یا تحقیقاتیکه
به عمل آورده به ستره محکمه بضم

صورت میگیرد .»
جزئیات اجرای تحقیق توسط
کتاب اول قانون اجراآت جزائی
به تفصیل ذکر گردیده است
در شرایط حاضر بموجب مواد
(۱۴) و (۲۴) قانون تنظیم امور
خارنوالی و مادهٔ (۴۹۷) قانون
اجراآت جزائی ، خارنوالی در ساحه
تعقیب جرایم عمومی با تفاق
و همکاری پولیس و در ساحه جرایم
مامورین و جرایم علیه امنیت
و منفعت عامه به همکاری مستقیم
ادارات تفنیش اجرا میگردد
صدور ، قرار تعقیب :

اگر بعد از تکمیل تحقیق او لیه
(که از طرف مامورین ضبط
قضائی خارنوال یا ظابطان پولیس
و یا به ذریعهٔ ادارات تفنیش اجراء
می شود) خارنوال باین نتیجه
میرسد که اصلا جرمی وجود ندارد
او می تواند به دوسیه خاتمه بدهد
و قرار عدم ارتکاب جرم را صادر
کند . اما اگر ارتکاب جرم نزد او
ثابت میگردد ماهیت آنرا تعیین
خارنوال به حیث نماینده حق الله
با صلاحیت برای اصدار حکم ارجاع
میدارد .

محاکمه :

عبارت از اقامهٔ دعوی جزائی است
علیه متهم دریک محکمه ذیصلاحیت
طبق قانون تعقیب و اقامهٔ دعوی
جزائی تنها از صلاحیت خارنوال
بوده دیگران نمیتوانند آنرا تعقیب
واقامه نمایند و بهمرفته شخصیکه
از یک جرم متضرر گردیده میتواند
دعوی حق العبد را در پیشگاه
محکمه ایکه بر قضیهٔ جزائی
رسیدگی میکند در هر مرحله ایکه
خواسته باشد اقامه نمایند . اما
در صورتیکه دخول مدعی حق البعد

راپور تقدیم میکند .

تطبیق فیصله یا تنفیذ احکام :

به موجب حکم ماده (۲۱) قانون تنظیم امور خارتوالی بعد از اینکه حکم محکمه جزائی قانوناً واجب التنفیذ شود ، خارتووال برای تنفیذ آن اقدام می نماید و از جریان تطبیق آن به همکاری پولیس مراقبت میکند . طرز اجرای احکام قطعی محاکم در مورد تنفیذ جزائی ، اعدام تنفیذ جزاهای تهدیدکننده آزادی (زهائی مشروطه) «تنفیذ احکام مربوط به مبالغ محکوم بها» «توقیف به تنفیذ حکم» وغیره ذریعه قانون اجراءات جزائی به تفصیل ذکر گردیده .

نظارت محابس :

بر اساس احکام ماده (۲۰) قانون تنظیم امور خارتوالی و ماده (۱۱۵) قانون اجراءات جزائی لوی خارتووال معاون ، نائبان و مساعدين او هر يك در حوزه صلاحیت خود مكلف اند از محابس و توقیف خانه ها در موقع لازم دیدن نموده از ششماه يك راپور خود را در مورد وضع محابس و ته قیف خانه ها ، صحت دوسیه مجبوسین و احوال آن ها به الی ولایت تقدیم میکند . والی مكلف است راپور مذکور را با نظریاتیكه درباره آن داشته باشد بوزیر عدلیه تقدیم نماید .

۲ - تشکیل اداره عالی خارتوالی :

حسب حکم ماده (۲) قانون تنظیم امور خارتوالی ، اداره عالی خارتوالی در وزارت عدلیه تحت ریاست لوی خارتووال افغانستان تنظیم میشود ، این اداره مرکب است از يك نفر معاون لوی خارتووال و يك تعداد نائبان و مساعدين لوی خارتووال و يك عده مامورین اداری

اعضای خارتووال از نگاه استخدام ترفیع و تقاعد به جز از مواردیکه در قانون تصریح گردیده باشد تابع قانون مامورین ملکی شناخته می شوند . در هر يك از محاکم ابتدائیه ، محاکمات ولایات ، محاکم استیناف و ستره محکمه يك و یا چند عضو خارتوالی مؤظف میباشد . تشکیل ریاست خارتوالی در بودجه سال ۴۳ بنام (مدعی العموم میست) منظور و برای بار اول موجودیت آن ذریعه ماده (۱۰۳) قانون اساسی افغانستان پیش بینی گردید .

دفتر مرکزی مدعی العموم از میزان ۴۳ فعال گردیده متعاقباً پلان به کار انداختن دفاتر ولایات نیز بطور تدریجی سردست گرفته شد ، بادر نظر گرفتن مشکلات بودجوی کارکنان ریاست خارتوالی نتوانست کافه دفاتر مدعی العموم محاکم ابتدائی تمام و لسوالهارا فعال بسازد همچنان با استفاده از تجربه ششماهه ، خارتوالی بعضی تعدیلاتی در تشکیل این ریاست پیشنهاد و منظور گردید که قرار ذیل است : -

۱ - اداره مرکزی خارتوالی :

الف - دفتر لوی خارتووال : لوی خارتووال قیادت و اداره عمومی اداره عالی خارتوالی را به عهده دارد ، لوی خارتووال نزد وزارت عدلیه مسئولیت دارد و وظائف خود را تحت نگرانی آن اجراء میکند بعد از تاریخ ۲۲ میزان ۴۶ در آن دعاوی ایكه از طرف خارتووال مطابق با احکام قانون در پیشگاه ستره محکمه اقامه می شود . شخص لوی خارتووال افغانستان و یا معاون او برای نمایندگی از خارتوالی به ستره محکمه حاضر می شود .

عليه امنیت و منفعت عامه در حوزة فعالیت دفاتر مرکزی وزارت خانه‌ها می‌شود و ارسى میکند ، دعاوى جزائى از طرف اداره خارنوالى که جز دفتر مرکزی اداره عالی مدعى العموم میباشد در محکمه مامورین و امنیت عامه مرکز تعقیب میشود .

از وظایف اساسی دیگر این دفتر یکی هم صدور قرار تعقیب و یا عدم تعقیب در باره دوسیه‌های است که از طرف ادارات تقفیش سایر وزارتخانه‌ها بعد از تکمیل تحقیق اولیه به دفتر لوی خارنوالی تقدیم می‌شود . در راس این اداره یک نفر خارنیال (نایب مدعى العموم افغانستان) قرار دارد که از طرف دو نفر مساعد اول (خارنیال) ده نفر خارنیال (مساعد آن سوم مدعى العموم افغانستان) مدیر و سایر کارکنان اداری معاونت می‌شود .

اداره خارنوالی، دیوان مامورین امنیت عامه و محکمه افغانستان الف : مرکز دفتر مذکور وظیفه تعقیب دعاوی راکه استینافا به محکمه مرافعه مامورین و امنیت عامه ارجاع میشود به عهده دارد قضایای مذکور اکثراً مربوط جرایم مامورین و جرایم علیه امنیت و منفعت عامه است که در حوزة فعالیت مرکزی وزارت به وجود آمده همچنان قضایای مامورین و امنیت عامه از سایر ولایات مربوطه محکمه استیناف (الف) نیز استینافا باین اداره راجع میشود ، تشکیل این اداره به اداره خارنوالی محکمه ابتدائیه مامورین و امنیت عامه ارتباط دارد .

اداره خارنوالی محکمه تمیز :
دیوانهای محکمه تمیز در شرایط

در صورتیکه لوی خارنوال تعیین نشده باشد وزیر و یا معین وزارت عدلیه وظیفه او را اجراء میکند .
ب- مرستیال خارنوال : معاون خارنوال ، نوی خارنوال را در اجرای امور مسلکی و اداری کمک میکند تفصیل این همکاری ذریعه تعلیماتنامه های داخلی خارنوالی پیش بینی میشود .

ج - مدیریت تحریرات :
وظیفه سکرتریت عمومی لوی خارنوال و معاون او رابه عهده دارد تنظیم امور اداری عرایض و اصدار هدایات نیز از وظیفه این مدیریت است .

د - اداره کشف جرایم :
این اداره در تشکیل سال ۴۴ ریاست خارنوالی پیشنهاد و منظور گردیده است ، این اداره از دو شعبه فرعی ذیل مرکب میباشد : شعبه تعقیب سری واقعات و شعبه احصائیه واقعات ، در راس این اداره یک نفر آمر به رتبه مدیر عمومی قرار دارد .

شعبه ارتباط عمومی خارنوالی :
این شعبه نیز یک دفتر جدیدالتشکیل است .

وظیفه آن تأمین مراوده بین دفتر مرکزی و دفاتر خارنوالی های محاکم استیناف ، محاکم ولایات و محاکم ابتدائیه می باشد ، این مراوده مسلکی و اداری شده میتواند .

اداره خارنوالی ، محکمه ابتدائیه مامورین و امنیت عامه مرکز :

در پرنسیب به مقابل هر یک محکمه یک دفتر خارنوالی عرض اندام میکند .

محکمه ابتدائیه مامورین و امنیت عامه ، از محاکم اختصاصی است که قضایای مربوط به مامورین مرکزی وزارت و جرایمی را که

روی ملاحظات خاص اداری قضائی و همچنان مشکلات مالی مملکت در افغانستان فعلاً محکمه استیناف (الف) (ب) و ج فعال گردیده که حوزه قضائی آن را مقاله مربوطه رفورم قضائی کشور شرح میدهد .

در اعضاء هر محکمه استیناف يك دفتر مدعی العموم به سويۀ نیابت (خارنیالی) وجود دارد که در راس آن يك نفر نایب مدعی العموم افغانستان (خارنیال) قرار دارد و خارنیال ذریعۀ اعضای مسلکی و اداری دفتر خود کمک میشود و جرایمی را که قانوناً قابل ارجاع به محکمه استیناف باشد، مورد تعقیب قرار میدهد حوزه هر محکمه استیناف چندین ولایت را احتوا میکند .

ب - اداره خارنوالی ولایات :

در هر ولایت يك اداره خارنوالی وجود دارد . این اداره مرکب است . از يك نفر خارنیار (مساعد اول مدعی العموم برتبه ۴) دو نفر خارنمل (مساعدان دوم) و مامورین اداری خارنوالی ولایت در حوزه صلاحیت خود کافه جرایم و قباحت را تعقیب می نمایند . خارنوالی ولایت مانند نمایندگی های سایر وزارتخانه ها تحت اثر والی ولایت فعالیت میکند .

ج اداره خارنوالی محاکم ابتدائی : در مراکز عموم ولایات و همچنان ولسوالی ها محاکم ابتدائی وجود دارد .

در پرنسیپ به مقابل هر محکمه ابتدائی بایست يك دفتر مدعی العموم عرض وجود میکرد اما نظر به ملاحظات مالی و مشکل تسهیله پرسونل فعلاً پنج فیصد تشکیل

حاضر و وظایف ستره محکمه را انجام میدهد این رویه تا ۲۲ میزان سال ۴۶ ادامه خواهد یافت . از جمله دیوانهای که با آن اداره خارنوالی محکمه تمیز اینرایاست ارتباط دارد دیوان تمیز مامورین و امنیت عامه و باصطلاح (دیوان عدلی) است که قضایای حقوقی (مدنی) و جرایم عمومی را طبق قانون و ارسسی میکند ، اداره خارنوالی محکمه تمیز کافه دعاوی جزائی را که به محکمه تمیز اعم در اثر تمیز خواهی خارنوالی یا متهم راجع می باشد از مرکز و ولایات گرفته آنها به محکمه موصوفه تقدیم میکند ، در صورت تمیز خواهی خارنوالی ترتیب و تقدیم اعتراض بر حکم محکمه قبلی حتمی است .

تطبيق فیصله های قطعی جزائی از وظیفه دیگر این اداره است، این دفتر نیز از طرف لوی خار نوال ویا معاون او بطور عمومی اداره و رهنمائی میشود و تشکیل این اداره با دو دفتر فوق الذکر هم مانند است .

مدیریت تفتیش خارنوالی :

نظام مؤخذۀ خارنوالی از سایر مامورین ملکی فرق دارد . مدیریت تفتیش خارنوالی وظیفه دارد وقتاً فوقتاً از اجراء دفاتر خارنوالی باز بدو تفتیش بعمل آرد . این وظیفه تاکنون در مورد مامورین ضبط قضائی (خارنوال و پولیس) بطور عام رعایت گردیده تنظیم بیشتر این وظیفه موکول به ظهور انکشافی خواهد بود که درناتمین مرادۀ خارنوال و پولیس انتظار برده میشود .

۲ - دفاتر محلی خارنوالی :

الف - اداره خارنوالی محکمه استیناف .

بدر نظر گرفتن ماهیت وظیفه خازنوالی لزوم مقرری فارغ التحصیلان پولیس نیز باین اداره حساس به مقامات صالحه پیشنهاد گردید ، اخیراً این پیشنهاد منظور و همه ساله عده از فارغ التحصیلان مذکور با حفظ حقوق و امتیازات پولیس عوض کمبود اعضای مسلکی خازنوالی گماشته خواهند شد .

از فارغ التحصیلان مدارس حقوق شرعی (مدارس) لیسانسه های پوهنځی اقتصاد ، پوهنځی ادبیات ، سایر تعلیم یافته گان و سابقه داران ، ماموریت های جزائی استفاده می شود .

ج - قوماندانهای پولیس ولایات :
نظر به قلت کارکنان مسلکی مورد ضرورت وزارت عدل استفاده از صلاحیت مندرجه ماده (۵) قانون تنظیم امور خازنوالی در اغلب ولایات قوماندانهای پولیس را به حیث وکیل خازنوال ولایت مؤظف کرد ، خازنوال های مو بوطه در حوزه فعالیت های خازنوالی نزد ریاست خازنوالی مسئولیت داشته و قانوناً معاش و کالت را اخذ می کنند .

د - مامورین اداری :

در تهیه مامورین اداری خازنوالی از سیاست لیبرال استخدام پیروی گردید و اکثرراً مراجعین با اهلیت اداری را پذیرفته و عوض کمبود شامل کار شده اند .

ب- برعلاوه اجرای این وظایف ریاست خازنوالی به تفتیش محاسب نیز اقدام نمود در زمینه به خازنوالی های ولایات کتباً هدایت داده شد تا به موجب حکم قانون از محاسب دیدن نموده راجع

خازنوالی های محاکم ابتدائی فعال گردیده در بقیه آن با استفاده از صلاحیت مندرجه ماده (۸) قانون تنظیم امور خازنوالی و لسوالها مؤظف گردیده اند تا وظیفه خازنوال را انجام دهند .

اداره خازنوالی محکمه ابتدائیه مرکب است از یک نفر (خازنیال) (خازنوال رتبه ۶ یا مساعد سوم) و مامورین اداری .

خازنوالی محکمه ابتدائیه جنحه رقباحت رادر محکمه مربوط تعقیب و همچنان به همکاری پولیس و وظیفه کشف و تحقیق آنرا به عهده دارد

ملاحظات :

الف - تهیه پرسونل خازنوالی :
وظایف خازنوالی بطور عام عدلی و مسلکی است ، لهذا استخدام خازنوال ها تحت شرایط خاص صورت میگیرد که پاره از آن ذیلا ذکر میشود .

۱- توأم با تاسیس اداره عالی مدعی العموم (خازنوالی) دفاتر مدعی العموم سایر وزارتخانه ها و مدیریت های محاکمات آن الغاء گردید ، خازنوال از مامورین مذکور توانست در چوکات تشکیل خود استفاده بهتری بنماید زیر مامورین مذکور با قسمت اعظم وظایف مدعی العموم منتها به تغیر جزئی آشنا بوده اند .

ب - استخدام سایر مامورین واجد تحصیلات عالی :

عمومیت را لیسانسه های پوهنځی های حقوق و شرعیات تشکیل میدهد ، قسمتی ازین مامورین از سایر وزارتخانه ها استخدام و (۴۰) نفر آنها با اثر منظوری مقامات صالحه به خازنوالی معرفی و مقرر گردیدند .

انکشافی خود اداره وکلای عدلی
تسبیس نموده است .

اداره وکلای عدلی :

و نیل مدفع مؤسسه فونونی
و اجتماعی است که در کفه دول
معاصر به شکلی از اشکال عرض
وجود نموده . ضرورت نواح و
حمایه حقوق فردی غایبه نهائی
مؤسسه وکلای دفاع را افشاء
میکنند . تاریخ تکامل این مؤسسه
در افغانستان نا هنوز بوضاحت
معلوم نگردیده و رویه مرفته آنچه
درین مورد به عمل آمده قرار ذیل
است :

۱ - افزایش پیچیدگی در زندگی
مردم افغانستان به مفهوم ارتقاء از
حالت بسیط بیک حالت مرکب . این
تحول نتیجه ناموس طبیعی تکامل
است به حجم و ترکیب مؤسسات
اجتماعی افزایش کمی و کیفی
میدهد و ضرورت تخصص را در
شقوق مختلفه حیات جدی و عدلی
میسازد بطور باید از حقوق فردی
در موارد لازمه بطور بهتر تر
و مستندتر دفاع نمود . افغانستان
را و امیدارد تا با استفاده از
تجربه بین المللی بقبول و انکشاف
مؤسسه مدافعین بپردازد .

۲ - گرچه مؤسسه وکیل دفاع
در افغانستان افلا توأم تسلط نظام
حقوقی اسلامی عرض وجود نموده
مگر روی بعضی ملاحظات انکشاف
آن غیر قناعت بخش بود . مثلاً
درین اواخر دیده میشود که وکیل
مدافع بدون آنکه تحت کدام شرایط
و معیار مسلکی و ارزش های لازمه
استخدام گردیده باشد . بصورت
پراکنده و غیر مقید بیک کلتور
عدلی فعالیت مینماید .

بزرگترین مصداق این راعیه را

بقانونی بودن دوسیه مجوسین ،
احوال مجوس و وضع مجبس
راپوری تهیه و بعد از نظریات والی
ولایات به وزارت عدلیه ارسال
شود .

هیئات ریاست خازنوالی مستقیماً
نیز به اجرای این امر پرداخته
از اکثر مجابس مربوطه ولایت کابل
و مجبس ولایات دیدن نموده و
راپور مشاهدات خود را به مقام
وزارت عدل تقدیم نموده است
در نتیجه ، هداياتی راجع بمرافعت
صحت دوسیه مجوسین به مراجع
مربوطه ارسال و عرایض را تحت
واریسی گرفته است .

ریاست خازنوالی راجع به وضع
مجبس و احوال مجوسین تذکراتی
هم به وزارت داخله و ولایات مربوطه
ارسال و برای حل بعضی پروبلمها
به مقامات صالحه پیشنهاد های
نیز تقدیم کرده است .

هدف دیگر که هم قضا و هم ادارات
عدلی از قبیل مدعی العمومیت ، بان
احتیاج مبرمی دارد عبارت از طب
عدلی و جزا در موارد مختلف
میباشد .

برای این منظور در تشکیلات
جدید وزارت عدلیه اداره بنام
طب عدلی و اهل خیره تشکیل
گردید . همچنان وقتیکه تمام
دعوی ناشی از جرائم و بعضی
موضوعات دیگر بحکومت تعلق
دارد لازم است وکیل دفاع نیز
عرض وجود کند و برای اینکه سیر
وکالت دعوا از هر ناحیه مترقی
منظم و مفید باشد ایجاب یک
نوع مراقبت و تعیین درجات و وضع
شرائط را بر اهلیت و وکالت
دعوا مینماید .

وزارت عدلیه باین اساس در پلان

اقتصادي و همچنان تنظيم قرارداد ها و دارائي عامه سبب بروز اختلاف و دعاوي بين دولت و سائر اشخاص (بشمول شخصيت هاي حقوقي و حقيقي) ميشود بر اساس ماده (۳۳) قانون اساسي افغانستان دولت نمي تواند به جز در حالاتيکه قانون تصريح کرده بتحصيل حقوق خود اقدام کند . لهدا هر شخص که از اداره بدون موجب و زور متضرر شود مستحق جبران خساره مي باشد و مي تواند براي حصول آن در محکمه اقامه دعوي کند . تنظيم عدلي ضرورت فوق يگانه سبب تاسيس اداره قضايای حکومت در وزارت عدليه ميباشد .

اداره قضايای حکومت از حکومت و مؤسسات عامه در تمام اختلافات حقوقي با سائر اشخاص نمايندگی ميکند . اداره مذکور از طرف حکومت در محاکم دعوي حقوقي اقامه ميکند و در دعاوي حقيقي که عليه حکومت اقامه ميگردد در برابر محاکم دفاع مينمايد . اداره مذکور صلاحيت دارد طبق مقررات با طرف مقابل مصالحه نمايد و يا آنرا به حکومت تفويض بدارد .

این اداره متشکل است از يك رئيس ، يك معاون ، با يكتعداد مشاورين ، وکلای مدافع و مامورين اداری ، اداره مذکور از برج میزان سال ۴۳ باين طرف بکار آغاز نموده و اوراق تمام اختلافات که بين حکومت و يا مؤسسات عامه از يك طرف و سائر اشخاص از طرف ديگر وجود دارد اعم از ينيکه عملا مورد رسيدگی محاکم است و يا اينکه قانوناً به محاکم تقديم شود

می توان در اعطای مشوره به مدعی عليه قلمداد نمود .

عده وکلای دفاع و مخصوصاً نارساني های مسلکی این گروپ عمدتاً سبب ميشد تا بطور استثناء به آن رجوع شود و عموماً اشخاص خود بدفاع از حقوق خود پيردازند قانون اساسي افغانستان که باحتياجات زندگی قانونی امروز افغانستان جواب های مثبت تهيه ميکند اين ضرورت را نیز فراموش نميکند .

بر اساس فقره (۱۵) ماده (۲۶) قانون اساسي هر شخص حق دارد برای دفع اتسها ميکه قانوناً باو متوجه شده وکيل مدافع تعيين کند . تنظيم عملی این ضرورت سبب شد تا وزارت عدليه در چوکات تشکيل مرکزی خود اداره وکلای مدافع را تاسيس نمايد . قانون تنظيم امور مدافعين که از (۱۷ دلو ۴۳) باين طرف نافذ گرديده از شرايط اشتغال به پيشه ، مدافع حقوق و وجايب آنان بتفصيل بحث ميکند . قانون مذکور تاسيس انجمن مدافعين (مدافعينو قولنه) را نیز پيشبيني مينمايد .

اداره وکلای مدافع به پیروی از احکام این قانون ، تنظيم امور مدافعين ، از ثبت آنان مراقبت ، از تطبيق شرايط اشتغال ، تشويق برای تهيه مدافعين باصلاحيت مسلکی و غيره وارسى ميکند در پلان جديد وزارت عدليه يك اداره مهم ديگری نیز شامل گرديده که هم برای دولت و هم برای افراد بسيار مفيد است و عيسارت از اداره قضايای دولت ميباشد .

اداره قضايای حکومت :

تشمبث روز افزون دولت در امور

ب - برای تمام دستگاه دولت بحیث مرکز تدوین و تدقیق قوانین ایفای وظیفه نماید .

همچنان وزارت عدلیه به حیث یک دفتر مشوره حقوقی دولت وظیفه مینماید و با ادارات مختلف در توضیح و تقسیم قوانین کمک میکند و به حکومت بصورت عام در مورد معاهدات و موافقتنامه ها مشوره حقوقی میدهد .

وزارت عدلیه برای ایفای این وظایف مهم و خطیر سال گذشته به تأسیس ریاست امور تقنینی دارای شعبات تسریع و تدقیق و افتاء اقدام نمود .

اداره فتوی و تقنین :

در نتیجه احتیاج برای تنظیم امور قانون گذاری به معنی تهیه طرح قوانین و سایر مقررات و همچنین اعطای مشوره در مسائل حقوقی بحکومت در وزارت عدلیه یک اداره بنام اداره فتوی و تقنین تأسیس شده است ، این اداره دارای یک شعبه برای فتوی و شعبه دیگری برای قانون گذاری است .

اداره فتوی و تقنین از یک رئیس یک معاون ، و یک تعداد کارکنان مسلکی که از قانون دولت آگاهی و در امور قانون گذاری معرفت داشته باشند و از یک عده کارکنان اداری مرکب می باشد .

وظایف شعبه فتوی :

۱ - اعطای مشوره در مسائل قانونی بحکومت ، وزارتخانه ها دوایر و مؤسسات عامه .

۲ - اظهار نظر در مورد تعهدات دولت که راجع باستفاده از منابع و مرافق عامه و ثروت های طبیعی صورت میگیرد .

باداره مذکور ارسال گردیده تا طبق احکام (قانون اداره قضایای حکومت) اجراء بعمل آرد اداره مذکور دارای شعبی در مرکز و ولایات میباشد شعب ولایات بر اساس منظمی در این نزدیکی ها از طرف وزارت عدلیه افتتاح خواهد شد .

اداره ثبت اسناد و املاک :

وزارت عدلیه برای اینکه وثایق از هر نوع دست بازی محفوظ و به سویه عالی ترتیب آن صورت بگیرد و هم از لحاظ اینکه این موضوع اساساً جزء قضاء گفته نمیشود ، بنابراین اداره بنام اداره ثبت اسناد و املاک که بحیث جزء وزارت عدلیه باقی خواهد ماند تأسیس نمود و عجالاً علاوه بر مرکز وزارت در تمام ولایات ملکت یک ، یک شعبه آن تأسیس خواهد شد . همچنین طوریکه از نام آن پیداست این اداره به ثبت املاک و ترتیب وثایق مربوط به انتقال ملکیت غیر منقول مربوط می پردازد . علاوه بر منظور فوق غایه دیگر

نیز در نظر گرفته شده است که لازم است وزارت عدلیه بعد از آنکه قوه قضائیه از قوه اجرائیه منفصل گردد آماده باشد که وظایف و تکالیف خود را در برابر قضاء انجام نموده باشد .

۳ - هم آهنگ ساختن و تنقیح قوانین موجوده و تدوین قوانین جدید بیکه حیات ملی محتاج آن است : وزارت عدلیه در مورد تسوید و ترتیب قوانین دو نوع وظیفه دارد .

الف - تهیه قوانین است که به ساحت قضاء و تنظیم عدلیه تعلق دارد .

وظایف شعبه تقنین :

صادرات پیداوار افغانی از جمله اقلامی است که میتواند قسمت عمده و مهم مخارج بودجوی دولت را تأمین کند ، و چون اقلام عمده صادراتی ما را پیداوار زراعتی تشکیل میدهد ازینرو طوریکه در فوق تذکر داده شد توجه خاصی در انکشاف و پیشبرد پلانهای زراعتی بعمل آمده است و البته در اثر انکشاف و توسعه امور زراعتی و تزئید محصولات خواه و نا خواه وضع تجارتي مملکت هم بهبود می یابد و در نتیجه به حجم صادرات افزوده شده و ما حاصل اسمعاری افزایش خواهد یافت . وزارت تجارت به منظور بهبود اوضاع تجارتي و توسعه و انکشاف تجارت افزایش حاصل اسمعاری و تقلیل میزان واردات موظف به انجام دادن پروژه های شده که این مامول را بر آورده بتواند .

چنانچه در سال گذشته (۱۳۴۳) وزارت تجارت به همکاری اداره انکشافی تعاونی امریکا و متخصصین مربوطه خود در مورد پروژه هاییکه ما حاصل اسمعاری افغانستان از زیاد و یا از مصارف اسمعاری می گاهد متوسل به مطالعات و پیشبرد اجرائتی شده است . مثلا :

۱ - برای صدور روده بزری و گوسفندی به مقادیر زیاد و به شرایط بهتر که به قیمت خوب فروخته شده بتواند و ما حاصل اسمعاری این قلم صادراتی فزونی یابد در نظر گرفته اند که يك مؤسسۀ عصری برای عملیات روده در افغانستان تأسیس بدانند . وهم اقدامات لازمی به منظور اصلاح صنعت روده بعمل آورده

۱ - تسوید طرح قوانین که تقدیم آن بشوری از طرف حکومت لازم دیده شود .

۲ - تسوید مقرراتیکه مجلس وزراء بر طبق حکم ماده (۹۵) قانون اساسی وضع میکند .

۳ - تدقیق طرح قوانین و مقرراتیکه از طرف وزارتخانه ها و مؤسسات عامه بغرض تقدیم بشوری از طرف حکومت و یا تقدیم بمجلس وزراء تسوید میگردد .

۴ - مطالعه منظم و متمر قوانین و مقررات بغرض تهیه پیشنهاد های لازم راجع به تعدیلات لازمه و راجع برفع تناقضات .

۵ - تنظیم آن قواعد حقوق بین الدول که مورد علاقه افغانستان است .

۶ - تنظیم و ترتیب اسناد و مدارك حقوقی بین الدول .

۷ - تنظیم نشر قوانین و مقررات ۸ - تنظیم و نشر هرگونه کتب و رساله که در شرح قوانین و تطبیق صحیح آن مؤثر باشد .
شعبه تقنین در تسوید و تدقیق قوانین و مقررات مخصوص این دو نقطه را رعایت میکند :

الف - اینکه قوانین ناقض احکام و ارزش های قانون اساسی و مقررات مناقض با احکام و ارزشهای قوانین نباشد .

ب - اینکه در ارزش ها و احکام قوانین و مقررات هم آهنکی تأمین شود و اهداف ملی را تأمین نماید .

امور وزارت تجارت :

ما وقتی می توانیم موفق به اجرای امور پلانی و انکشافی خود گردیم که عراید کافی برای مصارف امور پروژه های خود داشته باشیم .

ممالک دیگر به نرخ زیادتری بفروش برسد .

۴ - پیکنگ و عدل بندی صحیح اموال صادراتی در بازار های خارج تاثیر زیاد در نرخ عرضه و فروش آن دارد .

وزارت تجارت امکانات تاسیس يك فابریکه مقوی سازی را نیز مطالعه نموده، بهترین نوع پیکنگ و بسته بندی را هم در نظر دارد اما تاسیس این فابریکه فعلا اقتصادی نمی باشد ولی نظر به تزئید حجم صادرات تجارتي این فابریکه تاسیس خواهد شد .

۵ - برای صرفه جوئی در اسعاریکه جهت خرید و توريد سگرت به افغانستان بمصرف میرسد و سالانه در حدود يك تا دو ملیون دالر میرسد وزارت تجارت پروژه مقدماتی ، تاسیس يك فابریکه سگرت سازی را در داخل مملکت انجام داده و تکمیل پروژه نهائی آن هم در جریان است .

۶ - برای جلب سیاحین در انکشاف توریزم در افغانستان که عواید اسعاری زیادی را در بردارد وزارت تجارت نیز فعالیت ها و مطالعات لازمی درین مورد به عمل آورده و راپور آنرا عنقریب تکمیل و به مقام مربوط ارائه خواهد نمود. علاوه به انجام اموریکه در فوق از آن تذکر رفت وزارت تجارت در همین یکی دوسال اخیر به کمک متخصصین مربوطه خود در مورد پروژه های ذیل هم مطالعات و سروی های لازمه را انجام داده است .

۱ - امکانات تاسیس يك فابریکه منسوجات سندی و نایلونی به ظرفیت يك ملیون متر درسال و

روده های بزی و گوسفندی بصورت عمیری و متود خوب عملیات شده و در خارج به نرخهای خوبی عرضه خواهد شد .

۲ - صادرات پوست بزی و گوسفندی افغانستان سالانه بخارج در حدود يك و نیم الی دو ملیون جلد به قیمت وسطی فسی جلد یکدالر می باشد . اما وزارت تجارت مطالعات در مورد انجام داده و پروژه ای سر دست گرفته است که با تاسیس يك موسسه دباغی پوست و ساخت البسه پوستینی ، صادرات این قلم را افزایش دهد و هم از جمله پوست اقله ۴/۵ دالر عاید گردد . اقدامات وزارت تجارت در تاسیس این دستگاه بشدت جریان دارد .

۳ - گرچه افغانستان از سالیان درازی باینطرف قره قل صادر میکند ولی بنابر رقابت پوست های قره قل افریقای جنوب غرب و ترویج زیاد پوست منگ ، تجارت پوست قره قل افغانستان صدمه دیده و عواید اسعاری آن به بحران مقابل شده است .

جهت رفع این علل وزارت تجارت به مطالعات و اقدامات لازمی متشبه شده و يك پروژه اصلاحی طرح نموده است که البته این پروژه بعد از منظوری مقامات صالحه به کمک تجار و موسسات ذیعلاقه اکمال و انجام میگردد باین وسیله اقدامات لازم و عملی در راه اصلاح جنس ، آش و دباغی ، سورتمنت عدل بندی ، پیکنگ ، تبلیغات ، اعلانات و انکشاف بازار های فروش قره قل بخارج بعمل خواهد آمد . تا پوست های صادره افغانی بتواند در مقابل رقابت پوست

صنعت قالين بافي در افغانستان

فابريکه بعد از تاسيس ، پشمهای رشته و تاب داده شده وهم رنگ آميزی شده به صنعتگران قالين عرضه گردد و تقايص صنعت قالين بافي چون سر کجی ها ، چمکی ورنک خام آن رفع گردد. اين پروژه بزود ترين فرصت تاسيس خواهد شد .

۴ - مطالعات تاسيس دو باب فابريکه هر يک به ظرفيت ۶-۵ هزار تن درقندهار ودر کابل بانجام رسیده تا با تاسيس اين دو باب فابريکه خسته باب از قبيل چارمغز بادام ، پسته وغيره به ستندرد بين المللی شکستنده شود و با بيکنک صحيح ودرست به خارج حمل وصادر گردد .

۵ - همچنان برای حمل و صدور میوه های تازه و سبزیجات تازه افغانی به خارج پروژه تاسيس سردخانهها ولاریهای یخچالدار

در غيبن حال برای جلب امداد موسسات خارجی مذاکرات خود را آغاز کرده اند باين اساس وقتی پروژه متذکره انجام يابد روده های سرمایه سکتور خصوصی که کار های آن انجام شده و فابريکه هم در سال ۱۳۴۴ تاسيس خواهد شد .

۲ - قالينهای صادراتی افغانستان چون شسته وچاک نمی باشد در خارج يافروش نمیگردد و با بقیمت نازل فروش میشود و بر علاوه قیمت کرایه آن بنا بر داشتن گرد خاک و کثافات بلند می رود از اینرو وزارت تجارت مطالعاتی در باره تاسيس دو فابريکه شست و شوی قالين به عمل آورده و عنقریب بعد از منظوری مقامات صالحه این منظور عملی خواهد شد .

۳ - راپور مطالعات تاسيس يك فابريکه نختانی ورنک آميزی پنجم تهیه و ترتیب شده تا توسط این

انگور يك قلم از صادرات عمده افغانستان را تشكيل ميدهد

كوچكترى در موساعت كارسالانه همين مقدار پشم را شسته و عدل بندى نموده و حاضر براى صدور بنمايد .

هكذا براى تروبيج و تطبيق سيستم مترىك اوزان، مقياسات، در داخل مملكت ، وزارت تجارت مطالعاتى را انجام و تكميل کرده و يك نفر متخصص سيستم مترىك از طرف يونو باين منظور استخدام شده است كه تطبيق آن بزودى صورت خواهد گرفت .

امور رياست كارتو گرافى :

رياست كارتو گرافى ، در انجام پروژه هاى انكشافى يك سلسله فعاليت هاى نموده كه اينك مختصراً به شرح آن مى پردازيم .

الف: نقشه بردارى و عكاسى هوائى

مطالعه و سروى شديه كه اين مامول از طريق سكتور خصوصى و يك قرضه اسعاز خارج صورت ميگيرد .
۶ - نظير فابريكه تنظيم و ويكننگ كشمش كه در كابل به ظرفيت ۶ هزار تن امسال تاسيس شده .
۷ - امكانات تاسيس دو فابريكه ديگر به همين ظرفيت نيز مطالعه شده است ، تا بعد از تجارب حاصله از فابريكه كابل ، يكى آن زودتر در قندهار تاسيس گردد .

۷ - بمنظور شست و شو، تنظيم و عدل بندى پشم براى صادرات به حوزه اسعاز فوى مطالعه و سروى تاسيس يك فابريكه شستو شوى پشم به ظرفيت ۴۸۰۰ تن پشم پيشسته در يك ساعت كار ، تكميل و منظور شده بود ، ولى چون اين فابريكه اقتصادى شمرده نشيد لذا مطالعه و سروى ديگرى به عمل آمد تا همين فابريكه به حجم

فوتومو ازئیک ساحه کابل تحت کار گرفته شده و فوتو موازئیک کارته ۳ و کارته ۴ به مقياس ۱ بر ۱۰۰۰۰ تکميل گرديده است پنج ونيم رول فلم ۱۲۰ متره اکسپوز واز طرف رياست کارتو گرافي شسته شده و نيز ۴ سيت مکمل فلم هاي رياست آب و خاک عنقریب شسته خواهد شد و (۴۲۰۰۰) قطعه عکسهاي کاتکتست به اسبار ۲۳ × ۲۳ سانتی تاحال چاپ شده است .

۱۰ - ماشين هاي ستيريو پلانر برای تهیه نقشه هاي توپوگرافي عکاسی از ساحه کابل تهیه شده است .

ب : فعاليت هاي جيوذيزی :

۱ - اقدام به ليول درجه اول بين هرات و تورغندي .

۲ - امتداد خطوط ليول درجه ۲

به مقصد تاسيس کنترول شاقوی در حوزة کابل برای ترسيم نقشه توپوگرافي به مقياسات مختلف .

۳ - امتداد شبکه ترانیکوليشن درجه اول از کابل تادهنه غوری و پلخمری .

۴ - امتداد شبکه ترانیکوليشن درجه ۲ از کابل تا جبل السراج

۵ - انکشاف شبکه ترانیکوليشن درجه اول بين قندهار و هرات .

وهم ريویزون نقشه هاي مربوط ساحه تفحصات بطرول جهت

اکمال و تصحيح نامها تحت کار گرفته شده ريزيون و نام گزاري

ساحه فير چايلد که منطقه خيلي صعب المروور و دشوار مملکت

می باشد بعد از دو ياسه ماه ديگر تکميل خواهد شد .

هکذا باساس نقشه هاي دست داشته مقياسات ۱ بر ۵۰۰۰۰

۱ - اکمال نقشه هاي توپوگرافي عکسهاي هوای و فوتو موازئیک هاي مورد ضرورت رياست سروی آب و خاک و زارت فواید عامه و وزارت زراعت و موسسات ديگر .

۲ - اکمال نقشه پروژه تخنيک جنگلک به اصول ترانیکوليشن و توپوگرافي .

۳ - توپوگرافي ساحه سمت جنوبی جلال کوت ننگرهار به مقياس ۱ بر ۲۵۰۰۰ و اکمال ساحه شهر جلال کوت .

۴ - اجرای احداث و حسابات ترانیکوليشن در حوزة جلال کوت

۵ - تکميل نقشه شهری لغمان به مقياس ۱ بر ۲۰۰۰ به اصول

ترانیکوليشن توپوگرافي و تاسيس ۶۹ نقطه ترپورس و تعین کواردييات .

۶ - تکميل نقشه شهری ولایت کنرها بساحه ۴۵۰ کیلومتر مربع

و به مقياس ۱ بر ۲۰۰۰ به اصول ترانیکوليشن و توپوگرافي .

۷ - اجرای نقشه هاي شهری پلخمری ، بغلان ، فابريکه سمند

غوری ، دهنه غوری و نهرين به مقياس ۱ بر ۲۰۰۰ .

۸ - تهیه مقدمات برای اجرای نقشه برداری شهر محمود عراقی

که عنقریب هيئتی نيز به آنصوب اعزام خواهد شد .

۹ - نقشه برداری حوزة کابل و وادی هريرود که هنوز هم جريان

دارد . اما عکاسی حوزة کابل به مقياس ۱ بر ۱۷۰۰۰ در ساحه

۲۱۰۰ کیلو متر مربع تکميل شده و هم عکاسی حوزة هرات در ساحه

۳۲۰۰ کیلومتر مربع و مقياس ۱ بر ۱۷۰۰۰ نيز انجام یافته است .

۲۲۴ کیلو متر طول بوده عرض آن در تمام حصص ۱۰ متر و عرض قیر ریزی آن ۷ متر میباشد. در طول این شاهراه ۴۴ پل بزرگ، یک تعداد زیاد پلچک و صدها کیلومتر دیوارهای استنادی اعمار گردیده است. کار این شاهراه که در سال ۳۵ شروع شده، توقع می رود، در سال ۴۵ بپایه تکمیل برسد. در طول این راه بر علاوه اینکه به هزاران متر مکعب کندن، سرتنگ پرانی کانکریت، سنگ کاری، هموار کاری و جفله اندازی صورت گرفته ۱۰۴۰۰۰ متر مربع قیر ریزی طبقه اول، ۵۸۰۳۸ متر مکعب دیوارهای استنادی و ۳۰ پل بزرگ آن تکمیل گردیده است.

۲- سرك سالنگ :

کار این شاهراه که در سال ۳۷ شروع شده بود بتاريخ ۱۲ اسنبله ۴۳ تکمیل و افتتاح گردید. طول این سرك ۲۷۶۲ متر، طول تونل ۱۰۷ کیلو متر که دارای ۲۷ پل گادری، ۴۰ پلچک (۳۵۸) آبرو سنگی بطول ۱۲۳۰۰ متر، دیوارهای استنادی و ۹۲ تعمیر رهایش، هتل عصری و ۵۰۷۰ متر کالوری میباشد. این شاهراه نسبت به راه سابقه کوتل شبر و دره شکاری ۲۰۰ کیلو متر کوتاه تر است و سالانه ۲۷ میلیون افغانی مفاد ترانسپورتی دارد.

۳ - سرك کابل و جبل السراج :-

طول این سرك ۷۷۲ کیلومتر، عرض آن ۱۰ تا ۱۱ متر و عرض قیر ریزی طبقه سوم آن در همین سال (۱۳۴۴) پایان خواهد یافت. این جاده دارای ۴ پل بزرگ، ۴۱ پلچک، ۱۸۶ آبرو و ۳۲۰۰۰ متر مکعب دیوارهای استنادی

و ابر ۱۰۰۰۰۰ و ابر ۲۵۰۰۰۰ نقشه ساحة تمام مملکت به مقیاس ۱ بر ۵۰۰۰۰۰ ترسیم شده و ترسیم نقشه ساحة های شمال و جنوب مملکت به مقیاسات ۱ بر ۱۰۰۰۰۰۰ و ابر ۲۰۰۰۰۰۰ تهیه خواهد شد.

نیگتیف نقشه توپو گرافی ساحة پطروول از نقشه های ۱ بر ۱۰۰۰۰۰ به مقیاس ۱ بر (۵۰۰۰۰) انلاچ شده (۱۰۰) سیت به چاپ خواهد رسید. ماشین های فوتو گرامتری و رپرود کشن کمره کومود و رور بوطان به کار انداخته شده و فرمایشات به وقت کم صورت گرفته می تواند.

کارهای تعمیراتی امور مطبعه و او جستممنت ماشین های طباعتی انجام گردیده و برای امور طباعتی آماده شده است.

امور وزارت فواید عامه :

پروژه های انکشافی وزارت فواید عامه :

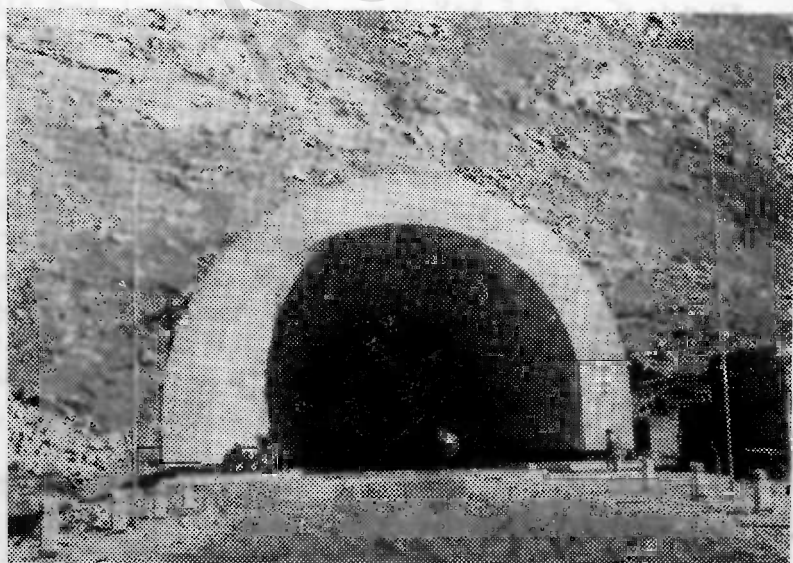
احداث، قیر ریزی و حفاظت شاهراه، ساختمان عمارات حکومتی و مکاتب، شفاخانه ها مساجد، بنادر، پلها و بند های آبیاری، دستگاه های تولید برق میدانهای هوایی و غیره را احتوا میکند که انجام و پیشرفت کار این نوع پروژهها تاثیر مستقیم در رفاه عامه و شقوق مختلف حیاتی جامعه ما دارد. که اینک به معرفی پروژه های انکشافی آن وزارت در سال ۴۳ مختصراً می پردازیم :

امور سرك سازی :

۱ - سرك کابل و تورخم : این شاهراه عصری که کابل و تورخم را با هم وصل میکند دارای

اعلیٰ حضرت معظم همایونی باقطع نوار شمشاد اراضی بانک را افتتاح میفرمایند

یک قسمت از شمشاد راه تونل سالنگ

این سړك كه نسبت به جاده سابقه ۱۱۰ كيلومتر کوتاه تر میباشد به صورت قاپوش کانکریتی اعمار گردیده است. دارای ۶۷۸ کیلو متر طول، ۱۲ متر عرض و ۷ متر عرض کا نکریت میباشد کار ساختنی آن در سال

۱۳۳۹ شروع و در سنبله امسال (۱۳۴۴) تکمیل و افتتاح می گردد، در هر حصه این سړك تعمیرات اساسی، هتل ها، پلهای بزرگ و كوچك و غیره اعمار شده است كه از آن جمله دو هتل عصری یکی در هرات و دیگری در فراه به صورت چهار طبقه ای ساخته شده كه هر کدام دارای ۴۰ اتاق رهاش میباشد .

در طول این سړك ۳۶ پل بزرگ، ۱۸۷ پلچك و ۱۱۶۳ تعمیر ساخته شده است . از جمله این ۳۶ پل مهمترین آن پل هریرود دارای ۴۱۰ متر طول و پل فراه رود دارای ۳۳۶ متر طول میباشد. کار هتل هرات و تعمیرات آن ۱۰۰٪ و امور ساختمانی هتل فراه و تعمیرات آن ۸۸٪ و از تعمیرات حفظ و مراقبت در گر شك ۷۴٪ تکمیل شده است. تا حال بیست هزار متر مكعب دیوار استنادی ، ۳۵۰۰۰ پلهای کانکریت آهن دار، و ۴۴ معبر و هزار ها متر مكعب خامه کاری ، کارهای انفجاری، جغله اندازی، کانکریت اندازی اطراف سړك ها و غیره در طول این جاده ساخته شده است.

۶ - سړك كابل و قندهار :-

این شاهراه بزرگ كه كابل ، قندهار و سپین بولدك را با هم وصل می كند ۴۸۱ كيلومتر طول دارد. ساختمان و قیر ریزی آن

میشد علاوه بر آن به هزار ها متر مكعب درین سړك خامه کاری، کانکریت کاری ، سنگ کاری ، جغله اندازی و غیره صورت گرفته ۶۹ كيلومتر قیر ریزی طبقه اول ۵۲۵ كيلومتر قیر ریزی طبقه دوم آن تکمیل شده است .

۴ - سړك دوشی و شیرخان بندر :-

کار این سړك كه در سال ۱۳۳۵ شروع شده بود می بایست در ۱۳۴۲ ختم میشد ولی بنابر معاذیر مالی و تخمیکمی ممکن است در سال ۱۳۴۵ تکمیل گردد. این جاده دارای ۲۱۴ کیلو متر طول ، ۱۰ تا ۱۱ متر عرض و ۷ متر عرض قیر ریزی آن میباشد. در طول این سړك (۵) پل بزرگ، ۳۱ پلچك، ۳۲۹ آبرو ساخته شده و در اخیر سال ۱۳۴۳ در حدود ۱۱۸ کیلو متر آن برای قیر ریزی آماده شده بود كه از طرف هیئت متذممصین شوروی ترتیبات برای قیر ریزی آن اتخاذ شد و هم بسته کاری دو فابریکه قیر ، ساختمان دو ترانسپورتر برای ترکیب مصالح، اعمار تعمیر و ركشاپ ، لابراتوار و تجویلخانه، از قبیل تجویلخانه های روغنیات، مواد انفلاقیه، سرباب تعمیر مخصوص جنراتور ها ، احداث سړك های فرعی برای حمل و نقل و نصب ماشین های سنگ شكنی انجام یافته است. درین جاده علاوه به صد ها كيلومتر كندن، سنگ کاری ، کانکریت کاری و جغله اندازی، ۱۱۸ كيلو متر قیر پاشی، و ۷۲ كيلومتر قیر ریزی شده است، هم چنان ۳ پایه پل و ۱۷ آبرو آن تکمیل گردیده.

۵ - سړك تورغندی ، هرات و قندهار :-

یک قسمت از سړک جدید الاحداث قندهار و هرات

پرکاری قنډاق های پل صورت گرفته و این منطقه فعلاً یکی از تفرجگاههای کابل میباشد.

۸- سروی سړک کابل، هرات از طریق هزاره جات:-

سروی ابتدائی این شأ همراه باساس موافقت نامه تاریخی ۲۱ فروری ۱۹۶۰ دولت باسپیشل فند امسال (۱۳۴۴) آغاز میشود. این سړک که از کابل شروع واز وادی هلمند و هریرود گذشته هرات را با مرکز از طریق هزاره جات وصل میکند بعد از آنکه تکمیل گردید یکی از مهمترین شاهراههای آسیا که از افغانستان عبور می کند بشمار خواهد رفت. بعد از سروی مقدماتی در ساحه دوم سروی نهائی آن در ظرف دو سال تکمیل و بعداً بکارهای ساختمانی آن اقدام خواهد شد.

توسط اداره انکشاف بین المللی از مدرك امداد صورت می گیرد. کار ساختمانی آن در ۱۳۴۰ شروع شده و احتمال دارد در سال ۱۳۴۵ کاملاً تکمیل گردد. تا حال در طول این جاده ۴۷ پل ساخته شده و ۲۷۶ کیلومتر قیر ریزی طبقه اول، ۲۳۱ کیلومتر قیر ریزی طبقه دوم و ۲۳۱ کیلومتر قیر ریزی طبقه سوم آن به انجام رسیده است.

۷- سړک پغمان و دور بند قرغه:- از نیمه سال ۴۲ الی سال ۴۳ در ساختمان و قیر ریزی سړک دوراهی سیلو الی قرغه و دور بند قرغه در حدود ۲۰۲۵۰ متر مکعب کندن و پر کاری ۹۰۲۰ متر مکعب سنگ کاری ۱۲۶۳ متر مکعب کازکریت آهن دار و بدون آهن، ۱۳۳۸۰ متر مکعب هنگاف کاری و ۲۵۲۷۹۰ متر مکعب

۹- سرک پلخمری، مزار شریف و شبرغان :-

بعد از تکمیل و افتتاح شاهراه سالنگ، وزارت فواید عامه را بر آن واداشت که شاهراهای مهم دیگری که ولایات مختلف مملکت را بهم وصل کند نیز احداث نماید.

به پیروی ازین نظر در جمله ساختمان وقیر ریزی سرک بزرگ ومهم پلخمری، مزار شریف وشبرغان که ولایات بغلان، پلخمری سمنگان، بلخ وجوزجان را بهم وصل می کند شامل پلان گردید.

بتاریخ ۷ عقرب ۴۳ عده زیادی کارکنان وسایل وآلات برای احداث این شاهراه مامور وموظف ساخته شد. بعد از انجام امور سروری ابتدائی ونهائی آن قرار داد ساختمانی این جاده بتاریخ ۱۰ جوزای سال ۴۳ بین وزارت فواید عامه وموسسه تخنواکسپورت شوروی عتد وامضاء گردید و اکنون امور ساختمانی آن جریان دارد.

طول این سرک ۳۲۱ کیلو متر ونسبت به سرک موجوده ۴۰ کیلو متر کوتاه تر خواهد بود. حجم اموال تجارتي که بالای این جاده ترانسپورت خواهد شد، در سال ۱۹۶۷ به ۸۴ هزار تن و در ۱۹۷۰ به ۶۷۰ هزار تن پیش بینی شده است. کارهای مقدماتی این جاده در جدی ۱۳۴۳ شروع شده و در همان سال محل رهائش مامورین، منسوبین وغیره آن تکمیل شده است.

پروژه کانال ننگرهار و بند سرده غزنی

باثر اعمار این کانال ولایت ننگرهار شاداب وهم اراضی آن که بیش از يك فصل حاصل میدهد

برای هر نوع زراعت آماده میگردد. کار ساختمانی این پروژه در حوت ۴۳ تکمیل و از طرف اعلیحضرت همایونی طی مراسم شاننداری افتتاح شد و از آغاز سال ۴۴ وارد مرحله آبیاری وبهره برداری گردیده است. درین پروژه علاوه بر امور ساختمانی ۲۳۶۹۲۰۰ متر مکعب اراضی خاک میده آن تسطیح و ۴۸۱۰۰ متر مکعب سنگ از بالای اراضی جمع آوری شده وهم ۶۱۰۰ متر مکعب خاک میده برای زمینها آورده شده و ۱۳۷۴ هکتار زمین قلمه شده است.

کارهای ساختمانی بسند سرده غزنی در پلان پنج ساله اول شروع شده بود تا اکنون جریان دارد و با تکمیل این بند ۸۰ هزار جریب زمین که دارای خاک میده می باشد تحت آبیاری وزراعت در خواهد آمد این بند در ۳۷ کیلومتری جنوب شرق شهر غزنی واقع است و به صورت يك بند خاکی اعمار میگردد که از مواد مخلوط ریک و جغل میده بازتفاع ۳۰ متر وطول فوقانی ۴۰۰ متر و عرض تحتانی ۳۰۰ متر و عرض فوقانی ۱۰ متر اعمار می گردد سلامی سفلی آن ۳۰ متر و سلامی علیای آن ۵ ر ۳ متر بوده و بایک طبقه ریک و جغل ترکیب و تحکیم می شود ظرفیت کاسه این بند ۱۵۰ میلیون متر مکعب می باشد.

تاحال درین پروژه ۱۵۲۸۲۰ متر مکعب کندن، ۷۱۰۰۰ متر مربع آبیاری زمین خاکزار، ۲۳۲۱ متر مکعب کانکریت با آهن، ۲۷۴۶ متر مکعب سنگ کاری معه کانکریت ۶۱۸۹۰ متر مکعب جغل اندازی و ۲۶۰۰۰ متر مکعب پرکاری دیوار بند انجام یافته است.

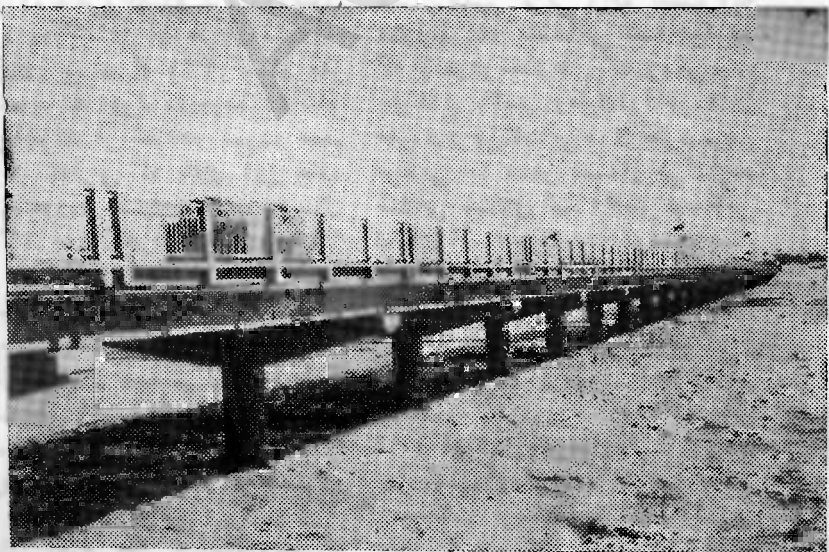
بنادر :-

آن ، واکمال گدام معیار می باشد برعلاوه درین پروژه از سنبله ۴۲ الی ختم سال ۴۳ در حدود ۲۳۴۸/۳۲ متر مکعب تهداب کنی ۹۵۶/۷۸ متر مکعب خشت کاری ۶۵۵ متر مکعب سنگ کاری، ۴۰۱۶ متر مربع پلستر کاری و ۵۶/۴۲۳ متر مکعب کانکریت ریزی صورت گرفته وهم دروازه ها و کلکین ها مسطح ، ویرنیگ برق، آیینه شانی ده باب تشناب عمیری، رنگ آمیزی و تزئینات دیگر آن به انجام رسیده است .

ه - اعمار پل ها :-

علاوه بریک تعداد زیاد پل های بزرگ و کوچک که در طول شاهراه اعمار و تکمیل گردیده است ساختمان سه پل بزرگ دیگر که عبارت از پل بمسود ، پل کسامه و پل اکار است که جزء فعالیت های انکشافی دو سال اخیر وزارت

در مملکت ماکه امور حمل و نقل عموماً توسط لاری و موتر و از راه خشکه صورت میگیرد مشکلی در وضع اقتصادی مملکت و تجارت خارجی وارد نموده است . لزوم اعمار بنادر در جاهائیکه امکان آن موجود است یک اندازه این مشکل را برای تحویل دهی و تحویلگیری صادرات و واردات مملکت آسان و رفع میسازد . بروی این منظور در طول دریای آمو اعمار بندری مدنظر گرفته شد . چنانچه کار اعمار شیرخان بندر در سال ۱۳۴۰ شروع گردید و تا اخیر سال ۴۳ دوام یافت کارهائیکه در طول این مدت انجام یافته است عبارت از ده باب تعمیر رهایش مامورین یک فامیله و دو فامیله، نصب ماشین ازه باتمام سامان و لوازم آن، نصب ماشین مخلوط مصالح با غربال

پل پښتون هرات که در بین شما عراق هرات و قندهار جدیداً احداث گردیده است

نیاغلی دوکتور محمد یوسف صدراعظم موقعیکه پیل کانکریتی کامه را افتتاح می فرمایند

تکمیل گردید . این پیل دارای ۲۰ قنطاق و ۶ پایه بوده باکادر های فولادی که روی آن تخته های کانکریتی فرش شده مستحکم گردیده و به جناحین آن دیوارهای استنادی نیز اعمار شده است .

پیل اسمار که ساختمان آن در سرطان ۴۲ شروع و در ۶ ثور ۴۳ خاتمه یافت دارای ۸۵ مترطول و ۷ متر عرض می باشد این پیل دارای دو قنطاق است و از کانکریت ساخته شده است .

فابریکه خانه سازی :-

تکثیر روزافزون جمعیت ، دولت را مصمم نمود که یک فابریکه بزرگ و مدرن خانه سازی را نیز در پلان مدنظر بگیرد که به موجب آن اساس فابریکه خانه سازی به تاریخ ۹ - اسد سال ۴۱ بنانهاده شد و کارهای ساختمانی آن درجدهی

فراید عامه به شمار می رود . با اعمار این سه پیل در نقاط مختلف وادی سرسبز ننگرهار مشکلات عبور و مرور و حمل و نقل بطور کلی رفع ، تهدیدای که از ناحیه آب خیزی دریا متوجه مردم بود مرتفع گردیده است .

پیل بهسود یا پیل ظاهر شاهی که بالای دریای کابل اعمار گردیده دارای ۳۶۴ مترطول و ۷ متر عرض بوده و پیاده رو های آن سه متر می باشد .

این پیل دارای هفت پایه و ۲ قنطاق است ، ساختمان آن بتاريخ ۱۳ سنبله ۴۱ شروع و در ۲۹ جوزای ۴۲ تکمیل گردید .

کار ساختمان پیل کامه که ساحه دو طرفه دریای کنرها را با هم وصل میکند در هشته عقرب سال ۲۹ اسد ۱۳۴۳

مانند سایر پروژه های انکشافی دیگر در پیشبرد پروژه های صنعتی و فعالیت‌های آن از قبیل پایپ لاین گاز، پروژه کود و برق مزارشریف، پروژه تفحصات نفت، پروژه بند برق نفلو، کارگاه‌های پل چرخسی، پروژه تالقان، مرکز تخنیکسی و تخنیکم جنگلک فعالیت‌های آتی بعمل آمده است. - که به اختصار توضیح می‌گردد.

۱ - پایپ لاین گاز :

از ساحه گاز الهی فابریکه کود کیمیاوی بفاصله ۸۷ کیلومتر و تا سرحد شوروی ۹۳ کیلو متر و در جوار فابریکه دو کیلو متر مربع از مرکز آب تا میدان ذخیره گاز خواجه توگردک ۲۱ کیلو متر، از جاهای ۷ و ۸ واقع خواجه گوگردک تا تصفیه خانه گاز ۲۲ کیلو متر سروی و توپو گرافی شده. مقطع اول عبور نل گاز از در یای آمو (در حصه قریه اسلام قلعه) ۵۳ کیلو متر و مقطع دوم از حصه کلفت به فاصله ۲ کیلو متر و ساحل در یا ۳ کیلو متر علامه گذاری شده و توسط دسته طبقات الارضی ۱۰۰ هکتار زمین تحت امتحان قرار گرفته، از ۲۲ عدد چاه استخراج گاز تا موضع تجمع گاز ۳ در یتیم تاق موازی ۳۱/۶۶۳ کیلو متر از موضع تجمع گاز نمبر ۳ در یتیم تاق خانه گاز و از آنجا تا سلطان کوت موازی ۲۱ کیلو متر، همچنان از مواضع تجمع گاز ۱-۲-۳ تا تصفیه خانه ۱۱/۵۴۷ کیلو متر تمديد لین برق، ۵۸/۶۷۹۰ کیبل تیلفون برای ارتباط تصفیه خانه سلطان کوت و شبرغان سروی و توپو گرافی شده و از

۱۳۴۳ انجام و افتتاح گردید. این فابریکه که در سمت شمالی میدان هوایی کابل اعمار شده، دارای ۱۳۲ متر طول - ۵۴ متر عرض ۱۲ متر ارتفاع و ۹۶ پایه کانکریتی می‌باشد، مساحت عمارت فابریکه ۷۲۵۰۰ متر مربع و گنجایش آن ۸۷۵۰۰ متر مکعب و مساحت موضع ساختن اجناس کانکریت آهنسار آن ۲۵۰۰ متر مربع می‌باشد. این فابریکه به اشتراك سرمایه دولتی و از قرضه دولت اتحاد شوروی اعمار گردیده است.

فابریکه بعد از افتتاح (جدی سال ۱۳۴۳) به فعالیت‌های ساختمانی و تولیدات خود آغاز کرده است. تولیدات فابریکه در سال عبارت از ۳۵۰۰۰ متر مربع تخته‌های کلان کانکریت آهنسار برای ساختمان محلات ره‌ایش و ۶۰۰۰۰ متر مکعب سامانهای کانکریت آهن دار برای ساختمان‌های اجتماعی، صنعتی و ۲۰۰۰۰ متر مکعب مصالح کانکریت برای فرش و کانکریت ریزی و ۲۵۰۰۰ متر مکعب تهیه جغل برای امور سرکسازي تعمیرات و غیره می‌باشد.

امور صنایع :

با انکشاف مواصلات، نقلیات زراعت و آبیاری میتوان امور صنعتی و تجارتي مملکت را نیز توسعه داد. ازینرو قسمیکه تذکر رفته در پهلوی انکشاف امور مواصلاتی و نقلیاتی و توسعه زراعت و آبیاری توجه خاصی در راه صنعتی شدن مملکت مبذول میگردد چنانچه در طول سال ۴۳

پروژه تفحصات و گاز :

شف ذخیره مقدار ۶۲ بلیون مترمکعب گیس یکی از نتایج مهم این پروژه بوده و در سال ۴۳ فعالیت های ذیل در پروژه مذکور صورت گرفته است .

۱ - نقشه برداری ۱/۵۰۰۰۰
 مساحت ۲۴۹۴ کیلو متر مربع و اکتشافات اندازه گیری ۳۸۸ لیومتر مربع و گراوی متری بمساحت ۲۷۵۰ کیلو متر مربع ، برمه کاری های ساختمانی ۳۲۲۳/۸۰ متر ، برمه کاری های اکتشافی و استخراجی ۲۴۱۲۴/۱۵ متر بعل آمده ، تعداد دستگاه های فعال برمه کاری اکتشافی بصورت وسطی در اخیر هر ماه ۵ عدد و از برمه کاری ساختمانی یک عدد بوده است نفر فنی که در مکتب برمه کاری و کورس ها و همچنین در جریان کار تحت تربیه گرفته شده اند به ۹۹۱ نفر بالغ میشود . مصارف جنسی پروژه عبارتست از ۲۷۷/۲۱۱۹ تن سمنت ۱۳۶/۳۴ تن آهن گول ، یک تن آهن گادر ، ۷۷۴۷۳۴ قالب خشت بخته ، ۲۹۵۶/۵۰ متر مکعب سنگ ، ۳۵۸/۷۸۷ تن چونه ، ۱۹۴۶ متر مکعب ریگ ۲۸۶۴۱۲۵ - لیتر پترول ۲۲۰۵۷۷۳ لیتر دیزل ، ۶۳۱۹/۷۷۹ تن روغنیا ت ۱۴۵۲۲۴۹۷ کیلوات ساعت برق ۱۱/۶۵۹ تن ذغال سنگ ۷۷۰۳۲۳ تن چوب سوخت ۹۴۸/۸۶۵ متر مکعب چوب چار تراش ۸۰/۴۸۵۰ متر چوب دستک می باشد .

مصارف اکتشافی پروژه در سال ۴۳ بالغ بر ۱۱/۵۹۸۷۴۲۳۴

۲۳ عدد چاه تا ذخیره گاز نمبر ۱ موازی ۳۲ کیلو متر و از ۲۴ عدد چاه تا ذخیره گاز ۳۳ کیلو متر از مرکز تجمع گاز نمبر ۱ تا ۲ به اندازه ۱/۶۰۶ کیلومتر ، تمديد لين برق ۱/۹۰۶ کیلومتر و علاوتاً فاصله بين چاه ۷ و ۸ که ۶۳ متر می باشد سروی و توپو گرافی شده و بسیاری آن علامه گذاری گردیده ، علاوتاً موقعیت چاه ها و ساحات نل دوانی و خطوط ارتباطی بمقیاس ۲۵۰۰۰/۱ و موقعیت مراکز جمع آوری گاز نمبر ۱-۲-۳ ۱۰۰۰۰/۱ نقشه برداری و توپو گرافی شده است .

در پرافیل اول چاه نمبر ۱ ذریعه دستگاه مربوطه به عمق ۷۲ متر برمه کاری شده .

در پرافیل دوم چاه نمبر ۲۹ ذریعه دستگاه مربوطه به عمق ۲۴۵ متر برمه کاری شده .

در پرافیل دوم چاه نمبر ۱۰ ذریعه دستگاه مربوطه به عمق ۱۹ متر برمه کاری شده .

در پرافیل اول چاه نمبر ۷ ذریعه دستگاه مربوطه به عمق ۹۵ متر حفر گردیده .

در پرافیل دوم چاه نمبر ۱۱ ذریعه دستگاه مربوطه به عمق ۲۸ متر حفر گردیده .

در پرافیل اول چاه نمبر ۶ به اندازه ۲۰ متر ، چاه نمبر ۱ به اندازه ۵۹ متر ، فلتر نصب ۲۷ متر برمه کاری صورت گرفته

مصارف اکتشافی این پروژه در سال ۴۳ به مبلغ ۱۰۹۷۶۹۵/۵۰ افغانی بالغ میشود .

مساله در برج حوت شروع و اول
الذکر ۵۰ فیصد و دومی آن ۸۰
فیصد تکمیل گردیده است .
مصارف انکشافی این پروژه در
سال ۴۳ بالغ به ۴۷۵۴۳۲/۶۰
افغانی میشود .

پروژه بند برق نفلو :

امور ساختمانی این پروژه
بظرفیت ۶۰ الی ۹۰ هزار کیلوات
برق جریان داشته و امید است
با تکمیل آن ظرفیت برق به دوچند
ارتقا یابد . در سال ۴۳ اجرا آت
و مصارف جنسی ذیل درین پروژه
صورت گرفته :

ساختمان اساسی :

در قسمت جناحین بند اجراءات
قرار ذیل است .

افغانی تخمین میشود .

پروژه تخنیک نفت

مذاکرات دزمورد قرار دادهای
سروی و پروژه سازی تخنیک
نفت تاجر قوس ۴۳ جر بیان
داشت، ارشروع برج قوس نا اکتون
تهداب و سنک ناری تعمیرات موتر
شوئی نجار خانه موقتی ، تعمیر
جنریتور موقتی ، دفتر موقتی
متخصصین خارجی و تعمیر نمبر
تحویلخانه آغاز و در برج حوت
سان مذکور تعمیر موتر شوئی
موقتی ، تعمیر نجار خانه صد
فیصد و تعمیر جنریتور برق و دفتر
داری موقتی ۹۵ فیصد تکمیل
گردیده متباقی زیر کار است .
چوب تره آهنگر خانه و مخلوط

متر مکعب	۳۱۰۷۱۰	کندن و پر کاری
"	۳۴۲۳۵	کانکریت کاری
"	۳۵۷۱	سمنت کاری
	آتی است :	در قسمت تونل اجراءات قرار
"	۲۸۸	کندن
"	۲۰۰	کانکریت کاری
"	۹۲۱۳۰	برمه کاری
"	۴۹۹۲	سمنت کاری
"	۳۷۴۰	پیچکاری
"	۵۶۱	سیم کاری
		ساختمان فرعی :
متر مربع	۴۲۸۵۰	هموار کاری
"	۸۲۰	نجاری
"	۲۰۰	آهن پوش
"	۱۰۹۹۰	پلاستر کاری و رنگمالی
متر مکعب	۳۶۵۳	سنگ کاری
"	۱۷۵۳	خشت کاری
"	۹۸۹	کانکریت کاری
"	۱۳۴۸۵۶	کندن و بار کردن
کیلو	۱۱۲	فلز کاری

مصارف جنسی این پروژه
عبارتست از : سیم مختلف

۵۴۶۲۴ متر ، سفیده ۶۳۶ کیلو ،
تیل الف ۶۵۷ کیلو ، سمنت ،

۱۸۱۱۸ تخته ، قیر ۲۹۸ تن ، ریگ باب روغنی ۶۹۱۸ کیلو و غیره . مجموع مصارف سال ۴۳ این پروژه از بودجه انکشافی ۹۵۵۳۹۰۰/۱۰/۰۵ - افغانی میشود .

پروژه کود و برق مزارشریف :

این پروژه در سال ۴۳ روی دست گرفته شده و به فعالیت آغاز نموده است در قسمت توپوژیو دیزی هفت نقطه ترنگولیشن و ۱۹ نقطه در جاهای لازمه تعیین و برجهای آهنی آن نصب و سروی شبکه ها به صورت دقیق اندازه و محاسبه گردیده ، همچنان خواص فلزات تحت شرایط اقلیمی مطالعه و اندازه گیری شده ، اندازه گیری ارتفاع تناسب ساحه به امتداد پرو فیل های معین موازی ۸۰ کیلومتر و جیود یزی برای سروی توپوگرافی ابر ۵۰۰۰ باندازه ۹۰ کیلومتر مربع و همچنان در ساحه های تصفیة آب مورد ضرورت در جنوب غرب امام بکری ، جنوب پیکان دره به مساحه ۱۵ کیلو متر مربع سروی گردیده است .

در امتداد دریای بلخ بطول ۸۰ کیلو متر اندازه گیری و در نقاط حساس پیلر های کانکرتی تثبیت شده ، سروی توپوگرافی به مقیاس ۱ بر ۵۰۰۰ در ساحه فابریکه بیش از ۳۰ کیلومتر مربع صورت گرفته موضعیکه برای فابریکه برق تعیین شده ، منطقه ذخیره آب مورد ضرورت به مقیاس ۱ بر ۱۰۰ سروی گردیده نقاط کارانجیتری جیولوجی نقاط هیدرو متری و هیدرو جیولوجی و نقاط بند های آب علامه گذاری و با هم اتصال یافته در قسمت انجنیری جیالوجی سروی

۵۰۷۶۴ تن ، خشت پخته ۳۰۰۳۰۲ قالب ، کیبل مختلف ۱۸۶۱۹ متر ، چوب دستک ، ۶۵۹۵ عدد ، چوب گردم ۱۷۵ متر مکعب ، چوب تخته ۸۵۳۷/۹۱ متر مکعب ، سیخ گول ، ۱۰۳۱۷۲۱ کیلو آهن گادر ۱۳۵۹۷۵۸۸۰ ، نل مختلف ۱۴۲۰۵ متر ، میخ مختلف ۱۰۳۸۰ کیلو ، قیر ، ۱۹۰۷۶۰ کیلو .

مصارف انکشافی این پروژه در سال ۴۳/۰۹/۱۷۱۱۹۲۹۱۹ افغانی میباشد .

کار گاهای پل چرخي :

این پروژه ربه اكمال میباشد . در سال ۴۳ در قسمت ساختمان های اساسی به اندازه ۴۸۶۵۷۹ متر مکعب کندن و پرکاری ۵۵۸۲۴ متر مربع سرك و میدانهای سپورت صورت گرفته ، ۸۱۸۲۸ متر لوله کشی و انواع شبکه چاه عمیق ، دوحوض ارتباطی و اعمار يك مرکز فرعی برق به ظرفیت ۲۵۰ کیلووات از اجراءات اساسی پروژه مذکور بشمار میرود .

مصارف موادیکه درین پروژه بکار برده شده عبارت از :
سمنت ۵۰۴۲/۵ تن ، تخته سمنتی ، کتاره و بلول سمنتی ، ۴۰۹۰ دانه ، ۴۳۰۳۵۰۰ قالب خشت پخته ، ۳۲۵۴۴ متر مکعب سنگ ۳۹۹۵۴ تن چونه ۳۳۴۲۳ متر مکعب ریگ ، ۲۶۶۸ تن چوب سوخت ، ۱۹۲۸/۶۵۰ متر مکعب چوب چهار تراش ، ۲۷۵۸ عدد چوب دستک ، ۲۲۱۳۱ کیلو میخ سیمی همچنان مواد خارجی از قبیل آهن گادر ، ۳۰۹۱ عدد و بطرول ۱۳۷/۷۰ تن ، دیزل ۳۴۱/۷۳ تن ، روغنیات ۳۱/۱۶۵ تن ، ریگمال

تحت مطالعه قرار گرفت . که اولي به مساحت ۱۶۰ هکتار زمین به مقياس ۱ بر ۵۰۰۰ ، دومي آن به مساحت ۶۰ هکتار به مقياس ۱ بر ۲۰۰۰ سروی و نقشه توپو گرافي آن تکميل گرديد . علاوه در مساحت مذکور نهال شانی شده و در قسمت تحتانی مساحت مذکور چوب های متعدد بعرض ۴۰ متر و طول ۱۰۰۰ متر کنده شده دو طرف آن قلمه سفیددار غرس گردیده است .

برای احداث تعمیرات پنجصد هزار قالب خشت ، يك مقدار کافي چونه ، سنگ تهیه و خریداری گردیده که مصارف انکشافی آن در سال ۴۳ به ۹۳۳۴۹۶/۵۲ افغانی بالغ میشود .

مرکز تخنیکي :

مرکز تربیوی تخنیکي دارای سه بلاک آتیست :

- ۱ - بایسکل سازی
 - ۲ - پلاستیک سازی
 - ۳ - شیشه سازی
- اول - دستگاه بایسکل سازی دو شعبه دارد .

الف - شعبه میخانیکي

ب - شعبه رنگمالي و بسته کاری : از شروع کار ، دستگاه بایسکل سازی ۶۴۷ عراده بایسکل تولید ، ۵۱۴ عراده ، به فروش رسیده ظرفیت تولیدی ماهوار آن به ۵۰۰ عراده بایسکل میرسد .

کارکنان افغانی ۲۸ نفر و متخصصین خارجی بدونفر بالغ میشود .

دستگاه پلاستیک سازی :-

درین دستگاه دو ماشین فعالیت می نماید .

الف - ماشین انجکشن به حجم ۶۰ گرام بوده که ظرفیت تولیدی آن نظربه نوع تولید متفاوت است .

۱ بر ۲۵۰۰۰ به مساحت ۷ کیلو متر اجراء و برای این منظور کار ۱۶۲ چاه به عمق ۱۰ متر حفر گردیده ، امور تدقیق لابراتوار و تجزیه خاک ساحات مربوطه در حصه شمالی تنگی چشمه شفا حفر دو چاه تحت مطالعه قرار گرفته ، امور هایدولوجی و جیوفزیکي در جنوب چشمه شفا بمقياس ۱ بر ۲۵۰۰۰ ، مساحت ۲۰ کیلومتر جريان داشته و به تعداد آب چاههای آب انکشافی به قطر ۱۶ انچ و عمق ۳۵ انچ تا ۳۸ متر برمه و اکثراً با فلتر مجهز ساخته شده ، در مساحت پیکان دره نیز چاههای آب برمه از نظر

و شرایط صحی تحت مطالعه میباشد . امور هیدرو جیولوجی و برمه کاری در مساحت پیکان دره و استخراج امتحانی آب از چاههای نمبر ۱-۷ و ۲-۷ و کشیدن نلها و فلترها از چاهها نیکه به آن ضرورت دیده نشده اما در علاوه تا در نزدیکی منطقه فسا بریکه يك حلقه چاه (چاه ۵۱) حفر میشود که عمق آن فعلاً ۶۰ متر میباشد .

در اجراءات متفرقه پروژه احداث سرک بین سرک عمومی مزار شریف و پل امام بکری تا مساحت فابریکه موازی يك کیلو متر و عرض ۱۵ متر پیش بینی شده و اجراءات ذیل صورت گرفته است .

۱ - يك پل کانکرتي به ظرفیت هفتاد تن به عرض ۷/۷۵ متر و طول ده متر اعمار گردیده ، يك تعمیر دو منزله پخته کاری به طول ۱۸/۵۰ متر و عرض ۱۳ متر مشتمل بر ۱۳ اتاق شروع ، تهداب آن تا کورسی اكمال شده است .

جهت رهایش کارکنان دو منطقه در غرب و شمال قشلاق سوخته

ب - ماشین اکسترودر

تولیدات ماشین اول را اجناس آتی تشکیل میدهد .

تعداد فروش شده

دانه ۳۷۱۱۲

دانه ۹۱۴۱

دانه ۱۲۴۰۰

تولیدات

دانه ۴۱۵۸۰

دانه ۷۶۹۵۵

دانه ۱۲۸۰۰

اسم اجناس

گیلاس

خطکش

شانه سر زنانه

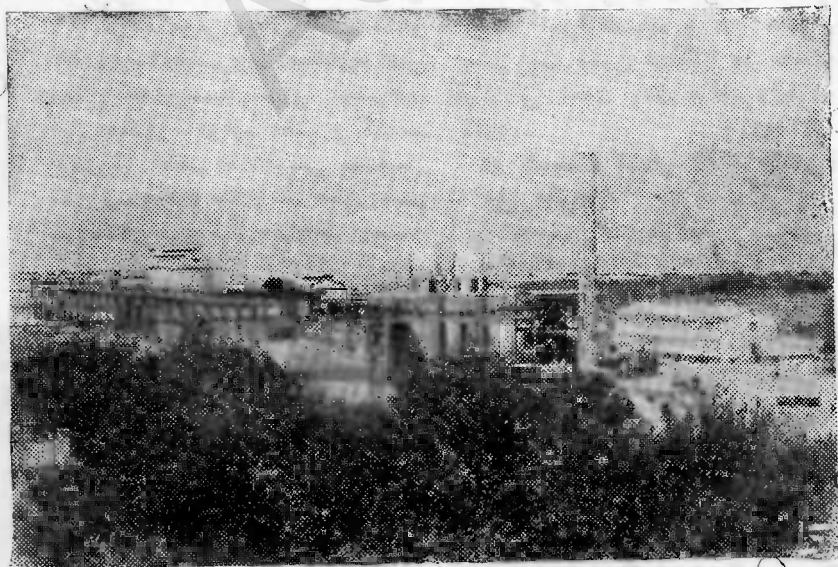
و درجه ذوبان کوره به ۱۲۰۰ درجه سانتی گراد میرسد .

تولیدات دستگاه عبارت از خاکستر دانی ، قندانی ، سنجاق دانی ، آبکشی مرچ و نمک دانی ، کاسه ماست خوری ، پیاله ، پشقاب گیلاس و غیره میباشد . کارگران آن به شمول سه نفر متخصصین خارجی به ۲۲ نفر میرسد . مصارف پروژه در سال ۴۳ به ۶۱۵۹۸۰۹ افغانی بالغ میگردد .

تولید ماشین دومی : نل پلاستیکی که قطر آن ۲۰ ملی میباشد .

و توسط این ماشین در حدود ۱۰۳۰۰ مترنل تولید شده ، تعداد کارکنان افغانی در دستگاه پلاستیک سازی ۷ نفر و متخصصین خارجی یک نفر میباشد .

مجموع دستگاه شیشه سازی : ظرفیت تولیدی این دستگاه به ۱۵۰ تا ۳۰۰ کیلو گرام بالغ میشود .

قسمتی از ساختمان فابریکه / سهمنت غوری

کرایه سامان ، تر میم
 عراده جات اعاشه طلاب شامل
 مکتب کادستر البسه ، روغنیات ،
 پرژه جات ، مفروشآت ترمیمات
 عمومی وسایر لوازم مورد ضرورت
 رسیده است .

یک ورکشاپ بصورت فنی جهت
 ترمیم آلات و اسباب مربوط تاسیس
 گردیده است که یک تعداد متعلمین
 نیز در آن اشتغال داشته و
 به انکشاف اندوخته خودها در
 تمرین و تطبیقات در ورکشاپ حصه
 دارند .

وهم ورکشاپ میخا نیکی برای
 ترمیم وسایط مجهز و فعال گردیده
 است .

در قسمت سروی اراضی

سروی اراضی مناطق شاجوی
 ترنگ ، میدان هوائی بین المللی
 (کند هار) و بعضی از حصص دیگر
 اراضی دولتی قندهار (که مجموعاً
 ۵۳ هزار جریب زمین را احتوا
 میکند اجرا شده و ۶۵ هزار
 جریب زمین دیگر در منطقه
 بارکزائی تحت پلان و کنترل قرار
 دارد .

در قسمت اعمار تانک (ذخیره

تیل بطرول)

انحصارات دولتی برطبق
 پروگرام مرتبه سه عدد تانک
 بطرفیت مجموعی سی هزار متر
 مکعب در کابل یک تانک بطرفیت
 ده هزار متر مکعب در پلخمری و یک
 عدد تانک به ظرفیت مجموعی
 (۱۰۰۰۰) متر مکعب در جلال آباد
 اعمار خواهد نمود. که مصارف
 مجموعی آنها بالغ بر ۴/۷ ملیون
 مارک میشود. و هم ۲۹ عدد استیشن
 موجوده روی کار اصلاح، و ۳۰
 استیشن سرویس دیگر طبق این

پروژه کدستر وزارت مالیه مواد نفتی ، انحصارات وسیلو های ریاست تهیه غله پروژه کدستر :

این پروژه به مقصد سروی اراضی
 زراعتی افغانستان با اساس
 موافقنامه سال ۱۹۶۳ بین
 افغانستان و مؤسسه امداد تخنیکي
 اضلاع متحده امریکا روی کار
 آمد. هدف از تاسیس این پروژه
 تربیه نفر و تهیه وسایط طرف
 ضرورت میباشد. تا نواقص
 مضرة زراعتی افغانستان سروی
 و رجستر گردد .

رو بهمرفته برای تربیه نفر فنی
 در سال ۴۲ مکتب سروی کادستر تحت
 اثر وزارت مالیه افتتاح گردید
 و در آن چار نفر مشاورین امریکایی
 به کار شروع نمودند. روی همین
 منظور در اواخر سال ۱۳۴۳ یک
 اندازه سامان و لوازم به قیمت
 مجموعی ۱۴۱۹۹۳ دالر که در آن
 ۲۱ عراده موتر ، پرزه جات فالتو
 آلات و وسایط سروی ، سامان اراضی
 بعضی آلات و اسباب برای پیشرفت
 این منظور ، لوازم دفتر و کتب
 از طریق تفاهم ذات البینی بداخل
 مقررده متذکره وارد شده و هم
 موادیکه تهیه آن از داخل میسر
 نباشد ، با اساس قرارداد منعقد
 با مرجع ذی علاقه بطور اوسط
 سالانه به مبلغ ۲۵۰۰۰ دالر از خارج
 مملکت از مرجع مذکور تهیه
 میگردد .

در قسمت مصرف پول باید گفت:
 که در شش ماه اخیر سال ۱۳۴۳
 در پروژه کدستر مبلغ
 ۳۵۸۳۲۲۲۲۵ - افغانی به مصرف
 رسیده است که جمعاً به مصرف معاشات
 مامورین و مستخدمین ، سفر خرچها

فعالیت های ساختمانی و انکشافی:

در قوس سال ۱۳۴۳ انحصارات دولتی جهت مرفوع ساختن مشکلات و نیاز مندی های خود موفقی به اعمار قسمتی از ساختمان های مورد احتیاج در بعضی حصص و نواحی مملکت شده است که اینک قرار آتی متذکر میشویم .

۱ - در ذخیره بینی نیز از ریک احاطه نسبتاً وسیعی برای ایستگاه تانکرها اعمار گردیده و در داخل ساحه مذکور دو گدام (هر یک به ظرفیت ۵۰ تن جمله ۱۰۰ تن) برای روغن های و غیره مواد ساخته شده است .

۲ - به تعداد ۱۶۰ پایانه های کانکریتی برای ۴۵ عدد تانک در سیاه سنگ ساخته شده که اضافه از ۳ میلیون لیتر گنجایش دارد .

۳ - در محل ذخیره خواجه زواش هم دو عدد تانک به ظرفیت ۱۵۰۰۰۰ لیتر بالای پایه های کانکریتی نصب گردیده است .

۴ - در محوطه ورکشاپ گرافتی (واقع قسمت سیلو) تحویلخانه بزرگی برای حفاظت پرزه جات روسی اعمار شده است .

۵ - در سروبی تعمیر (برای نمایندگی جدید) و یک گدام شکر اعمار و در ظرفیت ذخایر سروبی ۱۵۰۰۰ لیتر افزایش بعمل آمده است .

۶ - در (کنرها) یک گدام شکر به ظرفیت ۱۰ تن و یک تانک به ظرفیت گنجایش ۲۰۰۰ گیلن تحت ساختمان است .

۷ - در (گردیز) ۱۸ تانک به ظرفیت ۷۵ متر مکعب و یک میزان ۲۵ تنه نصب گردیده است .

۸ - در (کلفت) ۴ گدام شکر به

پروگرام اعمار خواهد شد که ۸/۲ میلیون مارك به مصرف خواهد رسید .

باین ترتیب مجموع مبلغ کریدت آلمان برای اعمار پروژه های انحصارات دولتی ۱۲/۹ میلیون مارك میباشد که ۷۵ فیصد مصارف افغانی پروژه های متذکره را نیز احتواء میکند .

کریدت مزبور مورد تصویب و منظوری مقامات مربوط آلمان قرار گرفته و در طول سال ۱۳۳۳ در اطراف پروژه های فوق بایکی دو هیئت اعزامی (کریدت انشتالت بانک) مذاکره صورت گرفت .

متن قرار داد قرضه که از طرف مقامات مربوط آلمان ارسال شده است مطالعه و بعضی تعدیلات در آن وارد گردیده که عنقریب هیئت طرفین قرار داد کریدت را امضاء خواهند نمود .

باعقد این کریدت کار های ساختمان و پروژه های اصلاحی مربوط انحصارات شروع خواهد شد .

علاوه بر آن ریاست انحصارات افر بعضی کمپنی هارا برای این منظور مطالبه نموده است که بعد از غور لازم بایکی از آنها قرار داد لازمه عقد خواهد شد .

در سال ۱۳۴۳ توقع میرفت تا کار های ساختمانی پروژه های انحصارات آغاز گردد . ازین رو مبلغ ۵ میلیون افغانی از بودجه دولت برای تعمیل این مرام منظوری به عمل آمد اما نسبت نرسیدن (وجه کریدت آلمان) در سال ۱۳۴۳ از مبلغ فوق الذکر استفاده نشده

و در سال (۱۳۴۳) نیز مبلغ ۹۴۸۵۵۶۰ - افغانی از بودجه دولت منظوری گرفته شده است .

- ظرفيت گنجایش مجموعی ۱۰۰ تن
اعمار و مورد استفاده قرار گرفته
است .
- ۹ - پخته کاری يك قسمت از
ساحل دریای آمو (جهت جلوگیری)
از خطر سیلاب و حفاظت نواحی
شیر خان بندر در زمره فعالیت
های عمرانی شامل است .
- ۱۰ - ترمیم نلها و کانال های
شیرخان بندر پخته کاری شده
است .
- ۱۱ - در ورکشاپ گرانتی قریب
سیلوی مرکز يك دستگاه موتر
شونی و يك پایه لفت نصب و به
کار انداخته شده است .
- ۱۲ - درخنجان امور نل دوانی
و نصب تانک تکمیل گردیده است .
- قسمت توريد اموال و غيره امور
مربوطه انحصارات دولتي :**
- انحصارات دولتي در طول سال
۱۳۴۳ به توريد يك اندازه اموال
(اعم از استهلاکی و مصارفاتي)
مبادرت ورزیده و قسمتاً شکر
پطرو، روغنیات و سگرت از فعالیت
های عمده تجارتي انحصارات
موتر و پرزه جات آن رادر ساحه
انکشاف امور وانمود می دارد
که اینک به ترتیب ذیل تذکر داده
میشود .
- الف - در سال ۱۳۴۳ از اتحاد
جماهير اشتراکیه شوروی ۶۳
هزار تن شکر و ۲۰۰۰ تن قند
خشتی به قسمیکه ایجاب مینمود
وارد شده است .
- ب - مقدار مواد نفتی که در سال
۴۳ از طریق انحصارات از ممالیکه
وارد گردیده قرار ذیل است .
- از اتحاد شوروی :**
- ۱ - پطرو (برای موتر) ۵۰۰۰ تن
- ۲ - دیزل ۱۲۰۰۰
۳ - تیل تی يك ۱۲۰۰۰
۴ - پطرو ل طیاره ۴۳۳۵
۵ - روغنیات ۱۰۰۰
- از ایران :**
- ۱ - پطرو ۱۰۰۰۰
۲ - دیزل ۱۰۰۰۰
۳ - تیل خاک ۳۰۰۰
- از برهمنشل :**
- ۱ - پطرو ۱۰۰۰۰
۲ - دیزل ۱۰۰۰۰
- مقدار شکر و قند خشتی که در
سال ۴۳ در مرکز به فروش رسیده
به ۰/۶۳۵/۲۰۵۵۰۴۳۵ - افغانی و در
ولایات به ۰/۷۰/۳۱۵۴۷۲۷۸۵ -
افغانی بالغ می گردد .
- فروش قسمتی از مواد که
توسط انحصارات بداخل مملکت
عرضه گردیده است :**
- ۱ - شکر و قند خشتی که در سال
۱۳۴۳ در مرکز بفروش رسیده
به ۰/۶۱۳۵/۲۰۵۵۰۱۳۵ - افغانی در
ولایات به ۰/۷۰/۳۱۵۴۷۲۷۸۵ -
افغانی بالغ می گردد .
- ۲ - مواد نفتی که در سال ۱۳۴۳
در مرکز و ولایات عرضه و وجده
آن بدست آمده است . در مرکز
بالغ بر ۶۸۴۳۳۴۳۴۲۸۵ - افغانی و در
ولایات بالغ به ۲۵/۲۴۷۸۲۷۹۷۲ -
افغانی میشود .
- ۳ - در سال ۱۳۴۳ سگرت های
مختلف انحصارات در مرکز ،
۱۷۰۱۷۲ قطی به قیمت مجموعی
۱۰۸۱۹۵۸۴۶ - افغانی و در ولایات
۴۱۴۲۳۹۲ - افغانی به فروش
رسیده است .
- تعداد موترها و نوع آن (از
فرمایشات انحصارات)**
- الف - به تعداد ۱۵۲ عراده موتر
های تیز رفتار از ممالک مختلف

تقاضای مردم را مرتفع سازد . چون از اعمار و فعالیت سیلوی اول مرکز نتایج خوبی بدست آمده است دولت متوجه بدین شد که در پلان پنجساله دوم در مورد اعمار سیلو های دیگر فعالیت را پیش بین شود که میتوان از اعمار یک سیلوی جدید (در پهلو سیلوی اول) به ظرفیت ۳۰۰۰۰ تن و یک سیلو در هرات و قندهار هر یک به ظرفیت ۲۰ هزار تن معاً آسیاب های آن به ظرفیت ۲۴۰۰۰ تن در سال و ۲۹ عدد هنگر به ظرفیت مجموعی ۲۰۰۰ تن نام برد .

برای اعمار سیلوی دوم مرکز از ۳۲۰۰ متر مربع زمین که در آنجا ایجاب اعمار چنین یک سیلو را مینمود استفاده بعمل آمده مطابق قرارداد مورخه ۳۱ جنوری ۱۹۶۲ وزارت مالیه و نمایندگی (تخنو اکسپورت) و پروم ماشینی اکسپورت شوروی) سروی و نقشه کشی و طرح پلان ساختمانی سیلوی مذکور به شمول فابریکه بسکوت سازی و مکرونی تکمیل وبه تاریخ ۱۰ جوزای ۱۳۴۳ تحت اجرا قرار داده شده است .

مبلغیه برای مصارف اعمار سیلوی ۲ مرکز در بودجه انکشافی گنجانیده شده شامل ۱۰۰۰۰۰ و ۲۰ میلیون افغانی میباشد که یک میلیون دالر آن قرضه تجارتی قصیرالمدت شوروی است . قرار داد ساختمانی سیلوی دوم مرکز بتاریخ ۴۳۴/۶ باریاست دستگاه ساختمانی افغانی عقد گردیده که در مدت ۱۸ ماه کار سیلو را تکمیل خواهد نمود .

توسط انحصارات توريد و عرضه گردیده است .

ب - به تعداد ۸۶۹ عراده موتور های لازمی از انواع مختلف توسط انحصارات دولتی توريد و عرضه گردیده است .

۱ - در سال ۱۳۴۳ جهت خرید ۳۳۵ عراده از موتورهای امریکائی (۶ و ۸ تن) باضلاع متحده امریکا عقد قرار داد بعمل آمده است که محتوی قرضه دو میلیون دالر است .

وهم ممکن است در سال ۱۳۴۴ قرار داد قرضه مبلغ ۲۰۰۰۰۰۰ پوند سترلینگ جهت خرید یک قسم از موتور های انگلیسی (موتور های بسفورده) و تهیه پرزها و اجزای برای شعبات انحصارات بافاهمه وزارت پلان که قبلاً مذاکره بعمل آمده عقد گردد .

۲ - هکذا ریاست انحصارات باسناد درخواست مراجعین برای اشخاص انفرادی شرکتهای اجازه توريد یک تعداد موتورهای تیزرفتار و لازمی را داده است .

در قسمت سیلو : سیلوی اول به کابل به ظرفیت ۲۰ هزار تن تا اندازه احتیاج و مشکل را مرفوع ساخته و در عرضه غله از شروع تا سیس خدمات قابل قدر را انجام داده است و نیز از عرضه و فروش محصولات استفاده آن رضائیت بخش است .

شکی نیست که وسعت و کثرت نفوس شهر روز بروز افزونتر و تقاضا زیادتر میشود بروی این مطلب سیلوی مرکز با ظرفیت ۲۰ هزار تن خود نمیتوانست این همه

پښتونستان

د پښتونستان مهمې پېښې

چه ښاغلی لطیف وهمی، ښاغلی قلندر فوهند، ښاغلی ایوب صابر، ښاغلی اشرف حسین، ښاغلی احمد سردار خان فنا او ښاغلی قمر راهی چه مشهور ادیبان دی په دې وختو کښی د پاکستان د لیکوالو له ټولنی څخه پدی علت چه نوموړې ټولنی د پښتنو دکتو او هیلو په خلاف کار کاوه اودوی په هیڅ ډول هڅه نه شو زغملی له دغی ټولنی څخه استعفا کړیده. دسنبلی په ۲ ورځ له مرکزی محکوم پښتونستان څخه خبر را ورسید چه دپښتونستان سیاسی بندیان ښاغلی ارباب عبدالغفور، ښاغلی ار باب سکندر خان او ښاغلی میاشاکر الله چه په حبس دوام بندیان دې له راتلونکو انتخاباتو څخه وروسته به خوشی شی. ښاغلی افضل بنگین دیوې ور څپایې نماینده ته وویل .

ډیر د افسوس ځای دی چه د پاکستان حکومت دپښتونستان ځینی سیاسی مشران پدې وخت کښی بندی ساتلی دې له منځنی پښتونستان څخه را رسیدلی خبر وایی چه دمنځنی پښتونستان ملی مجاهدینو پدې وختو کښی په دوو جیو موټرو باندی چه پاکستانی مامورین پکښی و

د سنبلی په ۵ ورځ له مرکزی محکوم پښتونستان څخه خبر را ورسید چه د مرکزی محکوم پښتونستان ددیره اسمعیل خان په ضلع کښی ددیره اسمعیل خان د جماع جر مات خطیب مولوی عبدالقدوس خان او دهغه ځای اوسیدونکی مولوی عزیز الرحمن خان د آزادی غوښتنی په باره کښی د وعظ په اثر چه د پښتونستان دخنکو په مقابل کښی دپاکستان دحکومت په رویه بی انتقاد کاوه دپاکستان دحکومتی مقاماتو له خوا نیول شوی او بندی ځانی ته استول شویدی .

دسنبلی په ۱۲ ورځ له آزاد شمالی پښتونستان څخه خبر ورسید چه د باجوړ دسالارزو مومندو ، چارمنگ او اتمانخیلو او د آزاد پښتونستان د ساپو اوشینوارو قبیلو دپغلمو نویه ضمن کښی د افغانستان د خپلواکی دشیپ څلو پښتمی کالیزی په مناسبت خپله خوشالی څرگنده کړی اوددغی بختوری ورځی له امله یی دهمایونی اعلیحضرت حضور افغان ملت ته مبارکی ویلی ده .

هغه خبر چه له مرکزی محکوم پښتونستان څخه دسنبلی په ۱۶ ورځ را ورسید څرگنده کړه .

ویناوې وکړې. د غونډې گډون کړونکو دخدایي خدمتگارانو دپوه فعال غړي د ننګي داو سیدونکي ښاغلي وزیرخان دوفات په نسبت خپله سخته خواشینی څرگنده کړه. اودهغه مرحوم پاتې کسانوته ئې صبر جمیل غوښتنه وکړه اودهغه مرحوم په احترام پنځه دقیقې چې کښیناستل دغونډې گډون کړونکو په کلکه سره دپاکستان له حکومت څخه وغوښتل چه دپښتونستان ټول سیاسي بندیان خوشی کړي. هغه خبرچه له محکوم پښتونستان پېښور نه دسنبلی په ۲۲ نیټه را ورسید چه دپښتونستان ستر مشر خان عبدالغفار خان چه له څه مودې څخه را پسديخوا د معالجي دپاره اروپاته دسفر په تکل کښي ؤ. پدې وختو کښي په الوتکه کښي اروپاته تللي دي. ددوې دمخه ښي دپاره دخدایي خدمتگارانو دگوند مشران، دگوند یوزبات شمیرغړي اوددوې نور علاقه مندان حاضر ؤ. خان عبدالغفار خان دخدای پاماني په وخت کښي دپېښور په هوایي میدان کښي حاضرینوته وویل چه زما دسفر او بیرته راتگ تر وخته پورې تاسو خپلو مجاهدوته دوام ورکړې او زما ناروغی اولری والی باید ستاسی په کونښنونو کښي خنډ پښي نکړي. مشایعت کوونکي د خدای پاماني نه وروسته په سرو بیرغونو اودژوندي دې وې ښتونستان په نارودپېښور دښار له واټونو څخه تیرشول خبرداهم زیاتوی چه په دغه مسافرت کښي له خان عبدالغفار خان سره دده خپل نمسی اودده دورور مرحوم داکتر خان صاحب نمسی چه میره اوبنځه سره دې هم ملگرې دې دمعالجي

اوغوښتل یې دحکومت مداخلاتی پروگرامونه په هغه سیمه کښي عملی کړې حمله وکړه او دواړه مرګوتی ولجه یووړل اودهغوسورلی یې بندیان کړل. هغه خبر چه له مرکزی محکوم پښتونستان پېښور نه د سنبلی په ۲۱ نیټه را ورسید څرگنده کړه چه پدی وختو کښي دپاکستان دحکومت له خوا په رضوان الله خان کاکا خیل باندي یولې بندیزونه ایښودل شویدی چه دهغو په اثر نوموړی په هیڅ ډول غونډو کښي گډون نه شی کولای اود ویناؤ له کولو څخه منع شویدی اوده ته اجازه نه ده ورکړه شوي چه له خپلو همکارانو سره وگرړي. همدغراز نوموړي خبروایي چه یوتن سیاسی بندی ښاغلي خالدخان دلنډی دکلی اوسیدونکی چه پخوا دپښتونستان دآزادي غوښتنی په اثر په لس کاله بند محکوم شوی ؤ په دې وختو کښي دپاکستان دحکومت له خوا دساروغی په حال کښي ددیره اسمعیل خان له بندیخانسی څخه دهرې پور محبس ته بیول شوي دي. دغه راز په هماغه ورځ له مرکزی محکوم پښتونستان پېښور نه خبر را ورسید چه پدې وختو کښي دشبندر دسیمي دمربوطو خدایي خدمتگارانو فوق العاده لویه ملی جرگه دښاغلي قسمت الله خان په مشری شوې وه چه په هغی کښي دخدایي خدمتگارانو په غړیو علاوه دهغی سیمی ډیرو خلکو گډون کړی ؤ. غونډه دقرآن شریف دخو آیتو په تلاوت پرانستل شوه اولی مشران د پښتونستان د آزادی غوښتنی په باره کی مهمی اوجنابی

وشوه د پاکستان حکومتی قواؤ ته
ډیر زیانونه ورسیدل. خبر داهم
وایی چه دملی مجاهدینو له خوا
د سروکی اوسپیلنوې د قشلو ترمنځ
د تیلیفون او تلگراف دسیمم د شلیدلو
په ائردنوه ورو قشملو او د پاکستان
دنورو عسکری مقامونو تر منځ
مخابره بنده شوه .

دغه راز په همدی ورځ له مرکزی
محکوم پښتو نستان څخه خبر
راورسید چه دخدایی خدمتگارانو
لویه ملی جرگه دشاه منصور
د سیممی دزیدې داوسیدونکی ښاغلی
گل سید پاچا په مشرۍ وشوه چه په
هغی کښی دخدایی خدمتگارانو
له غړیو نه علاوه دهغی سیممی
زیات شمیر خلکو ټکون کړی و .
غونډه دقرآن شریف دخوآیتونو
په تلاوت پرانیستل شوه او ملی
مشرانو دپښتو نستان دآزادی
غونښتنی او دخود ارادیت د حق
حاصلولو په باره کښی وینا وی
وکړې دغونډې شاملینو یوځل بیا
دپښتو نستان دټولو سیاسی بندیانو
خوشی کیدل اود هغو بندیانو
لرې کیدل چه دپښتو نستان په
آزادې غونښتونکو خلکو باندي
لگول شوی دې دپاکستان له حکومت
څخه غونښتی دی .

دپښتو نستان په باب کښی
دښاغلی دکتور محمد یوسف
صدراعظم وینا چه دسنبلې په ۲۹
ورځ دلویی جرگی دغړیو په هڅ
کښی ولوستل شوه :
دلویی جرگی جناب نائب رئیس،
محترم غړو !

هغه وخت چه دافغانستان ملت
نمایندگان دخپل ملی ژوند دنوی
تنظیم دپاره راټول شوی دی خپله
وظیفه گڼم د پښتو نستان ملی

په وخت کښی دستایل شوې خان
پرستاری دغه دوه تنه او دمرحوم
قاضی عطاوالله خان زوی چه دژوند
تر آخره پورې د پښتونستان
دآزادی د لارې پټنگ و اوزوی یی
اوس په لندن کښی استو گنه
کوي .

په خبر کښی ویل شویدی چه
پاچا خان به دبیرته راتگ په وخت
کښی یو شمیر اروپائی، آسیائی
او افریقائی هیوادونه هم وگورې .
له مرکزی محکوم پښتو نستان
پښور نه دسنبلې په ۲۶ نیټه خبر
راورسید چه ښاغلی همدانی چه
یوفاضل او آزادی غونښتونکی سرې
دې اودیپنور دښار په مشن کالج
کښی یی دپروفیسر په حیث کار
کاږ ا و پدې وختو کښی یی
دپښتونستان دملت په مقابل کښی
دپاکستان دحکومت رویه غندلی وه
له خپلی و ظیفی څخه برطرف
او تر پولیسې سختو بندیونو
اوفشارونو لاندې راغلی دې .

دسنبلې په ۲۸ ورځ له منځنی
آزادپښتونستان څخه خبر راورسید
چه پدې وختو کښی دمسعودو
دعبدالرحمن خیلودقبیلی یوشمیر
ملی مجاهدینو دښاغلی ملاشیرعلی
خان جنگی اوبښاغلی حمل زارخان
په مشری دپاکستان دمامورینو
په یوهیئت چه په منځنی پښتونستان
کښی یی په یولې مداخلو پیل
کړې و حمله وکړه . په نتیجه کښی
دنوموړو مامورینو خوتنه له یوه
جیب موټر سره ونیول شول .

همدغه راز یوشمیر نورو ملی
مجاهدینو دښاغلی اورنگ زیب خان
په مشری د جنهولی او سروکی په
عسکری قشلو ډزې وکړې او په هغه
نښته کښی چه ددواړو خواؤ ترمنځ

د سنبلې په ۳۱ ورځ خبر راوړسید چه د جنوبي دېښتونستان محلي ملي شورې درايو په اتفاق په برياليتوب سره دلويې جرگې د ختميدو په مناسبت دغه لاندې پيغام د معظم ټولوک مبارک حضور او ښاغلي دکتور محمد يوسف صدر اعظم اودلويې جرگې غړي يوته استولي دي .

لويه تاريخي جرگه چه د افغانستان دنوي اساسي قانون په مسوده باندې دغوږ دپاره د افغانستان ځوان بخته او عدالت خوښونکي پاچا په اراده جوړه شوي وه او په ډير برياليتوب سره پای ته ورسیده زمونږ د خوشالي سبب شويده او پدغه نسبت خپل دزړه دکومي مبارکي د افغانستان پادشاه او ملت ته وړاندې کړو په دغې تاريخي لويه جرگه کېښي چه درايو په اتفاق د افغانستان د پوه صدر اعظم د پيشمنهاد په تاييد دېښتونستان دخلکو د حقه د حقوقو دملا تر په باره کېښي کومه اعلاميه صادره شويده مونږ پښتو نښتانيانو اود نړي خلکو هغه واوریده او په دغه وخت کېښي چه د پرله پسي کلونو په تيريدو سره زمونږ دمقدس مرام يعني دېښتونستان د آزادۍ په لاره کېښي زمونږ دېښتونستان دخلکو مبارزه په شدت سره روانه ده او په يوه زړه او يوه ايمان موخپلې ټولي شته مني اوځان او مال قربان کړي دي دېښتونستان د خلکو د حقه حقوقو د طرفداري اوملا تر دغه غږ چه د افغانستان دلويې جرگې نمايندگانو دافغان دآزادې دوست پادشاه تر لارښوونې لاندې په مکرر ډول هغه تاييد او اعلام کړيدي زمونږ زړونه يې ښاد گرځولي او

قضيه چه زمونږ په ذهنونو، زړونو اود دولت په سياست کېښي ستر اود اهميت وړ مقام لري دغه ملي ستر مجلس ته وړ اندي کړم. څرنگه چه بيا بيا څرگنده شوي ده د افغانستان مقصد دادی چه دېښتونستان دخلکو دسرنوشت د ټاکلو حق وپيژندل شي اوددوي آينده دهغه څه په اساس چه د پښتونستان خلک اومشران ور باندې نظريې ښکاره کړي وټاکله شي. دغه دمستلي دعملې او مؤثر حل يواځيني لاره ده او د ملگرو ملتو په منښور او بين المللي عدالت باندې متکی ده .

د افغانستان حکومت په دغه موضوع کېښي خپلو کونښونو ته دوام ورکوي او هيله لري چه دسولي دلارې ددې مسئلې حل په داسي ډول وشي چه دېښتونستان دخلکو اومشرانو دهيلو سره سم وې خپله وظيفه گوم چه د افغانستان د حکومت درئيس په حيث په دغه مرحله کېښي چه د معظم ټولوک په اراده د افغانستان د ملت په ژوند کېښي دنوي اساسي قانون د تطبيق دلارې نه ستر تحول راځي . د پښتونستان دخلکو قضيه او دهغوي د حقوقو او مجاهدانو په باب د افغانستان دخلکو او حکومت ملا تر او حمايه ستاسو په مخکښي واچوم .

پتمين لرم چه دغه ستره اوتاريخي جرگه به دېښتونستان د ملت دسرنوشت د ټاکل کيدو د حق په ملا تر کړي د افغانستان تغيير نه قبلوونکي خط مشي تاييد او حکومت ته به دهغه په کونښنو اومجاهداتو کې لار ښودنه وکړي .

هم منع کړې دي علاوه پردي دخدايي خدمتگارانو لويه غونډه چه ټاکل شوي وه په تر ناپ کښې وشي دهغه حکومت له خوا منع شوي ده. خبر داهم وايي چه دپاکستان حکومت دغي رويي دپښتونستان په سياسي ټولنو کښې سخت عکس العمل کړي دي او دخدايي خدمتگارانو مشرانو او غړيو دهغه په نسبت دپاکستان په حکومتي مقامونو احتجاج کړي دي . هغه خبر چه له مرکزي محکوم پښتونستان پښور څخه دمیزان په ۵ ورځ راورسید څرگندوي چه دخدايي خدمتگارو سکرتر ښاغلي قادرخان دهغو بندیزونو په لړ کښې چه دپاکستان حکومت له خوا د پښتونستان په خلکو ایښودل شوي دي تر سخت مراقبت لاندې نیول شوي دي چه دآزادی غوښتنې په غونډو کښې په گډون او دپښتونستان دآزادی غوښتنې په باره کښې به کومه وینانه کوي . له شمالي آزاد پښتونستان باجوړ څخه دمیزان په ۶ نېټه خبر راورسید چه دمیزان دمیاشتي په لمړیو وختو کښې دپاکستان دعسکري قواؤ او دسالارزودقبیلي دملی مجاهدینو ترمنځ سخته نښته شوي ده. دپاکستان عسکري افراد چه د سالارزو په سیمه کښې دخپلو وروستیو مداخلو په لړ کښې دچرگو غوښي نومی ځای ته لیږدول شوي ووددغی قبیلي دملی مجاهدینو له خوا پری حمله وشوه په داسی حال کښې چه دمونډی او ښار عسکري مر کزونو د پاکستان عسکري افرادو ملاتړ دتوپونو او الوتکو په واسطه کاوه دخ ساعتی پرله پسې نښتی په نتیجه کښې دغو افرادو ماتی وکړه .

زمونږ خو صلی یی زیاتی کړیدی او په دغه وسیله خپلی دزړه له کومی شکریی څرگند وو .

د ۱۳۴۳ کال دمیزان په میاشت

کښې دپښتو نستان مهمی پښی
دمیزان په ۴ ورځ له منځنی آزاد پښتونستان څخه خبر راورسید چه ددورو دقبیلي دعالمانو مشرانو او مخورو په ټپون دښاغلی مولینا محمد دیندارخان به مشری په میری کښې لویه ملی جرگه شوي وه چه په هغی کښې دجرگی له شاملینو څخه ښاغلی مولینا گل زرین خان ښاغلی مؤمن خان او نورو قومی مشرانو د پښتو نستان دآزادی غوښتنی په باره کښې واز په واز جذابی ویناوی وکړی او په هغو کښې یی دپاکستان حکومت ته څرگنده کړه چه ددورو د قبیلي ټول خلک دپښتونستان دآزادی غوښتنی مجاهدوته دوام ورکړی او په دی لار کښې هیڅ قربانی نه سپموی باید دپاکستان حکومت ژر تر ژره دپښتونستان دخلکو په حقه حقوقو اعتراف وکړی او دپښتونستان په خاوره کښې له خپل اوسنی سیاست څخه لاس واخلي . همدغه ورځ له مرکزی پښتونستان پښور نه خبر راورسید چه دخدايي خدمتگارانو غړی یویدی وختو کښې دخپلو غونډو کښې یو فیصله لیک تصویب کړ چه دهغه په اثر به د پښتو نستان په بیلو بیلو سیمو کښې غونډی وکړی او په هغو کښې به دآزادی غوښتنی او دخودارادیت دحق په باره کښې تصمیمونه ونیول شی خودپاکستان حکومت دنورو بندیزونو او شرطونو په ایښودلو سر بریبه دخدايي خدمتگارانو ددغو غونډو لپاره دلودسپیکر استعمال

غوښتنی په اثر دپاکستان دحکومت له خوا بندیان او تر تحقیق لاندی نیول شوی دی .

له آزاد شمالي پښتونستان مومندو څخه د میزان په ۱۲ ورځ خبر راوړسید چه دمومندو دموسی خیلو دقبیلې له خوا دهغی سیمې د مشرانو عالمانو او نورو زیاتو خلکو په گپون په غم شاه کښې ستره جرگه شوی وه چه په هغی کښې ښاغلی ملک تاج محمد خان ښاغلی ملک شیرگل خان، ښاغلی ملک مدار خان او ښاغلی ملک محمد نبی خان وار په وار دپښتونستان دآزادی غوښتنی او له خپلی خاوری څخه ددفاع او دپښتونستان په خاوره کښې دپاکستان دحکومت دلاس وهلو دمخ نیوی په باره کښې جذابی ویناوی وکړی او په ضمن کښې یی دافغانستان دنوی اساسی قانون د تصویب له امله دافغانستان ملت او حکومت ته مبارکی وویل او له دی څخه یی چه دافغانستان دملت نمایندگانه په لویه جرگه کښې دپښتونستان دمستلی تایید او طرفداری کړیده تشکر وکړ، جرگه پدی نارو سره چه ژوند دی وی پښتونستان پای ته ورسیده دمیزان په ۱۳ ورځ له جنوبی محکوم پښتونستان څخه خبر راوړسید چه ښاغلی جمعه خان دښاغلی طور زوی او ښاغلی ښایسته دښاغلی نابینازوی دتوخیو دقبیلې مربوط دآزادی غوښتنی په اثر دپاکستان دحکومت له خوا په کوټه کښې نیول شوی او په اووه کاله بند محکوم شوی دی . خبر داهم وایی چه دنوموړو آزادی غوښتونکو نیول کیدل دپښتونستان په ټولنو کښې د خلکو داند یښنی سبب

خبر زیاتوی چه په دغه نښته کښې په ننکی نومی ځای کښې دملی مجاهدینو یوه کلادپاکستانی ټوپونو دچزو په اثر بیخسې وراڼه شوی ده دسر دتاوانو خبر تراوسه ندی معلو. دمیزان په ۷ ورځ له شمالي آزاد پښتونستان تیراڅخه خبر راوړسید چه داپریدیو دکمر خیلو دقبیلې دعالمانو ، مشرانو او خلکو په گپون دباری دمنطقی مربوط په کړی نومی ځای کښې یوه ستره ملی جرگه شوی وه چه په هغه کښې قامی مشرانو دخپلو جذابو ویناو په ترڅ کښې دپاکستان حکومت ته څرگنده کړی ده چه دپښتونستان په خاوره کښې نور له مداخلو چه وکړی ، دغه راز هغوی له دغه حکومت نه مطالبه وکړه چه دپښتونستان ټول سیاسی بندیان بی له قیدو شرطه خوشی کړی . دجرگی گپون کوونکو درایو په اتفاق د خپلی آزادی او خاوری دساتنی دپار خپل چمتو والی یوخل بیا تایید او تصویب کړ ، هغه خبر چه دجنوبی محکوم پښتونستان څخه دمیزان په ۸ ورځ را ورسید څرگند کړه چه د قلات د سیمی مربوط دخدایی خدمتگارانو فعال غړی ښاغلی عبدالواحد خان او ښاغلی عبدالعزیز خان دپښتونستان دآزادی غوښتنی دفعالیت په اثر پدی ورځو کښې دپاکستان دحکومت له خوا بندیان شوی دی .

په همدی ورځ له جنوبی محکوم پښتونستان کویتی څخه خبر راوړسید چه ښاغلی سرداردینار خان کرد ، ښاغلی سردارقطب خان ساکت زی او ښاغلی حضوربخش خان دبلوڅو دقبیلې دخوتنومخورو په گپون دپښتونستان دآزادی

شوی دی .

د پښتونستان د آزادي غوښتنی
لپاره دغونډو او ويناؤ څخه منع
کړی شوی دی .

له آزاد شمالي پښتونستان تيرا
څخه د ميزان په ۱۹ ورځ خبر
راورسید چه دا پريډو او پروځمکنيو
دملی مجاهدينو دلويه گپه سره
دباغ خولی په خرهي نومي سيمه
کښې په يوه پاکستاني تانه حمله
کړی ده چه دملی مجاهدينو او ددغه
تاڼی دساتونکو ترمنځ نښتی شوی
دی لکه چه معلومه شوی ده په دغو
نښتو کښې له پاکستاني محافظينو
څخه يو تن وژل شوی دی .

دميزان په ۲۰ ورځ له محکوم
مرکزی پښتونستان پښور څخه
خبر راورسید چه دپاکستان د
حکومت له خوا د پښتونستان د آزادي
غوښتونکو دپتو او ښکاره فعاليتونو
مخنيوی زيات شویدی خبر زياتوی
چه دپاکستان حکومت پوليسی
مقامونو ته لارښودنه کړی ده چه
دخدایي خدمتگارو او دمحکوم
پښتونستان د نورو خلکو د آزادي
غوښتلو دفعاليتو دمخنيوی دپاره
کلك اقدامات وکړی او پری نژدی
چه دپښتونستان د بيلو بيلو برخو
آزادی غوښتونکی يودبل سره خبری
اتری وکړی شی .

دميزان په ۲۱ ورځ له شمالي آزاد
پښتونستان څخه خبر راورسید چه
دورکزو او مموزو د قبيلو لويه ملی
جرگه په ميوتپي کښې شوی وه چه
په هغی کښې قومی مشرانو
دپښتونستان د آزادي غوښتنی په
باره کښې وار په وار ويناوی وکړی
او دزايو په اتفاق يی فيصله وکړه
ترڅو چه دپاکستان حکومت
دپښتونستان دخلکو په آزادی او
دخود اراديت په حق اعترافونه

همدغه راز پدی وختو کښې
دجنوبی محکوم پښتونستان خلکو
داسی اعلامی چه دپښتونستان
آزادی پکښې غوښتل شوی ده
چاپ کړی او دکوټی په دولتی ودانیو
او واټونو کښې يی خړولی دی خبر
داهم وایی چه د پاکستان حکومت
د آزادی غوښتونکو له دغه اقدام
څخه اندیښمن او پريشانه شوی
او ددغو اعلامیو دويشلو دمنابعو
دکشغولو په هڅه کښې لويديلی دی .
هغه خبر چه له شمالي آزاد
پښتونستان مومندو څخه دميزان
په ۱۴ ورځ را ورسید
خرگنده کړه چه دمومندو دساڼو
او شينوارو دقبيلو مشرانو او
خلکو داتمان خيلو دقبيلی دنايندگانو
په گډون چه له نوموړو قبيلو دقومی
خبرو له پاره راغلی و په لکړو کندو
کښې لويه ملی جرگه کړی وه او په
هغی کښې قومی مشرانو وار په وار
دپښتونستان د آزادي غوښتنی
او دخپلی خاوری او آزادی دساتلو
په باره کښې ويناوی وکړی . دجرگی
شاملينو له يو لړ قومی خبرونه
وروسته دپښتونستان دملی اتحاد
او د آزادی دمبارزو په باره کښې
لازم تصميمونه ونيول .

دميزان په ۱۵ ورځ له مرکزی
محکوم پښتونستان پښور څخه
خبر راورسید چه دهغو ښارونو
په لړ کښې چه دپاکستان دحکومت
له خوا دپښتونستان دخلکو
د آزادی غوښتنی په فعاليتونو
ايښودل شویدی پدی وروستيو
ورځو کښې دښو په سيمه کښې
دپاکستان دتعزيراتو يو سلو
څلور څلوېښتمه ماده نافذ شوی ده
چه دهغی په وجه دهغه ځای خلک

مومندو څخه خبر راوړسید چه په زیارت غاښی کښې دترکزودقبیلی دعالمانو ، مشرانو اونورو ډیرو خلکو په گډون ستره ملی جرگه شوی وه چه په هغې کښې ښاغلی قاضی نامحق خان ، ښاغلی ملک تاج تل خان ، ښاغلی میر آغا جان او ښاغلی ملک ښایسته خان واره وار دخپلی خاوری او آزادی دساتلو په باره کښې ویناوی وکړی او له یولړ قومی خبرونه وروسته دجرگی گډون کوونکو درایو په اتفاق سره خپل ملی اتحاد او دپښتونستان دآزادی غوښتنی مبارزه یوځل بیا تایید او تصویب کړه . دجرگی ټیون کوونکو درایو په اتفاق سره خپل ملی اتحاد اودپښتونستان دآزادی غوښتنی مبارزه یوځل بیا تایید او تصویب کړه . دجرگی گډون کوونکو دپاکستان حکومت ته څرگنده کړیده چه د دوی په ځمکه کښې له مدا خلاتی سیاست څخه په کلکه سره ځان وژغوری او که نه نو دهغوښتنو دناوړو نتیجو مسئول به چه دهغه حکومت له اقداماتو څخه پښیږی دپاکستان حکومت وی دجرگی گډون کوونکو یوځل بیادومندو دقبیلو دټولو خلکو تیاری له خپلی خاوری او آزادی څخه ددفاع په لاره کښې تایید اوتصویب کړه .

هغه خبر چه له شمالی آزاد پښتونستان مومندو څخه دمیزان په ۲۷ ورځ راوړسید څرگنده کړه چه دپاکستان دحکومت یو دولتی هیئت چه دشبقردرو لټیکل ایجنټ دمرستیال په مشرۍ دهغه حکومت دخینو مداخلاتی پروگرامو دتطبقولو لپاره دگنډاؤ سیمی ته تللی و د

کړی دورکزو او مموزو مجاهد خلک په خپلو مجادلو او مبارزوته دوام ورکړی . همدغه راز په نوموړی غونډه کښې تصویب وشو چه که چیری دورکزو او مموزو له خلکو څخه کوم سپری دپاکستان له حکومت سره تماس ونیسی دقومی روایاتو سره سم به سخته سزا ورکړه شی .

دمیزان په ۲۶ ورځ له محکوم مرکزی پښتونستان پښور نه خبر ورسید چه په هغه غونډه کښې چه په دی وختو کښې دپښتونستان دلوی مشر خان عبدالغفار خان دزوی خان عبدالولی خان په مشرۍ دپښور په ښار کښې شوی وه د پښتونستان یوگړن شمیر آزادی غوښتونکی دخپلی آزادی غوښتنی او خود ارادیت دحق دحصول په باره کښې ویناوی وکړی .

دغه راز په همدی ورځ له آزادشمالی پښتونستان تیراڅخه خبر راوړسید چه دښاغلی زرغون شاه په مشرۍ داپریدو دقمبرخیلو دقبیلی خلکو په لالی کڅ کښې لویه ملی جرگه جوړه کړه چه په هغې کښې دهغه ځای ډیرو خلکو گډون کړی و په دی جرگه کښې ښاغلی زرغون شاه خان ، ښاغلی تازه خان ، ښاغلی سیداعظم خان او ښاغلی ملاعبدالخالق خان واره وار په وار دپښتونستان دخاوری دآزادی غوښتنی په باره کښې ویناوی وکړی او دپاکستان حکومت ته ئی څرگنده کړ چه دپښتونستان په خاوره کښې له خپلو مداخلو څخه ډډه وکړی اودنړۍ په دغه کوټ کښې حالات لایسی خړ پر نه کوی .

دمیزان په میاشت کښې په همدی ورځ له آزاد شمالی پښتونستان

چه په هغه مخکه کښې له مداخلو څخه ډډه وکړي .

دميزان په ديرشمه ورځ له شمالي پښتونستان خيبر څخه خبر راوړسيد چه په هغو نښتو کښې چه په دې وختو کښې دپاکستان دحکومت دپوليسو او دلوای گي دسيمی دآزادی غوښتونکو ترمنځ شوی دی یوتن پاکستاني پوليس وژل شوی او څو تنه يی پټيان شوی دی او دپاکستان حکومت دنوموړی سيمي دوولس تنه آزادی غوښتونکی بنديان کړي چه ددغو آزادی غوښتونکو بندي کيدل دپښوستان دآزادی غوښتونکو دټولنو دزياتو پاريدلو سبب شويدي لکه چه په دې وختو کښې دلوای گي دسيمی آزادی غوښتونکو دپاکستان

دحکومت په ضد په مظاهرو لاس پوری کړیدی . خبروایي چه آزادی غوښتونکو دخپلو حقوقو دغوښتنی په لړ کښې له هغه حکومت څخه دنوموړو بنديانو خو شی کيدل هم غوښتی دی، خبر داهم وایي چه دپاکستان حکومت خپلو پوليسی مقامونو ته امر ورکړیدی چه ژر ترژره دآزادی غوښتونکو ټولني او مظاهری بندي کړي خو دپاکستان پوليس تر اوسه پوری په دغه کار ندی بريالی شوی .

په پښتونستان کښې د۴۳ کال دعقرب دمياشتی پيښی .

دعقرب دلومړی نيټه دنجوبی محکوم پښتونستان کوټی د خبر له مخی په جاله وان پوری مربوط د بلوڅو د قبیلو ملی مجاهدينو د پاکستان په تاڼو او نظامی تاسيساتو باندي خپلی حملې او زدی کړې دغو ملی مجاهدينو چه په څلورو گروپو و یشل

حليمزو د قبیلې د ملی مجاهدينو له خوا پری زوی وشوی او پدغه وجه هغه هيئت تيننتی ته اړشو .

دميزان په ۲۸ ورځ له مرکزی محکوم پښتونستان پيښور څخه خبر راوړسيد چه د هغو بنديزونو په لړ کښې چه دپاکستان دحکومت له خوا دپښتونستان په خلکو ايسودل شويدي دمحکوم پښتونستان یو تن اديب بناغلی لطيف وهمی پدی وختو کښې دپښتونستان دآزادی غوښتونکو په ټولنو کښې دحکومتی مقامونو له خواله گډون کولو څخه منع شويدي او دپاکستان ددولتی مقامونو له خوا نوموړی اديب ته امر شويدي چه دويناو او شعرونو له لوستلو څخه پدغه ډول ټولنو کښې په کلکه سره ځان وژغوری .

له لنډی کوتل څخه را رسيدلی خبر وائی چه پدی وروستيو وختو کښې دپښتونستان ملی مجاهدينو دپاکستان د حکومت په نظامی تاسيساتو زوی کړیدی چه د هغو په اثر یوتن پاکستاني عسکر وژل شوی او یوتن ئی ټپی شويدي .

له آزاد شمالي پښتونستان مومندو څخه دميزان په ۲۹ ورځ خبر راوړسيد چه دمومندو دکندهار ساپو ، شينواری او خان زادگانو دقبیلو په زیارت خزینه کښې ستره قومی جرگه جوړه کړی وه چه په هغی کښې دنوموړو قبیلو په مشرانو او عالمانو علاوه دهغه ځای ډيرو خلکو گډون کړی ؤ په دې جرگه کښې بناغلی تجول خان او بناغلی حاجی طوطی خان پخپلو مهمو ویناو کښې دپښتونستان په خاوره کښې دپاکستان دحکومت مداخلاتی سیاست سخت وغانده او هغه حکومت ته یی اخطار ورکړ

اوپه هغې کښې ښاغلی حاجي گل خان خویزی، ښاغلی عمر قیوم خان خویزی، ښاغلی حاجي عبدالقیوم خان، ښاغلی سید حسن خان خویزی، ښاغلی ملک انجرجل خان، ښاغلی ملک عمر میا، ښاغلی ملک حبیب خان او نورو ډېرو کسانو او قومي مشرانو وار په وار پخپلو ویناو کښې دموښودنه او آزاده خاوره کښې د پاکستان د حکومت مداخلاتي سیاست وغانده او د جرگې ټولو گپون کړونکو د پاکستان حکومت ته اخطار ورکړ چې تر دې زیات دموښودنه په آزاده خاوره کښې له مداخلې نه ځان وژغوري اوله هغه مسئولیت نه ډډه وکړي چه دداسې ناورو کارونو په وجه ورته متوجه دی د عقرب په ۶ خبر راورسید چه دمیځني آزاد پښتونستان ددوړو قبیلو لویه جرگه وکړه اودخود ارادیت دحق دلاس ته راوړلو اوپه پښتونستان کښې د پاکستان د حکومت د مداخلې دمنځ نیوی دپاره یې هر ډول چمتووالی څرگند کړ. د پښتونستان دآزادی غوښتونکو ددغو ورځو عملیاتو دپاکستان حکومت اندېښمن کړ اوپه همدې وجه ښاغلی حاجي محمد یعقوب خان، ښاغلی مولوی رحمت شاه خان ښاغلی مولوی سردار خان او ښاغلی محمد ستار خان چه ددوړو په قبیلې پوری مربوط ؤ د پاکستان د حکومت له خوا ونيول شول .

د عقرب داوومی ورځې دخبر له مخې چه دآزاد شمالي پښتونستان له مومندو څخه راورسید چه دساپو د عالمانو، قومي مشرانو او گڼ شمیر خلکو په جرگه کښې دپښتونستان په مقابل دپاکستان د حکومت رویه وغندله شوه اوورته اخطار ورکړ

شوی ؤ دپاکستان دحکومت نظامی ناسمیساتو نه درانده تلفات ورسول. په دغو پېښو کښې دپاکستان دهرائي قواوالتکو دبلوڅو دقبیلو په ملی مجاهدینو باندی دوه ځله بمباری وکړه او کلیونه ئې ډېر تاوا نونه واپول. دغو بمباریو دبلوڅو د قبیلو خلک لا زیات وپارول او خپلې مجاهدې ئې پسی کلکې کړې دپاکستان حکومت ددغو عملیاتو په اثر ښاغلی میر حضور بخش خان، ښاغلی سردار قطب خان او ښاغلی سردار دینار خان ددوی له څو تنو ملگرو سره ونيول اوپه تحقیقاتو ئې پیل وکړ. د عقرب په دریمه نیټه دمنځني آزاد پښتونستان مسعودو دخبر سره سم په سلطانه نومی ځای کښې دښاغلی ظهیر الدین رضانی په مشرۍ یوه لویه قومی جرگه شوې وه چه په هغې دپښتونستان ددغو سیمو عالمانو، مشرانو اودمختلفو طبقاتو نمایندگانو گپون کړي ؤ. په دغه جرگه کښې وینا کړونکو د پاکستان حکومت ته اخطار ورکړ چه په منځني آزاد پښتونستان کښې له مداخلې څخه ځان وژغوري اودپښتونستان دخلکو په حقه حقوقو اعتراف وکандی پدې جرگه کښې درایو په اتفاق دپښتونستان دآزادی په لاره کښې دمجاهدې او قربانی وړکولو دپاره پخوانی تصویبونه تائید شول .

د عقرب په پنځمه نیټه دشمالی آزاد پښتونستان له مومندو څخه یو خبر را ورسید چه ویل ئې دموښودنه، ساپو او شینوارو دقومونو د عالمانو او مشرانو له خوا په جبار جوړ کښې لویه قومی جرگه وشوه

د پاکستان په نظامی تاسیساتو وشوه اوڅو ساعته ددواړو خواؤ تر مینځ نښته روانه وه ددغو قبیلو ملي مجاهدینو د تیلفون یوزرو پنځه سوه متره مزی پری کړ او د پاکستان د نظامی تاسیساتو تر مینځ ئې تیلفو نی مخابره وشلوله .

د عقرب په ۲۴ داسی خبرونه راورسیدل چه ویل ئی د پښتونستان دخلکو د آزادی غوښتلو دمجاهدو په لړ کښی د پاکستان په نظامی تاسیساتو باندى حملو دوام درلود او په څو دولتی ځایونه باندى هم حمله وشوه .

په دغه وخت کښی د پښتونستان د آزادی غوښتونکو خلکو له خوا د مستونگ په سیمه کښی او همدغه راز کویټی ته نژدی څو کیلو متره د تیلفون مزی پریکړی شو په همدغه وخت کښی د پاکستان د حکومت له خوا د پښتونستان د آزادی غوښتونکو د گرفتاری سلسله روانه وه چه په دغه سلسله کښی د مستونگ او کویټی د سیمی پنځه څلوېښت کسه آزادی غوښتونکی چه ښاغلی مولوی عبدالغنی خان مشهور ملي مجاهد هم پکښی شامل و د پاکستان د حکومت له خوا ونیول شول او بندیان شول .

د عقرب په ۲۵ د شمالی آزاد پښتونستان د کوهی څانگی دمنبع په استناد یو خبر خپور شو چه ویل ئی د شینوارو او خانزادگانو د قبیلو ستره ملي جرگه د هغه ځای په مرکز کښی وشوه چه په هغی کښی ددغو قبیلو عالمانو، مشرانو او گڼ شمېر خلکو گډون کړی و دغه جرگه د مولوی گلاب

شو چه پخپل سیاست نوی نظر وکړی او د پښتونستان داوولس په حقه حقوقو اعتراف وکاندی .

دعقرب په یوولسمه ورځ له محکوم مرکزی پښتونستان پېښور نه خبر راورسید چه ویل ئی د پښتونستان سیاسی بندیان ښاغلی ارباب سکندر خان، ښاغلی ارباب عبدالغفور، ښاغلی یار محمد خان او ښاغلی عاشق شاه پاچا د پاکستان د حکومت له خوا په دې عنوان د پېښور له جبل څخه دهری پور محبس ته ولېږدول شول چه دوی . د پېښور په محبس کښی ددغی سیمی له خلکو سره د پښتونستان د آزادی غوښتنی د فعالیت په برخه کښی په تماس کښی و .

دعقرب په ۱۲ نیټه د شمالی آزاد پښتونستان له مومندو څخه خبر راغی چه دعیسی خیلو خوینزو او بابازو د قبیلو په ملی جرگو کښی چه یوه په بله پسې په جړوبی دره او منلو کښی وشوې ددغو قبیلو مشرانو او عالمانو پخپلو جذابو ویناو کښی دمومندو په خاوره کښی د پاکستان د حکومت مداخلی وغندلې او دغه حکومت ته ئې اخطار ورکړ چه لدغه ډول اقداماتو څخه لاس واخلی . د جرگې گډون کوونکو درایو په اتفاق تصویب وکړی چه دمومندو د قبیلو خلک به دخپلی خاوری او آزادی د دفاع دپاره دخپل ژوند تر ورو سټی سلگی پوری مبارزه وکړی او په دغه لار کښی به دهر ډول قربانی ورکولو نه چمتو وی .

دعقرب په ۱۹ نیټه د آزاد شمالی پښتونستان تیرا خبر خرگنده کړ چه په هغه حمله کښی چه دبرو ځمکنو او افریدو د قبیلو له خوا

محمد خان ، ښاغلی علی خان ، اوښاغلی ملک رب نواز خان دخپلو جذابو ویناوو په ترڅ کېښې د پښتونستان په خاوره کېښې د پاکستان د حکومت مداخلې په کلکه وغندلې .

د جرگې شاملینو درأیو په اتفاق فیصله وکړه چه د پاکستان حکومت وپوهوی چه په دغه خاوره کېښې د مداخلو څخه لاس واخلي . همدغه رنگه د جرگې گډون کونکو درأیو په اتفاق تصویب وکړ چه د بېټنو د قبیلو څلک به د پاکستان د حکومت هیڅ ډول مداخله که څه هم د نوموړې حکومت له خوا هغه رسماً دهغوی په گټه ورته معرفي کړې ونه مني . او هغه به د پښتونستان د آزادۍ خلاف بولي او مقاومت او مخالفت به ورسره کوي .

په دغه خبر کېښې داهم وېل شوی و چه د بېټنو د قبیلو څلک د یوه جوړ شوی پروگرام له مخې ددغې سیمې په بېلو بېلو مرکزونو کېښې ملي جرگې جوړوي او په هغو کېښې د پښتونستان د آزادۍ غوښتلو د مبارزې دپاره لازم تصمیمونه نېسي . په خبر کېښې وېل شوی و چه د پښتونستان ددغې سیمې د څلکو د آزادۍ غوښتلو ددغو مبارزو په وجه ښاغلي زور گل خان ، ښاغلي ملک شمیر محمد خان ، ښاغلي سرور خان او ښاغلي عجب خان د پاکستان د حکومت له خوا ونیول شول . تر دې وروسته د بېټنو د قبیلې ملي مجاهدینو د پاکستان د حکومت په یوه عسکري موټر باندې د گوملي په سیمه کېښې دزی وکړې او وټي سوځاوه . او

خان له خوا د قرآن کریم د څو آیتونو په تلاوت پرانستل شوه او وروسته دقوم عالمانو اومشرانو یخپلو ویناوو کېښې د پاکستان د حکومت مداخلې چه دپښتونستان په خاوره کېښې ئې کړې وغندلې اویو ځل بیا دخپلې خپلواکۍ د لاس راوړلو په لاره کېښې دهر ډول قرباني د ورکولو چمتوالی څرگند کړ .

د یوه بل خبر له مخې په همدې وخت کېښې د پاکستان حکومت د پښتونستان د آزادۍ غوښتونکو څلکو په غونډو او فعالیتونو باندې د بندیزونو اېښودلو په لړ کېښې دغه حکومت دتغزیراتو د قانون یوسل و څلور څلوېښتمه ماده نافذ کړې او د مردان ، نوي کلی ، او تخت بهائي په سیمو کېښې ئې چلوي .

د تغزیراتو د قانون ددغې مادې له مخې د پښتونستان د آزادۍ غوښتونکو څلکو په جرگو ، مرکو او ویناوو باندې کلک بندیزونه اېښودل شوي او منع کړي شوي دي .

هغه خبر چه د عقرب په ۲۷ نیټه خپور شو دمنځني آزادپښتونستان له دارالاجهاد څخه را رسېدلې و او څرگندوله ئې چه په دغو ورځو کېښې د بېټنو د قبیلې ملي ستره جرگه په پیر تنگي کېښې جوړه شوې وه چه په هغې کېښې د بېټنو د قبیلې د مختلفو برخو عالمانو ، مشرانو او گڼ شمېر څلکو گډون کړی و . دغه جرگه د ښاغلي مولانا گل خان له خوا د قرآن کریم د څو آیتونو په تلاوت پرانستل شوه او د قومي مشرانو له جملې څخه ښاغلي ملک شیر

وشوی د جرگې کلهون کورونکو تصمیم ونيو چه د آزادي غوښتلو مبارزونه به دوام وړ کوي او د پاکستان د حکومت له هيڅ ډول تهديد څخه نه بيريږي او هر ډول قرباني ته به چمتو وي د مرکزي پښتونستان هغه خبر چه د قوس په دوهمه نيټه خپور شو ويل چه د پښتونستان يوشمير ملي مجاهدينو د ښاغلي صابر شاه گل په مشرۍ د څوکۍ په علاقه کښې د پاکستان د حکومت په يوه عسکري چوڼۍ حمله وکړه چه دهغې په اثر په چوڼۍ کښې دننه يوتن پاکستاني عسکر ووژل شو او څو تنه نور ئي تپيان شول .

د قوس په دريمه د جنوبي پښتونستان بلوچستان څخه خبر ورکړ شو چه د بلوڅو ملي مجاهدينو او آزادي غوښتونکو مستونگ ته نژدې په يوه موټر باندي چه پاکستانی پوليس پکښې سپاره و حمله وکړه چه په نتيجه کښې دوه تنه پاکستانی پوليس تپيان شول . په همدغو ورځو کښې موله منځني پښتونستان څخه خبر واخيست چه د ښاغلي صابر شاه خان بيټني په مشرۍ په خسپوري کښې يوه لويه ملي جرگه شوي وه چه به هغې کښې د بيټني د قام عالمانو، مشرانو او ډيرو زياتو کسانو گهون کړي و دغه جرگه د صداقت دورځياني د مرستيال ښاغلي مرجان خان غازي په وينا پرانستل شوه او وروسته عالمانو او قامي مشرانو د پښتونستان د آزادي او د خاورې د تماميت په باره کښې پخپل وار جذابي ويناوي وکړي . د جرگې غړو د پاکستان حکومت ته اخطار ورکړ چه د پښتونستان په حقه حقوقو اعتراف وکړي او د پښتونستان ټول سياسي

د پاکستان د حکومت څو تنه افراد ئي چه په موټر کښې سپاره و و نيول .

د آزاد شمالي پښتونستان د مومندو د خانگي د خبر له مخي چه د عقرب په ۲۸ نيټه خپور شو د برهان خيلو ، عيسي خيلو او د مومندو د نورو قبيلو د عالمانو مشرانو او گڼ شمېر خلکو لويه ملي جرگه د پندو يالي په سيمه کښې وشوه چه په هغې کښې ښاغلي صاحب حق ، ښاغلي ملک محمد سيد خان ، ښاغلي ملک سيد ميرجان خان ، ښاغلي مسعود خان ښاغلي عمر خان ، ښاغلي فضل رحمان خان ، ښاغلي عباس خان ښاغلي سورا بخان او ښاغلي ملک توکل خان د پښتونستان د آزادي او د هغه اولس د حقه حقوقو د ترسره کولو په باب کښې جذابي ويناوي وکړي . دوی د پاکستان له خوا د پښتونستان په خاوره کښې مداخلې و غندلي او خپلي ملي مقدسي آرزو ته د رسېدلو په لاره کښې ئي دهر ډول قرباني دورکولو چمتو والي څرگند کړ .

د قوس د مياشتي پيښي ۱۳۴۳ کال

د مرکزي پښتونستان خبر څرگنده کړه چه د نگرم د تنگي په علاقه کښې د ښاغلي صابر شاه گل او ښاغلي محمد شاه گل په مشرۍ يوه ستره قومي جرگه شوي وه چه د پښتونستان د دغې سيمي د مختلفو طبقاتو خلکو گهون پکښې کړي و په دغه جرگه کښې يوشمير قومي مشرانو د پښتونستان د خلکو د سرنوشت په حقله او خپل هدف ته دهغوی درسيده په باب کښې جذابي ويناوي

شوه او د قومي مشرانو له جملې څخه ښاغلي ملک لعل محمد خان، ښاغلي ملک شاه گل خان، ښاغلي ملک ښايسته گل خان، ښاغلي ملک ميرباز خان، ښاغلي ملک علي سيدخان، ښاغلي ملک لونگ ښاغلي ملک عظمت خان، ښاغلي ملک حبيب الله خان، ښاغلي ملک احمد خان، ښاغلي ملک دوا جان ښاغلي ملک محب خان، ښاغلي ملک گل خان او ښاغلي خيرالدين خان وار په وار پخپلو جذابو ويناؤ کښې د پښتونستان په خاوره کښې د پاکستان د حکومت مداخلې او سياست وغانده .

د جرگې گډون کوونکو د پاکستان حکومت ته اخطار ورکړ چې د مومندو په خاوره کښې له مداخلې ځان وژغوري او که دا کار ونکړي نو دهغو ټولو عواقبو مسئوليت به ئې په غاړه وي چه د داسې مداخلو په نتيجه کښې مينځ ته راشي .

د قوس په ۸ نېټه يو خبر خپور شو چه په جنوبي پښتونستان کښې د دغې سيمې يو شمير ملي مجاهدينو د سپي ژنټ داور کاډې په ټيسن باندې حمله وکړه چه په نتيجه يو شمير پاکستاني پو ليس زخميان شول .

خبر ورکړ شو چه د پښتونستان ستر مشر جناب خان عبدالغفار خان له دوو مياشتو استراحت او معالجي نه وروسته له لندن څخه وخوځيد په خبر کښې زياته شوی وه چه خان عبدالغفار خان نه غواړي چه په نژدې وختو کښې وطن ته ستون شي بلکه ځينو نورو هيوادو ته به سفر وکاندي .

د قوس په ۹ نېټه له آزاد شمالي پښتونستان څخه را رسيدلي خبر

بنديان بي له کوم قيد او شرطه خلاص کړي دغه جرگه د ژوندی دی وی پښتونستان په نارو پای ته ورسیده .

د قوس په پنځمه نېټه خبر ورکړ شو چه د پښتونستان دستر مشر جناب خان عبدالغفار خان زوی خان عبدالولی خان په هغه ستره جرگه کښې چه دهغه په مشرۍ د تل په سيمه کښې جوړه شوی وه د جرگې له شپا ملينو سره د پښتونستان د آزادۍ په باره کښې خبری وکړی .

خان عبدالولی خان په يره وينا کښې د پښتونستان دخلکو په مقابل کښې د پاکستان د حکومت په اوسني سياست انتقاد وکړ ديوه بل خبر له مخې په هغه نښته کښې چه د ښاغلي صابر شاه خان په مشرۍ د بېټنيو د قبيلې د ملي مجاهدينو او د پاکستان د حکومت ديوه ټولگي عسکرو تر مينځ په جندوله کښې وشوه د پاکستان عسکرو ته زيات تلفات ورسيدل په خبر کښې د اهم زياته شوی وه چه د بېټنيو په قبيله پورې مربوط ښاغلي ملک شيرزاد خان، ښاغلي ملک سرور خان او ښاغلي ملک حضرت علي خان د پاکستان د حکومت له خوا ونيول شول او هريو ئې په شپږو کلونو بند محکوم شول .

د قوس د مياشتني په شپږمه نېټه خبر راورسيد چه د آزاد شمالي پښتونستان د مومندو په اتمر خيلو کښې د قبيلې د مشرانو، عالمانو او گڼ شمير خلکو لويه ملي جرگه شوی وه چه زيارت غاښی ته نژدی دی . دغه جرگه هم د پښتنو د اسلامي احساساتو له مخې د قرآن کریم د څو آيتونو په تلاوت پرانستل

قبیلي د آزدی غوښتونکو په نیولو په کلکه لاس پوری کړی او په دغه سلسله کښې ئی ښاغلی قاضی محمد یعقوب خان او دهغه ورورچه د پښتونستان له کلکو آزادی غوښتونکو څخه دی نیولی او بندیان کړیدی .

د قوس په ۱۲ له آزاد شمالي پښتونستان دکوهی له څانگی څخه خبر راوړسید چه د ساپو او گریزو د قبیلو خلکو په خپله لویه ملی جرگه کښې د پاکستان حکومت ته اخطار ورکړ چه دهغوی په سیمه کښې له مداخلی څخه ډډه وکړی .

د قوس په ۱۳ ورځ له منځنی محکوم پښتونستان پېښور نه دیوه خبر له مخی څرگنده شوه چه د پاکستان د حکومت له خوا د تعزیراتو د قانون څلور څلو پښتمه ماده چه دری ورځی پخوا د پښتونستان دخلکو د آزادی

غوښتنی د فعالیتونو د بندولو دپاره د پېښور په سیمه کښې نافذ شوی وه دخلکو د قیام او مجاهدو په اثر منسوخه شوه .

ددغی مادی له مخی چه تر پښخو کسو زیات د ټولنو او غونډو اجازه نه ورکوی د پښتونستان په آزادی غوښتونکو باندی لوی بندیزونه ایښودل شوی و مگر دملي مبارزو لمن دومره پراخه او کلکه ده چه د داسی مادواغیزه بیخی نشته .

د قوس په ۱۴ بیاله پېښور نه خبر راغی چه د پښتونستان په خلکو باندی د پاکستان د حکومت له خوا د بندیزونو د ایښودلو په لړ کښې دعوامی گوند سکرتر ښاغلی دل باز خان چه د پښتونستان د آزادی غوښتنی گوند دی د پاکستان د پولیسو

څرگنده کړه چه دخویزو د قبیلې په ستره ملی جرگه کښې چه د میاگانو په کلی کښې شوی وه دنوموړی قبیلې په مشرانو علاوه دهغی سیمی گڼ شمیر خلکو هم گهون کړی و . د جرگتی دغړوله جملی څخه ښاغلی ملک حلیم خان ښاغلی ملک حبیب خان ، ښاغلی ملک کمال الدین خان ، ښاغلی میا گلاب خان ، ښاغلی ملک حمد الله خان ، ښاغلی عبدالله خان ، ښاغلی حاجی قیوم خان ، ښاغلی موسی خان ، ښاغلی ملک نوروز خان او دخویزو د قبیلې څو تنو نورو قومی مشرانو پخپلو ویناو کښې دخپلی خاوری د ساتنی او آزادی په حقله توضیحات ورکړل او د پښتونستان دخاوری د آزادی او تمامیت د ترسره کولو دپاره ئی دخویزو د قبیلې د ټولو خلکو چمتووالی څرگند کړ .

د آزاد شمالي پښتونستان نه د قوس په لسمه خبر راوړسید چه د ساپو او خانزادگانو لویه ملی جرگه په خزینه ورسک کښې جوړه شوه چه په هغی کښې دموسی خیلو د قبیلې د نمایندگانو په گهون د ساپو او خانزادگانو د قبیلو گڼ شمیر عالمانو او قومی مشرانو گهون کړی و دغو مشرانو د آزادی د تر سره کولو دپاره د پښتونستان دملي مجاهدینو دمبارزو په حقله جذابی ویناوی وکړی .

د قوس په یوولسمه له منځنی پښتونستان څخه خبر را ورسید چه د پښتونستان د دوو د قبیلې د آزادی غوښتونکو خلکو مبارزی روانی دی په خبر کښې داهم ویل شوی و چه د پاکستان حکومت ددغو مجاهدو دمخنیوی دپاره ددغی

ملی عوامی گوند د پښتونستان د ازادۍ غوښتونکی دی .

د قوس په ۲۱ د پښتونستان ستر مشر جناب خان عبدالغفار خان کابل ته راغی او په هوائی ډگر کښې ئې د ښاغلي صدر اعظم د کابینې د غړو گڼ شمېر خلکو او په کابل کښې د اوسیدونکو پښتونستانیانو له خوا هرکلی وشو همدغه رنگه والا حضرت سردار محمد داود هم هوائی ډگر ته راغلی ؤ او الوتکی ته نژدی ئې د جناب خان عبدالغفار خان هرکلی وکړ خان عبدالغفار خان به دلته طبي معاینه او معالجه وکандی او د استوگنې په موده کښې دښاغلي دوکتور محمد یوسف صدر اعظم مېلمه دی .

د قوس په ۲۲ جناب خان عبدالغفار خان د روغتیا د وزیر د صدارت عظمی دمرستیال ښاغلي دوکتور عبدالظاهر په ملگر تیا وزیر اکبر خان روغتون ته لاړ او هلته بستری شو .

د روغتون سرطیب او نورو منسوبینو د باچا خان تود هرکلی وکړ .

د قوس په ۲۴ والا حضرت مارشال شاه ولیخان غازی د کابل فاتح او ښاغلي دوکتور محمد یوسف صدر اعظم په وزیر اکبر خان روغتون کښې د جناب خان عبدالغفار خان د احوال پوښتنه وکړه .

د عقرب په ۲۶ خبر خپور شوچه دوه سوه تنه پښتونستانی محصلین په پېښور کښې ونیول شول په پېښور ، مردان ، کوهاټ او د مرکزی پښتونستان په نورو سیمو کښې د پښتونستانی محصلینو

تر سخت مراقبت لاندې نیول شوی او کوشش کیږی چه نوموړی په ملی اوقامی جرگو کښې گډون ونکړی خبر دا هم څرکندوله چه د نشنل عوامی گوند دفعال غړی ښاغلي عاشق حسین ککی زی صحیح حالت مخ په خرابیدو دی نوموړی پخوا د پښتونستان د ازادۍ غوښتنی د فعالیتونو په اثر د پاکستان د حکومت له خوا نیول شوی او د پېښور په بندیخانه کښې اچول شوی دی دښاغلي ککی زی دصحت خرابوالی د مرکزی پښتونستان په سیاسی ټولنو کښې سخته اندیښنه او ناگراری پېښه کړی او خلک ئې ټول پارېدلی دی .

د قوس په ۱۹ ورځ د مرکزی پښتونستان په خبرو کښې ویل شوی ؤ چه د ملی عوامی گوند سکرتر ښاغلي محمد افضل بنگش په یوه وینا کښې د پښتونستان د خلکو په مقابل کښې د پاکستان د حکومت ناوړه رویه و غندله او وئې ویل چه د پښتونستان د خلک هیڅکله د خپلی آزادی د گټلو په لاره کښې له خپلو مجاهدو څخه لاس نه اخلی . ښاغلي محمد افضل بنگش د پښتونستان د آزادی غوښتونکو بندی کول او د هغوی په ټولنه و بانندی بندیزونه اېښودل سخت وغندل او وی ویل چه هغه رویه چه د پاکستان حکومت ددغه هیواد په بېلو بېلو بندیخانو کښې د پښتونستان له ملی مجاهدینو سره کوی د زغملو وړ ندی د پښتونستان خلک باید خپلی مجادلی لاکلکی کړی او خپل هدف ته د رسیدلو دپاره باید له هیڅ ډول قربانۍ نه ځان ونه ژغوری

پوهنځی او تعلیمی ادارې د پاکستان د حکومت له خوا وټولې شوې د مرکزی محکوم پښتونستان پېښور په خبر کښې څرکنده شوه چه په هغه نښته کښې چه د پښتونستانی محصلینو او پاکستانی پولیسو تر مینځ وشوه له دواړو خوا ونه څو کسه ټپیان شول . دغه نښته هغه وخت وشوه چه د پښتونستان محصلینو دخپلو حقوقو د تر سره کولو په غرض د محفلونو او ټولنو جوړولو ته اقدام وکړ . او د پاکستان د حکومت د تعزیراتو د قانون د ۱۴۴ مادی له مخی چه هلته نافذ کړی شوې ده دغه ټولنی منع کړی شوې .

د فوس د ۲۹ نېټې د خبر له مخی د پښتونستان د گرمی د سپمی اوسېدونکی ښاغلی حاجی سید پاچا ، ښاغلی میر حسین خان ، ښاغلی علی خان ، ښاغلی ملک ناصر خان ، ښاغلی قاضی اسرار حسین خان ، ښاغلی علم گل خان علم ، ښاغلی عبدالقادر خان او همدغه رنگه د ملکنو د سپمی اوسېدونکی ښاغلی یونس د پښتونستان د آزادی غوښتنی په اثر د پاکستان د حکومت له خوا بندیان شوی دی .

د فوس په ۳۰ نېټه خېبر را ورسېد چه په جنوبي پښتونستان کښې د بلوڅو د ملی مجاهدینو یوی ډلی د ښاغلی علی محمد خان مینگل په مشرۍ د واد په سپمه کښې د پاکستان د حکومت په یوه ډله پولیسو حمله وکړه چه دسختی نښتی په نتیجه ددغو پولیسو له جملی څخه یو تن ټپی او دوه تنه ټپی د وسلو سره

ونیول شول .

۱۳۲۳ کال دجدي دمیاشتی .

دجدي په لمړې ورح دحینو اسلامی هیوادود نمایند دابوپه جرگه کښی چه دنایجیریا په شمال لدوبا کښی جوړه شویده تصمیم نیول شویدي چه پدی سیمه کښی د اسلامی نعیمونو دوهم مرکز تاسیس شی .

د اسلامی تعلیمونو د رواجولو لمړنی مرکز په مکه معظمه کښی جوړ شوی دی .

اواسلامی دوهم مرکز داسلامی تعلیماتو د رواجو لو په غرض په افریقا کښی جوړیږی .

دجدي به دریمه ورځ له مرکزی پښتونستان پېښورنه خبر راو رسید چه په یو موټر چه د پاکستان د حکومت گماشتگان پکښی و او دپښتونستان دآزادی له مقصدونو څخه د مخالفو چارو د اجرا کولو په غرض پېښور ته رسیدلی و د پښتونستانی محصلینو او د پښتو نستان په یو شمیر آزادی غوښتونکو حمله وکړه او د آزادی غوښتونکو دسختو تیرو ویشتلو په اثر نو موټر ته ډیر زیان ورسید او څو تنه پاکستانی گماشتگان هم ټپیان شول .

د ملی عوامی گوند یوه مشر خان عبدالولی خان د جدی په ۶ ورځ د پاکستان د حکومت اوسنی سیاست غندلی او ویلی یی دی چه په دغه هیواد کښی دیموکراسی بیخی نشته . آل انډیا راډیو دده له خولی څخه دا هم ویلی دی چه اوس په پاکستان کښی ټول قدرت او واک د څو تنو په لاس کښی دی .

خان عبدالولی خان پدی وینا

څخه لاس واخلي او د پښتونستان سياسي بنديان زر تر زره خوشي کړي .

جرگي چه قامي مشران او گڼ خلک پکښي وو د پښتونستان د لوي مشر خان عبدالغفار خان چه د کابل په يوه روغتون کښي بستري دي د پوره روغتيا هيله وکړه .

دجدي په ۸ ورځ له شمالي آزاد پښتونستان مومندو څخه خبر راوړسید چه د حلیمزو د قبيلې لويه ملي جرگه دگند او په ميامندوي کښي شوي وه چه په هغې کښي دنوموړې قبيلو زيات شمير مشرانو اونورو خلکو گډون کړي ؤ . د جرگي غړيو درا يو په اتفاق د حلیمزو په خاوره کښي د پاکستان د حکومت مداخلې يو ځل بيا وغندلي او د پاکستان د حکومت له سياست سره يي خپل سخت مخالفت څرگند کړ .

همدغه راز دنوموړې قبيلې خلکو هغه بنديزونه چه د پاکستان حکومت له خوا د آزاد پښتونستان سيمي ته د مرکزې پښتونستان د سيمو دخلکو په تگ اوراتگ ايسرول شويدي وغندل او هغه يي د پښتونستان دخلکو په مقابل کښي له عدالت څخه لرې وبلله او فيصله يي وکړه چه هغه ځنځير اونښي چه ددغو سيمو ترمنځ دخلکو د تگ له مخنيوي په غرض نصب شويدي له منځه يوسي خبر د اهم وايي چه ددغې سترې ملي جرگي په پاې کښي د حلیمزو د قبيلې خلک د نونه چه په هغه ځای کښي د پاکستان يوه ټانه شته ده لاپل او پاکستان د حکومت هغه ځنځير اونښي چه د آزاد او محکوم پښتونستان دخلکو

کښي د پاکستان د مسلم ليک د گوند هغه ترمونه چه دده په بلار خان عبدالغفار خان پورې يي کړيدي رد کړي او هغه خدمتونه يي ياد کړيدي چه خان عبدالغفار خان د پاکستان د آزادي په لار کښي کړيدي .

په همدغه ورځ له مرکزې پښتونستان پېښور څخه خبر را ورسيد چه په هغه لويه غونډه کښي چه د خدايي خدمتگارانو کليوالو او د پښتونستان د يو زيات شمير نورو خلکو په گډون د پېښور د يرس سرحد ته نژدې شوي وه ښاغلي کرامت شاه پولاد ، ښاغلي يونس قريش ، ښاغلي حکيم محمد اسلام سنجرى ويناوې وکړي او د پښتونستان دخلکو په مقابل کښي ئي د پاکستان د حکومت سياست وغانده او د پاکستان له حکومت څخه يي په کلکه وغوښتل چه ښاغلي کورنر غوريا خيل او ښاغلي عاشق حسن او د پښتونستان نور سياسي بنديان چه د پاکستان په بنديخانو کښي دي زر تر زره خوشي کړي .

په غونډه کښي ويل شويدي چه د پاکستان په جيلخانو کښي د پښتونستان له سياسي بنديانو سره ناوړه روبه کيږي .

له شمالي آزاد پښتونستان تيرا څخه دجدي په ۷ ورځ خبر راوړسید چه په هغه لويه ملي جرگه کښي چه د تيرا د سلطان خيلو د پارې په سيمه کښي جوړه شوي وه قومي مشرانو د پښته نستان دخلکو په مقابل کي د پاکستان د حکومت رويه وغندله اوله دغه حکومت څخه يي وغوښتل چه د آزاد پښتونستان له خاوره کښي له خپلو مداخلو

د حکومت يوه دولتي و دانسي د چاو ديدونکو موادو په واسطه زيانمنه کړي ده .

له منځني پښتو نستان څخه دجدي په ۱۰ ورځ خبر راوړسيد چه په متاسي نومي ځای کښي يوه ستره ملي جرگه شوې وه چه ښاغلي مولوي گل منيرخان طوري وزير، ښاغلي مولوي گل محمدخان سپين وامي، ښاغلي مولوي زاکم دين شوې خيل، ښاغلي مولوي گل ولي خان احمدزي وزير، ښاغلي مولوي

عبدالعلي خان بزوخی، ښاغلي مولوي شازارخان محمود خيل او ښاغلي مولوي عبدالله خان دور هم پکښي و او د وزيرو دطوريخيلو دورو او دهغه ځای دنورو قاهونو گڼو خلکو پکښي گډون کړي و .

د جرگي گډون کوونکو د رايو په اتفاق فيصله وکړه چه ددغو قبيلو ټول خلک به د پښتونستان د خاورې د آزادۍ او تماميت له پاره د پاکستان د حکومت په مقابل کښي دخپل ژوند تر ورو ستي سلگي پورې مجادله او مبارزه وکړي .

خبر داهم وائي چه د جرگي ټولو گډون کوونکو د پاکستان حکومت ته اخطار ورکړه چه د پښتونستان په خاوره کښي له مداخلو په کسکه لاس واخلي او د پښتونستان ټول هغه بنديان د حکومت په محبسونو کښي دې خوشي کړي .

په هغو يولي جرگو کښي چه دجدي په ۱۴ ورځ دمنځني آزاد پښتونستان د سپين تنگي اوسپين وام په سيمو کښي وشوې ملي مشرانو علماؤ او دميرعلي خيلو تنه خيلو ساميري ، اباخيلو او فتح خيلو د قبيلو يو زيات شمير خلکو گډون کړي و د جرگي گډون کوونکو

سرمخ دتگ اوراتگ دمخنيوي پاره ايسنودل شوې و بيخي له منځه يوړ او د پاکستان حکومت ته يي اخطار ورکړ چه په نوموړې سيمه کښي دخپل ځنځير له ايسني ودلو څخه لاس واخلي او هغه نښي چه په يکه غونډه کښي شته دي هم له منځه يوسي که نه نو دهغو ناورو نتيجو مسئوليت به چه د پاکستان د حکومت له دغه اقدام څخه پيداشي پخپله دهغه حکومت په غاړه وي .

دجدي په ۹ ورځ خبر راوړسيد چه هغه په پاکستانی مبلغين چه دنوموړي حکومت له خوا منځني آزاد پښتونستان ته دخلکو د افکارو د گډوډولو لپاره تللي و د پښتونستان دخلکو له خوا له هغی سيمي څخه وشړل شول .

له منځني آزاد پښتونستان څخه را رسيدلي خبر داهم وايي چه منځني آزاد پښتو نستان ته د پاکستانی مبلغينو په ورتلو سره دمسهودو د بهلول زيو د قبيلو او دهغی سيمي دنورو قبيلو خلکو د ښاغلي بوستان خان او ښاغلي مالوت خان او ددغو قبيلو دخوتنو عالمانو په مشري په مکين کښي يوه ستره ملي جرگه وکړه او په هغی کښي يي د پاکستان د حکومت سياست و غانده او د پاکستان حکومت ته يي اخطار ورکړ چه په آزاد پښتو نستان کښي خپل مداخلتي سياست ته د دوام ورکولو او دخلکو د افکارو د گډوډولو لپاره دخپلو نمايندگانو له ليرلو څخه په کسکه لاس واخلي خبر داهم وائي چه ددغو قبيلو يوشمير ملي مجاهدينو د ښاغلي بوستان خان په مشري په گومل کښي د پاکستان

کړې ده چه داتمانخيلو د قبيلې ټول خلک به دپښتونستان دآزادې غوښتنې اوله خپلې خاورې څخه ددفاع لپاره دهيشخ ډول قربانيو له ورکولو څخه ډډه ونه کړې همدغه راز دجرگې غړيو دخپلو پخوانيو ملي جرگو تصويبونو تاييد کړل او دپښتونستان دخود اراديت دحق دحاصلولو دمبارزو لپاره يې خپل چمتووالي يوځل بيا څرگند کړې دي .

دجدي په ۱۶ ورځ دپښتونستان مشر ښاغلي خان عبدالغفار خان پښتو ټولني ته لار او دپښتو ټولني درئيس پوهاند رښتين له خوا يې استقبال وشو . وروسته خان عبدالغفار خان دکتابخاني په سالون کښې دپښتو ټولني دغړو سره وکتل او په دغه وخت کښې دپښتو تدريسي کتابونه او نوي خپروني هڅو ته وپراندي شوي ښاغلي خان عبدالغفار خان دپښتو ټولني دکارونو پرمختگ وستايه .

له جنوري پښتونستان څخه دجدي په ۱۶ ورځ خبر راوړسید چه يوي ډلې ملي مجاهدينو په نوشکي کښې دپاکستان دحکومت دپوليسو په يوه تانه حمله وکړه .

دهغې نښتې په اثر چه دملي مجاهدينو او پاکستاني پوليسو ترمنځ وشوي نوموړي تانې ته زيانونه رسيدلي دي .

هغه خبر چه دجدي په ۱۷ ورځ له آزادشمالې پښتونستان تيرا څخه راوړسید څرگنده شويده چه جناب سيدگل جمال پاجاد تيرادرگوسې اوسيدونکي چه دپښتونستان يو آزادي غوښتونکي او يو صادق او فعال شخص ؤ پدې وختو کښې په دوشپيته کلني وفات شويدي خبر

دپښتونستان دآزادې غوښتلو دمرام له پاره خپل ملي اتحاد يوځل بيا تائيد کړ او فيصله يې وکړه چه دمنځنۍ پښتونستان په خاوره کښې دپاکستان دحکومت مداخلې په هيشخ وجه ونه زغمي او له هغې څخه ددفاع له پاره به دسراو مال دقربانيو په ورکولو سره مبارزه وکړي .

دجرگې گډون کوونکو دپښتونستان په خاوره کښې دپاکستان دحکومت مداخلې وغندلي او دپښتونستان دآزادې غوښتلو اوله خپلې خاورې څخه ددفاع په لاره کښې يې لازم تصميمونه نيول .

دغه راز په همدې ورځ له شمالي آزاد پښتونستان څخه خبر راوړسید چه دباچور دماهور ندو دپرو ورو دقوم دشمرانو او عالمانو له خوا په سيدان باچور کښې لويه ملي جرگه شوي وه چه په هغې کښې دهنه ځای دپرو خلکو گډون کړي ؤ جرگه دپرو دحافظ صاحب له خوا دقرآن مجيد دخو آيتونو په تلاوت سره پرانيستل شوه او وروسته له هغه دقوم عالمانو او مشرانو وار په وار دپښتونستان له آزادي اود خاورې له تماميت څخه ددفاع په باره کښې جذابي ويناوې وکړې چه دجرگې دټولو غړيو له خوا تاييد شوي دجرگې شامالينو دپاکستان حکومت ته اخطار ورکړ چه دپښتونستان په خاوره کښې له زياتې مداخلې څخه ځان وژغوري .

دجدي په ۱۵ ورځ له آزاد شمالي پښتونستان باچور نه خبر راوړسید چه داتمانخيلو دقبيلې ملي جرگو چه دارنگ اوچينگي په سيمو کښې دهغې قبيلې عالمانو مشرانو اونورو ډير خلکو په گډون شوي وي فيصله

پښتونستان د تيرا مربوط په چل
گزي کښي شوي وه يوځل بيا
د پاکستان حکومت ته اخطار ورکړي
چه د پښتونستان په خاوره کښي
له زياتو مداخلو څخه لاس واخلي.
پدې لويه ملي جرگه کښي چه
د ښاغلي مولوي نقاب شاه له خوا
د قران کریم د څو آيتونو په تلاوت
پر انستل شوه قومي مشرانو
د پښتونستان د خاورې د آزادۍ
او تماميت په باره کښي ويناوې
وکړې. پدې جرگه کښي د اپريدو
زيات شمير عالمانو او نورو خلکو
گډون کړي ؤ .

د جدي په ۲۲ ورځ له آزاد شمالي
پښتونستان باجوړ څخه خبر
راورسيد چه د چارمنگو د سيمي
عالمانو او مشرانو په گل آباد کښي
يوه جرگه کړې وه چه په هغې کښي
ښاغلي عزيز محمد، ملک و صلي خان
او د قوم نورو مشرانو د خپلو جذابو
ويناؤ په ترڅ کښي د پاکستان
مداخلاتي سياست وغانده او دخپلي
سيمي د دفاع دپاره بي چمتوالي
څرگند کړ. خبر زياتوې چه د جرگي
په پاې کښي د پاکستان د سياسي
فريب په نامه يو ډرام د ښاغلي
عزيز محمد او احمد گل اوڅو نورو
پښتونستان پوهانو له خوا
په گل آباد او چارمنگ کښي
وښودل شو چه ددغه ډرام د ليدلو
لپاره دهغه ځاي عالمان، مشران،
پوهان او ځيني نور کسان حاضر
شوي وو.

خبر زياتوې چه دغه ډرام دهغه
ځاي د خلکو له خوا په خاصه
دلچسپي استقبال شو .

د جدي په ۲۳ ورځ خبر راورسيد
چه د جنوبي پښتونستان د خلکو
د آزادۍ غوښتنې مجاهدې پدې

داهم وايي چه دهغه مرحوم دوفات
خبر دهغې سيمي خلک ډير خواشيني
کړيدي .

د جدي په ۱۹ ورځ له شمالي
پښتونستان څخه خبر راورسيد
چه ښاغلي صاحبزاده فضل و زاق
خان ددير درياست دميدان د علاقې
مربوط د کوټ کلي اوسيدونکي
چه د پښتونستان يونتن آزادي
غوښتونکي دي پدې وختو کښي
د آزادي غوښتنې د فعاليت په اثر
د پاکستان د حکومت له خوا نيول
شوي او بندي شوي دي .

په همدې ورځ خبر راورسيد چه
د تعزيراتو ۱۴۴ ماده د پاکستان
د حکومت له خوا بيا د مرکزي
پښتونستان په سيمو کښي نافذه
شويده .

په خبر کښي ويل شوي چه
د پاکستان د حکومت دغه اقدام
د پښتونستان د آزادۍ غوښتنې
دمبارزو په اثر شو يدي .
د پښتونستانيانو مبارزې په ټول
پښتونستان کښي زياتي اوسختي
شويدي چه دهغه په اثر يوشمير
آزادې غوښتونکي د پاکستان
د حکومت له خوا نيول شوي
او بنديان شويدي .

د تعزيراتو ۱۴۴ مادي په اثر
د پښتونستان د خلکو په غونډو
او ټولنو بنديز و نه ايښودل
شو يدي .

خود پښتونستان آزادي غوښتونکو
خلکو په دغو بنديزونو باندې
پروانه ده او پرې او خپل فعاليتونه ئي
تريخوا زيات کړيدي .

د جدي په ۲۱ ورځ د اپريدو آزادي
دوستو خلکو په يوه لويه جرگه
کښي چه د ښاغلي فضل کریم خان
په مشرۍ يي د شمالي آزاد

کښې شوې وه او تـولو غړيو يـي د پښتونستان د آزادۍ غوښتنې په لار کښې خپل چمتووالی د هر ډول قربانيو په وړ کولو سره څرگند کړ. خبر داهم وايي چه ښاغلی مولوي حبيب الرحمن د مومندو دسيمې مربوط دشين کوټې د کلي اوسيدونکی د پښتونستان د آزادۍ غوښتنې په اثر د پاکستان حکومت له خوا بندي شوې دې .

دجدي په ۲۶ ورځ له شمالی آزاد پښتونستان مومندو څخه خبر را ورسيد چه د اتمر خيلو د قبيلې خلکو په مزرې چينه کښې ستره ملی جرگه وکړه چه په هغی کښې د عالمانو او قومي مشرانو نه علاوه د هغی قبيلې زيات شمير خلکو گډون کړې. ښاغلی ملک لعل خان، ښاغلی ملک شاگل خان، ښاغلی ښايسته گل، ښاغلی مولوی شاد محمد خان او ښاغلی ملک لونک خان په وار سره د پښتونستان دخپلواکی په باره کښې وينا وې وکړې او د پښتونستان د آزادۍ غوښتنې او دخپلی خاورې د ساتنی له پاره يې خپلی دوامدارې مجاهدې يوځل بيا تائيد کړې .

د جرگې گډون کوونکو د پاکستان له حکومت څخه د پښتونستان د سياسي بنديانو دخوشی کيدلو کله غوښتنه وکړه کوم چه د آزادۍ غوښتنې په وجه دهغه حکومت له خوا بنديان شوې دې . هغه خبر چه دجدي په ۲۸ ورځ له آزاد شمالی پښتونستان مومندو څخه را ورسيد څرگنده کړه چه د مومندو د ترکزو عیسی خیلو اوبرهان خیلو د قومونو په گډون لويه جرگه د پندپالی په علاقه کښې شوې وه چه په هغی کښې قومی

وختو کښې سختی شويدي .

دجنوبی پښتونستان دميرې سچ دسيمې يوې ډلې مجاهدينو چه شميریي څلورسوو تنونه رسيد دکهان په غره کښې د پاکستان دحکومت د مقابلی له پاره ځای نیولی اوله هغه ځای څخه يی د پاکستان دحکومت په نظامی تاسيساتو حملی کړې دې .

خبر داهم وایي چه دمجاهدينو ډلې تر اوسه پورې د پاکستان د حکومت څو دولتی تاسيساتونه دجنوبی پښتونستان په بيلو بيلو سيمو کښې دچاو د ونکو ه وادو په واسطه زيا نونه رسو لی اونړولنی يې دې . ويل شويدي چه د پاکستان حکومتی مقامات دمجاهدينو له دغه اقدام څخه ډير پريشانه شوې دې . او په هغوسيمو کښې يې پاکستانی قواوې زياتی کړيدي خودهغه حکومت په تاسيساتو باندي دمجاهدينو حملی سختی شويدي .

له آزاد شمالی پښتونستان باجوړ نه دجدي په ۲۴ نيټه خبر را ورسيد چه دسالارزو، مومندو، اوچارمنگ دقبيلو د مشرانو او عالمانو لويه ملی جرگه پدې وختو کښې سالارزو دبرسدین دسيمې مربوط په شاه سرې کښې شوې وه چه په هغی کښې دومړيو قبيلو ډيرو خلکو گډون کړې ؤ . د جرگې غړيو د پښتونستان د آزادۍ غوښتنې په لار کښې او د آزاد پښتونستان دسيمو له خاورې څخه د دفاع لپاره دملي مبارزو ديووالی توصيه وکړه او د باجوړ په خاوره کښې يې د پاکستان د حکومت مداخلتی سياست و غانده . همدغه راز دسالارزو دقبيلی بله جرگه په باټوار

په مقابل کېنې دپاکستان دحکومت اوسنې سياست وغانده اودپاکستان حکومت نه يې اخطارورکې چه نه دغه ډول اقداماتو څخه لاس واخلي .

۱۳۴۳ کال ددلوۍ دمیاشتی .

ددلوۍ په ۶ ورځ خبر راوړسید چه دهغی وروستی نېستی په اثرچه دمرکزی پښتونستان دپېښور دچارصدی دمتعلمینو اودپاکستان دپولیسو ترمنځ شویده دوه تنه پښتونستانی متعلمین اودپاکستان دحکومت یوشمیر پولیس ټپیان شویدی . خبرداهم وایی هغه وخت چه دپښتونستان متعلمینو دحق خود ازادیت دمطالبی دپاره په مظاهرو لاس پوری کړی و او پاکستانی پولیسو دپاکستان د نغزیزانو تر ۱۴۴ مادې لاندې دمظاهرو دمخنیوی لپاره ددغو محصلینو اومتعلمینو په ضد اقدام وکړی دهغی نېستی په اثرچه ددواړو خواؤ ترمنځ شوی ده دوه تنه پښتو نستانی متعلمین ښاغلی محمد شفیق اوبناغلی محمد سلیم اوزیات شمیر پاکستانی پولیس ټپیان شویدی .

خبر داهم ویلی دی چه دغه ډول مظاهری دپېښور مربوط دمردان اونو ښار دمتعلمینو اومتعلمینو له خواهم دوام لری چه دهغو په اثر دپاکستان دحکومت له خوا یوشمیر دحصلین بندیان شویدی .

پښتو نستانی محصلین ښاغلی اقبال شاه، ښاغلی محمد بخش عباسی، ښاغلی صابرشاه هاشم، ښاغلی رضا علی، ښاغلی علم، ښاغلی جعفر، ښاغلی غلام رسول، ښاغلی محمد حسین، ښاغلی محمد یوسف اوبناغلی قاسم رضا مظاهری مشران و .

مشرانو، عالمانو، اودهغو قبیلو نورو ډیرو خلکو گلپون کړې و . دجرگی له پرانیستلونه وروسته ښاغلی ملک تاج محمدخان، ښاغلی ملک دل دادحان اونورو قومی مشرانو هریوه په خپل وار جنابی ویناوې ولرې اود پښتو نستان په خاوره لښی یی دپاکستان دحکومت مداخلتی زویه وغنده اودرایو په اتفاق یی دسر او مال دقربانی په ورکولو دپښتونستان دآزادې دپاره خپل چمتو والی څرگند کړ . جرگه پدې نارو چه ژوندې دې وې پښتونستان پای ته ورسیده .

له مرکزی پښتونستان پېښور څخه دجدي په ۲۹ ورځ خبر ورسید چه دمرکزی پښتونستان دپېښور دپوهنتون محصلینو دخپلو حقوقو دمطالبی په عنوان په اعتصاب لاس پورې کړې دې دغه پوهنتون دپښتونستان دمحصلینو داعتصاب او مطالبو په اثر څه موده په خوا دپاکستان دحکومت له خوا تړل شوی و . معلومه شوې ده چه دپېښور محصلینو اعلان کړی دی چه ترهغه وخته پورې چه هغوی خپلو حقه حقوقو ته ونه رسیږی مو جوده اعتصاب ته به دوام ورکړی .

دجدي په ۳۰ ورځ له منځنی پښتونستان څخه خبر راوړسید چه دوزیرو داحمدزو دقبیلې په ملی لویه جرگه کېنې چه پدې وختو کېنې دښاغلی حاجی سیف الرحمن ښاغلی مولوی سخن جان، ښاغلی مولوی آدم خان، ښاغلی مولوی سرور جان او ښاغلی مولوی صالح محمدخان په مشرۍ په وانه کېنې شوې وه قومی مشرانو وار په وار دپښتونستان دخاورې

چه د وزيرو د احمد زيو قبيلې د ښاغلي سيف الرحمن په مشرۍ يوه ملي جرگه جوړه كړې وه چه په هغې كښې دهغې قبيلې عالمانو مشرانو او گڼو خلكو گډون كړې ؤ. جرگه دقران مجيد د خو آيتونو په نلاوت پرانيستله شوه او د مشرانو له جملې څخه مولوي عبدالجبار، مولوي سمخې خان، مولوي ميركلام خان او مولوي احمدجان د پښتونستان د آزادۍ په باره كښې ويناوې وكړې او هم يې د پښتونستان د آزادۍ په لاره كښې د هر ډول قرباني وركولو لپاره خپل چمتو والي څرگند كړ او د پاكستان حكومت ته يې يادونه وكړه چه د پښتونستان د خلكو په حقه حقوقو اعتراف وكړي اوله دې نه وروسته د پښتونستان په خاوره كښې له مداخلو څخه به نلكه ډډه وكړي .

په هماغه ورځ له مركزي پښتونستان پېښور څخه خبر را ورسيد چه ښاغلي شرف الدين د شمالي پښتونستان د چترال د رياست اوسيدونكي د پښتونستان د آزادۍ غوښتنې او ملي تحريك د فعاليت په اثر د پاكستان د حكومت له خوا په پېښور كښې ونيول شو او بندې شوي دي .

د دلوې په ۱۱ ورځ خبر را ورسيد د مركزي پښتونستان پېښور څخه چه ددير درياست اوسيدونكي ښاغلي زمان خان كندې خيل ښاغلي ملك گل خان ، ښاغلي سيد غلام خان او ښاغلي ملك عبدالقهارخان د پښتونستان د آزادۍ غوښتنې په اثر د پاكستان د حكومت له خوا بنديان شوي دي .

د دلوې په ۱۲ ورځ خبر را ورسيد چه د پېښور قبيلې ملي مجاهدينو

له شما لي آزاد پښتونستان د مومندو څخه د دلوې په ۷ ورځ خبر را ورسيد چه د مومندو د اوڅيلو د قبايلي ستره ملي جرگه د ښاغلي ملك حاجي گل خان په مشرۍ شوې وه چه په هغې كښې د عالمانو او مشرانو په گډون زيات شمير خلكو گډون كړې ؤ. د جرگې گډون كوونكو د رايو په اتفاق د شمالي آزاد پښتونستان په خاوره كښې د پاكستان د حكومت مداخلې وغندلې او په دغه باره كښې يې د پخوانيو جرگو تصويونه تاييد كړيدي .

د جنوبي پښتونستان خبر وايي چه د كاهان د سيمې مربوط دمري قبيلې ملي مجاهدين د پاكستان په نظامي او دولتي تاسيساتو باندې خپلو حملو ته لکه د پخوا په شان دوام وركوي. لکه چه په هغه وروستۍ حمله كښې چه ښاغلي شير محمدخان په مشرۍ شوي وه د پاكستان قواو ته تلفات او زيانونه رسيدلي دي .

له جنوبي پښتونستان څخه خبر را ورسيد چه د دغو ملي مجاهدينو حمله د پاكستان حكومتي مقامات وارخطا كړيدي او د سيمې اوشاوخوا سيمو كښې يې نظامي قواوې نوري هم زياتې كړې دي .

له مركزي پښتونستان پېښور څخه د دلوې په اتمه ورځ خبر را ورسيد چه ښاغلي رسول گل خان، ښاغلي محمداسلم خان او ښاغلي فقير محمد خان د ملكنو د سيمې او سيدونكي چه د پښتونستان د آزادۍ د غوښتنو په اثر په نوموړې سيمه كښې نيول شوي او بنديان شوي دي .

د دلوې په ۱۰ ورځ له منځني پښتونستان څخه خبر را ورسيد

د پښتونستان یوی ډلی ملی مجاهدینو ددلوی په ۲۱ ورځ د ښاغلی ملک تاجمیر خان، ښاغلی سید عزیز الرحمن خان او ښاغلی گل داد خان د مومندو د دانشکول داوسیدونکو په مشرۍ په تودو او بو کښې د پاکستان په نظامی تاسیساتو حمله کړی ده چه دهغی په اثر نوموړو تاسیساتو ته مالی زیانونه رسیدلی دی .

له آزاد شمالی پښتونستان مومندو څخه رارسیدلی خبروایی چه ښاغلی گلاب الدین خان، ښاغلی پاچا خان ، ښاغلی عبدالقیوم خان د دانشکول له نهمو تنو نورو اوسیدونکو سره د آزادی غوښتنی په اثر د پاکستان د حکومت له خوا نیول شوی او بندیان شویدی .

هغه خبر چه ددلوی په ۲۲ ورځ له جنوبی پښتونستان چمن څخه راوړسید څرگنده کړه چه دمری بلوڅو دملی مجاهدینو او د پاکستان د حکومت د عسکرو ترمنځ دبابر کڅ ته نژدی دسیوی په سیمه کښې سخته جگړه شروع شویده د پاکستان حکومت څلو پښتو حکومتی لاریو دری زره ملیشیاپی عسکر له چمن څخه او یوزیات شمیر پی له شالا باغ څخه دغه ځای ته وړی دی . دغه عسکر په درندو او سپکو وسلو سمبال دی خیر زیاتوی چه د پاکستان حکومت د پښتونستان دملی مجاهدینو له حملو څخه وارخطا شوی دی او اته سوه ملیشیاپی عسکر پی دچمن په کلا کښې اچولی دی خبر داهم وایی چه د جنوبی پښتونستان په بلوچستان کښې حالات خراب شویدی .

ددلوی په ۱۴ ورځ له شمالی آزاد

د ښاغلی صابر شاه خان ، او ښاغلی غازی مرجان په مشرۍ ټانک ته نژدی د پاکستان د حکومت په نظامی تاسیساتو باندی حمله وکړه چه دهغی په نتیجه کښې څو تنه پاکستانی عسکر ووژل شول او یوشمیر نور پی ټپیان شول .

دمنځنی پښتونستان د مومندو له دارالجهاد څخه خبر را ورسید چه د پټنیو د قییلی خلکو د ښاغلی صابر شاه خان او ښاغلی غازی مرجان په مشرۍ د مرحوم دین محمد خان فقیر په مزار یوه ستره ملی جرگه وکړه چه په هغی کښې د پټنیو دعلی خیلو ، ښادی خیلو او تاروخیلو د قبیلو ټولو خلکو او عالمانو گډون کړی ؤ .

جرگه د قاضی فضل خالق له خوا دقرآن مجید دڅو آیتونو په تلاوت پرانستله شوه او قامی مشرانو او عالمانو د پښتونستان د آزادی به باره کښې دویناؤ په ترڅ کښې د پاکستان حکومت ته یادونه وکړه چه د پښتونستان دخلکو په حقه حقوق و اعتراف وکړی او د پښتونستان ټول سیاسی بندیان ژر تر ژره خوشی کړی .

ددلوی په ۱۸ ورځ خبر ورسید چه څلورتنه پاکستانی عسکر د جنوبی پښتونستان د بلوچستان دسیبی په سیمی کښې د پښتونستان له ملی مجاهدینو سره په یوه نښته کښې وژل شوی او لس تنه نور پی ټپیان شویدی .

د جنوبی پښتونستان څخه رارسیدلی خبر وایی چه ددغونیتو په اثر د پاکستان حکومت په دغه سیمه کښې دخپلو ملیشیاپی افرادو او پولیسو شمیر زیات کړیدی .

شوی او قوت یې موندلی دی . د پاکستان حکومت د پښتونستانیانو د مظاهرو دمخنیوی لپاره د نوښار چارصدی او دهغه شاوخوا څایونو دخلکو پر غونډو باندې بندیزونه ایښي دی چه دهغه له مخې له پنځو تنونه دزیاتو کسانو غونډه منع شویده . خبر داهم وایي چه د تعزیرانو یوسل و څلور څلوښتمه ماده هم دپاکستان دحکومت له خوا په دغو سیمو کښې نافذه شویده . دجنوبی پښتونستان کویټې څخه ددلولی په ۲۶ ورځ خبر راوړسید چه د بگي ټی قام دملی مجاهدینو یوی ډلی دحکومت په یوه تازه باندی حمله کړی ده په هغی نښته کښې چه دپاکستان دحکومت دعسکرو او د بگي ټی دملی مجاهدینو ترمنځ وشوه دپاکستان دحکومت یوه زیاته اندازه وسله لکه پوک کارتوس او نور عسکری تجهیزات دملی مجاهدینو لاس ته ورغلی دی . خبر داهم وایي چه د بگي ټی ملی مجاهدینو سره په یوه اتفاق دکهان په غرونو کښې اوسیدنی او له هغه ځای څخه دپاکستان دحکومت په نظامی تاسیساتو باندی حملی کړی . همدغه راز خبر وایي چه دخضدار وار او جاله وان په سیمو کښې حالات خراب شویدی چه دپاکستان دحکومت داندیښنی سبب شوی دی .

هغه خبر چه ددلولی په ۲۷ ورځ له مرکزی پښتونستان پښور څخه راوړسید څرگنده کړه چه په خیبر کښې دپاکستانی سیا سی ایجنسی یوماورښاغلی حسین شاه اود پښور دپوهنتون دمحصلینو دتحریرک مشر سعید بمبارد ملی

پښتونستان تیراڅخه خبر راوړسید چه دمولینا فضل کریم خان په کلی کښې چه دهغه ځای دخلکو دټولنو مرکز دی دقمبر خیلو دقبیلې د عالمانو ، مشرانو او نورو ډیرو خلکو په گډون یوه لویه جرگه شوی وه . جرگه دښاغلی قاضی عبدالرحیم خان له خوا دقرآن شریف دخو آیتونو په تلاوت پرانستل شوه او وروسته له هغه دعالمانو او قومی مشرانو له خوا دپښتونستان دآزادی ددفاع په باره کښې جذابی ویناوی وشوی په دی جرگه کښې دپاکستان له حکومت څخه وغوښتل شول چه دپښتونستان په آزادوسیمو کښې له لاس وهلو څخه ډډه وکړی . او د خودارادیت په اساس دپښتونستان دخلکو په حقوقو اعتراف وکړی په دی جرگه کښې دپاکستان له حکومت څخه وغوښتل شول چه دپښتونستان په آزادو سیمو کښې له لاس وهلو څخه ډډه وکړی او د خودارادیت په اساس دپښتونستان دخلکو په حقوقو اعتراف وکړی او دپښتونستان سیاسی بندیان خوشی کړی . همدغه راز په دی جرگه کښې له تیرا څخه ددفاع او دپاکستان دمداخلو په ضد دمبارزو ددوام لپاره لازم تصمیمونه ونیول شول . جرگه په دی نارو سره چه ژوندی دی وی پښتونستان پای ته ورسیده . ددلولی په ۲۵ ورځ له محکوم مرکزی پښتونستان پښور څخه خبر را وړ سید چه د پاکستان دحکومت له خوا له پنځو تنونه زیاتی غونډی منع شوی دی په محکوم مرکزی پښتونستان کښې دخود ارادیت دحق مطالبی زیاتی

شوی چه په دغی نښته کښی د پاکستان د هوایی قواؤو خو الوتکی په جگړه کښی شامل وی او د پاکستان نظامی مقامونو خپل هوسا عسکر په نرومو پورونو کښی په هغی سیمه کښی د نظامی عملیاتو خایونوته لږدولی دی .

ویل کیږی چه دمړی د سیمی په نښتو کښی د پښتونستان دملی مجاهدینو شمیر د لسو زرو تنو په شاوخوا کښی دی . په یوه بله نښته کښی چه د دواړو خواو ترمنځ د کاهان په غرونو کښی شوی ده دوه تنه پاکستانی عسکر ټپیان شوی د چارسدی او پېښور د مدرسو متعلمینو د دغو سیمو د آزادی غوښتونکو په گډون د پاکستان د حکومت د سیاست په ضد د دلولی په ۱۹۶۱ ورځ مظاهره وکړه او وې غوښتل هغه بندیزونه چه د پښتو نستان دخلکو د آرزو گانو په خلاف د پاکستان له خوا ایښودل شوېږی لږی شی . او د پښتونستان دخلکو د خود ارادیت په حق اعتراف وشی .

له مرکزی پښتونستان څخه را رسیدلی خبر داهم وایی چه پاکستانی پولیسو د مظاهرو دغلی کولو دپاره له اوبنکی بهونکی گاز څخه استفاده کړی او په هغو نښتو کښی چه د آزادی غوښتونکو او پاکستانی پولیسو تر منځ وشوی له دواړو خواؤو څخه یو شمیر کسان ټپیان شویدی .

بل خبر وایی چه د پښتونستان خلکو او پښتونستانی متعلمینو خپلو مظاهروته دوام ور کړی او په پوهنتونو کښی هم هره ورځ گډې غونډې کوې . پاکستانی پولیس د دغو پېښو د مخنیوی له

تعمیلاتو په لرلو او د پښتونستان د آزادی غوښتنی د فعالیت په اثر په دی وختو کښی د پاکستان د حکومت له خزانپول شویدی .

همدغه راز د پېښور د پوهنتون د حقوقو او طب پوهنځیو اسلامیه کالج ایدورد کالج او گورنمنټ کالج محصلین ښاغلی جهانگیر خان ، ښاغلی انور چشتی ، ښاغلی محمد یوسف خان ، ښاغلی اورنگ زیب خان ، ښاغلی محمد الیاس ښاغلی الطاف الدین ، ښاغلی عبدالرزاق ، ښاغلی محمد عارف مجید ، ښاغلی شریف خان ، او ښاغلی تاج الدین خان د خود ارادیت د حق په لار کښی د فعالیتو په اثر د پاکستان د حکومت له خوا له مربوطو پوهنځیو څخه ایستل شوی اوله تحصیلاتو څخه محروم شوی دی .

خبر داهم وایی چه ښاغلی شاکر الله د هغو مضمونونو د خپرولو په اثر چه د پښتونستان د آزادی غوښتنی طرفداری او د پاکستان له اوسنی سیاست سره مخالفت پکښی شویدی د پاکستان د دولتی مقامونو له خوا تحقیق لاندی نیول شویدی . څرگنده شویده چه ښاغلی شاکر الله نوموړو مقامونو ته ویلی دی چه زه د آزادی غوښتنی له ملی مقصد څخه په هیڅ صورت لاس نشم اخیستلای .

د دلولی په ۲۸ ورځ له جنوبی پښتونستان کویتی څخه خبر راورسید چه په هغو سختو نښتو کښی چه دمړی قبیلی دملی مجاهدینو اود پاکستان د عسکری قواؤو ترمنځ شویده د پاکستان خلورتنه عسکری منصبداران وژل شوی او پنځه دیرش ټپیی ټپیان شوی دی . په خبر کښی داهم ویل

په دغو غرونو کښې په ملي مجاهدینو باندې د بمونو اورول شروع کړې دي .

خبر وایي چه د مړې د قبیلې د یو مشر ښاغلی سردار خیر بخش مړې ورور د هغې قبیلې دشلو تنو خلکو سره د پاکستان دحکومت له خوا نیول شوي او د (جیکب آباد په محبس کښې بنديان شوي دي .

له منځني پښتونستان څخه د دلوې په ۲۹ ورځ خبر راوړسید چه د مسعودو دقبیلې خلکو دخپلو عالمانو او مشرانو په گډون د ښاغلي بوستان خان مسعود په مشرۍ د هغې سیمې په ملي مرکز کښې ستره ملي جرگه کړې وه .

جرگه د مولوي محمد روښان له خوا د قرآن مجید د څو آیتونو په تلاوت پرانستله شوه او عالمانو او قامی مشرانو د پښتونستان د آزادۍ په باره کښې په خپلو مهمو او جذابو ویناوو کښې د پاکستان حکومت ته یو ځل بیا څرگنده کړه چه د منځني پښتونستان ټول خلک د هغې خاوری د خلکو د خود ارادیت دحق دلاندې کولو له پاره د پاکستان د حکومت پرو پاگندي سیاست غندی دجرگې گډوون کړو نکو دپښتونستان دآزادۍ په لاره کښې دهغوی ملي یووالی یوځل بیا تایید کړ . بل خبر وایي چه دمنځني پښتونستان یو شمیر ملي مجاهدینو د پاکستان دحکومت په یوه عسکري چوڼي چه میاچوڼي نومېږي حمله وکړه اودهغې نښتي په نتیجه کښې چه د ملي مجاهدینو او ددغی چو ڼي د عسکرو ترمنځ شوې ده یوتن پاکستاني عسکر

پاره د کال په علاقه متمرکز شوي او کونښن کوي چه مظاهري په ښار کښې دننه ونشي . خبر داهم وایي چه د پښتونستان متعلمین په بېلو بېلو ځایو کښې گرځي او نارې وهي چه ژوندې دي وي پښتونستان .

د دلوې په ۲۰ ورځ له مرکزې پښتونستان پېښور څخه خبر را ورسید چه د پېښور دپوهنتون د رئیس مرستیال ښاغلی حبیب الدین په یوه وینا کښې وویل چه یو زیات شمیر متعلمین د خود ارادیت د حق دغوښتلو په اثر له مدرسه څخه ایستل شوي دي خو متعلمینو دخود ارادیت دحق دغوښتنې له پاره خپلو مظاهرونه دوام ورکړي او د پاکستان له حکومت څخه یی غوښتنی دی چه د پښتونستان سیاسی بنديان خوشی کړي او د پښتونستان د خلکو د خود ارادیت په حق اعتراف وکړي . په خبر کښې دا هم ویل شوي دي چه دهغو متعلمینو په جمله کښې چه نیول شوي دي د کالج د متعلمینو صدر شیخ عبدالله هم شامل دي .

د مرکزی پښتونستان متعلمینو د پاکستان حکومت ته څرگنده کړیده چه پولیسې بندیزونه لري او نیول شوي متعلمین دپښتونستان له سیاسي بنديانو سره زر خوشی کړي که نه نو دناوړو نتیجو مسئول به په خپله د پاکستان حکومت وي .

او د مړې د قبیلې ملي مجاهدینو په دغو غرونو کښې د پاکستان په ضد په کلکه سره خپلو مبارزو ته دوام ورکړې دي .

د پاکستان د هوایي قواو الوتکو

منځني آزاد پښتونستان څخه را ورسيد څرگنده کړه چه دمسعود دقبيلو ملي مجاهدينو په دې وختو کښي د ټانک په برخه کښي د پاکستان د حکومت په نظامي تاسيساتو باندې حمله او ډزې وکړې چه د هغو په اثر پاکستاني عسکر په نوموړيو تاسيساتو کښي کلاندي شوي او ويل شوي دي چه ددغو ډزو په اثر مقابل لوري ته زيانو نه هم رسيدلي دي .

د حوت په ۶ ورځ له شمالي آزاد پښتونستان تيرا څخه خبرا ورسيد چه په مرزينه کښي د ښاغلي جنت گل خان په مشري د ورکزو د قام ستره ملي جرگه شوې وه چه په هغې کښي ددغه قام عالمانو ، مشرانو او ډيرو خلکو گپون کړي و . جرگه دقرآن مجيد دڅو آياتو په تلاوت پرانستله شوه . وروسته د قام څو تنو مشرانو او نما بندگانو واريه وار د پښتونستان دخپلواکي اوخاورې د تماميت په باره کښي ويناوې وکړې او د پاکستان له حکومت نه يې وغوښتل چه د پښتونستان د خلکو په مقابل کښي له خپلي مداخلاتي رويي څخه لاس واخلي او د پښتونستان د خلکو په حقوقو اعتراف وکړي او د پښتونستان ټول سياسي بنديان چه د آزادي غوښتنی په اثر هغه حکومت په محبسونو کښي ژوند کوي خوشي کړي .

له جنوبي پښتونستان کويته څخه د حوت په ۱۳ ورځ خبر را ورسيد چه هغه دوام داره نښتي چه د بلوڅو د بيلو بيلو قبيلو ملي مجاهدينو دپاکستان عسکروترمنځ

وژل شوي او دوه تنه يې ټپيان شوي دي . له ملي مجاهدينو څخه ښاغلي نيك نواز وژل شوي دي .

د ۱۳۴۳ کال د حوت دمياشي د حوت په ۲ ورځ له منځني پښتونستان گرويك څخه خبر را ورسيد چه په هغې نښته کښي چه د ملي مجاهدينو او ميرانشاه نه نژدي ديوي چرنی دعسکرو ترمنځ وشوه دوه تنه پاکستاني عسکر او يوتن ملي مجاهد وژل شويدي دغه نښته هغه وخت وشوه چه د منځني پښتونستان يوشمير ملي مجاهدينو ميرانشاه ته نژدي ديوي په عسکري پاکستاني چوڼي باندې حمله وکړه او دملي مجاهدينو او چوڼي د عسکرو تر منځ ډزې وشوي .

له منځني پښتونستان څخه د حوت په ۳ ورځ خبر را ورسيد چه په هغې ملي جرگه کښي چه دښاغلي فقير صاحب گليشي په کلي کښي جوړه شوې وه دمسعودو دقبيلي زيات شمير عالمانو او مشرانو گپون کړي و . د جرگي گپون گونکو په خپلو مهمو ويناو کښي چه دپښتونستان د آزادي او خود اراديت د خپلو حقو قو په باره کښي يې وکړي د پښتونستان د خلکو په مقابل کښي يې د پاکستان د حکومت سياست وغانده . په خبر کښي داهم ويل شوي دي چه دمسعودو د قبيلي نمايندگانو دهغې قبيلي د ټولو نمايندگي د پښتونستان د آزادي په لار کښي د هرډول قرباني ورکولو له پاره خپل چمتو والی اعلام کړي دي . هغه خبر چه د حوت په ۴ له

ور لوبو دپاره خپل تيارې څرکند کړې .

په همدې ورځ له شمالی آزاد پښتونستان باجوړ نه خبر را ورسید چه په ډنډولې بابا کښې د سالار زو د قوم می ستره جرکه شوې وه چه په هغې کښې د هغه ځای عالمانو ، مشرانو او یوشمیر خلکو گډون کړې و .

جرکه د قرآن کریم د څو آیتو په تلاوت پرانیستله شوه او وروسته د مشرانو او قومی نمایندگانو له خوا د پښتونستان د آزادی او د خاورې د تمامیت په باب ویناوې وشوې . په پای کښې د جرگی ټولو گډون کونکو درایو په اتفاق فیصله وکړه تر هغه وخته پورې چه د پاکستان حکومت د پښتونستان د خلکو په مقابل کښې د خپل اوسنی سیاست له رویی نه وانه وړی د پښتو نستان خلک به د خپلی آزادی دلاس ته راوړلو او دخاوری د تمامیت په لیاره کښې مجادله او مبارزه وکړې .

د حوت په ۱۶ ورځ له مرکزی محکوم پښتونستان پېښور نه خبر را ورسید چه د پېښور دښار د نجونو د پوهنځی محصله بیغله شینه شفقت د پښتونستان د آزادی غوښتنی د فعالیت په نسبت له پوهنځی نه ایستلی شویده . دغه راز یوزیات شمیر پښتونستانی شاگردان او شاگردانی له خپلو ښوونځیونه ایستل شویدي ، په خبر کښې زیاته شویده چه پدې نژدې وختو کښې د ښاغلی سید ایوب خان ښاغلی شیخ محمد جین خان ، ښاغلی محمد ابراهیم خان ، ښاغلی شیر احمد خان ، ښاغلی غلام رسول خان او همدغه راز ښاغلی

روانی وې پدې وختو کښې سختی شوې دي .

خبر وایی چه ملی مجاهدینو د پاکستان په عسکرو په یوه حمله کښې د پاکستان د اردو پنځه تنه منصبداران نیولی او خپل محاذ ته یی چه د دهان په عرونو کښې دي له خان سره بیولی دي د هغوی سر نوشت تر اوسه پورې ندې معلوم په دي نښته کښې د نوموړو منصبدارانو موټروان زخمی او موټر ته هم زیان رسیدلی دي .

د پاکستان عسکري قواؤ پخوا د بلوڅو د مجاهدینو څلور تنه ملی مشران د ښاغلی سردار دودا خان مري او ښاغلی سردار تورخان مري په گډون د دوي له اتو تنو ملگرو سره نیولی او وژلی و . خبر داهم وایی چه د پاکستان د هوايي قواؤ څلورو الوتکو پدې وختو کښې د بلوڅو د قبیلو کلی بمباري کړې دي . همدغه راز پاکستانی عسکرو د هغی سیمسی شپږ تنه ښځی او دوه کوچنیان نیولی او د سیوی په مرکز کښې یی بندیان کړي دي .

له شمالی آزاد پښتونستان مومندو څخه د حوت په ۱۵ ورځ خبر را ورسید چه د مومندو د عیسی خیلو قبیلې په پنډیالی کښې د ښاغلی ملک تاج میر خان په مشری ستره ملی جرگه جوړه شوې وه چه په هغې کښې مشرانو ، عالمانو او د قبیلې نمایندگانو د پښتونستان د آزادی غوښتنی او د خپلی خاورې د تمامیت په باب د مهمو او جذابو ویناو په ضمن کښې یوځل بیا د پښتونستان د آزادی په لیاره کښې د هر ډول قربانۍ

حوشی شوی او د نیشنل عوامی کوند له حوایی نود هر نسی وسو. ده حاضرینو به وویل چه دی به له هیخ پون نهیدینه وه ویریزی او د پښتونستان د ازادۍ او خود ارادیت د حق غوښتنی په لاره نښی به چپلو فعالیوسه دوام ورپړې. ده وویل چه باور اوم چه دپښتونستان حدت به په خپه مجادله نښی بریالی شی او هغه ورځ به تر زراورسی چه دپښتونستان منت به لکه دپړۍ د نورو ملتونو په څیر د ازادۍ له نعمت څخه کته واخلی.

د حوت په ۱۸ ورځ له شمالی آزاد پښتونستان باجوړ نه خبر را ورسید چه د پاکستان عسکری قواؤ پداسی حال کی چه د درندو ټوپونو او د بم غورځونکو جټ الوتکو له حوایی ملاتړ کیده د حوت په ۱۵ نیټه په لرامند کښی د چرگو غونډی چه دشمالی آزاد پښتونستان په باجوړ کښی یوه سوق الجیشی سیمه ده ونیوله خبر زیاتوی چه دسالارزو دملی مجاهدینو او د پاکستانی عسکرو تر منځ په دغه سیمه کښی نښتی دوام لرې. خبر وایی په هرل نښتو کښی چه ددواړو خواؤ تر منځ دحوت په پنځلسمه او شپاړسمه ورځ وشوی د سالارزو د قبیلی دوه تنه ملی مجاهدین مړه او څوارلس تنه نور یې پیمان شویدی. دپاکستانی عسکری قواؤ تلفات تراوسه پورې معلوم شوي ندي.

خبر زیاتوي چه د سالارزو د قبیلی نمایندگانو وروسته له هغه چه په ملاسوان بابا او ډنډو کی کښی دوه فسوق العاده ملی سترې جرگی وکړې او په

غازی خان، ښاغلی اجمل خټک قاسم علی خان، ښاغلی میرمهدی ښاغلی ازباب همایون، ښاغلی سیف الرحمن او ښاغلی عبدالوایی خان په شان ددغه کوند د مشرانو او منورینو په گډون د نیشنل عوامی کوند غونډه د کوند د کار دایرې احاطی تر څنگ شوي وه او دعو کسانو دازادۍ او د خاورې د تمامیت په باره کښی ویناوې وکړې. په پای کښی د غونډې گډون کوونکو دپاکستان حکومت نه په کلکه سره وغوښتل چه هغو محصلینو او محصلاتو ته چه پدې وروستیو وختو کښی له خپلو ښوونځیو نه ایستل شویدی بیا پخپلو ښوونځیو کښی دکډون اجازه ورکړې شی. دغه رازدوي وغوښتل چه د پاکستان حکومت د تعزیراتو ۱۲۴ نمبر ماده دې چه ددغو سیمو د خلکو د ازادۍ غوښتنی د نهضت د مخنیوي دپاره وضع شویده لرې کړې شی. له مرکزی پښتونستان پښور څخه د حوت په ۱۷ ورځ خبر را ورسید چه د نیشنل عوامی کوند غړو په چارسده کی د ښاغلی پیر محمد خان په کور کښی چه دهغو گوند یو فعال رکن دې غونډه کړې وه. دغونډې گډون کوونکو دمرحوم زیارت گل خان روح ته چه د ازادۍ غوښتلو د فعالیت په اثر یی زیاته موده په محبس کښی تیره کړې وه او بالاخره وفات شو درود ولیږه او دپښتونستان د نورو سیاسی بندیانو دراخوشی کولو غوښتنه یی وکړه. خبر داهم وایی چه پدې وروستیو وختو کښی د پښتونستان سیاسی بندی ښاغلی محمد صدیق له بند څخه

هغو ټيښې يې د خپلې خاورې د دفاع په باب ټيښې خبرې وکړې. دخبرو اودفاعي مشورو او د مومندو له بېلو بېلو قبيلو سره يې دلازمو تصميمونو د نيولو په عرض هم تماس سره نيولی دې. له بلې خوا د جنوبي پښتونستان يو خبر وايي چه په هغې کښې نښته ټيښې چه په دې وروستيو وختو کښې د بلوڅو د مړې د قبيلې د ملي مجاهدينو او پاکستاني عسکرو تر منځ شويده د پاکستان له عسکري قواؤ څخه يو ويشد تنه مړه او لس تنه يې سخت ټيښان شويدي. په دغو ټيښو کښې چه اوس هم دوام لري د مړې د قبيلې د ملي مجاهدينو څلور تنه نارينه، درې ښځې او يو شمير کوچنيان وژل شويدي.

د حوت په ۱۹ ورځ له منځني آزاد پښتونستان څخه خبر راوړسيد چه د مسعودو د خالي خپلو کلزيو او چار خپلو د قبيلو په گډون د ښاغلي مولوي گلاخان په مشري يوه ستره جرگه جوړه شوې وه چه په هغې کښې ښاغلي مولوي کلاخان او د قام نورو عالمانو او مشرانو وار په وار د پاکستان له حکومت څخه وغوښتل چه د پښتونستان د خلکو دخود اراديت په حق باندي اعتراف وکړي او د پښتونستان د خلکو په مقابل کښې له خپلو مداخلو څخه لاس واخلي. جرگې فيصله وکړه چه د پښتونستان د آزادۍ په لاره کښې له هيڅ ډول قرباني ورکولو څخه ډډه ونه کړي او په دغې لاره کښې به خپلو مبارزوته دوام ورکړي.

خبر داهم وايي چه ددغې جرگې له فيصلې څخه وروسته يوشمير ملي مجاهدينو په سروني ټيښې د پاکستان په ناپه حمه وکړه او په هغې باندې يې ډرې وکړې چه د هغويه نتيجه ټيښې دپاسن ددغې ناپې درې ننه عسکر پيښان شوې او ناپې به رياوونه هم رسيدسي دې. د شمالي آزاد پښتونستان له مومندو څخه را رسيدلي يوبل خبر وائي چه د مومندو د حليمزو بيبي د هغې سيمي د قام د مشرانو په لټون په نالي ټيښې ستره جرگه وکړه چه په هغې ټيښې ښاغلي ملک انځر نل خان، ښاغلي ملک ولسمير خان، ښاغلي ملک مغل خان ښاغلي ملک ميا سيد خان، ښاغلي ملک خان محمد خان، ښاغلي ملک اسلم خان، او نورو قامي مشرانو په خپلو ويناؤ کښې په باجوړ او ناوگي کښې د پاکستان د حکومت مداخلې وغندلي. خبر داهم وايي چه د حليمزو د قبيلې جرگې د پاکستان حکومت ته اخطار ورکړ چه په ناوگي او د مومندو په سيمه کښې له خپلو مداخلو څخه لاس واخلي.

له شمالي آزاد پښتونستان باجوړ څخه د حوت په ۲۰ ورځ خبر را ورسيد چه د سالار زو د قبيلې ملي مجاهدين په غونډو سره د پاکستان د عسکري قواؤ په ضد په کلکه سره خپلو مبارزوته دوام ورکوي. ويل شويدي چه دسالار زو د قبيلې ټولو خلکو فيصله کړې ده چه دوي د پاکستان د قواؤ په مقابل کښې چه د باجوړ د خاورې په نيولويي لاس پورې کړې دې د ژوند تر وروستي سلگي پورې مبارزه او مجاهده وکړي. خبرونه داهم وايي چه دسالار زو د ملي

ملي مجاهدينو په سروني ټيښې د پاکستان په ناپه حمه وکړه او په هغې باندې يې ډرې وکړې چه د هغويه نتيجه ټيښې دپاسن ددغې ناپې درې ننه عسکر پيښان شوې او ناپې به رياوونه هم رسيدسي دې. د شمالي آزاد پښتونستان له مومندو څخه را رسيدلي يوبل خبر وائي چه د مومندو د حليمزو بيبي د هغې سيمي د قام د مشرانو په لټون په نالي ټيښې ستره جرگه وکړه چه په هغې ټيښې ښاغلي ملک انځر نل خان، ښاغلي ملک ولسمير خان، ښاغلي ملک مغل خان ښاغلي ملک ميا سيد خان، ښاغلي ملک خان محمد خان، ښاغلي ملک اسلم خان، او نورو قامي مشرانو په خپلو ويناؤ کښې په باجوړ او ناوگي کښې د پاکستان د حکومت مداخلې وغندلي. خبر داهم وايي چه د حليمزو د قبيلې جرگې د پاکستان حکومت ته اخطار ورکړ چه په ناوگي او د مومندو په سيمه کښې له خپلو مداخلو څخه لاس واخلي.

له شمالي آزاد پښتونستان باجوړ څخه د حوت په ۲۰ ورځ خبر را ورسيد چه د سالار زو د قبيلې ملي مجاهدين په غونډو سره د پاکستان د عسکري قواؤ په ضد په کلکه سره خپلو مبارزوته دوام ورکوي. ويل شويدي چه دسالار زو د قبيلې ټولو خلکو فيصله کړې ده چه دوي د پاکستان د قواؤ په مقابل کښې چه د باجوړ د خاورې په نيولويي لاس پورې کړې دې د ژوند تر وروستي سلگي پورې مبارزه او مجاهده وکړي. خبرونه داهم وايي چه دسالار زو د ملي

فیبی مربوط د باندې اوسیدونکي نادرخان ، کل زاده او دکل خان ورور .

خبر وایي چه د ماموندو د قبیلې خلكو پرون په پالډك كټ نښې په یوه می جرگه كښې او د انمانخیلو د فیبی د خلكو په هغه جرگه كښې چه په عنی اډو نومی كټې كښې یی جوړه لږه د باجوړ په خاوره كښې د پاکستان د حكومت مداخلی او حملی سختی وغندلی او فیصله یی وكړه چه د شمالي ازاد پښتونستان د باجوړ ددغو دواړو سترو قبیلو ټول خلك به د پاکستان په ضد په دغو مبارزو كښې دخپلو سالار زو وروڼو سره مكرې وې او د هېڅ ډول قربانی له وړولو څخه به ډډه ونكړی .

وروستی خبر وایي چه د پاکستان د عسكري قواو په ضد د شمالي ازاد پښتونستان د ټولو خلكو دفاعی مجاهدې تر اوسه پورې دوام لري او ددواړو خواو تر منځ جگړې د پخوا په شان روانې دي .

دحوت په ۲۳ ورځ خبر راوړسید چه د سرحد نیشنل گوند رئیس ښاغلی ارباب سکندر خان په پېښور كښې په یوه ټوانه كښې د پښتونستان آزادی غوښتونكو ته وویل چه د پښتو نستان آزادی غوښتونكي باید د پښتو نستان د آزادی په لاره كښې له هر ډول قربانی وركولو څخه ډډه ونكړی اوددغه مقدس مرام دلاسه ته راوړلو له پاره ډهر ډول تهديد په مقابل كښې مبارزه وكړی ده داهم وویل اوس د پښتو نستان د آزادی غوښتنی سلكونه مبارزين دپاکستان په بیلو بیلو محبسونو كښې دضعف

مجاهدینو له قواو څخه د حوت تر شپږمې نېټې پوری نولس ننه چه څلور تنه ښځې او یو تن کوچنی هم پكښې شامل دي وژل شوي او شپږ دیرش تنه سخت ټپیان شوي دي . پدغو نښتو كښې دپاکستان عسكری قواوو ټوپونو او جت بم غورځونكو الوتكو په گهون له درندې وسلې څخه كار اخیستی او ملی مجاهدین په عادي ټوپونو مسلح وو .

تر اوسه پورې له پاکستانی عسكرو څخه شپږ تنه وژل شوي دي خبر وایي چه دسالارزو د قبیلې ښځې هم د خپلو نارینه وو سره په مبارزه كښې شاملې شوي دي . د هغو كسانو په جمله كښې چه پدغو نښتو كښې شهیدان شوي دي دلرامدك د كوهی دكلی اوسیدونكي غلام حسین او علی محبت خان او ددغه كلی یوه ښځه دلر سدين دجان خان دډیبري اوسیدونكي پچی گل خان د لر سدين د دوکړی اوسیدونكي شمس الرحمن دلرامدك د تنگی دكلی تنگی د كلی اوسیدونكي دمیرزاده خان زوي او دلرامدك د تنگی دكلی درې تنه ښځې شاملې دي .

د ټپي شوو كسانو نو مونه دادي دلر سدين د كافر گټ اوسیدونكي سيف الرحمن او نورالحق ، دلرامدك مربوط دغابښی دكلی اوسیدونكي شمیخ مدام خان ، دلرامدك دكڅی د كلی اوسیدونكي ضمیر خان ، ناموس خان ، حكیم جان او تازه خان ، دلرامدك دكوهی كلی اوسیدونكي محبت خان ، دلرامدك مربوط دمته شاه د كلی اوسیدونكي پاچا خان، سبحان خان او محمد زمان خان د مومندو د

ماهو نندو د قبيلې خټکو د خپلې سالارزو وروڼو په مرسته په گنک غونډې کېښي په غونډو سره په پاکستانی قواؤ باندې حمله لري او په دغې سيمه کېښي هم د دواړو خواؤ ترمنځ جگړې روانې دي .

په خيبر کېښي داهم ويل شوي دي چه د سالارزو د قبيلې خلک د اتمانخيلو د قبيلې دخلکو سره په پوره يووالي سره دپاکستاني عسکرو په ضد په مبارزه بوخت دي او د اتمانخيلو د عليزو د قبيلې سر برط د شينکسي د کلي اوسيدونکي ښاغلي سيد پادشاه په دغو نښتو کېښي شهيد شوي دي . همدغه راز د پاکستانی په يوه کمپ باندې هم داتما نخيلو د علي زو د قبيلې دخلکو حملې دوام لري او د دغه کمپ عسکرو ته زيانو نه رسيدلي دي وروستي خبر وايي چه دحوت په ۱۰ نيټه د چارمنگ خلکو يوه ملي جرگه وکړه او په هغې کېښي يې دخپلو سالارزو وروڼو سره خپله پوره طرفداري اعلان کړې دي .

له شمالي آزاد پښتونستان څخه دحوت په ۲۵ ورځ خبر راوړسيد چه د ايريدو د قام عالمانو او مشرانو دتيرا په باره کېښي يوه ستره ملي جرگه کړې وه چه په هغې کېښي ددغه قام ډيرو خلکو هم گډون کړي ؤ قامي نمايندگانو پخپلو ويناؤ دتيرا او کجورۍ د آزادي خاورې او نور شمالي آزاد پښتونستان په مقابل کېښي دپاکستان دحکومت رويه وغندله .

خيبر داهم وايي چه ددغې جرگې گډون کوونکي د قامي چار و داصلاح او دپاکستان دحکومت دپلانونو دمخنيوي لپاره دخپلو

اوناروغی په حال کېښي بنديان دي اودخپل خود اراديت دحق دمرام دلاسنه راوړلو په متايل کېښي ټول هغه تکليفونه چه نشي زغمل کيدلي افتخار گڼي .

ښاغلي ارباب سکندر خان پخوا د پښتونستان د آزادي غوښتلو په وجه دپاکستان دحکومت لهخوا بندي شوی ؤ اودبنځه کاله بند ددوي له پوره کواو څخه وروسته پدې وختو کېښي دهرې پور له محبس څخه را خوشي شويدي .

خيبر داهم وايي چه ښاغلي ارباب سکندر خان له هري پور څخه پېښور نه درارسيدلو په وخت کېښي دهر کزي پښتونستان دزيات شمير خلکو او ښاغلي خان عبدالولي خان ښاغلي افضل بنگښ ، ښاغلي شاد محمد ميري ، ښاغلي اجمل خټک ، ښاغلي اکبرجي ، ښاغلي ارباب سيف الرحمن او ښاغلي ارباب همايون له خوا ډير تودهرکلي شويدي .

هغه خيبر چه دحوت په ۲۴ ورځ له شمالي آزاد پښتونستان باجوړ څخه راوړسيد څرگنده کړه چه دسالارزو د قبيلې د ملي مجاهدينو او په چرگو غونډو کېښي دپاکستاني قواؤ ترمنځ سختې جگړې روانې دي . دسالارزو د قبيلې خلک د ترتيب شوي پروگرام سره سم په پاکستانی قواؤ باندې چه دباجوړ دخاورې په نيولو يې لاس پوري کړي حملې شروع کړې دي . دبرامدک خلکو دحوت په ۱۹ او ۲۰ شپه دلر سيدن خلکو په ۲۰ او ۲۱ دلر امدک خلکو دحوت په ۲۲ او ۲۳ شپه دهنه حکومت په عسکري قواؤ باندې حملې کړيدي .

خبر وايي چه دلويو مومندو او ورو

چه دجرگی په پای کښې ټولو گڼون کوونکو درایو په اتفاق تصویب وکړی چه دساپو او شینوارو قومونو په گډه دخپلو سالارزو وروڼو سره دپښتونستان دخاوری تمامیت او دفاع په لاره کښې دپاکستان دحکومت دهرډول تیری او قوی په مقابل کښې اوږه په اوږه مبارزه وکړی .

له شمالی آزاد پښتونستان سالارزو څخه دحوت په ۲۷ ورځ خبر راوړسید چه دحوت دشلمی نیټی په نښته کښې سالارزو له ملی مجاهدینو څخه پنځه تنه نارینه او درې تنه ښځی وژل شوی دی دپاکستان دحکومت په ضد دسالارزو دمجاهدینو مبارزی دباجوړ دنورو قامونو په همکاری سره په کلکه دوام لری . دمنځنی پښتونستان خبر وائی چه پدی وختو کښې دمسعودو دقبیلې دښاغلی بوستان خان په مشرۍ په مکین کښې یوه ملی جرگه کړی وه چه په هغی کښې ددغی قبیلې عالمانو او مشرانو او زیات شمیر خلکو گڼون کړی و دجرگی ټولو گڼون کوونکو دپښتونستان دآزادی دمبارزو په لار کښې خپل چمتو والی څرگند کړی او دپاکستان حکومت ته یی یادونه وکړه چه دهغو خلکو په حقه حقوقو بانندی اعتراف وکړی او به دغی خاوره کښې له خپلو مداخلو څخه لاس واخلي . دشمالی آزاد پښتونستان دمومندو خبروایی چه دمومندو دقبیلې ټولو خلکو په هغی جرگی کښې چه په شرغشو ډبری کښې یی وکړه دخپلو سالارزو وروڼو سره دمرستی له پاره خپل پوره یووالی اعلان کړ او تصویب ئی وکړ چه که چیری

ملی بیرغونو سره دتیرا په شاوخوا کښې په دوره بوخت دی او په دغو چارو کښې دقدر وړ خدمتونه کوی همدغه راز له منځنی پښتونستان څخه یو بل خبر وایی چه دوزیرو داحمدزو دقامونو ستری ملی جرگی چه دښاغلی سیف الرحمن خان، او دښاغلی گل مست خان په مشرۍ په وانه نومی ځای کښې شوی وی په هغی کښې ددغو قامونو یو زیات شمیر عالمانو ، مشرانو او نمایندگانو پخپلو ویناو کښې دپښتونستان دخلکو په مقابل کښې دپاکستان دحکومت اوسنی سیاست وغانده او دپخوانیو فیصلو په تایید داحمدزو دقامونو هر فرد په دخپلی آزا دی دلاسته راوړلو او دپښتونستان دخاوری دتمامیت لپاره دهیڅ ډول قربانی له ورکولو څخه ډډه ونکړی او هر ډول مسئولیت چه له دغی ناحیې پیدا شی پخپله به دپاکستان دحکومت په غاړه وی .

دحوت په ۲۶ ورځ له شمالی آزاد پښتونستان څخه خبر راوړسید چه دساپو او شینوارو اود خانزادگانو دقومونو له خوا پدی وختو کښې په کوټ دامنی کښې ستره ملی جرگه شوی وه چه په هغی کښې ددغو قومونو عالمانو مشرانو او گڼ شمیر خلکو گڼون کړی وو . قومی نمایندگانو دپښتونستان په ټوله خاوره په تیره بیا دسالارزو دآزادی غوښتونکو دخلکو په مقابل کښې دباجوړ په آزاده سیمه کښې یی دپاکستان دحکومت رویه وغندله او یو ځل بیایی دپاکستان دحکومت ته اخطار ورکړ چه ډیر ژر له خپلی اوسنی رویی نه واورپی - خبر زیاتوی

ښاغلي گل خان ټپيان شوی دی .
خبر زیاتوی چه ددواړوخواؤ ترمنځ
نښته په بیره روانه ده دچارمنگ
خبر وایی چه دهغه ځای خلکو د
ملی جرگه یو ترڅ کښې دخپلو
سالارزو وروڼو سره خپل پوره
ملاتړ اعلان کړ او په یوه لیک
کښې یې دپاکستان حکومت ته
اخطار ورکړ چه دسالارزو په
خاوره کښې له خپلو تیریو څخه
په کلکه ځان وژغوری .

په همدی ورځ لهجنوبی پښتونستان
څخه خبر راوړسید چه دبلوڅو
دمری او بگتې قبیلو دملی مجاهدینو
او پاکستانی عسکرو ترمنځ جگړی
روانی دی او ملی مجاهدین دهغه
حکومت دعسکری قواؤ په ضد
خپلو مبارزوته په کلکه دوام
ورکوی .

خبر داهم وایی په هغه جمله کښې
چه دپاکستان قواؤ لهخوا دمری
اوبگتې دملی مجاهدینو په کلیو
باندی شوی ده په نورو زیاتو
سربیره یی دهغه ځای دخلکو
یوڅاویښت زره څاروی تښتولی
او دسیوی په مرکز کښې یی لیلام
کړی او پلورلی یی دی .دشمالی
آزاد پښتونستان دمومندو خیر
وایی چه دحلیمزو یو شمیرملی
مجاهدینو دډنډ په پاکستانی تازه
باندی حمله کړی او دهغه نښتې
په نتیجه کښې چه ددواړوخواؤ
ترمنځ وشوه دوه تنه پاکستانی
عسکر او دوه تنه ملی مجاهدین
ټپیان شوی دی .

۱۳۴۴ کال دحمل دمیاشتی .

دحمل په دوهمه ورځ له شمالی
آزاد پښتونستان با جوړ څخه
خبر راوړسید چه دپاکستان حکومت
په مقابل کښې دپښتونستان دخلکو

دمومندو دقبیلی یوتن هم دهغوی
دسالارزو وروڼو سره له همکاري
نه ډډه وکړه نو دقामी روابطو له مخی
به دهغی قبیلی لهخوا په درنده جزا
محکوم کړی شی .

بل خبر په همدی ورځ له جنوبی
پښتو نستان څخه راوړسید او
خرگنده ئی کړه چه بلوڅو دمری
قبیلی دملی مجاهدینو او پاکستانی
قواؤ ترمنځ جگړی روانی دی او په
هغی وروستی نښته کښې چه
ددواړو خواؤ ترمنځ شویده
دپاکستان پنځه تنه عسکر او یو
تن منصبدار وژل شوی دی .ویل
شوی دی چه دجنوبی پښتونستان
په سیمه کښې دنظامی عملیاتو
داچراکولو لپاره په تل کښې له
نظامی تاسیساتو څخه هم یوه ډله
پاکستانی عسکرهغی خواته لیردول
شویدی دشمالی آزاد پښتونستان
دباجوړ خبر وایی چه په چرگو
غونډی کښې دپاکستان دعسکری
قواؤ او دسالارزو دملی مجاهدینو
ترمنځ سختی جگړی روانی دی
چه په هغو کښې دپاکستان دخوا یی
قواؤ یو شمیر بم غورزونکی الوتکی
هره ورځ دملی مجاهدینو په
سنگرونو او کلیو باندی سخت
بمونه وروی تراوسه پوری ددغو
نښتو په اثر ددواړو خواؤ دنوو
تلفات شمیر ندی معلوم شوی .
دحوت په ۲۹ ورځ له شمالی آزاد
پښتونستان باجوړ نه خبر راوړسید
چه په هغه نښته کښې چه دسالارزو
دمجاهدینو او پاکستان دعسکری
قواؤ ترمنځ دحوت په ۲۱ نیټه
دمجاهدینو له جمالی نه دبالم
اوسیدونکی ښاغلی سید محبوب
چه په میجر پاچا مشهور دی او د
لرامدک مربوط دکڅی اوسیدونکی

کښې اچولې او د پاکستان د حکومت الوتکې د مسعودو د قبيلو د پاسه په مسلسل ډول الوتکې کوي سره له دې هم ددغې سيمې خلک د پاکستان د حکومت په ضد خپلو مجاهدو ته دوام ورکوي .

د حمل په ۳ ورځ له آزاد شمالي پښتونستان باجوړ نه خبر راوړيد چه د سالارزو ، مومندو ، چارمنگ او د شينواريو د قبيلو نمايندگانو د شيخ بابا په برخه کښې ستره ملي جرگه کړې وه چه د پيرو خلکو گډون پکښې کړی و په دې لويه قومي جرگه کښې درايو په اتفاق فيصله وشوه چه د پښتونستان د آزادۍ په لاره کښې خپلو مبارزو ته دوام ورکړي .

خبر داهم وايي چه دخان زادگانو د مشرانو او عالمانو او د ساپو او شينوارو د قومونو د پيرو خلکو له خوا د ورسک دخزینې په برخه کښې ملي جرگه شوی وه چه په هغې کښې قومي نمايندگانو د ويناؤ په ضمن کښې د پاکستان حکومت ته څرگنده کړيده چه د سالارزو د خلکو په مقابل کښې له خپلو مداخلو څخه په کلکه سره ډډه وکړي .

ځکه د شمالي آزاد پښتونستان د باجوړ د خلکو په مقابل کښې د پاکستان د حکومت مداخلې د پښتونستان په خاوره باندې يو بل څرگند تيري بولي او ددغه اقدام د ناوړو نتيجو مسئول به د پاکستان حکومت وي .

له شمالي آزاد پښتونستان باجوړ نه د حمل په ۴ ورځ خبر راوړيد چه دلوی ماموند او واړه ماموند د قومو د ملي شريکي جرگې شامل نمايندگان دښاغلي ملک عبدالحکيم

مبارزې د پخوا په شان دوام لري لکه چه د آزادۍ غوښتونکو خلکو حملې دحوت په ۲۴-۲۵ نيټه د مومندو ملي مجاهدينو په گنگ غونډۍ کښې د پاکستان په عسکري کمپ او همدغه راز په همدغو نيټو د سالارزو ملي مجاهدينو په چرگو غونډۍ کښې او دحوت په ۲۵ شپه د اتمانخيلو ملي مجاهدينو په ښار کښې د پاکستان په عسکري کمپونو باندې سختې او پرله پسې حملې کړې دي ، خبر داهم وايي چه په هغو جگړو کښې چه د پاکستانی عسکرو او ملي مجاهدينو ترمنځ شوی دی پاکستانی قواؤ د شپې په تياره کښې له روشنی اندازو څخه کار اخستی او په ملي مجاهدينو باندې يې د توپونو او ماشيندارو ډزی کړې دي . د دواړو خواؤ د تلفاتو شمير تر اوسه ندی معلوم شوی .

په هماغه ورځ له منځني پښتونستان څخه خبر راوړيد چه د مسعودو د قبيلې ملي مجاهدينو دښاغلي اورنگزيب خان رضاني په مشرۍ په سرو کښې د پاکستان په عسکري تهايه حمله وکړه او د ملي مجاهدينو او د تهايه د پاکستانی عسکرو ترمنځ ډزو يو ساعت دوام وکړ . په هغې پسې د مسعودو د ملي مجاهدينو يوې بلې ډلې په هغو پنځلسو لاريوچه پاکستانی عسکر پکښې و اوله جنډولې نه وایي ته روانی وی حمله وکړه . په دغه نښته کښې درې تنه ملي مجاهدين تپيان شوی او د پاکستان د حکومت لاریو ته يې ډير زيانونه رسولی دي . خبر زياتوی چه ددغې قبيلې د ملي مجاهدينو پرله پسې حملو د پاکستان حکومت په تشويش

او درايو په اتفاق يې فيصله وکړه چه د چارمننگ ټول آزادي غوښتونکي خلک دپاکستان دحکومت دهر ډول تيري په مقابل کښي ودريري اوله خپلو وروڼو دواړه مومندو اوسالارزو دخلکوسره اوږه په اوږه په دې مقدسه مبارزه کښي وجنگيري اوله هيڅ ډول قرباني څخه ځان ونه ژغوري .

له آزاد شما لي پښتونستان کوهي څخه دحمل په لورڅ خبر راورسید چه دساپو، کندهاريو، اوگوربزو دقبيلو دخلکو په ملي جرگه کښي چه په دې وختو کښي په دروازگي کښي شوي وه دنوموړو قبيلو مشرانو په خپلو ويناؤ کښي دباجوړ په خاوره باندي دپاکستان د حکومت وروستي تيري سخت غندلي اودپاکستان دحکومت له دغه اقدام سره يې خپل مخالفت يوځل بيا څرگند کړيدي. قومي مشرانو خپلوسالارزو وروڼوته دخپلي پوره طرفداري څخه ډاډ ورکړي اودپښتونستان دآزادي غوښتنی مبارزي يې گډي مبارزي وبللي .

په همدې ورځ له شمالي آزاد پښتونستان مومندو څخه خبر راورسید چه ښاغلي سعد خان، ښاغلي فضل حمیدخان، ښاغلي حکيم خان، اوبښاغلي تاجي دمومندو دترکزو دقبيلی مربوط دپند يالی اوسيدونکي دپښتونستان دآزادي غوښتنی دفعاليت په اثر په دې وختو کښي په مرکزي پښتونستان کښي دپاکستان دحکومت له خوا نيول شويدي. څرگنده شویده چه دآزادي غوښتونکو نيول کيدو دشمالی اومرکزي پښتونستان په ټولنو کښي ډير تاثير کړيدي او دهغو سيمو د ټولو خلکو

ځان او ښاغلي ملک خانزاده سره دخبرو دپاره ماموند وته لاپل او دباجوړ دآزادي اواواری ددفاع په باره کښي يې يولې خبرې وکړي . ټاکل شوی ده چه دغه نمايندگان دکوټکي دښاغلي خان صاحب سره هم په دغو موضوعاتو خبرې وکړي. ټاکل شوی ده چه دغه نمايندگان نمايندگان داتمانخيلو ، ساپو شينواری، مومندو دقبيلو دمشرانو سره او دغه راز په ناوگي کښي دپښتونستان دآزادي دخاوری ددفاع دپاره دمبارزو ددوام او دپاکستان دحکومت په ضد دلازمو تصميمونو دنيولو په باب خبرې وکړي . دمومندو خبر وايي چه په دغو ورځو کښي په مورزادي ولي کښي دخويزو دقبيلی ملي جرگي دښاغلي ملک حليم خان ، ښاغلي ملک نوروز خان ، ښاغلي ملک حميدالله خان، ښاغلي ملک عزت الله خان او ښاغلي ملک عبدالقيوم خان په شمول دمهمو ويناؤ په ترڅ کښي دشمالی آزاد پښتونستان دخاوری ددفاع په لاره کښي دهر ډول قرباني ورکولو دپاره خپل تياری تصويب او اعلان کړي دي. دحمل په ۵ ورځ له شمالي آزاد پښتونستان باجوړ نه خبر راورسید چه دمومندو د دواړه قبيلو نمايندگانو دسالارزو دقوم دغوښتنی په اثر په هغی جرگه کښي گډون کړيدي چه په چارمننگ کښي شوی وه .

په دې جرگه کښي له يولې قومي خبرونه وروسته دچارمننگ ټولو خلکو دپخوانيو جرگو دفيصلو په تاييد له خپلو وروڼو واپه ماموند و اوسالارزو له خلکو څخه خپله پوره طرفداري څرگنده کړي

هغه خبرچه له جنوبی پښتونستان د حمل په ۹ ورځ راورسید څرگنده کړه چه د پاکستانی عسکرو اود بلوڅو دهرې اوبښتې د قبیلو دمجاهدینو ترمنځ نښتی دپخوا په شان دوام لری اوپه هغی وروستی نښته کښی چه ددواړو خواؤ ترمنځ شوی ده دپاکستانی اردو یوتن منعبدار وژل شوی اودوه تنه عسکری تمپیان شوی دی .

خبرونه دا هم وایی د هغو پاکستاني عسکرو شمیرچه په دی وختو کښی دپاکستان دقواؤ له خوا هغو سیمو ته چه شخړی پکښی دی استول شوی دی دوو زرو تنو ته رسیری او ملی مجاهدین چه له څو مودې راهیسی بی دکاهان په غرونو کښی ځای نیولی دی دپاکستان دحکومت په ضد خپلو مجادلوته دوام ور کوی په هغه بله نښته کښی چه په دی وختو کښی دپاکستاني عسکرو اودبلوڅو دملی مجاهدینو ترمنځ شوی ده دنوموړو مجاهدینو له خوا دښاغلی شیرمحمد په مشری دپاکستان داستحکام د قواؤ یوتراکتور سو څول شوی او یوتن ساتونکی یی وژل شوی دی. څرگنده شویده چه دبلوڅو دبیلو بیلو قبیلو ملی مجاهدینو په گډه سره دپاکستان دحکومت په ضد مبارزونه دوام ورکړی اوپه دی لارکښی په پوره یووالی سره دقربانیو ورکولوته چمتو دی .

دحمل په ۱۰ ورځ له منځنی پښتونستان څخه خبر راورسید دپهلزل زیو دقبیللی یو شمیر ملی مجاهدینو دگلیشی د ښاغلی فقیر صاحب په مشری په گلیشی

داندیښنی سبب شویدی. په خبر کښی داهم ویل شویدی په هغو ملی جرگو کښی چه په همدی مناسبت شویدی د پاکستان دحکومت دغه اقدام غندل شویدی. له منځنی پښتونستان څخه دحمل په اتمه ورځ خبر راورسید چه دمسعودو دقبیللی ملی جرگه دښاغلی عنایت الله خان په مشری دهنوی په ملی مرکز دغو داک په علاقه کښی په دی وختو کښی شوی وه چه په هغی کښی دنوموړی قبیللی عالمانو مشرانو او ډیر و خلکو گډون کړی و .

جرگه دقرآن مجید دخو آیتو په تلاوت سره پرانیستل شوه اوپه هغی کښی دقومی نمایندگانو له خوا دپښتونستان دخاوری دآزادی اوتمامیت په باره کښی وار په وار مهمی ویناوی وشوی. دجرگی په پای کښی ښاغلی عنایت الله خان دخپلی وینا په ضمن کښی دجرگی دټولو گډون کوونکو په نمایندگنی دپاکستان حکومت ته څرگنده کړه چه ژر تر ژره دپښتونستان په حقه حقوقو اعتراف وکړی کڼه نو د مسعودو دقبیللی ټول خلک به په دی لاره کښی دهیڅ ډول قربانی له ورکولونه ځان ونه ژغوری. دشمالی آزاد پښتونستان خبردی چه دمومندو دقبیللی ملی مجاهدینو په گډه غوندی کښی دپاکستان په عسکری کمپ حمله کړی اوپه داسی حال کښی چه پاکستانی عسکر ددرندو ټوپونو اوماشین گڼو له خوا حمایه کیدل ددواړو خواوو ترمنځ نښتی څلور ساعته پرله پسې دوام درلود. ددواړوخواؤ دتلفاتو شمیر تراوسه نه دی معلوم شوی .

مشرانو او نورو ډيرو خلکو له خوا ددغو قومو په يو شريک مرکز کېښې يوه ملي ستره جرگه شوی وه. جرگه دمولوی مشرگل لهخوا پرانستل شوه او دقومي نمايندگانو له خواپه وار سره دپښتونستان دځاوری دآزادی او تمامیت په باره کېښې مهمې ويناوی وشوی او شاملينو دجرگې په پای کېښې درايو په اتفاق فيصله وکړه چه دغه ټول قومونه به دپښتونستان دځاوری دآزادی په لاره کېښې له هيڅ ډول قرباني نه غاړه ونه غړوی. دوی اعلام و کړ که چيری دپاکستان حکومت دمومندو دآزادی ځاوری په مقابل کېښې دخپلی مداخلاتی رویی اوسياست نه ژر ترژره ځان ونه ژغوری دهغو وخيمو عواقبو مسئولیت به چه له دی لاری نه پيدا شی دپاکستان حکومت په غاړه وی.

د حمل په ۲۱ ورځ له جنوبی محکوم پښتونستان څخه خبر را ورسید چه د پاکستان عسکرو او د بلوڅو د مرې او بگتی د قبیلو د ملی مجاهدینو ترمنځ جگړه روانه ده. په هغه جگړه کېښې چه په دې وختو کېښې ددواړو خواؤ ترمنځ شریده یوتن پاکستانی عسکر وژل شوې او درې تنه نور ټپیان شويدي. ویل شويدي چه په دغو نښتو سربيره په نورو تلفاتو چه ملی مجاهدینو ته رسیدلی دي د هغوی زیات شمیر پسونه دپاکستانی قواؤ لاس ته ورغلي دي او هغه یی دلیلام په توگه پلورلی دي. خبر داهم وایی چه دمري قبیلې یو شمیر نور پسونه چه دپاکستانی عسکرو لاس ته ورغلي او دسیوی خواته یی بیول ملی مجاهدینو د

ساره راغه اومروبی کېښې دپاکستان دحکومت څودولتی ودانی نړولی دی. خبر داهم وایی ددغی قبیلې ملی مجاهدینو دپاکستان دحکومت په ضد خپلو مبارزو ته دوام ورکړی او دهغی سیمی په بیلوبیلو برخو کېښې دحکومت په ضد ددوی فعالیت روان دی.

بل خبر وایی چه د پاکستان خدمت له سترو مامورینو څخه هغه دوه تنه چه دتورخیلسر او محمدخیلو دقبیلو دملی مجاهدینو لهخوا نیول شوی وو تراوسه پوری هم په منځنی آزاد - پښتونستان کېښې دمجاهدینو تر نظر لاندی دی.

پاکستانی مامورین دپاکستان دحکومت دیو مداخلاتی پروگرام دتطبیق دپاره منځنی پښتونستان ته لیږل شوی وو.

خبرویلی دی چه دملی مجاهدینو دغه اقدام دپاکستان دحکومت دډیری اندیښنی او تاثر موجب شوی او ددوی په آزادیوکه کېښې دهغه کو نښونه ناکام شوی دی. دمركزی پښتونستان پېښور خبر وایی چه د پېښور مریو پ دپښتونستان له آزادی غوښتونکو څخه یو ټولگی په دغو ورځو کېښې په داسی حال کېښې چه توربیرغونه یی ورسره وو دپاکستان دحکومت په ضد په مظاهره پیل وکړ. مظاهره کوونکو دپښتونستان دخلکو په مقابل کېښې دهغه حکومت د اوسنی سیاست په ضد ناروی وهلی. له شمالی آزادپښتونستان مومندو څخه د حمل په ۱۴ ورځ خبر را ورسید چه په دغو ورځو کېښې دنرکزیو، اتمانزیو، عیسی خیلو او برهان خیلو دقومو دعالمانو،

بمباریو او د وسلو له استعمال نه چه د بنوڅو او باجوړ په خلکو باندې هوایې او ځمکنی حملی کوې په ټینځه خان وژووری .

له شمالي آزاد پښتونستان باجوړ څخه د حمل په ۲۸ ورځ خبر را ورسید چه د حمل په شلمه شپه د سالارزو ملی مجاهدینو په چرگو غونډی کښې د پاکستان په ناڼه باندې سخته جمله وکړه او ټوله شپه د پاکستان نظامی تاسیسات د مجاهدینو تر سختو ډزو لاندې د دواړو خواؤ ترمنځ جگړی دوام درلود خو تر اوسه پورې د تلفاتو اندازه نه ده معلومه شوې .

په همدې ورځ خبر را ورسید چه په هغو جگړو کښې چه د پښتونستان د ملی مجاهدینو او پاکستانی عسکرو ترمنځ د پروسې کال د حوت له میاشتی څخه تر اوسه پورې شویډې پنځه او یا تنه ملی مجاهدین چه بنځی او کوچیان هم پکښې شامل دي شهیدان شویډې . له جنوبي محکوم پښتونستان بلوچستان څخه را رسیدلی خبر وایی چه د ملی مجاهدینو قواؤ څو موده پخوا په پنځلسو پاکستانی لاریو باندې چه عسکري مهمات پکښې بار و دسیوی اوددی سیمی په منځ کښې ډزی کړی او نوموړی لاری ئی له منځه وړی خبرداهم وائی په هغی جگړه کښې چه د مجاهدینو او پاکستانی عسکرو ترمنځ په نوموړی سیمه کښې شویډه د پاکستان پنځه تنه عسکري منصبداران وژل شوي او دوه ماشینگن اوزیات شمیر کار توس ملی مجاهدینو په ولجه وپړيدي .

را رسیدلی خبر وایی چه د

کاهان او بمبور په غرونو کښې په پاکستانی عسکرو جمله وکړه چه د هغی په اثر سر بیره په هغو درندو تلفاتو چه نوموړو عسکرو ته رسیدلی دي یوه اندازه وسلی لکه ټوپک او نار بوس هم دملی مجاهدینو لاس ته ورغلی دي . او هغه یی په ولجه وپړيدي . څرکنده شویډه چه پاکستانی عسکر له چمن ، پشین او ټل څخه د مرې اوبکتی سیمو نه لیر ډول شوی او په هغه ځای کښې اچول شوي دي . خو د نوموړو قبیلو ملی مجاهدینو په گډه سره د پاکستان د حکومت په ضد خپلو مبارزو ته دوام ورکړ او په دي لار کښې په پوره اتفاق سره د هرډول قربانی د ورکولو له پاره تیار دي .

له جنوبي پښتونستان مرکز توبی څخه د حمل په ۲۶ ورځ خبر را ورسید چه د جنوبي پښتونستان د قبیلو قومی مشرانو او عالمانو پدې وختو کښې د جنوبي پښتونستان په ایالتی مرکز کښې ملی ستره جرگه کړی وه او په هغی کښې د هغه ځای د قبیلو له خلکو نه ډیرو گپون کړي و . په دغه جرگه کښې د پښتونستان دخلکو د خود ازادیت د حق موضوع بیا تر قومی بحث لاندې و نیول شوه د جرگی شاملینو درا یو په اتفاق د بلوڅو د خلکو او د پښتونستان د نورو خلکو په مقابل کښی د پاکستان د حکومت رویه وغندل شول او د پاکستان حکومت ته اخطار ورکړ شو چه د پښتونستان دخلکو په باره کښې پخپل سیاست باندې نوي نظر وکړي او د پښتونستان دخلکو د خود ازادیت په حق باندې اعتراف وکړي اوله

حيث وظيفه اجرا كوله له دې كبله چه د هغو شاگردانو چه د آزادۍ د غوښتنې په نسبت د پېښور له كالج څخه خارج شوي دي طرفداري كوله د پاکستان د حكومت له خوا نوموړي ته ويل شوي دي چه د شاگردانو له طرفداري څخه لاس واخلي نوموړي دغې غوښتنې ته منفي ځواب وركړې او وظيفه يې خوشي كړې ده .

خبر زياتوې چه ښاغلي وكيل خان چه زوى يې په عوامي نیشنل پارټي كښې شامل دې نوموړي دپاكستان د پوليسو تر فشار او قيدونو لاندې نيول شوي دي .

په هغې يوه جگړه كښې چه د حمل په ۳۰ ورځ د بلولزو د قبيلې د ملي مجاهدينو او د پاكستانى عسكرو ترمنځ د گوملى په سيمه كښې شوي ده له پاكستانى عسكرو څخه دوه تنه وژل شوي او څلور تنه ټپيان شويدي . له

منځني پښتونستان څخه رارسيدلي خبر په داسې حال كښې چه دغه خبر تايد وي زياته كړې ده چه جگړه هغه وخت د دواړو خواؤ تر منځ ونښته چه د بسلول زو د قبيلې يو شمير ملي مجاهدينو د ښاغلي نعمت الله خان او غلام حبيب خان په مشرۍ د گوملى په سيمې كښې د پاكستان په نظامي تاسيساتو باندې حمله وكړه .

د حمل په ۳۱ ورځ له منځني آزاد پښتونستان څخه خبر را ورسيد چه د كليشى د ښاغلي فقير صاحب په مشرۍ د مسعودو د قبيلو د ټولو خلكو په گډون قومي جرگې په نوموړو سيمو كښې روانې دي اود پښتونستان دمبارزو ددوام او د خود اراديت دحق

پروېسپن كال دحوت له مياشتې څخه تر اوسه پورې د پاكستانى عسكرو اودمري او بگټې د قبيلو دملي مجاهدينو تر منځ پرله پسې سختې جگړې روانې دي . هغه مجاهدين چه د پاكستانى عسكرو په مقابل كښې جنگېرې پنځه زره تنه دمري له قبيلې څخه اودرې زره تنه د بگټې له قبيلې څخه دي او د نوموړو قبيلو پنځلس زرو تنو د پاكستان د حكومت رويه له ملي آرزوگانو څخه مخالفه بللي او د دښمن د قواؤ په مقابل كښې يې د خپلو مبارزو دوام اعلان كړ او ورپسې ملي لښكري بېلو بېلو ځايونه او په بېلو بېلو ډلووويشلي شوي . د آسونو د سورو ډلي د سيوري او حبيب آباد په سيمو كښې په نظامي تاسيساتو سخته حمله وكړه او په نتيجه كښې يې پاكستانى تاسيساتو ته ډير مالي زيانونه ورسول .

د حمل په ۲۹ ورځ خبر را ورسيد چه د عوامي نیشنل غړي ښاغلي زرین خان چه د پښتونستان سياسي بنديانو له جملې څخه و او د بند د مودې له پوره كولو څخه وروسته خوشي شوې دي په يوه ټولنه كښې د يوې ويسا په ضمن كښې ويلې دي چه زه د عوامي نیشنل ترلار ښودنې لاندې د سر او مال قرباني تنه حاضر يم او د پښتونستان دملت سياسي تنظيم او بقا مي په همدې عالي مقصد كښې موندلي ده د محكوم پښتونستان له پېښور څخه را رسيدلي خبر وايي چه پروفيسور زاهد سعيد چه د پېښور په كالج كښې يې د پروفيسور په

د حمل په ۲۲ ورځ ملي جرگه شوی و ه
چه د نوموړې قوم زیاتو خلکو گډون
پکښې کړی و .

په نوموړې جرگه کې قومي
نماینده گان وار په وار په خپلو
ویناو کې د پښتونستان دخلکو
په مقابل کې د پاکستان حکومت
مداخلاتی رویه او پالیسی یې سخته
وغندله او د پاکستان حکومت ته یې
اخطار ورکړ چه د پښتونستان په
خاوره کې له خپلو مداخلو څخه
لاس واخلي .

د ثور په ۶ ورځ له محکوم
پښتونستان بلوچستان څخه خبر
راورسید چه د جاله وان زیات
شمیر ملي مجاهدینو خپل ځانونه
دغازی سلیمان خان او اختر محمد
خان په مشرۍ دخپلو مری وروڼو
دمرستی لپاره چه د پاکستانی
قواو تر پرله پسې حملو لاندی دی
دجگړی میدان ته رسولی او په هغی
سخته نښته کې چې په دی وختو
کښې د پاکستان دعسکرو اودمړی
او جاله وان دملي مجاهدینو ترمنځ
وشوه دواړو خواو ته زیات زیانونه
رسیدلی دی . خبر زیاتوی چه
دبلوڅو مجاهدینو د پاکستان
دعسکری قواو تقریباً یوولسو
زرو تنو باندي لار بنده کړیده
نه پریردی چه دوی دکاهان غرونو ته
لاړ شی . د پاکستان دحکومت څو
الوتکی دخپلو هغو عسکرو دمرستی
لپاره چه کلانند شویدی دبلوڅوپه
ځایونو باندي پرله پسې الوتني
او بمبارۍ کوی په خبر کې داهم
ویل شویدی چه د پاکستان دعسکری
قواو دپرله پسې حملوپه اثر دمړی
دقبیلی دخلکو زیات شمیر کورونه
نړیدلی او تالا شویدی او یو شمیر
نوری کونښن کوی چه خپل مال

د غوښتنی د تایید په باره کې
لازم تصمیمونه نیسی . په وروستی
جرگه کې چه د مسعودو دقبیلو
ډیرو خلکو گډون کړی و درایو
په اتفاق تصویب وشو چه د
پاکستان د مداخلو په ضد خپلو
مجاهدوته دوام ورکړی . خبر
داهم وایی چه د منځنی آزاد
پښتونستان د ملي مجاهدینو د
جرگی له فیصلوسره سم دکوونکی
مکین په سیمه او نورو ځایو کې
د پاکستان د حکومت په تاسیساتو
حمله کړی د نوموړې حکومت په
عسکری تانو ډزې کړې او د
پاکستان حکومت ته یې اخطار
ورکړی دې چه له مداخلو څخه
ډډه وکړی .

د حمل په ۳۱ ورځ خبر راورسید
چه دهند پښتون جرگی په فیصله
لیک کې بل وار بیا د پاکستان
له حکومت نه د پښتونستان دآزادی
غوښتنی ده . په هغه فیصله لیک
کښې چه وړمه ورځ صادر شوی
دی ویل شوی دی چه پښتونستانیانو
قطعی تصمیم نیولی دی چه دغه
هدف ته درسیدلو دپاره خپلو
لیک کې باجوړ او بلوچستان
دخلکو په مقابل کې د پاکستان
رویه اودهغوی په کورونو او کښتونو
دباندي بمباری یې غندل شویده .
په دغه فیصله لیک کې کښې ضمناً
د پاکستان له حکومت نه غوښتل
شوی دی چه د پښتونستان مشر
خان عبدالصمد خان ژر تر ژره
خوشی کړی .

۱۳۴۴ کال د ثور د میاشتې .

له آزاد شمالي پښتونستان څخه
د ثور په لمړی ورځ خبر راورسید
چه داتمانخپلو دقوم دعالمانو او
مشرانو له خوا په ښونه سته کې

د حکومت مداخلې سختې وغندلې او د پاکستان حکومت ته يې سخت اخطار ورکړی دی چې دېښتونستان په خاوره کېښي له خپلو مداخلو ته لاس واخلي په آخره کېښي ښاغلي مولوی دیندار خان دېښتونستان دخلکو دخود اړادیت د حق په باره کېښي موثره وینا وکړه چې د جرگې د ټولو شاملینو له خوا په چټک چکو سره استقبالیله .

جرگه د ژوندی دی وی پښتونستان په نارو سره پای ته ورسیدهله . له جنوبي محکوم پښتونستان څخه د تـرر په ۱۳ ورځ خبر راوړسید چې ښاغلي غلام خان چې د جلال خیلو د قوم مربوط د آزادۍ غوښتونکو څخه دی د پښتونستان د آزادۍ غوښتنې په اثر به دغو وروستیو وختو کېښي د پاکستان د حکومت له خوا په گوپته کېښي نیول شوی او بندی شوی دی . له منځنی پښتونستان څخه بل خبر وایی چې یو ټولگي ملي مجاهدینو د ښاغلي گل مت خان او ښاغلي گل محمد خان په مشرۍ په سرو کېښي او سمپلی توی کېښي د پاکستان په عسکري تاسیساتو باندې حمله کړې ده .

هغه خبر چې د ثور په ۱۴ ورځ له منځنی آزاد پښتونستان هومندو څخه راوړسید خرگنده کړه چې د پاکستان حکومت خپل یوه زیاته اندازه مجهز عسکر بیتنیو سیمې ته استولی او غواړي چې په همدې وسیله په هغې سیمه کېښي حالات خرابکړي او دمومندو دارالجهاد کلاند کړي . ویل شویدی چې د پاکستان جت الوتکې په پرله پسې ډول په هغو سیمو باندې الوتنې کوي . د بیتنیو

او کوچنیان آزاد وزیرستان ته بوزی څو چې ددوی ملي مجاهدین دکاهان له غرونو څخه د پاکستان د عسکري قواؤ په ضد خپلو سختو جگړو ته دوام ورکړي .

د ثور ۱۲ ورځ له مرکزی محکوم پښتونستان پېښور څخه خبر راوړسید چې درستم او سیدونکی ښاغلي فتح محمد خان چې یو آزادی غوښتونکی دی د پاکستان د حکومت له خوا نیول شوی او بندی شوی دی . په خیره کېښي زیاته شویده چې له څه مودی را پدی خوا سیاسی بندیان د پاکستان د حکومت له خوا فشار ، شکنجې لاندې دی او په دی وسیله د پاکستان حکومت غواړي چې دوی دخپلې آزادۍ له حق غوښتلو څخه وگرځوي .

په خیره کېښي ویل شویدی چې تراوسه پوری نو موړی حکومت ونشو کړي چې په دی ډول شکنجو باندې آزادۍ غوښتونکی له خپل مقدس هدف څخه وگرځوي .

په هماغه ورځ له منځنی پښتونستان څخه خبر راوړسید چې د دواړو د قبیلې دعالمانو او مشرانو په شمول د ښاغلي مولوی دیندار خان په مشرۍ په مبارکشاه نومي کلي کېښي یوه ستره جرگه د قرآن کریم د څو آیتونو په تلاوت پرانستل شوه .

ورپسې ښاغلي مولوی مومن خان ښاغلي مولوی گل زرین خان ښاغلي مولوی غلام سرور خان ښاغلي مولوی محمدحنان خان او نوروقومی مشرانو په وارسره د پښتونستان دخلکو د حقه حقوقو او د پښتونستان دخاوری د آزادۍ غوښتنې په باره کېښي ویناوی وکړي او په دغه ترڅ کېښي د پښتونستان دخلکو په مقابل کېښي د پاکستان

کړه چه د پاکستان حکومت دهغي رويي د ناروې نتيجو مسئول دي چه د پښتونستان دخلکو په مقابل کښي يي نيولي ده. دوي وويل چه د پښتونستان قومونو له خپلو حقوقو او د پښتو نستان خاوري څخه دفاع خپله ملي فريضه بولي اودهغه په لار کښي دسر اومال وښندلو ته چمتو دي .

خبر دا هم وايي چه د نوموړي جرگي غړيو دميرعلي و خجوري اچي به برخه کښي ديوي جرگي په تعقيب د پاکستان حکومت ته اخطار ورکړي چه که د پاکستان حکومت د پښتو نستان دخلکو په آزادي اعتراف ونه کړي د پښتونستان خلک به کرار کښيني اودخپلو حقوقو د حاصلولو په لار کښي خپلو مجاهدو اومجادو ته دوام ورکړي په کلکو اقداماتو په لاس پوري کړي .

د ثور په ۱۸ ورځ له شمالي آزاد پښتونستان مومند و څخه خبر را ورسيد چه دکوزگند اوپه شيخ منگي نومي ځاي کښي دگنداو، نافي، کمايي، دآزادي غوښتونکو خلکو د عالمانو مشرانو او دنورو ډيرو خلکو اود حليمزو دخلکو په گډون ملي ستره جرگه جوړه شوې او په هغي کښي د پاکستان د حکومت تصميم چه غواړي د نافي اولکړو صافي دلارې نه د ناوگي اوباجور سره يوسړک وښلوي تر زيات غور اوڅيړني لاندې ونيول شو .

د جرگي شاملينو د پښتو نستان د آزادي غوښتونکو په مقابل کښي د پاکستان د حکومت د مداخلې او لاس وهلو روييه و غندله اود پاکستان حکومت ته يي سخت

د قبايلو خلکو د ښاغلي علي محمد بيټني په مشرۍ د ثور په يوولسمه نيټه لويه جرگه دمومندو ددارالجهد په مرکز کښي جوړه کړې وه . د بيټنيو د قبايلو عالمانو مشرانو هريوه پخپل وار ويناگانې وکړې او دخپلي خاوري د دفاع موضوع تر بحث لاندې ونيوله اوپه هغه باره کښي لازم تصميمونه او تصويبونه وشول اوڅرگنده يي کړه چه د پاکستان حکومت له دغو مداخلو څخه ډډه وکړي ځکه چه مونږ د پښتون قوم په دي باره کښي دسر اومال قربانونو ته چمتو يو اود ژوند تروروستني سلسگي پوري به پري نږدو چه دنښمن خپلي هيلي ته ورسپري جرگه پدي نارو سره چه ژوند يي دي و ي پښتونستان پای ته ورسيده .

د ثور په ۱۵ ورځ له جنوبي پښتونستان څخه خبر را ورسيد چه د مرغی دکلي اوسيدونکي ښاغلي بهادر خان او ښاغلي مراد خان چه په قوم کاکړان دي د پښتونستان د آزادي غوښتني په اثر پدي وختو کښي د پاکستان د حکومت له خوا د اپوزي په سيمه کښي ونيول شول اوبنديان شول .

هغه خبر چه د ثور په ۱۶ ورځ له منځني آزاد پښتونستان څخه را ورسيد څرگنده کړه چه د منځني پښتونستان د مربوط قبايلو له خوا د زيرکي په سيمه کښي لويه جرگه شوي وه چه په هغي کښي دهغه ځاي عالمانو مشرانو اونورو ډيرو خلکو گډون کړي ؤ . د جرگي شاملو مشرانو د پښتونستان دخلکو د حقه حقوقو اود خاوري د تماميت په باره کښي ويناوي وکړي اوڅرگنده يي

د فېاښو نښاندگان د ښاغلي مولانا دیندار خان په مشرۍ د جرګو د جوړولو له پاره د قومونو په منځ کې ښې سرڅې اود قومي اودفاعي يووالي په باره کښې ويناوې لوی او لازم نصحيمونه کړي.

خبر زياتوې چې يوه بله قومي لويه جرګه چې په هغې کې ښې د دوږو د قبايلو عالمانو، مشرانو سپين ژيرو او ځوانانو د کوهانو د وضع له نښاندگانو ګډون کړې ؤ قومي مشرانو هريوه جنډاښي ويناوې وکړې او ملي مجاهدينو ښاغلي احمد شاه خپل انقلابي شعرونه د عامو خلکو په منځ کې وويل چې حاضرينو چکي ورسره کولي. په دغو جرګو کې د پاکستان د حکومت مداخلاتي سياست وغندل شو. د پښتونستان له خاورې څخه د دفاع له پاره هر ډول تيارې خرګڼه شويدي.

په خبر کې زياته شريده چې دميران شاه داوسيدونکي ښاغلي احمد شاه خان درې وروڼه ښاغلي قمر زمان، ښاغلي گل زمان، ښاغلي علي مراد خان د آزادې غوښتلو د فعاليت په اثر نيول شوي او په ډيره اسمعيل خان کې ښديان شويدي او ښاغلي احمد شاه شاعر هم د پاکستان د پوليسو تر فشار لاندې دي.

له شمالي آزاد پښتونستان باجوړ څخه د ٢٣ ورځ خبر راوړيد چې دواړه مومندو د قبيلې لويه جرګه چې په هغې کې ښې ډيرو سپين ژيرو او ځوانانو ګډون کړې وو قواړه مومندو په علاقه کې جوړه شوې وه د جرګې له جوړيدو څخه وروسته قومي مشرانو د پاکستان د تيريو اومداخلو په ضد د دفاعي حالت

احترار وړې چې دخپلو دغه ډول ناوړو اقدامونو په دېښتونستان په خپلو باندې حمله او بيرې دې په ټينده لاس واخلي. په جرګه کې ښې درايو په اتفاق تصويب وشو چې ددغو قبيلو ډول خلك به د پاکستان د حکومت ددغه ډول تيريو او تجاوزونو په مقابل کې د ژوندانه تر وروستې سنگي پورې مجادله اومبارزه وکړي.

د ٢١ ورځ خبر راوړيد چې د پاکستان حکومت ښاغلي اجمل خټک ته اجازه ور نه کړه چې دخيبر درې ته لاړ شي. ښاغلي اجمل خټک د پاکستان د پوليسو له محکمې نه غوښتي وو چې ده ته اجازه ورکړې شي چې دخيبر درې ته لاړ شي. مگر د پاکستان د پوليسو ادارې په دغه نسبت چې په هغه سيمه کې ښې حالات وخپم دې او د آزادې غوښتنې نهضتونو پدې شدت او قوت موندلي دي ده ته د تښت اجازه ور نه کړه. له مرکزی محکوم پښتونستان پيښور نه رارسيدلي خبر داهم وايي چې د پاکستان د حکومت له خوا دخيبر درې په خلکو باندې بنديزونه لگول شوي دي.

له منځني آزاد پښتونستان څخه د ٢٢ ورځ خبر راوړيد چې د پاکستان په ضد د دوږو د قومونو مبارزې په پرله پسې ډول دوام لري او د پاکستان حکومتين زيات وارخطا کړيدي او غواړي چې خپل هوسا عسکر د نورو عسکرو د مرستې له پاره ورواسوي. ملي مجاهدينر د هغه حکومت له دې نصحيمونو او تهديدونو څخه ندې پيريدلي دېخوا په شان خپلو مجاهدو ته دوام ورکوي د دوږو

له باره کښې ويناوې وکړې اولازم تصميمونه يې ونيول. جرگې توصيه وکړه چه د قومي افرادو څخه يو تن هم دملي آرزوگانو په خلاف حرکت نشي کولای که چيرته د قبيلې دخلکو له يوه تن څخه داسې کار پيش شي چه دملي آرزوگانو څخه مخالف وي د قومي رواياتو سره به سم په درنده سزا محکوم شي . خبر زياتوي چه جرگې د پاکستان حکومت ته اخطار ورکړ چه له خپلو مداخلو څخه لاس واخلي اود خپل ځان او د آزادې دو سترو خلکو د پريشمانې اسباب برابر نکړي ځکه چه ددې ددغه حرکت نتيجه دوينو تويولو سبب شويدې او په هغه صورت کښې به هر ډول ناوړو نتيجو مسئول پخپله د پاکستان حکومت وي .

د ثور په ۲۵ ورځ دغه خبر خپور شو چه بروڼ سهار په کابل کښې دملي پښتو ژبې د يوشمير ادبيانو په گډون يوه مشاعره وشوه. دغه مشاعره د ښاغلي قيام الدين خادم په وينا پرايستله شوه. پوهاند رښتين اوبښاغلي عبدالحی حبيبي هم دملي پښتو ژبې د ثقافت په باره کښې ويناوې وکړې او هغه شعرونه چه د پښتو ژبې دشاعرانو له خوا په همدې مناسبت ترتيب شوي وو ولوستل شول چه د حاضرينو خوښ شول. په دغه محفل کښې د پښتو نستان ستر مشر خان عبدالغفار خان او په کابل کښې او سيدو نکويو شمير نور پښتونستانيانو هم گډون کړې ؤ.

له جنوبي پښتونستان دلوي مشر خان عبدالصمد خان اخکزي ناروغی زياته شوې ده او د پاکستان حکومت مجبور شو چه نوموړي خان د علاج

له پاره دلایل پور له محبس څخه د لاهور بندې خانه ته بوزې. دغه خبر د ثور په ۲۶ ورځ خپور شوې دې د جنوبي محکوم پښتونستان څخه را رسيدلی خبر وائی چه د جنوبي پښتونستان لوي مشر خان عبدالصمد خان له چيرې مودې راهيسې د پاکستان په محبس کښې ناروغ ؤ اود پاکستان حکومت دنوموړي خان د تدابي له پاره هيڅ ډول اقدام و نه کړ تر دې چه د پښتونستان مشر ناروغی زياته شوه مجبور شو چه نوموړي د تدابي له پاره د لاهور بنديخانه ته بوزې. د ثور په ۲۷ ورځ له جنوبي محکوم پښتونستان څخه خبر را ورسيد چه په يوه سخنه جرگه کښې چه د بلوڅو د قبایلو دملي مجاهدينو اود پاکستانی عسکرو تر منځ د جاله وان او جل مگسکي په سيمو کښې شويده ۳۵ ټنه پاکستانی عسکر وژل شوي او يوشمير نور يې ټپيان شويدي. په خبر کښې زياته شويده چه له ملي مجاهدينو څخه دوه ټنه شهيدان او پنځه ټنه ټپيان شويدي.

له جنوبي محکوم پښتونستان بلوچستان څخه د ثور په ۲۹ ورځ خبر را ورسيد چه د بلوڅو دملي مجاهدينو او پاکستانی عسکرو تر منځ د جيگ آباد اوشکارپور په مينځ کښې سخنه نښته شويده چه د تلفاتو شمير يې تراوسه پورې معلوم شوې ندې .

دغه راز په همدې ورځ له منځني آزاد پښتونستان څخه خبر را ورسيد چه د منځني پښتونستان د قبایلو څو جرگې چه په زرگونو سواد لرونکو يې سوادو سپين زيرو او زلميانو گډون پکښې کړی وو.

خپلو، نعمت خیلو او اباخیلو د قبیلو ستره ملی جرگه د ښاغلي علي محمد پېښې تر ریاست لاندې په مومندو ښې شری وه چه دمنځنی پښتونستان عالمانو، مشرانو او نورو ډیرو ځنکو گډوډون پکښې کړې و. عالمانو او قومی مشرانو د پښتونستان د آزادې او د خاوری د نامیت په باره کښې ویناوی و کړې او هم یې د پښتونستان د خپلو په مقابل ښې د پاکستان د حکومت رویه وغندله .

د جرگې غړیو د پاکستان حکومت ته سخت اخطار ور کړیدی چه د پښتونستان په تیره بیا د منځنی پښتونستان په خاوره کښې له خپلې مداخلاتی رویې څخه په کلکه سره ډډه وکړې . په پای کښې جرگې درایو په اتفاق فیصله وکړه چه دنوموړو قبیلو ټول خلک به د پښتونستان د خلکو د خود ارادیت د حق د لاس ته راوستلو په لار کښې له هیڅ ډول قربانیو او ایشار څخه ځان ونه ژغوری . په خبر کښې داهم ویل شویدی چه د جرگې له تصویب نه وروسته د نعمت خیلو د قبیلې یوی ډلی مجا هدینو په جندوله کښې د پاکستان د حکومت په نظامی تاسیساتو حمله وکړه او په هغسی سخته نښته کښې چه د دواړو خواؤ ترمنځ وشوه د دښمن عسکرو ته وسرومال درانده تلفات رسیدلی دی . خبر زیاتوی چه نوهوړې حکومت ښا غلسی منک جمعه گل ، ښاغلی دوران خان، او ښاغلی جانی خان د پښتونستان د آزادې غوښتلو د فعالیت په اثر نیولی او د دیره اسمعیل خان په محبس کښې یې بندیان کړیدی .

دملکشې، شیخ قرار زیارت، زېره تیره او زیرالسی په سیمو کښې شوي وې او په هغو کښې قومی مشرانو د پښتونستان د خاوري د آزادې او نامیت په باره کښې ویناوي وکړې . د جرگو غړو د پاکستان حکومت ته اخطار ورکړ چه د پښتونستان تیره بیا د منځنی آزاد پښتونستان په خاوره کښې له خپلو تیرو او مداخلو څخه په کلکه سره ډډه وکړې که نه نودهنو د هر ډول ناوړو نتیجو مسئول به د پاکستان حکومت وې . جرگو تصمیم ونيوچه د پاکستان د حکومت دناروا رویې په مقابل کښې د پښتونستان خلک د خپل ژوند تروروستی سنگی پورې دهغه د حکومت په ضد خپلو مبارزو او مجاهدو ته دوام ورکړې . یاداچه د پاکستان حکومت د پښتونستان د خلکو په حقو حقوقو اعتراف وکړې او د دوي غصب شوي حق به بیرته ورکړې .

نوموړو جرگو تصویب وکړ که چیرې له قومی افرادو څخه کوم یو په دغه ملی نهضت کښې خلل واچوي له قومی روایاتو سره سم به سخته سزا ورکړه شی خبر داهم وایی چه د پاکستان حکومت د دغه ملی حرکت د مخنیوي له پاره خپل یوشمیر گمارل شوي کسان نو موړو سیمو ته استولسی و خوددوي له خوا په مقابل کښې هیڅ ډول عمل عمل نه دي ښودلی د پاکستان حکومت له دغو ملی نهضتونو او تحریکاتو څخه ډیرو وارخطا اواندښمن دي .

د ثور په ۳۰ ورځ له منځنی آزاد پښتونستان مومندو څخه خبر راوړسید چه د علی خیلو، ښادی

د منځني پښتونستان د خلكو په مقابل ښې له خپلې بې ځايه مداخلې او ناوړې روپي څخه لاس وانخلي نو بې له سراسيمه كسې او وارخطايي څخه به بله گټه و نه وينې . د جانپخيلو او حسن خيلو د قبيلو خلك به د هيڅ ډول قرباني له وركولو څخه ځان و نه ژغورې او ددغي روپي د ناوړو نتيجو مسئول به پخپله دپاكستان حكومت وي .

په همدې ورځ له مركزي محكوم پښتونستان پېښور نه خبر را ورسيد چه د ټاكال اوسيدونكي ښاغلي ارباب عبدالغفور خان چه د خدايي خدمتگارانو له فعالو كار كوونكو څخه دې او دپښتونستان سياسي بندي ؤ او د بند د مودې دپاي ته رسيدلو نه وروسته خوشي شوې او په يوه ستر ټولنه كښې چه په قصه خواني كښې دده په استقبال جوړه شوې وه او له خدايي خدمتگارانو او د محكوم پښتونستان له خلكو نه په زرگونو كسانو په هغې ټولنه كښې گډون درلود دغه ښاغلي ارباب پخپله ويناكي وويل چه زه دپښتونستان دآزادۍ غوښتنې په اثر بندي شوې وم نن ورځ چه د بند د مودې دپوره كيدونه وروسته خوشي شوم تاسوته وعده دركوم چه دژوندانه تر وروستي دقيقې پورې به د پښتونستان آزادي غوښتنې له مقصد او قومونو ته له خدمت نه لاس وانه خلم .

حاضرينو د ښاغلي عبدالغفور خان د وينا له اوريدلو نه وروسته د مظاهري په حال اوژوندې دې وې پښتونستان په نارو سره مارش وکړ .

۱۳۲۵ د ل د جوړا په مياست كښې دپښتونستان همې پيښې . دجوړا په او له ورځ نه منځني آزاد پښتونستان څخه خبر را ورسيد چه د بيټني دقيقې يوشمير ملي مجاهدينو د ښاغلي علي محمد خان بيټني په مشرۍ په ناجوري ښې د پاكستان په تاڼو سختي او پرله پسې حملې كړې دې چه د هغو په اثر څوڼه پاكستاني عسكروژل شوې او يو تن منصبدار يې ټپي شويدي . خبر دا هم وايي چه په ناجوري كښې له جگړې نه څو دوده وروسته د پاكستان حكومت د مستي خيلو خان خيلو او باران په بې دفاع كليو ډزې وكړې . پاكستاني عسكرو چه جټ الوتكي ورسره ملگري وې د مجاهدينو په مقابل كښې له درندو وسلو څخه كار اخيستي او نوموړو كليو ته يې زيانونه رسولي دي . په خبر كښې څرگنده شويده چه د پښتونستان له خاورې او آزادي څخه ددفاع له پاره دملي مجاهدينو مبارزې سختي شويدي . دپاكستان حكومت خپل هوسا عسكرو له درندو وسلو سره هغې سيمي ته استولي دي او په هغه ځاي كښې يې د خلكو په تگ او راتگ سخت بنديزونه ايښي دي .

بل خبر وايي چه د پاكستان د حكومت دغي روپي د منځني پښتونستان خلك متاثر او پارولي دي . د جانپخيلو او حسن خيلو د قبيلو نمايندگانو د ښاغلي سورت خان په مشرۍ د غونډۍ په كلي كښې جرگه وكړه اودخپلې خاورې ددفاع له پاره يې لازم تصميمونه ونيول اوتصويب يې وكړ چه كه چيرې د پاكستان حكومت

د حملو ددفاع له پاره د ملي مجاهدينو د چمتو کولو په غرض وگرځي او خلک د پاکستان د حکومت په غرضونو باندې ښه پوه کړي .

دمنځني پښتونستان نه رارسيدلي خبر وايي چه دغه هيئت پخپلو گرځيدو پيل کړيدې .

له درکزي محکوم پښتونستان پېښور څخه د جوزا په ۵ ورځ خبر راوړسيد چه د پاکستان ادارې د پېښور په ښار اوشاؤخوا برخو کښې ۱۴۴ تعزيراتي ماده يعنې د هغو سيمو د خلکو په غونډو او ټولنو باندې بنديزونه لگولي دي او غواړي چه په دغه وسيله دهغو سيمو د آزادۍ غوښتونکو احساسات ووژني . خبر داهم وايي چه دمحکوم پښتونستان خلک به په هيڅ وجه د خپل مرام او مقصد نه لاس وانه خلي او په پوره يووالي او اتفاق سره په خپلو مبارزو ته د پخوا په شان دوام ورکړي .

له مرکزي محکوم پښتونستان پېښور څخه د جوزا په ۱۰ ورځ خبر راوړسيد چه د جنوبي پښتونستان نامتو مشر ښاغلي خان عبدالصمد خان اخکزي دهغي سختي ناروغي په اثر چه دلایل پور په بندي خانه کښې ورته پيښه شوې وه او له هغه ځای څخه څو موده پخوا د پاکستان د حکومت له خوا لاهورته بيول شوې ؤ په دې وختو کښې د نوموړې حکومت له خوا پرته له دې څخه چه ترعلاج لاندې ونيول شي بيرته هغي بندي ځاني ته بيول شوي دي چه ډيره موده پکښې بندي ؤ .

د جوزا په ۱۵ ورځ خبر راوړسيد چه له مومندو د محکومو خلکو

د جوزا په ۲ ورځ له منځني آزاد پښتونستان مومندو څخه خبر را ورسيد چه د منځني پښتونستان د بېلو بېلو قبيلو دپرله پسې جرگو په لړ کښې په دې وختو کښې د مومندو په دارالجمهد کښې د ښاغلي علي محمد خان بيټنسي په مشري يوه لويه جرگه شوې وه چه په هغي کښې عالمانو، مشرانو او د بيټني د قوم ډيرو خلکو گډون کړي وو .

جرگه د قرآن کریم د څو آيتو په تلاوت او د صداقت اخبار د مرستيال ښاغلي غازي مر جان خان په لټه وينا پرانستل شوه . وروسته د قومي نمايندگانو له خوا وار په وار وينا گانې وشوي چه په هره يوه کښې دپښتونستان د خلکو په مقابل کښې دپاکستان د حکومت د مداخلې رويه وغندله شوه . په پاې کښې د جرگې ټولو گډون کوونکو د پښتونستان له خاورې څخه ددفاع له پاره خپله تيازي يوځل بيا ناييد کړه او د پاکستان له حکومت څخه يې کلکه غوښتنه وکړه چه ژر تر ژره د پښتونستان د خلکو په حقو حقوقو باندې اعتراف وکړي او له خپلو مداخلو څخه ډډه وکړي .

د جوزا په ۴ ورځ خبر راوړسيد چه په يوه جرگه کښې چه د پاکستان د حکومت د حملو او مداخلو په مقابل کښې ددفاع د ترتيباتو له پاره د مولانا ديندارخان په مشري دقوم عالمانو اومشرانو په گډون په وزيرستان کښې شوې وه پدې باره کښې د تصميمونو پر نيولو علاوه فيصله وشوه چه يو قومي هيئت دوزيرستان دقبایلو په مربوطو کليو کښې د پاکستان

د دفاع له پاره د خپل ژوند تر- وروستی سلگی پورې مجادله او مبارزه وکړې . په پای کې د جرگی ټولو عالمانو او مشرانو د جرگی د ټولو غړیو په نمایندګۍ د ښاغلي ملا شیر علیخان ویناوې درایو په اتفاق تایید کړی او د پښتونستان د خاورې د آزادۍ د لاس ته راوستلو له پاره یې خپل چمتو والی څرګند او د پاکستان حکومت ته یې یوځل بیا اخطار ورکړ چې ژر تر ژره د پښتونستان د خلکو په مقابل کې له خپلې مداخلې رويي څخه لاس واخلي او د پښتونستان د خلکو په حقه حقوقو اعتراف وکړي ګڼه نو د هغو ناورو نتیجې مسؤلیت به چې له دې کېله پیداشی د پاکستان حکومت په غاړه وي .

له شمالي آزاد پښتونستان باجوړ نه د جوزا په ۱۹ ورځ خبر را ورسید چې په ملی ستره جرګه کې چې د باجوړ د سالارزود قوم له خوا د لرامدک په علاقه کې د مانسوان بابا د زیارت په برخه کې جوړه شوې وه او په هغې کې د سالارزو ، عالمانو ، مشرانو او نورو ډیرو خلکو ګډون کړې ؤ عالمانو او قومي مشرانو د پښتونستان د خاورې نه د دفاع او دملي یووالی په باب ویناوې وکړې او د ملی مشرانو ویناوې د جرگی د ټولو شاملینو له خوا د ژوندې دې وی پښتونستان ، په ناروسره بدرګه او تایید کیدلې . په خبر کې داهم ویل شوي چې ددې ملي سترې جرګې ټولو شاملینو درآبو په اتفاق د پاکستان حکومت ته اخطار ورکړې دي چې ژر تر ژره د پښتونستان د خلکو

د پاکستان د حکومت د استعمارې نقشو په ضد په یو لړ سختو مظاهرو لاس پورې کړې دي . د مومندو د آزادۍ غوښتونکو خلکو دغه مظاهری هغه وخت شوې چې د پاکستان حکومت غوښتل خپل مداخلاتي پلانونه په هغه سیمه کې عملي کړي . ویل شوي دي چې د پاکستان حکومت د مظاهره کوونکو نیولو ته اقدام وکړ لکه چې ددغې سیمې د فعالو آزادۍ غوښتونکو څخه یو تن ښاغلی اسحق گل بی نیولی او یو نامعلوم محبس ته یې بیولی دي . خبر دا هم وایي چې ښاغلی حبیب الله خان هم په همدغه ګناه د پاکستانی مقاماتو تر فشار او شکنجې لاندې نیول شوي دي .

له منځني آزاد پښتونستان څخه د جوزا په ۱۸ ورځ خبر را ورسید چې یوه ملی جرګه د ښاغلي ملا شیر علیخان په مشرۍ د سره زاغه په علاقه کې شوې وه چې په هغې کې د هغه ځای پنځلس زرو تنو عالمانو ، مشرانو ، نمایندګانو او نورو خلکو ګډون کړې ؤ .

جرګه د ښاغلي ملا شیر علیخان په وینا چې په جنګي غازي سره مشهور دي پرانستل شوه او د مفصلې وینا څخه وروسته یې د پښتونستان د آزادۍ په باره کې چې د پښتونستان د خلکو مشروع حق دی توضیحات ورکړل او د پښتونستان د خلکو په مقابل کې یې د پاکستان حکومت رویه و غندله او د پاکستان حکومت ته یې څرګنده کړه تر څو چې د پښتونستان د خلکو د خود ارادیت په حق اعتراف ونکړي د پښتونستان ټول خلك به له خپلې خاورې څخه

د حکومت له خوا نیول شوي دي
خبر دا هم وايي چه نوموړي
حکومت په دي ورځو کښې د
پښتونستان د آزادي غوښتونکو
نيولو ته تر پخوا زيات اقدام
کړيدي .

د جوزا په ۲۶ ورځ له منځني
آزاد پښتونستان څخه خبر را
ورسید چه د مسعود د بهلول زو
قبایلو د ښاغلي لار هور خان
مسعود په مشري يوه جرگه دمکن
په علاقه کښې جوړه کړې وه چه
په هغې کښې د نوموړو قبایلو ،
عالمانو ، مشرانو او ډيرو خلکو
گپون کړې و .

جرگه د قرآن کریم د څو آيتونو
په لوستلو سره پرانستل شوه
وروسته ښاغلي لاهور خان ښاغلي
مولوي خان محمد هاشم خان ،
ښاغلي مولوي گل خان او نور قومي
مشرانو د پښتونستان د آزادي
او ځمکنی تمامیت په شاو خوا
کښې ويناگانې وکړې .

د جرگې په پای کښې فيصله
رښه چه هيڅ وخت به د پاکستان
حکومت ته موقع ور نکړې شي چه
خپل مداخلتي سياست د
پښتونستان په خاوره کښې په تيره
بيا د وزيرستان په سيمه کښې
عملی کړي . په خبر کښې زياته
شوي ده چه جرگې د پاکستان
حکومت ته اخطار ورکړې دي چه
له خپلو مداخلو څخه د وزيرستان
به خاوره کښې ډډه وکړي او د
پښتونستان په حقه حقوقو باندي
اعتراف وکړي که نه نو د پښتونستان
ځمک دخپلي خاورې د دفاع لپاره
د سر او مال هر ډول قرباني ورکولو
ته چمتو دي او په دغه لاره کښې به
د هر ډول قرباني ورکولو نه ډډه

په حقه حقوقو اعتراف وکړي او
د باجوړ د خلکو په مقابل ښي
له متجاوزانه رويي او مداخلی
څخه ځان وژغوري .

د جوزا په ۲۰ ورځ له محکوم
مرکزي پښتونستان پېښور څخه
خبر را ورسید چه د کوهاټ په
علاقه کښې درې تنه چه يو يې
دغوري د کلی دجومات ملا امام و
د پښتونستان د آزادي غوښتلو
په اثر د پاکستان د حکومت له خوا
نیول شوي او بنديان شوي دي .
همدغه راز په خبر کښې زياته
شويده چه د بده بيسری د علاقې
د ربوط د احمد خیلو په کلی کښې
د پاکستان د پوليسو له خوا څو تنه
نیول شوي او د پېښور په بالا حصار
کښې د پوليسو د فشار او نظارت
لاندي دي .

له د رازي محکوم پښتونستان
پېښور څخه د جوزا په ۲۳ ورځ
خبر را ورسید چه جرنیل ولسی
محمد خان چه پخوا د پښتونستان
د آزادي غوښتلو له کبله د پاکستان
د حکومت له خوا بندي شوي و
او د بند دموډي د بشپړیدلو نه
وروسته څو موده پخوا خوشی شوي
د پوليس تر نظارت لاندي دي .
په خبر کښې زياته شويده چه
د پاکستان پوليسو دي تر سخت
مراقبت او کنټرول لاندي نیولي دي
او پخپلې کلی کښې لکه یو سیاسي
بندي ژوند کوي .

همه خبر چه د جوزا په ۲۴ ورځ
له منځني پښتونستان او
وزيرستان څخه را ورسید څرگنده
یې کړه چه د دواړو له قوم څخه څلور
تنه له خپلي خاورې څخه د دفاع
او آزادي غوښتنې به اثر د محکومې
علاقې په برخه کښې د پاکستان

او اجتماعي عدالت نه مخالف
وبلل .

وروسته تر هغه يې ددغه حکومت
ددغه اقدام د مخنيوي دپاره
مقاومت وکړ او آزادي غوښتونکو
او استعماري قواوو تر منځ سخنه
جگړه وشوه چه ددواړو خوا وو
د زيانونو اندازه تر اوسه پورې
معلومه نه ده .

د جوزا په ۳۰ ورځ له شمالي
آزاد پښتونستان باجوړ څخه خبر
راوړسيد چه په دوو ملي لويو جرگو
کښې چه په چينگي کښې دموښودو
د برم کازې د عالمانو ، مشرانو
او چارمنگ د علاقې مربوط په
عمرې جوړکښې دباجوړ د چارمنگ
د عالمانو مشرانو له خوا په دې
وختز کښې وشوې او په هغو
کښې په عالمانو، مشرانو او قومي
نمايندگانو علاوه د هغه ځاي
د شاوخوا پيرو خلکو هم گډون
کړې ؤ . خبر زياتوې چه دواړو
جرگو د پښتونستان د خلکو په
مقابل کښې د پاکستان د حکومت
مداخلاتي رويې وغښلې او د
پښتونستان په خاوره کښې د
پاکستان د حکومت د مداخلاتي
رويې د مخنيوي له پاره لازم
تصميمونه ونيول او په دې ضمن
کښې د نوموړو جرگو له خو درايو
په اتفاق د پاکستان حکومت ته
اخطار ورکړ شو چه ژر تر ژره
د پښتونستان د ټولو خلکو دخود
اراديت په حق اعتراف وکړې .
له مرکزې محکوم پښتونستان
پېښور څخه د جواز په ۲۱ ورځ
خبر را ورسيد چه د ساهو مرکي
غونډه په پېښور کښې د ښاغلي
اجمل خټک په مشرې شويوه چه
په هغې کښې د هغه ځاي شاعرانو

ونه کړې او د هرچول ناوړونتيجو
مسئول به پخپله هغه حکومت
وې .

له منځني آزاد پښتونستان څخه
د جوزا په ۲۷ ورځ خبر راوړسيد
چه د مسعودو د بهلول زو د قوم
يوني ډلې ملي مجاهدينو د ښاغلي
محمد زمان خان او ښاغلي لمبي خان
په مشرې د منزايې په سيمه کښې
د پاکستان د حکومت په نظامي
تاسيساتو باندې حمله وکړه او په
هغو باندې يې سختې ډزې کړيدي .
خبر زياتوې چه په هغو مالي زيانونو
علاوه چه د پاکستان د عسکرو
تاسيساتو ته رسيدلې دې د
پاکستان يو عسکري موټر هم د
موړو ملي مجاهدينو له خوا سوځول
شويدي .

د جوزا په ۲۹ ورځ خبر راوړسيد
چه د پاکستان د حکومت يو بل
استعماري پلان د سپين کمر اوچم
دمندج په سيمه کښې د مسعودو
د بلول زيېو د قومونو د آزادي
غوښتونکو د سخت مقاومت په اثر
ناکام شو . له منځني آزاد
پښتونستان څخه راوړسيدلې خبر
وايي چه د پاکستان حکومت سپين
کمر اوچم په مندج نومي سيمه
کښې د نورو تاسيساتو د ودانولو
پروژه تر اجرا لاندې نيولې وه
او د مسعودو د بلول زيېو قومونه
د پاکستان د حکومت له دغه
استعماري تصميم نه خبر شول
سمدستی يې د مکين د علاقې په
مندج نومي برخه کښې د لاهور
خان او نور محمد خان په مشرې
يوه قومي ستره جرگه جوړه کړه
او د پاکستان د حکومت مداخلاتي
رويې يې وغښلې او د پاکستان
د حکومت پلانو نه يې د ملي گټو

ادبيانو او نورو ډيرو خلکو ټپون کړي و .
 د جرگې ټولو گډون کوونکو د بلوڅو د شاعر ښاغلي نصير خان چه دکوټې اوسيدونکي دې دنياول کيدو له کبله سخته خواشيني څرگنده کړې ده .
 ښاغلي نصير خان پخوا د پښتونستان د آزادۍ غوښتنی اوله دې کبله چه په خپلو شعرونو کښې يې بلوڅ او پښتانه اتفاق او يووالي ته رابللی دې د پاکستان د حکومت له خوانيول شوې او بندي شويدي .
 ښاغلي سليم راز ، ښاغلي منتظر او ښاغلي اجمل خټک د غونډې دټولو غړيو په نمايندگي د پاکستان د حکومت څخه د ښاغلي نصير خان د سمدستي خوشي کيدلو غوښتنه کړيده . خبر داهم وايي چه پدې غونډه کښې د پښتونستان خود اراديت د حق په باره کښې يوه مشاعره وشوه . پدې مشاعره کښې ښاغلي سليم راز ، ښاغلي ايوب صابر ، ښاغلي منتظر ، ښاغلي قلندر مومند ، ښاغلي اجمل خټک ښاغلي مهدي ، شاه پاچا او ښاغلي سردار خان فنا خپل ملي شعرونه ولوستل .
 دسرطان په ۲ ورځ له مرکزي محکوم پښتونستان پيښور څخه خبر راورسيد چه ددير د علاقې اوسيدونکي ښاغلي گل مست خان چه د پښتونستان يوتن آزادي غوښتونکی دی د پښتونستان د آزادي غوښتلو په اترد پاکستان د حکومت پوليسو له خوا د پيښور د يادگار په چوک کښې نيول شوی او بندي شوی دی .
 دسرطان په پنځه ورځ له شمالي آزاد پښتونستان باجوړ څخه خبر

راورسيد چه يوه ملی لويه جرگه دبرآمدک دسالارزو دقوم دعالمانو او مشرانو له خوا دحاجي صاحب دزيارت په ناوه کښې شوی وه چه په هغې کښې دهغه ځای ډيرو خلکو گډون کړی و . دجرگې غړيو درايو په اتفاق دپښتونستان دخلکو په مقابل کښې دپاکستان دحکومت تيري کوونکي رويه او سياست غندلي اوضمناً ئي دقومي يووالي او اتفاق او دپښتونستان دخاوري دآزادي او تماميت دلاس ته وروستلو په لاره کښې دهر ډول قربانيو دورکولو په باره کښې لازم تصميمونه ونيول .
 هغه خبر چه دسرطان په شپږمه ورځ له منځني آزاد پښتونستان څخه راورسيد څرگنده کړه چه دپاکستان دحکومت له خوادمنځني پښتونستان دآزادي غوښتونکو خلکو نيول ورځ په ورځ زياتيري لکه چه نوموړي حکومست په دی وختو کښې دواړو په علاقه کښې دهغو سيمو دولس تنه آزادي غوښتونکی نيولي او بنديان کړيدي .
 خبر داهم وائی چه دبنديانو له جملې څخه ئي ښاغلي مير خان په شمل کاله بند محکوم کړی دی .
 هغه خبر چه له منځني آزاد پښتونستان څخه دسرطان په ۷ ورځ را ورسيد څرگنده کړه چه دکاڼي راغه په علاقه کښې دښاغلي حاجي عبدالعزیز خان ښاغلي حيات الله خان ، ښاغلي امير جان ، ښاغلي محمد جان مولوی وارث شاه خان ، مولوی گل و لى خان مولوی گل اکبر خان او د منځني آزاد پښتونستان د بياو بيلو قبيلو نورو ډيرو خلکو په گډون يوه ملی

د پاکستان حکومت ته ئی سخت
 اخطار ورکړی دی چه له خپلی
 دغی مداخلاتی روئی څخه لاس
 واخلي کنه نو دهغو ناوړو نتیجی
 مسئولیت به چه له دغی ناحیې څخه
 منځ ته راشی د پاکستان د حکومت
 په غاړه دی . جرگه په دی نارو
 سره چه ژوندی دی وی پښتونستان
 پای ته ورسیده .

د سرطان په ۱۱ ورځ خبر راوړسید
 چه په هغی حمله کښې چه پاکستانی
 عسکرو دمرام شاه په علاقه کښې
 ددواړو دقوم دملی جرگی په شاملینو
 باندی کړی ده دری تنه ملی
 مجاهدین شهیدان شوی اونپه تنه
 دمولوی محمد دیندار خان په گډون
 ټپیان شویدی .

دهغه خبر له مخی چه د منځنی
 آزاد پښتونستان وزیرستان څخه
 رازسیدلی دی جگره هغه وخت
 دپاکستانی عسکرو او ملی
 مجاهدینو ترمنځ وشوه چه ددواړو
 قوم دعالمانو او مشرانو په گډون
 دمولوی محمد دیندارخان په مشرۍ
 دمرام شاه په علاقه کښې غونډه
 وکړه او دمنځنی آزاد پښتونستان
 له خاوری څخه ددفاع او آزادی
 په باره کښې چه دپاکستان
 دحکومت دتیریو په خطر کښې واقع
 شویده تصمیمونه نیول کیدل .

خبر داهم وائی چه دپاکستان
 عسکرو په جرگه باندی حمله
 وکړه او په نتیجه کښې ئی
 دپاکستان د عسکرو او د پښتونستان
 دمجاهدینو ترمنځ نښته وشوه چه
 له مجاهدینو څخه دری تنه شهیدان
 او نه تنه ټپیان شول او دپاکستان
 عسکرو ته هم درانده تلفات رسیدلی
 دی . خبر داهم وائی چه د وزیرو
 قومونه دپاکستان د عسکرو د حملی
 په اثر سخت پار یدلی او

متره جرگه شوی وه د پښتونستان
 دخاوری دتمامیت او دآزادی نه
 ددفاع په باره کښې دیولپ خبرونه
 وروسته دجرگی شاملین وپه خیلو
 ته لاړل او هلته ئی هم بله غونډه
 وکړه چه دهغه ځای دشاو خوا
 په زرگونو خلکو همدغه غونډه
 کښې گډون وکړ

دسرطان په ۸ ورځ له مرکزی
 محکوم پښتونستان پینور څخه
 خبر راوړسید چه بناغلی گلاب شاه
 مومند دده له دووننو ملگروسره
 دپښتونستان دآزادی غوښتنی په
 اثر دپاکستان دحکومت له خوا
 دپینور په مرچکو په منډه ئی کښې
 نیول شوی او بندی شوی دی .

دسرطان په ۹ ورځ له منځنی
 آزاد پښتونستان څخه خبر راوړسید
 چه دوزیرو دقبایلو یوی ډلی ملی
 مجاهدینو دبوپه په برخه کښې
 دپاکستانی عسکرو په یوه چونی
 حمله وکړه او نوموړی ودانی
 ئی ونړو له اوددغی چونی له
 عسکرو څخه څلور تنه هم په دی
 پیښه کښې وژل شویدی .

هغه خبر چه له آزاد شمالی
 پښتونسان باجوړ نه دسرطان
 په ۱۰ ځ راوړسید څرگنده کړه
 چه دباجوړ دسالارزو دقوم مشرانو
 اونمایندگانو په ډنډوکی بابا کښې
 یوه ستره جرگه کړی وه چه په هغی
 دهغه شاوخوا ډیرو خلکو گډون
 کړی و . په دی جرگه کښې دقومی
 نمایندگانو له خوا داتفاق اوبووالی
 په باره کښې ویناوی وشوی او
 دباجوړ له خاوری څخه ددفاع او
 دپښتونستان دآزادی د لاس ته
 راوستلو په باره کښې ئی خبری
 وکړی اوهم ئی دپښتونستان دخلکو
 په مقابل کښې دپاکستان دحکومت
 تیری کوونکی رویه وغندله او

دېښتونستان دملی مجاهدینو څخه ۲۵ تنه شهیدان شوی او اته تنه زخمیان شوی دی او دپاکستاني عسکرو تلفات هم دجگړې دجریان په وخت کېښې ولیدل شول چه یو تن پاکستانی منصبدار او دوه تنه عسکر وژل شوی دی

خبر داهم وائی چه دپښتونستان دملی مجاهدینو او پاکستانی عسکرو ترمنځ دجنگ په عین جریان کېښې ددوړو مجاهدینو له خوا دفاعی ترتیبات نیول شوی او دمیرام شاه په علاقه کېښې دپاکستان نظامی تاسیسات دملی مجاهدینو له خوا کلانند شویدی . دسرطان په ۱۴ ورځ له شمالی آزاد پښتونستان مومندو څخه خبر راوړسیدچه دمومندو دوېزو او اتمانزو دقومونو دعالمانو او مشرانو له خوا په شیخ اسمعیل کېښې لویه علمی جرگه شوی وه او په هغی کېښې دبايزو او حلیمزو دقوم مشرانو او نمایندگانو او دهغه ځای دشواخوا ډیرو خلکو گپون کړی ؤ .

په دی جرگه کېښې ښاغلی ملک زرلعل خان ، ښاغلی ملک افریدی ښاغلی ملک زرگت ، ښاغلی ملک اسلام خان او نوروقومی نمایندگانو دپښتونستان دخاوری دآزادی په باره کېښې ویناوی وکړی او هم یی درایوپه اتفاق دپاکستان حکومت ته اخطار ورکړی چه ژرترژره د مومندو په آزاده خاوره کېښې له خپلی مداخلاتی رویی اولاس وهلو څخه ډډه وکړی کنه نودهغو ناوړو نتیجیو مسئول به چه له دی کبله منځ ته راځی دپاکستان حکومتوی جرگه په دی نارو سره چه ژوندی دی وی پښتونستان پای ته ورسیده . دسرطان په ۱۵ ورځ له منځنی

دپاکستان حکومت ته ئی اخطار ورکړیدی .

خبر داهم وائی چه ملی مجاهدینو په میرام شاه کېښې دپاکستان نظامی تاسیسات کلا بند کړی او په دی مبارزه کېښې دمجاهدینو شمیر کړی په کړی زیاتیری او دپاکستان تاسیسات ئی تر سختو ډزو لاندی نیولی دی .

هغه خبر چه له شمالی آزاد پښتونستان مومندو څخه دسرطان په ۱۲ ورځ راوړسید څرگنده کړه چه دصافی اومسعودو قومونو دعالمانو او مشرانو او دکوهی خانگی نمایندگانو له خوادورسک په خزینه کېښې یوه ستره جرگه شوی وه چه په هغی کېښې دهغه دشواخوا ځایو ډیرو خلکو هم گپون کړی ؤ .

قومی نمایندگانو پخپلو ویناوو کېښې دپښتونستان دخلکو په مقابل کېښې دپاکستان دحکومت مداخلاتی رویه وغندله او درایو په اتفاق ئی دپاکستان دحکومت دهر ډول تیریو په مقابل کېښې خپل تیاری اعلان کړی او دپښتونستان دخلکو دخود ارادیت دحق دټاکلو او دپښتونستان دخاوری نه دفاع په باره کېښې ئی لازم تصمیمونه و نیول .

له منځنی آزاد پښتونستان وزیرستان څخه دسرطان په ۱۳ ورځ خبر راوړسیدچه ددواړو دقومو دملی مجاهدینو او پاکستانی عسکرو ترمنځ دمیرام شاه په سیمه کېښې جنگ ددوړو په یوه جرگه بانندی دپاکستاني عسکرو د ناساسپی حملی په اثر پېښ شوی و تراوسه پوری په شدت روان دی . وروستی خبر وائی چه دپاکستاني عسکرو دمداخلی او ناڅاپی حملی په اثر

د ادخان ، ښاغلی قاضي نام حق خان او ښاغلی ملک عزيز الرحمن خان په وار سره د پښتونستان د آزادۍ او خاورې د تماميت په باره کښې په زړه پورې ويناوې وکړې او په دغه ترڅ کښې ئې د پاکستان حکومت ته اخطار ورکړ چې د مومندو په آزاده خاوره کښې دخپلې مداخلاتې رويې نه لاس واخلي او که ئې وانه خلی دهغو وځي مو عواقبو مسئوليت به چې دغې لارې نه پيدا شي د پاکستان حکومت په غاړه وي .

خبر د ا هم وائي چې په جرگه کښې د زرايو په اتفاق فيصله وشوه چې د قومي اتحاد او تقويې او د پښتونستان دخلکو په مقابل کښې د پاکستان حکومت د مداخلې دمخې نيولو دپاره داسې جرگې دوام ومومي .

هغه خبر چې له شمالي آزاد پښتونستان باجوړ څخه د سرطان په ۱۷ ورځ راورسيد څرگنده وکړه چې د پالننگت په موضع کښې د مومندو د قوم د عالمانو او مشرانو له خوا يوه لويه ملي جرگه شوي وه چې په هغې کښې دهغه ځای شاوخوا ډيرو خلکو گډون کړی و په جرگه کښې يولې خبرونه وروسته د پښتونستان دخاوري د آزادۍ په باره کښې خبرې وشوې د زرايو په اتفاق د باجوړ او د پښتونستان په نوره خاوره کښې د پاکستان حکومت مداخلاتې رويه وغندل شوه او د پښتونستان له خاورې څخه د دفاع په باره کښې ئې خپل تياري تاييد او اعلام کړ چې جرگه په دې نازوسره چې ژوندې دي وي پښتونستان پای ته ورسیده .

د سرطان په ۱۹ ورځ له مرکزي پښتونستان پيښور نه خبر راورسيد

پښتونستان وزيرستان څخه خبر راورسيد چې د پخوانيو خبرونو په په تعقيب په هغو دوو زرو تنو ملي مجاهدينو چې د ښاغلي مولينا ديندار خان په مشرۍ دملي مجادلو او مبارزو په غرض دميرم شاه څخه د محمود خيلو د علاقې په لوري روان و د پاکستان عسکرو له خوا چې په ملي مجاهدينو باندې د حملې لپاره دميرام شاه ديولتيکل ايډنټ په امر دخجوزي او ميرولي له چوني څخه دمبارزې نينو دلاري د بندولو لپاره موظف شوي و په ناڅاپي ډول حمله وشوه او د دواړو خواؤ ترمنځ سخنه جگړه ونښتله چې په هغې کښې څو تنه پاکستاني عسکر د دوو تنو منصبدارانو په گډون وژل شوي او مجاهدينو له پاکستانې عسکرو څخه دوه ماشينگن ولجه کړې دي خبر د ا هم وائي چې مولينا ديندار خان د پاکستان د عسکرو د تيروي حملې په اثر لږن ټپي شوی و خوسره له هغه هم په دې مبارزه کښې ئې د پښتونستان ملي بيرغ په لاس کښې و. په خبر کښې ويل شوي دي چې اوس هم د عيدک په علاقه کښې د پاکستانې عسکرو او د پښتونستان دملي مجاهدينو ترمنځ سخنه جگړه روانه ده .

د سرطان په ۱۶ ورځ له شمالي آزاد پښتونستان مومندو څخه خبر راورسيد چې په دغو ورځو کښې د مومندو د ترکزو د قوم د عالمانو او مشرانو له خوا د مورزاد ولي په زيارت کښې يوه ستره ملي جرگه شوي وه چې په هغې کښې دهغه ځای ډيرو خلکو گډون کړی و چې د قرآن کریم دخو آيتونو په تلاوت پرانستل شوه او ښاغلي ملک تاجمير خان ، ښاغلي ملک

چه په هغې کښې دنوموړو قبيلو عالمانو، مشرانو او یو شمیر زیاتو خلکو گډون کړی و. جرگه دقرآن مجید دڅو آیتونو په تلاوت سره پرانستل شوه او قومی مشرانو په خپلو ویناو گانو کښې دمنځني آزاد پښتونستان په ۱۴ خاوره کښې دپاکستان دحکومت په اوسني سیاست انتقاد کړی او دپاکستان دحکومت ته ئی اخطار ورکړ چه دمنځني آزاد پښتونستان په خاوره کښې له خپلي روپي څخه لاس واخلي جرگه په دې ناروسره چه ژوندی دی وی پښتونستان پای ته ورسیده .

هغه خبر چه له جنوبی پښتونستان کونې څخه دسرطان په ۲۴ ورځ راورسیدڅرگنده یی کړه چه دبلوڅو یوی ډلې ملی مجاهدینو دښاغلي علی محمد مینگل په مشرۍ دکلات او پنجگور ترمنځ سیمه کښې دپاکستان دوه تنه عسکری منصفیداران وژلي دی او ددوی جیب موثرته ئی اور اچولی دی او نوموړی یوملی مجاهدینو په شاوخوا غرونو کښې ځای نیولی دی او دپاکستان عسکری قواو تراوسه پوری هم ددوی په نیولوندي بریالی شوی .

خبر زیاتوی چه دخزدار اوکلات په سیمو کښې حالاتو وران دی او دغه خراب والی دپاکستان دحکومت دزیاتې اندیښنی سبب گرځیدلی دی .

له شمالي آزادپښتونستان ورکزو څخه دسرطان په ۲۷ ورځ خبر راورسید چه دورکزو دقوم د عالمانو او مشرانو له خوا دماموزی په زیارت کښې ستره ملی جرگه جوړه شوی وه چه په هغې کښې

چه دپېښور په اشغور دتایي دتاڼه دار مرستیال دنوموړی تايي له دووتنو دپښتونستان دآزادی غوښتونکو له خوا وژل شوی دی. څرگنده شویده چه ددوی وژونکی تراوسه پوری نه دی نیول شوی او دپېښور پولیس دنوموړو کسانو دنیولو په هڅه کښې دی .

دسرطان په ۲۰ ورځ له محکوم مرکزی پښتونستان پېښور څخه خبر را ورسیدچه دعوامي نیشنل دگونه غړیو دارباب سکندر خان په مشرۍ غونډه وکړه او دپښتونستان دآزادی غوښتنی په باره کښې ئی خبری کړیدی او دپاکستان دحکومت اوسني سیاست ئی غندلی او انتقاد ئی ورباندی کړیدی . دغونډی شاملینو هغه مشکلات چه په دی وختو کښې دهغه دحکومت له خوا دپېښور په پوهنتون کښې شوی دی وغندل او دپاکستان دحکومت هغه سیاست ئی غندلی او انتقاد ئی ورباندی کړیدی چه دپښتونستان دخلکو په مقابل کښې ئی نیولی دی .

دسرطان په ۲۲ ورځ له شمالي پښتونستان دیر څخه خبر را ورسیدچه ددیر دریا ست اوسیدونکی ښاغلی زمین خان او ښاغلی ملیزی خان دپښتونستان دآزادی غوښتنی په اثر دپاکستان دحکومت له خوا نیول شوی دی او دسیاسی بندیانو په حیث دپېښور محبس ته لسیزل شوی دی .

دسرطان په ۲۳ ورځ له منځني پښتونستان څخه خبر راورسید چه دوزیرستان په بیلو بیلو قبیلو دخلکو یوه ملی لویه جرگه دښاغلي علی محمد خان بیټنی په مشرۍ په خساری کښې جوړه شوی وه

دهغه ځای ډیرو خلکو گډون کړی و
 په دی جرگه کښې ښاغلی نجم الدین
 آخندزاده اودورکزو د قوم نورو
 عالمانو او مشرانو په خپلو ویناو
 کښې ورکړوپه آزاده خاوره کښې
 دپاکستان د حکومت مدا خلاتی
 رویه سخنه وغندله او درایو په
 اتفاق ئی دپاکستان حکومت ته
 اخطار ورکړ چه ژر تر ژره
 دپښتونستان په خاوره کښې له
 خپلو مداخلو څخه لاس واخلي
 اودپښتونستان د ټولو خلکو په حقه
 حقوقو اعتراف وکړی . خبر داهم
 وائی چه په جرگه کښې فیصله
 شویده چه دپښتونستان دملی
 مقصدونو دپرمخ بیولو له پاره
 بله جرگه جوړه شی .

جرگه په دی نارو سره چه ژوندی
 دی وی پښتونستان پای ته ورسیده .
 دسرطان په ۲۸ ورځ له مرکزی
 محکوم پښتونستان پینور څخه
 خبر راوړسید چه ښاغلی جهان
 زیب خان مومند مرکزی محکوم
 پښتونستان اوسیدونکی چه
 دپښتونستان یوتن آزادی
 غوښتو نکي دی دپښتونستان
 دآزادی غوښتنی دتحریک په اثر
 دپاکستان دپولیسو له خواتر سخت
 مراقبت لاندی نیول شویدی .
 دسرطان په ۲۹ ورځ له شمالی
 آزاد پښتونستان مومند څخه
 خبر راوړسید چه یوه ملی لویه
 جرگه په شمشاد کښې د مومندو
 دبابازو د قوم د عالمانو اومشرانو
 له خوا جوړه شوی وه چه په هغی
 کښې دهغه ځای ډیرو خلکو گډون
 کړی و په جرگه کښې ښاغلی ملک
 اسلم خان بابازی ، ښاغلی ملک
 محمد ایوب خان ، ښاغلی ملک پیر

نوموړی جرگه په دی ناروسره
 چه ژوندی دی وی پښتونستان
 پای ته ورسیده .

درجهان چه گذشت

رویداد های سیاسی جهان

مبارز

حقوق بین‌المللی است متزلزل میگردید. مسروریم که مساعی دول بیطرف اندیشه آنکه زعمای غرب و شرق مساعدت فرصت را جهت مطالعه بیشتر در زمینه میسر گردانید. انتظار می‌رود که در نیمه دوم سال ۱۹۶۵ انکشاف جدیدی برای تقویت مالی این موسسه جهانی و به نفع صلح جهان البته با تفکر سالم و احساس مساوی حقوق صورت بگیرد و طوری که آرزوی مردم جهان است بنیان این موسسه عام و جهانی استحکام یابد. تا باشد که هدف عالی سال همکاری جهانی نیز نه تنها در این سال صورت گیرد بلکه در سالهای آینده نیز نتایج درخشان تری نصیب جامعه بشری سازد.

شرق میانه: در شرق میانه توجه بسوی قاهره قسم سابق موجود بوده و اتحاد کشورهای عربی بایک موقوف جدید روبرو شده است. گرچه اختلافات جمهوری خواهان و سلطنت طلبان یمنی خاتمه نیافته و مساعی صلح آمیز و میانجی‌گری ها به نتیجه نرسیده است. قاهره و جد به آنکه در دوطرف این قوای یمنی واقع اند مگر بازم با احتیاط در انکشاف روابط این ناحیه صرف مساعی کردند.

رو بهمرفته بعد از جنگ جهانی دوم فضای سیاست جهان یک شکل ثابت نگرفته و روز بروز سال به سال و گاهی هم لحظه به لحظه تغییراتی را قبول نموده است. از واقعه، یامسئله موجود واقعات و مسایل جدید بروز کرده است هنوز که یک نقطه آرام نشده سروصدا از یک گوشه دیگر به گوش رسیده است. مساعی دول جهان برای حفظ صلح جهان در سال ۱۹۶۴-۱۹۶۵ نیز به حیث یک عمل صالح و قابل تمجید ادامه پیدا نموده و موفقیت آن همانست که تا این لحظه صلح محفوظ می‌باشد. سال ۱۹۶۵ که در نیمه آن قرار داریم سالی است که آنرا ملل متحد سال همکاری خوانده است. درین سال بایست که ملل و مردم جهان روی این هدف بزرگ ساحه همکاری های صلح آمیز را افزودمی ساختند. ولی هنوز که باین مامور های عالی نرسیده ایم بنیان مالی مؤسسه ملل متحد منزوی مانده و اگر قبول رضا کارانه بعضی دول برای تقویت بنیه مالی این موسسه و قبول خود داری از تطبیق ماده (۱۹) منشور در دوره نژدهم مجمع عمومی نمیبود این موسسه جهانی که بهترین نمونه و مظهر ارتقای ذهنی بشر و انکشاف

ملی در آخر ماه جون توسط کودتای قبل الذکر از اقتدار افتاد .

در اروپا: مسایل اتحاد اروپا و بازار مشترک بحال خود باقی بود. موقف جنرال دوگول در قبال مسایل سیاسی با آنکه فرانسه در اتحادیه غرب با قیما نده یکنوع قضاوت آزاد و موقف مستقل را گرفت چنانچه دوگول از موقف ایالات متحده امریکا در جنوب شرق آسیا حمایت نکرد و برخلاف با انعقاد موقف شرق و غرب به اتحاد اروپا و مخصوصاً تبارز شخصیت اروپا در جهان برای بازی کردن رول آن تاکید کرد. جمهوریت اتحادی آلمان با وجود قرار داد اتحاد که در زمان اقتدار ادناورین فرانسه و جمهوریت اتحادی آلمان امضاء شده بود باز هم از موقف دوگول تائید نکرده متوجه واشنگتن باقی ماند. مسافرت ماه جون دوگول به جمهوریت اتحادی آلمان نتایج لازمه را بوجود آورده نتوانست . دوگول وحدت آلمان را تذکر داده و ایرهارد توجه ایالات متحده امریکا را باین نکته توضیح کرد .

ایرهارد بازار مشترک را بحیث یک عنصر سیاسی ذکر نکرد و موقف فرانسه را درین مورد باز تائید نمود .

همینطور که موقف فرانسه در اتحادیه غرب شکلی گرفته در روابط جمهوریت مردم چین و اتحاد شوروی با آنکه خروسچف از کار کنار رفت انکشاف قابل ملاحظه رخ نداد .

پیکن گاهگاهی از موقف اتحاد شوروی از انتقاد خود داری نکرد. **جنوب شرق آسیا:** در جنوب شرق

بغداد و قاهره نزدیک شده و برای اتحاد دو کشور مساعی بزرگتری بخرچ دادند مگر سوریه با اقتدار حزب بعث استوار بوده روی منافع عمومی مخصوصاً در ساحه مقابله با اسرائیل طرف بغداد و قاهره ولی در مسایل داخلی عنصر خودی را تعقیب کرد. در لبنان آرامی همیشگی حفظ بوده و روابط کشور های عربی در اثر بیانات بورقیبه رئیس جمهور تونس احساسات دول عربی را علیه آنکشور برانگیخت. قطع مناسبات بین جمهوریت اتحادی آلمان و جمهوریت عربی متحد بحیث یک واقعه ماه های گذشته حساسیت زیادی را در روابط کشور های عربی و جمهوریت اتحادی آلمان بار آورد. بعضی کشورهای عربی بر علیه قاهره باین قطع مناسبات نمودند ولی کشور های غربی جانب بن را نگرفته و در مسئله یکنوع غیر جانب داری را پیروی کردند .

در آفریقا کانگو بحال خانه جنگی و مداخلات خارجی چون جراحتی بر پیکر آفریقا باقیماند چومی با سرسختی عنان آنکشور را بدست داشته و مخالفین آن نیز دست از جنگ برنداشته اند .

المغرب سیر عادی زندگی را تعقیب کرده ولی کودتای که برهبری دگروال بومدین در آخر ماه جون صورت گرفت صفحه جدیدی را در آفریقای شمالی بمیان آورد. احمد بن بلا که یکی از زعمای انقلاب الجزایر بود در ظرف سه سال حکومت به الجزایر موقوف شده بود تا اقتدار بزرگی را بدست آرد با مخالفت عده از زعمای جبهه آزادی

سیاسی ذیعلاقه از طرفداری خود داری نکرد. سوکارنو روش ملی ساختن صنایع کشور را تعقیب کرده ممانعت خود را با مالیزی ادامه داده اند و نیز با زمو سسه میل متحد خارج گردید و دهمین سالگه کفرانس باندونک را با مراسم خاص واشترک کشورهای ذیعلاقه برگزار نمود.

در لیهان رقابت ایالات متحده آمریکا و اتحاد شوروی در فرستادن اقمار مصنوعی و سینه های فضائی در خلال ۱۲ ماه اخیر ادامه داشته و مرفقیتهای نوینی نصیب دو کشور گردید.

روابط ایالات متحده آمریکا

اتحاد شوروی

تحول بزرگی در روابط این دو کشور ملاحظه نشده، مگر روی حوادث ویتنام انتقاد شدید را مبادله کردند. البته با وجود حوادث در ویتنام، کیوبا و دومینیکا باز هم در روابط این دو کشور که انکشاف جدیدی رخ نداده واقعه نوی نیز به میان نیامده است احساس میشود که تفکر بروقایع بصورت دقیق تر مورد توجه دو کشور میباشد. برعکس پاریس و مسکو با مسافرت گرومیکر به پاریس برای انکشاف روابط شان مساعی بخرچ دادند.

خلع سلاح: در ساحه خلع سلاح انکشاف تازه رخ نداد ولی توجه دول جهان برای مطالعه آن بحال سابق باقی ماند.

مسئله آلمان: نه حوادثی داشت و نه انکشافی، صرف جلسه بوندشتاک در برلین غربی باعث انتقاد آلمان شرقی و حساسیت اتحاد شوروی گردید.

آسیا در حالیکه مسئله لاؤس راه حلی پیدا نکرد روابط کمبودیا با غرب بطور عادی جریان خود را تعقیب نکرده و حوادث جدید در ویتنام جنوبی مردم جهان را بخود جلب کرد. درین سال مشاورین نظامی ایالات متحده آمریکا در جنگهای آن ناحیه حصه گرفته و قوای هوائی آمریکا به تاسیسات نظامی ویتنام شمالی ادامه داده دلیل آمریکا اینست که ویتنام شمالی برای ویتکانگ کمک میرساند و تا آنکه ویتنام شمالی از همکاری با ویتکانگ خود داری نمایند آمریکا به بمبارد نقاط سوق الجیشی ویتنام شمالی ادامه میدهد. ویتنام شمالی آمریکا را ملزم به مداخله در امور داخلی ویتنام جنوبی نموده و به این ترتیب زود خوردهای آن ناحیه به جنگ های خونین تری که هر انسان را تکان میدهد درآمد. مساعی برای حل این مسئله از حرکات معقولی است که مردم جهان در انتظار آن میباشد کفرانس کشور های عضو کامنولت در جلسه ماه جولای خود در لندن کمیونی را برای مطالعه و صرف مساعی برای حل این معضله تعیین کرد. جمهوریست مردم چین با اظهار این موقف که آنکشور در مسایل آن ناحیه خود جواب میدهد و به کمک دیگری احتیاج ندارد و یکبار دیگر این زمزمه را که این موقف یک انعقاد غیر مستقیم علیه اتحاد شوروی میباشد بلند کرد.

در حالیکه مسکو و بلگراد نزدیک شدند. پیکن با جگارتا نزدیک تر گردید چه جمهوریست مردم چین از موقف اندونیزیا در مسایل

جهان بروز يافت و گاهگامې صلح
جهان را تکان داد .

آنچه به نگاه نويسنده درين سال
برازندگي داشت تعداد حوادث
و حوصله، تفکر و مساعي مردم جهان
برای جلوگيري از تصادمات بزرگ
ميباشد که خوشبختانه موفق شد
تاصالح را حفظ نمايد و جهان را
از خطر تباهي محفوظ دارد .

کنفرانس سران دول يا حکومت آسيائي و افريقائي

حسب فيصله ايکه در کنفرانس
قاهره به عمل آمده بود قرار بوده که
به تاريخ (۸ سرطان) سال ۱۳۴۴
کنفرانس سران دول يا حکومتات
کشورهاي آسيائي و افريقائي در
شهر الجزاير صورت بگيرد. همچنان
فيصله شده بود که قبل از اجتماع
سران دول يا حکومت وزراي خارجه
کشور هاي مشمول اين کنفرانس
مقدمات کنفرانس مذکور را تهيه
نمايد. همان بود که وزراي خارجه
بعضي از کشور ها عازم الجزاير
گرديد چنانچه از طرف افغانستان
نباغلي عبدالرحمن پژواک سفير
کبير و نماينده دايمي افغانستان
در ملل متحد از نيويارک و نباغلي
دوکتور عبدالغفور روان فرهادي
کفيل مديريت عمومي سياسي از
کابل جهت اشتراک در اجتماع
وزراي خارجه و تهيه مقدمات اين
کنفرانس عازم آن کشور گرديدند
ولي هنوز که وزراي خارجه تمام
کشور ها وارد الجزاير نشده
بودند که کودتاي نظامي برهبري
هواري بومدين وزير دفاع الجزاير
صورت گرفت و بن بلا رئيس
جمهور خلع گرديده دريکي از
قشله هاي عسکري تحت نظارت
قرار داده شد. شوراي انقلابي

منشور مؤسسه ملل متحد :-

بتاريخ ۲۵ جولائي که مصادف
با روز امضاي منشور مؤسسه
ملل متحد در سانفرانسيسکو بود
بيستمين سال امضاي اين منشور
جهاني در کشورهای جهان با ترتيب
مخلفي ابراد بيانيه ها و نشرات
مطبوعاتي و راديوئي بصورت
جالبې استقبال گرديد .

تبعيض نژادي :- افريقاي جنوبي
بالجابت سقيد پوستان آن ناحيه
باز هم فشار افکار عمومي جهان
و مساعي مؤسسه ملل متحد تغييری
برموقف خود وارد نکرده و چون
نقطه تاريخي در جهان اين عصر
باعمال کتله از انسان هاي مجنون
صفت باقي ماند .

انتظار ميرود که مساعي جدي تر
مردم جهان برای تامين حقوق
مردم محروم الحقوق افريقاي جنوبي
و تطبيق حقوق بشروزي رابياورد
که ديگر اين لکه بد نامي در قبال
مردم جهان قرار نداشته باشد .

مسائل افريقا :- در افريقا برای
توسعه همکاري بين کشورهای
افريقائي در پرتو استحکام اتحاد
افريقا ادامه داشت ولي هم آهنگي
کشورهاي افريقائي تامين نشد
و ادامه اين مساعي بسوي اين هدف
بحيث يك هدف افريقائي جريان
دارد .

نظر عمومي :-

بطور عمومي مسئله مهاجرين
فلسطين بحالش مانده و راه حلي
پيدا نکرده و اسرائيل از تجاوزات
مکرر به کشور هاي عربي خودداری
نمود و اوضاع جهان نسبتاً مکرر
مانده و حوادث خورد و بزرگ
حساس و حساس تر در چار گوشه

چین واتسو نیز با برسمیت شناخت ولی جمهوریت عربی متحد فوراً یکی از معاونان ریاست جمهوری راجهت مذاکره با رهبران کودتا به الجزایر فرستاد. بعضی منابع تبصره کردند که معاون ریاست جمهوری عربی متحد راجع به حفظ جان بن بلا امکان دارد مذاکره کرده باشد. کنفرانس صدراعظمان کامرو یلت که مقارن همین روزها در لندن دایر بود برای به تعویق انداختن کنفرانس اظهار نظر نمودند کنفرانس وزرای خارجه چندین بار به تعویق افتاد يك انفلاق ایکه در عمارت کنفرانس وزرای خارجه صورت گرفت و میصرین گفتند که امکان دارد توسط طرفداران بن بلا صورت گرفته باشد اشتراک کنندگان کنفرانس را تکان داد چنانچه بعضی مبصرین از عدم وجود امنیت در آن کشور اظهار تشویش نموده گفتند که با این فضا امکان اشتراک زعمای کشور های مشمول کنفرانس امکان پذیر نخواهد شد. با لاخره فضای مغشوش الجزایر سبب آن شد که کنفرانس مذکور تا عقبرب سال جاری به تعویق انداخته شود.

که در اثر این کودتا تشکیل گردید اعلام کرد که چون نمیخواستند که بن بلا ازین کنفرانس به نفع خود کار گیرد کودتا را در آن تاریخ انجام دادند. هواری بومدین رئیس شورای انقلابی و وزیر خارجه آن کشور ضمن نشر اعلامیه های اظهار داشتند که کنفرانس به تاریخ معینه آن صورت میگیرد، از طرف دیگر یکسلسله فعالیت های بی سابقه در کشور های آسیائی و افریقائی آغاز گردید چنانچه چون لای صدراعظم جمهوریت مردم چین عازم قاهره شده و باجمال عبدالناصر رئیس جمهوریت عربی متحد راجع به واقعات الجزایر مذاکراتی انجام داد. همچنین دوکتور سوکارنو رئیس جمهور اندونیزیا در راه حرکت بسوی الجزایر وارد جمهوریت عربی متحد گردیده و مذاکراتی باجمال عبدالناصر رئیس جمهوریت عربی متحد انجام داد. از یک طرف هواری بومدین و طرفداران کودتا در الجزایر برای حفظ امنیت تدابیر گرفتند و از جانب دیگر طرفداران بن بلا در شهر های الجزایر به مظاهرات پرداختند رژیم کودتا را پیش از همه جمهوریت مردم

کشور هاییکه درین سال به آزادی سیاسی

خود نایل گردیده اند

تهیه و ترتیب بناغلی علوی

اسیر برای بدست آوردن حریت و آزادی شان میباشد. چون نهضت آزادیخواهان ملل محکوم بعد از پایان جنگ بین المللی

در طی سالیکه گذشت سه کشور دیگر نیز در صف ممالک آزادگیتی درآمدند و این خود مظهری از آخرین تلاش آزادیخواهان کشور های

اداری این سرزمین را گذاشت و بدنبال آن برده فروشی را لغو قرارداد درست در همین سال مسیونهای مسیحی دست به تبلیغ زده به تداوی بیماران پرداختند و به این ترتیب سرویس خدمات اجتماعی را در زمبیا وسعت دادند .

کشف معادن سرشار مس و دیگر منابع طبیعی باعث انکشاف سریع اقتصادی گردید .

اوضاع جغرافیائی: زمبیا کشور پهناوری است که ۵۸۷ ، ۲۹۰ میل مربع وسعت دارد و اگر در مقام مقایسه بر آئیم در ست سساحه فرانسه، هالند، بلجیم و سویس را احتوا میکنند .

زیمبا با کشور های تانگانیکا و زنگبار ، ملاوی ، موزمبیق ، رودیشیای جنوبی، تحت الحمايه پچوانالند، جنوب غرب افریقا ، انگولا و کانگو (لیو پو لدویل) همسرحد میباشد .

قسمت بیشتر زمبیا از فلات مرتفع تشکیل یافته و روی هم رفته از سه ونیم تا چهار ونیم هزار فت از سطح بحر ارتفاع دارد .

نفوس: در اخیر سال ۱۹۶۳ جمعیت زمبیا به ۳/۵۴۰/۰۰۰ ملیون نفر بالغ میشد . قسمت اعظم نفوس آنرا افریقائی ها تشکیل میدهد و در آن میان ۷۲۰۰۰ نفر آسیائی و افراد نژادهای مختلف نیز بسر میبرند. در سال ۱۹۴۰

مجموع نفوس آن کشور به يك ونیم ملیون نفر بالغ میشد ولی از یک طرف افزایش طبیعی نفوس و از جانب دیگر انکشاف صنایع جمعیت آن کشور را به پیمانته بیسابقه بالا برد . پایتخت زمبیا لوزاکا نام دارد که در سال ۱۹۶۱ نفوس آن به نود

دوم آغاز گردید است لهذا در طی این مدت کشورهای زیادی در افریقا و آسیا زنجیر های اسارت را پاره کردند و خود را بسر منزل مراد که آزادی و حاکمیت ملی میباشند سانیدند بدین لحاظ با گذشت سالها از تعداد ملل اسیر در جهان کاسته شد و حالا مناطق محدود و انگشت شماری در دنیا وجود دارد که زود یادیر با قافله آزادی خواهان خواهند پیوست .

در سال گذشته سه کشور به آزادی خود نایل گردیدند که دوی آن در قاره افریقا و یکی هم در مدیترانه قرار دارد .
و درین مختصر به معرفی هر سه کشور بصورت ایجاز میپردازیم .

زیمبیا

جمهوریت زمبیا به تاریخ ۲۴ اکتوبر ۱۹۶۴ (شنبه ۲ عقرب ۱۳۴۴) تاسیس گردید . از تحت الحمايه های برتانیه زمبیا آخرین کشوری است که به استقلال خود نایل گردید . و این درست نزد همین مملکت افریقائی می باشد که یوغ اسارت را دور میاندازد و آزادی کامل خود را بدست میاورد . پیش از زمبیا ممالکی دیگر مانند گانا، نایجیریا ، سیرالیون، تانگانیکا، اوگندا، زنگبار (که حالا باتانگانیکا متحد گردید) کینیا و ملاوی آزاد شده بودند .

برتانیه و زمبیا: ارتباط برتانیه با زمبیا تقریباً صد سال پیش درست وقتی که دو کتور لیونگستون سفری به قسمت علیای رودخانه زمبیزی کرد آغاز می یابد . کمپنی سیسل رود انگلستان در افریقای جنوبی در پایان قرن نهم بنیان

در سال ۱۹۶۲ صادرات شمال رودیشیا (زمبیا فعلی) ارزش معادل ۱۲۱ میلیون پوند را داشت این رقم شامل مواد معدنی، پنبه، تنباکو، چوب و تولیدات چوبی و تولیدات دیگر می باشد. واردات زمبیا در سال ۱۹۶۲ در حدود ۲۹ میلیون پوند بالغ میگردید.

زراعت: اکثریت جمعیت زمبیا بصورت عنعنه مصروف زراعت میباشد. تخمین شده است که ۸۷ فیصد عایدات مردم را تولیدات زراعتی تشکیل میدهد. اقلام مهم مواد زراعتی جواری و گندم میباشد.

رادپو و مطبوعات: سیستم برود کاست در سپتمبر ۱۹۶۳ قیافه قانونی پیدا کرد رادپو تحت نظر حکومت اداره میشود و مصارف خود را از مدرك اعلانات تأمین میکند البته حکومت نیز بنام کمک عرفانی بآن امداد مالی مینماید.

مرکز نشرات در لوزاکا ست و همه روزه پروگرامهای بزبان های انگلیسی و بمبا، و نایاناوشش بزبان بومی دیگر دارد. تخمین میشود که در حدود سه صد هزار پایه رادپوی آخذ در زمبیا در اختیار مردم قرار دارد. جراید ذریعه شرکت های استخراج معادن و دولت نشر میشود.

گمبیا

کشور گمبیا به تاریخ ۱۸ فبروری ۱۹۶۵ بحیث یک مملکت آزاد با عرصه وجود گذاشت و باین ترتیب باستعمار برتانیه در غرب افریقا پایان بخشید.

حقیقت اینست که گمبیا آخرین مملکت محکوم افریقائی است که به آزادی خود نایل میگردد. پیش

هزار تن بالغ میشد. در زمبیا هفتاد و سه قبیله مختلف زندگی میکنند ولی عده زیاد آنها سواد ندارند و بشکل ابتدائی باقی مانده اند. دلچسپ این است که زبان نایاتجا زبان رسمی افسران نظامی و پولیس آنکشور میباشد.

پیشرفت اقتصادی واجتماعی: تاریخ انکشاف اقتصادی زمبیا تا حد زیاد با انکشاف سریع صنایع معادن آنکشور ارتباط دارد. زیر اطمینان بهره برداری از صنایع در آنکشور تا حد زیاد بر زندگی اقتصادی مردم آن سامان تأثیر وارد کرده است. در سال ۱۹۲۴ عایدی حکومت رودیشیای شمالی کمتر از ۰۰۰ / ۳۲۰ پوند ستر لنگ و صادرات آن چهار صد هزار پوند بود ولی در سال ۱۹۵۲ عایدی آن به بیست و شش میلیون پوند و صادرات آن به بیست و هشت میلیون پوند افزایش یافت. این ترقی عایدات در بلند بردن سطح زندگی مردم اثری عمیق داشته است.

استقرار اقتصادی کشور روی صادرات مواد معدنی استوار میباشد چنانچه از جمله ۱۹۸/۲ میلیون پوند عایدات عمومی آن در سال (۱۹۶۲) ۹۳/۹ میلیون پوند را عایدات معادن تشکیل میداد و این درست (۴/۷۷) فیصد مجموع عایدات عمومی مملکت میباشد. در پهلوای منابع طبیعی امور زراعتی و منابع کوچک نیز در ثبات اقتصادی کشور نقش خاصی دارد.

خط آهن بین سا لهای ۱۹۰۴-۱۹۰۹ تکمیل گردیده حیات اقتصادی مملکت را تسریع بخشید. **تجارت:** تخمین شده است که

ازین يك عده ممالك ديكر از قبيل كانا، نايچيريا، سيرا ليون، تانگانیکا، اوگندا، زنگبار (که بېداً بانانگانیکا پیوسته). کینیا، ملاوی، وزمبیا که همه مستعمرات برتانیه بشمار میرفتند به آزادی خود نایل گردیده بودند. گمبیا بعد از آزادی خود عضو کامنویلت باقی ماند.

تماس برتانیه با گمبیا به قرن ۱۲ منتهی میگردد و این درست همان فرصتی است که سوداگران انگلیسی ذریعۀ کشتی هادرامتداد رود خانه گمبیا مرفند و مال التجاره خود را میفروختند.

در واقع امر گمبیا صحنه رقابت تجارتي و توسعه نفوذ بین برتانیه فرانسه، هالند، و پرتگال بود.

وقتی که برده فروشی لغو گردید بات هورست که فعلاً پایتخت گمبیا میباشد مرکز کنترل برده فروشی شد و غلامانیکه آزاد گردیده بودند باین منطقه رو آوردند. برای مدتی گمبیا ذریعۀ کمپنی های مختلف تجارتي اداره میگردد تا اینکه بعداً جزو مستعمره زینکاشد. پیش ازینکه در سال ۱۸۸۰ به شکل يك مستعمره جداگانه درآید دوبار سیرالیون اداره آنرا بدست گرفت.

در نیمۀ اخیر قرن ۱۹ مامورین برتانوی باروسای قبایل گمبیا در امتداد رود خانه گمبیا قرار دادی عقد کرد.

گمبیا بیش از هر مستعمره دیگر برتانوی در غرب افریقا برای تسوید قانون اساسی معروض مشکلات شده است به این لحاظ این کشور به بطاقت و آهستگی راه استقلال خود را پیموده مخصوصاً که از ناحیه مناسبع

اقتصادی خیلی فقیر بود و آینده آنرا نمیتوانست تضمین کند. در اپریل ۱۹۶۱ گورنر گمبیا گفت: طبیعت با گمبیا سرمهر و آشتی را نداشته و آنرا فاقد همه نوع منابع طبیعی گردانیده و این خود مانع انکشاف آنکشور شده است یگانه منبع طبیعی رودخانه گمبیا است. ساحه کوچک این مملکت مانع آن شده که مردم آن بتوانند خود را حمایت کنند و در نتیجه شهر باست هورست نیز نتوانست انکشاف سریعی بنماید.

این یادآوری طرز همکاری گمبیا را باکشور مجاورش جمہور ریت سینگال يك امر لابدی وانمود می سازد.

در سال ۱۹۶۴ يك گروپ از متخصصین مؤسسه ملل متحد از امکان همکاری این دو کشور را پوری تقدیم کردند و در جولائی ۱۹۶۴ بین گمبیا و سینگال قرار دادی امضاء شده که بر اساس آن هر دو کشور موافقه کردند همینکه گمبیا به آزادی خود نایل گردد در ساحه سیاست خارجی و دفاع بهمکاری مشترک بپردازند.

ساحه گمبیا - ساحه گمبیا بیش از چهار هزار میل مربع می آید این کشور روی هم رفته بر فراز يك سلسله فلات قرار دارد. زندگی در اکثر مناطق مملکت گمبیا به حالت ابتدائی باقی مانده چنانچه در حدود ۹۰ فیصد جمعیت کشور مذکور بادیای خارج تماس کمتر دارند و دهقانان آن تا همین اواخر پیرو عقاید و رواجهای قدیمی خود بودند.

جمعیت - احصائیۀ که در سال

و چندی از نامیسی حزب نگذشته بود که دوکتور داوید جاما را رهبر حزب شد. این شخص از پوهنتون گلا سکو در رشته بیطاری تخصص گرفته است.

پروگرام انکشاف - از جنگ عمومی دوم پر و گرام انکشاف در ساحات زراعت بیطاری، طب و خدمات تربیه وی وانکشاف دهات پیشرفت زیادی کرد.

آخرین پلان انکشافی که از سال ۱۹۶۴ تا ۱۹۶۷ دوام کند مبلغی در حدود ۴۳۰۳۰۰۰ پوند در شقوق آتی بمصرف خواهد رسید: زراعت، جنگلداری و ماهیگیری به شمول عرضیه آن بمارکیت ۹۲۰۰۰ پوند، مخا برات خارجی و داخلی ۳۳۰۰۰ پوند، خانه سازی وانکشاف اراضی ۴۵۱۰۰۰ پوند بمیود اجتماعی و امور تعلیم و تربیه ۴۶۰۰۰ پوند، صحت عامه ۲۵۵۰۰۰ پوند، سایر شقوق ۵۱۸۰۰۰ پوند.

تجارت - بزرگترین قلم صادراتی گمبیا جوز زمینی است که در سال ۱۹۶۳ به ارزش دو ملیون و یکصد و هشتادونه هزار پوند بالغ گردید. واردات گمبیا بین سالهای ۱۹۶۳-۱۹۶۱ از چارنا چار و نیم ملیون پوند بالغ گردیده است. مهمترین قلم وارداتی رادر سال ۶۳ مواد غذایی، مشروبات و تنباکو تشکیل میدهد.

همچنان منسوجات اموال استمتهلاکی البسه، موتر، تولیدات نفتی، ادویه و آلات فلزی واردات کیمیا می باشد.

در سال ۱۹۶۲ چهل فیصد

۱۹۶۳ گرفته شده جمعیت انکشور را (۳۱۵۴۸۶) تن تثمیت کرده و باین حساب دریک میل مربع هفتاد نفر زندگی میکند.

انکشاف سیاسی - گمبیا در سال ۱۸۸۸ در قطار مستعارات بر تانیه درآمد و از آن تاریخ ببعد این کشور ذریعه یک گورنر و یک شورای قنسلی اداره میگردد. ولی قانونی در سال ۱۹۱۵ تصویب شد اعضای غیر رسمی برای عضویت شورای قنسلی انتصاب میگردد. در سال ۱۹۵۳ در اثر مطالعات این حقیقت ثابت شد که مردم گمبیا برای اداره مملکت خود مهارت بیشتری کسب کرده اند. کمیته قنسلی مشتمل بر ۳۴ نفر از شخصیت های برجسته کشور تحت نظر گورنر تشکیل جلسه داد تا زمینه را برای آزادی کشور فراهم گرداند.

در سال ۱۹۶۰ تعداد اعضای شورای قنسلی را از ۲۱ به ۳۴ بلند بردند مجلس نمایندگان دارای اعضای انتخابی و افسران ملکی گردیده درین جا بود که شمار وزراء نیز به شش نفر بالا رفت. بزرگترین تحول در مارچ ۱۹۶۱ صورت گرفت که رئیس حکومت از خود مردم گمبیا مقرر گردید. در کنفرانس آزادی گمبیا که از تاریخ ۲۲ تا ۳۰ جولائی ۱۹۶۴ در لندن صورت گرفت موافقه شد که استقلال کشور بر اساس جریانات گذشته تأمین گردد.

احزاب سیاسی - در گمبیا سه حزب سیاسی وجود دارد. حزب مترقی مردم، حزب اتحاد، حزب اتحاد کانگرس دیموکرات.

حزب مقتدر حزب مترقی مردم است که در ۱۹۵۹ تاسیس گردیده

مستعمره نیو ده بلکه کمشنر کشوری آنرا اداره میگرد. تا اینکه این قدرت در سال ۱۸۰۰ به گورنر مالتا انتقال یافت مردم مالتا تقریباً همه رومن کاتولیک استند و اصول رومن کاتولیک ها در اکثر رشته های حیات مردم آن سامان رواج دارد .

تاریخ سیاسی و اقتصادی جزیره در طی ۱۶۰ سال سخت بهم آمیخته است .

انکشاف اقتصادی جزیره مالتا بیشتر مربوط بهمکاری برتانیه بوده و روابط سیاسی آنرا نیز مقاوله نامه های متعدد تنظیم میکند. از قرنها باینطرف ساختمان اقتصادی مالتا روی خدمتی بنا یافته که به برتانیه از طریق امور دفاعی انجام داده است .

مساحت مالتا - مالتا ۸۷۶/۹۴ متر مربع و جزیره گوزو ۲۵۹۹/۲۵ میل مساحت دارد که مساحت هر دوی آن به ۹۷۵-۱۱۹ میل مربع بالغ میشود .

بلندترین نقطه آن شش صد فیت از سطح بحر ارتفاع دارد. از جمله مجموع مساحت آن ۳۸۸۰۲ میل مربع اراضی قابل زرع است ، جزیره عموماً بدون درخت است و از ناحیه مواد و صنایع معدنی نیز فقیر میباشد . هیچ رود خانه در آن جریان ندارد و فاقد هر نوع جهیل است. از جمله هشت شهر مالتا (والیتا) پایتخت آن میباشد که بقرار احصائی سال ۱۹۶۲ جمعیت شهر مذکور به ۱۸،۱۹۳ تن بالغ میگردد اقلیم مالتا یک اقلیم استوایی است هوای آن در زمستان ملایم و در تابستان گرم است .

واردات و ۳۴ فیصد صادرات انگلیس با انگلستان صورت گرفته است .

زراعت - تخمین گردیده که در حدود سه صد هزار ایکر (در حدود ۴۵۰ میل مربع) اراضی کشور تحت زراعت میباشد. فارمهای جوز زمینی در امتداد و ساحل رودخانه تاسیس گردیده. قسمت های جبهه زار مملکت بیشتر برای زراعت برنج تخصیص داده شده .

مالتا

سومین کشوری که در خلال سال به آزادی خود نایل گردیده جزیره مالتا است این جزیره در بحیره مدیترانه واقع و در پنجاه و هشت میلی جنوب سیسلی قرار دارد .

مالتا بندرگاه طبیعی در طول قرون بحیث یک پایگاه بحری شکل و قیافه خود را حفظ کرده است . هنوز ناپولیون رویکار نیامده بود که مالتا نقش خاصی در دفاع منافع برتانیه داشت، بعد از اینکه در سال ۱۸۶۹ کانال سوئز افتتاح شد و رفت و آمد سفاین تجارتی در مدیترانه روبه افزایش گذاشت مالتا بحیث کلید حفظ روابط سرزمین های برتانیه بشمار میرفت. در جنگ بین المللی اول متحدین از مالتا بحیث یک بندرگاه جنگی استفاده کردند. در جنگ عمومی دوم سخت مورد حمله هوایی قرار گرفت و در اثر رشاداتی که مردم آن بخرچ دادند باخذ مدال جارج بزرگ توفیق یافتند .

مالتا بمفهوم واقعی آن هیچگاه

رج اولیور جاییش را گرفت و در سال ۱۹۵۱ موفقش را در مجلس مقننه محکم ساخت و با دوکتور بونا رهبر حزب کارگران مالتا کابینه ائتلافی را تشکیل داد.

کنفرانس میز مدور در سال ۱۹۵۵-
کنفرانس میز مدور در سپتمبر ۱۹۵۵ در لندن افتتاح شد و اعضای کنفرانس از مالتا بازدید کردند و راپور آن در دسمبر ۱۹۵۵ نشر شد.

نمایندگان احزاب سیاسی وسایر مشمولین باین نتیجه رسیدند که باید امور دفاع و خارجه را بحکومت برتانیه بسپارند همچنان همه نمایندگان موافقه کردند که کمک برتانیه برای توسعه انکشاف اقتصادی مالتا و پیشرفت خدمات اجتماعی و ترقی سطح حیات مردم آن سامان ادامه یابد. همچنین کنفرانس فیصله کرد که مالتا باید نقش خود را بحیث عضو کابولت و پایگاه ناتو در مدیترانه موفقانه بازی نماید تا اینکه مالتا مرکز ارکان حرب ناتو در حوزه مدیترانه تثبیت گردید.

حرکت بسوی آزادی - در آگست ۱۹۶۲
دوکتور بورگ اولیور صدر اعظم جدید از حکومت برتانیه تقاضا کرد که مالتا آزادی بدهد و بعد باد نکن سندز و زیر مستعمرات برتانیه داخل مذاکره شد تا اینکه موافقه بر این گردید که کنفرانسی در لندن دایر شود و این تقاضا مورد بررسی قرار گیرد.

در ۱۶ جولائی ۱۹۶۳ کنفرانس قانون گزاری مالتا دایر گردید و بتاريخ اول اگست پایان یافت و بتاريخ اول اگست دنکن سندز

در جون ۱۹۶۳ جمعیت جزیره به ۱۲۸،۱۴۱ نفر رسید و باین حساب به هر میل مربع ۶۶۳، ۱ نفر زندگی میکنند به مترالم ترین نقطه دنیا بشمار میروند. از سال ۱۹۵۷ باینطرف عایدی سالانه هر نفر در مالتا ۶۴، ۰ فیصد ترقی کرده است.

مشکل زبان در مالتا - در طی
آخرین بخش قرن نهم و آغاز قرن بیستم پراپلم زبان ایتالیوی بحیث زبان رسمی و رسمی بروز کرد در حالیکه زبان مالتایی بحیث زبان کتابت به بطاقت انکشاف نمود. حقیقت اینست که کدام صرف ونحو تا سال ۱۷۹۱ برای زبان مذکور وجود نداشت و ایتالیوی، زبان دوم طبقه عالی مردم مالتا بود و بحیث زبان کلیسا مورد استعمال قرار داشت. در محاکم عدلی نیز ازین زبان استفاده میشد.

تا اینکه به اساس قانون مصوب سال ۱۹۴۷ زبان انگلیسی و مالتایی بحیث زبان های رسمی جزیره اعلام گردید.

تحوالات سیاسی - طبق قانون
اساسی مالتا در سال ۱۹۴۷ برای نخستین مرتبه حکومت کارگر تحت رهبری داکتر بونا روی کار آمد. وقتی حزب کارگر در سال ۱۵۴۵ منشعب شد و مینتوف وزیر فواید عامه از حکومت کارگری در سال ۱۹۵۰ - استعفی داد درست در همین سال انتخابات عمومی آغاز گردید و در نتیجه شناسستها برهبری دوکتور میزی که تمایل به ایتالیا داشت در انتخابات فیروز شدند. سه ماه بعد دوکتور میزی وفات یافت دوکتور

اجتماعی دیگر از جمله کشورهای کم انکشاف بشمار نمی رود قراریکه در سال ۱۹۶۲ عایدات فی نفر به ۱۴۷ پوند بالغ گردید در حالیکه عایدات فی نفر در ایتالیا ۱۹۹ پوند و در یونان ۱۳۷ می باشد.

دردارالعوام بر تانیه اعلام کرد که حکومت وی تصمیم گرفته است بتاريخ ۳۱ ماه می ۱۹۶۴ آزادی مالتا را اعلام نماید .

اوضاع اجتماعی و اقتصادی :
مالتا به داشتن یک سوئیة عالی زندگی . سرویس های کامل

توسعة روابط خارجی افغانستان

باهمه کشورهای جهان توانسته است بچیت یک کشور صلح دوست تشش قابل ذکر ی بازی کند. سیاست بیطرفی افنا نستان، سیاست احترازی نبوده ، و برخلاف یک سیاست فعال میباشد که علاقمندی بیشتر افغانستان را به اوضاع جهانی و جریانات گیتی تأمین کرده است. غیر جانب دارای مثبت افغانستان در شرق و غرب مورد تمجید واقع گردیده موجودیت و رشد این سیاست در تخفیف جنگ سرد ، در تسامح دسته های مخالف، و تخفیف تشنجات بین المللی مؤثر خوانده شده ، صدراعظم افغانستان بهمین معنی در دومین کنفرانس کشورهای بیطرف منعقدۀ قاهره (میزان ۴۳) سهم فعال گرفت. افغانستان به تأسی ازین سیاست صلح جویانه و واقع بینی، هدف موسسه آزادی فلسطین را برسمیت شناخت (۱۷ میزان ۴۳) .

وقتیکه اوضاع کانگو به نسبت مداخله خارجیان مواجهه بوخامت بیشتری گردید نماینده افغانستان با نمایندگان یوگو سلا ویا و چهارده کشور افریقایی از شورای امنیت موسسه ملل متحد تقاضا کردند که بزودی ممکنه اوضاع کانگو را مورد مطالعه قرار بدهد (۱۱ قوس ۴۳) .

حکومت افغانستان در نیمه اخیر سال ۱۳۴۳ و نیمه اول سال ۱۳۴۴ در توسعة روابط حسنه کشور باجهان خارج سهم جدی داشته در بسط مناسبات سیاسی، اقتصادی، ثقافتی و تجارتي افغانستان با دیگر ملل دوست اجرا آتی نموده است. افغانستان در جلب همکاری کشورهای های متحابه و موسسات بین المللی نقش مؤثری بازی کرده و باتعقیب سیاست بیطرفی و خود داری از منسلک شدن به دسته بندی های سیاسی و اقتصادی جلب اعتماد و حسن نیت بیشتر دول جهان را فراهم داشته است. اگرچه در توسعة مناسبات اقتصادی، ثقافتی، تجارتي و غیره وزارت های مربوط و دوایر ذی علاقه مخصوصاً در ساحات عملی و تطبیقی سهم مهم داشته است ولی نقش وزارت امور خارجه در تأمین بیشتر این همکاری ها و جلب مساعدتها و تشیید دیگر روابط دوستانه قابل تذکر میباشد. اینک یکعده موضوعاتی که وزارت امور خارجه در اجرا ات آن سهمیم بوده است اجمالاً ذکر میگردد .
در ساحه سیاسی :

افغانستان با پیروی از اساسات بیطرفی و قضاوت آزاد و با آرزوی تأمین همکاری و مناسبات دوستانه

به مناسبت روز آزادی فلسطین حکومت افغانستان اعلامیه قاهره را نائید کرد که باید همه حقوق مدنی، بشری و اسکان مجدد عرب فلسطین در سر زمین آبابی شان تأمین گردد. افغانستان مسئله پناهگزینان عرب فلسطین را یک موضوع سیاسی نشناخته بلکه آنرا یک موضوع بشری میداند، که آوارگان فلسطین باید باساح حق فطری شان دوباره بوطن اصلی و آبابی شان برگردند و حقوق غصب شده آنها از طرف حکومت اسرائیل اعاده گردد. (۲۵ ثور ۴۴) افغانستان به انعقاد دومین کنفرانس دول آسیایی و افریقایی علاقه نزدیک گرفت، هنگامی که باثر کودتای تاریخی ۱۹ جون ۱۹۶۵ انعقاد این کنفرانس مشکوک به نظر آمد افغانستان از نظریات حکومت میزبان راجع به انعقاد کنفرانس حمایت کرد و چون حکومت دگروال هواری بومدین از طرف مردم الجزایر با مخالفت جدی مواجه نشده بلکه بالعموم با خوشی استقبال گردید. بناء حکومت افغانستان حکومت جدید الجزایر را برسمیت شناخت (۱۷ سرطان ۱۳۴۴).

افغانستان در جریان این مدت مناسبات دوستانه خود را بیش از پیش با غالب کشور های جهان توسعه بخشیده است. روابط آن با اتحاد جماهیر شوروی، همسایه دوست و بزرگ آن روی اساسات همکاری متقابل، حسن تفاهم و همجواری نیک و عدم مداخله در امور داخلی یکدیگر بنا داشته مساعدت های این کشور دوست برای پیشبرد امور اقتصادی، زراعتی

پلان نمایندۀ دایمی افغانستان در ملل متحد مبنی بر خاتمه دادن اختلاف روی حق رأی دول مدیون بدون آنکه جریان عادی مجمع عمومی برهم خورد از طرف اکثریت پنجاه ونه عضو کشور های آسیایی و افریقائی ملل متحد به تصویب رسید (۱۳ قوس ۴۳) سند تصویب افغانستان مبنی بر تعدیل منشور ملل متحد جهت تزئید کرسی های شورای امنیت و شورای اقتصادی و اجتماعی توسط نمایندگی دایمی افغانستان به دارالانشاء آن مؤسسه سپرده شد (۱۴ حوت ۴۳) بین هیئت های افغانستان و جمهوریت مردم چین که در رأس آنها، جلالتآب صدراعظم افغانستان و جلالتآب چینی معاون صدراعظم و وزیر امور خارجه جمهوریت مردم چین قرار داشت مذاکرات شروع (۳ حمل ۴۳) و بتاريخ ۴ حمل ۱۳۴۴ پروتوکل منضمه موافقتنامه سرحدی و موافقتنامه های همکاری فرهنگی، اقتصادی و تخنیکی بین افغانستان و جمهوریت مردم چین با مضاء رسید و باین وسیله روابط دوستانه این دو کشور همسایه و دوست تحکیم بیشتر یافت. جمهوریت مردم چین حاضر شده است برای پیشبرد پلان های انکشافی افغانستان معاونت و همکاری نماید. افغانستان بعد از قطع روابط سیاسی بین جمهوریت عرب متحد و جمهوریت فدرالی آلمان متکفل منافع جمهوریت عرب متحد درین گردید. سیاست صلح جویانه و بیطرفانه افغانستان باعث آن شد که هر دو جانب باین امر اظهار موافقه نمایند (۲۱ ثور ۴۴).

نفاهم و حسن همکاری را بین دول مهیا می سازد . روی این منظور رجال افغانی به کشور های دوست مسافرت ها نموده و بعضی زعمای دول متحابه و شخصیت های جهانی در این مدت از افغانستان بازدید بعمل آور دند این مسافرت ها در تحکیم روابط دوستانه بین افغانستان و دیگر کشور های جهان و مؤسسات بین المللی نقش بارزی داشته و از زندگی سیاست بیطرفی افغانستان را بصورت بهتری بارز داده است . زعمای افغانی در شرق و غرب با عین احساسات صمیمانه استقبال شده اند ، پاریس و پیکن ، دهلی و ماسکو با محبت و خلوصیت متشابه مقدم ر هبران افغانی را گرامی داشته اند .

بنسای غلی دکتور محمد یوسف صدراعظم برای شمول در کنفرانس سران کشورهای بیطرف های قاهره گردید (۱۱ میزان ۴۳) . اعلی حضرت معظم هما یونی و علیا حضرت ملکة معظمه از جمهوریت مردم چین بازدید بعمل آوردند (۷ عقرب ۴۳) . بناغلی والترشل وزیر همکاری اقتصادی جمهوریت اتحادی آلمان بکابل آمد (۲۵ عقرب ۴۳) . خان عبدالغفار خان زعیم بزرگ پښتونستان پس از معالجه ازلندن از طریق قاهره به کابل موصلت کرد (۲۱ قوس ۴۳) - بناغلی بو تو وزیر خارجه پاکستان برای یک توقف مختصر وارد کابل شد (۲۱ جدی ۴۳) یک هیأت سه نفری حسن نیت ترکیه تحت ریاست فتحی چلیک باش به افغانستان آمد (۸ دلو ۴۳) .

و ساختمانی افغانستان بنظر قدردانی دیده شده است . روابط افغانستان و ایران انکشاف بیشتری نموده و مناسبات دوستانه بین دو کشور با ساس حسن همجواری استوار است .

افغانستان با پاکستان روابط عادی برقرار داشته با صرف مساعی از و خامت مناسبات این دو همسایه و دولت برادر کاسته است ولی از تآمین حقوق حقۀ مردمان پښتونستان بصورت جدی طرفداری نموده مطابق فیصله لویه جرگه ۱۳۴۳ از مبارزات آزاد یخواهی پښتونستانی ها حمایه کامل خود را برار داشته و در آینده نیز به مجاهدت خود با وسایل صلح جویانه ادامه خواهد داد تا موضوع پښتونستان مطابق آرزوی آزادیخواهی مردمان این خطه حل و فصل گردد .

افغانستان باهند ، جاپان ، ترکیه ، کشورهای عربی و بسا از کشورهای سوسیالیستی و دول غربی ملل آسیایی و افریقایی در این مدت روابط خود را توسعه بخشید . و کوشیده است با فرانسه و انگلستان نیز مناسبات و همکاری نزدیکتری در ساحت اقتصادی و فرهنگی برقرار سازد . مساعی حکومت و وزارت خارجه افغانستان در تأمین این همکاری بین المللی و تاسیس و توسعه روابط دوستانه با کشورهای جهان نتایج مطلوبی بار آورده است .

مسافرت ها :

چون بازدید رجال بزرگ ، زعمای ملی و مسئولین دستگاه حکومتی از کشورهای همدیگر و تماس مستقیم بین آنها در رفع تشنجات جهانی خیلی مؤثر بوده زمینه حسن

دوکتور محمد ناصر کشاورز جبهه يك بازديد از پاكستان شرقى و غربى، عازم راولپنډى گرديد (۲۶ دلو ۴۳).

جلالتمآب دوكتور محمد يوسف صدر اعظم جهت بازديد رسمى عازم هند شد (۲۹ دلو ۴۳).

جلالتمآب و حيد الزمان وزير تجارت پاكستان به كابل آمده موافقتنامه جديد ترانزيت را با حكومت افغانستان امضاء نمود (۶ حوت ۴۳).

جلالتمآب پو ايا نسكى معاون صدر اعظم اتحاد جماهير شوروى به مناسبت افتتاح كانال ننگرهار به كابل آمد (۱۹ حوت ۴۳).

دكتور محمد انس وزير مزارف بحيث نماينده اعليحضرت همايوني در دهمين سالگرة اجتماع باندونك عازم اندونيزيا شد (۲۴ حمل ۴۳).

انجنير محمد حسين مساء وزير معادن و صنايع از جمهوريت متحد عرب، نمايشگاه بين المللى صناعتى ميلان و بعداً جهت مذاكره با مقامات آلماني درباره بعضى پروژه هاى كوچك صناعتى، از آلمان غرب ديدن كرد (۲۷ حمل ۴۳).

بناغلى لاردوالستن معين پارلماني وزارت خارجه انگلستان به كابل آمد (۲۹ حمل ۴۴).

دوكتور محمد يوسف صدر اعظم براى يك بازديد رسمى عازم اتحاد شوروى شد (اول ثور ۴۴).

دگر جنرال غلام فاروق لوى درستيز در رأس يك هيأت نظامى بنا بر دعوت مارشال مالىندو فسكى وزير دفاع اتحاد شوروى به مناسبت بيستمين سالگرة ظفر اتحاد شوروى در جنگ دوم جهان به آن كشور مسافرت نمود (۱۶ ثور ۴۴).

دگر جنرال محمد عيسى قوماندان قواى مركز در رأس يك هيأت نظامى بنا بر دعوت ايالات متحده امريكا از آن كشور بازديد به عمل آورد (۱۷ ثور ۴۴).

اعليحضرت معظم همايوني و عليا حضرت ملكة معظمه بآثر دعوت جنرال دوگول رئيس جمهور فرانسه از آن كشور بازديد رسمى بعمل آوردند (۸ جوزا ۴۴).

بناغلى دوكتور محمد ناصر کشاورز وزير زراعت بنا بر دعوت مقامات ايالات متحده امريكا جبهه بازديد از موسسات زراعتى و مالدارى آن كشور عازم ايالات متحده گرديد (۱۴ جوزا ۴۴).

دكتور رام منوهار رهبر حزب سو سيالست هند وارد كابل شد (جوزا ۴۴) بناغلى دوكتور عبدالقيوم وزير داخله بنا بر دعوت وزير داخله جمهوريت فدرالى آلمان به آن كشور رفت (۲۰ جوزا ۴۴).

بناغلى عبدالرحمن بن يعقوب وزير معادن و اراضى ماليزيا در رأس يك هيأت به كابل آمد (۲۵ جوزا ۴۴).

بناغلى عبدالرحمن پڑ واك سفير كبير و رئيس نمايندگى دايمى افغانى در ملل متحد و دوكتور عبدالغفور روان فرهادى مدير عمومي سياسى وزارت امور خارجه جبهه اشتراك در جلسه وزراى خارجه كشور هاى آسيايى و افريقايى به الجزاير مسافرت نمودند (اول سرطان ۴۴).

بناغلى الله بخش بروهي سابق وزير قانون پاكستان طور خصوصى به كابل آمد (۲۲ سرطان ۴۴).

اعليحضرت معظم همايوني و عليا حضرت ملكة معظمه بنا بر دعوت هيأت رئيسه شوراى على اتحاد شوروى به آن كشور مسافرت نمودند (۱۲ اسد ۴۴).

در ساحة اقتصادى .

دراين مدت درراه انكشاف روابط

اقتصادی کشور با کشورهای جهان
 قدهای مؤثری برداشته شده است
 وزارت امور خارجه در تأمین این همکاری
 بین المللی و جلب مساعدت های
 دول دوست و موسسات بین المللی
 سهم فعالی داشته است .
 نماینده افغانی در کنفرانس نیروی
 ذروی تاسیس يك دستگاه انرژی
 اتموم را به مساعدت موسسه
 بین المللی نیروی ذروی ، در
 افغانستان خواستار گردید (۴میزان
 ۴۳) این پیشنهاد از طرف کنفرانس
 مذکور پذیرفته شد حکومت
 مجارستان حاضر گردید تا يك
 دستگاه ذروی کوبالت برای رادیو
 تراپی به افغانستان اعطاء کند
 (۱۱ قوس ۴۳) قرارداد خریداری
 يك دستگاه جدید تلفون اتومات
 کابل بین وزارت مخابرات و کمپنی
 زیمنس جمهوریت اتحادی آلمان
 به امضاء رسید (۲۸میزان ۴۳)
 قرار داد مربوط به تهیه مواد
 سوخت از طرف ایران برای میدان
 های هوایی کابل و قندهار در تهران
 امضاء شد (۷ عقرب ۴۳) قرارداد
 توريد يكصد هزار تن گندم به
 افغانستان از طرف ایالات متحده
 امریکا در واشنگتن با امضاء
 رسید (۶ قوس ۴۳) يك موافقتنامه
 قرضه ۶۵۰ هزار یونداسترلنگ برای
 توريد يك دستگاه مکمل تولید
 روغن نباتی در وادی هیرمند بین
 افغانستان و انگلستان انعقاد
 یافت (۶ دلو ۴۳) با ائسر مذاکرات
 انجنیر میر محمد اکبر رضاء کفیل
 معین وزارت زراعت و هیأت
 معیتی وی در بلگراد ، حکومت
 یوگوسلاویا موافقه کرد تا در ساختن
 پروژه آبیاری ساحه چین، پروژه
 آبیاری لرخابی ، پروژه آبیاری

کیله گی ، پروژه فابریکه چرمگری ،
 پروژه فابریکه کوش و موزه
 را بری و فابریکه آش دادن پوست
 های موی دار گوسفندی به
 افغانستان مساعدت نماید (۱۰
 دلو ۴۳) متعاقب آن يك هیئت
 متخصصین زراعتی و صنعتی
 یوگوسلاویا جهت مطالعات مزید
 به کابل آمد (۲۳ حوت ۴۳) يك
 هیئت اقتصادی جمهوریت مردم
 چین برای مذاکره در اطراف
 انکشاف روابط اقتصادی دو کشور
 با افغانستان مسافرت کرد (۲۵
 حوت ۴۳) با اساس موافقتنامه
 همکاری اقتصادی و تخنیکی
 جمهوریت مردم چین متقبل شده
 است معادل ده ملیون پوند
 استرلنگ با فغانستان بحيث
 قرضه طویل المدت بدهد .
 (۴ حمل ۴۴) وهم فیصله بعمل آمد
 تا با مساعدت جمهوریت یوگوسلاویا
 يك فابریکه چرمگری به ظرفیت
 پنج هزار جلد در پلخمري و يك
 مرکز صنایع را بر در منطقه
 صنعتی کابل تاسیس شود
 و تاسیس يك فابریکه چرمگری در
 قندهار نیز تحت مطالعه گرفته
 شد (۱۸ حمل ۴۴) پروگرام سروی
 و تحقیقات پروژه دریا های پنج و
 آمو آغاز گردید و توقع میرود با
 تطبیق این پروژه های مشترک
 ۱۶ ملیون کیلووات برق بدست
 آمده و در ساحه زراعتی از آن استفاده
 بعمل آید (۲۹ حوت ۴۴) حکومت
 زیلاندد جدید موافقه کرده است تا
 تحت پلان کولمبو در بعضی
 شقوق فلاحتی و تاسیس دستگاه
 لسنیات به اعزام متخصصین و
 اعطای يك تعداد بورس ها درین
 شق به افغانستان مساعدت نماید .

سرطان ۴۴) پروژه تخنیکي فابريكه كود كيمياوي وبرق مزار شريف باحکومت شوروي در كابل به امضاء رسيد (۲۸ سرطان ۴۴) يك هيأت اقتصادي جمهوريت اتحادي آلمان وارد كابل شده صورت تعديل موافقت نامه همكاري تخنیکي منعقدۀ ۳۱ جنوري ۱۹۵۸ دو كشور را با مقامات افغانی امضاء نمود (۳۱ سرطان ۴۴) درباره پروژه تمدید پايپ لينيهای انتقالی گاز و تکميل ميدان های استخراج آن بين افغانستان و اتحاد جماهير شوروي موافقت حاصل شد (۳۱ سرطان ۴۳) با اثر مذاكراتی كه بنساعلی عبدالله يفتای با مقامات مربوطۀ فرانسه بعمل آورده يك هيأت اقتصادی فرانسه در آینده بکابل خواهد آمد و همچنان در نظر گرفته شد از مساعدت های كشور های دنمارك و ناروي برای پروژه وادی كترها استفاده بعمل آيد و از كمك های حكومت سوئيدن در هرات تطبيق بعضی پروژه ها در نظر است .

توسعه معاونت های دول و

مؤسسات بين المللی:

حكومت افغانستان توانست درين مدت از كشور های دوست و مؤسسات بين المللی مساعدت های لازمه برای انكشاف وضع اقتصادی واجتماعی كشور بدست بياورد بنابر دساعي حكومت پيشنهاد تزويد كمك های موسسه صحتی جهان در پروژه های صحتی افغانستان مورد قبول واقع شد (۴ میزان ۴۳) طبق موافقت قبلی بانك انكشاف بين المللی سه ونيم مليون دالر قرضه كه در پنجاه سال قابل تاديه بوده و تحت شرایط

(۲۴ حمل ۴۴) حكومت امريكا حاضر شده است تا با اساس پروگرام كار همه ساله مساعدت خود را جهت بهره برداری از وادی هيرمند توسعه بخشد. (۱۵ ثور ۴۴) يك قرارداد خريداري هزار تن روغن جامد نباتی بين حكومت افغانستان و ایالات متحده امريكا با امضاء رسيد . (اول جوزا ۴۴) يك هيئت اقتصادی اتحاد جماهير شوروي بکابل آمد و در موضوع توسعه مساعدت های اقتصادی آن كشور و تسهيلات پرداخت د يون افغانستان به شوروي به تعقيب مذاكرات جلا لتمام صدراعظم در مسكو در ماه ثور مذاكراتی انجام و موافقت نامه را با مقامات افغانی امضاء نمود (۶ اسد ۴۴) به سلسله موافقت نامه همكاري اقتصادی جمهوريت مردم جين و افغانستان (منعقدۀ ۴ حمل ۴۴) يك هيأت متخصصين زراعتی و آبياری مردم جين به كابل مواصلت نموده راجع به مساعدت های جمهوريت مذکور به امور زراعت، آبياری بيله وری ، تربيه مرغ ، مرغ آبی و ماهی مذاكراتی انجام داد (۷ سرطان ۴۴) به تعقيب آن يك هيأت صنعتی جمهوريت مردم جين بکابل آمد (۶ اسد ۴۴) قرار داد تمدید و انتقال برق نغلو ببن وزارت معادن و صنايع و موسسه تخنو اكسپورت شوروي عقد شد (۱۵ سرطان ۴۴) افغانستان تاسيس بانك انكشاف آسیایی را با دلجسی استقبال نموده و اظهار آرزومندی كرد اگر مركز بانك در كابل دایر گردد (۲۷ -

دالر برای استخدام متخصصین و تهیه سامان و لوازم و وسایز عملیات سروری آبیاری وادی کابل و هریرود معاونت کند (۱۰ حوت ۴۳) موسسه یونیسیف معادل چهل هزار دالر مواد و سامان را طور مساعدت برای ریاست انکشاف دهات قبول کرده است (۲۶ حوت ۴۳) آمر بود امداد های تخنیککی ملل متحد وارد کابل شده اظهار داشت که ملل متحد امداد های خود را به افغانستان واحد امکان توسعه خواهد بخشید (اول حمل ۴۴) جمهوریت اتحادی آلمان موافقه کرد تا به سلسله امداد های انکشافی خود ده میلیون مارک دیگر به افغانستان بدهد (۱۰ حمل ۴۴) با اساس مذاکرات هیأت افغانی با مقامات زیلانده جدید، آن کشور موافقه نموده تا در چوکات پلان کولمبو بعضی مساعدت هابه افغانستان بنیاید (۲۴ حمل ۴۴) موافقت نامه امداد بانک بین المللی برای پروژه آبیاری و زراعت وادی کندز در واشنگتن از طرف انجنیر محمد اکبر رضاء معین وزارت زراعت با مضاء رسید (۲۹ حمل ۴۴) این مساعدت بالغ بر (۳۵۰) هزار دالر می گردد موسسه صحنی جهان و یونیسیف معادل یکصد هزار دالر سامان ، لوازم و سایر ضروریات بمراکز حمایتی طفل و مادر در ولایات هرات قندهار ، فراه ، ننگرهار کسک میکند (اول ژور ۴۴) هیأت صندوق و جهی بین المللی برای پاره مذاکرات روی مسایل مساعدت های صندوق و جهی به کابل آمده مذاکره اتی انجام داد آقای ری رئیس هیأت ، تدابیر مورد نظر مقامات

مساعدت میباشد به افغانستان داد از آن برای اعمار هفت مکتب مسلکی در کابل، هرات و کندز استفاده شود (۱۵ قوس ۴۳) ملل متحد برای پیشبرد پروگرام های مختلفه صنعتی، زراعتی، صحنی و فرهنگی مبلغ یک میلیون و هفتصد و سی و سه هزار و چهار دالر برای سالهای ۱۹۶۶ و ۱۹۶۷ برای استخدام متخصصین و تربیه افغانان در خارج در اختیار افغانستان می گذارد (۲۸ جدی ۴۳) اداره همکار ی بین المللی ایالات متحده امریکا با اساس یک موافقه حاضر شده است که در حدود ۴۸ میلیون افغانی جهت تکمیل و ساختن بعضی پروژه های وزارت معارف ، پوهنتون کابل، به شمول یک تعداد مکاتب به دسترس وزارت مالیه بگذارد (۸ جدی ۴۳) صندوق مخصوص ملل متحد مبلغ (۷۱۷۸۲۰۰) دالر برای پیشبرد پروگرام های مختلفه افغانستان تخصیص داد (۲۹ جدی ۴۳) که یک قسمت آن برای پروژه سروری خاک و منابع آبهای روی زمین و آبهای تحت الارضی مصرف خواهد شد و یک حصه دیگر آن برای پیشبرد امور اکادمی تربیه معلمین مکتب مخابرات و سروری راه هزارهجات مورد استفاده قرار خواهد گرفت (۳۰ جدی ۴۳) به اساس یک موافقت نامه اوپکس که اخیراً تجدید گردیده است یک عده متخصصین ملل متحد از سروری اداری و اجرایی اداره بین المللی اوپکس برای وزارت ها استخدام خواهد شد (۴ حوت ۴۳) همچنان صندوق مخصوص ملل متحد موافقه کرده است که یک میلیون و شش صد و چهل و سه هزار و چهار صد

قرار آتی می باشد .

۱ - تادیه یکصد و پنجاه هزار تن گندم در سال ۱۳۴۴ .

۲ - تادیه کریدت برای خریداری مواد تولیدی ، و انکشاف زراعت و صنایع .

۳ - موافقه یک کریدت طویل المدت تا حدود ۱۲ میلیون دالر برای پیشبرد امور وادی هیرمند .

۴ - سروی سالانه ، چهل هزار جریب زمین در وادی هیرمند .

۵ - دستگاه تولید برق دیزلی برای قندهار .

۶ - قرضه طویل المدت برای زاكشی يك قسمت وادی هیرمند علاوه از آن حكومات انگلستان و فرانسه موافقه کرده اند تا مساعدت هایی به افغانستان بنمایند .

در ساحه ساختمانی :

قرار داد ساختمانی پولی تخنیک با اتحاد شوروی به امضاء رسید (۴ عقرب ۴۳) پروتوکول امداد اتحاد شوروی در امور بهره برداری از فابریکه خانه سازی شهر کابل و نوا حی کوچک انعقاد یافت (۲۸ عقرب ۴۴) فابریکه خانه سازی که به معاونت اقتصادی و تخنیک اتحاد جماهیر شوروی بنا یافته توسط دکتور محمد یوسف صدراعظم افتتاح گردید (۲۰ جدی ۴۳) قرار داد قرضه هفت ملیون و هفتصد هزار دالر برای ساختمان شاهراه هرات و اسلام قلعه از طرف وزیر مالیه و سفیر کبیر ایالت متحده امریکا با امضاء رسید (۲۲ جدی ۴۳) اسناد تسلیمی فابریکه خانه سازی و پلان عمومی شهر کابل توسط نمایندگان اتحاد شوروی و افغانستان با امضاء رسید . که به موجب آن فابریکه خانه

افغانی را برای بهبود وضع اقتصادی افغانستان مفید خوانند

(۲۳ ثور ۴۴) موسسه ملل متحد

موافقه نموده است تا دستگاه برمه کاری برای حفر چاهای عمیق به ریاست سروی آب و خاک مبلغ

یک میلیون و سه صد هزار دالر جهت مطالعه آبهای زیر زمینی به افغانستان مساعدت نماید

(۱۱ جوزا ۴۴) قرار داد پلان عملیات مرکز تربیوی مخابرات که از طرف دولت به مساعدت

صندوق مخصوص ملل متحد تاسیس میشود توسط بناغلی معین

وزارت مخابرات و سوردال کفیل ریاست نمایندگی امداد تخنیکي ملل متحد و صندوق مخصوص

به امضاء رسید (۲۱ ثور ۴۴)

صندوق وجهی بین المللی مبلغ ۶ ملیون و هفتصد هزار دالر در

دوازده ماه برای بهبود وضع اسعار بد سترس افغانستان

میگذارد (۲۶ جوزا ۴۴) در نظر گرفته شد تا از امداد حکومت

سویدن برای توسعه انکشاف منطوقی مخصوص ناحیه هرات

استفاده شود (۱۰ سرطان ۴۴)

بأثر مذاکرات هیات های بانک جهانی و بانک زراعتی در کابل

چنین تجویز به عمل آمد که بانک جهانی علاوه بر اینکه در تادیه

قرضه هابه بانک زراعتی کمک مینماید در طرح و تطبیق چند

پروژه تجربوی نیز سهم بگیرد . (۲۳ سرطان ۴۴)

حكومات ایالات متحده امریکا موافقه کرده است که برای بهبود و تقویه وضع اقتصادی افغانستان مساعدت های مالی و تخنیکي خود را توسعه بدهد . این مساعدت ها

صد هزار دالر قرضه برای تحویل دستگاہ ترمیم و مراقبت و بستنه کاری موترهای لاری و دیزلی با حکومت ایالات متحده امریکا انعقاد گردید (۱۶ عقرب ۴۳) جمهوریت یوگوسلاویا موافقه کرده است در تاسیس یک فابریکه چرمگری با افغانستان مساعدت کند (۱۷ حمل ۴۴) همچنان در نظر گرفته شد تا یک فابریکه تولید شکر به ظرفیت پانزده هزار تن به مساعدت انگلستان در وادی هیرمند تاسیس شود (۳۰ حمل ۴۴)

درساهه تجارت: وزارت امور خارجه در توسعه تجارت بین المللی که رکن مهم و اساسی اقتصاد کشور را تشکیل میدهد سهیم بوده کوشیده است سیاست تجارتي افغانستان روی اساسات منافع ملی استوار برده بازارهای مساعدی برای فروش پیدا وار و امتعه افغانی در اختیار مملکت گذاشته شده و برای رفع عواملیکه توسعه تجارت افغانستان را با مشکلات مواجهه می سازد مجاهده نموده تا تسهیلات لازمه در برابر واردات و صادرات کشور، از طرف دول دوست و مخصوصاً کشورهای همجوار آماده گردد - در جریان این مدت پروتوکول تبادل اموال بین حکومت افغانستان و جمهوریت مردم چین به امضاء رسید (۲ عقرب ۴۳) پروتوکول تبادل اجناس و پروتوکول قیمت ها بین حکومت افغانستان و چکوسلواکیا برای سال ۱۹۶۴ و ۱۹۶۵ در کابل امضاء گردید (اول قوس ۴۳) پروتو کول تصفیة حسابات صادرات و واردات سال ۱۹۶۴ و مسایل تجارتي سال ۱۹۶۵ بین

سازی و پلان عمومی شهر کابل از طرف حکومت جماهیر شوروی به افغانستان سپرده شد (۲۲ جدی ۴۳) پروژه های مربوط به ساختمان پراي کيلينيك عمومي در جاده نديكي وزير انبرخان روغمتون و يك موسسه دندان سازی در جاده محمدجان خان غازی تکمیل گردید که مصارف آن تقریباً بالغ بر پانزده ملیون مارک میشود که از جمله قرضه دو صد ملیون مارک جمهوریت اتحادی آلمان پرداخته خواهد شد (۶ دل ۴۳) امور عمرانی کارخانه برق ماهی پر به مساعدت آلمان غرب شروع گردید (۱۸ دل ۴۳) موافقت نامه پلان عملیات شاهراه مستقیم کابل هرات از طریق هزاره جات بین افغانستان و ملل متحد امضاء شد (۱۷ حمل ۴۴) افغانستان در نخستین کمیته هم آهنگی شاهراه بین المللی آسیا پی منعقدہ بنکاک شرکت کرد (۴ ثور ۴۴) میدان هوائی مزار شریف افتتاح شد این پنجمین میدان هوایی است که به مساعدت اداره همکاری بین المللی ایالات متحده امریکا در افغانستان تکمیل گردید (۱۵ جوزا ۴۴) صندوق مخصوص ملل متحد برای ریاست مرکزی شهر سازی و خانه سازی (۸۶۸۶۰۰) دالر تخصیص داده است (۲۰ جوزا ۴۴) سرروی راه کابل - هرات از طریق هزاره جات ذریعه کمپنی ایطالوی کو نسولت شروع میشود - این جاده قسمتی از شاهراه های بین المللی آسیایی را تشکیل میدهد (۳۱ سرطان ۴۴)

در ساحة صنعتی: قرارداد سه

حجم تبادل اموال بین دو کشور بالغ بدو میلیون و پنجصد هزار دالر گردیده است. بنساعلی پرتوواک به حیث رئیس و بنساعلی فرهنگ به صفت عضو هیأت افغانی در جلسه بود تجارت و انکشاف ملل متحد سهم گرفتند. (۱۵ حمل ۴۴) و نماینده افغانی در این جلسات در نیویارک اظهار داشت که باید کشور های محاط به خشکه حق ترانزیت آزاد را از راه بنادر کشور های ساحلی داشته باشند (۲۰ حمل ۴۴) حکومت فیصله کرد برای رفع مشکلات تجارتي افغانستان يك نماینده برای مذاکره با مقامات مربوطه بزار مشترک اروپای غربی اعزام داند (۲ دلوا ۴۳) از طرف افغانستان دو کتور عبدالرؤف حیدر نماینده دولت در مذاکرات با مقامات بازار مشترک انتخاب و مذاکراتی با مشمولین اتحادیه های اقتصادی اروپا انجام داد (۳۰ جوزا - ۴۴) و به اساس را پور نماینده افغانی تصمیم گرفته شد تا با بازار مشترک جهت عقدیک قرار داد تجارتي مذاکراتی بعمل آید. با اثر مساعی چندین ساله حکومت افغانستان بالاخره کنفرانسی در باره تدوین میثاق حقوق کشور های محاط به خشکه دا پیر و کنوانسیونی تحت نظر سازمان ملل متحد درباره حق ترانزیت کشور های محاط به خشکه به تصریب رسید. مجاهدات افغانستان درین راه به نظر قدر دانی نگریسته شده است (۲۵ جوزا ۴۴) دکتر نور علی معین وزارت تجارت و بنساعلی غروال

افغانستان و هند بامضاء رسید و برای حل مشکلات تجارتي افغانی در هند يك سلسله تماس ها و مذاکرات به عمل آمد (۱۷ جدی ۴۳) موافقت نامه قرضه مواد استهلاکی از اتحاد شوروی به افغانستان بین بنساعلی وزیر تجارت و مستشار تجارتي سفارت کبرای اتحاد شوروی بامضاء رسید (۲۸ جدی ۴۳) نماینده افغانستان در جلسات کمیته تجارت کمیسیون اقتصادی آسیا و شرق دور منعقد بنکاک از سیستم تشکیل دسته بنای های منظوری تجارتي انتقاد کرده از تسوید و تدوین میثاق حقوق کشور های محاط به خشکه را توسط ملل متحد حسن استقبال کرد (۱۷ دلوا ۴۳) پر و توکول های تبادل اموال و قیمت هابین افغانستان و اتحاد جماهیر شوروی برای سال ۱۹۶۵ منعقد شد. (۲۶ دلوا ۴۳) هیأت ترانزیت پاکستان تحت ریاست بنساعلی وحید الرزمان وزیر تجارت آن کشور برای مذاکره درباره قرارداد جدید ترانزیت بین افغانستان و پاکستان و ارد کابل شده قرار داد ترانزیت را بامتومات افغانی امضاء کرد این قرار داد دو ضمیمه دارد یکی درباره معاملات گمرکی و دیگری در مورد حمل و نقل اموال توسط لاری ها. هیأت تجارتي پولند وارد کابل شده تمديد پروتوکول تجارتي را بین دو کشور بامضاء رسانید (۲۳ حوت ۴۳) و همچنان موافقت نامه تبادل اموال و موافقت نامه تأدیات و پروتوکول تبادل قیمت ها بین پولیند و افغانستان بامضاء رسید (۸ حمل ۴۴) و با اساس این موافقتنامه ها

این موافقت نامه تبادل نشرات فرهنگی، علمی، سامان و لوازم و متخصصین به شمول هیأت های هنری، سپورتي و باستان شناسی تمیة سکالرشپها و تسهیلات - برای تتبعات علمی و تشویق همکاری بین موسسات علمی و تربیوی هر دو کشور، صورت خواهد گرفت. اسناد مصدقۀ موافقت نامۀ ثقافتی حکومت شاهی افغانستان و جمهوریت ترکیه بین یناغلی دوکتور محمد اکرم معین وزارت معارف و یناغلی سفیر کبیر ترکیه مبادله گردید (۴ ثور ۴۴) در فستیوال بین المللی پرهنتون نیویارک غرفۀ راجع به معرفی افغانستان دایر و مورد توجه تماشاچیان واقع شد (۱۱ ثور ۴۴) با اساس موافقت نامۀ فرهنگی بین افغانستان و اتحاد شوروی یک هیأت هنر مندان شوروی وارد کابل شد (۵ جوزا) و یک هیأت هنرمندان افغانی عازم اتحاد شوروی گردید. جمهوریت اتحادی آلمان موافقه کرده است پنجاه و چهار نفر متخصصین، یکصد سکالرشپ و یک تعداد ماشین آلات برای مکاتب میخانیکی افغانستان معاونت کند (۲۷ جوزا ۴۴) - یک هیأت پنج نفری ادبای پښتو به دعوت اکادمی پښتوی پشاور برای اشتراک در سیمینار ادبیات که در باراگلی انعقاد یافت عازم پشاور گردید (۱۲ - اسد ۴۴) علاوه از آن یک تعداد زیاد بورسهای تعلیمی و مسلکی برای معلمین و محصلین افغانی از جانب کشور های دوست و موسسات جهانی داده شده، و افغانستان تا حد امکان ازین مساعدتها استفاده کرده است.

رئیس پښتني تجار تي بانك جبه مطالعۀ بازار های فرانسه برای صادرات افغانی و امکان تاسیس نمایندگي بانك در آنجا عازم پاریس گردیدند (۲۹ سرطان ۴۴) - فعالیت های حکومت افغانستان در جریان این مدت برای توسعه مزید منا سببات تجارتي کشور با دول متحابه به نتایج مطلوبی رسیده است.

درساحۀ فرهنگی:

در نیمۀ اخیر سال ۱۳۴۳ و نیمۀ اول سال ۴۴ در راه رشد و توسعه مناسبات فرهنگی باکشور های دوست اقدامات مؤثری انجام یافته است، و روابط ثقافتی با ملل دوست بیش از پیش تقویه حاصل داشته است، و برای بلند بردن سطح ذهنی مردم افغانستان از مساعدت های دوستانۀ دول متحابه و موسسات بین المللی استفاده به عمل آمده است. بانك انكشاف بین المللی قبول کرد برای اعمار هفت مکتب مسلکی در کابل هرات و کندز مساعدت کند (۱۴ قوس ۴۳) پرو تو کول همکاری علمی و فرهنگی سال ۱۹۶۵ بین افغانستان و اتحاد شوروی در کابل با مضاء رسید (۱۵ حوت ۴۳) یک موافقت نامۀ فرهنگی با حکومت جمهوریت مردم چین امضاء شده که با اساس آن طرفین بین خود سکالرشپها، فیلوشپها و هیأت های هنری مبادله خواهند کرد (۴ حمل ۴۴) یک موافقت نامۀ فرهنگی بین افغانستان و برتانیه توسط دوکتور محمد اکرم معین وزارت معارف ولارد والستون معین پارلمانی وزارت خارجه برتانیه در کابل امضاء شد (۳۰ حمل ۴۴) با اساس

رویدادها در جالب تاریخ جهان

ترجمه، و تدوین محمد بشیر رفیق

حیات گفت . او رادر تپیز دفن کردند .

هووارد کارتر ولارد کار ناردون در سال ۱۹۲۳ و ۱۹۲۴ مقبره بزرگی بیاس خدمات او اعمار کردند .

۱۱۸۴ ق م :

بنابر اشعار هومر مورخ معروف یونانی (اگرچه اکثر اشعار او جنبه افسانوی دارد) برای پس ازده سال جنگ به دست یونانیان فتح گردید شاعر معروف یونانی در آثار حماسی و رزمی خودش شرح این جنگها را به تفصیل نوشته است . بنابر نبشته هومر جنگ

های زیادی برای فتح برای در قسمتی در آسیای صغیر سه میل دور از هیلاس پونت (در دانیل کنونی) صورت گرفت پس از آن شهر ایوم مورد بازدید خشیار شاه . پادشاه پارس قرار گرفت بعداً سکندر بزرگ این شهر را به حیث مرکز حملات خود قرار داد .

در سال ۱۸۷۱ مسیحی باستان شناس معروف آلمانی به نام شلیلین در ضمن حفریات خویش در برای مخصوصاً در قسمت تپه های حصار لیک هفت شهر معروف را

۳۰۰۰ ق م :

آغاز اعمار اهرام : شاهان مصر کار اعمار اهرام درسکاره آغاز کردند نخستین هرم بزرگ از طرف چپویز در غیزه اعمار گردید بعداً تا سال ۲۹۰۰ ق ، م . اهرام دیگر به نام چیفرین دابو لسهول ساخته شد .

۲۰۶۷ - ۲۰۲۵ ق م :

هومورابی ، که در قسمت غرب بابل پایتخت کلدی حکومت میکرد قوانین معروف و باارزش راتدوین نمود که تا امروز بنام قوانین هومورابی شهرت دارد .

۱۴۵۰ ق م :

حضرت موسی مردم اسرائیل را در خروج از مصر رهنمائی کرد .

۱۳۶۰ ق م :

اختاتون عبادت و نیایش خدایان را در آتن و پرستش خرشید را در مصر آغاز کرده و سعی کامل داشت تا عده بیشتر مردم را به این کار تشویق نماید . بعداً جانشین او بنام توتانک هامین کسانی را که در عقاید شان شرك وجود داشت تحت تلقین گرفت و سعی کرد شرك را از دل آنان بیرون کند اما اجل برایش مهلت نداد . و در سال ۱۳۴۴ ق م پدرو

اشمکر منظم به مزاراتان مواسلت کرد تا از آنجا برای تسخیر یونان آغاز نماید آماده هزار عسکر نوبخانه یونان نظامیان پارس را به شکست مواجه ساخت به طوری که آنان دوباره راه پارس را در پیش گرفتند .

۴۸۴ - ۴۸۰ ق م :

در سالهای ۴۸۴ تا ۴۸۰ ق م خشیار شاه، پادشاه پارس سیاه بزرگی را در ساردیس تمرکز داد تا از آنجا به یونان حمله بکند دوستان فینقی و مصری دوپل بزرگ روی کشتی ها اعمار کردند این پلها در امتداد هپلس پونت الی سیستوس ۲۰۰۰ متر طول داشت . یکی ازین پلها روی ۳۶۰ کشتی قرار داشت و پل دیگر بالای ۳۲۴ کشتی بنا نهاده شده بود .

هیر دوتوس در تفصیل حمله بر یونان از طرف خشیارشاه و اجرای عبور ازین پلها می نویسد که هفت شب و هفت روز عساکر و تجهیزات پادشاه ایران از دوی پلهای مذکور عبور میکرد .

۴۸۰ ق م :

در سال ۴۸۰ ق م : امپراتورها باریک عددی دیگر از طوایف مختلف یونان جلو حملات سنگین و طاقت فرمای ایران را در ترمویل گرفتند ولی ایرانیان آنان را شکست داده آن نیککارا را اشغال کردند .

مذاک مردم یونان با وصف شکست خورد آرام نه نشسته دسته بحری خشیار شاه را در مقابل او ویران کردند و چون برای ایرانیان دیگر امداد نمی رسید بنابراین در سال ۴۷۹ ق م در مقابل یونان مغلوب شدند .

بنا بر نوشته هومر کشف کرد . دارپفیلد دو شمر دیگر را کشف نمود . شلیلین یکی ازین شمر هارا همان شهر معروف ترای که هومر از آن متذکر شده بود تشخیص داد و در مورد شهر ششم ششم در تردد افتاد زیرا آثاری که از آن بدست آمد با آنچه از آثار باستانی یونان که از سال ۱۲۰۰ تا ۱۱۰۰ بدست آمده بود تطبیق نمی شد .

۷۵۳ ق م :

رومولوس روم را بنا نهاد: بر طبق روایات افسانوی تپه های روم قرنهای قبل از طرف رمداران هندی و اروپائی اشغال شده بودند .

۶۱۲ ق م :

بابلی ها نینوا را ویران کردند . نینوا پایتخت آسور ها از طرف بابلی ها ویران گردید .

۵۶۳ ق م :

گوتاما . معروف به بودا در محلی نزدیک همالیا بدینا آمد بعداً در سال ۴۸۳ ق م بدرود حیات گفت . بودا ۸۰ سال عمر کرد و درین مدت سعی نمود بر دردها و آلام بشر قایت آید . درین راه تاحدی پیش رفت و پیروان زیادی پیدا کرد .

۵۵۱ ق م :

درین سال کونفسیوس فیلسوف اجتماعی چین بدینا آمده بعداً این مرد بزرگ که آثار بس ارزنده ای از خود بیادگار گذاشته و شعاع معروف او (آنچه بر خود نمی پسندی بر دیگران روا مدار) تا امروز ورد زبانهاست - در سال ۴۷۸ ق م از جهان در گذشت .

۴۹۰ ق م :

داریوش پادشاه پارس با چند

۴۳۸ ق م :

درین سال پیدایس پارتینیان را در آتن تکمیل کرد . این بنای بزرگ ۲۲۸ فـت طول و ۱۰۲ فـت عرض داشت بلندی آن ۳۲ بوده و از شاهکار های معماری آن عصر محسوب می شد .

۳۹۹ ق م :

مرگ سقراط فیلسوف بزرگ یونان :

سقراط فیلسوف عالی مقام یونان که با تعالیم خود مردم را براه حقیقت رهنمونی میکرد از طرف دولت یونان محکوم به مرگ گردید و در محضر پیروان خود جام زهر را نوشید پس از او افلاطون ۳۵ دیالوگهای او را تالیف کرد بعداً شاگردان دیگرش آثار او را طبع نمودند .

۳۳۳ ق م :

اسکندر یونانی با هشتاد هزار عسکر ، فارس را فتح نموده به افغانستان شتافت و از سال ۳۳۰ تا ۳۲۴ ق م به فتح افغانستان پرداخت و بعداً در حدود پنجکوره سواد و کتر زخمی گردید .

۳۵۶ ق م :

اسکندر مقدونی معروف به اسکندر بزرگ به حیث یک فرد با قدرت نظامی عرض اندام کرده نظامیان ایران را به شکست مواجه ساخت آسیای صغیر و مصر را اشغال کرد پایتخت پارس را آتش زد سپس از طریق افغانستان راه پنجاب را در پیش گرفت اسکندریه بندرگاه و شهر معروف فعلی جمهریت عربی متحد نیز از طرف اسکندر مقدونی اعمار گردید . اسکندر پس از فتوحات بزرگ و کسب افتخارات زیاد در سال

۳۲۳ ق م در بابل پدرود حیات گفت .

۳۲۲ ق م :

درین سال ارسطو فیلسوف معروف یونان با افکار علمی جدید در عمر ۶۲ سالگی پدرود حیات گفت همچنان در همین سال سیاست مدار معروف یونان و یماستینس وفات یافت .

۳۰۰ ق م :

تدوین سالهای مایان در یاقوتان که سال رابه ۲۴-۳۶۵ روز تقسیم نموده و نسبت به جنتری های بابلی ها - آسوری ها - مصری ها و یونانی ها بسیار دقیق بوده و تا امروز نیز با کمی تغیر مروج است صورت گرفت .

۲۶۴ ق م :

روم نخستین جنگ بزرگ را علیه کار تاژ . بندر معروف بحری در خلیج تونس آغاز کرد در سال ۲۴۱ ق م کاتاژ جزایر سسلی و لیبیاری را از دست داد و در سال ۲۳۹ ق م هم روم توفیق یافت ساردنیا و گروسیا را بدست آورد .

۲۱۸ - ۱۴۶ ق م :

مرد جوان به نام هانی بال از اهالی کارتاژ جنگ انتقامی را علیه روم (که به نام جنگ دوم پینیک شهرت دارد) آغاز کرد . بدو از اسپانیا از راه سلسله جبال گنیفردر آلپ با ۲۰۰۰۰ عسکر دارای توپخانه و ۶۰۰۰ نفر از افراد عادی و تجهیزات زیاد بالای فیل ها بسوی روم پیشرفته و رومی ها را در جهیل تراسمن به شکست فاحشی مواجه ساخته (۲۱۷ ق م) اما درست در روز گاری که هانی بال در آسیای صغیر شهرت زیاد بدست آورده

دوباره اتحاد مثلث را به وجود آورد .

اوکتادوس قسمت غربی ، مارک انتونی قسمت شرقی ولیورلوس افریقا را اداره میکردند .

سپس انتونی گاسوس و بروتوس قاتلین نزار در اشکست داد هر دو در اثر این شکست انتحار کردند پس از انتحار آنان انتونی نزد کلیوپاترا در اسکندریه آمد وبا او بسر برد انتونی کلیوپاترا سه پسر داشت اما اوکتادوس بحریه او را شکست داد و بعداً لقب او کستوس را حاصل کرد و به حیث اولین امپراطور رومن انتخاب گردید .

فتوحات رومن ها تا سال ۹ قبل از مسیحی ادامه داشت اوکتوس در سال ۱۴ مسیحی وفات یافت .

تولد حضرت مسیحی در بتالیم :
سال اول مسیحی آغاز دوره مسیحی است . اولین سال بعد از مسیح در حقیقت اولین سال دوره مسیحی است .

اول جنوری قبل از مسیح یکسال قبل از اول جنوری بعد از مسیح به شمار میرود . تاریخ مسیحی از جنوری بعد از مسیح آغاز میابد حضرت عیسی به حساب سال رومنها در ۲۵ دسمبر ۷۵۳ تولد گردید و فیصله شد که سال ۷۵۴ رومی باید اولین سال مسیحی انتخاب گردد و اما عالمان بابلی این تاریخ را صحیح میدانند و تولد حضرت مسیح را تقریباً سال ۴ ق م یا قبل تر از آن حساب میکنند .

۲۹ مسیحی :

تعلیب حضرت عیسی در امپراتوری روم . کلیسای رومن

بود دست به انتحار زد .

۱۴۶ - ۱۴۹ ق م :

سومین جنگ بینیک : این جنگ با انهدام قسمتی از کارتاژ پایان یافت بعد ارومی ها آنجا را مستعمره خود ساختند ولی پس از آن شهر کارتاژ در سال ۶۹۸ مسیحی به وسیله سارا کینس کاملاً منهدم گردید .

۶۰ - ۲۷ ق م :

جولیوس سزار اولین اتحاد مثلث روم را با پومی و گراسوس در سال ۶۰ ق م . بنانهاد هلولیتی بلک را شکست داد در سال ۵۶ و ۵۵ ق م به بر تانیه وارد گردید بعداً دریای رویکان را عبور کرده با پومی نیز داخل جنگ شد و بعد از شکست آنجا فتوحاتی در آسیای صغیر بعمل آورده و درین وقت پیغام فاتحانه خود را به سنای روم فرستاد این پیغام چنین آغاز میشد . (درینجا وارد شدم و قایع را شخصاً بررسی کرده و فتوحاتی زیاد بعمل آوردم) سپس مدتی با کلیو پاترا ملکه زیبا و افسونگر مصر در روم (سالهای ۴۶ - ۴۴) بسر برد و آلام جنگها و سختی هارا در آغوش گرم او تسکین داد .

جولیوس سزار درین وقت به حیث یک دیکتاتور کامل بسر میبرد اما تاج بر سر نگذاشت . بالاخره دسته که قیادت آن را کازیوس و بروتوس به عهده داشتند جولیوس سزار را در سال ۴۴ در مجلس سنای رومن به قتل رساندند - موقعیکه سزار جان میداد و بروتوس شاهد مرگ او بود سزار وی را مخاطب ساخته گفت روزی تو هم زهر مرگ را خواهی چشید !
پس از سزار گیوس اوکتادوس

- کاتولیک تاریخ واقعی تصلیب را
۷- اپریل سال ۳۰ مسیحی قید
کرده است .
۴۳ مسیحی :
امپراتور معروف رومن . بنام
کلاودیوس برتانیه را در تصرف
خود درآورد و دوره اشغال سه
صد ساله آن آغاز یافت .
- ۶۴ مسیحی
نیرو به زجر و آزار کریسچسها
آغاز کرد و شهر روم را آتش زد.
۷۰ مسیحی :
بیت المقدس از طرف . تیتوس .
تخریب گردید . پیروان دین
مسیح تحت تعقیب و مجازات شدید
قرار گرفتند .
- ۷۹ مسیحی :
پومبئی هر کولونوم و ستاپی در
اثر آتش فشان کوه وسولویس
کاملاً «منهدم شده . مردم آن
قسماً «ازبین رفته وعدهئی هم که
جان بسلامت بردند شهر های
مذکور را که بکلی ویران شده بود
ترك گفتند .
- ۲۲۶ تا ۶۵۱ عیسوی :
سامانی ها یکی از دولت معروفی
بوده و چندین شاهان حکومت
کرده است و نو شیروان یکی
از پادشاهان این سلسله میباشد .
- ۳۱۱ مسیحی :
امپراتور کالیریوس در بستر
مریضی دین مسیح را بر گزید
بعداً در سال ۳۱۱ کانستینتن
مسیحیت را قانونی اعلام کرد .
- ۳۲۵ مسیحی :
شورای نیکیا از طرف کانستینتن
در بتنیا آسیای صغیر احضار
گردید نادر آنجا جامعه کلیسا
عقاید ارتودوکس را اعلام دارد .
- ۳۲۶ مسیحی :
کانستینتن پایتخت رومن ها را
به «بیزانسیوم» «استانبول امروز»
منتقل ساخت .
- ۳۸۰ مسیحی :
تیدوزیوس . امپراتور روم دین
مسیح را رسمیت قاطع داد
و پرستش بت هاراجداً منع کرد .
- ۴۱۰ مسیحی :
چپاول وغارت روم از طرف
الاریک . سقوط روم در سال ۴۵۵ .
- ۴۹ مسیحی :
مهاجرت انگلو ساکسون ها از راه
دور به جزیره برتانیه .
- ۵۷۰ مسیحی :
تولد حضرت سرور کاینات
محمد (ص) در مکه معظمه . تاسیس
پادشاهی موری ها که تا سال
۱۴۹۲ دوام کرد .
- ۷۲۸ هجری :
در سیستان در سال ۱۰۷ هـ توسط
(اسد) سردار عرب دین اسلام
به افغانستان رسید اما در این
وقت بعضی حصص افغانستان
بدین مبین اسلام مشرف و بعضی
از صفحات افغانستان به مذهب
قدیم خویش بودائی ، زردشت ،
بسر میبردند و کابل بدوره سلاطین
غزنوی اسلام را قبول نمودند .
- ۷۳۲ مسیحی :
آغاز دوره بزرگ امپراتوری
مایان این امپراتوری در سال
۹۸۷ منقرض گردید .
- ۵۷۰ مسیحی :
شارل ماژتل فرمانفرمای فرانک
ها (فرانک ها عبارت بودند از یک
قوم آلمانی نژاد که در رسده
ششم میلادی در باختر اروپا
استیلا یافته و امپراتوری شان تا

داماد او سبکتگین پادشاه افغانستان شد که سومین پادشاه دوره غزنویان در افغانستان سلطان محمود بن سبکتگین بوده که تا سال ۳۸۷ حکومت نمود .

۱۰۱۴ مسیحی :

بریان برو پادشاه امیرلند د نارکی هزارا درکلون تارف به شکست مواجه ساخت .

۱۰۲۷ مسیحی :

امپراتوری جدید میان در شمال مکسیکو امتداد یافت . تخریب تاپیسال درگوتی مالا ، از طرف حاکم اسپانیوی بنام تاتوقان صورت گرفت .

۱۰۵۴ مسیحی :

اختلافات و نفاق بین اوتودوکس شرقی ورومن کاتولیک غربی روی دوکتورین مذهبی که ۷۰۰ سال دوام کرده و جنگ های زیادی را راه انداخته بود پایان یافت و کلیسای شرقی اورتودوکس به حیث دین رسمی اتحاد شوروی در عصر سزار قبول شد .

۱۰۶۶ مسیحی :

ویلهلم از نورماندی برتانیه را اشغال کرد و آخرین پادشاه برتانیه بنام هرالد اسیرگردید .

۱۰۹۱ تا ۱۲۴۹ عیسوی :

هجوم و حکمرانی خوارزمشاهیان

در افغانستان :

۱۰۹۶ مسیحی :

اولین جنگ های صیلبی از پیتربا حامیت پاپ دوم آغاز یافت در این جنگ ها یکصد هزار عسکر بیت المقدس را اشغال کرد . دومین جنگ صیلبی در سال ۱۱۰۴ آغاز یافت و در سومین جنگ صیلبی صلاح الدین ایوبی بیت المقدس را در سال ۱۱۴۶

سده نهم میلادی دوام یافت و بعداً کشور های ایتالیا، فرانسه و آلمان بوجود آمدند اصطلاح فرنکی در کشور های شرق مرادف است به فرنگی که تا امروز متداول میباشد مترجم) در مقابل ۹۰۰۰۰ عساکر اعراب جنگ های مذهبی را آغاز کردند .

۸۲۶ تا ۸۶۰ عیسوی :

شاهان طاهری فوشبخ پنجفر در خراسان حالیه هرات و سیستان حکومت کردند .

۸۰۰ مسیحی :

شارلمان . پادشاه فرانک . از طرف پاپ سوم بحیث امپراتور فرانک اعلان گردید . شارلمان با ساسکسون ها ، اعراب و لمباردی ها ۳۰ سال تمام جنگ نمود و امپراتوری خود را از شرق بحر اقیانوس تا سرحدات هنگری امتداد داد بعداً در سال ۸۱۴ به عمر ۷۲ سالگی وفات یافت او را در ایکس دفن کردند پس از وی امپراتوری وی منقرض شد و به چند کشور منقسم گردید .

۸۸۲ - ۹۰۹ عیسوی :

خانواده سامانی از بلخ افغانستان بوده و اولین پادشاه خانواده سامانی امیر نصر بن احمد سامانی بود .

۹۷۷ تا ۱۲۱۹ عیسوی :

« الپتگین » از ملازمین تربیه شده در بار امیر احمد سامانی بوده و از طرف امیر نوح نائب الحکومه و قوماندان نظامی خراسان بدر نیشاپور تمرکز داشت نامبرده کدورت نسبت به سامانی ها بهم رسانیده و در سال ۳۵۶ بشهر غزنی آمده یک دولت مستقل تشکیل داد . بعد از الپتگین

وقت برای اولین بار حقوق آزادی برای عوام داده شد معذالك درین حقوق محدودیت های وجود داشت بعداً حقوق عوام افزایش یافت .
 منشور ماگنا کارتارا میتوان نخستین اقدام اساسی برای حقوق بشر محسوب کرد .

۱۲۳۷ تا ۱۳۳۸ مسیحی :

هجرت چنگیز به افغانستان : این پادشاه از دوره سلطنت مغل بوده حینیکه به افغانستان قدم گذاشت بعد از آنکه ترمز را خراب کرده بودند شهرهای بدخشان ، تالقان ، بلخ ، هرات ، بامیان ، غزنی ، چندین شهرها و قصبات دیگر را بکلی خاکستر ساخت . چنگیز آنقدر خرابی و آتش سوزی به افغانستان نمود که تا امروز تلافی آن همه ضایعات مادی و معنوی دوره مغل از افغانستان دور نشده است .

۱۲۷۱ مسیحی :

درین سال شهر معروف و معمور هرات از طرف چنگیز ، مردی ظالم و خونخوار طعمه حریق گردید .

چنگیز خان مغلی بدو پیکنگ را اشغال کرد. روسیه را در سال ۱۲۲۳ شکست داد. پس از شکست روسیه به آسیای مرکزی روی آورد و نه تنها شهر هرات را طعمه حریق ساخت بلکه ساکنین آن را نیز قتل عام کرد این مرد ظالم در سال ۱۲۲۷ از جهان در گذشت .

۱۲۷۱ مسیحی :

مارکو پولو با پدر و کاکای خود بدربار قبلی خان مغلی آمد مدتی در آنجا اقامت گزید بعداً در سال ۱۲۰۵ به وینیس برگشته و سفر نامه خود را که در آن خاطرات زیادی

مجداً اشغال کرد .
 در همین سال ریشارد اول پادشاه برتانیه جا فارا اشغال کرد . در سال ۱۲۰۰ چهارمین جنگ صلیبی آغاز یافت و در سال ۱۲۴۰ - استانبول سقوط کرد.
 پنجمین جنگ صلیبی در سال ۱۲۱۶ آغاز یافت بعداً ده سال متارکه صورت گرفت ششمین جنگ صلیبی در سال ۱۲۳۸ آغاز گردید. هفتمین جنگ صلیبی در سال ۱۲۴۵ از طرف لوئیس نهم فرانسه آغاز گردید بعداً پادشاه فرانسه در سال ۱۲۵۰ اسیر شد.
 هشتمین جنگ صلیبی در سال ۱۲۷۰ بازم از طرف لوئیس نهم فرانسه آغاز یافت بالاخره وی در تونس پدرود حیات گفت :
 جنگهای صلیبی اطفال در سال ۱۲۱۲ آغاز یافت که بقرارتخمین ۵۰۰۰۰ طفل در ایتالیا کشته و یا مفقود شدند .

۱۱۶۴ تا ۱۲۳۲ مسیحی :

سلاطین غوری از پبنتونهای سوزی و از شاهان محلی و قدیم ماقبل الاسلام غور بوده در دوره غزنویه حکومت مستقل آنها سقوط نمود که بعداً در تحت اثر علاوالدین حسن یکی از شهزادگان دوره غور برعلیه دولت غزنی شوریده و بعد از دو جنگ پایتخت را اشغال و سلطنت خود را اعلام نمودند .

۱۲۱۵ مسیحی :

رویکار آمدن منشور معروف ماگنا کارتا :

درین منشور که در انگلستان از طرف ۲۰۰۰ باراول امضاء شد حق اشراف و آزادی کلیسا در جمله سایر مواد آن تضمین گردید و در همان

این دختر فداکار و فرزند اصیل فرانسه را در روین آتش زدند و پیکر لطیفش را سوختاندند .

۱۴۵۳ مسیحی :

اشغال قسطنطنیه «یاستانبول» از طرف ترکها ، پایان جنگ ۱۰۰ ساله فرانسه و برتانیه ، انگلستان بجز کالی همه متصرفات خود را از دست داد بعداً کالی نیز هم در سال ۱۵۵۸ از طرف فرانسه اشغال گردید .

۱۴۵۶ مسیحی :

اختراع چاپ :

برای نخستین بار طباعت و چاپ بوسیله ماشین اختراع گردید و گوتنبرگ مخترع آن برای بار اول تورات را با حروف در مطبعه به چاپ رساند .

اولین کتاب در سال ۱۴۵۷ از طرف جان فوست و بیتر شوریر برای اولین بار نام ناشر، موضع نشر و غیره خصوصیات که امروز در کتابها معمول است در آن کتاب بچاپ رسید .

در سال ۱۴۷۵ ویلیام کاستون اولین کتاب را که عبارت از ترجمه تاریخ فرانسه بود در انگلیسی به طبع رساند بعداً به وست منستر لندن آمده و نخستین کتاب انگلیسی را در سال ۱۴۷۷ در آنجا طبع کرد .

۱۴۹۲ مسیحی :

کریستوف کولمبوس دریا نورد معروف گنیف پس از سالها تلاش در اسپانیا بالاخره موافقت ملکه از بیلاوی اسپانیا را حاصل نموده و سفر خود را بسوی غرب آغاز کرد . مسافرت او بتاريخ ۳ اگست از لوس بوسیله کشتی ای بنام

هم از افغانستان دارد برشته تهریر در آورد .

۱۳۴۶ مسیحی :

ادوارد سوم پادشاه انگلستان فلیپ پنجم پادشاه فرانسه را شکست داد .

۱۴۰۲ تا ۱۵۳۲ مسیحی :

امیر تیمور لنگ از نسل چنگیز و یکی از اجداد وزیر چغتائی خان بوده و در ۷۳۶ هجری تولد شد بعداً که در سن رشد رسید بوزارت سوپور خاتمش منصوب گردیده بعد از چندی حکومت چغتائی را از پا در آورده خود به سلطنت رسید . تیمور لنگ از سال ۷۷۱ تا ۸ سال به فتح افغانستان پرداخت و بعد از جنگ های زیاد سیستان را فتح کرد و چینیکه میخواست بطرف چین عزیمت نماید موفق نشد در مقام (اترار) در سال ۸۰۷ هجری فوت نمود .

۱۴۲۹ مسیحی :

ژاندارک دختر فداکار فرانسوی با الهام عجیبی مردم فرانسه را علیه نفوذ برتانیوی ها تحریک کرد که در نتیجه آن فتوحات زیادی از طرف فرانسویان صورت گرفت . اما سرانجام این دختر جنگجو را بتاريخ ۲۴ می ۱۳۴۰ در مقابل ده هزار لیره به انگلیس ها فروختند .

در برتانیه او را به اتهام زیادی از قبیل رفتار خلاف مذهب، پوشیدن لباس مردانه ، دخول در میدان مبارزه دوش بدوش با مردان بدون اجازه والدین وی محاکمه نمودند . محاکمه او ۱۲۴ روز دوام کرد . بالاخره در دومین محاکمه او را به حبس ابد محکوم کردند بعداً جرم او را مضاعف ساخته امر اعدامش را صادر نمودند و بتاريخ ۳۰ می ۱۳۴۱

دریانورد معروف پرتگال آهنگ سفر هندوستان کرد و به منظور تحقیقات برای استعمار و استعمار به هند واصل گردید .

۱۵۰۹ مسیحی :

هانری سوم بر تخت انگلستان جلوس کرد . در جنگ بزرگی که در میدان فلورین با باسکات ها نمود آنان را به شکست مواجه ساخت . (سال ۱۵۱۳) هانری در سال ۱۵۲۱ از جانب پاپ لئو هم بخاطر مجادله با لوتر بحیث محافظ و نگاهبان دین مسیح اعلان گردید . بعداً همین پاپ با ازدواج هانری سوم و کاترین ازاراگون مخالفت نمود . هانری ناگزیر شد کاترین را طلاق بدهد سپس هانری با آنا بولایا ازدواج نمود (سال ۱۵۳۳) قانون جدید انگلستان نفوذ و قدرت پاپ را از بین برد و هانری سوم را بحیث رئیس کلیسا انتخاب کرد (سال ۱۵۳۴) در سال ۱۵۳۶ هانری امری صادر کرد که بموجب آن تمام صومعه ها در انگلستان مسدود گردند . در همین سال ملکه آنا بولایا به نسبت رفتار خلاف عفت محاکمه و اعدام گردید .

بعداً هانری سوم با جین سیمور ازدواج کرد . این زن پس از وضع حمل که پسری برای هانری بار آورد و این پسر بنام ادوارد چهارم یاد می شود . پدرود حیات گفت هانری باز هم با زنی بنام آن کلیفز ازدواج کرد و سپس او را در سال ۱۵۴۰ طلاق داد .

۱۵۱۳ مسیحی :

جوآن پانک دولیون از همسفران کولومبوس وقتی در تلاش بیمنی بود به کشف منطقه ای موفق شد

داشت شروع شد . همراهان او را درین کشتی ۵۲ نفر دریا نورد مجرب تشکیل میداد بعلاوه کشتی های پنتیا دارای ظرفیت ۵۰ تن ، با ۱۸ نفر وینا ۴۰ تن با ۱۸ نفر او را همراهی میکردند بالاخره ساعت ۲ صبح مورخ ۱۲ - اکتوبر یکنفر ملاح بنام رود ریگوپنتیا پس از خطرات زیادی درسفر بحری و مقابل شدن با طوفانهای بحرزمین خشکه را پیدا کرد . کولو مپوس برای نخستین بار درین سفر پر خطر و طولانی خودش به گانا هانی پیاده شد . و آنجا راسن سلویدور نام گذاشت بعداً کیوبا را کشف کرد و سپس به هسیپو نویلا (جزیره های تنی کنونی سان دامنگو) رسید و اولین قلعه مستحکم را در آنجا بنهاد .

۱۴۹۷ مسیحی :

برتانیه مردی را بنام جان کیوت از ویتیان استخدام کرده او را به کانادا فرستاد بعداً پسر وی بنام سابستیان در سال ۱۴۹۸ به کانادا رفته با پدر خویش پیوست ادعای ملکیت کانادا از طرف برتانیه باساس همین کشفیات استوار بوده است .

۱۴۹۸ مسیحی :

ساورا نولاو سیوسی یکتن از راهب های ایتالوی علیه تجمل پرستی و قدرت زیاد جمعیت مذهبی خطابه ها و موعظه های ایراد نمود . نطق ها و موعظه های او در جامعه مذهبی آنوقت ایتالیا تاثیر بس ناگوار وارد کرد بطوریکه او را در فلورانس بحیث یک راهب فاسدالعقیده و متقلب آتش زدند . در همین سال و اسکاری گاما

- که آن را فلاریدا نام گذاشتند و این منطقه اکنون یکی از ایالات معروف اضلاع متحده امریکا میباشد این مرد در سال ۱۵۲۱ در کیوبا از جهان در گذشت .
- ۱۵۰۷ مسیحی :**
امریگویا امریکو و سپوچی . دریا نورد معروف اسپانوی که در ایتالیا بدنیا آمده بود درست یکسال قبل از کریستوف کولومبوس به قسمت اصلی خاک امریکا واصل شده بود . وجه تسمیه امریکا را باورود امریکو برای بار اول در دنیای جدید نسبت میدهند بدین ترتیب که مارتین ولدوز میولد در کتاب خودش تقاضا نمود چون امریکو برای نخستین بار درین سرزمین قدم گذاشته است باید نام آنجا را امریکا گذاشت تا نام کاشف آن جاوید بماند .
- ۱۵۱۳ مسیحی :**
در همین سال واسکونو نیز دی بیلیا از شهر سانتا ماریای اسپانیا ذریعه کشتی ایزتموس بحر جنوب را کشف کرد بعداً ماگیلان آنجا را پاسفیک نام داد .
- ۱۵۱۹ مسیحی :**
هرناندو کورتس به اشغال مکسیکو آغاز کرد .
- ۱۵۲۰ مسیحی :**
فرناند و ماگیلان از اسپانیا به فلپاین آمد و جزایر زیادی را کشف کرد .
- ۱۵۲۴ مسیحی :**
دیدار زانو با کمک ایتالوی ها سواحل نیو انگلند را کشف کردند به احتمال غالب این سواحل همان خلیج نیویارک بود .
- ۳۵ - ۱۵۳۱ مسیحی :**
فرانسسکو پیزارو پیرو را برای اسپانیا کشف کرد .
- ۱۵۳۴ مسیحی :**
جان کالوین مردی که در فرانسه تولد شده و طرفدار اصلاحات مذهبی بود نظریات جامع خود را پیرامون مذهب کریسچن بچاپ رساند . کتاب او را اثر بزرگی پروتستان میدانند در همین سال مردی بنام ژاک کارتیر از طرف فرانشین اول برای کشفیات موظف شد وی در دو سفر در سال های (۳۶-۱۵۳۴) لینت لادرنس را کشف کرد و بعداً به مونتریال رسید مسافرت سوم او در سال ۱۵۴۱ در کانادا صورت گرفت و ادعای فرانسه بر کانادا روی همین کشفیات استوار بود .
- ۱۵۴۱ مسیحی :**
هار ناندودی سوتو دریای میسیسیپی را کشف کرد .
- ۱۵۶۴ مسیحی :**
درین سال درامه نویس معروف انگلستان ویلیم شکسپیر بدنیا آمد تاریخ حقیقی تولد او ۲۳ با ۲۶ اپریل قید کرده اند .
- ۱۵۶۵ مسیحی :**
مردی بنام ماناندریس سینت اوگستین را در فلوریدا کشف کرد . بعداً در سال ۱۵۳۶ مورد حمله سرفرانسس دریک قرار گرفت .
- ۱۵۶۶ مسیحی :**
دیوک از الوط زجر و آزار پرونستانهارا درهالیندا آغاز کرد .
- ۱۵۶۸ مسیحی :**
ایوان در اتحاد شوروی صدها نفر را بجرم توطئه قتل ولیعهد آن کشور به قتل رساند .
- ۱۵۸۷ مسیحی :**
ماری ملکه سکاتلند بجرم خیانت

جنگ سی ساله در بوهیمیا بین کاتولیک ها و پروتستان ها پایان یافت سر والتر ریلی بخاطر سؤ قصد علیه جان جیمز اول پادشاه انگلستان اعدام گردید .

اولین پردهٔ سیاهپوست بوسیلهٔ هالیندی ها وارد دنیای جدید گردید و بعداً انتقال بردگان به پیمانۀ بیشتر ادامه یافت .

۱۶۲۶ مسیحی :

درین سال پیتر مینوت قسمت معروف نیویارک - یعنی مهناتن را از هندی های آنجا خریداری کرد .

۱۶۳۶ مسیحی :

پوهنتون هاروارد تاسیس گردید .

۱۶۴۲ مسیحی :

شارل اول - پادشاه انگلستان جنگ های شدید را برضد پارلمان پوریتان در یارک آغاز کرد اما سیستم مالیات او و همچنین فشاری که برتیا نیا بر پوریتان ها وارد آورد رژیم او را به شکست مواجه ساخت بطوریکه ناگزیر شد در ظرف ۱۱ سال یعنی ۱۶۴۰ دوباره پارلمان را دایر کند اولیور کرانویل بایک تعداد افراد مسلح بحمایت از پارلمان با چارلس داخل پیکار شد بالاخره سکات ها در سال ۱۶۴۸ شارل را به پارلمان تسلیم دادند .

۱۶۴۹ مسیحی :

مجلس عوام انگلستان شارل اول را نسبت به دیکتاتوری و عدم رعایت اصول پارلمانی دریک محکمه عالی محکوم نمود و او را در ۲۰ جنوری اعدام کردند . سپس شورای مشترک المنافع در انگلستان که از طرف عوام اداره می شد تاسیس یافت .

و حمله بر تخت ملکهٔ انگلستان الیزابت اول محکوم به اعدام گردید .

۱۵۸۸ مسیحی :

اسپانیا با ۱۲۲ کشتی - ۳۳ هزار عسکر به امر فلیپ دوم بر جزیرهٔ برتانیه حمله نمود اما در جنگ سختی با سرفرانسس دریک مواجه گردید درین جنگ که از تاریخ ۲۱ تا ۲۹ جولائی دوام داشت اسپانیوی ها با شکست فاحشی مواجه شدند بطوریکه از جملهٔ ۱۳۲ کشتی صرف ۵۰ کشتی به اسپانیا برگشت و تعداد زیادی از عساکر آنان نیز تلف شدند .

۱۵۹۰ مسیحی :

اولین شعر معروف شکسپیر بنام ونیوسی وارد نیز ثبت گردید (سال ۱۵۹۳) متعاقب آن اولین درام شکسپیر بنام تیتوس اندر نیکوس روی صحنه بازی گردید و عدهٔ ثنی زیادی از مردم رامسحور ساخت بطوریکه نام شکسپیر خیلی مشهور شد .

۱۶۰۰ مسیحی :

دورهٔ آثار جاویدان ویلم شکسپیر آغاز یافت درین دوره که مدت ده سال را در بر گرفت کتابهای معروف و ارزنده شکسپیر مانند رویاهای شب های نیمه تابستان هانری پنجم - شب دوازدهم - مازی زن ویندسر - هملت، اوتیلو مکبث کنگ لیر - طوفان وغیره آثار وی چاپ و شهرت زیاد یافت .

۱۶۱۱ مسیحی :

امر تجدید چاپ کتاب تورات از طرف شاه جیمز انگلستان صادر گردید . باتورات جدید چاپ سابقه را منسوخ قرار دادند .

۱۶۱۸ مسیحی :

انگلیسها و هندی های امریکا آغاز گردید این جنگ ها در سال ۱۶۹۷ پایان یافت .

۱۶۸۹ مسیحي :

آغاز مبارزه برتانوی هاو فرانسوی ها در امریکا این مبارزات در سال ۱۶۹۷ پایان یافت .

۱۷۳۵ مسیحي :

آزادی مطبوعات در نیویارک تامین گردید . و يك مجله هفته گي بشدت بر انگلیسها حمله کرد .

۱۷۴۰ - ۱۷۴۱ مسیحي :

کپتان و تیوس برینگ از دنمارک تحت هدایت روسها به کشف الاسکا توفیق یافت .

۱۷۵۲ مسیحي :

کاغذ پران پنجمین فرانکلین در حین طوفان ثابت ساخت که رعد دارای الکتریستی (برق) میباشد .

۱۷۵۵ مسیحي :

در اثر يك زلزله بزرگ به تاریخ اول نومبر در لیزبون پرتگال ۶۰/۰۰۰ و در المغرب (مراکش) ۱۲۰۰۰ نفر به قتل رسیدند در بعضی کشور های دیگر نیز در اثر این زلزله تلفات زیادی وارد گردید .

۱۷۵۶ مسیحي :

کشتی استعماری هند شرقی با نواب بنگال به جنگ آغاز کرد . نواب ۱۴۶ برتانوی را در اطاقی که کمتر از بیست فوت وسعت داشت محبوس ساخت در اثر فشار زیاد دريك شب از جمله ۱۴۶ نفر ۲۳ نفر جان سلامت برد . این حمله مقدمه پلانهای وسیع استعماری انگلیس در هند بود چنانکه در اثر این واقعه لارد کلایف با سه هزار عسکر آزموده جنگ اساسی را با نواب آغاز نمود

و شورای ایالتی در حالیکه کرانویل در رأس آن قرارداد داشت رشته امور را بدست گرفت . بالاخره کرانویل در سال ۱۵۵۸ وفات کرد . پسرش ریشارد از گرفتن مسئولیت حکومت سر باز زد بدین ترتیب حکومت پیروتان سقوط کرد و پارلمان شارل دوم را برای سلطنت دعوت داد .

۱۶۶۰ مسیحي :

جان بوینان یکنفر از علمای عصر بخاطر موعظه های غیر قانونی در بید فورد محبوس گردید او را در سال ۱۶۷۲ دوباره رها کردند .

۱۶۶۴ مسیحي :

شارل دوم به دگرمن نیکو لز هدایت داد تاهالند جدید (منتها تن و حومه را) از هالیندی ها اشغال کند .

بعداً این منطقه را به برادر خود دیوک اوف یارک سپرد . پیتروس سترو واسینت حاکم هالیندی در مقابل حملات انگلستان مقاومت زیاد نکرد وقتی انگلیسها بر آنجا تسلط یافتند منطقه مذکور بخاطر برادر پادشاه انگلستان دیوک اوف یارک - نیویارک یعنی یارک جدید نام نهادند اما هالیندیها آنجا را دوباره اشغال کردند .

۱۶۶۵ مسیحي :

طاعون شدیدی در لندن ۶۸۰۰۰ نفر را از نعمت زندگی محروم ساخت همچنان در سال ۱۶۶۶ حریق بزرگی ۱۳۲۰۰ خانه و ۸۹ کلیسا را طعمه آتش ساخت در اثر آن مردم زیادی بی خانمان شدند .

۱۶۸۹ مسیحي :

جنگهای شدیدی بین قوای اشغالی برتانی و فرانسوی ها و همچنان مجادله دامنه داری بین

۱۷۸۲ مطابق ۱۱۶۱ هجری صورت گرفته است .

۱۷۸۳ مسیحی :

برای نخستین بار در امریکا محکمه عالی ماساچوست بردگی را لغو قرار داد . زیرا در قانون حقوق ایالتی تساوی بین مردم باین عبارت قید شده بود « تمام انسانها مساوی و آزاد به دنیا آمده اند » . بتاريخ ۵ جون همین سال دو دانشمند فرانسوی . جوزف وژاک مونت گویر نخستین بالون را با مواد هایدروژن به هوا بلند کردند .

۱۷۸۴ مسیحی :

درین سال پیتزگرین . از بالتیمور بالون را با کودکی به هوا بلند کرد بدین ترتیب نخستین پرواز انسان رابه هوا عملی ساخت .

۱۷۸۵ مسیحی :

جان فیچ از نیو جرسی اولین کشتی را ذریعه بخار به کار انداخت این اختراع به قدری جالب و در خورتوجه بود که ایالت نیوجرسی حقوق کشتی رانی در بحر را به وی تفویض کرد . اولین کشتی بخاری که در يك ساعت سه میل طی طریق میکرد با دوازده پروانه آبی به حرکت می افتاد .

۱۷۱۸ مسیحی :

وارین هاستینگز حاکم اعلاى برتانیه در هندوستان به جرم خیانت در لندن محاکمه گردید . برتانیه در استرالیاکه به نام هالیند جدید خوانده میشود راه یافت و يك تعداد برتانوی هارا به تاریخ ۲۶ جنوری در پورت جاکسن پیاده کرد .

۱۷۸۹ مسیحی :

جارج واشنگتن درائر رای مردم

و درین جنگ ۵۰.۰۰۰ عسکرنواب را باشکست مواجه ساخت و سر انجام در ماه جون ۱۷۵۷ نواب را خلع کرد و ادارت امور را بدست خود گرفت .

۱۷۶۴ تا ۱۷۶۶ عیسوی :

در قرن ۱۲ هجری افغانها در کندهار دست تسلط فارس را قطع کردند و میرویس خان یکی از سلاطین هوتکی کندهار بوده و این شخص بزرگ و تاریخی در مدت حیات خویش حکومت را فقط به صفت ریاست عمومی اداره کرده از قبول تاج و تخت و رسم پادشاهی انکار داشت و این مرد بزرگ تاریخ از طرف رقبای خاندان خود به قتل رسید .

۱۷۶۹ مسیحی :

تولد ناپلیون بونا پارت بتاريخ ۱۵ - اگست در کورسیکا .

۱۷۸۲ تا ۱۹۰۰ عیسوی :

افغانهای آبدالی در هرات زمام امور را در دست گرفته، در بین هوتکی ها و آبدالی ها جنگی صورت گرفت .

وقتیکه نادرشاه آبدالی کشته شد احمد خان آبدالی «احمدشاه بابا» پسر زمان خان « پادشاه آبدالی هرات ۱۷۵۳ تا ۱۷۵۶ ع مطابق ۱۱۳۲ - ۱۱۳۵ ه باقطعات عسکری آبدالی در اردوی نادر بود بلافاصله عازم افغانستان شده در کندهار به تشکیل سلطنت افغانی پرداخت . احمد شاه درانی در عرصه چند سال تمام امور طبیعی افغانستان را از جیحون تا دریای عمان و از فارس تا رود بارسند داخل نقشه سیاسی افغانستان نمود . جلوس این پادشاه نامور افغانستان بتاريخ

۱۷۹۳- اعدام گردید پس از آن اوضاع کشور دستخوش بحران و وحشت فراوان گردید و این وضع تا ۳۱ می ۱۷۹۳ دوام یافت به تاریخ ۱۳ جولائی ۱۷۹۳ شارلوت کوردی مارات راباکارد از نعمت زندگی محروم ساختند ما ری انتوانت ملکه فرانسه رانیز به تاریخ ۱۶ - اکتوبر سربرینند شورای انقلابی به تاریخ ۱۵ دسمبر ۱۷۹۴ لغو گردید و در همین تاریخ لوئی هفده در محبس پدروود حیات گفت .

بتاریخ ۸ جون ۱۷۹۵ از طرف فرانسه با روسیه معاهده صلح امضاء گردید متعاقب آن آرامش مجدداً در فرانسه مستقر شد .
بتاریخ ۲۴ دسمبر ۱۷۹۹ ناپلئون بحیث اولین قونسل انتخاب گردید و بعداً در اگست ۱۸۰۲ دوره قیادت او برای همیشه تصویب شد .

۱۷۹۵ مسیحی :

اتحاد مثلث بین برتانیه . اطریش و اتحاد شوروی با مضاء رسید .

۱۷۹۶ مسیحی :

جارج واشنگتن در خطابه معروف وداعیه خود که به تاریخ ۱۹ سپتمبر ایراد کرد به مردم خود اخطار داد که از اتحاد دایمی با قوای خارجی خود داری کنند جارج واشنگتن گفت باید از اقلیت ها حمایت کنیم واشنگتن عقیده داشت که مذهب و اخلاق می تواند جامعه امریکارا بطرف پیروزی سیاسی رهنمون شود .

بتاریخ ۱۴ می پیچکاری از طرف ادورجینر اختراع گردید و در سال ۱۷۹۸ رسماً اعلان شد .

۱۷۹۸ مسیحی :

بریاست جمهوری امریکا انتخاب گردید از جمله ۷۳ رای ۶۹ رای به نفع او بود و ۴ نفر اصلاً در موقع رای دهی غایب بودند . معاون وی جال آدمز نیز ۳۴ رای حاصل و عهده معاون ریاست جمهوری را اشغال کرد .
در همین سال محکمه عالی امریکا نیز افتتاح گردید .

به تاریخ ۲۰ جون همین سال انقلاب بزرگی فرانسه آغاز گردید بدین ترتیب که اعضای شورای عوام در تینس سوگند یاد کردند تا آنگاه که پادشاه يك قانون اساسی معقول و مطابق به خواست های مردم نسازد و حقوق مردم تامین نگردد سلاح را به زمین نگذارند .

بتاریخ ۱۴ جولائی حمله بزرگی بر محبس معروف فرانسه به نام باستیل صورت گرفت ماموران نظامی حکومتی نتوانستند در مقابل حمله آوران دفاع بکنند در نتیجه باستیل از طرف مردم اشغال گردید وعده زیادی از محبوسین سیاسی آزاد شدند و صلاحیت لوئی شانزده محدود گردید .

به تاریخ ۲ - اپریل ۱۷۹۱ میرابو وفات یافت بعداً در ۲۱ جون ۱۷۹۱ پادشاه و تمام فامیل شاهی محبوس گردیدند . به تاریخ ۱۹ - اگست ۱۷۹۲ محکمه انقلابی تاسیس شد .

در ۱۷ سپتمبر همان سال جلسه بزرگ ملی منعقد گردید در این جلسه که به تاریخ ۲۲ سپتمبر پایان یافت پس از مذاکرات زیاد جمهوریت فرانسه تاسیس گردید .

لوئی شانزده به تاریخ ۲۱ جنوری

صلح را امضاء نموده و برادر دیگر خود را به نام جروم به حیث پادشاه وست فالیا انتخاب نموده و فنلند را بروسیه واگذار نمود .

۹۵ - ۱۸۰۸ مسیحی :

فرانسوی ها با امر ناپلیون مادرید را اشغال کرده و به طرف روم حمله بردند ناپلیون جوزف را به حیث پادشاه اسپانیا انتصاب کرد بعداً پر تگال رانیز اشغال نموده با برتانیه نیز داخل جنگ شد .

۱۸۱۰ مسیحی :

ناپلیون رسماً با ملکه و ازمنی ازدواج کرد اما پس از اینکه با او بسربرد روزی باشاهدختی از اتریش به نام مار لوئیزا برخورد و چنان در عشق او اسیر گردید که ناگزیر شد ژوزفینی را به مالیزون بفرستد و با ماری لوئیزا ازدواج کند بتاريخ ۲۰ مارچ ۱۸۱۱ نخستین پسر آنها به دنیا آمد .

۱۸۱۲ مسیحی :

ناپلیون با پنجصد هزار عسکر به روسیه حمله کرده روسها را در بورودینو به شکست فاحشی مواجه ساخت سپس مسکو را اشغال کرد ۱۴ سپتمبر روسها در مسکو ۳۰۸۰۰ خانه را آتش زدند تا ناپلیون در آنجا جزویرانه نیابد اما روسها باوصف اینکه مسکو را از دست دادند معذالك برای دفاع از خاک خود وشکست فرانسه ترتیبات جدی تری اتخاذ کرده ومجدداً در آغاز زمستان به حملات علیه فرانسه شروع نمودند. ناپلیون در اثر سرمای شدید وحملات پیهم گوریلائی ناگزیر شد عقب نشینی بکند و به تاریخ ۱۹ اکتوبر امر برگشت به فرانسه را صادر نماید .

کانگرس امریکا فیصله کرد تا دسته بگری فرانسه به تصرف امریکا در آید .

۱۸۰۳ مسیحی :

روبرت امیت در برتانیه بحرم خیانت در ایرلند مجبوس و بعداً به تاریخ ۱۹ سپتمبر در دوین اعدام گردید .

رئیس جمهور امریکا جیفرسن حمیز موند را به پاریس فرستاد تا سفیر امریکارا در خریداری جزیره اورلیان (نیو اورلیان) و غرب فلوریدا یاری کند .

ناپلیون که بایک معاهده مخفی لوئیزیانا را در اسپانیا خریداری نموده بود برای فروش آن مبلغ ۱۱/۲۵۰/۰۰۰ دالر تقاضا کرد وعلاوتاً طالب بخشیدن مبلغ ۳/۷۰۰/۰۰۰ دالری گردید که بابت غرامت جنگ از فرانسه مطالبه میکردند بالاخره پس از مذاکرات امریکابه خریداری لوئیزیانا موافقت کرد .

۱۸۰۵ مسیحی :

ناپلیون که بحیث امپراطور فرانسه انتخاب گردیده بود بتاريخ ۱۷ اکتوبر اتریش را شکست داد . امپراطوری رومن را نیز از بین برده برادران خود را به نام جوزف ولوئی پادشاه ناپل و هالیندمقرر نمود لارد فیلسن قوای بحری فرانسه واسپانیارا در کیپ تارا فلیگر به شکست مواجه ساخت ولی بتاريخ ۲۱ - اکتوبر حیات خودش را درین محاربه از دست داد .

۱۸۰۶ مسیحی :

به تاریخ ۱۴ اکتوبر ۱۸۰۶ ناپلیون پروشسیارا در جنگهای بسیار شدیدی به شکست مواجه ساخت وبا سزار اسکندر اول معاهده

۱۸۱۷ مسیحي :

معاهدۀ روشن بوکات که به تاریخ ۲۹ - ۲۸ - اپریل امضاء گردید تر دس کشتی های نظامی امریکا را در (گریٹ لیکرز) محدود ساخت.

۱۸۲۲ مسیحي :

انقلاب اعظمی در پرتگال صورت گرفت و برازیل از پرتگال جدا شده به تاریخ ۷ سپتمبر آزادی خود را اعلام کرد. دام پیدرو حیث امپراتور آن کشور انتخاب شد بعداً در سال ۱۸۳۱ استعفاء کرد

بعد از استعفای وی پسرش جانشین او گردید. مکسیکو نیز آزادی خود را حاصل کرده در سال ۱۸۲۳ به حیث یک جمهوریت مستقل عرض اندام کرد.

۱۸۲۳ مسیحي :

دکتورین مونر و اعلام گردید (۲ دسمبر).

انجن بخار به وسیلهٔ ساموئیل براون در لندن به کار انداخته شد.

۱۸۲۵ مسیحي :

برای نخستین بار در برتانیه اتحادیهٔ کارگران تشکیل گردید و به تاریخ ۲۷ سپتمبر اولین قطار آهن به وسیلهٔ لوکوموتیف به کار انداخته شد و بدین ترتیب برای اولین بار مسافران ذریعهٔ قطار ریکه با انجن بخار حرکت میکرد به مسافرت پرداختند.

۱۸۲۴ مسیحي :

مارکو سیز دولت به حیث مہمان ایالات متحدہ امریکا از ۲۴ ولایات آن کشور بازدید به عمل آورد.

سیمون بولیور حاکم وینزویلا کولومبیا، اکوادور، معروف به دیکتاتور پیرو قوای استعماری اسپانیازا در امریکای جنوبی

عساکر فرانسه در عقب نشینی تلفات زیادی دادند به طوریکه قسمت اعظم آنان از بین رفتند.

۱۸۱۳ مسیحي :

ناپلیون در لایبزیك به شکست بزرگی مواجه شد بدین ترتیب که دو صد هزار عسکر مسلح متحدین، روسیه پروشیا و اطریش در جنگی به نام ملت های خود ۱۸۰۰۰۰ عسکر ناپلیون را شکست دادند (۱۶ - ۱۹ اکتوبر).

۱۸۱۴ مسیحي :

متحدین به تاریخ ۳۱ مارچ وارد پاریس شدند ناپلیون خلع گردید و لوئی هژده زمام امور را به دست گرفت. برای اینکه مسایل جنگ و حملات فرانسه مورد بررسی قرار بگیرد کانگریسی در ویانا تشکیل گردید (۳ می) درین کانگرس فیصله شد که ناپلیون به الیا تبعید شود (۳ نومبر).

۱۸۱۵ مسیحي :

به تاریخ اول می ناپلیون مجدداً به فرانسه وارد شده دوباره قیادت عساکر را داشته اموردولت را بدست گرفت و برای یک صد روز از تاریخ ۲۰ مارچ تا ۲۲ جون با قدرت زیاد حکومت کرد اما بالاخره او ترلوی بلژیک مجدداً باشکست فاحشی مواجه شد. و پس ازین شکست به جزیرهٔ سینا هیلنا تبعید گردید و در آنجا به تاریخ ۵ می ۱۸۲۱ پدرود حیات گفت.

۱۸۱۵ مسیحي :

پس از سقوط ناپلیون یک نوع اتحاد باصلاح مذهبی بین متحدین بوجود آمده این اتحاد را روسها پروشیائی ها و اتریشها به تاریخ ۲۶ سپتمبر در پاریس امضاء کردند.

رالتیفن آستین وسام هر ستین بهمهده داشتند .

در اثر حریق بزرگی که در نیویارک اتفاق افتاد (۱۶ و ۱۷ ادمبر) ۶۷۴ عمارت منهدم گردیده و تلفات زیادی برای مردم آنجا وارد گردید تعداد مردگان نیز به هزار تن میرسید .

۱۸۳۷ مسیحی :

ویکتوریا همشیره و یلیم ششم بسن ۱۸ سالگی بحیث ملکه انگلستان انتخاب گردید و با پسر کاکای خودش يك شاهزاده آلمانی بنام البرت از ساکس بورگ ازدواج کرد . پرنس درسال ۱۸۶۱ پدرود حیات گفت .

۱۸۳۸ مسیحی :

برای اولین بار يك کشتی بزرگ قاره پیمافاصله بین لندن و نیویارک را در ظرف ۱۴ روز طی کرد این کشتی ۱۳۴۰ تن ظرفیت داشت .

۱۸۳۹ مسیحی :

بلژیک و هالیند باساس معاهده‌ئی که در لندن تحت نظر فرانسه اطریش پروشیا و روسیه به امضاء رسید به حیث دو کشور مستقل در آمدند (۱۹ اپریل) درین معاهده همچنان آزادی بلژیک بحیث يك کشور بیطرف برسمیت شناخته شد .

۱۸۴۰ مسیحی :

برای اولین بار دوی بیمه‌وشی که (در طبابت) مخصوصاً قسمت جراحی انقلابی بوجود آورد از طرف دوکتور گراد فورد لانگ و چند دوکتور دیگر با استعمال گاز سولفریک تیر مورد استعمال قرار گرفت .

۱۸۴۴ مسیحی :

اولین پیغام تیلگرافی از محکمه

درهم شکست . این مرد درسال ۱۸۳۰ پدرود حیات گفت .

۱۸۲۵ مسیحی :

برای نخستین بار در برتانیه برای کارگران اجازه دادند تا اتحادیه‌ئی تشکیل نمایند . بتاریخ ۲۷ سپتمبر اولین قطار آهن در برتانیه به کار انداخته شد و برای نخستین بار مسافران ذریعه قطاریکه با انجن بخار حرکت میکرد سفر کردند اولین کشتی بزرگ با ماشین بخار نیز در همین سال در امریکا ساخته شد .

۱۸۲۷ مسیحی :

بردگی در نیویارک ممنوع قرار داده شد و بردگان از خدمات شاقه رهایی یافتند . تعداد بردگانی که باساس این قانون آزاد شدند به هفتصد هزار نفر میرسید در برتانیه که بردگان به تاریخ ۲۲ جون ۱۷۷۲ آزاد شده بودند از حق تشکیل اتحادیه‌های کارگری نیز برخوردار شدند .

۱۸۳۰ - مسیحی :

کلیسای مازمون در يك قصبه نیویارک تاسیس گردید . در همین سال انقلاب بزرگی در فرانسه صورت گرفت که در اثر آن شارل دهم خلع شد (۲-اگست) و در عوض او درک اوف اورلیان بحیث فلیپ اول زمام امور را به دست گرفت در برونشو يك ساکسونی و بلژیک نیز اغتشاش صورت گرفته و در نتیجه این اغتشاش بلژیک يك دولت شاهی مستقل تشکیل داد .

۱۸۳۵ مسیحی :

تکساس از مکسیکو جدا گردید و يك حکومت ایالتی در آن جا روی کار آمد قیادت مردم تکساس

د ا خلی سلطنت اعلیحضرت شیر علیخان مجدداً مدارس علوم و تمدن جدید در مملکت آغاز یافت .

در جنگ دوم افغان و انگلیس که در سالهای ۱۹۱۷ - ۱۹۱۸ ع مطابق ۱۲۹۶ - ۱۲۹۷ واقع شده بعد از فوت شیرعلی خان مطابق معاهده گندمک منعقدہ بین امیر محمد یعقوب خان و انگلیس ۱۹۱۷ مطابق ۱۲۹۶ هجری علاقه های شالکوت ، فوزشنج تا جبال کوزک و علاقه کرم تا جبال جاجی و دره خیبر و لندي کوتل از افغانستان مجزا و داخل هند انگلیسی گردید . درین جهاد دوم ملی کارنامه های غازیان افغانی از قبیل جرنیل ملی محمد جان خان غازی وردک ، ملا دین محمد مشک عالم اندری سردار محمد ایوب خان و امثال آن قابل تذکر و یاد دهانیست .

در سال ۱۹۶۸ مطابق ۱۳۴۸ هجری : اغتشاشات داخلی رخ داده و یچه سقو تخت و تاج سلطنتی را غصب نمود .

در سال ۱۹۶۹ مطابق ۱۳۴۸ ه اعلیحضرت محمد نادرشاه غازی برغاصبین مرتجع تاج و تخت افغانستان تصلب جسته (باصرار ملت) زمام سلطنت را در دست گرفت .

۱۳۳۹ مسیحی مطابق ۱۳۱۲ ه :
حینیکه اعلیحضرت محمد نادرشاه شهید (رح) به شهادت رسید پسر ارشد شان اعلیحضرت محمد ظاهر شاه با اتفاق آراء ملت به تخت سلطنت افغانستان جلوس فرمودند از آن تاریخ تا امروز جلوس مبارک شان به ۳۲ سال میرسد .

عالی امریکا بوسیله مخترع آن اس ، اف ، بی مورس مخابره گردید .

۱۸۵۲ مسیحی :

برای اولین بار تکت پست در امریکا در معرض فروش قرار گرفت . ناپلیون بچیت امپراتور فرانسه مجدداً تاج بر سر گذاشت .

۱۸۵۳ مسیحی :

جنگهای کریمیا آغاز یافت . بدین ترتیب که اختلاف بین ارتو دوکس های یونان و پیشروایان مذهبی رومن ها روی این موضوع که چرا ترکیه مناطق مذهبی را اشغال کرده است شدت اختیار کرد . سزار نیکولای اول روسیه از یونان حمایت کرد ترکیه مجبور شد بتاريخ ۴ اکتوبر با یونان اعلان جنگ نماید .

این جنگ که بنام کریمیا معروف است بین دو کشور محدود نموده وسعت زیاد یافت زیرا بر تانیسه و فرانسه از خوف اینکه اقتدار و نفوذ روسیه وسعت پیدا میکند بتاريخ ۲۸ می داخل جنگ شدند . فلورانس نایتنگل در همین جنگ ها به پرستاری زخمی های جنگ پرداخت جنگ در کریمیا دیر دوام کرد روسیه با وصف پیشرفت های در سببستی پول سر انجام اقتدار زیاد خود را از دست داده سادینیا ۱۵۰۰۰ عسکر برای امداد با متحدین تمییه کرد پروشیا و سویدن نیز بحمايت متحدین برخاستند .

۱۸۵۵ مسیحی :

در سال ۱۹۱۷ - ۲۹۰۶ مطابق ۱۲۸۵ - ۱۲۹۶ ه بعد از خرابیهای ناشی از جملات خارجی و حوادث

کومیدی فرانسیمس آتش گرفت
و در اثر آن ۲۰۰ نفر در داخل
آپرا از نعمت زندگی محروم شدند.
۱۸۸۹ مسیحی :

ولیعهد اطریش و بارونیس ماریا
و تیزیرا در نزدیک دیانا در یک
کلبه شکار بقتل رسیدند .

یک نمایشگاه جهانی در پاریس
افتتاح گردید . (۶می - ۶ نومبر)
برج ایفل (با ارتفاع ۲۵-۹۸۴
فت) تکمیل گردید . اولین موتر
ساخت کمپنی بینز آلمان در معرض
نمایش قرار داده شد .

دزام پیدروی دوم آخرین امپراتور
برازیل . پس از اینکه از عهده
اش برطرف گردید بعداً در سال
۱۸۹۱ در پاریس پدرو حیات
گفت .

۱۸۹۴ مسیحی :

جنگ بین چین و جاپان آغاز
یافت که معروف ترین قسمت
پیکار آن به جنگ یالو معروف
است .

در معاهده صلح معروف به شیمو-
نسیکی (۱۷ اپریل ۱۸۹۵) .
ایالت لیاو تونگ - فارموسا و
پسیکا دو روز به جاپان واگذار
گردید .

۱۸۹۵ مسیحی :

شعاع مجهول - توسط فزیک دان
معروف آلمانی بنام کونارد روانیت
گن کشف گردید بعداً این فزیک
دان معروف بخاطر این کشف بزرگ
که خدمت شایانی برای وقایع
صحت انسانها محسوب میشود
بدریافت جایزه نوبل توفیق
یافت .

۱۸۹۸ مسیحی :

رادیوم از طرف پیر کوری مادام
کوری و بونیت در فرانسه کشف

امریکا پرزیدند جیمز ای کارفیلد
درواشنگتن هدف گلوله قرار گرفت
و بتاريخ ۱۹ سپتمبر در نیوجرسی
پدرو حیات گفت :

الکساندر دوم . سزار روسیه
در سینت پیتز بورگ به تاریخ
۱۳ مارچ از طرف مردی بنام هیلت
بقتل رسید .

۱۸۸۲ مسیحی :

برای اولین بار میکروب مرض
جانکاه سل (توبرکلوز) از طرف
پروفیسر کوخ بتاريخ ۲۴ مارچ
کشف شد .

۱۸۸۳ مسیحی :

اتحاد مثنی بین آلمان ، ایتالیا
و اتریش بوجود آمد که تا سال
۱۹۱۴ دوام کرد اما بعداً از طرف
ایتالیا لغو قرار داده شد .

۱۸۸۵ مسیحی :

جنرال شال گوردن حاکم انگلیس
در سودان بتاريخ ۲۶ جنوری از
طرف یک فرد نظامی مسلمان بقتل
رسید . مرد نظامی سر اورا باتیر
مورد حمله قرار داد و حاکم بلا
فاصله در خرطوم پدرو حیات
گفت . متعاقب آن هزاران سپید
پرست در سودان از طرف عساکر
مهدی بقتل رسیدند . بالاخره
جنرال کیچنر مهدی را به شکست
مواجه ساخت (۲ سپتمبر) .

۱۸۸۶ مسیحی :

دوکتور کینی رویل داستانهای
جنائی معروف به شارلوک هولمز
را برشته تحریر در آورد که در
تمام جهان شهرت یافت .

۱۸۸۷ مسیحی :

در اثر سیلاب مدهشی در دریای
هووانگ هو در چین نهصد هزار
نفر تلف شد .

اوپرای فرانسه بنام آپرای

تحت قوماندهانی لسیو نارد ورد
پایان رسید . نخستین محکمه
بین المللی در هاگ و هالیند
افتتاح گردید .

۱۹۰۳ مسیحی :

برادران رایت به پرواز امتحانی
خود آغاز کردند و توفیق زیادی
نصیب شان شد .

در اثر حریق يك عمارت
در شیکاگو ۶۰۲ نفر بقتل رسید .

۱۹۰۴ مسیحی :

بازجنگ بین روسیه و جاپان
بتاریخ ۶ فروری آغاز یافت . جاپانی
هاپورت آرتر را محاصره کردند .
بالاخره معاهده صلح دریک کشتی
امریکائی به امضاء رسید . قطار
زیرزمینی نیویارک بتاریخ ۲۷ اکتوبر
افتتاح گردید .

۱۹۰۵ مسیحی :

اولین پارلمان روسیه بنام
دوما افتتاح شد . ناروی اتحاد
باسویدن رافسخ کرد .

۱۹۰۶ مسیحی :

درزلزه و حریق سان فرانسیسکو
هزاران نفر بقتل رسیدند . تلفات
مالی به ۳۵۰ میلیون دالر بالغ گردید .

۱۹۰۸ مسیحی :

چلی در اثر حریق مدهشی کاملاً
ویران گردید خساره وارده به ۶
ملیون دالر بالغ می شد .

۱۹۱۱ مسیحی :

جنگ بین ترکیه و ایتالیا بتاریخ
۲۹ سپتمبر آغاز یافت . در همین
سال اولین پرواز هوائی داخلی
امریکا باموفقیت صورت گرفت .
کیتان اموندسن . کاشف نارویژی
بتاریخ ۱۴ دسمبر بطرف قطب
جنوب حرکت کرد . در همین سال
دزائر استعفای پورفیریو، رئیس

گردید . جنگهای شدیدی بین
امریکا و ایتالیا آغاز یافت .

۱۸۹۹ مسیحی :

جنگهای معروف به « بویر » در
افریقای جنوبی آغاز یافت (۱۱
اکتوبر) این جنگها در ۳۱ می
۱۹۰۲ پایان پذیرفت در نتیجه
آن جمهوریت بویار استقلال خود
را از دست داد درین جنگ تلفات
برتانیه ازین قرار بود :

مفقودالائرا ۵۷۷۳ نفر ، کشته
۱۶۱۷۱ نفر، زخمی و یا مریض
۲۲۸۲۹ نفر، از جمهوریت بویار
در حدود ۶۵۰۰۰ نفر تلف شد .
یک اغتشاش ضد خارجی در کشور
چین آغاز یافت بسوکسر های
چین سفیر آلمان را در آن کشور
بقتل رساندند خارجی ها را در
پیکنگ تحت معاصره قرار دادند
در اثر آن ۱۸۰۰۰ عسکر امریکائی
برتانوی ، جاپانی ، فرانسوی ،
وروسی بتاریخ ۱۳ جولائی تین
سین را اشغال کردند بعداً در ماه
اگست پیکنگ رانیز اشغال کردند
بالاخره امپراتریس چین شرایط
متحدین را قبول کرد .

۱۹۰۱ مسیحی :

رئیس جمهور امریکا میک کنیلی
در نمایشگاه پان امریکن در بوفالو
بقتل رسید و در عوض او تیودر
روزولف معاونش بجای بیست و
ششمین رئیس جمهور امریکا
انتخاب شد .

۱۹۰۲ مسیحی :

بتاریخ ۳۰ جنوری اتحادی بین
انگامستان و جاپان بعمل آمد تا
جاپان را در مقابل روسیه حمایت
بکند .

جمهوریت کوبا تاسیس گردید
و بدین ترتیب دوره اشغال امریکا

محل ودواهل آن

اجبلی اوضع جبل از جنگ
عمومی وشواملی ته باعث ودوع
این جنگ بزرگ ترید:

درست از سالهای ۱۸۷۰ و ۱۸۷۱
یعنی زمانیکه روسیه فرانسه رابه
شکست مواجه ساخت قوای بزرگ
اروپا صرفاً باسیاست موازنه قوا
ونماس های دیپلو ماسی سعی
میکردند از بروز حوادث دیگری که
اثبات جنگ را فراهم کند جو گیری
کنند اما باتمام مساعی آنان وقایعی
صورت میگرفت که همه دلالت برعدم
آرامش دراروپای نمودوبه اصطلاح
امروز جنگ سرد بشدت ادامه
داشت ازیکطرف کشورهای آلمان،
اطریش وایتالیا با امضای اتحاد
مثلث که ظاهراً شکل دفاعی داشت
مناسبات نزدیکی بین کشور های
شان قایم کرده بودند و از جانب
دیگر بین فرانسه، انگلستان
و اتحاد شوروی یکنوع همکاری
وحسن تفاهم موجود شده بود که
میشد آن سه کشور را متحد محسوب
کرد. از طرف دیگر علاقه شدید
«نیشنلیزم» در بالقان باعث بروز
جنگ های محلی و حوادث ناگواری
میگردید که دول بزرگ را جداً
بخود معطوف می ساخت و هر دستانه
از دو گروه متحد آن را به نحوی
تفسیر و تعبیر میکردند. در یجوجه
بحرانات بالقان ایتالیا با ترکیه
وحبشه داخل جنگ گردید. اطریش
نیز بوسنیاً وهزری گو دینیا،
ایالات سابق بالقان ترکیه رادر خاک
خودش ادغام نمود. و این امر بیشتر
درعدم آرامش اوضاع اروپا کمک
کرد. بعداً صربستان جداً سعی
میکرد تا بندر گاهی در ادریاتیک
بدست آورد. اتحاد شوروی درین

جمهور مکسیکو از سال ۱۸۷۷
(به استثنای ۱۸۸۰ تا ۱۸۸۴)
از لاب بزرگی در آن کشور صورت
گرفت.

۱۹۱۲ مسیحی:

کپتان روبرت سکات بتاریخ ۱۷
جنوری با ۴ نفر همراهان خویش
به قطب جنوب رسید اما حین
برگشت در اثر طوفانهای مدهش
جان سپرد، ولیکن یادداشت های
سودهندی از خود بیادگار گذاشت
که ماجرای مشکلات و مرگ آنان را
ناآخرین لحظات زندگی شرح میدهد.

۱۹۱۵ مسیحی:

گراهام بیل وداتسن تیلفون را
بنام سیمهای سخنگو اختراع کردند
و این کشف بزرگ تحول خارق العاده
در مخابرات بوجود آورد.

۱۹۱۸ مسیحی:

فامیل رومانوف در اتحاد شوروی
به اضمحلال و قتل مواجه شد.
سزار معروف به نیکولای روسیه
امپراتریس السکاندر. دختر های
شان اولگا، تیتا نیا، ماری،
اناستازیا، پسرشان الکسس
شاهزاده د ولگو رو لکوف
و کتدربوتکین خادمه آنان، پرستارو
اطفال شان همگی به امر بولشویکها
در پریم بقتل رسیدند، بولشویکها
بعداً برادر سزار دوک میخائیل
وسایر اقارب شان را نیز اعدام
کردند.

در همین سال در اثر يك انفلو اینزای
اپیدیمیک که در تمام جهان شیوع
یافت دوملیون نفر از نعمت زندگی
محروم شد تنها تلفات آن در اضلاع
متحدہ امریکا به پنجصدو هشتاد
هزار نفر رسید.

۱۹۱۸ - ۱۹۱۴

جنگ عمومی اول:

امر از صربستان حمایت می نمود. پیتسرفت صنایع آلمان و اندنشاف قوای بحریه آن کشور نیز اسباب ناراحتی دول دیگر را فراهم کرده بود. سوای بحریه آلمان طوری ترقی کرده بود که در مقابل هر ششتری اندستان، آلمان دو ششتری در دسترس خود داشت. بعلاوه پیشرفت های نظامی آلمان در فرانسه خوف و ترس زیاد ایجاد کرده بود بطوریکه فرانسویها ناگزیر شدند یک پلان سه ساله تربیوی نظامی طرح کنند. در قبال چنین اوضاع پراشوب و ناآرام بود که بالاخره بتاريخ ۲۸ جون ۱۹۱۴ ارثی دوک فردیناند، وارث تاج و تخت اتریش باخانمش دوشس اوف هو هنیک از طرف یک نفر تروریست صربی، بنام کاوریلو پریزب در سارگیو بو، سینیسا بقتل رسیدند. این قتل سیاسی مانند جرقه آتش جنگ بود، بدین ترتیب که باوقوع آن رخنه بزرگی در روابط اتریش و صربستان پیدا شد. صرب ها که همواره آرزو داشتند خود را از سلطه اقتصادی اتریش خارج بسازند و بتوانند سیاست اقتصادی آزادی را در پیش بگیرند اختلاف بین دو کشور را بیشتر دامن زدند از طرفی وسعت خاک صربستان در اثر جنگ های بالقان سالهای ۱۹۱۲ - ۱۹۱۳ اتریش را عصبی ساخته بود و هدف اساسی آن کشور که وسعت یافتن به بالقان بود بدون جنگ برآورده نمی شد زیرا اتحاد شوروی با آن مخالفت میکرد. بالاخره وزیر خارجه اتریش کونت بریش تولد با استفاده از وقایع جدید در اتمام حجتی که به صربستان نمود ۱۰ پیشنهاد اساسی نمود که از آن جمله یکی

این بود، با هر چه زود تر کشور صربستان نسبت به خریدت بر ضد اتریش از کشور اخیرا لدر رسماً وبصورت تحریری عفو بخواهد و بر ملا تعهد نند که دیگر چنین خریدانی در صربستان عیب اتریس صورت نگیرد. صربستان این شرط را نمی پذیرفت و می گفت که اتریش با این امام حجت در مسایل داخل صربستان مداخله کردن می خواهد. اما اتریش اصرار داشت یا هر ده شرط اساسی اتمام حجت قبول گردد و یا ما مسترد شود و انبهی اتریش حق خواهد داشت بهر اقدام معصی دیگر به لازم بداند موسس گردد. صربستان بعد از مشوره بادول دوست خود عیده داشت که این اتمام حجت با تمام شرایط آن به محکمه بین المللی ها کارجاع گردد و هر تصمیمی به محکمه در باره آن بگیرد باید برای اتریش قابل قبول باشد هنوز رسماً این تعصا به دولت اتریش سپرده نشده بود که روسیه به کشور اتریش اخطار داد، چون هدف اساسی ناکتیک سیاسی اتریش روسیه میباشد، چنانچه کشور اتریش از مداخله در امور داخلی صربستان دست بر ندارد کشور روسیه ناگزیر خواهد شد، از صربستان حمایت کند و در آن صورت نتایج وخیم آن بدوش اتریش خواهد بود. فرانسه نیز درین مشاجرات رسماً تأیید دولت خویش را از صربستان و روسیه اعلام داشت و اما آلمان که منافع خود را در سیاست اتریش میدانست رسماً طرفداری خود را از اتریش اعلام داشته و هیئت به آن کشور فرستاد تا پیرامون اوضاع مذاکره کند و ضمناً حمایت دولت

کرفتن معاہدہ بین آلمانستان و بتنورس علیہ آلمان داخل جنگ کریدہ نرنیہ به قوای مرکزی یعنی آلمان پیوست (۱۳ نومبر) درهجمین وقت بلناریا عیبه صربستان داخل کریدہ. وقتی جنگ به تمام شدت پیش میرفت در آلمانستان لار دکیچنر بحیث وزیر جنگ مقرشد آلمان ها در بلژیک پیش میرفتند ولی قلعه مستحکم لیژ به دانام تجهیزات نظامی مجهز بود نتوانست نا ۷ اگست از برسرقت مزید آلمان جاوگیری بکنند. و پرن هی اول آن کشور را که تصرف قوای آنرا در برداشت خنثی سازد اما بالاخره آلمانی ها بتاریخ ۲۰ اگست به بروکسل وارد شدند .

از طرفی مارشال های معروف آلمان بنام فون هندنبورک ولودین دورف روسها را در تنن برک به شکست مواجه ساخته بودند در جنگ های فرانسه ابتدا جنرال های معروف فرانسوی فوش و کالینی بتاریخ ۵-۱۰ سپتمبر آلمانها را که قیادت عساکر شان بدست مارشال های معروف یعنی فون کلدک و فون بیولو بود متوقف ساخته و از پیشرفت سریع آنان بطرف پاریس مانع شدند. برتانیه نیز در مقابل آلمانها در بیرزمقاومت شدید میکرد بالاخره بلژیک بتاریخ ۹ اکتوبر بندرگاه معروف انتورپ را از دست داد. و اما روسها اطریشی هارا بسوی کالیشیا شکست دادند (۲-۱۵ دسمبر) .

بالاخره برتانیه بمباردمان علیه داردانیل را آغاز کرده به ترکیه اعلان جنگ داد و قبرس را در تصرف خود درآورد جاپان نیز تسنیک تار را اشغال کرد .

آلمان را از سیاست اطریش رسماً به آن کشور ابلاغ نماید با این وصف اوضاع اروپا بیشتر قرین بشنج کریدہ و هر روز خطر بروز جنگ میرفت تا اینکه در اثر مذاکرات قبلی کشورهای برتانیه، فرانسه و ایتالیا حاضر شدند در رفع اختلافات شدید بین صربستان و اطریش میانجی شوند. اما اوضاع طوری نیره شده بود که پیشنهاد دول مذکور قبول نشد و سرانجام بتاریخ ۲۸ جولائی ۱۹۱۴ اطریش به صربستان اعلان جنگ داد .

آلمان که برای تلافی خسارات گذشته منتظر چنین فرصتی بود از موقع استفاده کرده بدلیل اینکه روسیه از صربستان حمایت میکند و به این بهانه عساکر زیادی را در سرحدات آن کشور تمرکز داده است. بدو باروسیه داخل جنگ شد (اول اگست ۱۹۱۴) و دوزوز بعدهم به فرانسه اعلان جنگ داد. درین وقت دولت برتانیه فوراً از آلمان خواست تا هرچه زودتر بیطرفی بلژیک را ضمانت کند و به آن کشور تعرض ننمایند اما چون این کار برای آلمان قابل قبول نبود کشور آلمان در یاد داشت جوابیه مورخ ۴ اگست تقاضای برتانیه را رد کرد. در اثر آن برتانیه به آلمان اعلام جنگ داد. ایتالیا که در اثر اتحاد مثلث با آلمان و اطریش هم پیمان بود در اثر اوضاع بعدی ظاهراً بیطرفی خود را اعلام داشت و اما در خفا همکاری خویش را با فرانسه آغاز کرد. بالاخره چون صدای این همکاری در فضای دیپلوماسی بلند شد ایتالیا نیز بدو به اطریش و هنگری وسپس به آلمان اعلان جنگ داد. جاپان نیز با در نظر

۱۹۱۵ آغاز جنگ های تحت البحری:

در سال ۱۹۱۵ دامنه جنگ در زمین و بحرادامه داشت و پیهم وسعت می یافت بر تانیه یکی از بزرگترین کشتی های آلمان را بنام باوشرغرق نمود (۲۴ جنوری) آلمان ها به تمام قوای بحری و مخصوصاً تحت البحری های خود امر کرد تا جزایر برتانیه را محاصره کنند امریکا از آلمان تقاضا کرد چنانچه خساره ای به کشتی های آن کشور برسد با ید آلمان جبران آنرا بنماید. مناسبات آلمان و امریکا پیهم تیره شده میرفت بعدیکه امریکا لومبا سفیر کبیر اطریش و فون پاپن سفیر کبیر آلمان را بجرم اقدامات غیر قانونی از کشور خویش اخراج نمود در همین سال عساکر متحدین درگالی پولی پیاده شدند .

افریقای جنوبی تحت قیادت جنرال بو تا مستعمرات آلمان در جنوب غرب افریقا را به تصرف خود درآورد. ایتالیا به کشورهای اطریش و هنگری اعلان جنگ داد. بعداً با آلمان و ترکیه نیز داخل جنگ شد. بلغاریا نیز علیه صربستان داخل جنگ گردید متحدین بتاريخ ۵ اکتوبر به سالو نیکا وارد شدند .

۱۹۱۶ مسیحی:

در حالیکه جنگ شدت ادامه و پیهم توسعه می یافت آلمان بتاريخ ۱۰ فروری اعلان کرد که کشتی های تجارتی نیز در جمله کشتی های حربی محسوب میشود متعاقب این اعلان به غرق کشتی های تجارتی بدون اخطار قبلی آغاز کرد. امریکا در اعلامیه ئی متذکر شد که قانون بین المللی به کشتی های تجارتی

حق دفاع را میدهد و بدین ترتیب در فکر مسلح ساختن کشتی های تجارتی گردید .

آلمان بتاريخ ۸ مارچ به پرتگال نیز اعلان جنگ داد. روسیه بتاريخ ۱۰ مارچ به ایران حمله نمود . حکومت امریکا بتاريخ ۲۹ نومبر در طی اتمام حجت شدید الحنی به آلمان اخطار داد که از انتقال کارگران بلژیکی بداخل جرمنی خود داری کند .

آلمان در حالیکه در چندین جبهه می جنگید و به فتح خود یقین کامل نداشت بتاريخ ۱۲ دسمبر ۱۹۱۶ تقاضای مذاکرات صلح را نمود و اما متحدین تقاضای آلمان و دول هم پیمانان را میان خالی و نادرست تلقی کردند .

ویلسن رئیس جمهور امریکا در حالیکه شرایط آلمان را بدقت مورد غور قرار داده بود ضمناً از کشورهای متحد تقاضا کرد برای حمایت از حقوق دول کوچک دوباره به ایجاد جامعه ملل اقدام کنند .

۱۹۱۷ مسیحی:

بالاخره وقتی آلمان اعلان داشت که جنگ بحری را بو سیله تحت البحری های خود بلا استثنا و در مقابل همه کشور های که با متحدین مقاومت بکنند پیش خواهد برد . امریکا مناسبات سیاسی خود را با آلمان قطع کرد و ویلسن از کانگرس تقاضا نمود اجازه بدهد کشتی های بحری با سلاح نظامی مجهز شوند وقتی کانگرس امریکا این تقاضا را رد کرد .

رئیس جمهور از اختیارات شخصی خود استفاده کرده و بموجب امریه مورخ ۱۲ مارچ این کار را عملی کرد .

بعداً بتاريخ ۶ اپریل به آلمان اعلان

جنگ داد اولین دسته از قوای
امتحانی نظامی امریکا بتاريخ ۲۶
جون در قسمتی از خاک فرانسه پیاده
شد. امریکا بتاريخ ۷ دسمبر به
اطریش و هنگری نیز اعلان جنگ
داد .

سقوط امپراطوری روسیه :
وقتی بتاريخ ۱۱ مارچ عساکر
بری و بحری در روسیه در مقابل
دولت به مجادله پرداخت سزار نیکولای
دوم از تخت روسیه کنار گرفت
حکومت مؤقتی کرینسکی را بحیث
صدراعظم انتخاب کرد (۲۰ جون)
آلمانها ازین فرصت استفاده کرده
لینن و همکاران او را که در سوویس
زندگی میکردند از راه سویدن
به روسیه منتقل ساختند
بولشویست ها کرینسکی را
بتاریخ ۷ نومبر بر طرف ساخته
جمهوریت سوسیالیستی را در آنجا
دایر کردند و لینن بحیث رئیس
شورای کمیسار ها در راس آن
قرار گرفت . روسیه بتاريخ ۱۵
دسمبر متارکه ای رویکار نموده
و با آلمان ، اطریش ، هنگری ،
بلغاریا ، ترکیه در بریس لیتوسک
پیمان صلح را بتاريخ ۳ مارچ
۱۹۱۸ امضاء کرد . بعداً لیتو نیا
استونیا ، لاتویا ، او کرایس ،
پولیند ، فنلند ، جزایر الاند ،
اریوان ، کارس و باتوم را تخلیه
کرد .

در سایر جنبه ها متحدین
خسارات زیادی برداشتند و اما
برتانیه ، جافا ، بغداد و بیت المقدس
را اشغال کرده آلمانها به ایتالوی
ها تلفات زیادی وارد نمودند .
سقوط حکومت روسیه به آلمانها
موقع داد تا قوای زیادتر خود را
به جنبه های غرب منتقل سازد .

پناه برد .
وسرانجام معاهده صلح در قطار
آهن مارشال فوش بتاريخ ۱۱
نومبر امضاء شد . واور بندهومی
در تمام جنبه های جنگ نافذ
گردید .

۱۹۱۹ مسیحی :

بتاریخ ۱۸ جنوری يك کنفرانس
صلح در ورسای پاریس دایر شد
در آن نمایندگان آلمان و متحدین
شرکت جستند . رئیس جمهور
ویلسن معاهده صلح ورسای را
به کانگریس پیش کرد اما کانگریس

خطابه معروف خود را ایراد نمود بعداً در منازعه بادسته های مخالف زخمی گردید . و بازداشت شد . وی در دوره حبس خویش در لندسی کتاب معروف (مبارز من) را برشته تحریر در آورد .

۱۹۲۶ مسیحی :

در اثر يك اعتصاب عمومی همه دستگاه های فعال در برتانیه فلج گردید . بطوریکه پارلمان ناگزیر شد قانونی به تصویب برساند که بموجب آن اعتصاب عمومی جنایت در برابر ملت تلقی گردد .

آلمان بتاريخ ۸ سپتمبر به جامعه ملل داخل شد و با انعقاد معاهده لوکارنو به استقرار امنیت در سرحدات کورس با فرانسه و بلژیک موافقت کرد .

۱۹۲۷ مسیحی :

۶۰۰ نفر از عساکر بحری امریکا به نیکا را گوا فرستاده شد تا از حقوق امریکا در آنجا حمایت بکند .

همچنان ۱۰۰۰ تن از عساکر امریکا در چین پیاده شد تا در جنگ های داخلی آن کشور از حقوق خارجی ها دفاع بکنند .

اولین پرواز هوایی بین امریکا و اروپا بوسیله لیندن برگ ذریعه طیاره ئی بنام سینت لوئیز صورت گرفت با وصف اینکه طیاره بعد از نیم شب به پاریس وارد شد صدها هزار نفر از لیندن برگ استقبال کردند .

۱۹۳۱ مسیحی :

رژیم شاهی در اسپانیا سقوط کرد . الفاسوی هشتم تبعید شد و الکالو زوما را بحیث رئیس آن کشور تعیین گردید .

امریکا بخاطر اینکه حاکمیت امریکا در آن خوب رعایت نشده است معاهده صلح را رد نمود .

در حالیکه به استثنای چین همه دول بزرگ شامل جنگ آن را امضاء کرده بودند . و یا این معاهده بود که جامعه ملل تشکیل شد .

۱۹۲۰ مسیحی :

جامعه ملل بتاريخ ۱۰ جنوری در سویس به کار آغاز کرد ولی عمر این مؤسسه بسیار طویل نبود و اگرچه قبل از جنگ عمومی دوم فعالیت آن از بین رفت معذالك انهای رسمی آن در سال ۱۹۴۶ اعلان گردید و اوراق آن به مؤسسه ملل متحد سپرده شد .

نزد همین تعدیل برای حق رای دهی زنان بتاريخ ۲۶ اگست در امریکا به تصویب رسید . کانگرس امریکا صلح با آلمان و اطریش تصویب کرد و معاهده آن بتاريخ ۲۵ اگست در برلین به امضاء رسید .

کنفرانس برای تحدید سلاح در واشنگتن افتتاح گردید کشور های بزرگ درین کنفرانس استعمال گاز زهر دار را منع قرار دادند و همچنان حمله تحت البحری هارا بر کشتی های تجارتي قدغن نمودند .

۱۹۲۳ مسیحی :

مناطق رور از طرف فرانسه و بلژیک اشغال شد . اولین فلم صدا دار بنام (دوریویل شارترز) از طرف لی دی فورست در تیاتر ریولی نیویارک در معرض نمایش قرار گرفت و انقلابی در جهان سینما وارد کرد . هیتلر در بیر خانه میونشن

۱۹۳۲ مسیخی :

قتل يك پيشوای مذهبی. جاپان در شانگهای جاپان را رسماً با چین وارد جنگ ساخت . جاپان منچوریا را اشغال کرده نام آنرا منچو کو گذاشت .

۱۹۳۳ مسیخی :

بتاریخ ۳۰ جنوری اودولف هیتلر بحیث صدر اعظم آلمان انتخاب گردید . عمارت رایشتاک آلمان در اثر آتش بمبی طعمه حریق شد به احتمال قوی این بمب بوسیله نازی ها منفجر گردیده بود . آلمان بتاریخ ۱۴ اکتو بر با يك اتمام حجت خیلی شدید الحن از جامعه ملل خارج گردید و در کنفرانس خلع سلاح نیز اشتراك نوزید .

۱۹۳۴ مسیخی :

هندن بورگ رئیس آلمان در ماه اگست وفات یافت . هیتلر هر دو چوکی صدارت و ریاست را اشغال نموده بنام (فیورر) پیشوا اعلان گردید .

۱۹۳۵ مسیخی :

هیتلر معاهده ورسای را لغو قرار داده به عساکر آلمان امر آماده باش داد .

حبشه علیه ایتالیا در جامعه ملل شکایت کرد . ایتالیا بدون اینکه به شکایت آن کشور در مؤسسه مذکور جواب قناعت بخش بدهد به خاک حبشه رسماً تجاوز نمود .

جامعه ملل با تصویب ۵۲ کشور به استثنای مصر ، فیصله بلوکاد اقتصادی ایتالیا را صادر کرد (۱۸ نومبر) و اما بلوکاد اقتصادی بتاریخ ۱۵ جولائی ۱۹۳۶ از بین رفت و ایتالیا مجدداً به فعالیت های اقتصادی دامنه داری در داخل

و خارج پرداخت .

۱۹۳۶ مسیخی :

جارج پنجم پدرود حیات گفت . اشغال مناطق بیطرف از طرف آلمان ادامه داشت .

هیدر سلاسی امپراتور حبشه ذریعه يك کشتی برتانوی وطن خود را ترک داد و بتاریخ ۵ می امانبول حبشه را جزء خاک ایتالیا اعلان نمود .

ادولف هیتلر بتاریخ ۱۱ جولائی معاهده ایرا با اطریش امضاء کرده بیطرفی آن کشور را ضمانت نمود . ا غتثما شیکه علیه اسپا نیا در مراکش آغاز یافته بود بداخل اسپانیا راه یافت .

آلمان و جاپان يك معاهده دوستی را امضاء کردند .

ایتالیا نیز درین معاهده شامل شده عملاً همکاری جدی و نزدیک خود را با آلمان نازی آغاز کرد ، بطرریکه در همان وقت تصور می شد اگر جنگی اتفاق بیفتد آلمان و ایتالیا در يك جنبه بکمک هم خواهند جنگید .

کشتی های برتانیه آلمان و ایتالیا تحت مصوبه صلح بین ۲۷ کشور به کنترل در داخل اسپانیا شروع کردند . جنرال فرانکو در اسپانیا روی کار آمد ، ادولف هیتلر در رایشتاک آلمان رسماً اعلان کرد که جرمی خود را به معاهده ورسای پابند نمی داند .

۱۹۳۸ :

آلمان به تاریخ ۱۱ مارچ به اتریش حمله کرد و آن کشور را اشغال نموده اتحاد اتریش و آلمان را اعلان کرد . موسولینی از ایتالیا اشغال اتریش را از طرف آلمان قانونی دانست .

: ۱۹۳۹

۱۹۴۰ در همان قطار آهنی مارشال فوش که آلمان مجبور به تسلیم شده بود متارکه را با آلمان نازی امضاء کرد .

حملات هوایی آلمان بر برتانیه :

بمباری نازی ها بر برتانیه بتاريخ ۱۰ جولائی ۱۹۴۰ آغاز یافت و در ماه اکتوبر در اوج خود رسید خسارات زیادی در برمنگم ولندن وارد کرد راکت های یو ۲ آلمان نیز در خاک برتانیه به حمله شروع کردند چرچل صدر اعظم جدید برتانیه که بعوض چمبرلین در همان روزها اول جنگ زمام امور را بدست گرفته بود گفت (هیچگاه در تاریخ بشر دولت تا این حد باهم دشمن نبوده اند .)

عقب نشینی منظم برتانیه از دونکرك :

در اثر اختلاف قوای هوایی آلمان و قوای زره پوش آن کشور وعدم اشغال دونكرك ۲۲۶ ر ۳۳۸ عسکر انگلستان در ۹۰۰ کشتی از ۲۶ می تا ۴ جون از راه دونكرك عقب نشینی نموده و ۲۶۱۷۵ سپاهی بلژیکی و فرانسوی را نیز به برتانیه انتقال دادند .

پیرل هاربر :

در حدود ۱۰۰ طیاره جاپان و یک تعداد زیاد تحت البحری های آن کشور در او قیانوس امریکا بر پیرل هار بر حمله نمودند يك تعداد کشتی های بزرگ امریکا مانند آریزونا او کلاهما و غیره غرق شدند و خسارات سنگینی بقاء بحریه امریکا وارد شد . امریکایی ها از روی عرشه يك کشتی بزرگ حملات هوایی خود را بر توکیو و ناوا دا آغاز کردند . اما این حملات موفقانه نبوده و تلفات امریکا بیش از خسارات

آلمان و ایتالیا يك اتحاد نظامی را بین کشور های شان اعلان کردند آلمان نازی و اتحاد شوروی يك معاهده عدم تعرض را برای ۱۰ سال امضاء کردند .

رئیس جمهور روزولت حالت اضطراری محدودی را اعلان کرد اوضاع جهان قرین تشنج بود آدولف هیتلر پیشوای آلمان روی اشغال دانزیک اختلاف شدیدی با انگلستان پیدا کرد و سرانجام به پولیند اعلان جنگ داد « ۱ سپتمبر ۱۹۳۹ » بعداً بتاريخ ۱۰ می به هالیند ، بلژیک و لوکسمبورک نیز داخل محاربه گردید و متعاقب آن باقوای مرکب از ۵۰۰۰۰۰ عسکر آزموده بلژیک و بعداً فرانسه را اشغال کرد خط ماژینو که در مقابل آلمان و خط زیگفرد جرمنی به وجود آمده بود قطعاً بدرد فرانسه نخورد .

برتانیه بتاريخ ۳ سپتامبر ۱۹۳۹ یعنی دو روز بعد از جنگ آلمان با پولیند ، به آلمان اعلان جنگ داد و متعاقب آن با ایتالیا نیز داخل جنگ گردید . مقارن اعلان جنگ برتانیه ، کانادا ، نیوزیلند ، آسترلیا ، اتحادیه افریقای جنوبی نیز به آلمان اعلان جنگ دادند بعداً برتانیه به هنگری ، فنلند ، رومانیا نیز بتاريخ ۷ دسمبر ۱۹۴۱ داخل جنگ گردید پس از آن به تاریخ ۸ دسمبر با جاپان و بتاريخ ۱۲ دسمبر با بلغاریها و به تاریخ ۲۵ جنوری ۱۹۴۲ با تایلند داخل محاربه گردید . فرانسه نیز در همان تاریخ ۳ سپتمبر با آلمان اعلان جنگ داد بعداً مجبور به تسلیم شد حکومت ویشی به تاریخ ۲۳ جون

آلمان حملات بزرگ را آغاز کرد و در تمام راه تونس خسارات زیادی بر قوای آلمان و ایتالیا وارد کرد .

آغاز حملات بزرگ از افریقای شمالی :

امریکا و برتانیه برای خاتمه دادن جنگ و آغاز حملات شدید بر قوای محور بتاريخ ۸ نومبر ۱۹۴۲ یکصد و پنجاه هزار عسکر امریکایی و یکصد و چهل هزار عسکر برتانیوی را با تمام تجهیزات عصری در سواحل افریقای شمال فرود آوردند . جنرال ایزن هاور قیادت قوای مذکور را بعهده داشت فرانسه ویشی در مقابل قوای برتانیسه و امریکا در او ران و کاز بلانکا بشدت مقاومت می نمود حکومت متحدین حملات خود را به ایتالیا با اشغال جزیره پنتلییریا بتاريخ ۱۱ جون ۱۹۴۳ آغاز کردند موسولینی بتاريخ ۱۰ جولایی استعفا داد تمام خاک ایتالیا از طرف متحدین اشغال شد و بتاريخ ۸ سپتمبر ۱۹۴۳ ایتالیا کاملاً در تصرف متحدین بود اما جنگ با آلمان نازی چه روسیه و چه در سایر ممالک اروپایی تا بهار ۱۹۴۵ ادامه داشت .

بالاخره جنگ عمومی دوم با سقوط قوای نازی آلمان بتاريخ می ۱۹۵۴ خاتمه یافت اما جاپان هنوز دست از جنگ بر نداشته بود تا اینکه بعد از استعمال بمب اتومی بتاريخ ۲ سپتمبر ۱۹۴۵ در هیرو شیمیا و نا گاساکی جنگ با جاپان نیز خاتمه یافت .

۱۹۴۵ : مسیخی

رو زولت ، چرچیل و ستالین

ورده در شهر های جاپان مینمود يك طیاره امریکایی مجبور شد در ولادی وستوک اتحاد شوروی پائین شود از طیاره اثری معلوم نشد اما پیلوت آن به ایران فرار کرد .

در اتحاد شوروی :

آلمان بتاريخ ۲۲ جون به اتحاد شوروی حمله کرد مینسک سمولنسک کیف ، خارکوف و اورال را اشغال نمود لینن گراد را معاصره کرد جنگهای شدیدی در خرابه های ستالین گراد بین آلمان و اتحاد شوروی آغاز یافت. اما در حالیکه روس ها حکومت را از مسکو بجای دیگر انتقال داده بودند معذالك موج برگشت یعنی از تاريخ ۳۱ قوای ۱۹۴۳ آلمانها در اتحاد شوروی به شکست مواجه شدند تا اینکه در فروری ۱۹۴۵ اتحاد شوروی برلین را اشغال نمود .

سواحل افریقای شمال :

جنگ در سواحل افریقای شمالی بدو از طرف ایتالیا تحت قیادت مارشال گراز یانی در ماه اگست ۱۹۴۱ آغاز یافت بعداً جنرال معروف آلمانی رومل با قوای کافی به کمک وی شتافت قوای برتانوی تحت قیادت جنرال مونت گمری در مقابل محور بشدت مقابله میکرد . رومل شهر های زیادی را اشغال کرد و تا نزدیک اسکندریه رسید اما مونت گمری با قوای بیشتر که مرتب برای وی میرسید و با استفاده از شکست آلمان ها در روسیه دارالعلمین بر قوای

- رد یالتا با هم ملاقات کردند در همین سال رو زولت فوت کرد و جای او را ترومن اشغال نمود. موسولینی از طرف پارتیزانهای ایتالوی در حالیکه میخواست به سوی فرار کند گرفتار شدهیتلر بتاريخ ۱۹ - ۳۰ اپریل انتحار کرد.
- کنفرانسی برای تشکیل ملل متحد از طرف ۴۶ کشور در سانفرانسسکو بتاريخ ۲۵ اپریل دایر شد و در همین کنفرانس منشور ملل متحد به تصویب رسیده و مؤسسه جهانی ملل متحد روی کار آمد.
- ۱۹۴۶ مسیحی: اولین جلسه اسامبله عمومی ملل متحد بتاريخ ۱۰ جنوری در لندن صورت گرفت درین موقع جامعه ملل کار خود را خاتمه داده پول و دارائی و سوابق خود را به مؤسسه ملل متحد تسلیم داد. در محاکمه نظامی نور مبرگ محاکمه زعمای نازی آغاز یافت و عده زیاد آنها محکوم به اعدام شدند.**
- ۱۹۴۷: بناغلی ترومن باساس لایحه ای معروف به «دکتورین ترومن» از حکومت امریکا خواست تا منظوری ۴۰۰.۰۰۰.۰۰۰ دالر را جهت کمک اقتصادی و نظامی برای ترکیه و یونان و بعضی ممالک دیگر منظور کند.**
- پلان مارشال در امریکا برای کمک به کشور های که طالب امداد از امریکا باشند ترتیب گردید کانگرة امریکا خطابه و پیشنهاد جارج مارشال را بتاريخ ۵ جون در بوهندتون هار وارد قبول کرده در قدم اول برای سهو نیم سال آینده ۱۲۰ بلیون دالر را جهت
- امداد های خارجی قبول نمود . حکومت کار گر برتانیه به آزادی نیم قاره هند تسلیم کرد. دو کشور جدید هندوستان و پاکستان بوجود آمدند اما سرنوشت برادران پبنتون ما مجهول ماند .
- ۱۹۴۸: مهماتما گاندهی زعیم روحانی هند در دهلی جدید بتاريخ ۱۰ جنوری از طرف یکنفر هندو به قتل رسید .**
- چکو سلواکیا به بلاک شرق ملحق شد .
- ۱۹۴۹: بتاريخ ۱۸ مارچ پیمان اوقیانوس اتلس از طرف امریکا ، کانادا و ۱۰ کشور اروپائی برای دفاع از اروپا بوجود آمد .**
- جنگ کوریا سه مرحله داشت :
- ۱ - پیشرفت کوریای شمالی در اثر حمله عساکر امریکا متوقف شد . اما جنگ ادامه داشت .
 - ۲ - کوریای شمالی به کمک ۲۰۰.۰۰۰ ر. ۲۰۰.۰۰۰ دواطلب چین به حمله مجدد علیه عساکر امریکا شروع کرد جنگ بازهم به شدت ادامه داشت .
 - ۳ - تبدیل مک آرتر و آغاز مذاکرات متارکه در خط متوازی ۳۸ درجه .
- متارکه تبت و کوریا بتاريخ ۲۷ جولایی ۱۹۵۳ امضاء شد .
- ۱۹۵۰: برتانیه جمهوریت مردم چین را بتاريخ ۶ جنوری برسمیت شناخت. کشور هندوستان رژیم جمهوریت را در داخل چوکات مشترک المنافع قبول کرد .**
- جنگ سرد وسعت یافته می رفت مخصوصاً جنگ در کوریا بشدت جریان داشت .
- جمهوریت کوریا بتاريخ ۲۵ جون ۱۹۵۰ مورد حمله کوریا شمالی

- واقع گرديد مجلس امنيت ملل متحد د ډيرك فيصله نامه تقاضا كړه تا عساکر کوریاى شمالي از جنگ دست بردارند . جنرال مك اتر در کوریاى جنوبى مجادله عليه کوریاى شمالي را آغاز كړد .
- ۱۹۵۱ : تبت باساس يك معاهده درنصرف جمهوريت مردم چين درآمد مقاومت های محلی عليه ورود چینی ها در تبت آغاز گردید چندتن از لاماها به هندوستان پناه آوردند .
- ۱۹۵۲ : اولین طیاره جت بتاریخ ۲۰ می از طرف برتانیه به کار انداخته شد .
- اعلی حضرت فاروق پاد شاه مصر تبعید گردید و جنرال نجیب از طرف دسته انقلاب بتاریخ ۲۳ جولای قدرت را اشغال کرد.
- ۱۹۵۳ : جوزف دی ستالین صدر اعظم اتحاد شوروی بتاریخ ۵ مارچ فوت کرد. قله ایورست از طرف هیللی و نین سنگ نورکی از کشور های نیوزیلاند و هندوستان فتح گردید .
- مصر بحیث جمهوریت اعلان گردید بدو اشاعلی جمال عبدالناصر بحیث صدر اعظم مقرر شد و سپس عهده ریاست جمهوری رانیز اشغال کرد .
- ۱۹۵۴ : هندو جمهوریت مردم چین يك معاهده همکاری مسالمت آمیز برای هشت سال امضاء کردند پیمان منطقوی جنوب شرق آسیا در ما نیلا بوجود آمد امریکا ، برتانیه ، فرانسه آستریا ، زیلانده جدید ، فلپاین ، پاکستان و تایلند و اطریش درین پیمان شامل شدند.
- ۱۹۵۵ : نویستن چرچیل درس ۸۰ سالگی از صدارت برتانیه تقاعد کرد و سران تونی ایدن وزیر
- خارجه عهده صدارت را اشغال نمود . واکسین ضد پولیو از طرف دوکتور سالک کشف گردید . اولین کنفرانس تاریخی و معروف باندونگ به شمول ۳۹ کشور آسیایی و افریقایی و يك عده مشاهدان از دول بزرگ دایر گردید .
- جمهوریت فیدرالی آلمان غربی بحیث يك دولت آزاد اعلان گردید يك پیمان دفاعی بتاریخ ۱۴ می در وارسا بین اتحاد شوروی ، البانیا ، بلغاریا ، چکوسلواکیا ، هنگری ، پولیند ، رومانی و آلمان شرقی امضاء شد .
- ملاقات سران دول بزرگ امریکا برتانیه ، فرانسه و اتحاد شوروی بتاریخ ۱۸ - ۲۳ در ژنیو صورت گرفت .
- جای دی پیرون رئیس ارژنتاین در اثر يك انقلاب به پاناما فرار کرد .
- ۱۹۵۶ : بتاریخ ۲۶ جولای مصر کانال سویز را ملی اعلان کرد اسرائیل ، به کمک فرانسه و برتانیه به مصر حمله کرد ولی حمله آنها به ناکامی انجامید .
- بتاریخ ۵ نومبر ملل متحد برای اولین بار پولیس بین المللی را برای نظارت جزیره سینا بوجود آورد .
- ۱۹۵۷ : باساس معاهده روم بازار مشترك در اروپا بوجود آمد . در اردن اغتشاشی رخ داد كه در اثر مدافعه قوای ششم بحری امریکا پایان یافت .
- اولین قمر مصنوعی بنام سپوتنیک اول از طرف اتحاد شوروی در مدار زمین قرار داده شد « ۴ اکتوبر ۱۹۵۷ »
- در اردن اغتشاشی صورت گرفت مصر و سوریه بتاریخ ۲ فروری

- اتحادی باهم امضاء نمودند که بموجب آن هردو ملت واحدی را تشکیل دادند در نظر بود عراق و اردنیه هاشمیه نیز درین اتحاد شامل گردد اما دو کشور اخیرالذکر در شمول بر جمهوریت عرب متحد انکار نمود و لیکن یمن بحیث سومین کشور در اتحاد مذکور شامل شد .
- بتاریخ اول جمون جنرال دوگول بحیث صدر اعظم فرانسه انتخاب شد قدرتی زیاد درین پست کسب کرده در پی اصلاح اوضاع آشفته فرانسه برآمد .
- بالاخره جنرال دو گول بتاریخ ۲۱ دسمبر بحیث رئیس جمهوریت پنجم فرانسه انتخاب گردید .
- ملیون عراق بتاریخ ۱۴ جولایی در اثر یک انقلاب قدرت را بدست گرفته امیر فیصل دوم و نوری سعید صدر اعظم آن کشور را بقتل رساندند .
- بتاریخ ۴ اکتوبر پرواز جت بین اروپا و امریکا رسماً افتتاح شد .
- ۱۹۵۹ : فیدل کاسترو در کیوبا قدرت را بدست آورد .
- لونیك اول اتحاد شوروی بتاریخ ۴ جنوری بهوا پرتاب شده مطابق به پیش بینی قبلی در مدار ماه قرار گرفت لونیك دوم اتحاد شوروی بتاریخ ۱۳ سپتمبر به کره ماه اصابت کرده پرچم اتحاد شوروی را در آنجا قرار داد .
- لونیك سوم اتحاد شوروی نیز موفقانه بتاریخ ۴ اکتوبر بسوی کره ماه رها گردیده در مدار ماه قرار گرفت و فوتو های جالبی از آن قسمت ماه که در تاریکی قرار داشت و از زمین دیده نمی شد مخابره کرد .
- ۱۹۶۰ : نخستین بمب هیدروژن
- از طرف فرانسه در صحرای اعظم مورد آزمایش قرار گرفت .
- ۱۹۶۱ : بتاریخ ۳ جنوری امریکا مناسبات سیاسی خود را با کیوبا قطع کرد .
- پاتریس لومومبا اولین صدراعظم کانگوی آزاد در ولایت کتناگای کانگو به قتل رسید .
- بتاریخ اول مارچ دسته خدمتگاران صلح امریکا تاسیس گردید .
- میجر یوری گاگارین از اتحاد شوروی به تاریخ ۱۱ اپریل بحیث اولین کیهان نورد بوسیله و ستوک اول در مدار زمین پرواز کرد بعداً میجر تیتوف بتاریخ ۶-۷ اگست ۱۷ بار بدور زمین گردش نمود .
- شیفرد از طرف امریکا بتاریخ ۵ می بحیث نخستین کیهان نورد امریکا در فضای بلند زمین قرار داده شده و دوباره به زمین فرود آمد .
- بعداً گریشم از امریکا عین پرواز را انجام داد .
- بتاریخ ۱۸ سپتمبر داگ همرشیلد منشی عمومی ملل متحد نزدیک رو دیشمیای شمالی در اثر سقوط طیاره پدرود حیات گفت .
- ۱۹۶۲ : جان گلین بحیث اولین کیهان نورد امریکا بتاریخ ۲۰ فروری سه بار در مدار زمین قرار داده شد بعداً کار پینتر از امریکا نیز پروازی بدور زمین بعمل آورد در مرحله سوم والت سر شید از امریکا شش بار بدور زمین قرار گرفت .
- ۱۹۶۳ مسیحی :
- رئیس جمهور فرانسه شارل دوگول بتاریخ ۱۴ جنوری پیرامون پیشنهاد شمول برتانیه در بازار مشترک اروپا مخالفت شدید خود را اظهار داشته و مانع شمول آن کشور در بازار مذکور گردید .

را از راه قانون بین‌المللی تأمین و پهن کرده باشند .

۱۹۶۳ مسیحی :

چهلمین جلسه شوری مؤسسه خو راکه و زراعت ملل متحد در ۲۶ جون در روم آغاز گردید .

۱۹۶۳ مسیحی :

۱۶ تا ۲۵ جولائی معاهده عدم تعرض بین پیمان وارسا واتلس مورد غور قرار گرفت .

۱۹۶۳ مسیحی :

اعلیحضرت محمد ظاهر شاه پادشاه افغانستان بنا به دعوت جلالتمآب جان کنیدی رئیس جمهور امریکا به تاریخ ۲ دسمبر به امریکا مسافرت نمودند .

۱۹۶۴ مسیحی :

شاهراه بزرگ سالنگ به تاریخ ۳ دسمبر از طرف اعلیحضرت پادشاه افغانستان افتتاح شد شاهراه بزرگ سالنگ در بین کوه های هندوکش افغانستان می باشد .

۱۹۶۵ مسیحی :

سر ونستن چرچیل صدر اعظم اسبق انگلستان و یک تن از سیاست مداران نامی آن کشور بتاريخ ۲۴ جنوری ۱۹۶۵ مسیحی در اثر سکتۀ مغز پدروود حیات گفت .

چر چل از سال ۱۹۴۴ به بعد دو بار بحیث صدر اعظم برتانیه اجرای وظیفه نموده و مخصوصاً در ایام جنگ عمومی دوم کار او مورد تقدیر زیاد مردم انگلستان قرار گرفت .

گوردن کوپر از امریکا بتاريخ ۱۵ و ۱۶ می ۲۲ بار در مدار زمین گردش کرد .

پاپ ، جان بتاريخ ۳ جون بعمر ۸۰ سالگی در واتیکال پدروود حیات گفت .

دگرمن بیکو فسکی بتاريخ ۴

جون ازطرف اتحادشوروی در مدار زمین قرار داده شد متعاقب آن درحالیکه هنوز وی در مدار زمین گردش میکرد. اتحاد شوروی برای نخستین بار زنی را بنام ترشکووا نیز توسط وستوک ششم بتاريخ ۱۶ به فضا سفر ستاد

یک معاهده محدود سلاح اتومی بین امریکا ، برتانیه و انگلستان به امضاء رسید (۲۵ جون) جان اف، کنیدی سی و پنجمین رئیس جمهور امریکا توسط لی اوسوالد در دالاس هدف گلوله قرار گرفت . (۲۲ نومبر)

و در شفاخانه پدروود حیات گفت درین حادثه حاکم تکزاس جان کونلی نیز زخمی گردید .

پس از مرگ کنیدی جانسن به حیث سی و ششمین رئیس جمهور امریکا انتخاب گردید .

لی اوسوالد قاتل کنیدی از مردی بنام جک رویی بقتل رسید محکمه اورا بتاريخ ۱۴ مارچ ۱۹۶۶ رسماً قاتل اوسوالد اعلام داشته و حکم اعدامش را صادر کرد .

اما این حکم تاکنون در ساحه اجرا قرار نگرفته است .

۱۹۶۳ مسیحی :

روز اول جو لائی دو صد تن قانون دانان از یکصد کشور در شهر آتن اجتماع نمودند تا صلح

ښاغلی طوران شاه شهید مهموم
د افغانستان کالنی

ښاغلی محمد ابراهیم کندهاری
که همکاری شان در طبع سالنامه
۴۳-۴۴ قابل تذکر و یاد دهانیست

مطالب شماره ۳۲ د افغانستان کالنی

صفحه	
۳	پیام اعلیحضرت معظم همایونی در تمام مراسم رسمی سال
۴	مسافرت اعلیحضرت معظم همایونی در چین
۱۱	مسافرت اعلیحضرت معظم همایونی در فرانسه
۲۲	مسافرت ښاغلی دوکتور محمد یوسف صدراعظم در قاهره
۳۰	مسافرت ښاغلی دوکتور محمد یوسف صدراعظم در اتحاد شوروی
۴۱	مسافرت ښاغلی دوکتور محمد یوسف صدر اعظم در هند

مضمون

صفحه	
۴۹	رپور فعالیت های انکشافی افغانستان
۵۰	انکاس قانون اساسی جدید افغانستان در مطبوعات دنیا
۶۵	ارزش قانون اساسی جدید افغانستان از نگاه مطبوعات جهان
۶۶	معارف در افغانستان
۶۹	انکشاف روابط فرهنگی افغانستان باکشور های جهان
۷۴	نهضت نسوان
۷۶	کانگرس زراعتی
۸۰	د افغانی سره میاشتی فعالیتونه
۹۴	افغانستان و ملل متحد
۱۰۲	د افغانستان سیاسی جغرافیا
۱۰۵	

صفحه	مضمون
۱۲۱	مناطق قابل دلچسپی سیاحان در افغانستان
۱۳۰	د افغانستان لڼده طبیعی جغرافیه
۱۵۰	شهر کابل
۱۷۵	معرفی روزنامه ها ، جراید ومجلات کشور
۱۶۱	د افغانستان د اقتصادی جغرافیا
۱۸۰	کارخانه های قوه برق
۱۸۲	د هیواد مهمی پینځی
۲۷۸	پښتونستان
۳۳۷	در جهان چه گذشت
۳۴۱	کشور هاییکه درین سال به آزادی سیاسی خودنایل گردیده اند
۳۸۴	توسعه روابط خارجی افغانستان
۳۵۰	رویداد های جالب تاریخی جهان

تصحیح

در صفحه ۱۵۹ مجله هرات در سطر دوم مجله ، اولی ، ادبی ، در صفحه ۱۶۰
 د کابل پوهنتون مله به مجله و صفحه ۲۰۹ شرح عکس ، مالور
 بورد خوانده شود .

بند امیر